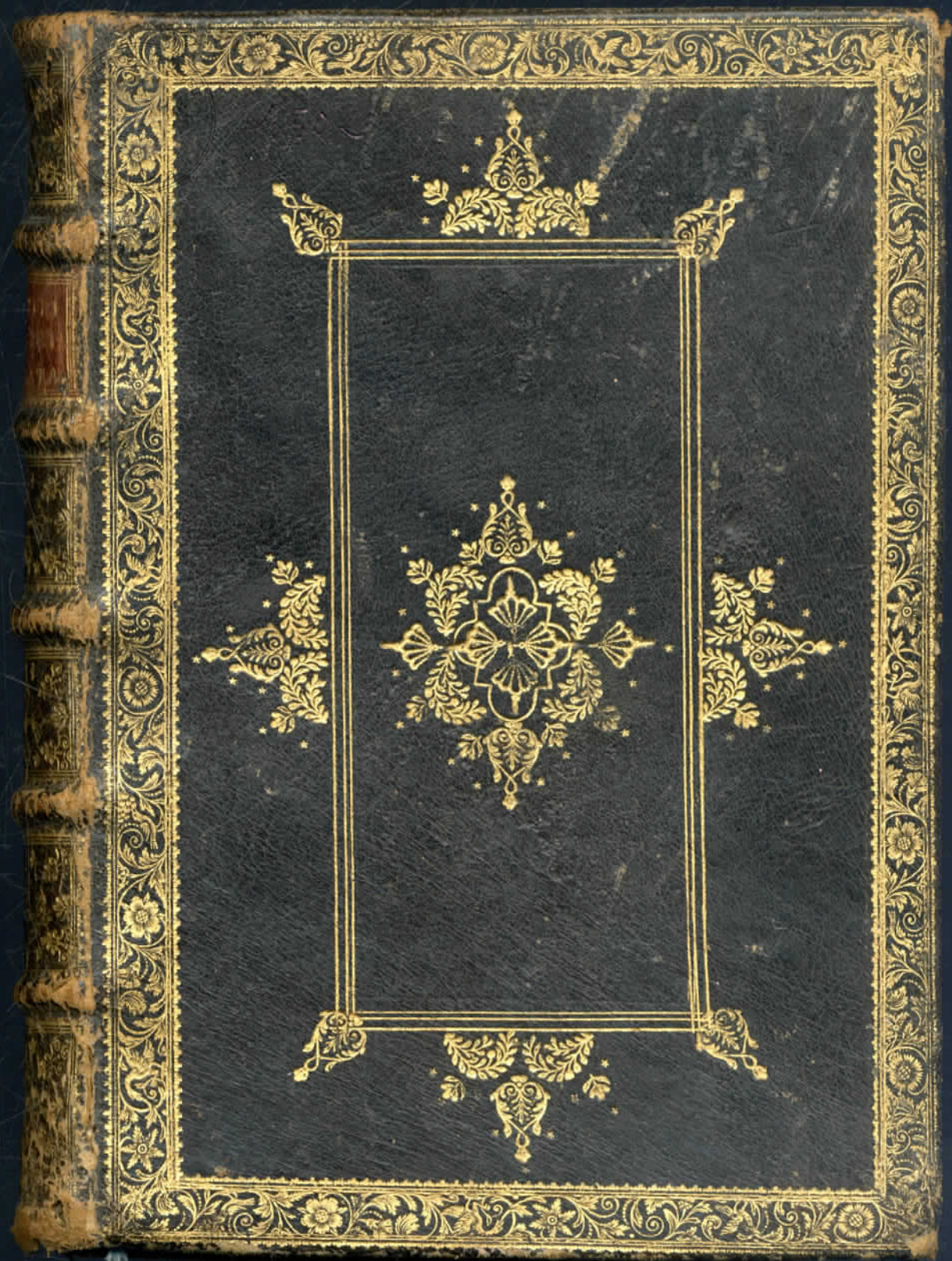

SEDULII
JUVENCI
POEMAT.

FRANC. J. B. DE ...

1502

†HS	
BIBLIOTECA DE LOYOLA.	
Sala	1
Estante	42
Plúteo	4

117028

QVAEHOC LIBRO CONTINENTVR.

Sedulii mirabilium diuinorū libri quatuor carmine heroico.
Eiusdem Elegia, in qua finis pentametri est similis principio hexametri.

Eiusdē hymnus de Christo ab incarnatione, usq; ad ascensionē.
Iuueni de Euangelica historia libri quatuor.

Aratoris Cardinalis historiae Apostolicae libri duo.

Probae Falconiae ceto ex Vergilio de nouo & ueteri testamēto
Homero centra, hoc est centones ex Homero graece cum interpretatione latina.

Opusculum ad Annūtiationem beatiss. Virginis graece cum latino in medio quaternionum omnium.

Lactantii Firmiani de Resurrectione Elegia.

Eiusdem de passione Domini carmine heroico.

Cyprianus de ligno Crucis uersu Heroico.

Tipherni deprecatoria ad Virginem Elegia.

Oratio ad eandem uersu heroico.

Oratio matutina ad Deum uersu heroico.

Sancti Damasi de laudibus Pauli Apostoli uersus hexametri.

Elegia in Hierusalem.

Ode in natali die Saluatoris.

In die palmarum.

De passione Domini.

Ad Christum ut perdat Turcas.

Epigramma ad beatiss. Virginem.

Vita. S. Martini episcopi a Senero Sulpitio prosa oratione.

De miraculis. S. Martini Dialogus, ab eodem.

Detralatione S. Martini ab eodem.

Vita. S. Nicolai e graeco in latinum a Leonardo Iustiniano patritio Veneto.

Aldus Manutius Ro. Danieli clario Parmensi in urbe
Rhacusa bonas literas publice profitenti. S. P. D.

Christianos poetas iam annum in thermis nostris excusos tan-
dem mi Clari mittimus, tibiq; uiro Christianiss. & morum
Magistro nuncupamus. qui ne cito, ut ego statuerā, & tu opta-
bas, publicarentur, tot mihi impedimento fuerunt, ut ipse me-
cum saepe sim admiratus, duxerimq; *καὶ οὐδὲν μὲν* id fieri ope-
ra, ne si in locum Gentilium, lasciuiorūq; poetarum, hi nostri
Christiani poetae in scholis, ubi teneri puerorū animi instituū-
tur, succederent, facile in bonos pleriq; omnes euaderēt. Quo-
niam quo semel est imbuta recens, seruabit odorem testa diu.
Atq; adeo a teneris assuescere multū est. Sed Iesu Christo Deo
Opt. Max. adiuuante, uicimus. Nam sanctiss. libros, qui circi-
ter mille annos latuere, publicauimus, ut amētur, legaturq; in
scholis fiatq; non ut antehac, cum fabulae, quibus tenera pue-
rorum aetas imbuitur, pro historia habebantur, quae est potissi-
ma, ut puto, causa. quod quamplurimi e doctis & uitiosi sunt,
& infideles. Sed contra pro falsis falsa habeatur, & uera pro ue-
ris. Et si usquam hisce libris proficiant studiosi, id erit maxime
in ista urbe Rhacusa tum ciuium probitate, quam a parētibus
longa serie tanquam haereditatem accipiunt, tum te magistro.
Deus, quam bene conuenit optimum uirum, eumq; doctissi-
mum in optima urbe, & bonarum literarum perstudiosa esse
praeceptorem. Quamobrem & tibi, & Rhacusae gratulor plu-
rimum, idemq; oro eueniat in ceteris Christianae religionis ci-
uitatibus. Quod tamen facillime spero futurum, si a teneris an-
nis hosce Christianos poetas pueri doceantur, imbuanturq; di-
uinis. Nam cum ad gentiles iam bene instituti legendos secō-
ferent, bona quaecūq; inuenerint legendis illis, ut e spinis ro-
sas, & id genus flores, accipiet, mala uero, & quae moribus ob-
sunt prudentes tanquam scopulum euitabunt. Vale mi Da-
niel cum Daniele Restio nostro homine integerr. necnō tam
moribus, quam literis ornatiss. meq; amate, ut facitis. Ven.
Mense Iunio. M. DII.

IVVENCII VITA A DIVO HIERONYMO IN
LIBRO DE VIRIS ILLUSTRIBVS.

I Vuentus nobilissimi generis Hispanus, presbyter qua-
tuor euangelia hexametris uersibus pene ad uerbū trās-
ferens quatuor libros cōposuit. & nonnulla eodem me-
tro ad sacramentorum ordinem pertinentia. Floruit sub Con-
stantino principe.

A ratoris Vita ex uariis accepta libris ab Aldo Ro.
ubi etiam de Sedulio pauca quaedam dicuntur.

A rator Sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconus Cardina-
lis fuit. Scripsit actus apostolorū heroico carmine duo-
bus libris, quos Vigilio Pontifici dedicauit, ut ipse in epi-
stola, quae ante primū librum impressa est, inquit. eosq; ipsos li-
bros Pontifici max. muneri dedit. viii. idus Aprilis in presby-
terio ante confessionem beati Petri, cum & episcopi, & presby-
teri & diaconi, & alii quamplurimi adessent. recitatosq; aliqua
ex parte Surgentus primicerius Scholae notariorum dedit, ut
in ecclesiae scrinio collocarentur. Sed doctissimus quisq; summa
instantia rogauit Pontificem, quo eos libros iuberet publice reci-
tari. quo facto, in diui Petri templum cognomento ad uincula,
omnes conueniunt. Atque ipso autore recitante, maxima attē-
tione quater ambo libri auditi sunt his. s. diebus. I. diebus Apri-
lis. xiii. Kal. Maii. viii. idus eiusdem. iii. Kal. I unias. Cum uero
hos libros componeret, Vrbs Roma a Gottis, & Vandalis ob-
sidebatur eratq; in urbe de eligendo Pontifice non parua dissen-
sio. Tandem diuina clementia urbe ab hostibus liberata, Vigi-
liog; creato Pontifice, pax ecclesiae reddita est Anno Domini no-
stri Iesu Christi. D. VII. Contulisse autem se ad scribendos
actus apostolorū, idcirco uersibus A rator dicitur, q; fecisse idem
in Euangelio Iuuentum, ac Seduliū uidisset. Id uero in eo A ra-
tore licet uidere, qui Venetiis, & in Diui Georgii cognomento
Maioris, & Deiperæ semp Virginis in Hortis bibliotheca alli-
gatus est. Quare Sedulium quoq; ab hinc mille, & cētum annos

ac plus eo fuisse colligimus. q̄q̄ de eo nihil unq̄ legi, nisi i libris decretorum distinctione quinta. capite Sancta Romana eccle-
sia. his uerbis. I tē uenerabilis uiri Sedulii paschale opus, quod heroicis descripsit uersibus, insigni laude proferimus. Coniici-
mus tamen ex eius epistola ad Macedonium presbyterum Iu-
uenci libros de historia euāgelica non uidisse Sedulium. Nam cum in ea epistola causam reddit, cur uersibus euangelium scri-
pserit, Iuueni, qui idem fecerat. haudquaquam meminit. Nō enim culpa uacaret, si id sciens pratermisisset, & eo magis, cum locus ipse exigeret, ut Iuueni, quē imitaret, habere se diceret. Verba uero Sedulii in epistola ad Macedoniū hęc sunt. Cur aut metrica uoluerim hęc ratione cōponere, breuiter expedire nō differā. Raro pater optime, qđ & tua pitia lectionis assiduita te cognoscit, Diuinā munera potestatis stilo quisquam huius modulationis aptauit. Verum quia in eadem epistola de diuo Hieronymo mentionem facit in hunc modum. Nec Hierony-
mi diuinā legis interpretis, & cōlestis bibliothecā cultoris, exēpla pudeat imitari, Puto Hieronymum, & Sedulium iisdem fu-
isse temporibus. Ita tamen ut nec Hieronymus de Sedulio in li-
bro de uiris illustribus scribere potuerit, nec Iuueni libros, uel loci distantia, uel aliquo alio impedimento Sedulius uiderit. Quamquam illud miror Gennadium, qui post Hieronymum de uiris illustribus scripsit, nunquam meminisse Sedulii. Quamob-
rem arbitror Sedulii libros aliquot secula delituisse. Quod ue-
ro nec de Aratore fit mentio apud Gennadium, est, quia centū annos, & amplius post Gennadium Arator floruit.

VITA SEVERI SULPITII A GENNADIO.

f Euerus presbyter cognomento Sulpitius, Aquitanicę
provinciæ, & genere, & literatura nobilis, & paupertatis atq; humilitatis amore conspicuus. Carus etiam san-
ctis Martino Turinensi episcopo, & Paulino Nolēsi. scripsit nō
contēnenda opuscula. Nam epistolas ad amorem Dei, & con-
temptum mundi exhortatorias scripsit. Sorori suę multas, quę

& notę sunt. Scripsit & ad supradictum Paulinum Nolanum
duas, & ad alios alias. Sed quia in aliquibus etiam familiaris ne-
cessitas inserta est, non digeruntur. Scripsit & ad multorum pro-
fectum uitam beati Martini monachi, & episcopi, signis, & p-
digiis, ac uirtutibus illustris. Item cōfabulationem Posthumia-
ni, & Galli se mediantē, & iudice. De conuersatione monacho-
rum orientalium, & ipsius Martini habitam in dialogi speciem
duabus concisionibus comprehendit. In quarum priore refert
suo tempore apud Alexandriam synodo episcoporum decretū
Origenem, & cautius a sapientibus pro bonis legēdum, & a mi-
nus sapientibus pro malis refutandum. Hic in senectute a Pa-
lagianis deceptus, agnoscens loquacitatis culpam, silentiū usq;
ad mortem tenuit, ut peccatum, quod loquendo cōtraxerat, ta-
cendo penitus emendaret.

VITA PROBÆ MULIERIS ROMANÆ.

p Roba mulier Romana A delphi cuiusdam procōsulis
Romani uxor græce, & latine, liberaliumq; disciplinarū
pdocta fuit. Floruit imperatore Honorio, quo & diuus
Hieronymus claruit. Hęc cum esset Christianissima opusculū
de actibus Christi, & Apostolorū ex Vergilio, qui Cento a no-
stris dicitur, composuit. Quod quia nos imprimendum curau-
mus, Item quia innominati Autoris, uel eiusdē Probæ, ut qui-
dam uolunt, ex Homero de eadē re opusculū, quod ὁ μὴρόκεντος
græci appellant, addidimus, non ab re duximus, quid sit Cento,
& quare sic appelletur, ad studiosorum utilitatem ostendere.

Cento & pānum significat ex multis, & uariis consutū colo-
ribus. Iuue. Intrauit calidum ueteri centone lupanar, unde cen-
tunculus diminutiuum, & opus collectum ex uariis locis, diuer-
sisq; sensibus, & unum perficiens significatum. Aufonius de cen-
tone hęc. Accipe igitur opusculum de inconnexis continuū,
de diuersis, unum. de feriis, ludicrum, de alieno nostrum, ne in
sacris, & fabulis Thyonianū mireris, aut Virbiū, illum de Dio-
nyso, hūc de Hippolyto reformatū. et si pateris, ut doceam do-

cendus ipse, Cento quid sit, absoluā. Variis de locis, sensibusq;
diuersis quædam carminis structura solidatur in unum uersum,
ut coeant, aut cæli duo, aut unus, & sequens cum medio. Nam
duos iunctum iocare, ineptum est, & tres una serie, mera nugæ.
Apud Sudam de Centone hæc legimus. κέντων τυτέστι χαλε-
πός, καὶ φεικτός· καὶ τὸν ἡνιόχους κέντων τυτέστι χαλεπὸν καὶ φεικτόν, τοὺς
τοῖς κέντοις τοὺς ἰσχυροὺς τυτέστι οὐκ ἔστι, ἢ κέντων ὁ ἐκ πολλῶν συνδύ-
ρα μὲν χροῖων, ἐπεὶ τοῖς αὐτοῖς ὑποζυγίοις συρράπτονται καὶ
οἱ κέντων αὐτοῖς ὡσαύτως καὶ λόγους ἐκ διαφόρων συνειλεγμένους, καὶ
ἐνασκοπὸν ἀπαρτίστοις· οἱ δὲ ἐστὶν τὰ ὁμιόμοια· οἱ δὲ τὸν λόγον
ἀκούουσιν, οἷον κέντων τυτέστι ἢ κέντων ὁ κλέπτει, διὰ τὸ βασιλεὺς ὀμι-
νοῖς τοῖς κλέπτει, καὶ κέντων προσπύρεσθαι· hoc est. Cento scilicet
difficilis, ac horribilis, quatenus & muliones stimulis uerber-
antes appellamus, quod stimulis equos uerberent. Vel cento,
qui ex multis confusus est coloribus. Quoniam qui hæc iumen-
tis consunt, centones uocant. Eodem modo & orationes ex
diuersis collectas in unum significatum, qualia sunt homerocen-
tra, hoc est ex Homero centones. Aliqui conitiatores intelli-
gunt, ut stimulo uerberans. Vel Cento, qui & fur, cum castigā-
dis furibus & stimuli adhibeantur. In Etymologico de Cen-
tone sic legimus, κέντωνος κενός λέγονται τοῖς ἐκ διαφόρων χρο-
ῶν συνειλεγμένοις εἰς ἓν, οἷον ὡς μοῖων τοῖς ὡς ὁμοίοις. Id est Cen-
tones proprie dicuntur, quæ ex uariis coloribus in unum cōsuū-
tur, quibus similia sunt quodāmodo homerocentra. Cento au-
tem a κέντων uenit, quod ἀπὸ τοῦ κέντων, quod inferere est, de-
ducitur. i. literæ abiectiōe. Inferuntur enim & immittuntur di-
uersa inter se. Quare miror Syppontinū in cōmentariis Martia-
lis, quos Cornucopiæ appellauit, a cētum deduci existimasse.

Domino sancto, ac Venerabili patri Macedonio
presbytero Sedulius in Christo Salutem.

Rius, quam me Venerabilis pater operis nostri decurso
p uoluntate cēseas, & ritu forsā seueritatis obiurges, utpo-
te, qui nulla ueteris scientiæ prærogatiua suffultus, tam
imensum paschalis pelagus maiestatis, & uiris quoq; pitissimis
formidādū parua tyro lintre cucurrerim. Huius apud te facti cau-
sas expurgē, ut cum me nō audacē fuisse pbaueris, sed deuotū,
in pectoris tui portū blanda tranquillitate recipias, quem guber-
nante Deo lætaberis nulla pertulisse naufragia. Cū secularibus
igitur studiis occupatus uim impatiētis ingenii q; diuinitatis in
me prouidētia generauit, non utilitati animæ, sed inani uitæ de-
pēdere, & literatoriæ solertia disciplinæ lusibus infructuosi ope-
ris nō auctori Deo deseruiret. Tandem misericors Deus rex cō-
ditor clementius sui fabricā iuris aspexit, & stultos in me mūda-
næ sapiētiæ diutius haberi sensus indoluit, ac fatuum prudētiæ
mortalis ingenium cœlesti sale cōdiuit. Moxq; ut cordis ocu-
los iterior caligo deseruit per sentes dumosi ruris errātia in her-
bam floridi cespitis reuolui uestigia. Totoq; nisu melioris arbi-
trii cultum illustrati pectoris Deo dicaui, nō præsumptione ni-
rium sarcinam tantæ molis arripiens, sed onus Christi, quod le-
ue nimis est, humili pronus deuotione complectens, culpa me
scilicet arbitratus silentii non carere, si studiosæ mētis officium,
quod uanitati detulissē ueritati denegarem, cum & diuina re-
uerēter asseri, & humana possunt honeste tractari. Angebar alia
rursus animi procella turbati, & ægros anhelitus illa mihi sæ-
pe ratio cōmonebat, quia noueram me, uel tua Pater beatiss. uel
aliorum, quos gratia similiter cœlestis illuminat quiddā profe-
cisse doctrina, quanquam ipsi cuncta monstrantes aliquem cre-
datis igniculū in me posse lucere, sed torpor cordis obtusi tanq;
per uenas silicis scintillam tenuem uix emittit. Et id ipsum paruū
fomitis nutrimentū, quod in me potuit doni cœlestis oleo per-
manere, nefas esse pēsabam muti tenacitate silentii cū nullo par-
titi. Ne unius talenti dum creditam quātitatem nitor cautius cu-
stodire, culpa defossæ pecuniæ non carexem. Inuidiæ siquidem

maculam de sese non abluir, qui alteri conferre denegat, quod cum dederit, non amittit. Inter diuersas tamē anxie trepidationis ambages ad iaciendum huius operis fundamentum ob hoc maxime prouocatus accessi, ut alios exhortationibus ueritatis ad frugem bonæ messis inuitans, si quando humanæ infirmitatis uitis forsā laceffit impugner, uerbis propriæ disputationis ammonitus metuam. Et qui furta prohibui, fur uideri uerear, & qui rectæ soliditatis alius iter ostendi, pcliuioris lubrica periculosa sectari, & clypeo dominicæ protectiōis armatus, inimicæ iaculationis tela facili repulsione contēnam. Cur autem metrica uoluerim hæc ratione componere, breuiter expedire non differam. Raro pater optime, sicut tua quoque peritia lectionis assiduitate cognoscit, diuinæ munera potestatis stilo quisquam huius modulationis aptauit, & multi sunt, quos secularium studiorum disciplina per poeticas magis delitias, & carminum uoluptates oblectat. Hi quicquid rethoricæ facundiæ perlegēt, negligentiū affecuntur, quoniam illud haud diligunt. Quod autem uiderint uersuum blandimento mellitum, tanta cordis auditate suscipiunt, ut in alta memoria sæpius hæc iterando constituunt, & reponant. Horum itaq; mores non repudiandos existimo, sed pro insita consuetudine, uel natura tractādos, ut quisq; magis suo ingenio acquiratur Deo. Nec differt qua quis occasione imbuatur ad fidē, dum tamē uiam libertatis ingressus nō reperat iniquæ seruitutis laqueos, quibus ante fuerat irretitus. Hæ sunt pater egregie nostri operis causæ, non superuacue sicut didicisti, sed commodæ. Quæ si probabili ratione nō displicent tibi, benignitatis tuæ donentur fauore, quo paululum ab scripturis celsioribus uacans, humilioribus quoq; libenter imptias. Non semper aquila super nubes eleuata peruolat, sed etiā remissioribus aliquando pennis descendit ad terras. Sæpe beliger miles armis, quibus assuetus est dimicare, delectatur & ludere. An forsā ut ab hac te molestia perlegendi carminis in occultis abducas, talibus me blādæ orationis uocibus alloqueris. Cur iniquis affabilis amice, quem gratia puræ dilectionis amplector, dum me profusius niteris uenerari præ cæteris, & fidi ppositi sedulitate sectaris, alios tāquam neglectos offendis. Qui

cum sint non impares, & una mecum soleant religiosæ fidei societate coniungi, me potissimum, ac solum eligas, uel secernas, cui deuotionis tuæ dicta committas. Habes Antistitem plenū reuerentiæ sacerdotalis Vrsinum, qui ab ætatis primæuæ tyrocinio regis æterni castra non deserēs dum uixit, inter barbaros pius, inter bella pacatus, accepit testimonium beati iam meriti, euangelicæ sacramento doctrinæ. Legimus enim beati pacifici, quoniam filii Dei uocabuntur. Habes Laurentium difficili cōparatione presbyterum, qui substantiam sui patrimonii sic erogauit, ut ecclesiis, & egenis uniuersa distribuens, tanti cēsus effusione nihil perderet. Sapientia peruigil. lenitate placibilis, quo & serpentis astutiam cum lege custodiat, & columbæ simplicis animum nō amittat. Habes quoq; meū Gallianū æque presbyterum non in libris secularibus eruditum, sed placida bonitate mitissimum. catholicæ regulam disciplinæ factis potius edocētem, quā sermone mōstrantē. Quid Vrsicini dicā quoq; presbyteri annosam sapiētiam, & in Christi famulatu nō deficientē iuuenilem senectā? Quidue Felicē referam? uere felicem seculi huius inimicum, cui crucifixus est mundus. Sunt & alii memorabiles uiri quāplurimi, quos ad hoc suscipiendum idoneos constat esse officiū. Nec Hieronymi diuinæ legis interpretis, & cœlestis bibliothecæ cultoris, exempla pudeat imitari, atq; ad generosas fœminas, & præclaræ indolis fama subnixas, in quarum mentibus sacræ lectionis instantia sobriū sapientiæ domiciliū collocauit, ppriæ disputationis documēta trāsmittere. Quis nō optet & ambiat eximio Syncletices sacræ Virginis, ac Dei ministræ placere iudicio? Quæ superbi sanguinis nobilitatem sic humilitate prouexit ad gloriam, ut in cœlestis patriæ senatu fieri mereatur athleta. Vere dignum, in quo dominus habitet templum. ieiuniis castigatū. orationibus refertū. puritate mundissimum. scripturas etiā ecclesiastici dogmatis ita sitiens epotauit, ut nisi sexus licentia defuisset, posset etiam edocere, licet in membris fœminei corporis animus sit uirilis. De quotidianæ uero misericordiæ dispensatione reticeo, quam sic exercet, ut fileat, sic largitur, ut lateat. Indicat tamen eius habitus pauper, ubi census proficiat diues, & ut magnitudo tantæ prudētiæ gemina respē

dens lampade plus luceret, habet germanam nomine, meritoque Perpetuam, annis imparem, factis æqualem, æuo teneram, probitate grandævam, quæ dum nominis sui dignitate pascitur, sic vivit ut nequeat amittere, quod vocatur. Illustis maritali potestate illustrior religione diuina, proximam uirginitati continer palmam, in coniugii foedere manens pudica. Cetera præter cōspicuos, utpote nuptæ cōuenientes ornatus, quæ de sorore diximus, in huius quoque moribus inuenimus. Ad hoc ego cōgrua rursus ita responsione perfungar. Ne quæso pater, quem diligere profiteris, abiicias, quem fouere affoles, inuidiose deterreas. Nullū siquidem ex his omnibus uito, de nullius meritis, aut instructione diffido, sed in te cunctos aspicio. Quosdam collationibus assidue disputationis ad meliora uexisti, quosdā placidæ maturitate doctrinæ, desiderio sanctæ conuersationis implesti. Quibusdam exemplum factus es ad salutem, alios intra septa gregis tui oues fecisti, alios in fide enutristi. Oīa omnibus factus es, ut oēs saluos efficeres. Cesset, obsecro, plurimorum iactura uerborum, cessent deinceps lōgæ excusationis ambages, nec pigeat te post tanti gurgitis emēsa discrimina fluctuātī ad huc paginæ, autoritatis tuæ anchoram accommodare. Quatuor igitur mirabilium diuinorum libellos, quos ex pluribus pauca complexus usque ad Passionem, & Resurrectionem, Ascensionemque domini nostri Iesu Christi quatuor Euangelistarum dicta congregans ordinauit, contra omnes amulos tuæ defensionis commendo. Huic autem operi, fauente Domino, paschalis carminis nomen imposui, quia Pascha nostrum immolatus est Christus, cui est Honor, & Gloria, cum Patre, & Spiritu sancto per omnia secula seculorum. Amen.

ERRATA IN SEDVLIO, QUAE ALICUIVS MOMENTI VISA SVNT.

Quinternione. a. charta. 4. lege & didicere truces. Char. 5. lege Sancti coniunctos flaminis actu. & paulopost. Sancti coniuncto flaminis actu. Char. eadem lege. Hoc Matthæus ait, qui hominem generaliter implet. Char. 3. lege. placidas ad lordanis undas, & paulopost lege. Decutit expulsas illæsis uultibus umbras. Charta eadem lege. Ieiunum dapibus.

Quin. b. char. prima lege. Quod tentare suum, dominumque, deumque requireret. Char. 1. lege per pascha Christi. Char. eadem lege. Regulus hinc nato quidam moriente. Char. 3. lege Igneus ardor erat. Char. 6. lege Quid quod & Heliā, & clarum uidere Moysen. Char. 7. lege. cœlestis regni.

Quint. c. char. 1. lege. Stagna petit parua, residensque Simonis in alno. Char. eadem lege. Potestatem summam discipulis a domino datam. Char. eadem lege, Vipereasque minas, & Scorpi inimica uenena. Char. 1. lege. & nullo ducente redit. Char. 3. lege dilapsus uentre parentis. Char. 6. lege. Scribitur & titulus hic est rex iudeorum. Char. 7. lege. Suppliciisque tamen rerum.

Quint. d. char. prima lege custodibus igne minaci. Char. 1. lege, Quisnam ambigat unam. Char. 3. lege. Nos sacra, quæ gerimus.

ERRATA IN IVVENCIO VISA ALICVIV
MOMENTI.

Quint.e.char.7.lege præsolidumq; Simonem.

a tetri
Quint.f.char.1.lege sicubi iustitiæ. Char.5.lege ecce sed exor-
tus. Char.6.lege illi grata domus habitare sepulchris.

Quint.g.char.5.lege & propriam, comitumq; famem. Char.7.
lege ille uenenatis collustrat passibus.

Quint.h.char.4.lege Sidonemq; Tyrumq; petit. Char.5.lege
Tum Christus cunctis aridens. Char.6.lege. Petrum, Zebe-
dei; duos. Char.7.lege. In cœli regno meritis pro qualibus
esset. & paulo post, lege, Qui cupit excelsam cœli conscende,
re sedem. Char.8.lege. Peccata oratum duræ punire uoletis.

Quint.i.char.3.lege Qui sapit adueniet. Char.5.lege In tene-
bras raptum. Char.8.lege Tum pergunt stultæ liquidum ut
mercentur olium.

Quint.k.char. prima. lege Et nudus uestis blandissima tegmi-
na sumpsi. Char.5.lege. Horrida præcipitet sæuæ per lubrica
mortis. Char.6. scribe cuius te palma cecidit. Char.7. lege In-
duerunt, spinisq; caput cinxere cruentis. paulo post. lege. Iam
medium cursu lucis. ibidem lege. Cum subito aufugit oculis.
ibidem. lege Aetheriis animam comitem. Char.8. lege, &
cuncta tuentur. Char.9. lege. et saxum milite seruant. Char.
eadem. lege. Et famam argento.

ERRATA IN ARATORE, QVAE ALI
CVIVS MOMENTI VISA SVNT.

Quint.aa.char.1.lege Abluit interius paulo post lege. Lucis
in arce locat. char.4. lege Sic ligni uacuatur onus. char.5. le-
ge. Quod proprium nihil esse uolunt. char.6. lege. Exiuit me-
dicina potens.

Quint.bb.char. prima. lege. Sit Deus ex multis plena est instru-
ctio libris. char. eadē lege, Noscite, qd soli concessa est gloria
Petro. eadem lege. Petrus, & hinc ductis sorti dat sydera tur-
mis. char.3. lege. populo sint fercula. char. eadem lege iugu-
lisq; patentibus æuum. Char.6. lege. Dicubi sunt mundana
tuæ sapientia leges. Char.7. lege. corpusq; itura per omne
hanc subiit. Char.8. lege. nullumq; relinquit inanem.

Quint.cc.char.1.lege. tetigit quos dextra magistri. Char.4. lege
Apparentq; uado. Char.6. lege. Discite iam uerum. Char. ea-
dem. lege. Cum totum saluare queant. Char.7. lege. Diuinū
concepit iter. Maria inde sacrata est. Char. eadem lege. Fœ-
cundo ieiuna solo, Macedo quoniam uir. Char.8. lege. Sed
quibus ex ueteri patuerunt omnia fonte. Char. eadem lege.
Coniugio post sacra tamen. Char. eadem scribe, fas uetat in-
de queri.

Quint.dd char. prima lege. hostis abit. Char. eadem lege. tota
conquiritur urbe. Ibidem lege. Cœperat exiliit tellus. Char.
eadem lege, aliisq; philosophis. Char.3. lege fit recidua seni
Char.4. lege, atque eius ueste fusa. Char.6. lege nudam fert
ore loquelam. Char.8. lege Sensibus ardore erit. Char. eadem
lege, quod sit Deus edere malis.

Quint.ee char. prima lege euolat, & uinctum. Char.1. lege, am-
biguusq; fragor. Char.4. lege. o utinam nostris uoluisses. ibi-
dem lege, nec spe frustrabor inani. Char.5. scribe, haud pro-
cul hinc. char.6. lege. Tot Romæ mundo collecta idola sub
acto. ibidem, lege. liber & hic populus.

COELII

pastor
nectaris
ieiunis

b

finatum
& dimitte
plus candore
quæ gene

c

Cumq;
artifices
errantem
frondibus

d

qui gemina
lucida sunt

e

IVVENCII
ante suos
Ioannis
Et simul.

f

Aduersario
Aduersis
Haud unquam
Insidias.

g

Illic fundus
Quæ non est
Et sibi
Ingressi

h

Illis, qui
Illic expe
Suspiciens
Discipuli

i

Seruitii
Centuplicata
In nouissimo
confestim

l

Iamq;
Lazarum
Præcepit
En urget
Horrida

aa

ARATOR
ARATORIS
Virgo
Spiritus

bb

Aedificat
Quodq;
Quod meli-
Quod pre

cc

Addere
Angelus
ARATORIS
Flumineu

dd

In macedum
Verborum
Artis amore
Fundere

ee

Prodepa
Ne remoue
Verus ho
ff

PROBAE
De creatione
Felicem
Sic prior

gg

Quid sibi
Postquam
Ille autem.
Lactantii

hh

Gloria
Opto magis
Præstat

A

EPISTOLA
ximus, ut
sent, cum
utpote

B

Arboreus
aduentu
mum fidei
deum, non

C

EIVSDEM
uoto suo
SEVERI
atq; ita

D

cula. Etenim
q; ipse tam
lo arente
uestem

E

num notitiam
ignis operiret
mianus
inquit.

F

ptum est.
Serpens
iure gla
us, q;

G

CAPITVLA
Eiusdem

H

LEONARDI
sis præfectum
INCIPIT
carnis

I

ocio ad

gatis qd
epulas
decran

K

ruerat.
tate naui

aaaa

Petrus
OMHPOKEN
Propinquæ

ΑΥΡΗΘΕ
Et ipsum
Η ΔΗ ΛΟΓΙΑ
Diem.

bbbb

Sed cum
αὐτὰρ

Si autem

ΛΥΘΡΩΝ

Vinum

ΛΥΤΙΚ

Lachrymasq;

ΑΥΤΙΒΙΟΙΣ

Impulsus

γγ

ΑΛΛ' ΕΙΣ

Hæc autem

ΕΙ ΠΕ ΔΕ

Quare mihi

ΥΜΩΝ

Orabat.

ως εἰ ποῦδ

Stetit autem

dddd

Bonum

ΑΛΚΗΣ

Steterunt

ΚΑΙ ΔΕ ΣΟΙ

Neminem

ΩΣ ΑΡΑ

Facere

ΑΙ ΟΛΛΕΣ

Ligauit

ee

ΕΥΘΑΔΥΩ

Quare to

ΩΤΟΠΙ

Delectati.

Cautum est ne quis impune hunc quoq; li
brum queat typis excudere.

COELII SEDVLII PRESBYTERI MIRABI
LIVM DIVINORVM LI
BER PRIMVS

Vm sua gentiles studeant figmenta
poeta
gradifonis pōpare modis, tragicōq;
boatu,
ridiculoue gete, seu qualibet arte
canendi,

seua nefandarum renouent contagia rerum,
& scelerum monumenta canant, ritūque magistro
plurima niliacis tradant mendacia byblis,
cur ego dauidicis assuetus cantibus odas
chordarum resonare decem, sanctōq; uerenter
stare choro, & placidis cōlestia psallere uerbis,
clara salutiferi taceam miracula Christi?
Cū possim manifesta loqui, dominūmq; tonātem
sensibus, & toto delectet corde fateri,
qui sensus & corda dedit, cui conuenit uni
facturam seruire suam, cui iure perenni
arcibus æthereis una est cum patre potestas,
par splendor, communis apex, sociale cacumen,
æquus honor, uirtus eadem, sine tempore regnum,
semper principium, sceptrum iuge, gloria consors,
maiestas, similis. Hæc est uia nanque salutis,
hæc firmos ad dona gradus pascalia ducit,
hæc mihi carmen erit. Mentēs huc uertite cuncti,
hanc constanter opem læsis adhibete medullis,
quos letale malum, quos uanis dedita curis
attica cecropii serpit doctrina ueneni.
Sectantesque magis uitam spirantis odorem
legis, athenæi pedorem linquite pagi.
Quid labyrintho Tēsidæ erratis in antro?
Cæcæque dædalei lustratis limina testī?
Labruscam placidis quid adhuc præponitis uuis?
Neglectis que rosis saluicam sumitis agri?

SEDVLII

Quid lapides, atque era colli? quid phana prophani
proderit? & mutis animas daninare metallis?
Pareite pulueri squalletia iugera campi,
& steriles habitare plagas, ubi gignere fructum
arida nescit humus, nec de tellure eruenta
liuida mortiferis uelatis toxica succis
tartareis damnata cibis, sed amœna uireta
florentum semper nemorum, sedes que beatas
per latices intrate pios, ubi semina uitæ
diuinis animantur aquis, & fonte superno
lætificata seges spinis mundatur adeptis,
ut in messis queat esse dei, mercis que futura
maxima centenum cumulare per horrea fructum.

Inuocatio diuini auxilii.

Omnipotens æterne Deus, spes unica mundi,
qui cœli fabricator ades, qui conditor orbis,
qui maris undisonas fluctu surgente procellas
mergere uicina prohibes confinia terræ,
qui solem radiis, & lunam cornibus implet,
in que diem, ac noctem lumen metiris utrunque.
Qui stellas numeras, quarum tu nomina solus
signa, potestates, cursus, loca, tempora nosti,
qui diuersa nouam formasti in corpora terram,
torpenti que solo uiuentia membra dedisti,
qui pereuntem hominem uetiti dulcedine pomi
instauras meliore cibo, potu que sacra
sanguinis, infusum depellis ab angue uenenum,
qui genus humanum, præter quos clauserat arca
diluuii rapida spumantis mole sepultum,
una iterum de stirpe creas, ut mystica uirtus
quod carnis delicta necant, hoc præfule ligno
monstraret liquidas renouari posse per undas,
(totum namque lauas uno baptisinate mundum)
pande salutarem paucos quæ ducit in urbem
angusto mihi calle uiam, uerbi que lucernam
da pedibus lucere meis, ut semita uitæ
ad caulas me rursus agat, quo seruat amœnum

LIBER PRIMVS

pastor ouile bonus, qua uellere præuius albo
uirginis agnus ouis, grexque omnis candidus intrat.
Te duce difficilis non est uia, subditur omnis
imperis natura tuis, ritu que soluto
transit in aduersas iussu dominante figuras.
Si iubeas mediis segetes arere pruinis,
messorem producet hyemis, si currere mustum
uernali sub sole uelis florentibus aruis,
sordidus impressas calcabit uinitor uuas,
cuncta que diuinis parebunt tempora dictis.
Indicio est antiqua fides, & cana priorum
testis origo patrum, nullis que abolenda per æuum
temporibus constant uirtutum signa tuarum.
Ex quibus audaci perstringere pauca relatu
uix animis committo meis, siluam que patentem
ingrediens aliquos nitor contingere ramos.
Nam centum licet ora mouens, uox ferrea clamet,
centenos que sonos humanum pectus anhelet,
cuncta quis expediet, quorum nec lucida cœli
sidera, nec bibulæ numeris æquantur arenæ?

Enoch nunquam mortuum.

Primus ab usque chaos meritis uiuacibus Enoch
multa per innumeros iam sæcula contigit annos,
natura perdente modum, quem iure creandi
terra tulit genitum, sed mors miratur adeptum.

Sarram uetulam peperisse Isaac.

Saucia iam uetulæ marcebant uiscera Sarra
grandæuo cōsumpta situ, prolem que negabat
frigidus annoso moriens in corpore sanguis,
cum seniore uiro. Gelidi præcordia uentris
in partum tumere nouum, tremebunda que mater
algentes onerata sinus, spem gentis opimæ
edidit, & serum suspendit ad ubera natum.
Mactandum que deo pater obtulit, at sacer ipsam
pro pueri iugulis aries mactatur ad aram.
O iusti mens sancta uiri, pietate remota
plus pietatis habens contempsit uulnera nati,

SEDVLII

amplexus præcepta dei, typici que cruoris
auxilio uentura docet, quod sanguine Christi
humana pro gente pius occumberet agnus.

Vxorem Loth uersam in statuam salis.

Loth Sodomæ fugiente chaos dum respicit uxor,
in statuam mutata salis stupefacta remansit,
ad pœnam cōuersa suam, quia nemo retrorsum
noxia contempti uitans discrimina mundi
aspiciens saluandus erit, nec debet arator
dignum opus exercens uultum in sua terga referre.

Mosē uidisse rubum ardere & non uri.

Ignibus innocuis flagrans apparuit olim
non ardens ardere rubus, nec iuncta calori
materies alimenta dabat, nec torrida uiuens
sensit damna frutex, sed amici somitis æstu
frondea blanditæ lambebant robora flammæ

Virgam Mosæ mutatam esse in serpentem.

Mitis in immitem uirga est animata draconem
per flexos sinuata globos, linguis que trifurcis
squamea colla tumēs, inimicos ore chelydros
sorbuīt, & proprii redit in uirgulta rigoris.

Mare rubrum peruium factum Iudæis.

Per uia diuisi patuerunt cæcula ponti
in geminum reuoluta latus, nudatæque tellus
cognatis spoliatur aquis, ac turba pedestris
intrat in absentis pelagi mare, per que profundum
siccæ peregrinas stupuerunt marmora plantas.
Mutauit natura uiam, medium que per æquor
incedens populus rude iam baptisma gerebat,
cui dux Christus erat. Clamat nam lectio multas
uox domini superextat aquas. Vox deniq; uerbū ē.
Verbum Christus at est, geminæ qui consona legis
testamenta gerens ueterem patefecit abyssum,
ut doctrina sequens planis incederet aruis.

Manna pluuisse in deserto.

Quid referam innumeras cœlesti pane cateruas
angeli eos sumpsisse cibos, nimbis que superni

LIBER PRIMVS

nectatis aëria populum dulcedine passum,
in pluuiis habuisse dapes, & in imbris escas?

Aquam de Petra manasse.

Rursus in exustis sitiens exercitus aruis,
qua nimium loca sicca diu, qua terra negatis
ægra iacebat aquis, qua spes ablata bibendi,
uiuendi que fuit, subitas arente metallo
hausit aquas, sterili que latex de rupe manauit.
Et ieiuna nonnum uomerunt marmora potū,

Afinam locutam.

His igitur iam sacra tribus dans munera rebus.

Christus erat panis, Christi petra, Christus in undis.
Angelicis tremefacta minis affatur a sella
sessorem per uerba suum, lingua que rudenti
edidit humanas animal pecuale loquelas.

Solem & cætera signa firmata.

Sol stetit ad Gabaon, mediū que cacumine cœli
fixit anhelantem dilato uespere lucem,
in solitus frenare diem, nec luna cucurrit
ordine pigra suo, donec populantibus armis
feruidus in gentem gladius consumeret hostem,
coniurante polo. Iam tunc famulata uidebant
sydera uenturum præmisso nomine Iesum.

Coruos pauisse Heliam in deserto.

Heliam corui quondam pauere ministri
præbentes sine more dapes, alēsque rapinis
deditus, atque auido saturans caua guttura rostro
tradidit illæsam ieiunis morsibus escam
nunc bonus Helix, qui perfidus antea Noe
abluīt in terris quicquid deliquit in undis.

Heliam quadrigis in cœlum euectum.

Plenus at ille deo postquam miracula terris
plura dedit, meritis que suis succedere dignum
hæredem propriæ fecit uirtutis amicum,
aurea flammigeris euectus in astra quadrigis,
quæ leuis aërios non exprimit orbita sulcos,
sydereum penetrauit iter, curru que cornusco

SED VLII

dexteriora petens spatio maiore triumphum
duxit, & humani metam non contigit æui.
Quam bene fulminei præluens semita cœli
conuenit Helia, merito qui & nomine fulgens
hac ope dignus erat. Nam si sermonis achiui
Vna per accentum mutetur littera, sol est.

Ezechia productam uitam.

Vltima labentis miseratus tempora lucis
ter quinos quondam regi deus addidit annos,
usus iure suo, patefacta que limina claudens
mortis ab occasu uitam couertit in ortum.

Ionam a Ceto uoratum.

Ionas puppe cadens ceto sorbente uoratus
in pelago non sensit aquas, uitale sepulchrum
ne moreretur habens, tutus que in uentre ferino
depositus non præda fuit, uastum que per aquor
uenit ad ingnotas inimico remige terras.

Tres pueros in fornace ignis non arsisse.

Cum spirante deo babylonia sacra negarent
tres una cum mente uiri, dirum que subirent
exitium sæui chaldaea lege tyranni,
cuius achemeniam rabies accēderat iram
plus fornace sua, medios trudentur in ignes
nil urente rogo, tanto que ardore calentes
cordis inagineæ uincunt incendia poenæ
igne animi. O quanta est credentum gloria, flāmis
ardentis fidei restincta est flāma camini.

Nabuccodonosor in pecudem uersum.

Digna sed imitem mox perculit ultio regem.
Nam quod ab humana uecors pietate recessit,
agrestes pecudum consors fuit ille per herbas.
Aulica depasto mutans conuiuia scœno,
promus ab amne bibit septena que tempora lustrans
omnibus hirsutus filuis & montibus errat.

Danieli mites factos Leones.

Nec minus & Darii saruerunt iussa tyranni,
hebræum que decus Daniel decernitur in fons

LIBER PRIMVS

ieiunis cibus esse seris, sed bellua iusto
mitis facta uiro sanctos ne læderet artus,
cepit amare famem. Rabies mollita furorem
deposuit, sæuis que in faucibus ira quieuit.
Et dedit truces prædam seruare leones.

Peroratio prædictorum miraculorum.

Dicubi sunt natura tuæ post talia leges?
quis toties tibi iura tulit? qui tartara iussit
translatum nescire uirum? sterilem que marito
fecundauit anum? sacram precepit ad aram
sponte uenire pecus? muliebres transtulit artus
in simulacra salis? ramos incendia passos
non ardere dedit? uirgultum soluit in anguē?
per pelagus siccauit iter? mirabile nymbis
manna pluit? qui saxo latices produxit ab imo?
quadrupedem fari plano sermone coegit?
suspensis rapidas elementis distulit horas?
per uolucrum hominem pasci dedit? atque coruscis
in cœlum transtulit equis? iam morte grauato
adiecit tria lustra uiro? prædonis in ore
naufragio fundauit opem? flagrante camino
seruauit sub rore pios? per pascua regem
pauit ut hirsutam pecudem, rictus que leonum
instimulante fame iussit nescire furorem?
Nempe creatori, cuius quæcunque uidentur,
seu quæcunque latent, & rerum machina sermo est
omne suum famulatur opus, sequitur que iubentis
imperium quacunque trahit sententia notu.

In Idolatras.

Heu miseri qui sana colunt, qui corde sinistro
relligiosa sibi scalpunt simulacra, suum que
factorem fugiunt, ea quæ fecere, uerentur.
Quis furor est? quæ tanta animos dementia ludit?
ut uolucrē, turpem que bouem, tortum que draconē
semit hominem? q; canē supplex homo prius adoret?

In eos, qui solem adorant.

Ast alii solem cæcatis mentibus acti

SEDVLII

affirmant rerum esse patrem, quia rite uidetur
clara serenatis infundere lumina terris,
et totum lustrare polum, cum constet ab istis
motibus instabilem rapidis discursibus ignem,
officium, non esse deum, quiq; ordine certo
nunc oritur, nunc occiduas dimissus in oras
partitur cum nocte uices, nec semper ubiq; est,
nec lumen fuit ille manens in origine mundi,
cum geminum sine sole diem nouus orbis haberet.

In eos, qui lunam & alia huiusmodi colunt.
Sic lunæ quoq; uota ferunt, quam crescere cernunt,
ac minui, stellis q; litant, quæ luce fugantur.

Hic laticem colit, ille larem, sed iungere sacris
non audent inimica suis, ne lite propinqua,
aut rogis exiguas deficeret fortior undas,
aut ualidis tenues moriantur fontibus ignes.

Arboreis alius ponit radicibus aras,
instituit q; dapes, & ramos flebilis orat,
ut natos, caram q; domum, dilecta q; rura
coniugiiq; fidem, famulos census q; gubernent.
Lignee ligna rogas, surdis clamare uideris,
a mutis responsa petis, quæ iura domorum
hac ratione regunt, si cæsa securibus actis
ardua pendentis sustentent culmina testi,
aut subiecta focis dapibus famulantur edendis.

Nonnulli uenerantur olus, molles q; per hortos
numina sicca rigant, ueri q; hac arte uidentur
Transplantatorum cultores esse deorum.

Plura referre pudet, sanctoq; in carmine longum
uel damnare nefas, ne mollia sentibus uram
lilia, purpurei neu per uiolaria campi
carduus, & spinis surgat paliurus acutis.

Iam satis humanis erroribus addita monstra
risimus, aut tales potius defleuimus actus.
Nunc cceptam iuuat ire uiam: montem q; per altū
nitentes firmare gradus. Properemus in urbem
libertatis ope, radians, ubi regia fuluis

LIBER PRIMVS

emicat aula tholis, ubi dantur digna petenti,
querenti spes certa manet, claustris q; remotis
peruia pulsanti referantur limina cordi.

Hic est ille lapis reprobus, quem uertice gestat
angulus, atq; oculis præbet miracula nostris,
cuius onus leue est, cuius iuga ferre suaue est.

Per digesta prius ueteris miracula legis
EVR. rettulimus, sancti coniunctos spiritus actu,
quæ genitor socia nati uirtute peregit.
Per digesta rudis nec non miracula legis
dicemus, sancti coniuncto spiritus actu,
quæ natus socia patris uirtute peregit.
Semper ut una manens deitatis forma perennis,
quod simplex triplicet, qd q; triplicabile simplet.

Arrium aberrasse a fide catholica.

Hæc est uera fides, hanc spreuit habere salutem
Arrius infelix, qui curua per auia rectum
flectere nisus iter, foveam dilapsus in atram
corrui, & tetri mersus petit ima profundis,
tam uacuum sensu, iustæ quam tempore pœnæ
uisceribus sulis uacuum quoq; uentre remansit
demens, perpetui qui non imitanda parentis
iura caducorum gradibus similauit honorum.
Nanq; homines inter, natum genitore minorem
lex camalis habet, quoniam pater ipse parentis
filius ante fuit, mox & qui filius est nunc,
afforet esse pater. Sic per genus omne nepotum
it noua progenies, & aui numerantur auorum.

At dominus uerbum, uirtus, sapientia Christus,
et totum commune patris, de lumine lumen,
de solo solus, cui nec minus est patre quicquam,
nec quo crescat habet, genitus non quippe creatus.
Ipse est principium. Nam sicut clarus habetur
in genitore manens, genitor quoq; clarus in ipso
permanet, & rerum caput est deus unus ubiq;
Non quia, qui summus pater est, & filius hic est,
sed quia quod summus pater est, & filius hoc est,

Sic ait ipse docens, ego in patre, & pater in me est.
Rursus, ego atq; pater unum sumus, Attius unum
debet scire, sumus Sabellius esse fatendum.
Iste fidem ternam, ast hic non amplectitur unam.
Ambo errore pares, quanquam diuersa sequantur.
Qualiter assueti varias producere sectas
impugnant sua dicta uiri, qui brachia nudis
ostendunt exerta humeris nil tradere docti,
sed tantum certare cati, prudentia quorum
stulta iacet, quia uana deo est sapientia mundi.
Hic loquitur nimis, ille tacet, hic ambulat, hic stat,
alter amat fletus, alter crispare cachinnos.
Diuersis q; modis par est uesania cunctis.
Interea dum rite uiam sermone leuiamus,
spes q; fides q; meum comitantur in ardua gressum,
blandius ad summam tandem peruenimus arcem.
En signo factata Crucis uexilla coruscant.
En regis pia castra micant, tuba clamat herilis,
militibus sua porta patet, qui militat, intret.
Ianna nos aeterna uocat, quae ianua Christus
aurea perpetuae capietis praemia uitae,
arma quibus domini rota uirtute geruntur.
Et fixum est in fronte decus, decus, arma q; porto,
militiaq; tuae bone rex pars ultima resto.
Hic propriae sedis, huius mihi mœnibus urbis
exiguam concede domum, tuus incola sanctis
ut merear habitare locis, albôq; beati
ordinis extremus conscribi in saecula ciuis.
Grandia posco quidem, sed tu dare grandia nosti,
quem magis offendit, quisquis sperando tepescit.
Christe faue uotis, qui mundum in morte iacentem
uiuificare uolens quondam terrena petisti,
coelitus humanam dignatus sumere formam,
sic aliena gerens, ut nec tua relinquere posses.
Hoc Matthaeus aieus, hominē generaliter implet.
Marcus ut alta fremit uox per deserta leonis.
Iura sacerdotii Lucas tenet ore iuueni.

More uolans aquila uerbo petit astra Ioannes.
Quattuor hi procures una te uoce canentes
tempora ceu totidem latum sparguntur in orbem.
Sic & apostolici semper duodenus honoris
fulget apex, numero menses imitatus & horas,
omnibus ut rebus totus tibi militet annus.
Hinc igitur ueteris recolens exordia mortis,
ad uitam properabo nouam, lacrymas q; serēdo,
gaudia longa metam. Nam qui deflemus in Adam
femina mittentes mox exultabimus omnes
portantes nostros Christo ueniente maniplos.
Adam e paradiso eiectionem
Expulerat primogenitum sauiissimus anguis
florigera de sede uirum, blandi q; saporis
illecebris letum misero portarat amarum.
Nec solus meritam praesumptor senserat iram,
mortali sub lege iacens, sed prorsus ab ipso
humanum simul omne genus. Heu noxia coniunx.
Noxia tu coniunx magis, an draco perfidus ille?
Perfidus ille draco, sed tu quoq; noxia coniunx.
Pro dolor aeterni fuerant duo, crescere postquam
cepit origo, pectus cladem q; a semine sumpsit.
Quid numerosa dies? quid tempore proderat illo
cernere non gentos ultra feliciter annos?
Progeniem q; senum decimam spectare nepotum?
iam q; suum nescire genus, cum uicta supremis
cursibus extremae fors irreparabilis hora,
sera licet uentura foret, longum q; per ætatem
uita breuis nihil esse diu cum fine doleret,
nec reducem spes ferret open, primi que sepulchrum
terrigenae caeca sorberet fauce nepotes.
Ni pius ille sator, culpas ignoscere promptus,
reddere difficilis sua ne factura periret,
quæque deo similis uiuens astabat imago,
dissimilis de morte foret ueniale misertus
instauraret opus, pomis que uetaret acerbis,
quæ mandere patres, natorum horrescere dotes,

SEDVLII

donaret que suis semper placatus, ut, unde
culpa dedit mortem, pietas daret inde salutem.
Et ueluti e spinis mollis rosa surgit acutis,
nil quod laedat habēs, matrem q; obscurat honore,
sic Eux de stirpe sacra ueniente Maria,
uirginis antiquae facinus noua uirgo piaret,
ut, quoniam natura prior uitiata iacebat
sub ditione necis, Christo nascere, renasci
posset homo, & ueteris maculam deponere carnis.

Annuntiatio.

Hac uentura senes postquam dixere propheta,
angelus intactae cecinit properata Mariae,
Et dictum est comitata fides, uterum que puellae
sydereum mox implet onus, rerum que creator
nascendi sub lege fuit, stupet innuba tenso
uirgo sinus, gaudetque suum paritura parentē.

Virginis partus.

Iam que nouem lapsis decimi de limine mensis
fulgebat sacra dies, cum uirgine foeta
promissum compleuit opus, uerbum caro factum est
in nobis habitare uolens. Tunc maximus infans
intemerata sui conseruans uiscera templi,
illæsum uacuauit iter pro uirgine testis
partus adest, clausa ingrediens, & clausa relinquit.
Quæ noua lux mundo? quæ toto gratia caelo?
Quis fuit ille nitor Mariae cū Christus ab aluo
processit splendore nouo, uelut ipse decoro
sponsus ouans thalamo, forma speciosus amœna
præ uitis hominum, cuius radiante figura,
blandior in labiis diffusa est gratia pulchris.
O facilis pietas, ne nos seruire teneret
peccato dominante iugum, seruilia summus
membra tulit dominus, primi que ab origine mundi
omnia qui propriis uestit nascentia donis,
oblitus exiguis habuit uelamina pannis.
Quem que procellosi non mobilis unda profundi,
terrarum non omne solum, spatiosaque lati

LIBER PRIMVS

non capit aula poli, puerili in corpore plenus
Mansit, & angusto deus in præsepe quieuit.

Virginem peperisse Christum.

Salue sancta parens enixa Puerpera Regem,
qui coelum, terram que tenet per secula, cuius
numen, & aeterno complectens omnia gyro
imperium, sine fine manet, quæ uentre beato
gaudia matris habens, cum uirginitatis honore,
nec primam similem uisa es, nec habere sequentē.
Sola sine exemplo placuisti foemina Christo.

Tunc prius ignaris pastoribus ille creator
enituit, quia pastor erat, gregibus que refulsit
agnus, & angelicus cecinit miracula coetus.

De tribus Magis & Herode.

Talia bethleis dum signa geruntur in oris,
eoi uenere Magi, sauum que tyrannum
grandia sollicitis perturbant nuncia dictis,
iudaicis nuper populis orientis ab axe
progenitum fulsisse ducem, hoc coelitus astra,
hoc stellam radiare nouam, ferus arbiter aulae
æstuat hebraeæ ratus hunc succedere posse
mox sibimet, qui primus erat. Tunc fronte serena
nubila mentis alens clam mandat ubiq; requiri
sicut adorandum, quem tractat fraude necandum.
Quid furis Herodes? Christum sermone fateris,
et sensu iugulare cupis? legem q; legendo
Neglegis? & regi regum tua regna minaris?
Ne tamen insano careant tua numina facto,
patrandum sub honore crucis sed crimine gentis
Herodes alius quod tu molire uidebit.

Ergo alacres summo seruantes lumina caelo
fixa magi, sydisq; micans regale secuti
optatam tenuere uiam, quæ lege futura
duxit adorantes sacra ad cunabula gentes.
thesaurisq; simul pro religione solutis
ipsæ etiam ut possent species ostendere Christum.
Aurea nascenti fuderunt munera regi,

SEDVLII.

Tura dedere deo, myrrham tribuere sepulchro.
Cur tria dona tamen? quoniam spes maxima uitæ est
hunc numerum confessa fides, & tempora summus
cernens cuncta deus præsentia præscia futura,
semper adest, semper q; fuit, semper q; manebit
in triplici uirtute sui, tunc cœlitus illi
per somnum moniti contemnere iussa tyranni
per loca mutati gradientes deuia callis
in patriam rediere suam. Sic nos quoq; sanctam
si cupimus patriam tandem contingere, postquam
uenimus ad Christum, iam nō repetamus iniquū.

Innocentum pueros trucidatio
Ergo ubi delusum se comperit, impius iram
rex aperit, si iure queat rex ille uocari,
qui pietate caret, propriam qui non regit iram,
ereptum q; gemens facinus sibi ceu leo frendens
cuius ab ore tener subito cum labitur agnus,
in totum mouet arma gregem, mandit q; trahit q;
molle pecus, trepidat q; uocant sua pignora foetæ
nequicquam, & uacuas implent balatibus auras.
Haud secus Herodes Christo stimulatus adempto
sternere collis as paruorum strage cateruas
immerito non cessat atrox. Quo crimine simplex
turba perit? Cur qui uix dum potuere creati
iam meruere mori? Furor est in rege cruento,
non ratio. primos q; necas uagitus, & audens
innumerum patrare nefas, puerilia mactat
millia plangorem q; dedit tot matribus unum.
Hæc laceros crines nudato uertice rupit,
illa genas secuit, nudum ferit altera pugnus
pectus, & infelix mater nec iam modo mater
orba super gelidum frustra premit ubera natum.
Quis tibi tunc lanio cernenti talia sensus,
quos ue dabas fremitus, cum uulnera feruere late
prospiceres arce ex summa, uastum q; uideres
misceri ante oculos tantis plangoribus æquor?
Extinctis tamen quamuis infantibus absens

LIBER PRIMVS

præsens Christus erat, qui sancta pericula semper
suscipit, & pœnas alieno in corpore sentit.

Christum puerum disputasse cū senioribus.
Ast ubi bis senos ætatis contigit annos
hoc spatium de carne trahens, æuiq; meatus
humana pro parte tulit, senioribus esse
corde uidebatur senior, legis q; magistros
inter ut emeritus residebat iure magister.

In Iordane Baptizatum Christum.
Nec mora, (quas & enim uolitas per tempora mūdus
nouit habere moras?) usus maiore iuuenta
sex quasi lustra gerens placidam Iordanis ad undā
uenit, ut acciperet hoc quod dare uenerat ipse.
Hunc Baptista potens ut uidit ab amne Ioannes,
quem matris dum uentre later, nondum q; creatus
senferat, obstruso iam tunc sermone propheta,
ut muto genitore fluens, cui munera linguae
post noni tacitura diu spiramina mensis
partu redduntur nato. Mox prædicat, Agnus
ecce dei ueniens peccatum tollere mundi.
Tollere cum dicit, quod nō habet, hoc mihi tollit,
non mala ut ipse gerat, sed ut ipse nocentia perdat.
Qualiter in medias cum lux præclara tenebras
funditur, & proprio non obfuscata sereno
decurrit expulsa illæsis uultibus umbras,
sic delicta fugans saluator nostra gerendo
terfit, & a tactu procul euanescere iussit.
Tunc uada torrentum simplex ingressus aquarum
in se cuncta lauat nostræ contagia uitæ,
ipse nihil quod perdat habens, sanctoq; liquentes
corpore mundauit latices, lymphasq; beauit
gurgitis, & propriis sacrauit flumina membris.
Senferunt elementa deum, mare fugit, & ipse
Iordanis refluens cursum conuertit in undas.
Nanq; ppheta canēs quid nā ē mare q; fugis iquit?
Et tu Iordanis retro quid subtrahis amnem?
Ergo ubi flumine post mystica dona lauacri

SED VLII

egrediens siccas dominus calcauit arenas,
confestim patuere poli, sanctus q; columbae
spiritus in specie Christum uestiuit honore,
mansuetum q; docet, multum q; incedere mitem
per uolucrum, quæ felle caret, nato q; uocato
uoce patris triplici deus ex ratione probatur,
quod pater & natus, quod spiritus est ibi sanctus,
quo manet indignus, qui non numerauerit unum.

Diabolum adiisse Christum, ut eum tentaret.

Inde quaterdenis iam noctibus atq; diebus
ieiunium dapibus sacro spiramine plenum *Err.*
insidiis tentator adit, doctusq; per artem
fallaces offerre dapes, si filius inquit
cerneris esse dei, dic ut lapis iste repente
in panis uertatur opem, miracula tanquam
hæc eadem non semper agat, qui saxea terræ
uiscera frugiferis animans foecundat aristis,
et panem de caute creat. Hac ergo repulsus
uoce prius hominem non solo uiuere pane,
sed cuncto sermone dei labefactus & amens.
Altera uipereis instaurans arma uenenis,
cum domino montana petit, cunctas q; per orbem
regnorum monstrauit opes, hæc omnia dicens
me tribuente feres, si me prostratus adores.
Quantum peruersus, tantum est peruersa locutus.
Scilicet ut fragiles regni affectaret honores,
qui populis æterna parat, monstrum q; nefandum
pronus adoraret, cuius super æthera sedes,
terra pedum locus est, quem nullus cernit, & omnis
Laudat in excelsis summissa uoce potestas.
Christus ad hæc tantum dominum scriptura, deum q;
iussit adorari, & soli famularier uni.
His quoq; deficiens congressibus audet iniquus
ter sese attollens animo perstare superbo,
ter q; uolutus humo fragili confidere bello.
Tunc assumpsit eum sanctam sceleratus in urbem,
& statuens alti supra fastigia templi,

si natum

LIBER PRIMVS

si natum genitore deo tete asseris inquit,
impigere summo demissus labere recto.
Nam scriptura docet de te mādasse tonantem,
angelicis subuectus eas ut tutior ulnis,
ad lapidem ne forte pedem collidere possis.
O quam cæca gerit nigro sub pectore corda
mens tenebris obscura suis. Hunc ardua templi
culmina & erectæ quamuis fastigia pinnae
credidit in præceps horrescere, maxima summi
curauit qui membra poli, coelos que per omnes
uestus, in extremæ descendit humillima terræ
inferiora petens, & non excelsa relinquens.
Dixerat, & ualidi confossus cuspide uerbi,
Err. quod tentare suum dominum, deum que nequireret,
uictoris fugit ora gemens. Tunc hoste repulso
cœlicolæ assunt procures, coetus que micantes
angelici, & Christo famulantur rite ministri.

Discipulos ex piscatoribus factos.

Protinus ergo uiros ex piscatoribus aptos
humanas piscari animas quæ lubrica mundi
gaudia sectantes tanquam uaga cœrula ponti,
cæca que præcipites tranant incerta profundis,
discipulos iubet esse suos, talesque supernæ
conciliat uitæ, quos non uentosa loquendi
gloria, nec uana de nobilitate superbus
sanguis alat, sed fama tacens, humiliq; refulgens
mente nitore cœlo faciat de plebe propinquos.
Nanque stulta potens elegit, & infima mundi
fortia confundens deus & sapientia perdens.

Quid orandum edoctos discipulos.

Quin etiam celerem cupiens conferre salutem
orandi præcepta dedit, iudex que benignus
indulgenda peti breuiter iubet ut cito præstet
sic dicens. Orate patrem baptismate nostrum,
iure suum, proprium que homini cōcessit honorē,
& quod solus habet, cunctos permisit habere.

b

SEDVLII

Paternoster qui es in coelis.

Cui dominum coeli patrem memoramus, in ipso iam fratres nos esse decet, nec origine carnis germanum gestare odium, sed pneumatis igne flagrantem abolere doli monumenta uetusti, atque nouum gestare hominem, ne forsan ab alto degenerent terrena deo, cui nos duce Christo fecit adoptiuos coelestis gratia natos.

Sanctificetur nomen tuum.

Sanctificetur ubi dominus, qui cuncta creando sanctificat, nisi corde pio, nisi pectore casto?

Vt mereamur eum nos sanctificare colendo, annuat ipse prior, sicut benedicier idem se iubet a nobis, a quo benedicimur omnes.

Adueniat regnum tuum.

Adueniat regnum iam iam que scilicet illud morte uacans, & sine carens, cui nulla per æuum tempora succedunt, quia nescit tempus habere continuus sine nocte dies, ubi principe Christo nobile perpetua caput amplectente corona uictor opima ferens gaudebit præmia miles.

Fiat uoluntas tua sicut in coelo & in terra.

Hoc iugibus uotis, hoc nocte dieque precemur, illius ut fiat coelo, terræque uoluntas, qui nusquam uult esse nefas, hostem que nocentem ut coelo, sic pellat humo, ne corpora nostra tanquam uile solum sauis sibi uendicet hydus. Sed qui cuncta fouet plena pietate redundans omnipotens animas pariter conseruet, & artus.

Altera pars & enim coeli sumus, altera terræ.

Panem nrm quotidianum da nobis hodie.

Annonam fidei speramus pane diurno, ne mens nostra famem doctrinæ sentiat unquam a Christo ieiuna suo, qui corpore & ore nos saturat simul ipse manens uerbum q, cibus q. Dulcia nam domini nostris si faucibus hærent eloquia, exuperant que fauos, atque omnia mella.

LIBER PRIMVS

Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

Debita laxari qui nobis cuncta rogamus, nos quoq; laxemus, proprii nam cautio uerbi spondentes manifesta tenet, grauius q; soluti nectimur, alterius si soluere uincla negamus. Incipiet q; pius decies millena talenta dimittens dominus, si nos affligere propter denarios centum conseruum senserit ullum, tradere confestim tortoribus, in q; feroci carcere constricti non permittemur abire, donec cuncta breuem reddamus adusq; quadratam.

Et ne nos inducas in tentationem.

Non quia nos dominus lucis uia, semita pacis in laqueos tentantis agat, sed cum mala nostra deserit, ire sinit. Nam quisquis retia mundi delitiosa sequens, luxus, & gaudia blanda perditionis amat, deus hunc uirtutis amator inquit, & ingreditur qua se tentatio ducit. A b hac ergo pedem retro faciamus, & arctum corde petamus iter, tenuis qua semita monstrat ire per angustam regna ad coelestia portam.

Sed libera nos a malo.

Si cupimus uitare malum, debemus adire, sectari q; bonum. hic quia liberat, ille trucidat, hic alit, ille necat. Nam quantum sydera terris, ignis aquis, lumen tenebris, concordia bellis, uita sepulchris, tantum bona longius absunt dissociata malis. Dextrum unusquisque necesse est, aut leuam gradiatur iter. Sed dextra bonorum semita conspicuos uocat in sua gaudia iustos, in q; tuos Patriarcha sinus. A t leua malorum exercet poenias, & ad impia tartara mittit. Ergo agnis, ouibus q; dei est hac sola uoluntas, et bona libertas, euadere torua eruenti ora lupi, uita q; frui par pascua Christi.

Err.

b ii

SEDVLII
C.S.P. MIRABILIVM DIVINORVM
LIBER SECVNDVS.

A quam in uinum conuersam.

Rima suæ dominus thalamis digna
tus adesse,
uirtutis documenta dedit, conuiuq;
præsens
pascere, non pasci ueniens (mirabile)
fufas

in uinum conuertit aquas. Ammittere gaudent
pallorem latices. Mutauit lata saporem
unda suum largita merum, mensas q; per omnes
dulcia non nato rubuerunt pocula musto.
impleuit sex ergo lacus hoc nectare Christus,
quippe ferax qui uitis erat uirtute colenda
omnia fructificans, cuius sub tēgmine blando
mitis in occiduas enutrit pampinus uuas.

Reguli filium a febre liberatum.

P ost Regulus nato quidam moriente rogabat
flebilis & supplex dominum, quo uiseret ægrum
febre laborantem puerum, trepidam q; uetaret
labi animam de sede sua. Tunc larga potestas
credenti quæ nulla negat, nec dona retardat,
uelocem comitata fidem, sermone salutem
concedens facili, uiuit iam filius inquit
perge tuus. Quantum imperii fert iussio Christi.
Non dixit uicturus erit, sed iam quia uiuit,
more dei, qui cuncta prius, quam nata uidendo
præteritum cernit quicquid uult esse futurum.
Inde salutiferis incedens gressibus urbes,
oppida, rura, casae, uicos, castella peragrans
omnia depullis sanabat corpora morbis.

Leprosus curatus.

E cce autem medio clamans ex agmine turbæ,
leprosus poscebat opem, uarios q; per artus

LIBER .II.

plus candore miser si uis domine inquit ab istis
me maculis mūdare potes. uolo Christus ut inquit,
confestim redit una cutis, proprioque decore
lata peregrinam mutarunt membra figuram,
in'que suo magis est nix cognitus ille colore.

Socrum Petri a febre liberatam.

More Petri ualida torrebat lampadis æstu
febris anhela socrum, dubioque in funere pendens
saucia sub gelidis ardebat uita periclis,
immensus que calor frigus letale coquebat.
At postquam fessos Domini manus attingit artus,
ignens ardor abit, totis' que extincta medullis
fonte latentis aquæ cecidit uiolentia flammæ.

Fugatos Dæmones.

Quin etiam rabidas nigrorum depulit iras
spirituum, ne flatus atrox laceraret iniqua
peste homines, operis' que Dei uexaret honorem,
quem norat non esse deum, passim que cateruas
ut pius innumeras pulso langore saluti
reddidit, & uaria populos a clade leuauit.

Turbatum mare deinde pacatum.

I nde marina petens arentes gressibus algas
preffit, & exigua conscendens robora cymbæ,
æquoreas intrauit aquas, dominum que sequentes
discipuli placido librabant Carbasa ponto.
Iam procul a' terris fuerat ratis, acta' que flabris
sulcabat medium puppis secunda profundum.
Cum subito fera surgit hyems, pelagus' q; procellis
uertitur, & trepidam quatunt uada falsa carinam.
Perculerat formido animos, sese' que putabant
naufraga littores iam tendere brachia saxi.
Ipse autem placidum carpebat pectore somnum
maiestate uigil, quia non dormitat in æuum
qui regit Israel, neque prorsus dormiet unquam.
Ergo ubi pulsa quies, cunctis clamantibus una
uoce simul, miserere, citus miserere, perimus.
Auxilio succurre pio. Nil uota moratus

SEDVLII

exurgens dominus, ualidis mitescere uentis
imperat, & dicto citius tumida æquora placat.
Non erat illa feri pugna, audacia ponti,
in dominum tumidas quæ surgere cogeret undas,
nec metuenda truces agitabant flamina uires,
sed latum exiliens Christo mare compulit inum
Obsequio feruere fretum, rapidoque uolatu,
mouerunt audas uentorum gaudia pennas.

Viros a Dæmonibus liberatos.

Interea placido transeuctus marmore puppin
liquerat, & medios lustrabat passibus agros,
cum procul e' tumulis gemitio stridore ruentes
prosilire uiri, quos non mala dæmone pauco,
sed legio uexabat atrox, nexuque cruento,
sæua cathenatis gestabant uincula lacertis,
angebant quoque pœna duplex. Hæc dira furoris
conditio, qui uim patitur, magis ille ligatur.
Tunc domini præcepta tremens exire iubentis
spiritus infelix hominem non audet adire,
effigiem reperens quam Christum cernit habere.
Sed pecus immunda gaudens lue, semper amicum
fordibus, atque olido consuetum uiuere ceno
pro meritis petiere suis, tristes que phalanges
porcinum tenuere gregem. Niger, hispidus horres,
talem quippe domum dignus fuit hospes habere.

Paralyticum liberatum.

Hinc alias dominus pelago delatus in oras
intrauit natale solum, quo corpore nasci
se uoluit patriam que sibi pater ipse dicauit.
Ecce aderant uiuum portantes, iam que cadauer
bis bina cernice uiri, lecto que cubantem
uix hominem, cui uita manens sine corporis usu
mortis imago fuit, resoluta que membra iacebant
officiis deserta suis, fluxos que per artus
languida demissis pendebant uincula neruis.
Hunc ubi uirtutum do minus conspexit egentem,
robore peccatis primum confirmat adeptis,

LIBER .II.

quæ generant augmenta malis, misero que iacenti
surge ait, & proprium scapulis attolle grabatum,
in que tuam descende domum. Nil iussa moratus
cui fuerat concessa salus, uestigia linquens
tandem aliena, suis latatur uadere plantis,
uectorem que suum grata mercede reuexit.

Filia Archisynagogi ad uitam reuocaram.

Pincipis interea synagoga filia clauso
functa die, superas moriens ammiserat auras.
At genitor cui finis edax spem prolis adultæ
sustulerat, sanctos domini lacrymans que gemens que
corruit antepedes, uix uerba precantia fari
singultu quatiente ualens, miserere parentis
orbati miserere senis, modo filia dicens
unica uirgineis, nec adhuc matura sub annis
occidit, & misero mihi patris nomen ademit.
Affer opem, lapsam que animam per membra refunde,
qui totum præstare potes. Hæc inquit, & auctor
lucis ad extinctæ pergebat funera, gressum
uix populo stipante mouens, permixta que turbis
ibat inundantem mulier perpeffa cruorem,
quæ magnas tenuerat opes, ut sanior esset,
exhausta que domo, nec proficiente medela
perdiderat proprium pariter cum sanguine censum.
Ast ubi credentis iam sano in pectore coepit
diues adesse fides, mediis immersa cateruis
nititur auersi uel filum tangere Christi,
posterius que latens subitam furata salutem
extrema de ueste rapit, siccis que fluentis
damnauit patulas audax fiducia uenas.
Senferat ista deus, cuius de fonte cucurrit
quod uirtus secreta dedit, furtum que fidele
landat, & egregia tribuit sua uota rapina.
uentum erat ad mœsti lugentia culmina testis
descentem que domum, moriens ubi uirgo iacebat
extremum sortita diem, trepidus que tumultus
omnia lamentis ululans implebat amaris,

SED VLII

funereos q; modos cantu lacrymante gembant
tibicines plangor q; frequens confuderat ædes.
Ponite sollicita conceptos mente dolores
hic sopor est. Saluator ait, nec sumus adesse
credite, nec somno positam lugete puellam.
Dixerat & gelida constrictum morte cadaver
spiritus igne fouet, uerbis q; immobile corpus
fiscitat, atq; semel genitam bis uiuere præstat.
Obstupere animis, inopina q; nota parentes
aspiciunt, uersis q; modis per gaudia plangunt.

Duos Cæcos liberatos.

I nde pedem referens geminos uidet ecce sequentes
cæcos clamare uiros, fili in clyte David
decute nocturnas extinctis uultibus umbras,
et clarum largire diem. Quam credere tutum,
quam sanū est cognosse deū. Iam corde uidebant,
qui lucis sensere uiam. Tunc cæca precantur
lumina diffuso ceu torpens ignis oliuo
sub domini micuere manu, tactu q; sereno
instaurata suis radiarunt ora lucernis.

Surdo & muto & auditum & uocē redditā.

H is ita dimissis alius producit æger
multiplici langore miser, qui uoce relictus,
auditu uacuus, solo per inaniam membra
dæmone plenus erat. Hunc protinus ordine sacro
curauit uersis deus in contraria causis,
dæmonio uacuans, auditu & uoce reformans.

Verba Christi ad apostolos.

Nec minus interea proprios iubet omnia posse
discipulos, totis q; simul uirtutibus implens
ite ait, & tristes morborum excludite pestes.
Sed domus israel, quia nec dān nomine gentes
auxerat hoc omnes, cœlorum dicite regnum,
dæmoniis auferte locum, depellite lepram,
functis q; subductæ reuocate cadauera uitæ.
Sumpistis gratis, cunctis impendite gratis.
Ac uelut hoc dicens, ego uobis quippe ministris

LIBER LV. III.

seruandos committo greges. Ego deniq; pastor
sum bonus, & proprios ad uictum largior agros.
Nemo meis omnibus quæ sunt mea pascua uendat.
Hæc in apostolicas ideo prius edidit aures
omnipotens, ut ab his iam sese authore magistris
in reliquum doctrina fluens decurreret æuum.
Qualiter ex uno paradisi fonte leguntur
quattuor ingentes procedere cursibus amnes,
ex quibus in totum sparguntur flumina mundum.

Dextram torpore liberatam.

E x in conspicuam synagogæ ingressus in aulam
aspicit inualidum demisso corpore mancum
seminecem membris non totum uiuere, cuius
arida torpentem damnat dextera partem,
imperio q; medens gelidam recalescere palmam,
præcipit, & reduci diuino more saluti
sicut semper agit nil tollit, & omnia reddit.

Mutus & cæcus factus a dæmone, liberatur.

E cce iterum ueteres instaurans lubricus artes
ille chelydrus adest, nigri qui felle ueneni
liuidus humano gaudet pinguescere tabo.
Quo' d; per alternos toties disperferat agros
uirus, in unius progressus uiscera fudit.
Cui uocem lumen q; tulit, triplici q; furore
fauca membra tenens mutum quatuebat, & orbem.
Tunc dominus mundi lux, nostra & sermo parētis
fordibus exclusis oculos atq; ora nouauit,
uerba q; per uerbum, per lumen lumina surgunt.

Mulier uetusto morbo contracta, liberatur.

V enerat & mulier morbo contracta uetusto,
non senio, tremebunda, gemens, incurua, caducis
uultibus, & solam despectans cernua terram.
Quæ domino miserante iuges post octo, decem q;
membra leuat menses, cœlum q; ac sidera tandem
cernit & ardentem solis reminiscitur orbem,
totū erecta uidēs, quia quos malus opprimit hostis
ima petunt, quos Christus alit sine labe resurgunt.

SEDVLII

Ingentem multitudinem quinque panibus satiata.
Cumque dehinc populum sese in deserta secutum
ut typicus Moyses, uerusque propheta uideret
antiquam sentire famem, maioribus actis
antiquam monstrauit opem. Tunc alite multo
carnis opima dedit, geminis modo piscibus auxit.
Sufficiens tunc manna pluit, modo panibus amplius
Quinque dedit uictum per millia quinque uiuorum.
Cetera turba latet, numero nec clauditur ullo
maxima paruorum legio, uel maxinia matrum.
Quoque magis stupeas cophinos ablata repleunt
fragmina bisseos, populis que uorantibus aucta
quae redit a cunctis non est data copia mensis.

Cum Christus noctu ambulauit super aquas.
Iamque senescentem gelidi sub cerula ponti
oceanio rapiente diem, cum pallor adesset
noctis, & astriferas induceret hesperas umbras,
discipuli solo terris residente magistro,
undosum petiere salum, fluctuque tumente
torua laborantem iactabant aequora puppini.
Aduersus nam flatus erat. Tunc noctis opaca
tempore calcatas dominus super ambulat undas,
et uasti premit arua freti, glauci que fluentis
circumfusa sacras lambabant marmora plantas.
Miratur stupefacta cohors sub calle pedestri
nauigeras patuisse uias. At Petrus amicam
doctus habere fidem, Christumque agnoscere semper
in medias descendit aquas, quem dextra leuauit
labentem domini nil tanto in gurgite passum,
cui portus fuit illa manus, pelagi que uiator
libera per uitreos monit uestigia campos.

Demiraculis factis in terra Genesari.
Genesari de solum domino ueniente, coloni
infirmos traxere suos, ut fimbria saltem
uix attacta dei morbis mederetur acerbis.
Et quotquot tetigere, ingem sensere salutem.
Quam pretiosa fuit, quae nunquam uendita uestis,

LIBER II

ipsa omnes modici redimebat munere filii.
Hinc tyrias partes, sydoniaque arua petentem
anxia pro nata uitio, quam spiritus atrox
nexabat stimulis mulier cananea rogabat,
se canibus confessa parem, qui more sagaci
semper odorate recubant ad limina mensae,
assueti refluas dominorum lambere micas.
Vox humilis sed celsa fides, quae sospite nata
de cane fecit onem, gentis que in sentibus ortam
compulsi hebraei de gramine uescier agri.

Millia aegrotorum a morbis liberata.
Alta dehinc subiens montis iuga plebe sequente
millia caecorum, claudorum millia passim
leprosos, quos simul populos, surdasque ceteruas,
inualidasque manus, & quicquid debile uulgi
uenerat, in praeceum componit motibus usum,
& reuocata suis attemperat organa nervis.

Septem panibus pasta multa millia hominum.
Cumque medens agrum refouet uirtute tumultum
tertia lux aderat, sterili que in cespite nullum
contigerat plebs tanta cibum, nimiosque labores
nutribat geminanda fames, si saucia callem
turbaperingentem dapibus ieiuna rediret.
Qua flexus pietate deus qui semper egentum
panis adest uictum, que locis sine frugibus infert
pisciculis paucis, & septem panibus agmen
pauit enorme uirum, praeterque infirma secundi
sexus aetatis saturauit quattuor illic
millia uescentum plus ut mireris & auctas
disce fuisse dapes, epulas nutriti edendo
uulgi, & attrita creuerunt moribus escae,
reliquiasque suas sportatum culmina septem
expauit fugitiua fames, ubi fragmine sumpto
uidit abundantem modico de semine messem.

Transfiguratio domini in monte.
Nec tamen humano quamuis in corpore Christum

SEDVLII

matris ab occasu mortalia membra gerentem
clam fuit esse deum, quia non absconditur unquam
urbs in monte sed ens, modio nec subditur ardens
lychnus, anhelantem, sed spargens altius ignem
cunctis lumen agit. Radians nam testibus amplo
discipulis fulgore tribus uelut igneus ardor
solis in aetheream uersus splendore figuram
uicerat ore diem, uestem que tuentibus ipsam
candida forma niuis domini de tegmine fulsit.
O meritum sublime trium, quibus illa uidere
contigit in mundo, quæ non sunt credita mundo.
Qui quod & Heliam & clarum Mosē
ignotos oculis uiderunt lumine cordis,
ut maior sit nostra fides hunc esse per orbem
principium ac finem, hunc alpha uiderier hunc ω,
quem medium tales circumfulsere prophetæ
alter adhuc uiuens, alter stans limite uitæ,
Sydereoque sono, meus est hic filius aienis,
ostendit uerbo genitum uox patria Christum.
Fugatum Dæmonem e corpore Pueri.
Postquam corporeos uirtus regressa per artus
texit adoratam carnis uelamine formam,
atque palam dominus populis dedit, ecce repente
uir humilis mœsto deiectus lumina uultu
procedit, supplex que manus, & brachia tendit.
Implorat que gemens, unus mihi filius unus
est domine horrenda lacerat quem spiritus ira,
nec linquit nisi mergat aquis, aut ignibus atris
opprimat, atque animam dubia sub morte fatiget.
Hunc precor expulso miseratus utrunque furore
redde mihi uel redde sibi, ne caca potestas
expellat trepidam sub tracto lumine uitam.
Dixerat & genua amplectens, genibus que uolutas
hærebat, dominus que pio iam pectore uotis
annuerat. Tunc prædo furens ac noxiis hostis
cui possessa diu est alieni fabrica iuris
petuasa migrare domo compulsus, in iram

LIBER II

tollitur accensam, correptaq; carpere membra
nititur, & frustra domino prohibente laborans,
fugit in obscuras puero uiuente tenebras.

Non dedignatū Christū soluere tributū Cafari.

Rex etiam solus regum & dominus dominantum
non dedignatus Petro piscante tributum
soluere caesareum, medii de gurgite ponti
hamum ferre iubet gerulum didragmatis auri.
Incola mox pelagi pendentia fila momordit
iussa tributa ferens, grauior q; onerante metallo
uilis honor piscis pretio maiore, pependit.

Interrogatū dominū q; maior i regno cœlorū.

Discipulis q; suis se percuntantibus aulæ
cœlestis regni quis possit maior haberi,
ut deus & doctor mirabilis, omnibus inquit
cellior est humilis, cunctis q; potentior ibi,
qui cunctis subiectus erit, sese q; minorem
demissa cernice gerit, uelut iste uidetur
paruulus, & monstrat puerum consistere paruum.
Scilicet ingenium teneri sectemur, ut aui
non amnis, sed mente iubet, quia mollior ætas
nil pompæ mortalis amat, non ambit honorem,
nec resupina tumet, sic puræ senita uitæ
quantum prona solo, tantum sit proxima cœlo.
Mens & enim uergens altum petit, alta q; uergit
inferior q; gradus, quo uult descendere surgit.
Ecce humilem dominus de stercore tollit egenum,
et facit egregios inter residere tyrannos.
At contra tumidum pugnaci mente rebellem
præcipitem cœlo sub tartara iussit abire.
Pauca loquar si facta dei per singula curram,
et speciale bonum, cum sit generale reuoluam.

III
C.S.P. MIRABILIVM DIVINORVM
LIBER TERTIVS.

Multitudinem languentium liberatā.

A m placidas Iordanis item ingres-
sus arenas
iudæa sectatus iter, sine nomine mi-
stum
uulgus, & innumeras releuans a cla-
de cateruas

fuscipit infirmos, & dat discedere sanos.
Nil igitur summo de se sperantibus unquam
difficile est conferre deo, cui prona facultas
ardua planiare, & curua in directa referre.
Nam quicquid natura negat, se iudice præstat.
Namq; foramen acus sicut penetrare camelus
membrorum præ mole nequit, sic diues opima
fertilitate tumens tenuem non posset adire
coelestis regni ducentem ad limina callem.
Ni genitor rerum qui mundum lege coercet,
et nulla sub lege manet, cui condere uelle est,
quem frons nulla uidet, sed totum conspicit ipse,
hoc impossibile est homini dixisset, at alto
possibile est ius omne deo, multisq; molestum
diuitibus tandem faceret mitescere censum.
Nam proprias bene tractat opes, coeloq; recondi
thesauros uult ille suos, ubi quicquid habetur
non mordax erugo uorat, nec tineæ sulcat,
nec male defossū famulatur furibus aurum.
Ieiunis qui ferre cibum, sitientibus haustum,
hospitibus tectum, nudis largitur amictum,
solatur nexos in carcere, perfouet ægros,
atq; aliis largus sibi tantum constat egenus.
Nec dubie in cælum substantia peruenit illa,
quæ Christo collata datur sub paupere forma,
quæ damnis augmenta capit, quæ spargitur ut sit,
quæ perit ut maneat, quæ uitam mortua præstat.

LIBER III

MV. Duos cecos illuminatos.
P raterea geminos dominus considerare cecos
dum quoddam transiret iter comitante caterua,
conspicit extinctæ poscentes munera formæ,
flebilibus que uagas implentes uocibus auras,
nec cunctata solens pietas inferre salutem
quæ sentit flagrare fidem, mox lumina tangens
euigilare iubet, quæ somnus presserat ingens.
Atque diu clausas referans sub fronte fenestras
ingrediente die fecit discedere noctem.

Cecos & claudos sanatos & sicum
confestim exiccatam.

Hinc repetita sacri gradiens per mœnia templi
lumina cæcatis dedit, & uestigia claudis.
Talia dauidicam post facta reliquerat urbem
Bethania uicina petens, eadem que reuersus
clarescente die properabat uisere tecta.
Ecce autem mediis adstans sublimis in aruis
frondea ficus erat, cuius in robore nullum
repperit exuriens lustrato stipite pomum.
A rboreis que comis iam nunc ex germine nestro
nullus ait fructus reliquum generetur in æuum.
Confestim uiduata suis ficulnea succis,
aruit, & siccis permansit mortua ramis.
Omnis enim quicumque deo nil fertile nutrit,
cœn sterilis truncus lignis æquabitur uistis.
At iustus palmæ similis florebit amœnæ,
semper habens frondes, & tanquam libana cedrus,
multiplicandus adest, & uertice sydera tangit.

Muto redditam uocem.

P ost oblatum ei uirtutem sensit herilem
infans sermone carens, quem faucibus ardis
angebatur uis clausa mali, uitium que tacendo
prodiderat, sed cuncta solens infirma leuare
conditor obsessa pepulit de fauce latronem,
& uoci patefecit iter, nexu que soluto
muta diu tacitas effudit lingua loquelas.

SEDVLII

Mariæ Magdalene conuersio.

Post dominus pharisea petens conuiuia coenæ
orantis dapibus sese impertiuit amici.
Tunc mulier quam fama nocens, & plurima uitæ
mordebant delicta suæ clementia supplex
corrui amplectens uestigia, quæque profusus
irrigat incumbens lacrymis, & crine soluto
nec tergere sacras, nec cessat lambere plantas,
unguento fragrante fouens, sententia donec
lata dei quem ferre manum non poenitet unquam,
si nos poeniteat deterem quæsisse ruinam,
uade, fides mulier tua te saluauit ab omni,
dixisset quodcumque malo gessisse uideris.
Vtere pace mea. Magna est medicina fateri
quod nocet abscondi. Quoniam sua uulnera nutrit,
qui tegit, & plagam trepidat nudare medenti.
En polluta diu, modicum purgata recessit
per gemitum, proprii que lauans se gurgite fletus,
munda suis lacrymis redit, & deterla capillis.

Fugatum Diabolum ab humano corpore.

Iam que capharnæ synagogam intrauerat urbis
rite docens populos, quem cum uidisset iniquus
humano sub corde latens, clamore proteruo
spiritus infremuit. Quid nobis & tibi dicens,
perdere nos heu Christe uenis. scio denique qui sis,
et sanctum cognosco dei. Nec plura locutus
imperio terrente tacet, hominem que reliquit
pulsus, & in uacuas fugiens euauit auras.

Sic etiam uariis finem langoribus esse
fecit, & exclusos semper reticere coegit
dæmonas, ac tali prohibet se pandere testi.
Olim quippe ferox, & nigrae mortis amator
ille nocens anguis deiectus culmine cœli,
cum pompis, sociis que suis, omni que nefandæ
agmine militie, Christum quem nouerat illic,
conspicit in terris uelamine carnis opertum,
& gemit esse homini dominum uirtutis amicum.

Mutum

LIBER III.

Mutum & surdum curatum.

Cum que Tyri transgressus iter sydonia rursus
arua legens, placidas dominus calcaret arenas,
curauit gemino miserum spiramine clausum,
qui uocem non ore dabat, non aure trahebat,
sydereæ que manus ruptis penetralibus, omnes
a' tactu patuere fores, letus que repente
audiri que loquens, meruit que audire loquentes.

Cæcum illuminatum.

Tu quoque uirtutis sensisti munus herilis
procumbens oculis, cuius in lumine Christus
expuit, & speciem simulatæ mortis ademit.

Piscium magna captura iussu domini.

Hinc maiora docens populos cœlestia, uerum
se referat sermone deum, turbasque frequentes,
quæ nimis irruerant cupiens uitare parumper
stagna petit, parua que sedens in Simonis alno,
littore sistentem firmabat ab æquore plebem,
& dictis iam finis erat. Tunc altius actam
in pelagus iubet ire ratem, uasto que profundo
retia dimitti piscantia, quæ nihil omnem
claudere per noctem uacuo potuere labore.
Simo paret ouans, & aquosis gentibus instans,
linea claustra iacit. Tantum que immanis apertos
impleuit captura sinus, ut præda redundans
turbaret geminas cumulado pisce carinas.
Nam socia istic puppis erat. Sic maxima sæpe
gaudia non ferimus, propensa que uota timemus.
Quodq; deo facile est, homines optare nec audent.

Filium unicum uiduæ reuocatum ad uitam.

Talibus insignis uirtutibus ibat in urbem
quæ sit dicta Naim, populo uallatus opimo
& grege discipulum, miserum cum comminus ecce
conspicit efferri iuuenem, gelidum que cadauer
pluribus exequiis, & inani funere passum
triste ministerium, cuius fors inuida matrem
iandudum uiduam gemina uiduauerat urna.

SED VLII

nec remorata diu pietas inimica doloris
auxilium uitale tulit, tacto que pheretro,
surge ait o iuuenis, parens que in tempore dicto
mortuus assurgit, residens que, loquens que reuixit,
atque comes genitricis abit. Nam funere torpens
& licet amissæ passus discrimina uitæ
non poterat famulus domino clamante tacere,
nec uita præsentem mori. Mox agmine uerso
deponens trepidum recidiuo tramite luctum,
candida felicem reuocauit pōpa parentem.

Magdalenam a septē dæmonibus liberatā.
Nec tibi parua salus domino medicante Maria
multiplici læsum curauit uulnere sensum,
quam fera septenis rabies inuaserat armis
dæmonico cuneata globo, sed squameus anguis
imperiosa sacri fugiens miracula uerbi,
corde tuo depulsus abit, uolucres que per auras
in chaos infernæ lapsus penetrabile gehennæ,
septem ingens gyros septena uolumina traxit.

† Potestatem summam discipulis a dño datā.
Ne ue redūdantem cumulado germine messem
exiguus dominus sineret languere colonis,
discipulos que alios, quorum mens conscia recti,
pura que simplicitas, numero, merito que refulgens
aurea libra fuit, uelut agnos præcipit inter
sanguineos properare lupos, assumite dicens
iura potestatis, nullum metuatis ut hostem,
uipereas que minas, & scorpionum inimica uenena
omnia uirtutis sensu calcate fideli.

Nulla meis famulis feritas aduersa nocebit.
Nec tantum hoc gaudete uiri, quod spiritus ater,
subiaceat uobis, quantum quod nomina uestra
scripsit in aeterno cœlestis littera libro,
ius est quippe dei, uitam præponere factis.
Nam merito cessante bono, miracula nil sunt,
quæ faciunt plerunque mali, quibus arbiter orbis
nescio uos dicturus erit, discedite cuncti

LIBER .III.

artifices scelerum, rebus qui semper iniquis
diuinum simulastis opus. Sic tempore Mosæ
carminibus quidam uanis Memphitis in oris
signa dabant, non sponte dei, sed imagine falsa
uifibus humanis magicas tribuere figuras.

Hydropisim curatam.

Post phariseorum cuiusdam principis intrat
clarificare domum, non escam sumere tantum,
ad quam tunc facili conuenerat ipse precatu.
Hic homo perspicuo distentus uentre tumebat
plenus aquæ, grauidam q; cutem suspenderat alius
inclusam paritura necem. Iam membra fluebant
acrescente sinu, miseros q; infusa per artus
turgida perflatum macies tenuauerat ægrum.
In q; uteri spacium totus conuenerat hydrops.
Non tulit hanc speciem mundi pater, & sua transit
sabbata non curans hominem curare paratus,
quem uoluit magis esse suum. Nā sabbata propter
cōdita sunt hominē, sed non homo sabbata ppter.
Tunc pius humentem siccata corporis unda
iussit abire luem fluidus mox uiscera morbus
deferit, & uacua resident in pectore fibræ,
carnalem q; lacum pestis lymphata reliquit.

Leprosos decem mundatos.

Ceperat interea dominus Galilea per arua
transgrediens sancto quoddam pede tågere castrū.
Hunc procul ut uidere decem maculosa gerentes
leprosi, portenta uiri, quos corpore foedo
discolor obscœnis turbabat pœna figuris,
Præceptor nūserere (potes nanq; omnia) Iesu
clamantes dixere simul, tunc flexa potestas,
quæ nunquam pietate uacat, clementior inquit
ite, sacerdotum conspectibus ora referte.

Vix unum leprosum ex decē fuisse gratum.
Cum q; uiam peterent, subito mundata uicissim
mirantur sua membra uiri, uarum q; tuentes
esse nihil, sese pariter speculantur, & omnes

SEDVLII

explorant proprias alterno lumine formas,
ex quibus ut grates agerent pro munere tanto
uix unus reduci conuersus tramite pronus
sternitur ad terram, dominum uirtutis adorans,
atq; sacerdoti uero sua protulit ora.
Deniq; pontificum princeps, summusq; sacerdos
quis nisi Christus adest? gemini libaminis auctor
ordine Melchisedech, cui dantur munera semper,
quæ sua sunt, segetis fructus, & gaudia uitis.

Cæcum curatum.

Cum residens cæcus Timæi filius illud
prope iter, dominum per quod cognouerat ire,
uociferans crebro lumen clamore petisset,
Nec populo prohibente tacens, accedere iussus
ad dominiuum, palpante manu, uisumq; recepit,
et nullo docente redit. Quam fortiter instat
importuna fides. Quicquid res dura negarit,
sola frequens uotis oratio præstat honestis.
Vnanimem panem sic ille petebat amicum,
qui foribus clausis per opaca silentia noctis,
obnixèq; diu, confidentq; neganti
uocibus assiduus, precibusq; extorsit anhelis.

Christum petiisse aquam a Samaritana.
Præteriensq; uiæ dominus loca Samaritanæ
humanam flagrante sitim collegerat æstu,
fonsq; perennis aquæ modicam desiderat undam,
ut biberet qua corpus erat. Tunc accola gentis
stans mulier, paruum puteo quæ traxerat haustum,
cum dare cunctatur peritura munera lymphæ,
agnoscens propriam numerofo coniuge uitam,
orat in exhausti tribui sibi dona fluenti
aternam positura sitim, qua nemo carere
dignus erit, domini nisi meritis gurgite Christi
percipiat placidas animæ, non corporis undas.

Mulierem mœcham cur non lapidatam.
Cumq; sui residens media testudine templi
ore tonans patris, directi ad peruia callis

LIBER .III.

errantem populum monitis conuertit amicis.
Ecce trahebatur magna stipante caterua
turpis adulterii mulier lapidanda reatu,
quam pharisea manus placido sub iudice sistens
cum damnare parat, plus liberat, omnibus illis.
Nam simul et turbis proprio sine crimine nullus
accusator erat, saxum qui missile primus
sumeret, obscenæ feriens contagia mœchæ.
Nec poterat quisquam festucam uellere paruam
ex oculo alterius, proprio qui lumine grandem
sciret inesse trabem. Pro fugus sic ille recessit
impetus, & clemens donat sententia culpam
iam non peccandi sub conditione solutam.
Nam uomitum quicumque suum canis ore relabit,
nec ueterem studet hic ueniam, ne habere futuram,
huius damna tenens, huius compendia perdens.

Cæcum natum a domino liberatum.

Inde means genitum cernit considerare cæcum,
qui male prægnantis dilapsus uentre parentis
in lucem sine luce ruit. Tunc sanguinis ille
conditor humani, mundi que orientis origo
imperfecta diu proprii non passus haberi
membra operis natale lutum per claustra genarum
illiniens hominem ueteri de semine supplet.
nec uisum tamen ante capit, quam uoce iubentis
accepta domini Siloam uenisset ad undam,
& consanguinei fatus medicamine limi,
pura oculos fouisset aqua. Mox ergo gemellæ
uultibus effulgent acies, tandem que merentur
ignotum spectare diem. Cognoscite cuncti
mystica quid doceant animos miracula nostros.
Cæca sumus proles, miseræ de foetibus Eue
portantes longo natus errore tenebras,
sed dignante deo mortalem sumere formam
tegminis humani, facta est ex uirgine nobis
terra salutaris, quæ fontibus abluta sacris
clara renascentis referat spiramina lucis.

Lazarum ad uitā post quartū diem reuocatū.
Bethaniae que solum repetens intrarat, ibi que
Lazarus occidua tumulatus sorte iacebat
iām quarto sine luce die, clausus que sepulchri
matmore, corruptum tabo exhalabat odorem.
Flebant germana, flebat populatio praesens,
flebat & omnipotens, sed corpore, non deitate,
exanimis que artis illa pro parte dolebat,
qua moriturus erat, lacrymis implebat amicum,
maiestate deum. Quid credere Martha moraris?
quid ue Maria gemis? Christum dubitatis an unū
possit ab infernis hominem reuocare cauernis,
qui dabit innumeras post funera surgere turmas.
Ergo ubi clamantis Domini sonuit tuba dicens,
Lazare perge foras, magno concussa pauore
tartara dissiliunt, herebi patuere recessus,
extremuit letale chaos, mortis que profundae
lex perit, atque anima proprias repetente medullas,
cernitur ante oculos uiuens astare cadaver
post que sepulchralem tanquam recreatus honorē,
ipse sibi moriens & posthumus extat & haeres.
Christum asino uestum.

Vt que caduca uagi contemnens culmina seclī
monstraret se rite deum, non curribus altis,
qui pōpae est mortalis honor, rapidis que quadrigis
pulnereum sulcauit iter, nec terga frementis
ardua preffit equi, phaleris qui pictus & ostro
ore cruentatum mandenti concutit aurum.
Sed lento potius gestamine uilis aselli
rectori suffecit honos, leuis ungula cuius,
ut tanto sessore decus mirabile portans,
nobilior sub fasce foret, non illius impar,
qui patulo Christum licet in praesepe iacentem
agnouit tamen esse deum. Plebs omnis adorans
insolito molles subiecit tramite uestes.
Dicite gentiles populi, cui gloria regi
talis in orbe fuit: cui palmis compta uel unquam

frondibus arboreis laudem coelestibus hymnis
obuia turba dedit domino: nisi cum patre Christo
qui regit aethereum princeps in principe regnum?

C.S.P. MIRABILIVM DIVINORVM
LIBER QVARTVS.

Christum a Patre clarificatum.

As inter uirtutis opes iam proxima
pascae
cceperat esse dies, domini cum gloria
uellet
ponere mortalem, uiuam q; resume
re carnem,
non aliam, sed rursus eam, quam munere plenam
lucis ab infernis releuans ad sydera uexit,
exclamans q; palam pater ista memet in hora
saluifica, sed in hanc ideo ueni tamen horam,
clarifica dixit nomen tuum, alta q; cælo
nox resonans uenit per nubila clarificauit,
clarificabo iterum. Quid apertius est patre teste?
cælo assertore? A nec sic cognoscere Christum
gens uoluit iudæa deum, pars esse ferebat
hoc tonitrum, pars angelicam crepuisse loquelam.
O gens ceca oculis, o gens durissima corde
num tonitrus potuit Christum, seu angelus ullus
authorem generasse suum: qui nomine patris
audito responsa daret: sed ab ore tonantis
natum agnoscentis populus quo crederet astans,
uox emissa suo respondit consona uerbo.
Christum lauisse pedes discipulorum.

Annua tunc sacra celebrans per munera cornae
pascales ex more dapes, humilem q; ministrum
se faciens & grata suis exempla relinquens,
assurgit, famulis q; libens famulatur & omnem
lindeolo accinctus tantum inclinauit honorem,

SEDVLII

discipulis, ut sponte lauans uestigia cunctis
nec Iudam exciperet, quem proditoris iniquæ
nouerat authorem. Sed nil tibi gloria faue
traditor illa dabat pedibus consistere mundis,
qui sensu pollutus eras, uelut omne sepulchrum
exteriora gerens alba uelamina formæ,
sordibus interius, foedoq; cadauere plenum.

Panem Iudæ dedisse Christum.

Nec dominum latuere doli, scelerisq; futuri
prodidit authorem, panem cui tradidit ipse,
qui panis tradendus erat, nam corporis, atque
sanguinis ille sui, postquam duo munera sanxit,
atq; cibum, potumq; dedit, quo perpete nunquam
esurient, sitientq; animæ sine labe fideles.
Protinus in Iudam sedes ubi liuor habebat
spiritus intrauit teterrimus, armaq; sumens
in dominum seruale dedit consurgere bellum.
pactus grande nefas parua mercede, neq; illi
culpa datur pretio, sed inhærent crimina facto
tantundem sceleris terdena numismata sumens
argenti paruo cæcatus munere gessit.
Quantum cuncta simul terrarum regna, marisq;
diuitias, omnemq; uagis cum nubibus æthram
si caperet, gesturus erat. Nec enim bona mundi
sufficerent magni fuso pro sanguine Christi,
qui pater est mundi, qui fecerat hunc quoq; nasci.
Atq; utinam sterili damnatus matre nequisset
natalem sentire diem, nec luminis huius
auxisset placidas flabris uitalibus auras
æterno torpore latens, miseroq; fuisset
fors melior nescire datam, quam perdere uitam,
aut male susus humo confestim munera lucis
perderet, ut puluis quem uentus proicit ingens
a facie terræ, rapidisq; uolatibus ætus
spargitur in uacuas nebulis obscurior umbras.
Tu ne cruenta ferox, audax, insane, rebellis,
perfide, crudelis, fallax, uenalis, inique.

LIBER .IIII.

traditor immitis. fere proditor, impie latro
præuius horribiles comitatus signifer enses?
facilegamq; aciem gladiis, sudibusq; minacem
cum moueas, ore ora premis, melliq; uenenum
inferis, & blanda dominum sub imagine prodis.
Quid socium simulas? & amicum fraude salutas?
Nunquam terribiles aut pax coniurat in enses,
aut truculenta pio lupo oscula porrigit agno.

Iesum traditum reddidisse aurem Malcho,
T raditus ergo uiris operator sanctus iniquis,
consuetam non liquit opem, pueroq; reuulsam
ense Petri, ne qua pius a pietate uacaret,
reddidit auriculam. Nec enim uindicta tonanti
conueniens humana fuit, qui millia patrem
angelicas sibimet legiones poscere posset
plus duodena dari, si mallet sumere pœnas
de meritis, quam sponte suas ignoscere plagas.
Tunc parci mucrone iubet, quia uenerat ipse
ponere pro cunctis animam, non tollere cuiquam.

Iesum prædixisse Petro q; se negaturus esset.
I amq; Petro clara iandudum uoce fatenti
cum domino se uelle mori, prius aliger inquit
quam gallus cantet, hac me ter nocte negabis,
non reprobando fidem, sed prædicando timorem.

In domum Caiphæ deductum Iesum.
C ontinuo ad uastās Caiphæ deducitur ædes.
Ille sacerdotum fuerat tunc deniq; princeps,
& princeps scelerum. Namq; hoc residere cathedra
pestifera falsis agitarum testibus ardet
concilium, iam iamq; uolant mendacia mille
in dominum uanis hominum conflata labellis.
Et pereunt leuitate sui, uelut ignis oberrans
arentes stipulas, uires cui summa cremandi
materies infirma rapit, uictaq; furore
labitur inualidæ deformis gloria flammæ.

Iesum colaphis & palmis cæsum.
P ostquam nulla dolis patuit uia, brachia tolli

SEDVLII

armat in insontem saeuus furor. Heu mihi quantis
impedior lacrymis rabidum memorare tumultum
sacilegas mouisse manus. Non deniq; passim
uel colaphis pulsare caput, uel cadere palmis,
aut spuer in faciem plebs execranda quieuit.
Ille tamen patiens subiecto corpore torum
sustinuit, nostraq; dedit sua membra saluti.
Nanq; per hos colaphos caput est sanabile nostrū.
hæc sputa per Dominum nostram lauere figuram.
His alapis nobis libertas maxima plaussit,

Petrum ter negasse Christum.

At senior, cui cuncta potens prædixerat auctor,
quæ uentura forent, quoniam transire nequiuit
infectum, quod Christus ait, se prorsus adesse
ipsius e sociis semel, ac bis, ter q; negauit.
Et gallus cecinit, completa est sanctio Christi.
Et sensus redire Petri. Memor ille malorum
immemoris damnauit opus, gemitu q; sequente
culpa fugit. Cedunt lacrymis delicta profusis,
et dulcem ueniam fletus generastis amari.

Iesum ductū ad Pilatū, & Iudā se suspēdisse.

I anq; dies aderat nocturna moestior umbra
flagitium uisura nouum, tenebris q; remotis
pandebat populis iudææ crimina gentis.
Mox igitur Dominum Pilati ad moenia duci
nexibus astrictum Iudas ut uidit iniquus,
dirigit, scelus q; sui commercia reddens,
incassum facti pretium non facta reliquit.
Quid nam & enim prodest illic trepidare timorē,
nullus ubi timor est? aut quæ confessio tetro
lucet in inferno? cum iam dimersa securis
arboris infandæ radicibus exitialem
quæ peperit fructum feralia germina uertat
funditus, & dignis pereant mala robora flammis.
Continuo q; truci correptus mente furoris,
se quoq; morte petit, tanquam tunc sanior esset
cum scelus ulcisci præcurreret, ipsa q; dixæ

LIBER IIIII

guttura uocis iter cuncti quæ uendere mundi
ausa redemptorem nodatis faucibus angens
infelicem animam laqueo suspendit ab alto.
Lenior ira quidem tanto pro crimine culpa,
cunctorum cui nulla foret par pœna malorum.
Exitus hic mortis tamen & sublime cadaver
ostendit populis quanto de culmine lapsus
pridem discipulus, qui nunc reus alta relinquens
sydera, tartareum descendit adusque profundum.
Tunc uir apostolicus, nunc uilis apostata factus.

Iesu obiecisse iudæos q; regem se esse dixerit.
At dominus patiens cum prædis ante tribunal
staret ut ad iugulum ductus mitissimus agnus,
nil inimica cohors insontis sanguine dignum
repperiens, regem q; se rex dixerat esse,
obiicit, & uerum mendax pro crimine ducit.
Nec mirum si iura dei gens impia uiter,
imperium que neget, semper quæ idola adamauit,
dilexit lucos. Simili nam more furentes
tunc coluere Baal, nunc elegere Barabbam.
damnato que pio, conseruato que proteruo
mutauit per utrunque uiam sententia iustam.
Author mortis erat, iussus qui sumere lucem.
Author lucis erat, iussus qui sumere mortem.
credite iam Christum pro cunctis credite passum.
Quid dubitatis ad huc? En sectus terga flagellis,
subditus opprobriis, pœnas amplectitur omnes,
nec dignus sentire necem, uel latro perire.

Iesum ad pœnam ductum.

Heu falx torua patrum segetem caesura nepotum.
Heu facinus Pilate tuum quot gesseris uno
crimina iudicio, uigili si mente notares,
nec solas lauisse manus, sed corpore toto
debueras sacrum ueniam spectare lauacrum.
Corripis insontem, sistis sub præside regem.
præponis humana deo. Qua morte teneris,
Qui dominum numerosa Cruci post uulnera figis?

SEDVLII

Iesum ad poenam ductum.
Cum que datus sauis ad poenam sanctus abiret,
militibus uilem rubri sub tegmine cocci
uestitur chlamydem, species ut cuncta cruenta
mortis imago foret, spinis circumdedit amplum
nexa corona caput, quoniam spineta benignus
omnia nostrorum susceperat ille malorum.
Implet arundo manū, sceptrum quia mobile terræ
inualidum, fragile est, uacuum, leue, mox alienos
deponens habitus, proprium suscepit amictum.
Scilicet humanæ positurus tegmina carnis
& sumpturus item, nil iam ut mutabile ferret,
post mortem propria cum maiestate resurgens
humano ponens mortalem tegmine carnem.

Fel Domino datum.

Nec sine diuino constat moderamine gestum,
quod uinum cum felle datum, tristem que saporem
suscipiens tetigit labiis & ab ore remouit.
Quippe necem paruo degustaturus amaram
tempore, quam reduci contemnere carne pararet.

Iesum patulo affixum ligno.

Proptinus in patuli suspensus culmine ligni
relligione pia mutans discriminis iram,
pax Crucis ipse fuit, uiolenta que robor a membris
illustrans propriis poenam uestiuit honore,
supplicium que dedit, signum magis esse salutis,
ipsa que sanctificans in se tormenta beauit
ne ue quis ignoret speciem Crucis esse colendam,
quæ dominum portauit ouans ratione potenti,
quattuor inde plagas quadrati colligit orbis.
Splendidus authoris de uertice fulget eous.
Occiduo sacrae lambuntur sydere plantæ.
A recta dextra tenet, medium læua erigit axem,
cuncta que de membris uiuit natura creantis
& cruce complexum Christus regit undiq; mundum.

Titulus in cruce, græce, latine, & hebraice.
Scribitur & titulus hic est nam rex iudæorum

LIBER III

quod nihil a deitate uacet. Nam coelestis actum
hoc hebræa refert, hoc græca, latinaq; lingua.
hoc docet una fides unum ter dicere regem.
Huius in exuiis fors mittitur, ut sacra uestis
intemerata manens a Christo schisma uetaret.

Duos latrones ad domini latera crucifixos.

Quin etiam in fonti latere ex utroq; cruentos
constituere uiros, meritum licet omnibus unum
non faciat similis quamuis sententia. Namq;
inter carnifices sancto pendente latrones
par est poena trium, sed dispar causa duorum,
hi mundo sunt quippe rei pro crimine multo,
huic reus est mundus saluatus sanguine iusto.
Suppliciiq; tantum rerum dominator in ipsis
iura potestatis non perdidit, æquus utrunq;
iudex namq; tuens hunc eligit, hunc reprobauit,
amborum merita præcelso ex agmine pensans.
Vnus enim quem uita ferox nec morte reliquit,
in dominum scelerata mouens conuitia dictis
mordebat propriis, & tanquam setiger hircus
ore uenenofo uitam lacerabat amcenam.
Alter adorato per uerba precantia Christo,
saucia deiectus flectebat lumina, tantum
lumina. Nam geminas arcebant uincula palmas.
Quem dominus ceu pastor ouem deserta per arua
colligit errantem, secumq; adducere gaudet
in campos Paradisi tuos, ubi flore perenni
gramineus blanditur ager, nemorumq; uoluptas
irriguis nutritur aquis, interq; benigne
conspicuos pomis non deficientibus hortos,
ingemit antiquum serpens habitare colonum.
Ambo igitur uarium diuerso, calle latrones
aggressi facinus uiolentum, grande patrarunt.
Infernas adit ille fores, adit iste supernas,
ille profunda petens penetrauit claustra gehennæ,
abstulit iste suis cœlorum regna rapinis.

SED VLI

Solem obscuratum in plenitudine
nō prater naturam.

Interea horrenda subito uenere tenebrae,
& totum tenuere polum, mœstis que nigrantem
exequiis texere diem, Sol nube coruscus
abscondens radios, tetro uelatus amictu
delituit, tristemq; repleuit luctibus orbem.
Tota sibi oppositum fratrem q; Delia haberet,
cum sub erat terris, super ille in culmine cœli,
impia perpetuam timuerunt sæcula noctem.
Hunc elementa sibi meruerunt cernere uultum,
auxiliis orbata patris, lætata per ortum,
mœsta per occasum. Nam lux ut tempore fulsit
nascentis Domini, sic hoc moriente recessit.
Non absens mansura diu, sed mystica signans
per spatium secreta suum, quippe ut tribus horis
cæca tenebrosi latuerunt sydera cœli.
Sic Dominus clausi triduo tulit antra sepulchri.

Terremotum horrendum fuisse

in morte Domini.

Nec tellus sine clade fuit, quæ talia cernens
funditas intremuit, dubio que in fine supremum
expauit natura modum, ne cogeret omnem
summus apex inferna petens succumbere molem,
authorem que sequens per tartara mundus abiret.
Sed pietas immensa uagas properabat ad umbras,
perdita restituens, nec consistentia perdens.

Acetum porrectum sitienti Domino.

Nulla tamen tanti metuerunt signa pericli
qui Dominum fixere Cruci, qui in super haustum
cum peteret sitiens unius de plebe nefanda
péniculo infusum calamo porrexit acetum,
manzeribus populis in deteriora uolutis
conueniens liquor ille fuit. Nam dulcia uina
sicut in horrendum cum conuertuntur acetum
a mensis proiecta iacent, ita tempore pristino
gens accepta Deo, nunc est odiosa propago.

LIBER IV CHII.

Iesum expirasse, & multa sanctorum
corpora resuscitasse.

Ergo ubi cuncta boni cōpleta est passio Christi,
ipse animam proprio dimisit corpore sanctam,
ipse iterum sumpturus eam, quia mortuus idem
idem uiuus erat, membris obeuntibus in se
non obeunte Deo, cuius uirtute retrorsum
inferna patuere uia, ruptæq; fatiscunt
diuisa compage petra rediuiua iacentum
corpora sanctorum fractis abiire sepulchris
in cineres animata suos. Subito q; fragore
illud uanis templum maioris culmina templi
procubuisse uidens, ritu plangentis alumni
saucia discisso nudauit pectora uelo,
interiora sui populis arcana futuris
iam referenda docens, quia lex uelamine Mose
tecta diu Christo nobis ueniente patescit.
Perfosso Christi latere sanguinem
cum unda manasse.

Dicubi nunc tristis uictoria? dicubi nunc sit
mors stimulis horrenda tuis? quæ semper opimis
instaurata malis, cunctas inuadere gentes
pœnali ditione soles. En pessima non tu
peruenis ad Christum, sed Christus peruenit ad te,
cui licuit sine morte mori, qui que omnia gignēs
omnia constituens, te non formauit ut esses.
Semine uipereo, culpa genitrice creatis,
et uenia regnante peris. Iam spiritus artus
liquerat ad tempus, patulo iam frigida ligno
uiscera pendebant, & adhuc furor arma ministrans
cuspi de perfosso uiolat latus, e q; patenti
uulnere purpureus cruor & simul unda cūcūrit.
Hæc sunt quippe sacra pro religionis honore
corpus, sanguis, aqua, tria uitæ munera nostræ.
Fonte renascentes, membris & sanguine Christi
uescimus, atque ideo templum deitatis habemur.
Quod seruare, Deus nos annuat immaculatum.

SEDVLII

& faciat tenues tanto manfore capaces.

Corpus domini conditum sepulchro.

Ergo ubi depositi thesaurum corporis amplum
nobilis accepit domino locus ille iacente,
nobilior surgente, tamen generatio fallax
augebat sub corde nefas, quod nocte silenti
discipuli Christum raperent, & abisse referrent
ter redeunte die, sicut prædixerat ipse.
Quo stimulante metu uigilum munimina poscunt
plura dari, sæuâ que locum obsidione teneri.
Si non dum post uincla crucis, post uulnera ferri,
post obitum mortis numerosa cæde cruentum
carnifices implestis opus, nec creditis illum
Qui toties imis animas produxit ab umbris,
posse suam reuocare magis, peioribus aptos
consiliis armate dolos. Signate sepulchrum,
ponite custodes, monumento aduoluite saxum.
Quis poterit seruare deum? cui cardine rerum
cuncta patent, undis habitat, per tartara regnat,
& coeli de nube tonat? quid sæue tumultus
excubiis deperdis opus? quid niteris illam
explorare fidem, cui non uis credulus esse?

Christum die tertia resurrexisse à mortuis.

Cœperat in terra post tristia sabbata felix
irradiare dies, culmen qui nominis alti
à domino dominante trahit, primus que uidere
promeruit nasci mundum, atque resurgere Christum.
Septima nam genesis cum dicit sabbata claret
hunc orbis caput esse diem, quem gloria regis
nunc etiam proprii donans fulgore trophæi
primatum retinere dedit, hoc luminis ortu
uirgo parens, alia que simul cum munere matres
messis aromatica notum uenere gementes
ad tumulum, uacuum q̃ uidet iam corpore factum,
sed plenum uirtute locum. Nam missus ab astris
angelus amoti residebat uertice saxi,
flammeus aspectu, niueo præclarus amictu,
qui

LIBER IV. IIII.

611. qui gemina specie terrorem & gaudia portans,
cuncta que dispensans, custodibus igne minace
nenerat in formam Christum quærentibus albam.
Illæ igitur dominum calcata uiuere morte
angelica didicere fide, perterritus autem
miles in ancipiti retinet discrimine uitam
deserta statione fugax, testis que timoris
uera refert gratis, postquam data munera fallit,
discipulum que globum placidi sub tempore somni
clam sibi nocturna Christum abstraxisse rapina
compositus simulator ait. Fare improbe custos,
responde scelerata cohors, si Christus (ut audes
dicere) concluso furtim productus ab antro
sopitos latuit, cuius iacet intus amictus,
cuius ad exuias sedet angelus: an ne beati
corporis ablato uelocius esse putauit
soluere contextum, quam deuectare ligatum?
Cum mora sit furtis contraria? Cautius ergo
cum domino potuere magis sua lintea tolli.
Mentita est uox uana sibi, tamen ista figuram
res habet egregiam. Iudæis constat ademptum,
quem nos deuoto portamus pectore Christum.

Iudæam miseram fore q̃ Christum occiderit.

Plange sacerdotes perituros, plange ministros,
& populum iudæa tuum pro talibus ausis,
non tuba non unctus, non iam tua uictima grata est.
Quæ nam bella tibi clanget tuba rege perempto?
quis tuus unctus erit, quæ uerum occideris unctum?
uictima quæ dabitur, cum uictima pastor habetur?
Discedat synagoga suo fuscata colore
Ecclesiam Christus pulchro sibi iunxit amore,
hæc est conspicuo radians in honore Mariæ,
quæ cum clarifico semper sit nomine mater.
Semper uirgo manet, huius se uisibus astans
Luce palam dominus prius obtulit, ut bona mater
grandia diuulgans miracula, quæ fuit olim
aduenientis iter, hæc sit redeuntis, & index.

SEDVLII

Christū discipulis agnitū in fractione panis.
Mox aliis conuiuia potens in fragmine panis
agnitus, enituit, quia uerus panis apertis
semper adest oculis, fidei quos gratia claros
efficit, ut dominum uiuentem cernere possint.

Sæpe Christum apparuisse discipulis.
Sæpe dehinc proprios diuersi temporis hora
discipulos manifestus adit, uescentibus illis
extemplo nunc ora ferens, nunc piscis abusti,
atque faui mandens epulas, quo rite doceret
corporeas res esse dapes, sese que uideri
in membris quibus ante fuit, formidine rursus
plebis apostaticæ, dominum quæ cæca negasset.

Christum ostendisse discipulis plagas suas.
Cum foribus clausis resideret turba fidelis
pace salutantis sese intulit, atque foratas
expediens palmas, nudat latus. A st ibi Thomas,
cui didymus cognomen erat, cum fratribus unā
non fuerat, dubioque fidem sub corde gerebat.
Donec rursus eo pariter residente ueniret,
qui nunquam subtractus erat, tunc limine clauso
constitit in medio, non dedignatus apertum
discipulis monstrare latus, tactu que probari
uulneris, & mentem patienter ferre labantis.
agnitus hinc potius q̄ sit dubitantis amicus.
quisquis enim artifices cæca sub imagine fraudes
instruit, & uarias cupit exercere figuras,
non uult agnosci, non uult sua facta requiri,
ut lateant sub nube doli, nebula que recludens
omnia, sollicitos odit simulator amicos.

Christum piscanti Petro in dextram
retia iacere iussisse.
Gnarus item dominus Petro piscante per æquor
cum sociis captum esse nihil, dimittere lina
in dextras hortatur aquas, mox gurgite clauso
pendula fluctuagam traxerunt retia prædam.
Per typicam noscenda uiam non retia dignis

LIBER .IIII.

Lucida sunt præcepta dei. quibus omnis in illa
dextera parte manens concluditur, ac simul aliis
fertur apostolicis domini ad uestigia Christi.
Nec pisces prunæque uacant, & panis in uno
discipulis inuenta loco. Quis nam ambiat unam
his rebus constare fidem, quippe est aqua piscis,
Christus adest panis, sanctus, quoque spiritus ignis.
Hinc & enī abluimur, hinc pascimur, ide sacramur,
tunc epulis præceptor eos inuitat edendis
alloquiis de more piis, mensam que petentes
unanimis nota domini bonitate fruuntur.
Et Christum sensere suum, modico que paratu,
postquam uicta fames & surrexere relictis
rite choris, an corde Petrus se diligit alto
explorat dominus, Petrus annuit. Ergo nitentes
pastor amans augere greges, operario in omni
parte bono commēdat oues commendat & agnos,
hæc terno sermone monens, ut terna negantis
culpa recens parili numero purgata maneret.

Quid præceperit Christus apostolis cum
ultimo eis apparuit.
I nde sequenda docens, pacem omnes inquit habere.
Pacem ferte meam. pacem portate quietam.
Pacem per populos monitis dispergite sanctis,
& mundum uacuate malis, gentes que uocate
finibus e' cunctis, latus qua tenditur orbis,
iussis mando meis, omnes que in fonte lauari.

Christū coram omnibus ascendisse in cœlū.
Hæc tibi dicta pio dominus sermone peregit,
Bethaniae mox arua petit, coram que beatis,
qui tantum meruere uiris spectare triumphum,
æthereas euectus abit sublimis in auras.
Ad dextrā sedet ipse patris, mundum que gubernat
iure suo, qui cuncta tenens excelsa que & ima
tartara post cœlum penetrat, post tartara cœlum.
illi autem læti cernentes uultibus altis
I re super nubes dominum, tractus q̄ coruscus

SECVLII

uestigiis calcare suis, uenerantur adorant.
Sydereas q; uias alacri sub corde reportant,
quas cunctos doceat testes. Nam iure fideles
diuinæ uirtutis erant, qui plura uidentes,
innumerabilium scripserunt pauca bonorum.
Nam si cuncta factis uoluissent tradere chartis,
facta Redemptoris, nec totus cingere mundus
sufficeret, densos per tanta uolumina libros.

Hoc opusculum nō a Sedulio auctore editum est, sed
a Turtio Ruffo Asterio quito. V. C. excōsule ordi
nario, atq; patritio, q id inter scripta Sedulii iuenit.

Antemus focii domino cātemus honores.
Dulcis amor Christo personet ore pio.
Primus ad ima ruit magna de luce su pbus.
Sic homo cum tumuit primus ad ima ruit.
Vnius ob meritum cuncti periere minores.
Saluantur cuncti ūnius ob meritum.
Sola fuit mulier, paruit qua ianua leto.
Ex qua uita redit, sola fuit mulier.
Frater iniquus erat, iustum qui perculit olim.
Damnator Christi frater iniquus erat.
Transitus ille monet, quid prima amisit origo.
Quid uentura parer, transitus ille monet.
Arca leuatur aquis, homines ne perderet æquor.
Ne pereant homines arca leuatur aquis.
Sume pater populos pro nati uulnere cunctos,
Cum tradis Christum sume pater populos.
Hostia summa patris tacitis signata figuris,
quam reserat Christus hostia summa patris.
Claudicat ecce uidēs dominum dum præualet hæres.
Aspera gens Christum claudicat ecce uidens.
Reppulit ille famem frater, quem uendidit auro.
Venditus ab Iuda reppulit ille famem.
Perfide corde peris dum uastant omnia plagæ,
Dum cessant plagæ perfide corde peris.

ELEGIA.

Agnus ab hoste facer conduxit sanguine patres.
Sanguine nos reuocat agnus ab hoste facer.
Obruit unda nefas populo gradiente per æquor.
Nunc mundi populis, obruit unda nefas.
Murmurat impietas manna ueniente refecta.
Panis adest Christus murmurat impietas.
Plebs sibi dura caput terræ cultoris adoptat.
Abstulit heu Christum plebs sibi dura caput.
Lex dedit indicium ueteris de crimine poenæ,
Quod q; salus ueniat, lex dedit indicium.
En lapis irriguus faciare incredule fonte.
Qui Christum reprobas en lapis irriguus.
Carpitur igne sacro munus, notum q; priorum.
Seditiosa tribus carpitur igne sacro.
Regna beata patris legis non contigit hæres,
Christus dispensat regna beata patris.
Destruit arca dei muros dum circuit hostem.
Sichostem mundi destruit arca dei.
Area uellus habet madido sed uellere sicca est.
Siccum tota madens area uellus habet.
Vincis honore dei promisso munere gentes,
Effectum natæ uincis honore dei.
Tu decus omne tuis, qui sternis cade Goliam,
Qui uincis mundum tu decus omne tuis.
Maxima dona dei cuncti cecinere prophetae,
Impleuit Christus maxima dona dei.
Pondera dura tulit mandatum legis, & iram,
Gratia mandati pondera dura tulit.
Virgo Maria nitet nullo temerata pudore.
post partum pueri uirgo Maria nitet.
Filius hic hominis fit maxima quæstio mundi.
Nobiscum deus est filius hic hominis.
Gaudia magna dei mundus percepit & ambit.
Respuat heu mundus gaudia magna dei.
Signa mouent populos, cernunt magnalia cæci.
Nulla tamen duos signa mouent populos.
Aspera mors populis ligno deducta cucurrit

SEDVLII

Auferat ligno aspera mors populis.
Ipse tulit dominus pro pœnis munera seruis.
Pro seruis pœnas ipse tulit dominus.
Vita beata necem miseris auertere uenit.
Depulsa a miseris uita beata necem.
Lumen adesse dei persensit tartarus ingens.
Nec cernunt homines lumen adesse dei.
Mors fera per hominem miserum sibi subdidit orbem.
Subdita congemuit mors fera per hominem.
Suscitat ecce genus morti pater ille prophanus.
Ad uitam Christus suscitatur ecce genus.
Hic populus dominum dura ceruice negauit.
Suscepit primus hic populus dominum.
Sanguine lata redit fuso gens impia Christi.
Gustato Christi sanguine lata redit.
Crimina cuncta suis terrenis contulit author.
Dissoluit Christus crimina cuncta suis.
Libera corda sibi facinus deuinxerat olim.
Nunc reficit Christus libera corda sibi.
Fortia uincla dedit peccati sæua potestas.
dulcis amor Christi fortia uincla dedit.
Iam super astra sedet, cuncti exultate fideles.
Perfide quid sæuis? iam super astra sedet.
Mortuus ille tonat, coelum terramque subegit.
Quid faciant hostes? mortuus ille tonat.
Pellitur umbra die Christi ueniente figura.
Christus adit gentes pellitur umbra die.
Te properare docent & signa & secula prima.
Hos sacra quæ gerimus te properare docent.
Unicus adueniens firmavit uota priorum.
Vota dedit nobis unicus adueniens.
Passio Christe tua compleuit munera legis.
Munera nostra replet. Passio Christe tua.
Hic homo qui deus est spes est antiqua priorum.
Spes cum fine piis hic homo qui deus est.
Munus erit fidei toto credentibus æuo.
Qui dedit, ut credant munus erit fidei.

ELEGIA.

Tu ueniente deus mundanus cecidit error.
concidit hic mundus te ueniente deus.
Gratia plena dei est, quæ totis gentibus extat.
Abscedant sectæ, gratia plena dei est.
Sola columba redit, quæ totum circuit orbem.
Discedant corni, sola columba redit.
Adueniet dominus dare digna piis, mala prauis.
Credite iam miseri adueniet dominus.
Visio Christe tui tormentum & pœna malorum est.
Gloria cuncta bonis uisio Christe tui.
Gloria magna patri semper tibi gloria nate.
Spiritus & nato gloria magna patri.

Sedulii epigramma.

Hæc tua perpetua quæ scripsi dogmata uita.
Corde rogo facias Christe manere meo.
Ut tibi quæ placeant tete fauente requirens.
Gaudia cœlorum te duce Christe metam.

Barth. l. x. c. 9.
fautore

C. Sedulii presbyteri hymnus de Christo succincte
ab Incarnatione usque ad Ascensionem.

A solis ortus cardine	intacta nesciens uirum
ad usque terræ limitem	uerbo concepit filium.
Christum canamus principem	Enixa est puerpera,
natum Maria Virgine.	quæ Gabriel prædixerat.
Beatus author seculi	quem matris aluo gestiens
seruile corpus induit,	clausus Ioannes senserat.
ut carne carnem liberans	Fœno iacere pertulit.
ne perderet quos cecidit.	præsepe non abhorruit.
Castæ parentis uiscera	paruoque lacte pastus est,
cœlestis intrat gratia.	per quem nec ales esurit.
nenter puellæ baiulat	Gaudet chorus cœlestium,
secretæ, quæ non nouerat.	& angeli canunt deo.
Domus pudici pectoris	palamque sit pastoribus
templum repente fit dei.	pastor creator omnium.

SED VLII

Hostis Herodes impie,
Christū uenire qd times,
non eripit mortalia,
qui regna dat cœlestia.
Ibant magi quam uiderāt
stellam sequentes præuiā,
lumen requirunt lumine.
deum fatentur munere.
Katerua matrū personat.
conlisa deflens pignora.
quox tyrannus millia
Christo sacrauit uictimā
Lauacra puri gurgitis
cœlestis agnus attigit.
peccata quæ non detulit
nos abluendo sustulit.
Miraculis dedit fidem
habere se deum patrem,
infirmā sanans corpora
resuscitans cadauera.
Nouum genus potentia,
aquæ rubescunt hydriæ.
uinum quæ iussa fundere,
mutauit unda originem.
Orat salutem seruulo
flexus genu Centurio.
credentis ardor plurimus
extinxit ignes febrium.
Petrus per undas ambulat
Christi leuatus dextera.
natura quam negauerat
fides parauit semitam.

Quarta die iam scetidus
uitam recepit Lazarus
cunctis que liber uinculis
factus superstes est sibi.
Riuos cruoris horridi
contacta uestis obstruit
fletu rigante supplicis
arent fluenta sanguinis.
Solutus omni corpore
iussus repente surgere
suis uicissim gressibus
æget uehebat lectulum.
Tunc ille Iudas carnifex
ausus magistrū tra dere,
pacem ferebat osculo,
quā nō habebat pectore.
Verax datur fallacibus.
pium flagellat impius
Cruci que fixus innocens
coniungitur latronibus.
Xeromyrrhā post sabbatū
quædā uehebāt corpori.
quas allocutus angelus.
uiuū sepulchro non tegi.
Ymnis uenite dulcibus
omnes canam subditum
Christi triumpho tartarū
q nos redemit uenditus
Zelum Draconis inuidi
& os leonis pessimi
calcauit unicus dei
se se que cœlis redidit.

Finit Hymnus Sedulii presbyteri de Christi laudibus,
in quo uersiculorum principia grā-
diusculis notata literis conti-
nēt omnes literas Alpha
beti, ab. A. usq; ad. Z.

IVVENCIPRESBYTERI, HISPANIDE
EVANGELICA HISTORIA
LIBER PRIMVS.

Mmortale nihil mundi compage
tenetur,
i Non orbis, non regna hominum,
non aurea Roma,
Non mare, non tellus, non ignea
sydera cœli.
Nam statuit genitor rerum irreuocabile tempus,
Quo cunctum torrés rapiat flamma ultima mundū.
Sed tamen innumeros homines sublimia facta,
Et uirtutis honos in tempora longa frequentant,
Accumulant, quorum famam, laudes q; poetæ.
Hos celsi cantus Smyrnæ de fonte fluentes,
Illos Minciadæ celebrat dulcedo Maronis.
Nec minor ipsorum discurrit gloria uatum,
Quæ manet æternæ similis, dum secula uolabunt,
Et uertigo poli terras, atq; æquora circum,
Aethera sydereum iusto moderamine uoluet,
Quod sit tā longam meruerunt carmina famam,
Quæ ueterum gestis hominum mendacia nectunt,
Nobis certa fides, æternæ in secula laudis
Immortale decus tribuet, meritum q; rependet.
Nam mihi carmen erunt Christi uitalia gesta,
Diuinum in populis falsi sine crimine donum.
Nec metus, ut mundi rapiant incendia secum
Hoc opus, hoc etenim forsā me subtrahet igni
Tunc cum flammivoma descendet nube coruscans
Iudex altithroni genitoris gloria Christus.
Ergo age sanctificus assit mihi carminis author
Spiritus, & puro mentem riget amne canentis
Dulcis iordanis, ut Christo digna loquamur.

IVVENCI

De parentibus & conceptione Ioannis Baptiste
præcursoris Domini. Lucæ primo.
Rex fuit Herodes iudæa in gente cruentus,
Sub quo seruator iusti templi que sacerdos
Zacharias, uicibus cui templum cura tueri,
Digesto instabat lectorum ex ordine uatum.
Huius inhærebat thalamis dignissima coniunx.
Cura his ambobus patilis moderaminis æqui.
Ambos annexos legis præcepta tenebant.
Nec fuit his soboles iam tot uergentibus annis,
Gratius ut donum iam desperantibus esset.
Sed quâ forte adytis, aris q; inferret odores .i. pal.
Zacharias, uisus cælo descendere aperto .xxiii.
Nuncius, & soli iussas perferre loquelas.
(Cætera nam foribus plebes astrata rogabat)
Quem tibi terribilis concussit corde pauore
Visus, eum læti sermonis gratia placat.
Nam me propitius rerum pater unicus, alto
E' cæli folio tibi nunc in uerba uenire
Præcipit, & cara tibi mox è conjugē natum
Promittit, grandis rerum cui gloria restat,
Plurima, qui populis nascendo gaudia quæret,
Sobrius æternum, clausum quem spiritus ipsis
Visceribus matris complebit numine claro.
Istius hic populi partem pleramque docendo
Ad uerum conuertet iter, dominum que, deum que
Continuo primus noscet, plebem que uocabit.
Nomine Ioannem, quem tu uocitare memento.
Illi confusa respondit mente sacerdos.
Aemula promissis obsistit talibus ætas,
Nec senibus soboles poterit contingere fessis,
Quam deus auertens, prima uo in flore negauit.
Hæc trepidans uates, Cui talia nuncius infert.
Si tibi mortalis sobolem promitteret ullus,
Ad desperandum forsā cunctatio mentis
Debuerat tardis hærens insistere uerbis.
Nunc ego, quem dominus cæli, terræque repertor

LIBER. I.

Ante suos uultus uoluit parere ministrum,
Auribus ingratis hominis, uisu que receptus
Summi iussa dei non contemnenda peregi.
Quare promissis manet irrenuocabile donum.
Sed tibi claudetur rapidæ uox nuncia mentis,
Donec cuncta dei firmentur munera uobis.
Hæc ait, & subito tenues se misit in auras.
Interea populus miracula longa trahebat,
Quid tantum in templo uellet cessare sacerdos.
Egressus trepide, numen uidisse supernam
Nutibus edocuit, miseræ & dispēdia uocis.
Inde domum remeat completo ex ordine uates
Officio, amissam que leuant promissa loquelam.
Nec dilata diu nenerunt munera, prolis.
Anxia sed uentris cœlabat gaudia coniunx,
Donec quinque cauam complerent lumina lunam.
Angelus Gabriel mittitur a Deo ad Mariam
Virginem. Lucæ. i.

Tunc maiora dehinc idem mandata minister
Detulit ad Mariæ demissus uirginis aures.
Hæc desponsa suo per tempora certa propinquo,
Abdita uirgineis caste pubescere tectis,
Et seruare diem, iussis permissa parentum.
Ad quam tranquillum sermonem nuncius infert.
Salue progeniem terris paritura salubrem,
Desine conspectu mentem turbare uerendo.
Nam tua concipient cœlesti uiscera iussu
Natum, quem regnare Deus per secula cuncta,
Et propriam credi sobolem, gaudet que, iubet que.
Hunc ubi sub lucem dederis, sit nomen Iesus.
Ad quem uirgo dehinc, pauido sic incipit ore.
Nullos conceptus fieri sine coniuge dicunt,
Vnde igitur sobolem mihi nunc sperabo uenire?
Nuncius hæc contra celeri sermone profatur.
Virtus celsa dei circūuolabit obumbrans
Spiritus, & ueniet purus, lætissima uirgo.
Ac tibi mox puerum casto sermone iubebit

IVVENCI

Magnificum gigni populis, quem credere sanctum,
Supremi q; dei natum uocitare necesse est.
Sic cognata tibi, sterilis quæ credita cunctis
Zachariæ coniunx, mortali germine nuper
A uero defessis auxit miracula membris.
Sextus adest mensis, parent sic omnia iussis.
Virgo dehinc, domino famulam nunc ecce iubenti,
Ut tua uerba sonant, cernis seruire paratam.
Nuncius abscedens uacuis se condidit auris.

Visit Mariam Helisabeth. Lucae primo.

I Illa dehinc rapidis iudæam passibus urbem,
Zachariæque domum penetrat, grauidam q; salutat
Helisabeth, clausæ cui protinus anxia prolis
Membra uteri gremio motu maiore resultant,
Et simul exiluit mater concussa tremore
Diuinæ uocis completa afflamine sancto,
Et magnum clamans, felix o scemina saluæ
Felicem gestans uteri sinuamine foetum,
Vnde meam tanto uoluit deus æquus honore
Illustrare domum, quam mater numinis alti
Viseret? Ecce meo gaudens in uiscere proles
Exultat, Mariæ quum prima affamina sensit.
Felix quæ credit finem mox affore uerbis,
Quæ deus ad famulos, magnum dignâdo, loquet,
Illa trahens animum per gaudia multa pudore
Suppressio, uocis pauitancia dicta uolurat.
Magnificas laudes animus, grates q; celebrat
Immenso domino mundi, uix gaudia tanta
Spiritus iste capit, q; me dignatus in altum
Erigere ex humili celsam, cunctis q; beatam
Gentibus, & seclis uoluit deus æquus haberi.
Abstulit ecce thronum sæuis, fregit que superbos.
Largifluis humiles opibus ditauit egentes.
Tunc illic mansit trinos ex ordine menses,
Ad propriam que domum repedit iam certa futuri.

LIBER .I.

Ioannis Baptistæ natiuitas. Lucae .i.

Iamque aderat tempus, quo sarcina deferat aluum
Helisabet, liquidas soluenda in luminis auras
Ad partus fama tantos, collecta cucurrit
Turba propinquorum, tum gaudia mira frequentes
Concelebrant, nomen que iubent genitoris habere.
Abnuat hoc genitrix, sed Ioannes uocitetur
Ingeminat, placuit muti tunc iussa parentis
Consulere, in scripto rogitant que edicere nomen.
Sed pro mira fides, tabulis quum scribere tentat,
Implicitam soluit per uerba sonantia linguam
Mox etiam assuetam penetrant spiracula mentem,
Completus que canit uenturi conscia dicta.
Concelebrent cuncti laudes, grates que frequentent
Astrorum, & terræ, ponti que, hominum q; parenti.
Visere qui uoluit, propriam que absolvere plebem.
En beat antiquam gentem, cornu que salatis
Erecto, indulget Dauidis origine lumen.
Hoc est, quod prisci cecinere ex ordine uates.
Hæc est illa salus, quæ nos ex hostibus attris
Eripit, ut iuste iusto seruire queamus.
Et tu parue puer, sanctus, dignus que propheta
Dicere, & dominum mox progrediende uiando.
Illius & populum duces per limen apertum.
Errorem per te spernent, mortis que tenebras
Abrumpent omnes, tua qui præcepta sequentur.
Exhinc secretis in uallibus abdita semper
Vita fuit puero, donec poscentibus annis
Vatis ad officium pleno pubesceret æuo.

Iosep̃ cogitat relinquere Ma-
riam. Math. i.

Interea Mariæ sponso miracula mentem
Sollicitant, manifesta uteri q; pondera uidit,
Et secum uoluit quam ratione propinquæ
Dedecus oppressum cælet, thalamos que recuset.
Talia tractanti torpescunt membra sopore,
Audiuit que dei super horrida somnia uocem,

IVVENCII

Accipe coniugium nullo cum crimine pactæ,
Spiritus impleuit sancto cui viscera foetu.
Hanc cecinit uates uenturam ex uirgine prolem
Nobiscum deus est, cui nomen Protinus ille
Hæc præcepta sequens, seruat sponsalia pacta.
Edictum Augusti Cæsaris. Lucæ .ii.
Sed cum sorte noui capitum discussio census
Cæsaris Augusti iussis per plurima terræ
Discribatur Syriæ, quam iure regebat
Cyrinus, proprii cui tota per oppida fines
Addebant populi uires, nomen que, genusque.
Vrbs est Iudææ Bethleem, Dauidæ canorum
Quæ genuit, generis censum quæ iure petebat.
Edidit hic Mariam. Dauidis origine Ioseph
Desponsam, q; sibi scribens, grauidam que professus.
Hospitum amborum Bethleem sub moenibus urbis
Angusti fuerat per parua habitacula ruris.
Illic uirgo nouum completo tempore foetum
Edidit, & leni panno tegmine motu
Texit, cui durum cunas præsepe ministrat.
Angelus natiuitatē Christi pastorib' nūciat, Lu. ii.
Cura sollicitæ pecudum custodia noctis
Pastores tenuit uigiles, per pascua læta,
Ecce dei monitu uisus descendere cœlo
Nuntius, & subito terror tremefacta pauore
Prostrauit uiridi pastorum corpora terræ.
Talis & attonitis cœlo uox missa cucurrit,
Ponite terrorem mentis. mea sumite dicta
Pastores, quibus hæc ingentia gaudia porto.
Nam genitus puer est, Dauidis origine clara,
Qui populis lucem mox, lætitiā que propaget
Hoc signum dicam, puerum q; cernere uobis
Iam lieet, implentem gracili præsepia uoce.
Talia dicenti, iunguntur millia plebis
Cœlestis, cuncti que deum, laudant que, rogant que.
Talis & uniti uox agminis, aera complet.
Gloria supremum comitetur debita patrem.
In tectis iustos homines pax digna sequetur.

LIBER I.

Et simul his dictis, cœli secreta renifunt
Pastores propere ueniunt, puerum que iacentem
Præsepis gremio cernunt, post inde frequentes
Dispergunt late celebris uaga semina famæ,
Mirantes laudant, lætantes constupuerunt
Omnia nocturnis monitis quod uera recurrant.
Circuncisio Domini. Lucæ .ii.
Viderat octauam lucem puer, ecce recidi
Ad morem legis, nomen que aptare necesse est,
Impositum que illi est, monitis cœlestibus olim
Quod Mariæ uox missa Deo præcepit, Iesus.
Purificatio Mariæ. Lucæ .ii.
Scripserat antiquæ Moses moderamina legis,
Inter quæ, primos prisco de sanguine uatum
Obseruare dedit, foetus offerre sacrandos,
Implumes que simul ferre ad delubra columbas,
Hæc ubi per Mariam templo seruata ferantur,
Ecce senex Simeon, dignus comprehendere sensu
Cœlestes uoces, cui quondam præscia rerum
Virtus prodiderat, q; carcere corporis ægri
Deposito, mortem liber requiem que uideret,
Cum primum cœli laudem, terræque salutem,
Omnia quem uatum spondent oracula, Christum
Vidisset, templo solennes ferre palumbos.
Isque ubi, curuato defessus corpore templum
Iam grauior penetrat, monuit quod spiritus author,
Ecce simul paruū gremio genitricis Iesum
Ad templum sensit uenisse, tremantibus ulnis
Accepit puerum, lætus que hæc dicta profatur.
Nunc nunc me famulum dominus, nunc liberet attris
Corporis e uinclis. finem que imponere uerbis
Dignetur cum pace suis. en splendida nostros
Lux oculos tua circumstat, radiis que resulget,
Quam cunctis hominum lustratis mentibus addet,
Israelitarum cumulata gloria plebis.
Hinc ait, hæc quid uirgo tibi tam mira uidentur?
Hic puer ad casum populis datur, iste renasci

IVVENCII

Concedet populis, illi signum esse negabunt
Fœderis, hi contra cœlo uenisse tenebunt
Liuor edax faciet, letum ut percurrat amarum,
Atque tuam fulgens animam (mihi crede) machæra,
Quo pateant tecti tenebrosa uolumina cordis.
Hæc ait in Simeonie Deus, uox ecce prophetæ
Fœmineam sancto complet spiramine mentem,
Anna fuit natu grauior, quam in flore iuuentæ
Constituit uiduam, mors immatura mariti.
Hinc fruitur casta caro pro coninge uita,
Continuo que dei cultu, quæ numine ducta
Cognouit Christum, & simili sermone locuta est.
Vnde ubi solennem pueri pro nomine legem
Compleuit genitrix, & Ioseph omnia mirans
Ad patriam læti repedant, puerum que reportant.
Magi cum muneribus ueniunt. Math. ii.
Gens est ulterior surgenti proxima soli
Astrorum solers, ortus que, obitus que notare.
Huius primores nomen tenuere magorum.
Hinc læti procures, Solymas per longa uiarum
Deueniunt, regem que adeunt, orant que doceri,
Quæ regio Imperio puerum iudæa teneret
Progenitum, sese stellæ fulgentis ab ortu
Admonitos uenisse uiam, quo supplice dextra
Exortum terris uenerabile numen adorent.
Territus Herodes, uatum, legum que peritos
Quique prophetarum ueterum præfagia noscunt,
Imperio accitos iubet omnia quærere legis,
Quo pateat, quæ sint genitalia mœnia Christo,
Omnia uenturum spondent quem oracula uatum.
Tunc manifestat Bethleem q̄ mœnib' illū. Mich. v.
Progigni maneat, cui sacram ducere plebem
Israelitarum sancta uirtute necesse est.
Tunc iubet Herodes Persas pertendere gressum,
Inuentum que sibi puerum monstrare colendum.
Ecce uia medio stellam præcurrere cernunt
Sulcantem flammis auras, quæ in culmine summo

LIBER I. VI

Restitit, & pueri lustrata habitacula monstrat.
Gaudia magna magi gaudent, sydus que saluant.
At postq̄ puerum uidere sub ubere matris,
Deiecti prono texerunt corpore terram,
Submissi que simul, mox mystica munera promunt.
Thus, aurum, myrrham, regi que, homini q̄, Deo q̄
Dona ferunt, totam mox horrida somnia noctem
Sollicitant, sæuū que iubent uitare tyrannum.
Denique diuersis Herodis callibus aulam
Diffugiunt, patriam que magi rediere latenter.
Ioseph ab angelo in somnis admonitus, cum
puero & matre eius in Aegyptum fugit,
& infantes occiduntur. Math. ii.
I psū etiam puerum monitis cœlestibus actus
Aegyptum cum matre simul transportat Ioseph.
At terus Herodes sibimet succedere credit,
Quem callens astris quæsisset cura magorum,
Quorum præcauto discessu sollicitatus,
Crudeli traxit Bethleemica compita cæde
Infantes mandans, teneram que sub ubere plebem
Innocuam, in sinibus rigido succumbere ferro.
Hæc etiam cædes olim præscripta manebat.
Nā pius hanc uates diuino numine doctus. Hie. iiii.
Cōplorat, miseræ sobolis p̄ funere matres & .xxxi.
Horrenda grauitèr pulsabunt æthera uoce.
Ast ubi sopitus furor est, & sæua tyranni
Infantum roseo feritas faciata cruore
Extinxisse putat cunctos, quos unus & alter
Annus lætiferi miseros oppresserat æui.
Ioseph in somnis monitus, puerum & Matre eius
in patriam reducit. Math. ii.
Mirandis rursus deuinctus membra sopore
Ioseph urgetur monitis Mariam, puerum q̄
Aegypto ad patriam uestare, ubi Nazara felix
Olim prædictum puero dedit addere nomen,
Dixit, & alterius quondā prænuntia natis Osee. xi
Vox instructa deo, ueniet ueniet mea proles

IV VENCI.

Aegypto ex alta terris, lumen'que, salus'que
Crescebat rapidis annorum gressibus infans
Præcurrens æuum sapientia proueniebat.
Gratia'q; in uultu, & uerbis ueneranda micabat.
Iesus quæsitus a' parentibus, inuenitur
in medio doctorû disputas. Lu.ii.
Etiam bisseños æui comprehenderat annos,
Cum paschæ ritum seruando ex more parentes
Ad templum læti puerum perducere festis
Omnibus annorum uicibus de more solebant.
Ergo aderant paschæ pariter, cunctis'que diebus
Festorum impletis, patriam remeare parabant,
Tum puer in populo comitis uestigia matris
Deseruit, templi'que libens secreta petiuit.
Illum per uicos urbis, per'que abdita testæ,
Per'que uia' stratas per notos, per'que propinquos
Quærebat genitrix, sed lux ubi tertia uenit
Ad templum propere remeat, uatum'que choreis
Inuenit insertum, legum'que obscura senili
Tractantem coetu, uix admiratio digna
De pueri uerbis senibus fuit. at pia mater
Nate ait amissum lacrymis te quæro profusis
Anxia cum genitore gemens, quæ causa parentum
Secernit gressu, templi'que in sede retentat?
Ille autem quid me tantum, quid quæritis inquit?
An nondum sentis genitrix, q; iure paternis
Sedibus, & domibus natum est habitare necesse?
Hæc ait, & gressum sociat, patriam'que reuisit.
Nec genitrix tanti persensit pondera uerbi.
Ordine cuncta tamen cordis secreta referuat.
At puer obsequiis apte prædulcibus ambos
Ad proprium semper cogens nectebat amorem.
Baptisma Ioannis in Iordane, & uictus, habitus'q;
eiusdê. Itê Christus baptizatur, cœlum aperit, uox
patris audit. Math.iii. Mar.i. Lu.iii. Ioâ.i.
Interea ueteris scripti per debita currens
Omnia seclorum series promissa trahebat.

LIBER .I.

Zachariæ soboles, desertis uallibus omnes
Ad deponendas maculas clamore uocabat,
Fluminis ut liquidi caperent miranda lauacra,
Quis animæ species abluta forde niteret,
Isaias uates cecinit, quod numine iussus Exa.xi.
Vox late resonat desertis uallibus, amplas
Sternite iam stratas, omnis sit recta uiarum
Semita, quæ domini plantis calcanda beatis.
Subsidet colles, uallis complebitur omnis.
Corriget anfractus callis bona linea recti,
Corporeis'que oculis lumen tractare serenum
Omnibus indulget genitor, dominus'que salutis.
Ergo aderant populi, passim'que hinc inde ruentes
Complebāt ripas, auidi'que lauacra petebant.
Texta camelorum fuerant uelamina setis,
Et zonæ pellis, medium cinxere prophetam,
Edere locustas solitus ruralibus aruis,
Et tenue uictum præbent siluestria mella,
Usque ubi tot populos diuersis sedibus ortos
Irruere ad fluiuium cernit, sic increpat ore.
Vipereæ gentis soboles, quis debita uobis
Supplicia, urgentes'que iras euadere monstrat?
Sed facite o miseri fructum (si poenitet) aptum,
Nec generis uestri tollat fiducia mentes.
Nam potis est dura superum rex cote creare
Progeniem, quando soboles sua degener errat.
Proxima roboreis iam iam radicibus instat
Cunctorum ante oculos acies sublata securis,
Cedentur siluæ steriles, ignem'que fouebūt.
Nunc ego præteritas maculas in flumine puro
Abluere institui, ueniet sed fortior alter
Cuius uincla pedum non sum contingere dignus.
Abluet ille homines sancto spiramine mergens,
Flammarum'que globis purgabit noxia corda.
Illius & manibus ruralis pala tenetur,
Et propria ipsius purgabitur area frugum,
Horrea'que implebit secreti copia farris,

IVVENCII

Aeternus'que leues paleas populabitur ignis.
Hæc ait, & propere per siluam passibus ipsum
Cernit Iordanis ueneranda lauacra petentem.
Sed uetat increpirans uates, & talia fatur.
Tu ne meis manibus dignaris mergier undis,
Cum tua me melius possint purgare lauacra.
Dixit Ioannes. cui talia reddit Iesus.
Nunc sine, nam decet hoc, sic sancta per omnia nobis
Iustitiæ confectandus complebitur ordo.
Hæc memorans, uitreas penetrabat fluminis undas.
Surgenti manifesta dei præsentia claret,
Scinditur auricolor septemplicis æthera cœli,
Corpoream q̄ gerens speciem, descendit ab alto
Spiritus aeream similans ex nube columbam,
Et sancto flatu corpus perfudit Iesu.
Tunc uox missa dei longum per inane cucurrit,
Ablutum'que undis Christum, flatu'que perunctum
Alloquitur. Tene hodie per gaudia testor
Ex me progenitum, placet hæc mihi gloria prolis.
Post ieiuniū quadraginta dierū & noctiū Iesus tē-
taf a' Diabolo. Math. & Lu. iiii. Mar. i.
Nunc petit umbrosos montes, & lustra ferarum,
Obsequium'que illi patris præbere ministri
Certabant, rabidi mox liuor dæmonis atram
Cum terrore rapit mentem, nec defuit ægro
Tentandi interea Christum uersutia fallax.
Quadraginta illi fuerant ex ordine soles,
Ex quo nulla cibi, potus'ue alimenta dabantur.
Sed contexta simul firmi ieiunia cordis
Terrarum ad regnum, mentis secreta tenebant.
Tunc epulas demum monuit conquirere corpus.
Horrendi interea sceleris fallacia tentans
Si te pro certo genuit Deus omnibus inquit,
His poteris saxis forti sermone iubere
Vsum triticej, formam'que capefcere panis.
Christus ad hæc fatur, nil me iam talia terrent
Nā memini scriptū, q̄ nō sit sola datura Deu. vii.

LIBER .I. VI

Vitam credentis facilis substantia panis,
Sed sermone dei complet pia pectora uirtus.
Rursus at ille dolos uersutis artibus aptans
Nectere tenrator properat, nam mœnibus urbis
Mox inferre pedem sensit, uis liuida Christum
Culmine marmoreo tendit consistere templi.
Tunc sic aggreditur uocis fallente ueneno.
Si deus est uere genitor tibi, culmine templi
Aera per uacuum saltu iaculabere corpus.
Testis erit scriptura tibi, quæ spondet aperte
Mādatū summi genitoris id esse ministris P sal. xc.
Vt lapsū studeant casu defendere corpus,
Et famulis manibus curent tua membra leuare
Ne lapidis lædat summas offensio plantas.
Reddidit his dictis Christus contraria dicta,
Me meminisse magis scripti cœlestis oportet, Deut.
Ne uires domini fidens audacia tentet. v.
Rursus in abrupti montis consistere celsis
Mox furibunda magis sensit fallacia Christum.
Ostendens illi fulgentia regna per orbem,
Cernis ait, quæ sit tantarum gloria rerum.
Cuncta tibi possum iam iam concedere regna,
Talia donantem si me ueneratus adores.
Tunc sic instantem dictis resecit Iesus,
Effuge pestiferi rabies uesana ueneni,
Hæreat ut semper nobis immobile iussū, Deu. v.
Vt iustus cœli dominum deuotus adoret,
Vnius & famulans ueneretur numen in æuum.
Talibus excussus fugit per deuia dæmon.
Iesus Ioanne capto, secedit in Gali-
læam Mat. iiii. Mar. i.
Ille ubi Ioannem cognouit carceris umbris
Submersum, tristi compressit corde dolorem.
Finibus & statuit Zabulonum ponere sedes.
Vt dictum Isaïæ cōcurreret ordine secli Isaïæ. ix.
Terra Zabulonum, & regio cui Neptala nomen,
Et uia trans pelagus longe, Galilæa que arua,

IVVENCII

Trans & Iordanem gentes, populi que tenebris
Inclusi, magnum lumen subitum que uidebunt.
In mortis que illis umbra residentibus, alma
Exoritur fidei resplendens luce uoluntas.
Ergo instare dei regnantis munia Christus
Nunciat, increpitans præconia larga salutis.

Petrum, & Andream, Ioannem & Iaco-
bum piscatores conuocatos

Mat. iii. Mar. i.

Præteriens que uidet ponti per littora fratres,
Præsolidum, Simonem dignum cognomine Petri,
Andream que, simul sinuosa uolumina lini
Piscibus insidias disponere marmoris undis.
Nunc inquit pisces capitis maris æstibus altis,
Sed me si libeat sectari, fortia uobis
Prouenient hominum præpulchra indagine lucra.
Illi confestim firmato pectore certi
Retibus abiectis, panter præcepta sequuntur.
Post fratres geminos Iacobum Ioannem que, marinis
Insidias gregibus, maculoso innectere textu
Ut uidit, similem que dedit de littore uocem.
Illi Zebedeum genitorem in pupe relinquunt
Illico, sectantes pulcherrima iussa salutis.

Iesus Galilæam circuiens poenitentiam prædicat,
& uarios langores hominum curat. Mat.

iiii. Mar. iii. Ioannis. vi.

Ex in per terram Galilææ, sancta ferebat
Insinuans populis regni præconia Christus,
Donabat que citam inualidis, ægris que medelam.
Et mox crebra procul Syriam iam fama tenebat,
Mille sonans linguis præsentia munera Christi.
Denique certatim langores tabe peresos,
Diuersis que malis nexos, quis longa dolore
Absumpsit populans membrorum robora tabes,
Monstrabant Christo, facili sed munere cunctos
Reddebat propere miranda ad gaudia sanos.
Iam que animæ ipsius morbi, sæui que furores

LIBER I. VI

Et lunc cursum comitata infania mentis
Discessere, grani sermonis pondere iussa.
Illum stipantes miracula magna mouentem
Mixta sectantur turba, Solymi que, Syri que,
Et Iudæa frequens populis, Galilæa que plebes,
Quos & Iordanis dirimit stagnante fluento.

Qui beati futuri sint. Mat. v. Luca. vi.

Hos populos cernens, præcelsa in rupe resedit,
Ac sic discipulis gremium cingentibus insit.
Felices humiles, pauper quos spiritus ambit,
Illos nam cœli regnum sublime recepat.
His similes mites, quos mansuetudo coronat,
Quorum debetur iuri pulcherrima tellus,
Hic modo lugentes solatia digna sequuntur.
Pabula iustitiæ, qui nunc, potus que requirunt,
Illos plena manet saturandos copia mensæ.
Felix qui miseri doluit de pectore sortem,
Illum nam domini miseratio larga manebit.
Felices, puro cœlum qui corde tuentur,
Visibilis deus his per secula cuncta manebit,
Pacificum deus innumerum sibi proles adoptat.
Felices nimium, quos insectatio frendens
Propter iustitiam premet, iis mox regia cœli
Pandetur, gaudete operum, quos iusta tenentes
Urgebit præceptis stimulis iniuria sæuis.
Plurima nam merces uobis seruatur in æthra,
Namque prophetarum fuit insectatio talis.

Apostolos sal terræ uocat. Mat. v.

Mar. ix. Luca. xiii.

Discite uos hac in terra salis esse saporem,
Hic sapor, amissa si iam uirtute senescit,
Quæ salis absumptos acuet substantia gustus,
Nec quisquam uani post hæc superest salis usus,
Ni longe abiectum cuncta ut uestigia calcent.
Iidem lumina mundi dicuntur. Mat. v.

Mar. iii. Luca. viii. & xi.

Vos estis mundi clarum (ne abscondite) lumen

IVVENCI.

Nam quis præcellis impostam rupibus urbem
Occultare queat, uestrum sed lumen ad omnes
Proueniat, rerumq; decus sub luce serena
Ponatur, cunctis genitoris gloria uestri
Laudetur, celsi thronus est cui regia cœli.

Quod non uenerit soluere legem,
sed adimplere. Mat.v.

Non ego nunc priscas leges dissoluere ueni
Vertere nec ueteres, ponunt'que iussa prophetæ
Omnia nam uobis per me complenda manebunt.
Vera loquor, donec cœli, terræque, maris'que
Interitus ueniat, legis nec littera saltem,
A ut apicis parui gracilis distinctio deerit
Omnia quin fiant digesto ex ordine seclî.
Si quis enim minimâ mādati soluere partē Iaco.ii.
Ausus erit, pariter'que homines suadendo docebit
Hic minimi nomen cœlesti in sede tenebit.
At quicunque operis proprii moderamina seruans
Inuiolata simul trader præcepta priorum
Magnus erit, magni'que feret trans sydera nomen.
De homicidio. Mat.v.

Audistis ueteris iussum moderamine legis, Exo.xx.
Humano si quis macularit sanguine palmas,
Ille reus ferro persoluet uindice pœnas.
Ast ego præcipiam, ne quis consurgere in iras
Audeat, atque odio fratris feruente moueri.
Nam reus hic, æquo pœnas sub iudice reddet.
Nec minor illorum conuicia flamma sequetur,
Qui fatui, miseri'ue cient sub nomine fratrem.

De oblatione. Mat.v.

Sin offerre uoles, uenerans altaria donis,
Et tua tum tacite mentis penetrabilia tangent,
Quod tibi sit cum fratre domi suscepta simul
Munera cuncta adytis illic admota relinque,
Et prius ad pacem properans transcurrere petendam
Fraterno demum iam conciliatus amori
Offer grata deo tranquillo pectore dona.

Aduersario

LIBER. I.

Aduersario, uirtuti scilicet & ratioi, quæ uitis
aduersantur, cōsentiendum esse in
uia, hoc est in uita. Math.v.

E st tibi præterea semper contraria uirtus
Corporis hoc casti celeri curetur amore,
Dum rapida tecum graditur per compita uita.
Accusabit enim polluti corporis usus,
Et te sublimi statuet sub iudice uinctum.
Damnatum rapient ad uincula sæua ministri.
Nec prius ē tenebris solueris carceris atri,
Vltima q̄ minimi reddatur portio nummi.

A adulterium fugiendum. Math.v. Exo. xx.
Hand ignota reor uobis stat cautio legis
Corpus adulterio prohibens, sed nunc mea iussa
Occulta internæ frenent molimina mentis,
Nec minus oprati, q̄ facti pœna luenda est.
Erundum esse oculum, & amputan
dam esse manum, si errarint.

S i te forte oculi dextri laqueauerit error,
Authorem misera properans conuellito labis
Et iaculare procul, nam membrum perdere præstat
Exiguum, flammis q̄ totum tradere corpus,
Perpetuis'que animam pariter conuoluere pœnis,
Et si dextra manus mentem per deuia ducit,
Erroris causam præstat decidere ferro,
Quam totum æternis corpus concedere flammis.
Vxorem non nisi ob adulterium dimitten
dam, Math.v. & ix. Mar.x. Lu.xvi.

P ræcipiunt ueteres, si quis connubia rumpet. Deu.
Scribere discidium iuris feralia uerba. (xxiii.)
Sola uiri recte discedet adultera testis.
Ast alia maneat, nam casti iura pudoris,
Authore amittet mulier deserta marito.
Non esse iurandum ullo modo, sed est & non est
dicendū. Math.v. & vi. & Iaco.v. & Leuitici. xix.
Antiquæ leges prohibent periuria linguis,
Sed nostris cedat iurandi audacia iussis,

f

IVVENCII

Nec fas est homini cœlum iurare per altum,
Quod sedes domini est, nec quæ uestigia gestat
Terra dei, Solymæue urbis uenerabile nomen.
Quod regis magni patria est, iurabitur unquam.
Nec caput in proprium cuiquam iurare licebit,
Nanque potestatem minimi non esse capilli
Cernitis album ue, aut nigrum mutare colorem.
Est est ferte, quod est, quod non est, dicite non est.
Quod superest istis, totum fallaciter ægro
Suggestit obreptans animo uis tetra ueneni.
Qualem quisque inflixerit poenâ, talē & ipse
sustinere cogebatur. q. par pari ueteri lege
referendum. Math. v. Exo. xxi.

Leuitici. xxiii. Deu. xix.

Pernulgata diu legis præcepta tenetis,
Ludentem semper similis uindicta sequatur,
Sed tranquilla malum melius patientia uincet
Si tibi quis partem palma percusserit oris,
Mox aliam uultus partem præbere memento.
Auferat aut tunicam si quis ui iudicis instans,
Cede libens, pariter que serat tua pallia secum.
Iubenti ire uiam, onus ue ferre,
parendum. Marci. v.
Si te forte aliquis passus per mille iubebit
Ire uiam, grauis atque oneris perferre laborem,
Mox perges, aliud que uia comitabere duplum.
Elemosynas erogandas & mutuum dan-
dum gratis. Math. v.

Si quis egens poscet, uel si simulabit egentem
Ex animo miserans largire, aut mutua si quis
Orabit, tribue, & mitem ne subtrahe uultum.
Diligendos esse inimicos. Math. v. Lu. vi
Nec tibi sit placitum solis succurrere amicis,
Nec cæcis odiis inimicos ducere dignos.
Quin ego præcipiam semper blando esse per omnes.
Obsequio, precibus que deum mollire benignis
Pro uita ipsorum, qui uos excindere gaudent,

LIBER .I.

Aduersis que truces animis, odiis que secuntur.
Nam genitor noster communia lumina solis,
Communes que dedit pluuias, iustis que, malis que.
Quod si coniunctos tantum ueneramur amicos,
Quis locus hic iuste poterit mercedis haberi?
Seruit amicitia tantum gens dedita lucris.
Sed uos perfectio similes estote parenti.

Ostentationem inanem in bonis operibus
uitandam esse. Math. vi.

Si cui iustitiæ pandetur pulchra facultas,
Deuitate oculos hominum, nam nulla manebit
Merces in cœlo, quæ factum tale sequatur,
Ut laudet tantum sterilis iactatio uulgi.
Sed quod dextra facit, facias nescire sinistram
Conueniet, iustis meritis condigna rependet
Occulti solus scrutator præmia cordis.

Capitationem laudum in oratione
declinandam. Math. vi.

Sunt quos prætumida tollit iactatio mentis,
Et precibus propriis gaudent assistere turbas,
Multifluis que diem uerbis ducendo fatigant
His uotis pompæ fructus succedit inanis.
Sed secreta domus precibus penetralia castis
Claudantur, paucis que deum uenerabere uerbis
Scit pater ipse, tui quæ sit trepidatio cordis
Nil absente deo loquimur, nil abdita clausum
Pectoris antra tegunt, præsens Deus omnia cernit.
His igitur uotum placeat concludere uerbis.

Oratio Dominica. Math. vi. Luca. xi.

Sy dereo genitor residens in uertice cœli,
Nominis oramus ueneratio sanctificetur
In nobis pater alte tui, tranquilla que mundo
Adueniat, regni que tui lux alma patefcat.
Sic cœlo, ut terris fiat tua clara uoluntas.
Vitalis que hodie sancti substantia panis
Proueniat nobis, tua mox largitio soluat
Innumera indulgens erroris debita prauis.

IVVENCII

Et nos haud aliter concedere scenera nostris
Tetri saeva procul tentatio daemone absit.
Eque malis tua nos in lucem dextera tollat.
Tunc etenim genitor populis delicta remitter,
Si uestra alterni uobis peccata uelitis
Cedere, nec durum erratis intendere pectus.
Ieiunandum esse, non tamen ad captan-
dam famā, ut faciunt hypocritae. Math. vi.
Sunt etiam pergrata deo ieiunia plebis,
Sed propriam multi faciem scdare laborant,
Quo uanam captent hominum ieiunia famam.
Tu uero & grato crinem madefactus oliuo,
Latantem puris de fontibus ablue uultum
Vt solus genitor deuoti pectoris aptum
Seruitium cernens, laudet, meritum quē rependat.
Terreno Thesauro non esse imminen-
dum, sed coelesti Math. vi.
Vanum est defossis terra inuigilare talentis.
Illic erugo & tineae dominantur edaces.
Cuncta que diripiunt fures egesta latebris.
Condite Thesauros uobis in uertice coeli
Non erugo illos, tineaeue, aut horrida furum
Pactio diripiet, uobis ubi condita res est,
Illic corda etiam simili ditione tenentur.
Corporis ē lumē, quo publica lumina cernis. Lu. xi.
Sed si pura acies oculis, simplex que nitebit,
Clare totius splendebunt corporis artus.
Sin uero neq̄ fuerit, prauum que uidebit.
Obscurae incumbunt super omnia membra tenebrae.
In nigras lumen sed si conuertitur umbras,
Ipsis horror erit quantus sine luce tenebris.
Non posse quenq̄ seruire duobus dominis. Item
nima cibor, & uestiū curā e' corde elimandā, nec
plus æquo sollicitos eē oportere Math. vi. Lu. xvi.
Nemo potest dominis æque seruire duobus.
Vnius aut odiis ceder, uel cedit amori.
Nec pariter dominum seruus patietur utrunque.

LIBER .I.

Haud unquam poterit quis, diuitiis que, deo que
Inferire simul. Sed uos hęc iussa tenere.
Sollicitet pprio ne uos pro corpore uestis. Mat. vi.
Neu faciles uictus ægra disquirite cura. (Lu. xii.
Non ne animam pluris facimus q̄ corporis escas?
Aut dubitat corpus quisquam praeponere uesti?
Aerias spectemus aues, num uomere presso
Terga soli subigunt, iaciunt aut semina farris?
Aut segetum culmos incurua falce recidunt?
Proueniet tamen his facies, potus que, cibi que.
Non ne deo magis est hominum curatio cordi?
Nec dignum fuerat uestis suspendere curam
Pectoribus, si nunc habitam transire figuram
Per se nemo potest, aut quicquā imponere membro,
Cernite per pingues agros ut lilia florent,
Nonnulli tamen his unquam incubuere ligones.
Nec Salomona grauem cum regni diuitis aula
Afflueret, talis contexit gratia uestis.
Quod si pratorum, fruticum que uirentia læta
Ipse deus uestit, nostris obnoxia flammis,
Cur uobis potior non est fiducia patris?
Ergo cibum, potum, uestem que & inania cuncta
Gentibus infidis, terrenam linquite curam.
Vos potius digne coelestia quærite regna,
Iustitiam que dei. spontanea cætera currunt.
Crastina nec uobis curetur copia rerum.
Quisque dies sibimet satis est pro fraude diurna.
Non esse temere iudicandum. Tum cernere nos
festucam in alieno oculo, trabē uero in nostro
non sentire. Item non iaciendas esse porcis
margaritas. Math. vii. Luca. vi.
Iudicium uestrum fugiat damnatio saua.
Nam dominus uestri iuris documenta sequetur
Quaecunque in terris statueris tempora capti,
Hæc eadem uobis genitor seruabit in æthra,
Mensuram tibi quam ponis, portare necesse est,
Cernis adhærentem festucam in lumine fratris,
f iii

IVVENCI

Nectamen in proprio tignum consistere sentis;
Atq; oculum prius alterius purgare laboras.
Diripe sed proprio fallax de lumine trabem,
Tum minimam alterius curabis demere aristam.
Ne canibus sanctum dederitis, ne'ue uelitis
Turpiter immundis iactare monilia porcis.
Nanque illa in caeno pedibus subiecta iacebunt,
Conuersi'que sues uasto uos uulnere rumpent.
Petendum, quærendū & pulsandum esse.

Math. vii. Lucæ. xi. Ioan. xvi.

Poscenti dabitur, quærens inuenta tenebit,
Pulsanti'que aditus foribus pandetur apertis.
Vos homines natis panem poscentibus omnes
Num lapidem dabitis? piscem'ue petentibus angue?
Vos inquam rigidi quibus alte est insita cordi
Duricies, uestris dabitis semper bona natis,
Indulgens hominum genitor bona mitia digne,
Quam præstare magis gaudet poscentibus æquis?
Quæ cupitis uobis hoïum bñfacta uenire, Thob. iiii.
Hæc eadem uestro cunctis præstate fauore.
Hæc legis summa est, hoc ius dixere propheta.
Latâ esse uia, quæ ducit ad perditionem,
Angustam uero quæ ad salutē.

Math. vii. Lucæ. xiii.

Ite per angustam iusti super æthera portam.
Quam lata & spaciōsa uia est, quæ limite leuo
Præruptum conuoluit iter caligine mortis,
Innumeræque illam penetrant per prona cateruæ
Vitalis uastis stipatur semita saxis,
Celsa'que uix paucos ducet per scrupula uirtus.
At si quos nimium fallax illex'que malorum
Planicies suasit deformi lubrica lapsu,
Arripit hos, pronos'que trahit uelut impetus amnis,
Aut alacer sonipes ruptis effrenus habenis,
Aut rectoris egens uentosa per æquora puppis.
De pseudoprophetis & hypocritis. Math. vii.
Obseruate illos, falso qui nomine uobis

LIBER. I.

Insidias faciunt, appellantur'que propheta.
Hos ouium species uestit, sed saeva luporum
Pectora fraude tegunt, lacerant'que incauta trahentes
Agmina credentum, saeuus quos decipit error.
Fructibus e' propriis noscuntur talia monstra,
Quem q; petat finem fallax doctrina uidendum est.
Quapropter rerum molitio perspiciatur.
Nam neque de tribulis ficus, nec sentibus uuas
Prouenisse unquam ruris per terga notastis.
Vtque arbor proprio uestitur germine pomi,
Sic dolus illorum fructu monstrante patescit.

Non qui dicunt domine domine in-
tratuos in regnū cœlorū, sed
q faciūt iussa dei. Math. viii.

Non ego palpantum uerbis & honore mouebor,
Nec me q; dominum præblanda adulatio dicit,
Præmia cœlestis capiet spontanea sedis,
Illi sed merito gaudebunt munere regni,
Qui faciunt nostri genitoris iussa uolentes.
Adueniet mox summa dies, quæ iure seuerio
Præmia iustitiæ tribuet, sceleri'que gehennam.
Tum mihi multorum clamabit talia fletus,
Non'ne tuo quondam nobis sub nomine uirtus
Extitit, & nostris parebant omnia iussis?
Sape etiam nostra est uox annumerata prophetis,
Seruiuit'que tuo nobis sub nomine demon.
Tunc iurabo illis q; talis cognita nunquam
Vita mihi est hominum, gestis quæ sordet iniquis.

Domum supra petram ædificatâ, manere illa fam
supra arenâ uero, ruere. Math. vii. Lucæ. vi.

Quisque meis monitis, aures'que & facta dicabit,
Hunc æquabo uiro, solidis fundamina saxis
Ponenti, librata super quæ mœnia surgent.
Illa domus pluuiis, uentis'que illæsa manebit,
Torrentum quæ minas firmato robore uincet.
Hærent immoto quoniam fundamine petra.
Qui uero auditu tantum mea iussa tenebit,

IVVENCII

Diuerſisq; procul factis per lubrica perget,
Hunc ſimilem faciam, uolucris qui fulcit harena
Fundamenta domus, cui mox ut flamma uenti
Et pluuia effuſis cœpere incumbere riuis,
Omnis ſubuerſo procumbit pondere moles,
Inſequiturque graui tectorum ſtrage ruina.
Talia dicentem magna admiratio plebis
Immenſum ſtupuit, quoniam tranſcenderet alte
Doctrinam ueterum, Chriſto conceſſa poteſtas.

Descendens Ieſus de mōte leproſum curat.

Math. viii. Mar. i. Lu. v.

Denique linquentem celi faſtigia montis
ſtipabat gaudens populorum turba ſequentum,
Ecce ſed horrenda confixus uiſcera tæbe,
Quem toto obſeſſum ſœdarat corpore lepra
Procubuit uenerans iuuenis, Chriſtumq; precatur,
Vt careat tandem langoris pondere tanti,
Sufficiat uoluiſſe tuum, Tum dextera Chriſti
At tactu ſolo purgauit lurida membra,
Incolumi que dehinc cælare hæc gaudia iuſſit,
Et legi parens, offerret munera templo.

Puerum Centurionis paralyticum

curatum. Math. viii. Lu. vii.

Inde recedenti, ſupplex ſe protinus offert
Centurio, & precibus proiectis talibus orat.
• Impubis pueri cruciatur ſpiritus æger,
Cuius cuncta tepens membrorum munia langor
Diſſoluit, uitam que tenet iam pœna ſuperſtes.
Sed iuſſu miſerere precor, nam teſta ſubire
Crimina noſtra uerant uitæ lucis que parentem,
Nunc uerbo ſatis eſt iubeas remeare ſalutem.
Subiectos mihi ſæpe uiros, ſic noſtra poteſtas
Officiis uerbo iuſſis parere coegit.
Dixerat. Ille uiri motus precibus que, fide que,
Talia conuerſus populo dat dicta ſequenti.
Haud unquam talem memini me gentis auitæ
Inueniſſe fidem, ſed ueris diſcite dictis,

LIBER II. VI

Quod multos homines diuerſis partibus orbis
Progenitos, cœli regnum ſublime uocabit,
Cum patribus ueſtris uitali accumbere menſæ,
Progenies quorum cæcis diuerſa tenebris,
Dentibus horrendum ſtridens, fletumq; frequētans,
Perperuis pœnam cruciatibus acta ſubibit.
At tibi iam iuuenis mentis uirtute fidelis,
Vt credis, ueniet fructus cum luce ſalutis.
Dixerat, & dicto citius cum uoce loquentis
Ad puerum celeris percurrunt munera uerbi,
Ingreſſus que domum miles properante reſuſu,
Præueniſſe dei lætatur dona medentis.

Socrum Petri febricitantem tactu liberat.

Math. viii. Mar. i. Lu. ix.

Aedes inde Petri ſanctus penetrabat Ieſus,
Cuius anhela ſocrus, æſtu, febri que iacebat.
Vtque illi dextram tengit ſaluator Ieſus,
Sana miniſterium præbebat ſcœmina menſis.

I. P. H. DE EVANGELICA HISTORIA
LIBER SECVNDVS.

Plurimos ægrotos curatos, ac uerba domini
ad Scribam, qui eū ſequi uolebat.

Math. viii. Lu. ix.

Amque dies prono decedens lumine,
pontum
Inciderat, ſurſuam que ſuper nox æmula
pallam
Syderiis pictâ flâmis pater inane trahebat,
Cum multos homines, mentis langore ruentes,
Deuinctas que animas ſclerata dæmonis arte
Certatim populi cæca iam nocte ferebant.
Sed uerbum Chriſti, tanto langore remoto
Omnibus indulgens, præbebat munera patris.
Ecce ſed exortas maior cum luce tumultus.

Errat. exortus

IVVENCII

Gratantis populi, cum turbis anxius ille
In mare uelivolunt celsam deducere iussit
Discipulis puppim precibus tum scriba profusus
Nauigio sancti pariter poscebat abire.
Illi Christus ait, quo me tu scriba sequeris?
Vulpibus in saltu rupes excisa latebram
Præbet, & aeriis auibus dat silua quietem.
Ast hominis nato, nullis succedere testis
Et licitum gentis sic sunt molimina uestra.
Iesus discipulo præcipit ut sequatur pa-
tre inhumato relicto. Math. viii.
Tunc e' discipulis unus sic ore rogabat,
Vltima defuncto debentur munera patri,
Sed spacium tribuat nobis tua sancta uoluntas,
Vt liceat miseri genitoris condere corpus.
Christus ad hæc, calcem potius comitabere nostrum,
Et sine defunctis defunctos condere terræ.
Iesum in naui dormientem excitant discipuli
quo tēpestatem sedet. Mar. iiii. Lu. viii.
Conscendunt nauem, uento' que inflata tumescunt
Vela suo, fluctu' que uolat stridentē carina.
Postq̃ altum tenuit puppis, consurgere in iras
Pontus, & imensis hincinde tumescere uentis
Cœpit, & ad cœlum rapidos sustollere montes.
Et nunc mole ferit puppim, nunc turbine proram,
Illisos' que super laterum tabulata receprant
Fluctus, disiecto' que aperitur terra profundo.
Interea in puppi somnum carpebat Iesus.
Illum discipuli pariter, nauta' que pauentes
Euigilare rogant, ponti' que pericula monstrant.
Ille dehinc, q̃ parua subest fiducia uobis.
Infidos animos timor irruit, inde procellis
Imperat, & placidam sternit super æquora pacem.
Illi inter sese timidis miracula miscant
Colloquiis, quæ tanta illi permixta potestas,
Quod ue sit imperium, cui sic freta concita uentis,
Erectæ que nimis submittant colla procellæ.

LIBER .II. 71

In terra Gerasenorum dæmonia ab hoīe expulsa, &
in porcos missa. Math. viii. Mar. v. Lu. viii.
Iam Gerasenorum steterat sub littore puppis,
Ecce sed egresso iuuenis (mirabile dictu)
Occurrit, miseram cui mentem spiritus ater
Horrenda implebat lacerans uirtute furoris.
Illi grata domus terris habitare sepulchris, *Vide Errata*
Nec poterat rapidum quisquam retinere furorem,
Fortia quinetiam rumpebat uincula ferri,
Scindebat' que graues, ut lanea fila cathenas.
Et iam compedibus lenis insultare soluto
Ludus erat, saxi' que ferum concidere pectus.
Isque ubi pergentem Christum per littora uidit,
Cum clamore ruit, longe' que accurrit adorans.
Regnantis semper domini certissima proles,
Oramus nenos solitæ regionis ab oris
Excitias, ualde tormentis excruciatos.
Nam nomen legio est nobis, multos' que sub uno
Nomine consociat flatus uis sola nocendi.
Cernis ut immundi subigunt hæc pascua porci,
His saltem liceat rabiem satiare repulsam,
Per patris altithroni nomen sublime rogamus.
Imperat his hominis mentem dimittere Christus,
Porcorum' que finit gregibus finire furores.
Iamq; hominis stupidum discusso dæmone pectus,
Insperata suæ ueneratur dona salutis,
Et iam præcipites, scopulorum margine porci
In mare deiecti, properant disperdere uitam.
At uero e' speculis, miracula tanta pauentes
Diffugiunt, urbis' que ruunt ad tecta subulci.
Et famam spargunt, populos' que ad littora cogunt.
Insanum uero iuuenem postquam resipisse
Credere cernentum populorum turba coacta est,
Orabant pauidi regionem linqueret illam.
Iesus paralytico sanato iussit abire, humeris im-
posito lecto. Math. ix. Mar. ii. Lu. v. Io. v.
Inde domum repeditat terrarum lumen Iesus.

IVVENCII

Ecce reuertenti, iuuenis torpentia membra
Officium quorum morbus dissoluerat acer
Ante pedes ponunt tepido recubantia lecto.
Quem miserans animo, uerbis compellat Iesus,
A sit certa tuæ iuuenis constantia menti,
Nam tibi præteritus uitæ donabitur error,
Hoc dictum scribæ mentis per operta malignæ
Carpebant, q̃ uerba dei uirtute ferenda
Protulerat Christus, sed pectora talia cernens,
Hoc inquit uerbum scribarum dicta retrectant,
Quod quantum facile fuerit dixisse, sequentis
Et dicti & facti pariter uirtute probabo,
Vt mihi concessum peccata remittere cernant,
Quapropter iuuenis firmato corporis usu
Surge uigens, stratum q̃ tuum sub testa referto.
Surrexit lectum q̃ humeris iam fortibus aptat,
Per medium q̃ uigens populi mirantis abibat.
Tunc timor & laudes domini per pectora plebis
Concelebrata simul miracula læta frequentant.

Matheus ad apostolatam uocatur.

Math. ix. Marci. ii. Lucæ. v.

Progradiens tunc inde ad uestigalia, uidit
Confessu in medio Mattheum, protinus illi
Discipulis hæere iubet, nihil ille recusans,
Imperio Christi parer, gaudet que secutus.

Philippus ad apostolatam uocatur, & uer-
ba Christi ad Nathanaelem. Ioan. i.

Inde iter ingrediens, simili sermone Philippum
Hortatur, comitem que suis asciuit amicis.
Ille ubi cognouit Christi uires que, uiam que,
Tum primum iusto concurrit Nathanaeli.
En nostris inquit concessum est uisere seclis,
Quem uoces ueterum, & sancti cecinere propheta.
Hunc genuit ueniens Dauidis origine Ioseph,
Nazara cui felix patria est, & nomen Iesus.
Ille refert genuit quicquam si Nazara, miror,
Quod dignum tantis unquam uirtutibus esset.

LIBER II.

Inde Philippus ait, cernens dubitare quiesce,
Progradiens que uide, nam oculis spectare licebit.
Illum ubi tendentem longe respexit Iesus,
Vir ait hic iustus, cui pectora nescia falsi
Virtutem puram seruans, sine fraude maligna.
Ille sub hæc ubi nam, uel quo me tempore nosti?
Cui dominus dicta hæc diuino pectore promit.
Cum te diffusa tegerent umbracula ficus,
Ante etiam q̃ te uocitarent uerba Philippi
Vidit, & elegit comitem te spiritus author.
Talibus attoniti sequitur uox Nathanaelis,
Progenies ueneranda dei, rex inclyte gentis,
Tu populis, terræ que salus, uitæ que magister.
Christus ad hæc, facilis suasit tibi credere uirtus
Arborea q̃ te uidi recubare sub umbra,
Sed maiora dehinc rerum miracula restant,
Cernetis pariter totum se scindere cælum,
Atque dei celeres æthram penetrare ministros.
Inde hominis nato, claram deferre coronam.

Iesus cum discipulis uocatus ad nuptias
aquâ in uinum conuertit. Ioan. ii.

Interea thalamis connubia festa parabant
In regione Chanaan, ubi mitis mater Iesu
Cum nato pariter conuiuia concelebrabant.
Vina sed interea conuiuiis deficiebant,
Tum mater Christum per talia dicta precatur.
Cernis lætitiæ iam defecisse liquorem?
Assint nate bonis ex te data munera mensis.
Illi respondet terrarum gloria Christus,
Festinas genetrix, non dum me talia cogit
Ad uictus hominum tempus concedere dona.
Mensarum tunc inde uocat lætata ministros
Mater, & imperiis nati parere iubebat.
Sex illic fuerant saxis præpulchra cauatis
Vascula, quæ ternis aperirent ilia metris,
Hæc iubet e' fontis gremio complere ministros.
Præceptis parent iuuenes, undas que coronant.

IVVENCII

Completis lapidum labiis, tum spuma per oras
Commistas undis auras ad summa uolutat.
Hinc iubet ut summo tradant gustanda ministro.
Ille ubi percepit uenerandi dona saporis
Nescius in uini gratum transisse liquorem
Egestas nuper puris de fontibus undas.
Increpat ignarum sponsum, q. pulchra referuans
Deteriora prius per mensas uina dedisset.
His signis digne credentium discipulorum
Perpetuam stabili firmavit robore mentem.
Iesus emētes & uēdentes eiecit de tēplo.

Mat. xxi. Mar. xi. Lucæ. xix. Ioā. ii.

Inde ubi Iudæis aderant sollennia paschæ
Ad Solymos direxit iter, templum'que subibat.
Repperit hic populum uenalia multa locantem,
Pars uendebat oues, pars corpora magna iuuenctum,
Pars inhians nummis, mensas onerauerat ære.
Restibus hic Christus connectit uerbera flagri,
Et tales populos sancta perturbat ab æde,
Et mensas uertens, æris que profudit acervos,
Et super increpitans, procul hæc auferte prophani,
Ut meus hic genitor, non sordida lucra colantur.
Iudæia' Iesu signum petunt. Ioan. ii.

Math. xvi. Marci. viii.

Nunc poscens signum plebes Iudæa fremebat,
Quo fidens animos in talia facta leuaret,
Ventura obscuris tunc Christus talia miscet.
Soluite pollutis manibus uenerabile templum.
Hoc ego restituiam, cum tertia lumina solis
Incipient rutilum terris infundere lumen.
Illi inter sese tractantes murmure cæco,
Illud aiunt, uix sex & quadraginta per annos
Constructum ueteris regni molimine templum,
Tu poteris tribus in spatiis renouare dierum?
Hoc uerbum quondam post tempora debita, digni
Cognouere uiri, proprio de corpore Christum
Delubrum dixisse dei, sed signa uidentes

LIBER II.

Tum multi cœpere fidem, sanctum'que secuti.
Iesus Nicodemū alloquitur de Baptis-
mate, & aliis multis. Ioan. iii.
Nocte sub obscura, celso sublatus honore
Primorum procerum iudæi nominis unus
Venit, & ad Christum submissa uoce profatur.
Haud dubium est, quin larga dei te sancte uoluntas
Humanis lucem concessit surgere rebus.
Nec quisquam tantis tribuit miracula signis,
Ni comitata diu iubeat splendescere uirtus.
Christus ad hæc, callis iusti si culmina quæris,
Nullus ad excelsum poterit conscendere regnum,
Reddita ni penetret nascendi exordia rursus,
Atque nouam capiat diuino munere uitam.
Ille autem tantis stupefactus corda toquelis,
Hoc inquit nostræ non est comprehendere mentis.
Quis poterit cœptæ reuocare exordia uitæ?
An rursus senior matris correptet in alium,
Ut nouus in lucem ueniat, uitam'que resumat?
Ille sub hæc, liquido si quis de fonte renatus,
Et flatu sancto rudibus consistere membris
Cœperit, ætheream liber conscendit in aulam.
Terrenum corpus terreno corpore natum est.
Spiritus haud aliter similem generat sibi flatum,
Spiritus hic deus est, cui parent omnia mundi.
Hic ubi uult, quocunque uolat, uocem'que per auras
Iactat, sed nescis quæ sunt exordia uocis,
Quam'que petant eius currentia flamina partem.
Quisque igitur iustæ repetit primordia uitæ,
Hunc similem sancti flatus reuiuiscere certum est.
Et Iudæus ad hæc, nihil horum cernere possum.
Talia tum Christus, Solymorum magne magister,
Israelitarum sublimis gloria gentis,
Tu ne etiam mentem uitæ de lumine raptam
Demerges præceps, furuis miserandæ tenebris?
Nec potes obtuso comprehendere talia sensu?
Ecce fides nulla est, tantum terrestria dixi,

IVVENCII

Quid si cœlestis uires conscendere sermo
Cœperit, & superas rerum comprehendere formas?
Quis uestrum duram poterit mihi pandere mentem?
Accipite ergo nouis quæ sit sententia rebus.
Sydereum nullus poterit conscendere cœlum
Ni solus cœli, qui missus uenit ab aula. *Ephe. iiii.*
Idem hominis natus, cœli qui in sede moratur
Vt serpens oli uastæ regionis i oris *Nu. xxi. Io. viii.*
Moseis manibus summo sublat⁹ honore est, (& xii.
Sichominis natum tolli in sublime necesse est.
Vt quicunque fidem mentis penetralibus altis
Illius ad numen statuet, sub turbine secli
Conculcet pedibus letum, & trans sydera surgens,
Sublimis capiet donum inuiolabile uitæ.
Nanque deus mundum tanto dilexit amore,
Eius ut in terras descenderet unica proles,
Credentes domino uitæ iunctura perenni,
Nec deus hunc natum disquirere iure seuero,
Iudicio ue truci terras expendere misit,
Mitia sed populis ueniant ut munera uitæ.
Nanque, ubi certa fides fuerit complexa salutem,
Non erit ulla anceps illic agitatio iuris.
A sit ubi dona procul fuerint exclusa medelæ,
Iam propria ipsorum mentem damnatio torquet.
Vnica nam domini fuit his incognita proles.
A duentum lucis miseri fugere supernæ,
Et magis amplexi cæcas tenuere latebras.
Sic quicunque malis mentem maculauerit actis,
Ad tenebras pauidus refugit, ne lumine claro
Sordida pollutæ pateant contagia mentis.
At quicunque piæ tenuit uestigia uitæ,
Ad medium properat, lucem que nitescere gaudet
Splendeat ut clavis uirtutis gloria factis.
Iesus cum muliere Samaritana
loquitur. *Ioā. iiii.*
Inde Galilæam repetit saluator Iesus,
Præteriens sed forte uenit Samaritida sichen.
Illic

LIBER .II.

Illic fundus erat, Iacob de nomine pollens,
Et puteus gelido demersus in abdita fonte.
Sederat hic rapido Seruator anhelus in æstu.
Discipuli que escas mercatores mœnibus urbis
Passim dispersi, solum liquere magistrum.
Mœnibus egrediens Samaritis foemina uenit
Extractura cauis putei penetralibus undas.
Olli Christus ait, laticis da scœmina potum.
Respondens mulier, mirum mihi præcipis inquit
Vt tibi Iudæo Samaritis scœmina potum
Disperniens ueterum Samaritum iussa, ministrem,
Tum Seruator ait, domini si munera nosces,
Et quis te sitiens putealia pocula poscat,
Tu potius peteres, uiuam tibi traderet undam.
Illa sub hæc, Puteus gremium sinuatur in altum,
Vrceus est nullus, nec sunt tibi uincula funis,
Vnde igitur poteris undam mihi tradere uiuam?
Num tu maior eris nostri uirtute parentis?
Hunc Iacob etenim puteum cum prole bibebat,
Et proprios huc sæpe greges ad pocula duxit.
Illi respondit summi regnator olympi
Ex ista plenæ nullus satiabitur unda,
Nam rursus sitiet, sed nostri dona liquoris
Ardorem excludent æterna in secla bibendi,
Dulcia proueniēt nostri cui pocula fontis,
Largior unde fluet uitalis gratia fluctus.
Sed desiderium nostræ si te capit undæ,
Excitus ueniat tecum mox urbe maritus.
Coniugio sese mulier negat esse reuinctam.
Tunc sic prosequitur mentis perspector Iesus,
Foemina ueridicis loqueris de coniuge uerbis.
Nam tu connubiis nexa es iam quinque uirosum,
Nunc aliena super thalamorum uincula tollis.
Tum mulier, sanctum te certum est esse prophetam,
Sed nostri istius uenerandum montis in arce
Præceptum nobis quondam liquere parentes
At uos in Solymis orandum dicitis oris.

IVVENCII

Talia dicenti, mox talia reddit Iesus.
En aderit tempus, montis cum uertice uestri,
Om nibus & Solymis aberit ueneratio longe.
Sed nunc certa salus iudæis surgit ab oris.
Et nunc instantis cursus iam temporis urget,
Cum ueri sanctum genitorem, errore remoto
Cultores iustis armati legibus orent.
Spiritus his ac plena fides erit, & pater altus
Talia conquirit cultorum pectora terris.
Illa dehinc, scimus q̃ Christus nuntius orbi
A duentu proprio uitalia secula pandet.
Et tunc peccantum largus miserator Iesus,
Se lumen terris Christum uenisse fatetur.
Et iam discipuli reduces stupere magistrum
Quod secreta piis potiretur scemina uerbis.
At properans urnam mulier fontem prope liquit,
Et populum totis eduxit mœnibus urbis.
Omnia nam memorat, sibimet sermone prophetæ
Gesserat ipsa prius quæcunque ex ordine dicta,
Tum propere Christum fusæ petiere cateruæ.
Discipuli interea rogabant sumeret escas.
Ille satis sibi pulchrorum superesse ciborum
Respondit, sed tum mirantum discipulorum
Inter se occultis currebat sermo loquelis.
Forte aliquis prior hic epulas dedit ante magistro,
Nostras ut merito satiatus respuat escas.
Ille sed internæ cernens molimina mentis.
Hæ mihi sunt epulæ, pectus satiabitur istud,
Si faciam magni genitoris iussa per orbem,
Quattuor hinc menses, letæ ad primordia messis
Frugifera æstati certe superesse putatis,
Erigite ergo oculos, albentes cernite campos,
Cuncta que maturam iam rura exposcere messem.
Nunc quicunque metet pulchri mercede laboris,
Vitali que dehinc gaudebit fruge redundans.
Et fator excipiet messorum gaudia lætus.
Vos ego nunc misi grauidam succidere messem,

LIBER .II.

Quæ non est uestro sulcis inserta labore.
Vos aliena bonæ ditabunt munera frugis.
Talibus alloquiis comitum dum pectora compler,
Ecce Samaritum populi uenere rogantes,
Exorant'que illic geminos expendere soles
Iam'que fides multos plebis fundauetat alta,
Nec iam scemineis tantum concedere uerbis,
Ipsos sed coram' uirtus manifesta docebat,
Venisset seculi q̃ iam Saluator Iesus.

Filium Reguli a morte liberatum. Io. iiii.

I am'que Galilæam remeauerat in regionem,
Quondam ubi fontanas uino mutauerat undas.
Regius Hic iuuenis, cui natum morbus anhelus
Ardore extremis uitæ torrebat in oris,
Comperit ut Christum certo remeasse recursum
Aduolat, & precibus sobolis pro sorte profusis
Orabat, celeris deposcens dona salutis,
Ne pius ad letum natus traheretur acerbum.
Christus ad hæc signis nisi suadeat omnia uirtus,
Non erat ulla fides, sed perge & sospite uita
Aedibus in uestris dulcem complectere natum.
His uerbis, Fructum mox perceptura salutis
Pulchra fides, animum latanti in pectore firmat,
Iam'que iter ingresso, properantibus obuia seruis
Nuncia fama uenit, puero resonat'que iacenti
Limine de mortis subitam remeasse salutem.
Ille ubi cognouit certum concurrere tempus
Sanantis Christi uerbis sese'que, domum'que
Mancipat, amplexus fidei uenerabile donum.

Iesus pharisæis murmurantibus de
conuiuio publicanorum di
cit, nō opus esse sanis
medico. Math. ix.

Mar. ii.

Forte dies epulis multos satiauerat unus
Publica conductis qui uestigalia lucris
Professi rapiunt alieno nomine prædam,

IVVENC I

Hos cum discipulis simul accipiebat Iesus.
Ecce pharisæi occulto reprehendere risu,
Quod legis doctor conuiuia talia iniret,
Ille sed inspiciens quid pectora clausa tenerent,
Non inquit medicis opus est, ubi fortia membra
Intemerata salus uegetat, uires que ministrat.
Aegris sed merito miserans adhibenda medela est.
Discite nunc saltem iubeant quid uerba prophetæ.
Non ego sacra magis quam mitia pectora quero
Haud etenim iustos ueni ad directa uiantes,
Sed reuocare malos peccantium a limite gressus.

Discipulis Ioannis interrogantibus quare
non ieiunarent discipuli eius, parabo
illam, proponit panis scissuræ & utris.

Math. ix. Mar. ii. Lu. v.

Ecce sed e numero mirantium munera Christi
Unus Ioannis quærebar discipulorum.
Cur ipsi legis ieiunia crebra tenerent,
Nulla que sub Christo plebes ieiunia ferrent?
Christus ad hæc contra placido sic ore profatur,
Qui sponsi lætis comitantur uota choreis,
Non præsentem illo ieiunia tristia portant.
Iamque dies aderit, cum sponsus turbine secli
E medio comitum rapietur, tristibus illi
Tuncque dabunt animos lacrymis, horrore ciborum
Languida concipient animis ieiunia flentes.
Quam stultum est rudibus ueteres subtexere pannos
Vestibus, ut turpis peius scissura notetur.
Vtribus aut calidum tritis committere mustum
Quis ruptis totum sequitur disperdere uinum.
Vtribus est rectum rudibus spumantia musta
Condere, sic uinum conseruant fortia uasa.

Intereundum ad suscitandam filiam principis sacer
dotum mulierem a pluuio sanguinis sanat
Iesus. Math. ix. Mar. v. Luca. viii.

Talia tractanti, percussus pectora luctu,
Ecce sacerdotum princeps procumbit adorans,

LIBER. II.

Et sibi defunctam funus miserabile natam
Implorat lacrymis, certam que uenire salutem
Defunctæ uita poscebat munere Christi.
Haud mora consurgens graditur seruator Iesus,
Progressi mulier sequitur uestigia seruans,
Quam langore graui bis sex labentibus annis
Torquebat fluxus lacerans sine fine cruoris.
Viribus absumptis, & toto corpore fessa
Pectoris hæc tacitam uoluebat credula mentem,
Arcana secum que fide iam certa tenebat
A stutum fesso suggeret que corpore tabes,
Extremam Christi posset si tangere uestem.
Hæc ubi per populum summi pendentia pepuli
Fila manu trepida tractauit, protinus ille
Et causas morbi, & credentia pectora cernens,
Concessit celerem tali cum uoce salutem.
Accipe quod meruit fidei constantia munus.
Et mox constricto uiguerunt sanguine uenæ.
Postquam peruentum est ubi funera uirginis, ingens
Plangentis populi fremitus, clangor que tubarum
Ultima supremæ celebrabant funera pompæ.
Abscedant inquit uestris hæc tristitia testis.
Nanque puella iacer placido dimerfa sopore,
Defunctam retur silentium quam nescia plebes.
Talia dicentem ridentum turba reliquit,
Quod morte abreptam dixit dormire puellam.
Sed Christus læti uictor, uitæ que repertor
Frigentis dextram dignatus prendere dextra,
Surgere mox iussit, miranda ad gaudia patris.
Duo cæci liberantur. Math. ix.

Inde reuertenti clamor se protinus offert
Lumine captorum gressu labente duorum.
Istis Christus ait, si credunt pectora uestra,
Nunc uirtute mea se reddet lumen ademptum.
Illi firmato se credere corde fatentur.
Tunc Christus satur, credentes cernite lucem
Nec cuiquam nostrum post hæc edicite nomen

IVVENCII

Dixit, sed propere per gaudia tanta uidentum
Ardor in expletus, famam per cuncta ferebat
Dæmonium mutum eiectum, Et tur-
bam ad Iesum confluisse.

Math. ix. Mar. vii. Lu. xi.

Affertur que dehinc iuuenis, cui rapta sonore
Dæmonis incurfu fuerat substantia uocis.
Aft ubi propulsus fugit de pectore dæmon,
Confectim sanæ redierunt munera linguae.
Talia mirantis populi, stipante tumultu
Vallatur, cernens sed millia tanta uirore. Mar. vi.
Ingemit ut ruris dominus, cui pascua lata
Innumerae tondent pecudes rectoris egentes.
Tunc ad discipulos depromit talia dicta,
Quam late segetes ruris per terga latefcunt, Lu. x.
Sed rarus messor frugis superatur aceruo.
Iam superest dominum segetis deposcere tantæ,
Vt sua rura uelit numero complere colentum.

Quid facturi sint præcipit disci

pulis. Math. x. Mar.

iii. & vi. Lu. ix.

Hæc satus populo ex omni delecta seorsum
Fortia conglomerat bisseño pectora cœtu.
Bis sex confociat fidorum corda uiro-
rum.
Hos ubi delegit, præceptis talibus implet.
Deuitate uiam, quam gentes perfidiosæ,
Et Samaritarum fraudis uestigia calcant.
Pergite qua patrii pecoris custodia labat,
Pergentes uero similem mihi sumite mentem,
Vt uobis subigat uirtutem dæmonis atri
Sancta fides, curam que piam langoribus aptet.
Hæc uires nulla uobis mercede dabuntur.
Et uos haud aliter cunctis impendite dona.
Non auri, argenti uedomet possessio mentem.
Nec uos nummorum subigat scelerata cupido.
Non geminas uestes, nec plantis tegmina bina
Virtutis nudæ cupiat seruare minister.

LIBER .II.

Ingressi muros urbis, perquirite semper,
Hospitio quorum par sit succedere iustis.
Ingressi que dehinc pacem sub tecta uocate
Si tranquilla domus fuerit, pax illa manebit,
Sin erit indignis habitantium moribus horrens,
Diffugiet, uestrum que habitum pax uestra sequetur.
Excludet quicumque serox uos limine tecti,
Auribus aut duris spernet uitalia uerba,
Excutite egressi domibus uestigia uestra,
Hæreat iniustæ ne uobis portio uitæ.
Illos deterior Sodomorum poena manebit
Suppliciis, ueniet mundo cum terminus omni.
Pergite nunc ut oues fauorum præda luporum.
Sed uos arguto serpentum corde uigete,
Simplicitate tamen puras superate columbas.
Nam saepe incumbet uobis iniuria præceps.
Conciliis que hominum statuentur corpora uestra
Vos flagris, uinclis que feris, duris que tyrannus
Frendens urgebit pro me uiolentia secli.
Cum uos tradiderint, uerborum ponite curam,
Sponte fluens dabitur sermonis gratia uobis.
Spiritus in uobis, pro uobis digna loquetur.
Prodet enim fratrem scelerata insania fratris.
Ad letum que dabunt genitorem corpora nati.
Vos odio urgebunt semper pro nomine nostro,
Sed finem fidei comitatur gloria uitæ.
Profugite e tectis, quæ uos sectabitur, urbis,
Inde aliam, mox inde aliam conquerite sedem.
Nam uobis urbes semper superesse necesse est,
Israelitarum quæ dent sub nomine plebem.
Discipulus nunquam transcendat celsa magistri
Culmina, nec dominum tentet præcellere seruus,
Discipulo satis est uires æquare magistri,
Vel domini similem uirtutem prendere seruo.
Pectoribus uestris semper timor omnis aberret.
Nam nudata suis promentur cuncta latebris,
In tenebris tacite uobis quæcunque iubentur,

IVVNCI

Dicite præclaro nitidi sub lumine solis.
Auribus & uestris dicam quæcunque susurrans,
Excelfo in populos spargentur culmine tecti.
Despicite illorum rabiem, qui corpora uestra
Prosternent ferro, non est his ulla potestas
Viuacem leto pariter demittere mentem.
Illum sed potius cordis secreta pauescant,
Corporis est, animæque simul, cui lata potestas
Passeribus pretium nummi uix portio parua
Proueniet, non est tamen unum credere dignum,
Iniussu domini laqueos incurrere uestros
Quis dubitet sapiens domini sub pectore multis
Cedere pennatis, hominem pro millibus unum.
Qui me confessus fuerit sub iudice terræ,
Hunc ego non aliter coram genitore fatebor.
Sic itidem coram genitore negabo negantem.
Non ego nunc pacem terris immittere ueni,
Sed gladium patrio dirimat qui pectore natum.
Et dulcem matris dirimat qui pectore natam.
Siquis amore meo genitorem pluris habebit,
Vel matri, soboliue meum postponet amorem,
Sentiet horribilem nostra de sede repulsam.
Contemnet quicumque animam pro nomine nostro,
Inueniet lata florentem fruge salutem.
Qui uos suscipiet, me suscepisse benignis
Obsequiis, idem me pro genitore supremo
Suscepisse sibi gaudebit perpete uita.

Ioannes ad Iesum discipulos mittit, & Iesus de
Ioanne ad turbas loquitur. Math. xi. Lu. vii.
Talia discipulis bis sex, cum iussa dedisset
Iustus Ioannes cæcis de carceris umbris
Sectantum e numero delectos talia dicta
Ad Christum portare iubet, uerum que referre.
Tu ne piis animis requies, quam regia cœli
Pollicita est terris, nostro sub tempore fulges?
An ne aliam super est post hæc sperare salutem?
Talibus hæc Christus dictis mandata remittit.

LIBER II

Cæcorum tenebræ mutantur lumine lucis,
Debiliū que uigent firmato robore membra,
Lurida discutitur squamoso corpore lepra,
Aeriæ uocis penetrat surdas sonus aures,
Redditur amissa læti post funera uita
Deposita repetens animæ substantia corpus,
Pauperibus que suis non dedignata patefcit
Fulgentis splendens aduentus gloria terris.
Ille beatus erit, quem non deceperit error.
Talia discipuli referunt mandata magistro.
Hæc super ad populum depromit talia Christus.
Cur in deserto uoluistis uisere nuper
Stramen arundineum uento uiibrante moueri?
Cur etiam molli uestitum ueste uidere?
In domibus regum molli cum ueste tenentur.
Fatidicis longe præponitur ille prophetis
Ut ueteris quondam cecinere oracula scripti.
Hunc etenim memorat uenerandæ lectio uocis.
En ego mitto illū stratas aptare ministrū. Malach. iii.
Ante tuos uultus, genuit nec scæmina quenquam
Maior Ioannis nostri qui uiribus esset.
Sed minor hæc cœli fiet sublimior aula.
Huius ab exortu uim cœli regia sensit.
Et cœliregnum uiolentia diripit atrox.
Lex omnis summam baptistæ a tempore cepit,
Atque prophetarum finis conclusus eodem.
Si uultis uolucris penetrata noscere secli,
Corpus Ioannis felix habitabile sumpsit.
Helias quondā, quæ turbine missa corusco. iiii. Re. ii.
Flammipedum rapuit simulatio quadriiugorum.
Audiat hæc, dictis pandens uitalibus aures.
Confessio Iesu ad patrem, & iugum
domini leue esse. Math. xi. Lu. x.
Nunc tibi confiteor genitor, cui gloria seruit
Fulgentis cœli, & terrarum frugiferentum,
Cælasti nunc quæ sapientibus ista superbis,
Paruula que infantum uis hæc comprehendere corda

IVVENCII

Iam mihi regnantis sunt omnia tradita patris.
Nec quisquam domini poterit cognoscere natum
Ni solus genitor, genitorem mente uidebit
Filius, aut idem pandet cui talia natus.
Huc omnes ueniant, oneris quos sarcina uasti
Comprimat, his poterit uirtus mea munere patris
Antiquas uires hilari reparare quiete.
Sumite forte iugum, leuis est mea sarcina iustis.
Nanque humili dulcem largitur corde salutem.

Discipuli spicas uellunt. Math. xii.

Marci. ii. Luca. vi.

Hæc ubi dicta dedit, messis perculsa grauatæ
Præterit, & populus sectantum discipulorum
Spicarum grauidam carpebat in ordine frugem.
Ille dies ueteri poscebat lege quietem
Sabbata nam priscis repetebant ocia iussis.
Ecce pharisæi coram reprædere Christum,
Qui sanctæ legis calcarent iussa metentes
Discipuli, legum sed tunc completor Iesus
Incipit his ueteris scripti monumenta retexens
Legistis certe in templo Dauidæ canoræ. i. Re. xxi.
Cum populo quondam panes sumpsisse sacros,
Et proprium, comitumque famem sedasse, sed illos
Illicitum cuiquam fuerat contingere panes
Sumere quos solus poterat de lege sacerdos,
Eiusdem scriptum est, iusto moderamine legis
Vates in templo sine crimine festa profanant
Nec minor est istius uestæ glomeratio turbæ,
Quam templi uirtus, caperent si pectora uestra.
Quod non sacra deus, sed mallet mitia corda, Osee.
Non tam sæpe uiros dānasset factio sacros, (vi.
Expertes culpæ, sed nunc ego sabbata cuncta
Sponte mea dominans, legis sub iure tenebo.

Manum aridā hominis sanātam esse.

Math. xii. Marci. iii. Luca. vi.

Tunc conuenticula illorum post talia dicta
Ingreditur, mox hic iuuenem pro limine cernit

LIBER .II.

Siccum ex humero cui pondus inutile palma
Pendebat, sed tum dictis tentando dolosis,
Aegris an liceat per sabbata ferre medelam
Quærent, calcata ut legis uindicta maneret.
Christus ad hæc, foueam si forte pecuscula uestra
Inciderint, certe transibitis ocia legis,
Et pecus abrupto tolletis uile profundo.
Quanto igitur nobis hominum curatio maior
Ad benefacta animos tollens accendere debet?
Ergo age tu iuuenis rediuiuam extendito dextram,
Cum dicto palmas sanas porrexit utrasque.
Hominem a dæmonio, & cæcum & mutum cura-
tos esse, & in principe dæmoniorum id facere
opinantes, refellisse. Math. xii.

Marci. iii. Luca. xi.

Istum pro signis quem uix ueneratio posset
Mirantis digno populi sustollere cultu
Conciliis trucibus conclamant decipiendum.
Talia prospiciens procerum molimina Christus,
Discessit, uariis hominum langoribus aptat
Concessam in populis prima uirtute medelam.
Oblatusque ibidem nox dæmonis horrida uirtus
Et lingua & uisu truncatum, uiuere pene,
Et propriis escam cruciatibus esse uolebat.
Hunc ubi curatum, uisuque & uoce uigentem
Caca pharisææ cognouit factio gentis,
Dæmonis auxilio, qui princeps dæmoniorum
Solut nequitia uires ditione teneret,
Hæc illum fecisse ferunt, sed talia Christus
Veridicis aperit conuincens pectora uerbis.
Si gemina regnum distractum parte dehiscat
Et scissa aduersum sese diuisio pugnet,
Disruptis propere labentur cuncta medullis.
Horridus & dæmon, si dæmone pellitur atro,
Aduersa sibi met scissus uirtute repugnat.
Quis poterit prædam tectis auferre uiro-
rum? Ni prius aggressor custodum brachia nodis?

IVVENCI

Vinciat, & facilis ueniat direptio prædæ.
 Quisque meis aberit discretus miles ab armis,
 Hostis in aduersa consistet fronte duelli,
 Quisque meis gregibus cogendis liber, oberrans
 Disicet ille mei pecoris per devia pastus.
 Sed quicumque hominū fuerit super omnibus error
 Dimitti poterit, tantum ne spiritus unquam
 Vocibus insana laceretur mente profusus.
 Sine furens hominis nato conuitia quisquam
 Ingerit, hæc etiam poterunt peccata remitti.
 Spiritus at sanctus tantum, cuiusque profana
 Verborum rabie uiolabitur, irreuocatis
 Suppliciiis nunc & semper torrebitur ignis.
 Quando ueneniferi serpentis sæua propago
 Sermonum dulci poterit mitescere fructu?
 Nam bona thesauris promuntur dulcia iustis,
 Et mala latifero procedunt ore uenena.
 Verborum meritis dabitur sub iudice uita.
 Quæcunque pater fecerit, facturum & filium,
 & nunc esse horā, qua mortui audient uocē
 filii dei & alia item multa, dicit
 Iesus Iudæis. Ioan. v.

Quæ genitor faciet, sectabitur omnia natus.
 Nanque idem nato manifestat cuncta uidenda.
 Et potiora dehinc tribuet miracula rerum
 Sicut enim genitor emortua corpora reddit
 Ad claram uitæ lucem sic omnia natus,
 Quæ uolet ad superos surgentia corpora ducit.
 Nec genitor quengquam uestrum se iudice quæret,
 Sed dedit hæc nato quærendi iura per orbem,
 Gloria quo maneat similis nato, quæ patri, quæ.
 Nanque repulsus erit uestro si natus honore,
 Improbitate pari genitorem despicietis.
 Sed cui nostra fidem sermonis gratia figet
 Mox me mittentis genitoris dona uidebit,
 A eternam, quæ dabit præsens constantia uitam,
 Iudicium, quæ illi non est, sed migrat ab atra

LIBER .II.

Morte procul, lucis, quæ uigens ad limina tendit.
 Adueniet tempus quo mortua corpora uocem
 Accipient nostram, & uitam cum uoce tenebunt.
 Nam sicut genitor uitam sibi possidet in se,
 Sic tribuit nato uitam, & ius dicere iussit
 In terris, hominis quoniam cum corpore uenit.
 Nec uobis mirum uideatur corpora cuncta
 Vocis ad auditum, propriis exurgere bustis,
 Iustorum, quæ animas rediuiuo corpore necti,
 Iudicio, quæ graui miseros exurgere prauos.
 Nec mihi iudicium tribuet mea sola potestas
 Arbitrio quoniam genitoris cuncta iubentur,
 Qui me iustitiam terris disquirere iussit,
 Nanque ego si proprio testis pro nomine surgam,
 Falsa loquar, alius, quæ itidem quia testis habetur
 Pro uobis recte mihi talia temnere fas est.
 Nam ueris operum signis, manifestior omni
 Luce nitet præsens nostris testatio factis.
 Talia concedens genitor, mihi testis adhæret
 Qui me demisit terris sua ponere iussa.
 Huius enim uocem nunquam comprehendere quistis:
 Nec speciem propriam concessit uisere uobis.
 Nec sermo ipsius poterit per uestra sedere
 Pectora, credendi quoniam substantia nulla est.
 Quærat ueterum scriptorum lectio uobis
 Perpetuam cunctis uitam, quam ferre putatis,
 Hæc etiam nostrum testatur lectio donum.
 Nec tamen audetis propius consistere nobis,
 Ne ueræ uobis contingant gaudia uitæ.
 Non mihi captatur terrenæ gloria laudis.
 Nanque ego, quæ summi genitoris nomine ueni,
 Respuitur uobis, ueniet sed discolor alter
 Nomine quem sultum proprio, gens uestra sequetur.
 Alternæ in uobis captatur gloria famæ,
 Vnius & solam fugitis disquirere laudem.
 Nec uos arguerim coram genitore, sed illic
 Accusator erit, quem spes modo uestra celebrat

IVVENCII

Moses. quem fidei nullo seruastis honore.
Eius enim scriptis uester si crederet error,
Crederet & nobis, Mosi quem scripta frequentant.
Pharisæis signum petentibus Ionæ & Nini.
uitarum signum tradit. Math. xii.
Lucæ. xi. Mar. viii.

Talia tum contra scribarum uerba sequuntur,
Vocibus indubitata fides comitabitur istis,
Si uirtus certis firmet miracula signis.
Ille dehinc, polluta magis generatio q̄rit Deu. xxxii
Signa sibi, rebus stabunt sed signa futuris.
Nanq; ppheta cauo q̄tū sub pectore cæti Ionæ. ii.
Temporis absumpsit, terræ in penetralibus altis
Progenies hominis tantum diuersa manebit.
Adueniet tempus, quum surget reddita uitæ
Gens hominum, propriis in fletum dedita gestis,
Hæc istam digno damnabit crimine gentem,
Quod maris e' fundo surgētis uoce ppheta. Ionæ.
Comonita, in lacrymas dñm, piecta reflexit. (iii.
Hic & Ionæis monitis potiora iubentur
Contemnit' que feris animis gens impia lucem,
Et regina Noti uitales surget i oras. iii. Re. x. & ii.
Illius ad specimen dānabitur effera plebes (paralix
Finibus extremis Libyæ, q̄ uenerat illa
Vt Salomona pium præceptis dedita iustis
Audiret, potior nunc est Salomone potestas,
Et tamen obtusæ cæcantur pectora plebis.
Expulsus si quando fugit de pectore dæmon,
Quem turbat sanctus purgato corpore flatus,
Ille uenenatus collustrat passibus oras,
Qua nulla excurrit fontani gurgitis unda.
Si requiem placidæ sedis non repperit, ardens
Tum repetit suetæ sitiens habitacula mentis.
At si forte suis obnoxia corda uenenis,
Ornatu' que leui ridentia limina cernit,
Affociat septem similes glomerando furores
Vis inimica homini, penetrat' que in uiscera serpens,

Err. tir

LIBER .II.

Sic genus hoc uero sensu cum degener errat
Vincula perperuis deslebit subdita pœnis.
Matrem & fratres esse eos, qui audiūt
& faciūt uerbū dei. Math. xii.

Mar. iii. Lu. viii.

Atque ea dum populis uitalia dicta frequentat
Pro foribus mater cum fratribus astitit illic,
Et miscere foris sermonem cominus orat.
Talia tum matris mandatis dicta remittit.
Hic mecum genitrix, mecum germana residunt
Corpora, nam patria impletur cuicunque uoluntas,
Ille meo proprium connectit sanguine corpus,
Et matris, generis'que mei sub nomine habetur.
Sedens in nauicula Iesus turbis para
bolas exponit. Math. xiii.

Mar. iii. Lucæ. viii.

Progre ditur templo terrarum lumen Iesus,
Et maris extrema, terræ'que resedit in ora,
Innumera'que illuc plebis fluxere cateruæ.
Ille sed excelsam scandens celeri pede puppim
Littora complenti depromit talia plebi,
Ecce sator proprio commendat semina ruri,
Illa cadunt diuisa solo, sortem'que locorum
Pro uirtute ferunt, etenim si ubi trita uiarum
Sub pedibus solido densetur limite tellus,
Aeris auibus dant nudam semina prædam.
Ast ubi pertenui uelantur puluere saxa,
Farra quidem uiridem depromunt germinis ortum.
Sed quia nulla subest siccis substantia glebis
Incerto arescunt radicum fila calore,
Cuncta'que mox apicum labuntur acumina leto,
Seminibus'que aliis contingunt aspera rura,
Sentibus hic, spinis'que feris uelocius exit
Robotis augmentum, frugem'que internecat angēs.
Vberibus uero dantur quæ semina glebis,
Illa ferunt pulchram segetem, cui lata frequentat
Incrementa sui centeno copia foetu.

IVVENCI

Audiat hæc aures mentis qui gestat apertas.
Talia discipuli mirantes dicta, requirunt
Implicitis populo cur clauderet omnia uerbis,
Ille sed admota credentum plebe profatur.
Vobis, qui firmo robustam pectore mentem
Ad capienda dei penetralia constabilistis,
Concessum est adytis penitus consistere regni,
Illis pro merito clauduntur limina uitæ.
Si quis habet dignus, capiet potiora redundans,
Qui uero expertes cœlestis muneris errant,
Amittent etiam proprium quodcunque retentant.
Idcirco obscuris cooperta ambagibus illum
Promitur in populum sermonis gratia nostri.
Vt dictū I saia merita de plebe recurrat, I saia. vi.
En populi mentis uelantur ad omnia crassis
Obicibus, sensu ne tangant munera uitæ,
Auribus assistunt clausis, oculis que grauatis
Ne conuersa bono sanetur noxia plebes.
Quam uestræ nunc sunt aures, oculi que beati.
Nam multi ueterum iusti, sancti que prophetae,
Quæ uobis clarent orarunt cernere dona.
Accipite ergo animis quis sit de semine sensus.
Quisque meum uerbum summas demittit in aures
Nec sensus recipit stabili præcepta uigore.
Eripit illius totum de pectore dæmon,
Talis agro est similis duro qui germina farris
Exponit rapidis auibus sine fruge rapinam.
Sunt alii, læro qui pectore nostra receperant.
Sed breuis est illis perceptæ gratia frugis.
Nam si dura premat mentem strictura coercens
Continuo trepidi produnt sibi credita farra,
His saxosus ager simili leuitate uirescit.
At spinosus ager curarum mole grauatis
Respondet, pressant quos pondera diuitiarum,
Semina sic nostri sermonis pressa grauatur.
Nec fructus sequitur spinarum horrore necatus.
Pinguia sic itidem paribus stant uiribus arua
Illis

LIBER V. II.

Illis, qui clare capiunt præcepta salutis,
Quæ penetrant animum, sensu tractante tenaci,
Centuplicem que ferunt uirtutis robore frugem.
Hæc tum discipulis, plebi que hæc insuper addit.
Parabola de tritico & zizania.

Math. xiii. & Mar. iiii.

Agricolæ simile est regnum sublime tonantis,
Ille iacit proprio mandatis bona semina turi.
Sed post subripiens homini insidiando saporem
Trux inimicus adit, lolium que inspergit amarum.
Ecce sed ad fructum culmis cum spiceus horror
Processit, lolio messis maculata redundat.
Tum domino famuli mirantes talia fantur,
Non ne bonum terræ semen per terga dedisti?
Vnde igitur lolio turpi tua rura grauantur?
Sed iam si iubeas messem purgabimus omnem,
Triticeus que nitor selecta sordenitebit.
Tum dominus miti contra sermone profatur.
Hic dolus est inimice tuus, sed farra sinamus
Crescere cum lolio, pleno nam tempore messis
Secretum lolium connexo fasce iubebo
Ignibus exuri, at nostro de semine messis
Horrea nostra dehinc purgata fruge replebit.

Parabola de grano sinapis. Math. xiii.

Marci. iiii. Luca. xiii.

Haud aliter simile est (cordis si panditis aures)
Præparui grano regnum cœleste sinapis,
Quod proprio insinuans disponit cultor agello,
Seminibus que illud minus omnibus esse uirentum
Creditur, ac iusti mox ut crementa uitoris
Sumpserit, erecto transcendit uertice cunctas
Agrorum fruges, ramis ut plumea turba
Considat, possit que umbras habitare uirentes.

Parabola de fermento.

Math. xiii. Lu. xiii.

Fermento par est munus cœleste salubri
Quod magna condit mulier sub mole farinae.

IVVENCII

Illā dehinc modico fermenti mista calore
Conducto, unius coalescit corpore massa.
Talīa dū populo perplexis condita uerbis. Mar. iiii.
Promebat, ueteris quo possent dicta prophetæ
Ordine seclorum iussis concurrere rebus.
Os aperire meum dignabor, condita mundi
Conuoluet ructās uarii sermonis imago. P sal. lxxvii.
Inde domum repetit sero, turbas que reliquit.

I. P. H. DE EVANGELICA HISTORIA
LIBERTERTIVS.

Interpretatur Discipulis parabolam
de zizania. Math. xiiii.

Vderat in terras roseum iubar ignico-
mus sol.

f Discipuli rogitant, lolii quid quæstio
ueller,
Et segetis, clarus quibus hæc depromit
Iesus.

Optima qui sarris commendat semina glebis
Filius est hominis, mundum sub nomine ruris
Accipite, atque homines puro pro semine iustos.
At lolium infelix cooperti dæmonis arte,
Sunt homines, inimicus erit uis horrida dæmō.
Extremus mundi finis, pro tempore messis.
Messores patris ueniunt per rura ministri,
Quos hominis natus proprii de corpore regni
Colligere erroris laqueos, labem que iubebit,
Collectos que simul rapidis exurere flammis.
Dentibus his stridor semper, fletus que perennis.
Secretis que piis ueniet lux aurea uitæ,
Sedibus ut cœli uiuantur lumina solis.

Prophetam in patria sua sine honore esse.

Math. xiii. Mar. vi. Lu. iiii. Ioā. iiii.

Hæc docuit, patriam que redit Saluator in urbem,

LIBER .III.

Illic expediens populis (mirabile dictu)
Iustitiæ leges, uitæque salubria iussa,
Virtutes patrias simul insinuando docebat.
Tunc liuore graui plebes commota suorum,
Præsentis que simul domini miracula uoluens
Et generis noti reputans ex ordine gentem,
Hæc inter sese submissa uoce uoluntant.
Non ne hic est soboles fabri, cui nomē Ioseph? Io. vi
Num Maria est genitrix? nū fratrū nota propago ē?
Vnde igitur legis doctor, tanta que minister
Virtutis cedit, cui labes uicta malorum?
Nazara sit plebes, cui talia reddit Iesus.
Temnuntur propriis miracula semper in oris
Et sine honore manent, patria sub sede prophetæ.
Talibus indignans preffit sua munera Christus.

Ioannis caput in disco positum.

Math. xiiii. Mar. vi.

Luca. ix. & iiii.

I nterea ad regem uolitabat fama superbum,
Quod mala cuncta illic uirtus diuina domaret.
Sed putat Herodes læti q lege remissus,
Tanta ut Ioannes uirtutis dona teneret.
Nam quondam, cernens, liuenti pectore dæmon
Erroris labem, puris q solueret undis
Iustus Ioannes, damnis accensa malorum
Tunc petit Herodem pestis seuissima regem.
Et facile iniusti penetrans habitacula cordis
Accumulare feris subigit scelera impia gestis.
Arserat illicito Herodes accensus amore,
In thalamos fratris, casto quod iure uetabat
Doctus Ioannes, feritas sed nescia recti
Subiecit leges pedibus, fruitur que nefandis
Connubiis, iustum q super (quia praua uetabat)
Carcæris immergit tenebris, uinclis que grauauit.
Sanguine nam iusti primo compressa timore
Abstinnit sitiens feritas, quia magna prophetam
Plebis Ioannem ueneratio suscipiebat.

IVVENCII

Natali sed fortē die, quum lata tyrannus
Herodes celsis strueret conuiuia testis
(Luxuriæ quoniam coniuncta superbia gaudet)
In medio iuuenum, reginæ filia uirgo
Alternos laterum celerans sinuamine motus
Compositas cithara iungit modulante choreas.
Ipse sed in primis mirata uirginis arte
Attonitus stupuit, tum præmia cuncta patere
Iuratus spondet, quæcunque puella petisset.
Illa sed horrendæ seruans scelera impia matris
Vrget Ioannis caput a ceruice reuelli,
Et lance inferri præsentia munera poscit.
Præsentum Herodes procerum sub pondere tristis,
Iurandi que memori iuris, tamen imperat ægre
Infantis caput inferri, tradi que puellæ.
Illa nefas matris scelerata ad gaudia portat.
Corporis ac lacerum flentes sine nomine truncum
Discipuli condunt terræ, Christum que sequuntur.

Quinque panibus, & duobus Piscibus

quinq; hominum illa Iesum sa

tiasse. Math. xiiii. Mar. vi.

Lu. ix. Ioā. vi.

Ille ubi cognouit iusti miserabile letum,
Deserit infantis pollutam sanguine terram.
Froncosa que latet secretæ uallis in umbra.
Sed populi immensæ uirtutis dona sequuntur.
Ille ubi credentium turbas in ualle remota
Conuenisse uidet, morborum tabe repulsa,
Corpora subiecit miseratus multa medelæ.
Iam que sub extremo labentis lumine solis,
Discipuli Christo suadent dimittere turbas,
Vt sibi quisque paret quærens per compita uictum,
Ille iubet cunctis ibidem conuiuia poni.
Discipuli ostendunt nihil amplius esse ciborum,
Quam pisces geminos, & farris fragmina quinque.
Hoc inquit satis est, tunc mox discumbere plebem,
Gramineis que thoris iussit componere membra.

LIBER .III.

Suspiciens que dehinc cælum genitore precato,
Ipse duos pisces, & quinque ex ordine panes
Diuidit, & dapibus mensas oneravit opimis.
Iam que expleta iacet (dictu mirabile) plebes,
Reliquias que dehinc mensis legere ministri,
Bis senos que sinus cophinorum fragmina complēt.
Cœnantum numerus tum millia quinque uiro-
rum.
Præterea populus matrum fuit, & puerorum.

Iesus super mare ambulat, & Petrum mergen-
tem manu apprehendit. Math. xiiii.

Marci. vi. Ioan. vi.

Discipulis tunc inde iubet conscendere nauim,
Et transire fretum, donec dimitteret omnes,
In sua quenque uiros, tum montis celsa petiuit,
Secretus que dehinc genitoris nomen adorat.
Iam que soporata torpebāt omnia nocte.
Quum puppis medio sulcabat in æquore fluctus
Iactata aduerso surgentis flamine uenti,
Ast ubi iam uigilum quarta statione premebat
Noctis iter, rapidos attollens lucifer ortus.
Fluctibus in liquidis, sicco uestigia gressu
Suspensus carpebat iter (mirabile uisu)
Iam que propinquabat puppi. sed nescia nautæ
Attoniti tremulo uibrabant corda pauore,
Clamorem que simul confusa mente dederunt.
Tum pauidis Christus loquitur. timor omnis abesto.
Credentium que regat uegetans constantia mentem.
En ego sum, uestræ doctorem noscite lucis.
Olli confidens respondit talia Petrus.
Si tua nos uere dignatur uisere uirtus,
Me pariter permitte tuo super æquora iussu
Fluctibus in liquidis immersos figere gressus.
Annuit his dominus, nauem mox linquere Petrus
Audet, & innixus figit uestigia ponto.
Verum ubi tantarum mentem miracula rerum
Terrificant, uenti que minas crebrescere cernit
Paulatim cedunt dubio liquefacta timore,

IV VENCI

Quæ ualidum fidei gestabant æquora robur,
Iam'que Simon medio submersus corpore clamat,
Fluctibus horrendis pereuntem deripe Christe.
Dextera confestim protenditur obuia Petro,
Et dubitata fides, uerbis mulcetur amaris.
Ascensæ que rati contraria flamina cedunt,
Præsentem'que dei sobolem stupuere rogantes.
Cuncti nauigio socii, quos casus habebat.
Transierat tandem fulcans freta feruida puppis,
Optatum'que grauis comptenderat ancora portū.
Conueniunt populi rapido per littora cursu
Portantes ægros, uestis'que attingere fila
Extrema exoptant, mirum'que hoc munere cuncti
Credentes, referunt plenam per membra salutem.

Lauandas esse manus. Item quæ ex ore ex
eunt, non quæ intrant, hominē
coinquinare. Math.

xv. Mar. vii.

E cce pharisæi, scribæ'que hincinde dolosi
Captantes Christum, promunt fallacia dicta.
Cur tua discipulos patitur doctrina labare?
Præceptis ueterum manibus nam cura lauandis
Præterit, assumunt'que simul cum sordibus escas.
Ille sub hæc fatur magis hoc est quærere dignum
Transgressi mandata dei quod proditis omnes.
Nāq; de' mortē defixa lege minas, Leui. xx. Exo. xxi
Si genitor cuiquam uerbo lædatur amaro,
Vel genitrix nati uerbis pulsetur acerbis,
Irrita uos ista facitis peruersa docendo.
Quā manifesta uigēt de uobis dicta prophetæ. Isa. xxix
Me populus summis labiis sublimat honore,
Sed diuersa procul cordis secreta pererrant.
Accipite ergo omnes, aures'que aduertite cordis
Non illata homini fuerint quæcunq; pudendis
Sordibus aspergent, uitæ'ue animo'ue sedebunt.
Erumpunt hominum sed quæ penetralibus oris,
Internam misere maculabunt edita mentem.

LIBER .III.

Discipuli Christo memorant quæ uerba loquentis
Occulto traherent scribarum pectora risu.
Ille dehinc genitor plantarum semina noster,
Quæ non ipse sui conseruit in æquore ruris
Abiciet penitus radicibus eruta longe,
Cæcus forte ducem cæcum si nactus oberrans,
Decidet infoueam pariter demersus uterque.
Tum petit absolui Petrus, quid quæstio uellet
Ipse pharisæis, quam mox scribis'que dedisset.
Tum sator æternæ respondit talia uitæ.
Vos etiam duro discluditis omnia corde
Iussa, nec admittit mentis dubitatio lucem.
Nam quæcunque hominum ueniunt extrinsecus ori
In uentrem cedunt, animo'que incognita currunt.
Quæ uero interno concepta e' pectore promunt,
Ora hominum mentem possunt aspergine labis
Polluere, immundo'que hominem maculare piaculo.
Secreto cordis promuntur noxia uitæ
Consilia, & cædes, & furta nefanda thororum,
Et fraudes, fallax que hominum pro testibus error,
Et rabidæ cælum pulsans insania uocis,
Hæc sunt, quæ maculant hominem, quæ sordib'implēt,
Illotis autem manibus non polluit unquam
Corporis arbitrio terrenum sumere uictum.

Filiam mulieris syrophenissæ a dæ-
monio curatā. Math. xv. Mar. vii.

H æcubi dicta dedit pulcherrima rura syrorum
Sidonem/ Tyrum'que petit, tum scemina fusis
Crinibus, & precibus natam causata iacentem
Voluitur, & tacitum non deserit anxia Christum
Orare, ut mentem uexatā dæmone sæuo
Redderet, & miseræ tandem resipisse liceret.
Tunc etiam precibus sectantum discipulorum
Respondit, proprias genitoris malle bidentes
Cogere, quas uanus late dispererat error.
Crebrius instanti tum talia fatur Iesus.
Natis quisque suis panem non detrahit unquam,

h iiii

IVVENCII

Vt canibus iaciat, tum talia scemina fatur
Micarum saltem canibus sua portio mensæ
Decidit, atque nihil dominorum cœna grauat.
Tum dominus loquitur, ueniant tibi digna salutis
Præmia, quæ fidei meruerunt robora tantæ.
Talìa Saluator uerbis & uoce loquutus
Virginis & mentem, discusso dæmone, uirtus
Complexam impleuit donis secunda salutis.
Secus mare Galilææ cæcos, claudos, mutos
sanatos, septem que panibus, & paucis
piscibus, quatuor hominum mil-
lia saturata. Math. xvi.

Marci. viii.

Inde Gallilæas repedit Saluator in oras,
Præcelsi que procul montis confedit in arce.
Haud mora, conueniunt populi, secum que trahebāt
Pars captos oculis, & uulgus debile crura,
Elingues que alii, morbi que uocabula mille.
Omnibus ille tamen langores dempsit amarus.
Viribus & ualidis uenerando munere donat.
Tum populi pariter miracula tanta frequentant
A eterno que patri laudes, grates que celebrant.
Discipulos Christus cogens in uertice montis
Secrete alloquitur, plebis misratio multa est.
Tertiam nam terris remeant iam lumina solis,
Ex quo nulla sibi sumunt alimenta ciborum.
Ieiunam nolim tantam dimittere plebem,
Ne labor afficiat populos per longa uiantes.
Discipuli Christo ostendunt septem sibi panes
Esse & pisciculos alimenta ad proxima paucos.
Tum populum iussit terræ per terga cubare
Quod que fuit, totum propriis decerpere palmis
Et cunctæ curat mensatim tradere plebi.
Discipuli ponunt epulas, populus que repletur
Ad satiæ dapibus, relegunt mox fragmina panis,
Et sportas referunt cumulato pondere septem.
Quattuor ex omni fuerant tum millia plebis.

LIBER .III.

Nec munero quisquam matres pueros que notauit.

De signo Ionæ prophætæ. Math. xvi.

Marci. viii. Ioan. vi.

Lucæ. xii.

Inde Magedarum naui transcurrit in oras,
Ecce pharisæi, sadducæi que dolosi
Posceret entantes instant cœlestia signa,
Sed Christus cernens fallacia pectora, fatur,
Connexum quoties claudit nox humida cœlum,
Si ruber astrifero procedit uesper olympo,
Dicitis adueniet uentura luce serenum.
Iam que sub ex ortu solis si tristia rubro
Nubila miscentur confusa luce colori,
Dicitis agricolis, nautis que uenire fragosam
Ventorum rabiem, tempestatum que furores.
Fallaces nostis faciem discernere cœli,
Seculorum uero nescitis tempora signis
Explorare suis, sed uobis signa dabuntur
Quæ maris immenso quondam uenere profundo
Belua cū tenuit uentris sub carcere uatem, Ionæ. ii.
Hæc ait, & propere puppis retinacula soluens
Trans freta contendit rapido comprehendere cursu
Arua Philipporum, sociis que hæc talia fatur,
Sollicite uobis uiuentur noxia farra,
Fermentum que ferox uestris auertite mensis.
Illa pharisæi, sadducæi que dolosi
Admiscent escis, fallunt que in nomine panis.
Cur uobis tacitas uoluit cunctatio mentes
Pro quo parua fides sensu torpente satiscit?
Dicitis auersi naui q̄ tollere panes
Non fuerit uobis uacuum, farris que cauendas
Insidias iubeam meminisse & scire putabam
Panes quinque mihi plebis q̄ millia quinque
Implerint dapibus, cophinis que superflua tantis
Fragmenta ad cumulum fuerint collecta ciborum.
Quattuor & rursum cœnantum millia panes
Quod facile impleant septem, sportas que referri.

IVVENC I

Vidistis rursus completas reliquiarum,
Sed moneo istorum semper fermenta cauenda.
Discipuli tandem uitalia uerba secuti,
Doctrinam cernunt fermenti nomine dictam.
Petrum post confessionem, quia Christum
dei esset filius, beatū appellat Iesus. hinc
dicto, ne uellet sua membra crucia-
tibus affici, dure increpat dicēs,
uade retro Sathana. Math.
xvi. Mat. viii. Lu. ix.

I nde ubi peruentum est liquidi per terga profundi,
Clara Philippeo quo pollent nomine rura,
Cogit concilium sectantum discipulorum.
Et quærit quem se populorum fama putaret,
Respondent multas plebis tunc esse loquelas.
Crebrius audisse, & multos firmare q̄ esset
Iustus Ioannes, populos qui flumine lauit.
Pars trepidat, memori seruās oracula mēte, Mala.
Heliam uenisse iterum, quem prepete cursu (vi.
Turbine cœlesti quodā simulata q̄dragis .iiii. Re. ii
Astris inseruit rapidæ uis feruida flammæ.
Hieremiam dixere alii, pars esse prophetam.
Tu Christus cunctis aridens pectore blando,
Cōquirit quæ sit sententia discipulorum.
Sed stabilis Petrus, Tu sancti filius inquit
Christus, magnifico terras qui lumine complēs.
Tum dominus forti respondit talia Petro.
Petre beatus eris, nam talia pandere certe
Humanus sanguis uel terræ portio corpus,
Haud unquam poterit. genitoris munera sola
Possunt tam ualidum fidei concedere robur.
Tu nomen Petri digna uirtute tueris
Hac in mole mihi, saxi que in robore ponam
Semper mansuras æternis mœnibus ades.
Inferni domus hæc non exuperabile portis
Claustrum perpetuo munitum robore habebit,
Cœlestis que tibi clauēs permittete regni

LIBER .IIT.

Est animus, terris que tuo quæ nexa manebunt
Arbitrio, cœlo pariter nodata manebunt.
Soluerit, & rursus tua quæ sententia terris,
Haud aliter uenient cœli sub sede soluta.
Sed uos discipuli Christum me dicere cunctis
Parcite, quo soli cognoscant talia digni.
Iam lux adueniet properis mihi cursibus instans
Mœnibus in Solymis, rabies quum plena furore
Eximios uatum saturabit sanguine nostro.
Ast ubi lucifluum reddet sol tertius ortum
Consurget radiis pariter redimita salutis
Vita mihi, cunctis que dabit sua munera terris.
Tunc Petrus magno perculsus corda dolore
Absint Christe tuis inquit tam tristia sanctis
Monstra procul membris, nec fas est credere tantum,
Nec tibi tam durus poterit contingere casus.
Christ⁹ ad hæc, Procul hinc inq̄, pcul effuge dæmon,
Nil diuina tuam mentem prudentia tangit,
Sed terrena sapis, molli que timore tremiscis.
Debere unumquemque tollere crucem suam,
& sequi dominum. Item non morituros
quosdam donec uideant filium
hominis. Math. xvi.
Mar. viii.

A t si quis uestrum uestigia nostra sequetur,
Abneget hic sese, corpus que, animam que recusans.
Atque crucem propriam comitatibus addere nostris
Gaudeat, amissam redimet cui gloria uitam.
Nam seruata perit terris possessio lucis.
Sed quid proficiunt seclī mortalia lucra
Si damnum subeant uitæ, lucis que perennis,
Vel quæ digna queunt animæ commertia poni?
Filius huc hominis ueniet sub nomine patris,
Cœlestes que illum fremitu comitante ministri
Stipabunt, reddet que hominum sua debita uitæ.
Vera loquor certos istic sub nomine lucis
Inueniam, cœli fulgens cum regna capeſſam.

IVVENCII

Transfigurasse se Iesum in monte.

Math. xvii. Mar. ix. Lu. ix.

Hæcubi dicta dedit passus bis terna dierum

Lumina conuerso terras transcurrere cœlo.

Tum secum iubet abruptum conscendere montem

Petrum, Zebebei' que duos per deuia natos.

Inde ubi peruentum est, secreti montis in arcem,

Continuo Christus faciem fulgore corusco

Mutatur, uestis' que niuis candore nitescit.

Respiciunt comites, medium' que assistere sanctis

Helix, Mosi' que uident. tum talia Petrus

Respice num nobis potius discedere longe,

An istic tantæ spectacula cernere molis.

Conueniat trina tamen hic tentoria uobis

Si iubeas frondis faciam diuersa paratu,

Singula sub noctem, quæ uos aulaa recepent.

Talia dum loquitur, cœlo præfulgida nubes

Circumiecta oculis uestibat lumine montem,

Et nox e' medio lucis manifesta cucurrit.

Viuens hic meus est natus, mea summa uoluptas,

Huius iustitiam iusto comprehendite corde.

Discipuli pauido presserunt corpore terram,

Nec prius e' pronò uultus sustollere casu

Audebant, sancto Christi q̄ dextera tactu

Demulcens blandis firmasset pectora uerbis,

Surgite, & abiectum fortes calcate timorem,

Nec cuiquam præfens pandatur uisio uobis,

Ni prius huc hominis soboles speciosa reportet

In lucem referens mortis de sede trophæa.

Confurgunt, solum' que uident, & uoce requirunt,

Cur scriptis uetere scribar' factio certet Malach. ult.

Heliam primum cœli de sede reuerti

In terras, Christi' que dehinc confurgere lucem?

Christus ad hæc ueniet certo sub tempore iustus

Helias, reddens mox omnia debita sæclo.

Sed si quis credit iam uenerat ante renascens,

Ignotum ueluti rabies, quem cæca furoris

LIBER .III.

Dimisit seto, mox sauior altera cædes

En hominis nato trucibus laniantibus instat.

Puerum lunaticum curatū esse. Montem' q̄ e' loco

mouere posse, qui tātā habeat fidē, quātū est si-

napis granū. Math. xvii. Mar. ix. Lu. ix.

Hæc ait, & populum repetit, montem' que relinquit.

Ecce sed inflexis genibus, fletu' que solutus

Vir senior precibus Christum ueneratus adorat.

Dauidis soboles, hominum, lumen' que, salus' que

Te precor horribilem nati de corpore morbum

Perturbes, reddas' que seni solatia uitæ.

Nam cursus lunæ natum mihi dæmonis arte

Torquet, & in liquidas deiectum proiicit undas,

Aut miserum medio proiectum uoluit in igni.

Nam tua discipuli sectantes iussa frequenter

Connisi, nulla in solidum mihi dona dederunt.

Tum Christus magno commotus corda dolore,

O gens nullius fidei gens effera semper,

En etiam patiar' uobiscum me fore terris?

Sic ait & puerum mandat perferre parenti

Ante suos uultus tum uocis pondere multo

Incubuit, mentis' que simul conuulsa uenena

Dæmonis horrendi purgato corde fugauit,

Discipuli rogitant cur non successerit illis

Eiusdem pueri totiens tentata medela?

Respondit dominus, labat quia pectore uestro

Instabilis fidei nutans per lubrica gressus.

Nam si tātā foret credendi portio uobis,

Quæ minimi posset granum præstare sinapis,

Istius hinc montis possetis uellere uerbo,

In' que alias sedes cunctam transuoluere molem.

Nam genus hoc morbi precibus sine fine, fide' que,

Multa que robusti ieiunia pectoris arcent.

Petrum in piscis ore numum inuenisse,

quo tributū solueret. Math. xvii.

I nde Capharnaum gradiens peruenit ad oras

Conuenere Petrum, quibus instat cura tributi,

IVVENCI

Soluerē poscentes solitum pro nomine Christi.
Ille sed ad Petrum conuersus talia satur.
Dic inquit, reges quorum dependere natos
Externos, proprios ue sibi iussere tributa?
Respondit Petrus alienos soluere certum est.
Cernis ait Christus natum non soluere regis,
Sed nē quem lādā, prāceptum suscipe nostrum,
En maris undisoni rupes, quā prodit in altum
Scandatur tibi summa Simon, hamus q̄ profundo
Stamine setarum connexus prācipitetur.
Hæserit & curuo qui primus acumine piscis,
Huius pandantur scissi penetralia uentris
Illic inuento duplex dissolue tributum.

Qui in cœlum ascendere uelit, humilem, qualis
puer est, esse oportere. ac ne unum quidem de-
cipiendum puerulum, & qui deceperit di-
gnas pœnas daturum. Math. xviii.

Mar. ix. Lucæ. ix. & xvii.

Err.
Vide Err.
Discipuli post inde rogant, quis maximus alto
In cœli regno, meritis que pro qualibus esset?
Tum Christus medio puerum consistere cœtu
Præcipit, & placido doctor sermone profatur
En huius similem pueri se reddere certet
Quisque cupit celsam cœli conscendere sedem.
Erroris laqueos seclis increfcere certum est.
Sed tamen infelix per quem generabitur error.
Qui uero e' paruis istis deceperit unum,
Si sapiat nectat saxo sua colla molari,
Præcipitem que maris sese iaculetur in undas,
Nec quisquam fastu paruos contempserit istos.
Horum custodes cœlesti in sede tuentur
Altithroni uultum genitoris sydera supra.
Sed si quas pastor cui pascua credita tondant
Centum balantes unam cum forte seorsum
Nescius error habet quæsitores deserit omnes
Vnius & totis lustrat uestigia siluis.
Illam si magno possit reperire labore

LIBER .III.

Lætitiā inuentæ maior tum nascitur agnæ,
Quod pro cunctarum numero q̄ nulla recessit
Ex istis paruis genitor sic perdere quenquam
Non patitur, gaudet que suis increfcere regnis
Quonam modo aliena uitia corrigere
oporteat. Math. xviii. Lu. xvii.

S i fratrem proprio delicto commaculatum
Cernis, secreto mox dictis corripe solus.
Si tua uerborum patiens moderamina laudat
Labentis mentem frater lucrabere fratris.
Sin tua solius contemnet uerba relinquens
Tunc aliis pariter monitor pia iussa frequentet.
Sed si decutiet doctorum frena duorum.
Tunc ad concilium referantur crimina plenum,
Vt populi saltem sanetur pondere uictus.
Sin & multorum contempserit efferus ora.
Sit tibi diuisæ mulctatus nomine gentis.
Nanque in concilium semper præsentia nostra
Adueniet, medium que duum me stare necesse est
Siæ trium fuerit cœtus sub nomine nostro.

Veniam dandam erranti septuagies se-
pties. Math. xviii Lu. xvii.

T um Petrus quærit quot fratri errata remittat,
An septem lapsus homini indulgere liceret?
Christus prosequitur, non septem crimina tantum,
Sed decuplata super donentur uulnera fratri.

Parabola cuinam simile fit regnum
cœlorum. Math. xviii.

N am cœli regnum domino prædiuitis aulæ
Consimile est, nummi rationem qui sibi poni
Iusserit, & seruum debentem multa talenta
Præcipit abreptum cum coniuge, progenie que,
Atque opibus cunctis uenali nomine sisti.
Tum seruus dominum prostrato corpore adorat,
Et spondet spacii sibi si foret ulla facultas
Omnem nummorum domino persoluere summam.
Commouit dominum famuli miseratio flentis,

IVVENCII

Cuncta que trans meritum concessit debita seruo.
Ille sed egrediens conseruum limine in ipso
Nactus constringit, tum debita fortior urget
Persolui, precibus que locum truculentus abegit
Carceris, & mersum tenebris, poenis que premebat,
Quæ postquam dominus famulorum noscere uerbis
Incipit, adducto ingessit iustissima seruo,
Dicta dolens, iram que mouet, iussis que seueris
In tormenta seruum detrahit cuncta reuoluens
Debita, quæ dignis lueret per uinacula poenis.
Sic uobis faciet genitor, qui culmina cæli
Possidet, immites seruo si pectore fratrum
Peccata orantum dure punire uolentis.

V. frat.

Vxorem non dimittendam nisi ob fornicationem. Item non arcendos esse a benedictione infantes. Math. xix. Mar. x.
Talia dicta dedit, Galilæa que rura reliquit,
Iudæam que petit, qua pingua rura silenter
Agmine Iordanis uiridis prorumpit amœno.
Nec minus in stratis ægris donare salutem,
Sublimis que patris concedere munera præstat.
Ecce pharisæi tentantes quærere pergunt,
Coniugis an liceat reiectum scindere uinclum,
Si quid erit læsi tangat quod corda mariti.
Hæc ubi percepit, depromit talia Christus.
Principio deus in terris par dispare sexu Gen. i.
Constituit, iussit que uno de corpore necti,
Amborum que animos iunctis inolescere membris,
Quod deus ergo iubet proprio concreescere uerbo,
Illicitum est hominum fœdo secernere luxu.
Moses præcepit, quæ pectora dura uideret,
Scribere discidium, quo saxeæ corda reuinci
Per proprios apices possent sub iudice flammæ.
Nam temere exoluet casti qui iura cubilis,
Altera que illius thalamis sociabitur uxor,
Crimen adulterii populo sub teste subibit.
Discipuli referunt urget lex ista uirorum
Seruiti' quæ

LIBER .III.

Seruiti' que premit non æquo pondere partem,
Vt melius fuerit thalamis caruisse perolis.
Respondit dominus, non omnes pondere tanto
Subiicient humeros, lætæ sunt talia donâ
Virtutis, trino truncantur corpora more,
Quæ nulla gaudent genitali lege thororum.
Nanque alios tales progigni in luminis oras
Comperimus, plerosque hominum uis ferrea sexu
Exiit, atque alios ipsis sibi demere constat
Pro cæli regnis pronum de pectore amorem.
Quisque capax fuerit celsa uirtute capebat
Quod paucis, lætis que deus uult pandere munus.
Hæc ait, & pueros gaudens quos cura parât. Lu. xviij
Cum precibus lætis, certatim hinc inde ferebat,
Suscipit, & plebem sectantum, quæ prohiberet,
Increpat, ac tales affirmat regna mereri
Aulæ cœlestis, sanctas his ordine palmas
Imponit, reddit quæ uinis portare parentum.
Diuitem difficile introire in regnû cœlorû. Math. xix. Mar. x. Lu. xviij.
Ecce sed è populo iuuenis, cui rura, domus quæ,
Et gaza stabat rerum possessio fulgens,
Accedit, Christum quæ palam submissus adorât.
O bone præceptor dic nunc quæ facta sequamur,
Vt mihi perpetuam liceat comprehendere uitam.
Huic author uitæ tum talia reddit Iesus.
Nunc demum quæris ueteri quæ lege tenentur.
Non hominis perimes uitam, non furta thororum
Inuades, quæstum uel alienis noxia rebus
Mens, aut dextra liget, non testis falsa loqueris.
Sit genitor, genitrix que tuo sublimis honore.
Proximus & puro pro te tibi cedat amore.
Ille dehinc. Ista hæc semper mihi perpete cura
Observata reor, sed ne quid forte relictum
Desit, præsentis liceat me uoce moneri.
Tum Christus fatuit, nunc si perfecta requiris
Prendere, præcellis meritis fastigia uitæ.

IVVENCII

Omnia quæ proprio retines solus dominatu,
Distrāhe, & ad miseros confer securus egentes.
Tunc Thesaurus erit, cœli tibi conditus arce,
Virtutis q; tenax uestigia nostra sequeris.
Hæc adolescentis ueniunt ubi dicta per aures,
Deiecit uultum, tristis que in tecta refugit.
Tum sic discipulis uitæ spes unica satur.
Difficile est terris affixos diuite gaza
Auelli, cœli que leues in regna uenire.
Nam citius tenuis peracus transire foramen
Deformis poterunt immania membra cameli,
Quam ualeat diues cœlestia regna uidere.
Talibus attoniti comites, stupidi que silebant,
Voluentes, quæ tanta foret sub pectore uirtus
Humano, talem possit quæ prendere uitam.
Respicit æternæ iustorum gloria uitæ,
Atq; ait hæc homini forsā uideantur acerba.
Sed deus electis facilem præpandit in æthra,
Possibilem que uiam uirtus quam celsa capeſſat.

Iesus promittit centuplum recepturū,
qui bona omnia reliquerit ppter
deum. & primos fieri nouis-
simos. Math. xix.

Mar. x. Lu. xviii.

Tum Petrus fidei munitus mœnibus inquit.
Omnia nostra olim proiecta reliquimus omnes,
Et tua iussa sequi, nobis spes unica restat.
Quid nostris animis superest, dic Christe precamur?
Talibus ad Petrum uerbis respondet Iesus.
Vos quicunq; meū mentis penetralib' altis. Lu. xxii.
Credentes seruatis iter, cum federit alte.
Progenies hominis, celsio quem cinget honore
Maestas, bis sex illic pulcherrima uirtus
Constituet uobis sublimi in uertice sedes,
Iudicium que hominum pariter tractare licebit.
Sic quicunque sui linquet, generis que, domus que
Gazas, affectus que omnes pro nomine nostro,

LIBER .III.

Centuplicata dehinc capiet, uitam que perennem,
Primorum meritum postremi transgredientur,
Vltima præteriti capient uix præmia primi.

Parabola de operariis in uinea cō-
ductis. Mathei. xx.

Sedulus ut ruris dominus cui dulcia fundum
Pinguibus in campis late uineta coronant,
Hic ubi progressus primo cum lumine solis
Conduxit iuuenum fortissima robora, pactus
Vnius in lucis certa mercede laborem,
Et sua tum iussit cultu uineta poliri,
Ipse sed egrediens, ubi tertia uenerat hora
Inuenit ecce alios ad opus, quibus ire iubebat,
Pro meritis operum promittens præmia digna.
Illi non aliter læti præcepta sequuntur.
Ast ubi sexta dehinc lucis transfluxerat hora,
Haud secus hinc alios iuuenes conducere pergit.
Hora que nona dehinc ubi solis cursibus acta est,
Tunc alios pariter conductos iussit adire.
Vltima labentis restabat portio lucis,
Egressus cernit iuuenes, causas que requirit
Cur pigris manibus torperent ocia lenta.
Conductor reddunt ipsis q; nulla dedisset
Iussa, suo dominus mox hos insistere ruri
Tunc etiam iussit, sed uespere protinus orto
Præcipit ut cuncti caperent mercedis honorem,
Aequali que omnes portarent præmia nummo.
Tunc manus illa uirum, prima quæ luce laborem
Sustulerat, factis que diem tolerauerat æquum,
Indignans secum tali cum murmure satur.
Iniustum est, istos similē ut nos quærere nummum,
Vltima quos operi sero conduxerat hora.
Tum dominus ruris sedato pectore satur.
Illibata tibi mercedis portio saluæ
Redditur, & pacti seruantur iura fidelis.
Istis de nostro liceat concedere tantum
Extima quos operis glomerauit portio ruri.

IVVENCII

Nam multos homines dignatio sancta uocauit,
E' quis per nimiam dignum est discernere partem.
Iesus prædicit discipulis passionem
suam. Math. xx. Marci. x.

Lucae. xviii.

Hæc ait, & Solymos repetit, comites' que seorsum
Alloquitur, Solymis' que iterum regionibus infit,
Ingredimur gnari, truculenta' que mœnia adimus.
Filius hic hominis tradetur ad ultima mortis
Scribarum procerum' que ferens ludibria membris
Affixus' que Cruci post tertia lumina surget.

Petitio Vxoris Zebedei pro filiis.

Math. xx. Marci. x.

H ictum Zebedei coniunx summissa rogabat,
Vt Christi media cœli sublimis in arce
Felices nati dextra, leua' que federent.
Tum quærit Christus calicem si sumere possent
Quem sibi præceptis instaret sumere patris.
Respondent se posse simul. Tum talia Christus,
Vos nostrum calicem fas est potare, sed altis
Sedibus æquali mecum conidere honore
Non hoc nostra dabit cuiquam pro munere uirtus.
Hæc paucis genitor sublimia dona referuat.
Exin discipulos dictis pro talibus omnes
Commotos, stabili sermonis mulcet honore.
Gentibus infidis celsa ditione potestas
Imponit quoscunque uelit dominantur eorum,
Exercent' que trucem subiectis urbibus iram,
Vos hic sed longæ tranquillior æquora uitæ
Concordi sternit mitis moderatio pace.
Magnus & obsequiis crescit super alta minister,
Nec primus quisquam, nisi cunctis seruiat unus
Esse potest, hominis natus sic cuncta ministrat
Obsequio solus proprio pia munera gestans,
Pro multis' que animam pretioso sanguine ponit.
At uos ex minimis opibus transcendere uultis.
Et sic e' summis lapsi comprehenditis imos.

LIBER .III.

In nouissimo loco recumbēdū. Lu. xiiii.
S i uos quisq; uocat cœnæ conuiuia ponens,
Cornibus in summis deuiter ponere membra
Quisq; sapit, ueniet forsan si nobilis aliter,
Turpiter eximio cogetur cedere cornu,
Quem tumor inflati cordis per summa locarat.
Sin contentus erit mediocria prendere cœnæ,
Inferiorq; dehinc si mox conuiuia subibit,
Ad potiora pudens transibit strata thororum.
Christo pullo A sinæ insidente populos
strauisse niam qua ibat suis uestibus.

Math. xxi. Mar. xi. Lu. xix.

Ioannis. xii.

P roxima tum Solymis conscendit culmina montis,
Ordinibus lucent quæ glaucicomantis oliuæ.
Hinc lætis iussit sectantum discipulorum
Obuia castelli monstrans habitacula Christus,
Inde asinam pariter foetu comitante repertam
Ducere, uel si quis causam disquirere uellet,
Cur sua tam subito quoquam iumenta trahantur,
Dicere tunc, operam dominum sibi sumere uelle.
Discipuli celeri complent præcepta paratu,
Adducunt, molliq; super uelamine uestis
Insternunt placidum pullum, præbent'q; sedendum.
Huic ueteris quodā fluxit uox nūcia natis, Zacha. ix.
Ecce uenit placidus tibi rex, quem terga sedentē
Præmitis gestant asinæ, pulli'q; sequentis.
Tum populi stratas prætexunt uestibus omnes,
Qua'q; iter est Christo subnixæ fronde coronant.
Proxima tunc alii spoliant palmata uirore,
Conclamant'q; omnes Dauidis origine creto
Hosanna, excelsis sit gloria læta trophæis.
Sic tunc ingreditur Solymorum mœnia Christus.
Ingresso occurrit primo sub limine templi.
Cruribus atq; oculis certatim debile uulgus,
Quos ubi tam subito gressu, uisu'q; uigentes
Cuncta sacerdotum cognouit factio mirans,

IVVENCII

Et pueros templi complentes testa canore
Hosanna egregia Davidis stirpe create.
Tunc percontantur cuncti, quæ causa canoris
Impubem tantam tollat per gaudia plebem.
Christus ad hæc legis sanctæ uos scripta tenere
Creditur, infantum quæ dicit ab ore uenire
Lactentum, & linguis iusti consurgere laudem.

Christum maledixisse ficum, quia foret
sterilis, atque illam confestim exa-
ruisse. Math. xxi. Mar. xi. Lu. xix

Hæc ait, ingratam linquens cum ciuibus urbem
Bethaniam, que petit, rediens, que in margine cernit
Strate tendentem diffusa umbracula ficum.
Illic forte cibi pertentans corda uoluntas,
Arboris attrectat ramos, sed nulla facultas
Pomorum, sterilis frondis concreuerat umbra.
Olli Christus ait, non sit tibi fructibus unquam
Copia promendis, tum protinus aruit arbor.
Discipuli celerem mirantur in arbore mortem.
Sed Christus stupidis assistens talia fatur.
Nunc ligni istius nostro stupuistis honore
Desisse ad uires terrenos ducere succos,
Sed ueris uerbis iterum, que iterum, que monebo.
Nanque fides si certa animi consistat in arce,
Nec dubiis nutans uitiiis tremebunda iacebit,
Arboris istius uobis substantia cedit. Lu. xvii.
Nectantum istius, sed montis celsa reuelli
Credentum uerbis poterunt, undisq; profundis
Cum siluis pariter, saxi, que, feris, que recondi.
Et quæcunque fides robusto pectore poscet
Credentum, semper digna uirtute tenebit.

Iesum interrogatū qua potestate hæc faceret,
respondisse, facile erit quæ queritis dice-
re, si prius quæ nos interrogabim, solue-
ritis de Ioannis baptismo.

Math. xxi. Mar. xi. Lu. xx

Hæc ubi dicta dedit, templi se moenibus infert.

LIBER .III.

Confestim proceres populi miracula rerum
Collecti inquirunt uirtus quæ tanta dedisset.
Illis Christus ait. Quærentibus omnia uobis
Dicere iam facile est nobis si uestra uicissim
Percontata prius paucis sententia soluat.
Nuper Ioannes, puro qui gurgite lauit
Sordentes populi maculas, diuina potestas,
An hominis potius uobis fallacia uisa est?
Hæc ait ancipiti uerborum pondere claudens
Captantum procerum mentem. Nā magna pphetā
Plebis Ioannem ueneratio suscipiebat,
Nec poterant eius fallacem dicere uitam.
Rursus sublimem dixissent si esse prophetam,
Occidisse illum traheret confessio culpam.
Se nescire tamen respondit factio fallax.
Tum Christus. Non est iniustum claudere uocem,
Cum mihi claudantur procerum responsa superba.

Deo, qui filios habens, in uineam ire
eos iussit. Item publicanos & me-
retrices credituros in Chri-
stum, iudeos uero obsti-
natos fore. Math. xxi.

Nam geminæ proles genitor, maioris in aures
Talia dicta dedit, uitis mihi portio maior
Semiputata iacet, sed perge & robore forti
Nunc scrobibus, nunc falce premens, uineta retūde.
Tum iuuenis sese tam sordida uincla laboris
Nolle pati memorat, post omnia iussa parentis
Exequitur, duræ damnans responsa loquelæ.
Post alium natum simili sermone iubebat
A uineta sui dependere iussa laboris,
Annuit his iuuenis, nec dictis facta repensat.
Dicite quis potius genitoris iussa sequatur?
Illi collaudant nati responsa prioris.
Prosequitur Christus, nunc uera aduertite dicta
Iam magis hinc cœli sedem comprehendere certum ē
Corporis e' uitiiis, quærentes sordida lucra

IV VENCII

Quam uestrum quenquam, uobis nam uenerat ante
Iustus Ioannes, sed non est credere uestrum.
Nanque fidem potius meretricum pectora certam
Hauserunt, sordes que animi posuere pudendas.
At uos tantorum scelerum nil poenitet unquam.

Parabola de uinitoribus, qui interficiunt ad
se missos ad poscendā locati ruris mer
cedē. Math. xxi. Mar. xii. Lu. xx.

Sic quidam diues, cui iugera multa nitentis
Vincti sepes circumdensata coercent.
In medio turrim, prelum q, & dolia fecit, Isa. v.
Cultores que dedit, fructus que locauit habendos.
Impositam statuens mercedis soluere legem.
Tum longinqua petit, sed fructus tempore certo
A flores famulos mittit, quis portio salua
Cultorum certa ruris mercede daretur.
Ecce colonorum rabies hos uerbere sauo,
Ast alios lapidum diuerberat undique telis,
Denique letali prosternunt uulnere multos.
Tum dominus ruris plures incedere seruos
Præcipit, & rursus mercedis pacta reposcit,
Maior at in plures audax iniuria surgit.
Vltima iam domino natum dimittere mens est,
Quod sobolem, partem que sui uis digna pudoris
Cultorum cordi uenerandam posceret esse.
Sed contra illorum iam mens maculata cruore
Progenie extincta domini, sibi post dominatum
Cedere credentes, crudeli uulnere fixum
Obtruncant, iaciunt que foras trans septa cadauer.
Post hæc, iam dominus ueniet, poenas que reposcet
Tantum scelerum, sed uobis tradita quondam
Fulgentis regni sedes translata feretur
Ad placidā gentem, possit quæ reddere fructus.

Parabola de inuitatis, qui contemnunt
uenire ad nuptias. Math. xxii.

Lu. xiiii. Apoc. xix.

Vt rex qui nato thalamorum uincula nectens

LIBER .III.

Præcepit procures conuiuia læta frequentent,
Accitos famulos uoti regalis honorem
Concelebrare simul, cuncti sed adire recusant
Regales thalamos regalis pocula mensa.
Post alios mittit sese largissima cuncta,
Magnificas que dapes conuiuia læta parasse.
Illi neglectis dapibus diuersa petebant.
Hic ades proprias, hic ruris testa propinqui.
Ast alius merces potius, ac lucra reuilit.
Multi præterea missos qui ad læta uocarent
Infantes famulos rapiunt, & corpora ferro
In mortem cruciant, tum rex ubi comperit acta
Milibus armatis ciues cum moenibus ipsis
Sub ruit, effusi famulorum sanguinis ultor.
Tunc seruis fatur nunc festa iugalia coenæ
Prælargis dapibus quæcunque instruximus, illi
Contempere meis procures contingere mensis.
Ite igitur propere per publica septa uiarum,
Et quoscunque illic casus glomerauerit, omnes
Huc lætis nati thalamis adhibete uocantes.
Progressi famuli per compita læta uiarum
Inuentos duxere simul. Iam denique cunctæ
Complentur mensæ mista sine nomine plebe.
Sic iusti, iniusti que simul cubuere uocati.
At rex ingressus conuiuia læta reuilit.
Hic uidet indutum pollutæ uestis amictu,
Lætitiæ thalami fuerat cui dissona ualde.
Is que ubi regalis sermonis pondere causas
Reddere pro uestis maculis, & labe iubetur,
Oppresso tacuit non puri pectoris ore.
Et tunc conuersus famulis rex præcipit illum
Connexis manibus, pedibus que, & corpore toto
In tenebras ruptum mox præcipitare profundas.
Illic stridor erit, uasti sine fine doloris,
Et semper fletus, multis nam saepe uocatis,
Paucorum felix hominum selectio fiet.

Err. raptum

I.P.H. DE EVANGELICA HISTORIA
LIBER QVARTVS.

Interrogatur Christus an liceat reddere
tributum Cæsari. Marci.xii.

Luca.xx.

Alia dicentē, confestim factio frendēs

† Tētare aggredit' uerbis cū fraude malignis!

Certū est ueridicū te nūc uenisse magistrū,

Nec quēq' metuēs domini uestigia seruas.

Dic ergo an liceat nostræ dissoluere genti

Cæsaris urgentis semper sub lege tributum?

Ille sed inspiciens savi penetralia cordis,

Cur tentatis ait nunc me concludere uerbis?

Fallacis mentis perdit fallacia fructum.

A spicite in nummum, sculpti'que nomismatis æra,

Cæsaris expressum facile est ibi cernere uultum.

Soluite nunc illi propria sub lege tributum,

Atque deo proprium legis seruemus honorem.

De muliere, quæ septem fratribus nupsit.

Math.xxii. Marci.xii. Luca.xx.

I nde saducaei tali cinxere latratu,

Mosea qui legum posuit præcepta iubere

Si quis connubium properata morte relinquet

Pignoribus mediis non dum de germine cretis

Huius germano rursus sociabile uinclum,

Deberi, generis pereat ne portio lapsi.

Finibus in nostris septem germana fuerunt

Corpora, sed maior natu cum uincula nuptæ

Sumpsit, præ celeri cecidit sub acumine mortis,

Post alius frater, thalami sine fructibus æque

Concidit, & cuncti iacuere ex ordine fratres,

Vnius & cunctos fletus gemuere maritæ,

Post ipsam rapuit gelidæ inclementia mortis.

Si uenient igitur cuncti sub lumina uitæ,

Cuius connubiis mulier reddenda resurget?

Illis Christus ait. errori obnoxia prauo

LIBER .IIII.

Legibus, & iussis domini mens dura resistit

Nescia uirtutum & legum mens decolor errat.

Nanque sequenda dehinc lætæ reparatio uitæ

Non thalamos nouit, non terræ gaudia uana.

Sed similes leuibus genitoris iusta ministris

Constituet regni uirtus sublimis in aula.

Nec deus illorum dominum se ponere poscit,

Qui terram proni meruerunt sumere mortem.

Sed potius uitæ possunt qui prendere lucem.

Duo esse præcepta, quibus omnia depen-

dent, & Christus cuius filius sit.

Math.xxiiii. Mar.xii.

E cce alii rogitant, quæ sint firmissima legis.

Ille indefessus nulli responsa negabat.

Sublimē cœli dominū deuotio cordis Deutero.vi.

Diligat, est ista hæc uirtus firmissima legis.

Consimile est isti, magno teneatur amore. Leui.xix.

Ad ius fraternum iuste penetralia mētis, Roma.xiii.

His etenim geminis dependent omnia iussis.

Sed uobis cuius soboles uentura uidetur Lu.xx.

Christus, quem cuncti spondent in secla prophetæ.

Respondent illum Dauidis germine nasci.

Prosequitur Christus, cur illum dicere Dauid

Diuino flatu scriptū ē, dominū q', deū q', - Psal.cix.

Quod proprium patrem non æquum est dicere nato?

Quæ pharisæi dicunt, facienda esse, & non

quæ faciunt. hinc increpantur scribæ,

& pharisæi. Math.xxiii.

Luca.xi.

T alia Saluator. cuncti obstupere silentes.

Ille sed accita credentum plebe profatur,

A spicite scribas sublimi sede superbos,

Hi quæcunque docent, iustum est comprædere cordis

Obssequio, maculas ipsorum temnite uitæ.

Abrupta imponunt humeris nam pondera uestris,

Ipsi quæ digito saltem contingere nolunt.

Accubitu primo cœnæ, fastu'que superbo,

IV VENCI

Atq; salutantum uano tolluntur honore,
Et nomen sublime uolunt portare magistri.
Sed uos noluerim præcellere nominis arcem
Affectare, tamen uobis est una magistri
Imposita æternum cœli de lege potestas,
Vos eadem fratrum parili coniunxit amore.
Vnus item pater est, cœli qui in culmine regnat.
In uobis si quis sublimia colla leuabit,
Decidet, & baratri mergetur ad ultima cœno.
Ast humilis claram conscendet liber in æthram.
Deflendi semper scribæ & lachrymabilis æui
Cæca pharisææ cunctis fallacia plebis.
Nam uobis itiner clausum, quia iure negatur
Non finitis quemquam penetrare per ardua lucis,
Et cunctos trahitis sæuæ ad consortia flammæ.
Vos similes dicam, tectis splendore sepulchris,
Quis facies nitida est, interna q; sordida bustis.
Hic uox uelatur iustæ sub imagine uitæ,
Atq; adytis mentis cælantur sordida lucra.
O Solymi Solymi, ferro qui sæpe prophetas
Ad uestram missos uitam sine fine necatis.
Quam uolui uestram gentem, populum q; tueri,
Ales uti molli solita est sub corpore pullos
Obice pennarum circumcomplexa fouere.
Sed uobis semper cœlestia munera sordent.
Deferitur iam nunc domus hæc uastata ruinis,
Nec uobis nostrum fas ultra est cernere uultum.
De tēpli structura, cuius subuersio prædicif.
Math. xxiii. Mar. xiii. Lu. xix. & xxi.
E greditur templo, cuius præcella notantes
Mœnia discipulos, tali sermone docebat.
Hæc operum uobis miracula digna uidentur
Obutu stupido, ueris sed discite dictis,
Quod mox cuncta solo passim disiecta iacebunt.
Hæcad Olineti dicens peruenerat arcem.
Discipuli solum postquam uidere, rogabant
Ut sibi uenturi tempus distingueret æui,

LIBER .IIII.

Promissa ipsius, quem poscant prendere finem
Eius ut aduentus terræ consumeret orbem.
Quærentum uerbis respondit talia Christus.
Signa quæ i die iudicii futura sūt prædicū-
tur. Math. xxiii. Mar. xiii. Lu. xxi.
O bseruate dolum falso ne nomine capta
Credulitas, laqueis errantum præcipitetur.
Discurrent cunctis bellorum incendia terris,
Sed uos præualido consistite robore cordis,
Ne mens accepto iaceat turbata tumultu.
Non etenim prima imponent mox prælia finem,
Gentibus & gentes, & regibus obuia reges
Signa ferent. nec tum morbi corrumpere tractum
A eris, aut pestes prosternere corpora parcent.
Fixa etiam solido per inania pondera tellus
Per diuersa loci motu quassante tremiscet.
Hæc in principiis tentamina parua manebunt.
Tradentur multi uestrum, leto que dabuntur.
Pro' que meo uobis incumbere nomine gentes
Tormentis, pœnis que feris, odiis que necesse est.
Liuor erit terris, erroribus omnia plena,
Et falsi surgent populorum labe propheta.
Hæc inter, si quis protectum uulnere pectus
Ad finem seruare queat, sublimia lucis
Aeternis uitæ fertis redimitus adibit.
Regnorum cœli celebratio peruolitabit
In cunctas terræ metas. gens omnis habebit
Testem lucis uero sanctæ sermone salutis.
Et tunc finis erit currentia secla resoluens.
Adueniet iam tunc tristis desertio terris Danie. ix.
Quæ Danielis habet iussam uerissima uocem.
Hæc dignus tantum poterit cognoscere lector.
Iudæi longe fugiant, montes que capefiant.
Nec quisquam domibus reperat sustollere secum
Quæ fuga consociet, uestem ue, aut mobile quicquā.
Deflendi iam sunt uteri cum pondere matres,
Et miseros foetus dulci quæ lacte rigabunt.

IVVENCII

Poscite iam precibus tristis ne frigore brumæ
Adueniat fuga uestra, aut ne tunc sabbata festa
Anceps præcipiti turbæ trepidatio cursu.
Nam cunctis uenient sæuissima pondera terris
Tale malum non secla prius, nec postea norunt.
Et nisi sublimis genitor decerpere tempus,
Et numerum miserans uellet breuiare dierum,
Nulla dehinc trepidæ superarent corpora uitæ.
Sed propter lectos ueniet miseratio iustos.
Nomine fallentes Christi, falsi q; prophetæ
Exurgent terris, & monstra potentia fingent.
Quæ forsân lectos capient miracula iustos.
En prædicta docent instantia secula uobis.
Desertum si quis Christum peragrarè loquetur,
Occultis q; procul penetralibus esse repositum
Longe credulitas absit uanissima uobis.
Sicut enim fulgur cœlum transcurrit apertum,
Et cerni facile est cunctis orientis ab oris
Occiduum dicto citius uolitare sub orbem.
Sic rapido aduentu clarebunt lumina Christi.
Sol rutilus furuis radios abscondet in umbris
Amittet cursum lunaris gratia lucis,
Ignicomæ q; ruent stellæ, cœlum q; relinquent.
Omnis item uirtus cœli commota superni
Signa dabit, proles hominis quis uertice cœli
Clareat, omnigenas q; tribus defectio lucis
Vrgebit, quando ueniet nube ignicolori
Maestate potens hominis per sydera natus.
Tum tuba terrifico stridens clangore uocatos
Iustos, quadrisido mundi glomerabit ab axe.
Præteriet nec enim præsens generatio seclî,
Donec cuncta sequens claudat sibi debita finis.
Hæc tellus, cœlum q; super soluentur in ignes,
Sed mea non unquam soluentur ab ordine dicta,
Quis sit at ille dies nescire est omnibus æquum,
Ni solum rerum domino, qui sydera torquet.
Vt quondam terras unde inuoluere furentes

LIBER .IIII.

Et diuersa sibi tractantes munia cunctos
Diluuii rapuit subito uiolentia tractu,
Sic subitas flammæ uoluens descendet ab æthra
Aduentus noster, nec cunctos ille sub una
Conditione premet, nam tunc ubi iugera lata
Insident duo depressis sub uomere lucis
Vnus correpto tolletur corpore aratro,
Ignarus q; alius uasto linquetur in agro.
Vno quinetiam recubantes stramine lecti
Dispar iudicium diuersa sorte subibunt.
Vnus enim socium quæret per strata relictus
Idcirco famuli uigilent quia nescius illis
Aduentus domini subitas descendet in horas.
Præmonitum furis tempus si insistere sciret
Quis q; domus custos uigilaret & obuia ferret
Arma procul ruptas ne quis penetraret in aedes.
Sed uos intentis animis assistere semper
Nanq; repentinus uobis, subitus q; recurret
Filius huc hominis, iustis sua præmia seruans.
Ille fidelis erit seruus, cui credere cunctas
Aedes & famulos uoluit per longa profectus
Vir pater ipse domus, sapiens, nimium q; beatus,
Quem ueniens dominus seruantem iussa uidebit.
Illum maiori, famulum cumulabit honore.
Ast ille infelix, qui obscœne luxuriatus
Tardantem contemnit herum, famulos q; fatigat
Verberibus, segnis q; indulgens ebrietati
Luxoriosorum conuiuia concelebrabat.
Adueniet dominus stolide seruum q; furentem
Præcipitem dignis pœnarum cladibus abdet.
Illum perpetuus fletus, stridor q; manebit.
De decem uirginibus. Math. xxv.
Conferri possunt cœlestia regna puellis
Bis quinque, pars est quarum sapientior una
Altera præstudio pars est stolidissima corde,
Occurrere illæ notis sponsalibus omnes
Ornatu accinctæ tedarum flammicomantum.

IVVENCII

Sed sapiens pars illa sibi quo lumina flammæ
Susciperet, portare simul curabat oliuum.
Stultarum uero non est prudentia talis.
Cumque moraretur sponsus, tum membra sopore
Soluuntur cunctis per compita lata uiarum.
Iam noctis medio clamor crebrescere magnus
Exoritur, læto que dehinc occurrere uoto
Admonuit, tedis que uias ornare coruscis.
Surgeret tunc properant & claro lumine tedas
Instruere, & flammæ pingui componere oliuo.
Tum stolidæ rogitant olei sibi cedere partem,
Prudentes secum quod tum gestare uidebant.
Sed quoniam sapiens pauit chorus, omnibus æque
Ne desint clare nutrimina pingua flammæ
Ex paruo æqualis si detur portio cunctis.
Tum pergunt stultæ liquidum ut mercantur oliuum,
Dum pergunt lætæ transcurrunt omnia pompæ,
Et sponso tantum comitatur factio prudens.
Adueniunt fatuæ sero post tempore segnes,
Et sponsi pulsare fores, & limina clausa
Ne quicquid ingeminat, precibusque ingrata frequētant
Vt liceat miseris penetrare in limina læta,
Illas non comitum sponsi cognoscere quisquam,
Non sponsus uoluit, quare uigilate timentes
Aduentus uobis quod non est certior hora.
Talentæ, quæ seruis data sunt
ad exercendū. Math. xxv.

Lu. xix. Mar. xiii.

Sicut enim longas cui contigit ire profecto
In terras, credens seruis tractanda talenta
Vni quinq; dedit, duo cepit & alter habenda.
Tertius unius curam tractare talenti
Suscepit, uires quoniam diuersa merentur.
Sed maior quis est concredita portio nummi
Certatim duplis auxerunt æra lucellis.
Ille sed unius cui credita cura talenti est,
Telluri infodiens seruat sine fructibus æra.
Iamque

LIBER .IIII.

Iamque aderat præsens dominus, tū primus & alter
Se geminasse illi pariter concredita monstrant.
Illos laudat herus, potiora que credere tantæ
Promittit fidei, sed tertius ille refodit,
Et domino reddit tali cum uoce talentum.
Quod scirem domino memet seruire se uero,
Quimetere segetes alieno semine cretas
Extimui, argentum que tuum concredere terræ
Malui, quo semper saluum tibi reddere possim.
Tum dominus famulo respondens, talibus infit
Sine scire meos auderes dicere mores
Nequitia tantæ ueniam concedere possem.
Hoc igitur gnarum potius præstare decebat,
Vt fructum nobis tractata pecunia ferret.
Quapropter segni tollatur portio nostri,
Prudenti que dehinc detur possessio maior,
Quem cumulasse duplis lucris mea quinque talenta
Inueni, nanque est certum potiora mereri
Quis res uberior, cumulata sortis abundat.
At cui parua subest segni substantia corde
Id minimum penitus iuste tolletur ab illo,
Et nequam seruus tenebras demersus ad imas,
Perpetuos fletus poenæ stridore frequentet.

In die Iudicii, bonos in parte dex
tra locatum iri, malos ue
ro in sinistra.

Math. xxv.

En hominis natus ueniet, patris que ministris
Stipatus, celsa iudex in sede sedebit,
Tunc gentes cunctæ diuersis patribus orbis
Conuenient, iustos que dehinc de labe malorum
Secernet, dextra que libens in parte locabit.
At prauos leua despectos parte relinquet.
Vt pastor pecoris discernit pascua misti.
Lanigeris dextri permittens mollia prati
Et leuos hirtis dumos tondere capellis.
Sed rex ad dextros conuersus talia dicer

IVVENCI

Hucueniāt sancti iandudum debita sumāt
Dona patris, mundo quæ sunt æquæua nitenti.
Et iustis primo promissa parantur ab ortu.
Nanque fame fessum quondam me grata refecit
Hæc plebes, potu' que sitim mihi sape remouit.
Hospitum' que domus patuit mihi sape uocato.
Et nudus uestis blandissima tegmina sumpsit
Carceris in pœnis horum solatia cœpi,
Tum domino tali respondent uoce beati.
Non meminit nostrum quisquam te uisere nudum,
Nec famis oppressum dura ditione notauit.
Carceris aut pœnis meminit uidisse reuinctum,
Respondens illis dicit tum talia iudex
Fratribus ista meis, humiles miserando labores
Qui fecit, certum est dulcem mihi ponere fructum,
At uos iniusti, iustis succedite flammis,
Et pœnis semper mentem torrete malignam,
Quas pater horrendus barathri per stagna profundi
Dæmonis horrendi, sociis' que, ipsi' que parauit.
Nanque sitim passo quondam mihi pocula nulla
Nec famis in pœna parui miseramina panis,
Aut peregrina mihi tecti, uestis' ue parumper
Tegmina de magnis gracili pro parte dabantur.
Carceris haud septo claustris, morbis' ue iacenti
Vnquam uisendi solatia uestra fuerunt.
His damnata dehinc respondet factio uerbis,
Haud unquam nostrum meminit te uisere quisquā,
Aut sitis aut sæuæ famis ægrum agitare laborem,
Hospita uel fessis errare per oppida rebus.
Carceris aut mersum pœnis, morbo' ue grauatum,
Vt tibi sollicito fieret miseratio iusta.
His rerum dominus dicet, cum uestra superbo
Angustis rebus feritas sub corde tumeat,
Calcauit' que humiles minimos, me spreuit in illis.
Hæc ubi dicta dedit meritis sua præmia reddet
Aeternum miseri pœna fodientur iniqui,
Aeternum' que salus iustis concessa manebit.

LIBER .IIII.

Lazarum suscitatum esse cum
iam feteret. Ioan. xi.

T alia dum loquitur scissos lacerata capillos
Pro fratrīs morbo iustis soror anxia curis,
Hortatur iuuenem rapido percurrere gressu
Casibus ut tantis Christus seruaret amicum.
Nam fuerat mulier meritis accepta benignis
Obsequio cuius, fratrem' que, domum' que merentē
Complexus pleno Christus retinebat amore.
Nuntius adueniens narrat in agone iacere
Dilectum Christo iuuenem, per tristitia morbi,
Erleti, & uitæ confinia summa tenere.
Lazarus hic habuit nomen, sed Christus amaris
Percussus uerbis, non est si creditis inquit
Ad letum ducens ista hæc uiolentia morbi.
Sed deus ut digno iustis celebretur honore
Et soboles hominis sancta uirtute nitescat.
Tunc ad discipulos dormit iam Lazarus inquit
Sed charum iuuenem faciam consurgere rursus.
Hæc ait, & Christo cuncti præeunte sequuntur.
A iunt discipuli somno succedere plena
Et remeare salus poterit, nec mente sequuntur,
Quod mortem somni dixit sub nomine Christus.
Errorem quorum tali sermone remouit.
Lazarus in letum cecidit, sed gaudia menti
Hinc ueniunt, uestram' que fidem mihi fortius armāt.
Cernitis absentem longe qui cuncta uidere.
Sed properemus ait, didimus tunc talia fatur,
Pergamus, pariter' que omnes procumbere leto
Cogamur, toties quod gens iudæa minatur.
Hæc ait, & cuncti Christo præeunte sequuntur.
Iam' que aderat Christus, fuerat sed morte sepulto
Quarta dies, mersis' que atris de morte tenebris
Germanas, luctus, lacrymosa' que tecta tenebant.
Conuenere illuc solatia debita dantes
Iudææ gentis procures, chari' que propinqui.

IVVENC I

Sed Martha audito Christum uenisse, cucurrit
Obuia, deseruit'que domum, mœstam'que sororem,
Et procul o' utinam præsens hic Christe fuisses
Clamitat, haud morti frater cessisset acerbæ.
Nam quicquid poscis certum est tibi posse uenire.
Quam dominus tali solatur uoce gementem,
Robustam mentem mulier uirtute resume,
Lazarus hæc uita rediniua in lumina surget.
Et mulier certæ surgent in munera uitæ
Mortales cuncti, ueniet quum terminus orbi.
Christus item sancto depromit pectore uocem.
En ego sum claræ uobis reparatio uitæ,
In me qui credit mortem deponere sumptam,
Et uitam poterit iugi comprehendere seclo.
At quicumque fidem uiuo sub pectore sumet
Horrida non unquam continget limina mortis.
Ista hæc si credis puro dic pectore Martha.
Illa dehinc, hæc una fides mea corda tenebit
Sublimis ueneranda dei, q' uenerit in te
Cœlestis soboles celso sub nomine Christi.
Hæc ait, & Maratham cursu monitura sororem
Interiora petit, sanctum uenisse magistrum,
Et pariter luctu oppressam, uocitare sororem
Admonuit tacito designans omnia nutu.
Profiluit illa foras, audito nomine Christi,
Prosequitur q; simul Solymorum turba gementem
Credentum tumulto fletus inferre sorores.
Illa salutiferum postquam conspexit Iesum
Procidit ante pedes, rûpit'que hanc pectore uocem.
Si mihi germanum potuisses uisere uiuum
Lazarus haud poterat duræ succumbere morti.
Fletibus his Christus socians de corde dolorem
Inquirat tumuli sedem quo condita nuper
Membra forent, animæ uolucris spoliata calore.
Haud mora, demonstrant flenti, mœsto q; sepulchrû
Rupe sub excisa lapidis quod pondere clausum.
Ut uidit sanctus, multo mox ueste moueri

LIBER .IIII.

Præcipit. At Martha talis uox uerberat aures
Quattuor en lucas, totidem'que ex ordine noctes
Prætereunt, quo membra solo composita quiescunt
Crediderim corpus motu fugiente caloris
Ferorem miserum liquefactis reddere membris.
His dictis contra depromit talia Christus,
Iam toties dictum est, magnis consistere rebus
Credentum uirtute fidem, sed gloria summi
Iam genitoris adest, fidei si robur habetis.
Hæc ubi dicta dedit, saxum'que immane reuulsis
Obicibus patuit, uirtus mox conscia cœlum
Suspicit, & tali genitorem uoce precatur.
Eximias grates genitor tibi sancte fatemur,
Me placidus semper uenerandis auribus audis,
Sed populus præsens me missum credere discat.
Hæc ubi dicta dedit, tumuli mox limine in ipso
Restitit, aduerso complens caua saxa canore.
Lazare sopitis redeuntem suscipe membris
En animam, tu'que ipse foras te prome sepulchro.
Nec mora, connexis manibus, pedibus'que repente
Procedit tumulto, uultum cui linea textit,
Et totum gracilis connectit fascia corpus.
Tum solui iussit, lætum q; ad tecta remittit.
Iudæi postquam factum uenerabile cernunt,
Qui tantum fuerant Mariam, Martham'que secuti
Pars credens sequitur sanctæ uirtutis honorem.
Ast alii repetunt urbem, procerum q; superbis
Cuncta pharisæis rerum miracula narrant.

Passio Domini nostri Iesu Christi. Math. xxvi.

Mar. xiiii. Lu. xxii. Ioã. xi.

Conueniunt in unum scribæ, & pharisæi, ut
Iesum occidant. Et Magdalena un
guento pretioso ungit pe
des Domini.

Ergo ad concilium scribæ, plebis'que uocatur

IVVENCII

Iam grauior numerus, qua uatum principis alte
Pulchra Caipheæ collucent atria sedis.
Illic complacuit Christum prosternere leto
Sed uitare dies paschæ, ne plebe frequenti
Discordes populi raperent in bella furorē.
Ille Simonis erat tectis, quem lurida lepra Ioan. xii.
Virtute ipsius diffugerat, en recubanti
Accedit mulier propius, frāgens que alabastrum,
Quo pretiosa inerant late fragrantis oliui
Vnguenta, ab summo perfundit uertice Christum.
Discipuli increpitant, fantes potuisse iuuari
De pretio unguenti miserorum corpora egentum.
Has dominus prohibet uoces, factum que probauit.
Desinite obsequio iustā prohibere puellam.
Pauperibus semper dabitur succurrere tempus,
Sed me non semper tribuetur uisere uobis.
Funeris ista mei multum laudanda ministrat
Officio, mundum q; implebunt talia facta.
Iudas pretiū petit, ut Iesum tradat, qui coenans
traditūri se ab uno discipulorū, prædicat
hinc corporis, & sanguinis sui sacramē
tū instituit, & a Petro ter se anteq
Gallus cāter, negatumiri præ
dicit. Math. xxvi.
Mar. xiiii Lu. xxii.

Tunc ē discipulis unus se subtrahit amens
Iudas, qui ad proceres tali cum uoce cucurrit.
Quod pretium sperare datur si tradere uobis,
Quæsitum que diu possim monstrare magistrum?
Argenti terdena illi mox pollicebantur
Pondere, dehinc Iudas scelere se subdidit alto.
Iam q; dies paschæ primo processerat ortu
Discipuli a Christo quærunt ubi sumere pascha
Vellet, at ille sibi quendam sine nomine quæri
Vltima qui domini caperet mandata iubebat.
Vespere mox primo bis sex recubantibus una
Discipulis, tali diuinat uoce magister.

LIBER IIII.

En urget tempus Christum cum tradere morti
E' uobis unus scelerato corde uolutat.
Continuo cuncti quærunt quis talibus ausis
Insano tantum cœpisset corde uenenum.
Ille dehinc epulis mecum nunc uescitur inquit.
Sed soboles hominis quondam præscripta subibit
Supplicia ad tempus, miserabilis ille per æuum,
Qui iustum tradet. quanto felicior esset
Si nunquam terris tetigisset limina uitæ.
At Iudas grauius tum conscia pectora pressus,
Nunquid ait Iudam talis suspitio tangit?
Respondit dominus te talia dicere cerno.
Hæc ubi dicta dedit, palmis sibi frāgere panē. Ioā. vi.
Diuisum que dehinc tradit sanctum q; precatus
Discipulos docuit proprium se tradere corpus.
Hinc calicem sumit dominus, uino que repletum
Sanctificat gratis uerbis, potum q; ministrat,
Edocuit que suum se diuisisse cruorem,
Atque ait, hic sanguis populi delicta remittet.
Hunc potate meum, iam ueris credite dictis.
Post hæc non unquam uitis gustabo liquorem,
Donec regna patris melioris munere uitæ,
In noua me rursus concedant surgere uina.
Exin cantato sanctis concentibus hymno. Io. xviii.
Montis Oliueti conscendunt culmina cuncti.
Talia tum Christus depromit pectore uerba
Omnes præsentis noctis uos tempore longe
Disperget misere deserto principe terror.
Sic etenim scriptū ē, pastoris calibus omnes Za. xiii.
In diuersa fugam capient per rura bidentes.
Hinc cum uita nouos cœli mihi reddet honores
Præueniam, uestros que choros genitalibus aruis
Grata galilææ uolitans per rura docebo.
Respondit Petrus, cunctos (sic credere fas est)
Qui tua labentes possint præcepta negare.
Sed mea non unquam mutabit pectora casus.
Ille dehinc, Nox hæc quæ lucida sydera terris

IVVENCII

Inducit, lucem'que premens nunc incubat undis
Audiet, ut ternis pavidus mendacia uerbis
Dices, & Christum fortissime Petre negabis,
Et prius altilibus resonent q̄ testa domorum.
At Petrus, duram mortem mihi sumere malim
Vox oblita suum q̄ denegat ista magistrum.
Has uires cordis perstant promittere cuncti.

Iesus secedit in uillam Gethsemani, &
in Horto orat patrem. Math. xxvi.
Mar. xiiii. Lucæ. xxii. Ioā. xviii.

N omnis hebræi sunt gethsemaneida rura
Illo progreditur uita, lucis'que repertor,
Quem mox discipuli Iuda fugiente sequuntur.
Atque illic reliquos iussit residere ministros.
Ille sed assumpto longe procedere Petro
Zebedei'q; simul natis, per deuia tendit.
Tunc angore graui mœstus sic uoce profatur,
Tristia nunc uoluens animus mihi pectora turbat,
Mortetenus, sed nunc uos segnem excludite somnū,
Sollicitam'que simul uigilando ducite noctem
Hæc ait, & paulum procedens, corpore terram
Deprimit, & tali proiectus uoce precatur.
Si fas est genitor, calicis me transeat huius
Incumbens ualido nobis uiolentia tractu.
Sed tua iam ueniat potius q̄ nostra uoluntas
Quæ tibi decreta est tantis sententia rebus.

Iudas Iesum osculo tradit. Math. xxvi.
Mar. xiiii. Lucæ. xxii. Ioan. xviii.

T unc ad discipulos repedit, sed somnus anhelus
Prostratis terræ membris dissoluerat omnes.
Tunc ait ad Petrum. Non est tibi ponere uirtus
Vnam peruigilem tantis sub casibus horam?
Sed uigilate precor, ne uos tentatio raptos.

LIBER .IIII.

Horrida præcipitet, & sæuæ per lubrica mortis
Spiritus iste uiget, sed corpus debile labat. *V. Err*
Secessit rursus secreti montis in arcem,
Orabat'que patrem. rerum mitissime rector,
Hunc quoniam calicem non est transire facultas,
Iam tua perueniat nostra de sorte uoluntas.
Rursus discipulos somni sub pondere pressos
Inuenit, & rursus iisdem genitore precato
Alloquitur fessos nexu langore quietis.
Iam dormire licet, socios'que reuifere uestros.
Nam uenit ecce meum qui tradet ad omnia corpus,
Quæ maculata meis imponet factio membris.
Hoc dicto, Iudas numero stipante cateruæ
Aduenit, & procerum iussu populi'q; ferocis.
Pars strictis gladiis, pars fidens pondere clauæ
Signa sequebatur Iudæ promissa furentis.
Oscula nam pepigit sese contingere Christi
Quo facile ignotum caperet miserabile uulgus.
Hic ubi dixisset simulata uoce salutem,
Attigit & labiis iusti miserabilis ora
Continuo Christus, totum complere licebit
Huc uenisse tuo quæcunque est causa paratu.
Iniecere manum turbæ, Christum'queprehendunt.

Petrus auriculam seruo abscindit. Math. xxvi.
Lucæ. xxii. Ioan. xviii.

T unc è discipulis unus fulgente machæra
Occurrit uatis famulo, & sublatus in iram
Tempore & excussam rapuit ui uulneris aurem
Olli Christus ait, gladium tu ponito noster.
Nā quicūq; ferox cōfidet uindice ferro, *Gen. ix. &*
Hunc iusti similis ferri uindicta manebit, *(Apo. xiii.)*
An ego non possim cœlestia castra uocare,
Et patris innumeras in prælia ducere turmas?
Sed scriptura meis complenda est debita rebus.
Vos autem stricto quid me comprehendere ferro

IVVENCII

Fustibus & gladiis concurritis? En ego uobis
Occurram, templi media qui semper in arce
Vobiscum residens docui, nec talia quisquam
Insonuit, tantis circum latratibus audax.
Discipuli passim Christo fugere relicto.

In domo Caiphæ condemnatur. blasphematur. creditur. Math. xxvi.
Mar. xiiii. Ioan. xviii.

I am' quæ Caiphæa affiterat Saluator in aula
Conuenere omnes scribæ, proceres que uocati.
At Petrus longe seruans uestigia solus
Occulte mæstus, sedit cum plebe ministra
Extremum opperens tanto sub turbine finem.
Ecce sacerdotes falsos conquirere testes
Incumbunt, fictas que uolunt contexere causas,
Quis mortem infonti possent imponere Christo.
Sed nullus tanto uisus satis esse furori.
Ultima prosiliunt testes, qui dicere Christum
Audissent templum q' solus uertere posset,
Et uersum ternis iterum instaurare diebus.
Ipse sacerdotum princeps urgere tacentem
Insistit seruens furiis, actalia satur.
Cur nihil ad tantas nunc respondere querelas
Conuictus ueris procerum sub testibus audes?
Adiurabo tamen summi per regna tonantis
Ut fateare palam si fas te credere Christum.
Ille dehinc rali compellat uoce superbum.
Ista hæc sola tibi procedunt pectore uerba,
Vera tamen ueniet uobis uisenda per auras
Maiestas, hominis proles uirtutis ad altæ
Cum sedeat dextram, per nubes ignicolores
Talibus auditis scindit de pectore uestem
Insultans furiis, & cæco corde sacerdos.
Atq' ait, audistis pugnantis sæda profani
Verba deo, polluta magis consurgat in iras

LIBER .IIII. VI

Religio, & uestram cuncti iam pandite mentem.
Conclamant omnes, morti q' addicere cætant.
Tunc sancta Christi facie sputa improba cõplent, Isa. I.
Et palmæ in malis, colaphi q' in uertice crebri
Insultant, uerbis q' omnes illudere cætant.
Christe prophetabis cuius te palma cæcidit.
Petrus ter Christum abnegat.

Math. xxvi. Mar. xiiii.
Lu. xxii. Io. xviii.

At Petrum mulier tristem q' uiderat intus,
Tu ne etiam iuuenis fueras comes additus inquit
Isti, quem ludens procerum sententia damnat?
Ille negat, tectis q' foras se promere tentat.
Ecce sed egressum primo sub limine cernens
Altera consimili prodebat uoce ministris.
Rursus ait, iurans illum se nosse negabat.
Tunc percontantum multi accessere frequentes
E que sono uocis sese cognoscere dicunt
Cuncta Galilæam streperent q' uerba loquelam.
Et Petrus iurans deuotis omnia uerbis
Nescire affirmat, quisquis foret ille negando
Hanc uocem, plausum quatiens sub culmine tecti
Ales prosequitur cantu, mentem q' Simonis
Circumstant tristem uerbis præfagia Christi.
Egressus q' dehinc ploratus fudit amarus.

Iesus ad Pilatum uinctus ducitur. coram
illo accusatur, ab eo interrogatur an esset
rex iudæorum. Item Pilato dicente Iu-
dæis solere eos tunc temporis unum ex
condemnatis donari uita, utrum absolui,
Iesum ne an Barabam uellent, conclamant
Barabam, & crucifigatur Christus.

Math. xxvii. Marci. xv.
Luca. xxiii. Io. xviii.

Syderia iam luci concedunt & rapidus sol
Progredditur radiis terras trepidantibus implens

Err. cecidit

IVVENCII

Iam'que e'concilio Christum post terga reuinctum
Præsidis ad gremium magno clamore trahebāt,
Interea celsum dominus stans ante tribunal,
Talia Pilati uerbis excepit Iesus.
Tu rex iudææ gentis quod dicitur astas?
Respondit Christus uestris hæc audio uerbis.
Exin terribilis iusti accusatio surgens
Infremit, & sanctum mendax sacundia pressat.
Respondere nihil trucibus dignatur Iesus.
Pilatus quærit quæ tum sit causa tacendi.
Ille magis perstans miranda silentia seruat.
Sollenni sed forte die concedere leges
Vnum damnati capitis de more iuebant.
Et fuit in uinclis famoso nomine latro
Quem Christo infensus, populus dimittere uitæ
Ardebat, trucibus somno sed territa uisis
Pilati coniunx iusti discedere pœna
Mandatis, precibus que uirum suspensa rogabat.
Tum iudex iterum procerum disquirere mentem
Tentat, & instanti cuperet quem soluere pœna
Plebis ad arbitrium mittit de lege requiri.
At proceres populum fusa ambitione rogabant
Latronem legi peterent, Christum'que necarent.
At postquam procerum incendit sententia uulgus
Latronis'que petit potius sibi cedere uitam,
Consuluit præses populum, quid uellet Iesu.
Plebs incensa malo sæuos miscere tumultus
Et crucis ad pœnas iterum'que, iterum'que petebat.
Qui regis nomen cuperet, qui Cæsaris hostem
Confessus, sese proprio damnauerit ore.
Denique ui uictus detestatus'que cruentum
Officium increpitans se libera sanguine ab huius
Corda tenere sibi, coram'que a crimine palmas
Abluit, ut genti tantum macula illa maneret,
Hoc magis inclamant nos nos ctuor iste sequatur,
Et genus in nostrum scelus hoc & culpa redundet.
Pilatus donat plebi, legi'que Barabam.

LIBER .IIII.

Et crucis ad pœnam uinctum concedit Iesum.

Iudas pœnitētia ductus, numos reddit & laqueo
se deficiu suspēdit, & pecunia, qua Christus
uenditus est, ager, in quo cadauera
damnatorum sepeliantur,
emitur. Math. xxvii.

Proditor at Iudas postquam se taliā cernit
Accepto sceleris pretio fecisse furem,
Infelix ægris damnans sua gesta querelis
Argentum & culpans sacram proiecit in ædem,
Exorsus'q; suas laqueo sibi sumere pœnas,
Informem rapuit ficus de uertice mortem.
Inde sacerdotes, pretium q; sanguinis esset,
Illicitum fantes adytis iam condere templi.
Sed dare tum licitum, cum sanguis distraheretur
Credebant, agri mercati nomine uero
Sanguinis, horrendo signant scelera impia facto.
Hæc quodā coopta canēs uox uera, pphetæ Zach. xi.
Euentum rerum patefecit in ordine seclī
Argenti triginta minas posuere profani
Hoc pretium pretiosi corporis instituentes,
Quod mox ad figuli rursus transfertur agellum.

Iesus a militibus deridet. chlamyde coccinea
induitur. spinis coronatur. Math. xxvii.
Mar. xv. Lu. xxiii. Io. xix.

Traditur iniustus iustus, sceleris'q; ministris
Militibus scelerata opprobria corpore præbet,
Purpuream'q; illi tunicā, chlamydem'q; rubentem
Induunt. spinis'q; caput cinxere cruentis.
In'q; uicem sceptri, dextram comitatur arundo.
Tum genibus nixi, dominum, regem'que salutant
Iudææ gentis, faciem'q; lauere salinis,
Vertice & in sancto plagis lufere nefandis.

Err. induerunt

IVVENCII

Iesus a Pilato iudicatur, ad crucifigendum
ducitur. Simon cyrenæus lignum crucis
ferre iubetur. Iesus item felle & aceto pota-
tur. in medio duorum latronum cruci affi-
gitur. super eius ueste fors mittitur. blasphe-
matur. sol obscuratur. terra cōcutitur. hinc
domini clamor ad patrē, & morse eius,
& alia quæ in morte eius contige-
rūt. Math. xxvii. Mar. xy.

Luca. xxiii.

Io. xyiii.

Hæc ubi transegit miles ludibria demens
Indutum propriæ ducebant tegmine uestis
Et crucis ad pœnam sanctum, iustum, q; trahebant
Ecce sed egressi quendam cœpere Simonem
Cyrena genitū, lignum, q; afferre iubebant
Quo dominum lucis duris suffigere clavis
Instans urgebat seculi immutabilis ordo.
At postquam uentum est, ubi ruris Golgota nomen
Permixtum felli uinum dant pocula Christo.
Ille sed in summo gustu tractata recusat
Ut satis antiquis fieret per talia dictis.
Nectamen immanis plebis furor omnia possit.
Iam q; crucifixum pendebat in arbore corpus
Intactam, que dedit tunicam sub sorte per omnes
Militis unius seruans possessio textum,
Et scriptum causæ titulum, meriti, que locarunt
Quod rex iudææ gentis, plebis, que fuisset.
Accidit ut pœnæ pariter consortia ferrent
Latrones hinc inde duo, sed cæca furentis
Insultat plebis fixo uesania Christo.
Hic est qui templum poterat dissoluere solus,
Hic est qui terno lucis reparare meatu.
Sed nunc descendat soboles ueneranda tonantis
Et crucis e pœna, corpus, que animum, que resoluat.
Hæc uulgi procures uecordis dicta sequuntur

LIBER .IIII.

Atque pharisæi scribæ, que & factio demens
Illudunt, motu, que caput, linguas, que loquelis
Infanis quatiunt, æternæ ad uincula pœnæ
Non ne alios quondam truibus seruire solebat
Morborum uinclis, sese cur soluere uinclis
Non ualet? En regem nostræ quem credere gentis
Debuimus, soluat ligni de robore corpus
Tunc sanctis digne ualeamus credere uerbis.
Confidit genitore deo, dimittere pœna.
Cur non uult propriam sobolem ueneranda potestas?
Nec minus increpitant, dextra leua, que gemetes
Affixi crucibus scelerum pro sorte latrones.
Iam medium cursus lucis conscenderat orbem,
Cum subita fugeret oculis, furnis, que tenebris
Induitur, trepidum, que diem sol nocte recondit.
Ast ubi turbatus nonam conscenderat horam,
Consternata suo redierunt lumina mundo.
At Christus magna genitorem uoce uocabat
Hebrææ in morem linguæ, sed nescia plebes
Heliam uocitare putat, tunc concitus unus
Cogebat spongo turpi, calamo, que reuincto
Impressum labiis acidum potare saporem.
Cætera turba furens, tali cum uoce cachinnat.
Spectemus pariter cœlo ne forte remissus
Helias ueniat, celsa qui sede quiescit
Liberet & misero crucifixum stipite regem,
Tunc clamor domini magno conamine missus
Athereis animam comitem commiscuit auris,
Scinduntur pariter sancti uelamina templi,
Carbasa, que in geminas partes disrupta deiscunt.
Et tremebunda omni concussa est pondere tellus.
Dissiliunt, que suo ruptæ de corpore cautes.
Tum ueterum monumenta uirum patuere repulsis
Obicibus, iustæ, que animæ per membra reuersæ
Et uisum passæ populi, per moenia latæ
Errauere urbis, sic terrent omnia mundum.
Militibus primis quatiuntur corda pauore

IUVVNCI

Dedita qui saeva seruabant corpora poenae,
Et sobolem dixere dei, Christumq; fatentur.

Corpus domini in sepulchro conditur.

Math. xxvii. Mar. xv.

Lu. xxiii. Io. xix.

E speculis matres miracula tanta tuentur.

Omnes obsequium Christo quæ ferre solebant.

Iamq; recedenti uesper succedere soli

Coeperat, & procerum solus tum iustior audet

Corpus ad extremum munus deposcere Christi.

Hic Abarimathia nomen gestabat Ioseph

Qui quondam uerbis aures præstabat Iesu.

Pilatum tunc iste rogat sibi cedere membra,

Quis nuper tulerat uitam uis horrida poenæ.

Concessit præses, sed corpus fulgida lino

Texta tegunt, saxi q; nouo componitur antro.

Concludunt limen immensa uolumina petrae,

E speculis seruant matres, & cuncta tuentur.

Sepulchrum ab armatis militibus cu-

stoditur. Math. xxvii.

I amq; dies rutilo complebat lumine terras

Ocia qui semper prisca de lege iubebat.

Nulla sed immitis procerum furor ocia seruat,

Conueniunt, onerantq; simul sic iudicis aures,

Erroris laqueos iustissima poena resoluit,

Nunc meminisse decet quoniam *πλάσας* ille solebat

Vulgari semper iactans promittere plebi

E mortis sese tenebris ad lumina uitæ

Cum trino solis pariter remeare recursum.

Sed petimus custos miles noua funera seruet,

Ne fera discipulis furandi audacia corpus

Consurgat, turbetq; recens insania plebem.

Et Pilatus ad hæc. Miles permittitur inquit

Seruare ut uultis corpus tellure sepultum,

Conueniunt, saxi q; ingentia pondera uoluunt.

LIBER .IIII.

Et limen signis, & saxum milite seruant.

err. 10

Christus tertia die resurgit a mortuis.

Mar. xvi. Lu. xxiii. Ioan. xx.

Sydera iam noctis uenturo cedere soli

Incipiunt, tumuli matres tum uisere septum

Concurrunt, motus sed terram protinus omnem

Concutit, & coelo lapsus descendit aperto

Nuntius, & saxum tumuli de limine uoluit.

Illius & facies splendet ceu fulguris ignis,

Et niuis ad speciem lucent uelamina uestis.

Militibus terror sensum discluserat omnem,

Et iacuerunt simul ceu fusa cadauera leto,

Ille sed ad matres tali cum uoce profatur.

Vestra pauor nullus quatiens nunc corda fatiget.

Nam manifesta fides sanctum uos quærere corpus,

Quod crucis in ligno scelerata infania fixit

Surrexit Christus, æterna que lumina uitæ

Corpore cum sancta deuicta morte recepit.

Visere iam uobis licitum est q; sede sepulchri

Nulla isticiaceant fuerant quæ condita membra.

Dicite præterea celeri, propero q; recursum

Discipulis Christum remeasse in luminis oras

In que Galilæam letum præcedere terram.

His dictis uisis que, animos perfuderat ardens

Læticia attonitis, stupido ancipiti que fauore.

Denique præcipiti celerantes gaudia cursu

Talia discipulis referunt, tumultum que relinquunt.

Ecce uia medio clarus se ostendit Iesus,

Et fidas matres blande saluere iubebat.

Occurrunt illæ & genibus plantis que prehensis

Victorem læti pauide uenerantur Iesum.

Talibus ille dehinc præceptis pectora firmat

Mentibus absistat fidei pauor omnis & ista

Fratribus hinc nostris propere mandata referre:

Nostri conspectus si cura est, Ite uolentes.

IVVENCII

In'q; Galilæam propere discurrete terram.

Custodes pecunia corrumpuntur, ut resurrectionem cælent. Math. xxviii.

ser. nam
Interea tumuli custodum exterrita corda
Mittunt é numero partem quæ tanta referret
Iudæis rerum miracula, sed manus amens
Iam semel infano penitus deuota furori
Præmia militibus certatim magna rependit.
Et fama argento redimit q; limine rupto
Furtim sustulerit corpus defensa tenebris
Occulte rapiens audacia discipulorum.

Iesus in Galilæa discipulis apparet, præcipiens
ut euangelium prædicent. & credentes in
nomine patris & filii & spiritus sancti
baptizent. Math. xxviii.

Iam'q; Galilæos conscenderat anxia montes
Mandatis Christi concurrens turba suorum.
Cernitur esse suis proles ueneranda tonantis.
Illum procumbens sanctus chorus omnis adorat.
Nec tamen in cunctis pariter fundata manebat
Pectoribus uirtus. nam pars dubitabat eorum.
Tunc sic discipulos, clarus compellat Iesus.
In cælo & terris genitor mihi cuncta subegit.
Me pater est uobis dignatus mittere lucem
Gentibus, haud aliter nunc uos ego mittere cunctis
Institui, uestrum est cunctas mihi iungere gentes.
Pergite, & ablutos homines purgantibus undis
Nomine sub sancto patris, nati'q; lauate,
Viniifici pariter uiuant spiramina flatus.
Ablutis q; dehinc nostra insinuate docentes
Præcepta, ut uitam possint agitare perennem.
Nec uobis unquam nostri præsentia deerit,
Donec consumens dissoluat secula finis.

LIBER .IIII.

Iuuenicus fauisse sibi Christum, ut exigeret
hoc opus, gloriatur. hinc Constantinū
imperatorem laudat.

Has mea mens fidei uires sancti'q; timoris
Cœpit, & in tantum luxit mihi gratia Christi,
Verbis ut nostris diuinæ gloria legis,
Ornamenta libens tulerit terrestria linguæ.
Hæc mihi pax Christi tribuit, pax hæc mihi secli,
Quam fouet indulgens terræ regnator apertæ
Constantinus, adest cui gratia digna merenti.
Qui solus regum sacri sibi nominis horret
Imponi pondus, quo iustis dignior actis
Aeternam capiat diuina in secula uitam.
Per dominum lucis Christum, qui in secula regnat.

FINIS.

ARATOR SVBDIA CONVVS
FLORIANO ABBA
TI.S.

Qui meriti florem maturis sensibus ortum.
Nominis ore tui iam Floriane tenes,
Nam primævus adhuc senibus documēta dedisti,
E' quibus in cœlum uita pararet iter,
Ad carmen concurre meum, pedibus q; labanti
Porrige de placido sæpe fauore manum.
Ieiuno sermone quidem, sed pingua gesta
Scripsimus, ac pelagi pondere gutta fluit.
Inter grandiloquos per mille uolumina libros
Maxima cum teneas, & breuiora lege.
Naturæq; modo, quam rerum condidit author,
Concordent studiis celsa uel ima tuis.
Quæ genuit tigres, quæ nutrit terra leones,
Formicis, apibus præbuit ipsa sinum.
Et si respicias dispenset ut omnia rector,
Ingenium mites, uim meruere truces.
Ipsa q; continuum uirtus infracta laborem
Deserit, & uarias quærit habere uices.
Loricam solitus membris imponere miles,
Gymnasii gaudet nudus adire locum.
Et qui ferratas acies, atq; agmina uincunt,
Imbelles feriunt per sua tela feras.
Ergo gradum retinens, & prisca uolumina linquens
Cede dies operi, quod pia causa iuuat.

ARATOR SVBDIACONVS
VIGILIO PONTI
FICI S.

Mœnibus undosis bellorum incendia cernens
Pars ego tunc populi tela pauentis eram.
Publica libertas Vigili sanctissime Papa
A duenis incluso soluere uincla gregi.
De gladiis rapiuntur oues pastore ministro,
In q̃ humeris ferimur te reuocante piis.
Corporeum fatis est sic euasisse periculum,
At mihi plus animæ nascitur inde salus.
Ecclesiam subeo dimissa naufragus aula.
Perfida mundani defero uela freti.
Transferor ad nixas Petri sine turbine caulas,
Et fruor optati iam statione soli.
Littoris ille sinus ad carbasa nostra parauit,
Fluctibus in mediis cui uia sicca fuit.
Esse reus potero grates si reddere cessem,
Vnius officio displicere nouem.
Sensibus ardor inest horum celebrare labores,
Quorum uoce fides obtinet orbis iter.
Versibus ipse canam, quos Lucas rettulit actus,
Historiam q̃ sequens carmina uera loquar.
Alternis referabo modis quod littera pandit,
Et res si qua mihi mystica corde datur.
Metrica uis factis non est incognita libris,
Nam psalmos lyriçi composuere pedes.
Exametris constare sonis in origine linguæ
Cantica Ieremiæ, Iob quoque dicta ferunt.
Hoc tibi magne pater cum defero munus amoris,
Respice quod meritis debita soluo tuis.
Te duce tyro legor te dogmata disco magistro,
Si quid ab ore placet, laus monitoris erit.

ARATORIS SVBDIACONI ROMA
NAE ECCLESIAE, CARDINALIS
APOSTOLICAE HISTORIAE,
LIBER PRIMVS.

T sceleris iudæa sui polluta cruore
A usa nefas cōpleuit opus, rerūq̃ creator,
Hoc quod ab humanis sumpsit sine semi-
ne membris,
Humana pro stirpe dedit, dignatus ut ima
Tangeret inferni, non linguens ardua cœli.
Soluuit ab æterna damnatas nocte tenebras
Ad manes ingressa dies, fugitiua relinquunt
Astra polum comitata deum Cruce territa Christi.
Vult pariter natura pati, morti s̃q̃ potestas
Se uincente perit, quæ pondere mersa triumph
Plus rapiens, nil iuris habet, diuina q̃ uirtus
Rursus membra ligans, animata cadauera mouit.
Ad uitam monumenta patent, cineres q̃ piorum
Natalem post busta nouant, lux tertia surgit
Maestas cum carne redit, speciem q̃ coruscant
Vmbrarum de sede refert, ut ab exule limo
Inter clausa diu patriæ repetatur origo.
Omnipotens parat ipse uias, & corpora secum
Post tumulos regnare iubet, moriente ueneni
Semine florigero sua germina reddidit horto.
Christū postq̃ tertia die surrexit a mortuis quadragin-
ta diebus fuisse cū discipulis suis māducantē cū eis,
& cætera signa facientē, q̃bus uerū corpus, & idē q̃
antequā crucifigeretur, erat, manifeste cognoscere.
ac iussisse apostolis, ut usq̃ ad fines terræ euāgelium
prædicarēt illis deinde uidentibus & multū admiran-
tibus ē mōre Oliueto ascēdisse in cœlū. Postea disci-
pulos oēs ad monitione angelica Hierosolymā
rediisse ubi Maria Virgo, Dei mater erat.
I am q̃ quater denis dominus manifesta diebus,
aa ii

ARATORIS

Contulerat per signa fidem cernentibus illis,
Vsq; sub extremum diffuso in limite mundum,
Quos testes iubet esse suos miracula rerum
Non poterant celare deum. Documēta resurgens
Quæ sic certa daret quam mandere corpora uitam
Huius humana probant. celum petiturus, oliuæ
Progreditur lustrare nemus, quia germine sacro
Luminis & pacis locus est uult inde reuerti
Vnde creaturam signata fronte micantem
Diuinus commendat odor, cum desuper unctos
Abliuit interius Christi de nomine chrisma
Tollitur astrigerum rediturus uictor in axem.
Et secum quod sumpsit habet. noua pompa triūphi.
Arua deus petiit, homo sydera, quis datur illi
Aetherea de parte fragor? quantumq; resultant
Cœlestes in laude chori? cum rector olympi
Euehit excelsis quicquid suscepit ab imis?
Ingrediensq; polum carnis comitante trophæo,
Exuias atris raptas de fauce profundi
Lucis in arte locat, terrenosq; erigit artus,
Qua pietate capit, propter quem uenerat, iuit.
Discipulos stupor altus agit, quibus ore corusco
Perspicui dixerunt uiri, quæ cognita nobis
Et miranda sonant. nunc iam speculemur ouantes,
Imperiiq; modum per subdita iura probemus.
Virgine matre satus calcata morte resurgens
Cœli sceptrum petens, his nunciat acta ministris.
Nec cessant elementa suo seruire tonanti,
Stella comes progressa magos, uenientis honori
Militat, obsequio nubes famulatur euntis.
Angelicis igitur postquam est affatibus usa,
Liquit oliuiferi ueneranda cacumina montis
Ad messē prælecta manus, qui calle citato
Mœnia nota perunt, quo per sua sabbata mille
Passibus ire licet, qua tunc statione sedebat
Porta Maria dei, genitrix intacta creantis,
A nato formata suo, mala criminis Eue

LIBER .I.

Virgo secunda fugat. nulla est iniuria sexus.
Restituit quod prima tulit. non uoce querelas
Exciter, aut gemitu mœrentia corda fatiget
Antiqua pro lege dolor, scelera ipsa, uelas que
Hac porius mercede placent. mundoque redempto
Sors melior de clade uenit. persona ruina
Non natura dedit. tunc scœmina foeta periculum
Nunc tumuit paritura deum, mortalia gig. nen s
Et diuina ferens, per quam mediator in orbem
Prodiit & ueram portauit ad æthera carnem.

Iudam desperatum suspendio uitam finisse & corpus
eius non sepultum, sed ex paribulo frustatim cecidis-
se. Agram que triginta eis denariis, quibus Domi-
nus uenditus est, q; ager sanguinis esset, emptū, atq;
ad sepelienda aduenarum cadauera destinatum. Et
Petrū de eligendo in locum proditoris Iudæ alium
discipulum inter discipulos cōtionatum esse, q; præ-
dictum esset a Propheta, ut alius eligeretur. constitu-
tos igitur duos, Ioseph cognomēto Iustū, & Ma-
thiā Dei paruū. & paruū iusto prælatum.

Primus apostolico parua de puppe uocatus
Agmine Petrus erat, quo piscatore solebat
Squamea turba capi, subito de littore uisus,
Dum trahit, ipse trahi meruit. piscatio Christi
Discipulum dignata rapit, qui retia laxet
Humanum captura genus, quæ gesserat hamum
Ad clauē est translata manus, qui que æquoris imi
Ardebat madidas ad littora uertere prædas,
Et spoliis implere ratem, melioribus undis
Nunc alia de parte leuat, nec deserit artem
Per latices sua lucra sequens, cui tradidit agnus
Quas passus saluauit oues, totūque per orbem
Hoc auget pastore gregem. quo munere summus
Surgit & insinuans diuina negotia coram
Sic uenerandus ait, nostis quia proditor amens

ARATORIS

Mercedem sceleris soluit sibi, tadia noxa
Horruit ipse suae stringens in gutture uocem
Exemplo cessante ream, qui parte necari
Promeruit, qua culpa fuit, crimen que retractans
Indicio tali permisit membra furori
Aeris in medio, communi ut poneret hosti
Debita poena locum, coelum terram que perosus
Inter utrumque perit, nullis condenda sepulchris
Viscera rupta cadunt, tenues que elapsus in auras
Fugit ab orbe cinis, non haec uacat ultio Iudae,
Quae suprema negat, uindicta que mercis iniquae
Sic placitura uenit, nam cum modo rura parasset
Funeris ex pretio cum nomine sanguinis eniptus
Cespes, in externas componens busta fauillas
De tumulis foecundet humum, caret impius agri
Fertilitate sui, solus que excluditur aruis
Quae monumenta ferunt, cuius tuba saeva cruentum
Est exorsa nefas, qui signifer oscula figens
Pacis ab indicio bellum lupus intulit agno.
Nunc opus est uotis, quae uerba prophetica clamant
Quem liceat supplere uices, tunc summa precantes
Constituere duos, Ioseph cognomine Iustum,
Matthiam que dei paruum, quod nomen ut aiunt
Hebraeo sermone sonat, humilem que uocando
Comprobat, o quantum distant humana supernis
Iudiciis, parui merito transcenditur ille
Laude hominum, qui iustus erat, duodena refulget
Signa chori, terris que iubar iaculatur olympi.
Haec quoque lux operis quid praeferat edere pgam.
Quattuor est laterum discretus partibus orbis
Trina fides uocat hunc, quo nomine fonte lanatur
Quattuor ergo simul repetentes ter, computat omnem
Quam duodenarius circumtulit ordo figuram.
Discipulis que piis, quibus hoc baptisma iubetur,
Mythica causa dedit numerum recreare priorem.

LIBER I.

Spiritus sanctum e coelo delapsum, domum, in qua
erant apostoli, repleuisse, mox que eos uariis
eloquos linguis, ac miratos ad-
uenas cum suis ipsorum inguas eos
loqui audirent.
Spiritus aetherea descendens sanctus ab aula
Irradiat fulgore locum, quo stemma beatum
Ecclesiae nascentis erat, quibus igne magistro
Imbuit ora calor, dictis quae fluentibus exit
Linguarum populosa seges, non littera gessit
Officium, non ingenii stillauit ab ore
Vena, nec egregias signauit cera loquelas,
Sola fuit doctrina fides opulenta quae uerbi
Materies coeleste datum, noua uocis origo
Quae numerosa uenit, toto quae ex orbe disertis
Sufficit una loqui, dudum uetus aequoris arca
Cum superasset aquas, turrim uoluere maligni
In coelum proferre suam, quibus impia corda
Sermonum secure modos, sociis quae superbis
Affectus cum uoce perit, confusio linguae
Consimili tunc gente fuit, nunc pluribus una est,
Ecclesiae quoniam uenientis imagine gaudet
Concordes habitura sonos, & pace modestis
Fit foecunda redux, humilis quae recolligit ordo,
Quod tumidi sparsere uiri. Res maxima cogit
Non reticere diu, quid sit quod spiritus almus
His datur in flamma, Iordanis ab amne columba.
Quod tunc rite canam, promissa quae debita soluam
Si sua dona ferat, duo sunt haec signa figurae
Ut sit simplicitas, quam congrua diligit ales,
Quae nec tarda gerat sine dogmatis igne tepores,
Sit pariter succensa fides, ibi destinat undis
Vnanimis, hic ore iubet flagrare docentes,
Mentibus instat amor, sermonibus aestuat ardor.
Hos etiam miusto typica ratione moueri,
Error uerus ait, quos ebria fonte recenti

ARATORIS

Compleuit doctrina poli, nona uasa liquorem
Suscepere nouum, nec corrumpuntur acerbo,
Quo ueteres maduere lacus de uite bibentes
Quæ Christo cultore dedit conuiuia uerbis.
Vnde rubent quas uertit aquæ, tenuemq; sapore
Legis in ecclesiæ fecit feruescere libris.
Tertia sydereis inclaruit hora loquelis.
Hunc numerum deus unus habet, substantia simplex
Personis distincta tribus, quam plurima nobis
Instrumenta patent simul hoc & tempora monstrat.

Petrum Apostolum Christi incarnationem & passio-
nem, & resurrectionem prædicasse, ut q; a praua iu-
dæorum gente discederetur, & ad Christum
iretur, admonuisse, atq; tria millia ho-
minum eo die baptizata.

Primus at ille Petrus, cui seruit in æquore gressus
Retia iam cupiens hominum uibrare saluti,
Vt piscator ouans leuet has de fonte cateruas,
Retulit æthereos populo mirante triumphos.
Venit ad occiduas carnaliter editus oras
Humana sub lege deus, qui temporis expers
Principium de matre tulit, nec uile putauit
Maiestate potens, terreni sumere formam
Corporis, atq; opifex hominum pars esse, suoq;
Nos pretio reuocare sibi, post dona salutis,
Post q; tot ereptos pulsus langoribus ægros,
Cum defleta etiam, perfuncta q; corpora luci
Redderet, & superas iterum concederet auras,
Se quoq; permittens susus genitricis ab aluo
Camis iura pati, uitam ne perderet orbis
Maluit ipse mori, sed quod de uirgine foeta
Nascitur illad obit, ligno suspenditur insons.
Fit ligni uacuatur onus, sic uultus iniqui
Et medicina dei, pavidis resplenduit umbris
Pallida regna petens, propria quem luce cornicum
Non potuit fuscare chaos, fugere dolores

LIBER OTTAVO

Infernus tunc esse timet, nullumq; coercens
In se poena redit, noua tortor ad ocia languet.
Tartara mæsta gemunt, quia uincula cuncta quiescunt.
Mors ibi quid faceret? quo uita portitor ibat?
Huc deus omnipotens, cui nunquam terminus instat,
Post sacra busta leuat radiantem in corpore Iesum
Vidimus, & propriis reducem conspeximus astris.
Sed fugite o' miseri funesta piacula gentis,
Cui ueniente deo ueteres auertere noxas
Addita sacrilega creuerunt uulnera culpa.
Cur natos iudæa tuos per uota cruoris,
Cur paricida trahis? quid Christi sanguine fuso
Hos tecum dænata premis? nec dumq; creatos
Festinas proferre reos? homicida q; lingua
Naturæ percussit iter, cui serior ortus
Quam facinus discriminē habet, scelerumq; propago
Denatale perit, quæ saucia uoce parentum
In lucem punita uenit, si soluere cura est
Fœcundi crementa mali felicibus undis
Extinctum reparare genus, spes una remittit
Debita supplicii, post crimina uelle renasci.
Multiplicat iam pastor oues, tria millia uulgi
Non minus illa dies in flumine diluit agni.
Hic primus post iussa dei baptismatis usus
Exoritur, data iura probans, nam trina potestas
Colligit hanc prolem, numerū partita per æquum
Perfectum est q; mille sonat, sic deniq; seclis
Ponimus ætates cum tempora dicimus orbis.
Res perfecta semel teriungitur, & facit agmen
Mystica uis numeri, gregis est pia forma nouelli.

Omnia post spiritus, S. Aduentum apostolis fuisse cō-
munia, bis q; spiritu sancto afflatos unanimes col-
laudasse deū, hincq; duobus præceptis ius omne cō-
tineri, hoc ē dilige Deū præter cetera, & Pro-
ximū tuum sicut te ipsum,
Funditur interea per cunctos gratia sensus.

ARATORIS

Diuicias q; metit locuples in amore voluntas
Vt q; pii coeant in fœdera pignore certo
Res laxant, & corda ligant, sine limite census
Affectu consorte licet noua iura beatis
Munifica fluxere manu, quibus ubere læto
Diuisa geminantur opes, & crescit in omnes
Quod faciunt commune sibi, totum q; capeffunt
Quod proprium nihil esse nolūt, quo fonte cucurrit
Hæc probitas, quæ ne illa fuit bonitatis origo
Hinc canere incipiam, sacris bis spiritus almus
Discipulis concessus erat, spiratur in illos
A Christo surgente semel, post missus ab astris
Nescia uerba uiris facundus detulit ignis
Ne quid inexpertum studio meditemur inani
Spiritus alme ueni, sine te non diceris unquam
Munera da linguæ, qui das in munere linguas
Hæc iterata reor, confirmant præmia iustos
Vt duo iussa colant tabulis conscripta duabus
Dilige mente deum seruienti plenus amore
Rursus ait carus tibi sit quoq; proximus, ut tu
Hoc pactum ius omne tenet, q; spiritus almus
Bis ueniens per corda creat semel hūc dedit author
In terris, ut ametur homo, post missus ab astris
Vt flagrent humana deum, dilectio prima est
Quæ dūm uehementē amet, cui deinde secūda est,
Que sociat mortale genus, tamen incipit ante
Posterior numero, sequitur comitata secundam
Quæ prior est, sic forma docet, nisi diligis inquit
Cernere quem potis es, fratrem, quæ cernere nō es,
Nescis amare deum, concordia nexa calefcit
Ergo pari uoto, dominum q; in pectore condit
Fratris amor, geminæ sibi sit substantia cause
Petrum cum Ioanne ad portam nomine Speciosam
claudum quadraginta annos natum ex utero, seden-
tem, ac mendicantem respexisse, ac cum dixisset Argē-
tum & aurum non est mihi, quod autem habeo hoc

LIBER III

tibido, apprehensa manu uerbo eum clausisse, clau-
dum q; exilientem iuisse cum illis in tem-
plum, atq; ad Salamonis portam
cum accessisse
Claudus erat cui prima dies exordia uitæ
Membrorum cum strage dedit langore coarctæ
Ostio lustra gerens, ad quem comitante Ioanne
Respice Petrus ait, uotum spes luit avarum
Cum que negat meliora parat, quam sæpe grauatos
Desperata iuuant, & semine nata sinistro
Prosperitas, celans moestis confinia læta
Principiis ad uota uenit, gaudebit egenus
Plus uacua meruisse manu, qui munera poscens
Est datus ipse sibi, nulla hic mihi uena metalli
Respondit, quæ fundat opes, ego ditior ægro
Pauper ero, progressus ubi de uoce iubentis
Exiit medicina potens, atque hospite gressu
Cum uixere pedes, cunabula longa relinquens
Calcanit ueteranus humum, planctis que nouellis
Materies se prisca mouet, cui præpete cusu
Protulit incessus quicquid non edidit ortus
Stat facti manifesta fides, sed & altera nobis
Res aperit quod causa gerit, gens nomen ab illo
Israel dicta tenet, qui bella reliquerat æger
Conatus certare deo, tulit ipse figuram
Corporis ante grauem, quæ post in uulnere mentis
Israel clodus habet, qui per sua crimina labens
Corde magis quam carne fluit, spatiis que sub ipsis
Quadraginta annos ægypti sine remotus
Claudicat ægyptum cupiens, idola q; quærens,
Ponitur ad portam Speciosam debilis, ultra
Non ualet ire miser, nec limina tangere portæ
Culpa negant iter, qui sunt qui pectore clodum
Israel ferre solent, portæ que adiungere certant,
Quæ Speciosa suo prodit de nomine Iesum
Malas Daniel, similes qui que ore propheta
Obscuris manifesta canunt miracula Christi

ARATORIS

Porta ego sum uobis, qui per me intrare recusat,
Fur erit ille nocens possunt portare prophetae
Ad portam cernenda magis, quam uisa loquentes,
In templum non ferre queunt. hæc ianua Petro
Credita, qui Christum confessus cognita monstrat,
Non uentura sonat, uetus o' sine fine iacebis
Ni Petrum iam clode roges, qui noxia pellens
Auri uitat onus, rerum cui censuit author
Non peram gestare sibi, pete dona salutis,
Non fragiles sesteris opes, quas spernere debet
Cum domino, qui diues erit post limina templi
Porticus hunc Salamonis habet, qui iure uocatur
Pacificus regnante fide, qui semper in orbe
Pacificus nisi Christus erit, hic protegit omnem
Qui Petro ductore placet, quo presule surgit.

Iudæos conatos ne coheretur Christus, cuius munere
claudus incolumis factus est, cum iam ecclesia usque
ad uirosum quinque millia adaucta foret,
& negasse Petrum eius laudes
taciturnum, qui salute
oës donaret.

A gmine iam nixeo per millia quinque uirosum
Ecclesie crescebat apex, arcere laborat,
Hunc iudæa coli, cuius de munere fluxit,
Quod uirtus operata dedit, sed linquere Christum
Petri nescit amor, non hunc reticebimus inquit,
Quo reimeat præstante salus, qui iure creantis
Infectum suppleuit opus, solidum que decorem
Pars reparat, qua iussa nouat, huic mēbra redēptor
Fert animus pattare nefas, sanctis que uerendis
Sacrilegas inferre necesse, o' semper iniqui,
Dona uident, & bella mouent, sed coepta relinquunt,
Ne uiolent, quos turba fouet, quibus indice clodo
Testis erat meriti cum que hoc sua corda leuabant,
Nam non parua dedit populo miracula gressus

LIBER VII.

Quem rudis atque senex nullis iam legibus æui
Vernula sumpsit humi, cum quo stupet ipsa moueri
Quæ lacuit natura diu, firmata que nuper
Incessu proprio noua iam uestigia signat
Quæ fuerant aliena sibi, tamen improba proles
Sæuit adhuc, fari que uetat quod gaudia clamant.
Quid toties iudæa cadis? resurrectio Christi
Ut furto caletur emis, sed inania demens
A somno documenta petis liuore caduco
Quæ sentis uirtute geri, ius fraude negari.
Infernum dominus cum destructurus adiret,
Detulit inde suam spoliato funere carnem
Victor ab arce Crucis radiantia signa ministrat.
Sol nuit in tenebras, tu pectore nigra rebellas.
A ruæ tremunt concussa locis, tu fixior hæres
Saxa crepant, tu dura manes, iam scissio ueli
Quæ latuere diu nudauit mystica templi.
Lux tua nos adiit, tecum nox sola remansit.
Mors sine fine premit, cui nunquam uita resurgit.
Planta uetus sociare nouis, & condere libris,
Ne pereas uiduata cibus, sine munere quorum
Arida ficus eris, nullo quia tempore fructum
Ad Christi uis ferre manum, neque cernere quantum
Floruit infertus faciens oleaster oliuas.
Plena que pergetes despinis pululat uua.
Iminet exhaustis radicibus ira securis,
Ut succisa ruas, ni iam translata uirescas.

Discipulos audito miraculo de claudio curato a Simo-
ne Petro, & cum cognouissent Iudæorū minas, Hy-
mnū cōcinisse cōmemorātes Herodis, & Pilati iḡes
scelus, postea concusso loco spiritū sanctū aduenisse
pacēq; per illos deportatā in oēs terras exisse.

Postquam mira salus de corpore nata uetusto
Discipulis audita liquet, gentis que superbæ
Cognouere minas celebrant hiis uocibus hymnū.
Tu qui cuncta deus propriis animata figuris

ARATORIS

Artifici fermone facis, qui q; edita cernens
Ante uides, rerum q; creas per nomina formas.
Cum fierent, nox semen erat, nec distulit ortus
Imperium natura sequens, mox spiritus oris.
Aethera curauit, sola nexuit, aquora fudit.
Materiem q; operis sola est largita uoluntas.
Ne deforme iugum similis portaret imago,
Tegmine seruili, latuit regnator olympi.
Ut sua gentiles implerent coepta furoribus
Quis dolus Herodis cum tristia bella moueret
Infantum mandata neci, quos ubere raptos
Vulnere suscipiunt partis errantia membris
Vix habitura locum, saeuo q; iubente tyranno
Nasci poena fuit, cuius tulit impetus auum.
Quod nesciuit agi, qui perdidit, o noua mortis
Conditio, solo uitam pro fine subire.
Et cum prima dies, atq; ultima sit simul una,
Posse magis quam scire mori, quis lumine sicco,
Aut gemitu cessante queat memorare Pilati,
Quod deslent elementa nefas, quo iudice Christus
Subdere pro mundi uoluit sua membra periclis,
Ut carnale malum caro solueret, & serus hostis,
Cuius ab ingenio fluxerunt tela ueneni,
Perderet antiqui lacrymosa piacula belli,
Materia superante pari, ne criminis ultra
Per sobolem prodiret onus, damnatio iusti
Libertas est facta reis, da semina uerbi
Per tua dona coli, signis q; noualibus usa
Colligat ista manus te fructificante maniplos.
De quibus ipse tui componas orrea coeli,
Triticeam q; fidem lolio pereunte coronas,
Quam sancti fulsere pedes, concurrere uisa est
Pondere terra graui, mox q; almus spiritus illis
Splenduit, & linguis facundia crenit abortis.
Audita ualuere preces, humana propago,
Materies terrena sumus, linum q; parentem
Nomine prodit homo, uis flexit, & impulsit arua

LIBER TERTIUS

Vocis apostolicae, quae de tellure creatos
Fecit habere fidem, sed quid magis? exilit unus,
Concutitur quae locus, cecinit scriptura decoros
Pacem ferre pedes. Horum sub gressibus ergo
Lata mouetur humus, quibus est fermone magistri
Pax commissa piis, quae deportata per illos,
Exiit in cunctas ueloci munere terras.
Multis millibus in Christum credentium unum cor fu
isse, & unam animam, nec dubitandum tres personas
unum esse Deum, cum tot hominum millibus idem
uelle, ac nolle fuisset, uendidisse quae agros, & reliqua
bona, & pretium ad pedes apostolorum contulisse chri
stianos erogandum pauperibus.
Ecce tot egregis unum cor esse catervis
Incipit, atque animam populus nanciscitur unam.
Quis dubitare queat mysteria dogmatis, unum
Personas tres esse Deum? cum millia uulgi
Conueniant sub mente pari, numen quae frequentis
Sint animi uelut unus homo. quae turba perennem
Portatura Crucem, dominum quae secuta fidelem
Spreuit agros, habitura polos, haec nempe facultas
Fortiore est de parte magis conquirere totum,
Atque caducorum pensare manentia caulis,
Et quaestum per damna sequi, non prodige rerum
Venditor ista facis, sed qui tua iura tenere
Ambitiose cupis, paruoque in tempore linquis,
Quod semper uis esse tuum, sic spargere rura,
Nolle carere fuit, quid enim substantia prodest,
Quae seruata perit, quam syderis aere locatam
Commodius qui cedit, habet, pete creditor inde
Usurae maioris opem, gazas quae reconde
Quo nequeant aduersa pati, non deterit ullus
Perpetuas ibi casus opes sine fine tenebis,
Quod dominum debere facis. Nunc aspice partes
Lector docte pias, & tecum mente sagaci

ARATORIS

Volue quid esse putes. rutili quia pompa metalli
Ponitur ante pedes sacris non tradita dextris
Destitui debere probant, quod tangere uitant
Calcædum q; docent quod subdunt gressibus aurū,
De quo terrenæ ueniunt ad pectora curæ
Consimili iactatur humo, quo sistat auare
Mens tua disce loco. q; tu custodis anhelus,
Quod statione premis, quod cernere sapius ardes,
Cuius in amplexus per somnia cuncta recurris,
Horrescunt tractare pii. nec tunc quoque gestant
Cum bona facta parant, quantum speculatur in illo
Stare nefas, & dona gerens contemnitur aurum.

Ananiam fraudasse apostolos de agrorum pretio uxo-
re conscia, & ppter ea se uere ambo pari pœna puni-
tos. Deinde auaritiâ esse malorum omnium caput.

Decidit infelix Ananias uulnere culpa,
Fur census sub fraude sui. cadit impia coniunx
Supplicio percussa pari, quia crimine ab uno
Fit commune nefas quoties scelus ante peractum
Consensum facit esse suum. Nam mentis auaræ
Vindex illa fuit sententia. Denique quando
Auri cessat amor, qui pectora semper adurit?
Quo capitur mortale genus, qua pululat omne
De radice malum cuius uiolentius ardet
Ambitio crescente modo. stimulant que rapinis
Addita lucra fame. sed q; mutata uoluntas
Falsi crimen habet cum que est iam cautio uoti
Stare decet nec uelle prius uiolare sequenti
Ius proprium retinere magis quam demere fas est
Omnibus exemplum sanxit uindicta duorum
Ne quis dona uocet, quæ sponso debita poscit.
Respice uerâ fides, ac dogmate clara beati
Verba require Petri. quis nam te fallere suaserit?
Concluserit que probans homines haud talia fando
Deludis mentite deo, quæ damnat iniquos,

Aedificat

LIBER .I.

Aedificat doctrina pios. q; spiritus almus
Sic deus ex multis plena instructio libris est.
Et tamen hinc capit arma fides, quo tenditis ultra,
Quis dubitet q; Petrus ait? qui iure uenitis
Ad latice, hoc fide loco. satis hostibus obstat
Ecclesiæ, q; forma sonat diuisor amare
Iudicium define time, qui criminis author,
Erronis que tui est, fusa ruit A reus aluo
Infelix plus mente cadens. letum que peremptus
Cum Iuda commune tulit. qui gutture pendens
Visceribus uacuatus obit. nec pœna sequestrat
Quos par culpa ligat. qui maiestatis honori
Vulnus ab ore parant. hic prodidit, ille diremit
Sacrilega de uoce rei. deus arbiter orbis
Personis tribus est. in quo simul una potestas
Abstulit his species operum bonitate creatas,
Qui fabricatoris non inspexere decorem,
Errantes que putant, qui fecerit omnia factum.

Aegrotos omnes eo properasse, qua Petrus ibat, ut sa-
narentur, & umbra trāseuntis curatos.

Fama ciet populos ad mystica signa salutis
E cunctis properare locis, & pestibus ægros
In lectis deferre suis, quos urbis in illa
Parte locant, qua sacra tenet uestigia Petrus.
Omnihi si cursus facūdior ora moueret,
Centenos que daret uox ferrea lingua diserta
Hac in laude sonos, quantum speciosior esset
Ambitus eloquii uariis aperire figuris
Singula, nec modicis includere grandia uerbis.
Quæ fuerit rerum facies, cum tempore paruo
Morborum cecidere greges, & fluxit ad omnes
Improvisa salus, quam corpore fusa sereno
Luminis umbra creat, dubia que a morte remoti
Erexere caput. sed non deprehendere uisu
Authorem potuere boni, quibus ardua uirtus

bb

ARATORIS

Occultat quam præstat opem, res que ante paratur,
Quam spes ulla foret, furtinaque præmia uitæ
Dat medicina latens, & anhelis corporis æstus
Ignaro languente rapit, quam nescit adesse,
Qui uenisse probat, crescit que potentia facti
Agnitione carens, cuius splendoris imago
Omnia peruositans, tactu que nocentia mundans
Stat donis fugitiua oculis & munere plenos
Linqvit ubique toros, hostes que a sensibus atros
Proncit, ac nebulis larualibus exiit artus,
I citus & curas hominum de calle frequentans
Excute Petre gradus, tecum medicina salutis
Ambulat, adde uiam, spes est ad gaudia uelox
In pedibus non esse moram, tua semita uita est
Si properas iam nemo iacet, tu motibus umbræ
Corpora cuncta leuas, atque hoc simul inscia uoti
Sumit turba tacens, q̃ cum rogat accipit unus
Quærite quos agitat tanti reuerentia facti
Quid typi res ista ferat, libris que uolutis
Err, Noscite q̃ soli est concessa gloria Petro,
Quæ ue sub hac specie lateant documenta uidete,
Quæ tentabo loquens, & si datur ista facultas
Aridus ut magnas impellat riuius undas,
Rursus ab antiquis ueniunt miracula causis
Firmior in cunctis capitur substantia rerum
Corpore sensa suo, sequitur que a corpore certo
Funditur, & solidam non terminat umbra figuram.
Sed tamen ipsa sibi præcedere corpora signat.
Ecclesiam terris colimus, quam prodere nulli
Aetheream dubitasse licet, sed uerior illa est.
Quæ super astra manens cœlestis & alta uocatur
Hæc in transcurso dubii quæ cernitur orbis,
Ad uitæ datur esse uiam, spatioque sub isto
Destinat æternæ quos colligit, atque probatis.
Hinc iter est excelsa sequi regit agmen utrunque
Petrus, & hinc ductis fortis dat sidera turmis.
Vt patuit per uerba Dei, quod solueris inquit

LIBER J.

Quod q̃ ligas terris, sic uinctum siue solutum
Aethere perdurat, cuncta hæc quam cernimus aruis
Ergo figura foret, firma est qua nubila gestant.
Petrus utrūq̃ regens, ibi corpus & hic parat umbrā.
Vt quos hic uitius, noxis q̃ resoluerit ægros
Innocui ducantur ei, quæ permanet astris
Susceptura pias hac emundante cateruas.

Apostolos a iudæis in carcerem, ne prædicarēt, conie-
ctos, eos deniq̃ noctu ab Angelo liberatos,
& in templo mane repertos.

I nterea templi zelo mordente priores
Ecclesiam creuisse dolent, animæ q̃ colonos
Ne spargant quod corde metant, in sede relegant
Carceris, ut desint nascenti sarcula messi.
Angelus adueniens tenebro sa uolumina noctis
Reppulit, & subito micuerunt antra sereno.
Erumpens q̃ dies alieno tempore sanctos
Ad templum facit ire uiros, sed cardine fixo
Irrita signato custodia permanet antro,
Stans q̃ suis foribus uallante crepidine carcer
Clausus, apostolicis uestigia pandit aperta
Gressibus, & uigiles illudit ianua fallax.
Onunquam neglecta fides, cui subiacerit illud,
Quod natura negat propriis quam legibus uti
Non sinit omnipotens quoties iubet ipse uicissim
Posse quod insolitum fieri, mirata perurget.
Siquis ad huc fragili meditatatur pectore Thomam,
Hinc documenta petat, quia tunc penetrata recepit
Ianua clausa deum, mirum est si corpore portam
Sic adeat, quem uirgo parit, quem uiscera matris
Integra concipiunt, humanam quæ rogo carnem
Sumere causa fuit, nisi susciter, inde reuersus
Exhibuit pro teste latus, nostri q̃ famillas
Corporis exemplo proprii docet esse nouandas
Vulneribus sua mēbra pbans, modo didyme discis

ARATORIS

Quam fuerit dubitasse nefas. an fecerit author
Quod nobis licuisse uides. si uoluere sensu
Cura subit q̄ Christus ait. non indiga uocis
Est species. cur has sancti liquere latebras.
Dixit opima parans hos luminis esse ministros.
Et candelabri positas uelut arce lucernas
In tota fulgere domo. nox nulla reterat
Quos lumen lux ipse uocat. qui dona ferentem
Et testem meruere deum. qua lege cauernis
Occulerit locus ille suis tot in ordine soles.
De quibus ut tenebras pulsas erroribus orbis
Vinceret. æternam meruit cognoscere lucem.

S eptem diaconos ab apostolis electos qui mēis po-
pulo ministrarent ne ipsi huiusmodi occu-
parētur officiis quos uerbum dei
prædicare oportebat.

I ura ministerii sacris altaribus aptis
In septem statuere uiris. quos undiq̄ lectos
Leuitas uocitare placet. q̄ splendida cœpit
Ecclesiæ fulgere manus. quæ pocula uitæ
Misceat. & latices cum sanguine porrigat agni.
Hoc numero delatus honor sublimia secum
Sacramenta gerit. per quæ me longius ire
Non patitur mensura uia. ne plura locutus.
Inueniar dixisse minus. sit cura ministris
Officium librare suum. quo laudis amictu
Hunc deceat lucere chorum. quæ mysticus ordo
Consecrat in numero. cui dant cœlestia formam.
Promissum seruabo modum. uenerabilis orbi
Cœtus ait. uerbi potius nos conuenit omnes
Quam mense captare cibos. o' gloria diues
Oris apostolici. nunquam permittere plebem
Virtutum sentire famem. dispersa talenti
Crescere summa solet. commissa pecunia linguæ
Displicuit cum sola fuit. locus indicat iste

LIBER .I.

Quod meliora rudi sint populo fercula mentis
Quam fusæ per membra dapes. laute que peritum
Nutriat ingenium uerbi pinguedo superni.
Nam quid corporeæ profunt alimenta saginæ
Esuriēte animæ. cuius ieiunia pasci
Semp̄ er ab ore decet. mensam ut tendamus ad illā
Vberibus uerbis. ad quam conuiuia recumbit
Qui uestis candore niter. ut fulcra beata
Deferat abstractus quisquis deformis ad illam
Eloquio sordente uenit. ferat esca salutem
Progrediens de pane poli gula pectoris ipsum
Ambiat. atque animi pleno gustare palato
Interior festinet homo. ne uilior esset
Causa relicta tamen claris tractanda ministris
Creditor. & numerum tenuit pretiosa supernum.

Stephanum protomartyrem cum lapidibus a Iudæis
obrueretur orasse. ut illis parceretur. Vidisse que cœ-
los apertos. & Christum ad dexteram Dei sedē-
tem. atque Iudæos. q̄ lapidabāt ad Sauli
pedes uestimenta sua deposuisse.

Emicat hinc Stephanus. primus q̄ in agone coronam
Nominis hæres habet. de quo prænuntia palmæ.
Vox cecinit q̄ causa dedit. fere prælia martyr
Felices habitura neces. ubi gloria pœna est
Et cadere est ortus. iugulis que parentibus æuum
Nascitur. æternæ complectens munera uitæ.
Vitæ principium fuit en sine fine beatæ.
Sic meruisse mori. lapides Iudæa rebellis
In Stephanum lymphata rapis. quæ crimine duro
Saxea semper eris. hunc denique Christus adoptat.
Ad quem miles ouans per uulnera sacra uocatus
Sanguine fecit iter. cupiens que in præmia uictor
Hac properare uia. niuei metitus honorem
Callis. ad excelsi pergit fastigia regis.
Et per tot lapides petra coniugitur uni
Quis furor iste nouus nulli feritate secundus?

ARATORIS

Parcere nolle pio, uibrantibus acta lacertis
Saxa iacis. parat ille preces. nec respicit unde
Grando nefanda cadat, qui tempore mortis amice
Pro populo peccante rogat. licet omnia tecum
Tela feras, filices q; graues, & pondera libes,
Quem perimis uicturus erit, qui sine colono
Seminat exemplum, quo surgit uinea Christi
Et calicem domini conuiuia festa coronent.
Lumina cordis habens coelos conspexit apertos
Ne lateat q; Christus agat, pro martyre surgit,
Quem tunc stare uidet confessio nostra sedentem
Cum soleat celebrare magis. caro uincta tonanti
In Stephano fauet ipsa sibi, dux præscius armat,
Quos ad dona uocat. ne quis hic dimicet anceps,
Corpus in arce dei patuit pro munere testi.
Ad Sauli posuere pedes uelamina sæui
Infernum quod hebraeus ait. iam constat utrisque
Hinc meritum sentire suum, cum sydera martyr,
Carnifices infirma petunt fors prima reuelat
Exemplum que creat, q; talia bella gerenti
Hoc de fonte fluit. sic occidentibus ut mox
Tartara succedant, morientibus astra pateant.

P etrum & Ioānem plurimos in Samaria baptizasse,
iis q; affuisse spiritum sanctum. Et Simonem magū
pecunias obtulisse Petro, ut idē & ipse facere posset,
atque ob id a Petro acriter obiurgatum.

S æpe sibi socium Petrus facit esse Ioannem
Ecclesiæ quia uirgo placet. quo denique iuncto
Samaria uicina petens baptismatis undis
Ablutus signauit ones, quibus affuit almus
Spiritus, & uarias fecit procedere linguas.
Fonte quidem lotus, sed non in pectore mundus.
Hic fuerat Simo ille magus, quem prodidit orbi
Pœna sequens nescisse fidem. contractibus auri
Munera uult æquare dei, nummis que referre

LIBER

Quod pretio mercator emat, quæ talia Petrus
Attentare uidens, quis nam te perditte dixit?
Mouit ad ista furor? domini quod gratia donat
Vt uenale putes. sensu hoc, non sumitur auro
Nec licet, ut cœlum corrupta pecunia quærat,
Quam terræ scrutator amat. tibi nulla profecto
Hac superest in sorte quies, nec ad ista uenire
Tu poteris pollute dolis, qui cordis amari
Felle tumens aliena petis. namq; atria mentis
Spiritus illa subit, quæ simplicitate nitescunt
Hac de uoce sacræ lux est manifesta figuræ.
Ecclesiæ speciem præstabat machina quondam
Temporibus constructa Noe, quæ sola recepit
Omne genus, clausis q; ferens baptismatis instar,
Cum uaga letales pateretur turba procellas,
Ad uitam conuertit aquas. simul ipsa columbam
Deluit & coruum. sed non concordia mentis
Fecit utros q; pares, hunc guttura plena rapinæ
Subduxere uiæ, cupiens q; in funere pasci
Nil potuit uitale sequi. redit ales amica
Frugibus, & nullis succumbit naufraga lymphis
Nutriri de morte timens, studio q; laboris
Dat documenta pii. quanto teneatur amore
Plus operi deuota fides, rostri q; modesti
Pignus oliua fuit. dilectio semper in ore
Fructum pacis habet. uolitant in fluctibus ambo
Ex uno sancto q; sinu. seruantis in aluo
Purganti uallante freto, tamen exulat unus
Et reditu cessante perit. non ergo saluti
Sufficit unda lauans, nisi sit sine felle columba,
Qui generatur aquis, Simo hic baptismatis undam
Contigerat, sed coruus erat. sua lucra requirens,
Quæ nunquam metuere deum, qui limine templi
Vendentes arcere solet. meliora sequamur.
Petrus ad ista uocat, qui filius esse columbæ
Dicitur ore dei. merito q; hac matre creatus
Ecclesiæ sublimat opus, de munere prolis

ARATORIS

Nomen habet genitrix. quod spiritus eligit almus
A litis innocuæ dignatur imagine cerni.

Philippum ab Angelo admonitum, ut Eunuchum regi-
næ æthiopum Thesaurario obuiam proficisceretur,
ut eum baptizaret, & Eunuchum in flumi-
ne baptizatum,

Angelus alloquitur plenum uirtute Philippum
Austrialem celerare uiam qua spado iugatis
Ethiopum pergebat equis. qui fidus in aula
Reginæ seruabat opes. uolat axe citato
Gaudia fixa petens. curru q; merebitur ipso
Errorum iactare rotas. o' quanta bonorum
Semina percipies. qui tam pretiosa lauacri
Sumere dona uenis. sterili q; in corpore condis.
Quod fructum meliore metas. impone Philippum
Lapidis os quod hebræus ait, qui mentis honorem
Nomine teste probat. iuuat hunc audire magistrum
Discipuli qui iura docet. dabit ipse propheta
De quo uerba sonant. qui q; omnia fecerit olim
Qua fuerit nunc parte satus. si credulus audis.
Et tibi nascetur. tu q; inde renasceris illi.
Conspectis properatur aquis ardescere coepit
Eunuchi fecunda fides. qui gurgite merfus
Deposuit serpentis onus. plaustris q; cucurrit
Helix meditatus iter. non parua figura
Causa sub obscuræ regionis imagine lucet.
Comprobat Hebræicus tædarum foedere Mosen
Æthiopem sociasse sibi. quem dogmata produnt
Postea cum domino uicinius ore locutum.
Quid mirum si legis amor. tunc crescere coepit
Ecclesiæ coniuncta fuit. quod sponsa perennis
Hac neniatur de gente magis. nec cantica cælant
Quæ fuscâ pulcrâ q; nocat. hæc pergit ab austro
Ethiopum qui torret humum Salamonis in ore
Pacificum laudare suum. quo nomine dudum

LIBER .I.

Signatum est q; Christus habet. iam debita mûdo
Custodem præmittit opum. quo pignore gazas
Incipiat proferre suas. Thesaurus in illa
Quis potior quam fontis honor? quod ditius aurum
Quam locuples sub corde fides? quam deniq; recte
Præuius huic spado est. quo procedente libido
Pellitur. & capiunt cœlestia regna pudici.

Saulum cum se in Damascum conferret. ut Christianos
persequeretur. obcaecatus a Domino. ac triduo post
ab Anania iussu Domini baptizatum. & oculo-
rum. & mentis donatum lumine. postea
in porta inclusum euasisse ini-
dus iudæorum.

Saulus acerba fremens committere bella Damasci
Iudaica feritate parat. sed amabitur agnus
Quo properat senire lupus. fors læta ruinæ est
In qua culpa cadit didicit de corpore lapso
In mentis iam stare gradu. cum lumina claudit.
Pectora tunc aperit. celi q; agnoscitur author
Discedente die. quantum meruere tenebræ.
Post oculos maiora uidet. mirabile seclis
Exemplum dedit alma fides. Anania furorem
Excudit o' noua palma. lupum domat ille rapacem
Hebræus quem dixit ouem. clamabitur orbi.
Hoc præcone deus. legis q; exutus ab umbra
Sub qua cæcus erat. terras lucebit in omnes
Perpetuo de sole calens. ne desine Saule
Hunc celebrare diem multorum lumine plena
Nox datur ista tibi. tu q; hic tua nubila portas
Ut mundi purgare queas. nunc plena figuris.
Internus documenta sequar. rectum q; latebris
Aggrediar proferre iubar. q; tempora Saulus
In tenebris triduana gerit. facit esse fidelem
Exempli mensura sui. tandem q; coactum
Poena magistra docet. dominum ne respuat ultra.
Post triduum superasse chaos. cum coeperit ipse

ARATORIS

Sic uisus reparare suos, quod ab orbibus attris
Et squamæ cecidere graues, natura quod anguis
Ferre solet, ratione uiget, iudæa uenenum
Semper ab ore uomit crudelior aspidæ furenda,
Perfidia coluber synagoga sibilat antro,
Discipulis Saluator ait, calcabitis anguem,
Purior obsequiis ut sit coelestibus actus,
Vipereum iacit ante nefas, & prælia doctor
Mox meliora gerit, qui cum superasset iniquas
Insidias, meruit clausis euadere sportis,
Sporta solet texti iuncis palmisq; uicissim
Tegmina dat Saulo retinens in ore figuram
Ecclesiæ, nam iuncus aquis, & palma coronis
Semper inest, inuat ecclesiam baptismatis unda
Martyrii q; cruor, dudum uescente catena
Nutriti sub dente cibi, distendere septem
Sportarum coepere sinus, tot in orbe profecto
Ecclesias scriptura canit, q; spiritus illic,
Sic operator adest, & signat nomina uirtus
Cum tamen ecclesiã celebremus in omnibus unã.
Protegit ergo uirum species, cui militat ipse
Vas in uase manens, atq; hac duce tutus ab hoste
Egreditur, cunctis doctor qui uincit in armis,
Petrum cum uiseret sanctos ad Lydam uenisse, atq; ibi
Aeneam quendã octo annis paralyticũ curasse,
credidisseq; in Christum qui aderant.
Peruigil excubiis commissi Petrus ouilis,
Postquam cuncta uidens, lustrauit in ordine sanctos,
Per Lydiæ tulit arua gradus, ubi moenibus astans
Respicit Aeneam defunctis uiuere membris.
Atq; anima nodis laxata mole solutis,
Non moriente mori, surgens paralytice dixit
Vectorem componere tuum, ne credere tardes,
Officium portare diu, quo munere uocis,
Stringitur in solidum, qui fluxerat antea ueris

LIBERTATA

Tunc iterum formatus homo, longi que cadauer
Temporis, extinctos ad uitam surrigit artus,
Se que leuans, uacui linquit monumenta cubilis,
Quod misero pars mortis erat, plebs cuncta per illã
Coepit stare uiam, multisq; superuenit ampla
Vnius langore salus, tacto q; liquore
Expulit inclusi sua mox contagia morbi,
Fontelauans animas, alieno robore firmat,
Eloquar hinc sacrae quæ sint arcana figura,
Si mihi corda mouet, cuius uox corpora reddit,
Octo q; annorum langoris proditur ætas,
Iure per hoc tempus membris defecit ademptis,
Antiqua sub lege iacens, ingulantia quippe
Vulnera semper habent, quorum fit saucius infans
Octauo ueniente die, sanauit ab illa
Parte grauem, lacerum que diu discrimine carnis,
In liquidis solidauit aquis, octauus ut agrum
Solueret a plagis, extincti corporis annus,
Quo numero ueniente die, solemne resurgens,
Iam Christus sacrauit opus, stat temporis usus,
Sed uoto meliore redux, hinc uulnera serpunt
Hinc ablata ruunt, ibi subdit regula poenis
Hinc purgat medicina uadis, spatio q; priora
Dudum laxa neci stringuntur membra saluti,
Signatis etiam numero paralyticus annis
Ille iacebat iners, cui proxima mota Siloa
Heu nullas præstabat aquas, piscina ligata
Porticibus iudæa fuit, nanque atria quinq;
Ad sua claustra tenet per quinque uolumina Mosæ
Legis adepta modum, cuius circundata gyro
Debilis æternum uidit sine munere Iesum
In libris ægrota suis, hinc eripit unum,
Qui ueniens peccata tulit, quam rite figuram
Mundus ubique gerit, quæ postquã sabbata solues
Impulit ad fontem, superauit gratia legem
Petrus ad ecclesiam reuocat documenta magistri,
Cuius in orbe manu paralyticus exilit unus,

ARATORIS

Et gradiente fide sua uincula proiicit orbis

Petrum in Ioppe Tabitam, quæ & Dorcas dicebatur
ad uitam reuocasse, manu que apprehensam,
egenis & paupibus, quibus suis opi-
bus pie subuenerat, restituisse.

T e quoque laude potens, coelestibus inclita signis,
Carminibus Ioppe canimus, qua sede Tabita,
Mansuras fundebat opes, & semper egenis
Munere mater erat, quæ uitæ tempore clauso
Ponitur in medio lacrymis plus lora pheret
Post funus uictura suum, fiducia Petrum
Euocat ille gerens diuini pignus amoris,
Vt nunquam pietate uacet quod uota requirunt
Præstaturus adest lugentia tecta petenti
Stant inopes, uidui & greges, & brachia monstrant
Exuuiis onerata suis, quas Dorcadis ipsæ
Texerant, dederant & manus, o qualia feruens
Inplorat fomenta dolor, non murmure tristi
Affectum pietatis agunt, nec ab ore frequentant
Instrumēta precum, quicquid bona facta merentur
Officiis uoluere loqui, uotis que repulsam
Elegere suæ, lateant ne uulnera cordis,
Que lacrymis fecere uiam, facunda gementi
Materia est dixisse nihil, nimium que sonora
Causa petit & lingua tacet, nec cessat ab aure
Clamora pulsante fide, qua Petrus aditur
Qui mentes audire solet, iubet ocyus omnes
Ire foras, flexo que genu fit pronior arnis
Tunc magis alta petens, Oratio fusa tonanti
Mox super astra uolat, propriis quia clauibus intrat.
Dic ubi sunt mundana tuæ sapientia legis
Qua uirtute negas in se corrupta reuerti?
Quæ uitam de morte uides, ut munera Petrus
Sentit adesse dei, quibus est reddenda saluti,
Quæ defleta iacet, fatur conuersus ad illam,

LIBER A. I.

Surge Tabita, uocata redit, luci & reducta
Se stupuit super esse sibi, quam protinus ipse
Prendit, & erectam, turbis gaudentibus offert.
Illa manus meruit Petri contingere dextram,
Pauperibus quæ larga fuit, qua uita reuertens
Cætera membra leuat, corpus & itura per omnem,
Hanc subiit, quæ causa fuit, si iure mouemur
Instaurata dies animæ patet apta figuris.
Quam nimis antiqui depresserat umbra pericli
Ad uocem conuersa Petri, caput ante grauatum
Legis in obscura gremio, uelut altera surgens
Ecclesia præsentem leuat, tenebras & repellit
Lux operum comitata fidem, quæ legis ab ore
Non fuerat promissa salus, quia fonte renatis
Gratia perpetuæ coepit dare munera uitæ.

Cornelio centurioni, quia pius esset, ac bona sua pau-
peribus erogaret, ab Angelo nūtiatum esse acceptu-
rum certam uirtutum suarum uiam monstrante
Petro, illum & tris ad Petrum misisse, &
deinde salutaribus undis perfusum.

Cæsarea uenerandus erat Cornelius urbe
Gentili de stirpe satus, quem dedita causis
Vita piis sacrauit aquis, cepit & gerendo
Credere, qui gessit quicquid baptisinate lotis
Consuevit præstare fides, nam missus ab astris
Angelus hunc adiens, summi in cōspectibus inquit
Stāt domini, quas spargis opes, quæ uerba precaris,
Præmia ne desint uirtutibus, accipe certam
Huc Petro ueniente uiam, sic uoce coruscans
Nuntius atem fixit mandata lauacris.
Nona fuit tunc hora magis, qua rectius hora
Prodiret iam trina fides, & tertia simplex
Hoc iterum ter trina docet, sacram & figuram
Singula ter faciunt, & ter triplicata fatentur.
Hæc est nona potens oculos, quæ reddidit orbi

ARATORIS

Post tenebras remeante die cum protulit oritur
De radiis lux nata Crucis, cunctosq; repleuit
Hoc sine fine iubar nam mundum constat honuisti
Gentibus esse locum, quibus in baptismate lotis
Plena repurgato fulserunt lumina mundo
Hanc solet ille sequi denarius omnia donans
Quæ præcepta decem seruantibus arbitet offert
Nec finit ut tardos præcedant ære priores
Temporis huius opem, quam sacri fontis adiuit
Præuius obtinam nostræ petat actio uitæ
Mortalisq; sibi studium proponat origo
Vt credentis amor rerum speculetur honorem
Et ferat exemplum meritis, qui præbuit undis
Iamq; capax fidei Cornelius indice uoto
Ad Petrum tres ire iubet confessio trinita
Sic ueniet generantis aquæ numerumq; per ipsam
Europæ atq; Asiæ, Libyæq; tenebitur orbis

Petrum esurientem coenaculum petiisse in meridie at-
dente sole, oblatoq; ei uase pleno omnis gene-
ris animalium refutasse cibum, & iussum
esse illi ut esset. atq; ter illum audisse
uocem ad salutem dictam.

Ardua progreditur coenacula Petrus adire
Iam medio torrente die, locus instruit altus
Despiciensq; solum. Petrum coelestia semper
Non terrena sequi. sextæ quoq; circulus horæ
Detegit ætatem, qua Christus uenit in orbem
Largiri saluantis opem, numerusq; dierum
Prætulit exemplū, quo condidit antea mundum
Quem uerat hac ipsa ueniens ætate redemptor
Peccati ditione premi sic deniq; sexta
Fertur & illa geri, sessus de calle magister
Cum putei super ora sedens, per uasa puellæ
Pocula quærit aquæ, requiem facturis ubiq;
Ecclesiæ de fonte suæ, qua Petrus in hora
Esurit, ille sitit pius ad sua dona magister

LIBERTANA

Addere semp amans, cui nominis auxit honos
Dat pariter nutrire fidem, letabitur orbis
Hac saturante fame, quæ munere pinguior omni
Delitiosa fluit, nullumque reliquit inanem
Perpetuas futura dapes, qui soluere nosti
Excute Petre in eæ retinacula tarda loquela
De quæ tuis epulis exhaustæ porrige lingua
Clauiger æthereus cœlum conspexit apertum
Vt suo honore suo demittitur inde figura
Vasis, ut in terris sit uisio, corpore Petri
Omnia posse capi, qui quicquam sumit edendum
Ecclesiæ facit esse cibum, præfertur imago
Quattuor ordinibus se summittentibus una
Ecclesiæ forma est, quæ quattuor eminet orbis
Partibus & laxat totidem præconibus ora
Omne genus retinens uolucrum pecudumq; ferarum
Reptiliumque simul mortalibus ista coherent
Ex meritis, uitiis que suis, patet ergo quod author
Iussit in ecclesiæ transfundi uiscera gentes
Macta & manduca, dum præcipit, abstrahere q; sunt,
Et tibi fac similes, qui uertitur alter habetur
Denique Saulus obit quia Paulus uiuere coepit
Absit Petrus ait, quanta est reuerentia sanctæ
Legis, & esuriens oblatas respuit escas
Ter sonuit domini nox, quæ dictata saluti est
Hoc genitor, natusque simul, sanctusque peregit
Spiritus huic fidei pugna cadit Arius unum
Personas tris esse negans, Sabellius unum
Sed patrem confessus ait, qui, deinde uicissim
Filius & sanctus dicatur spiritus idem
Sed totum sit ut ipse pater, quo dque ordine trino
Continet unus apex, hic diuidit, ille reliquit
Victus uterque iacet, nam iussio trina monentis
Personis numerum uirtutibus indicat unum
Quo uocat imperio gentes, hoc credere fas est,
Si uolumus complere fidem facis omnia Christe
Sanguine munda tuo lateris, qui fluxit ab ictu

ARATORIS

Discretæ coniunctus aquæ, maculosus oberrat
Anguis & extinctû lymphis gemit esse uenenum.

P etrum hebraice, agnoscẽtem sermonem, esse latine.
Præterea accitum a Cornelio illius domû eam san-
ctificaturum perrexisse, & Cornelium baptizasse,
atque nouum inde orbem caput erexisse.

C omperit accitus quæ sit sua uisio Petrus.
De merito qui nomen habet. nam Petrus hebræo
Agnoscebat sermone sonat. pro munere Christus
Sic uocitare dedit, quo cognoscente patefcat,
Descendit uisurus eos, quos miserat illuc.
Qui laticum quæsitior erat, descendere Petrus
Dicitur ad plebem ueniens, gentem que nouellam
Quæ nec dum cognorat aquas. pars merita pfecto e
Sacro fonte carens, cuius uia ducit euntes
Ad patriæ melioris opem. qua pergere cessans
Non intrat quo uita uocat comitantibus iisdem
Cornelii properat. cœlestia regna daturus
Sanctificare domum. genibus quem poplite flexo
Non finit aduolui. gratis dare munera fuerus
Arceat honoris opus. caput hinc nouus erigit orbis,
Qui percussus eras antiqui dente parētis,
Natalem que tibi fons reddidit edite rursus
Ne preme colla tuis alienis libera culpīs.
Vt primum fari sublimia dogmata Petrus
Cœpit, & æterni mysteria pandere Christi
Magnanimes stupuere uiri, uocem que sequentes
Inuenere uiam. quid non credentibus offert
Indubitata fides. cui nunquam munera tardant,
Nec faciunt diuina moram. mox spiritus almus
Indulgens uarias opulento munere linguas
Compleuit sine more domum baptismi frequentat
Petrus, ut ablutos flammis, purgaret in undis.
Exemplo caret iste locus, quo spiritus almus
Præuenit quas sanxit aquas, qui talia semper

Addere

LIBER .I.

Addere dona solet, solis que ex fonte renatis
Imposita properare manu. gerit ista uicissim,
Ne quisquam putet esse suum, meritis que uenire
Quod uariat qui sponte parat. nam spiritus almus
Nescia mensuræ fert præmia plus que ministrans
Quam sperantis erat. præcedit gratia uotum.

P etrum Hierosolimam reuectum, ac interrogatum
ab omnibus unde esset salus gentibus, & re-
spondisse non licere ea denegari,
quæ dei bonitate uenirẽt.
P. eruenit hinc abiens sublimem Petrus in urbem,
Quæ retinet uexilla Crucis. plebs cuncta requirit
Gentibus unde salus. aperit quibus omnia doctor
Subiungens que monet. nunquam fas esse negari
Quæ ueniunt bonitate dei. sententia uoce
Digna pii monstrare palam custodis amorem,
Vt uelit ad cunctos cœlestia regna patere,
Qui tenet has sine fine fores. quid turba querelis
Gaudia nostra teris? non sunt noua munera Petro
Persæpe assignata prius. cum nominis almi
Huic Christus dat laude frui. quem iura locauit
Ecclesiæ portare suæ, cum littore naues
Prospiciens astare duas, præcepta ministrans
In Petri uult puppe uehi synagoga profecto
Sicca remansit humi. postquam doctrina magistri
Ecclesiæ dedit alta sequi, stat perfida terris
Iam pelago corrente fide sua quippe figura
Hæsit utriq; rati. Ioseph iudæa uocabat
Hunc natum cui Petrus ait. tu Christe probaris
Filius esse Dei. pars hæc defigitur aruis,
Quæ cecidit terrena sequens, processit in altum,
Quæ creuit diuina loquens. cum pisce sine ullo
In tenebris captura fuit. nam tempore lucis
Lux qui Christus adest, spoliatur uada falsa draconis,
Vt cunctos ad littus agant sacra retia fontis,

cc

ARATORIS

Et de cœulei rapiantur fauce profundi.
Nam mare mundus erat, cuius de gurgite Petrus
Humida lina trahens, uerbo piscante carinam
Compleuit maiore sinu, quia turba duobus
E populis uentura foret, gentes que leuauit
Tunc famulante salo, plena que in puppe fatetur
Ecclesiam, cuius placida statione recondit,
Quod domini sermone capit, qui dixerat ante
Esse alias, quas quærat oues, has nempe parabat,
Quas nunc rite uocat, per quas clementia Petri
Congregat æthereis humana peculia septis.
Non deerit sua fama locis. Petrus omnia prendens
Bethsaida satus urbe fuit, que nomine hebreo
Venatorum est dicta domus, quia uerus ab illa
Ecclesiæ uenator adest, qui cuncta peragrans
Cinxit, & ad fidei collegit retia gentes.
Angelum noctu in Carcerē, ubi erat Petrus ingres-
sum, & carcerem illico repletum lumine,
iussisse que angelum ut se sequere-
tur, & Petrum raptis uin-
culis, omnibus que
ianuis patentibus,
secutum.
Clauditur obscuro, sed non sine lumine Petrus
Carcere, nec possunt tenebræ caligine furua
Ecclesiæ cælare diem, commune per omnes
Supplicium timor ille facit, custodia Petri
Publica pœna fuit, proprium sed pastor ouile
Seruato custode regit, quem dirat honore
Ter dominum confessus amor, de nomine petre
Nomen Petrus habens, æterna uocabula portat
Fundamenta gerens nunquam passura ruinas.
Expectate tuis, cuncto que in tempore caris,
Et nobis iam Petre ueni, simul omnibus exi
Quos stimulat nunc cura prior, iam nocte profunda

LIBER OTASA

Angelus astra ferens ergastula candidus intrat
Secomitante die, cœli ueniente ministro
Carcenis umbra fugit, pulsa periire tenebræ
Lucifero radiante nouo, color exulat ater,
Et mutata uident nocturna crepuscula solem
Custodum uallante manu, inter uincula Perro
Corpore somnus erat, sed cum uigilaret in illo,
Quæ nescit dormire fides, hoc cantica clamant,
Dormio corde uigil, læti documenta figura
Discite, qui liquido meruistis fonte renasci,
Et quæ forma manet sacratio in corpore Petri,
Cemite corde pio, docet hanc uirtutis apertæ
Angelus ipse uiam, tangens, latus impulit, in qua
Ecclesiæ stat parte caput, qua nuncius ortam
Nouerat, inde leuat, lateri subnexuit arce
Hostia sancta Noe clausis animalibus, hinc est
Diluuium uastante salus, producitur Eua
Dormitante uiro lateris generata propago
Nomen habens uitæ, si nunquam culpa fuisset
Sic mansura magis, Christus post mysticus Adam
Dignatus dare mēbra cruci, atq; in carne perempta
Morte premi, qua uita redit, noua dona liquoris
Per lateris sacrauit iter, nunc Angelus illa
Petrum parte uocat, mens credat ut omnis in ipso
Ecclesiæ constare decus, teneat q; superno
Assertore fidem, quo calciamenta monente
Hi meruere pedes, tetigit quos destra magistri,
Quæ totum mundauit aquis, gradientibus illis
Conclusæ cessere fores, putat omnia somno
Ludificante geri, cui præmia uera parauit
Maiestas ignara doli, iam ferrea claustris
Porta patet, rigidi laxant sua uincula postes
Gentibus abscindens duræ feritatis acumen,
Aspera cuncta domat, ne ianua fixa uetaret
Orbis iter, quo cursus erit, dic gloria rerum,
Ferrea quid mirum si cedunt hostia Petro?
Quem deus æthereæ custodem deputat aula

ARATORIS

Ecclesiae q̄ suae faciens retinere cacumen
Infernum superare iubet, mox liber ab hoste
Diuinum celebrauit opus, quem prima puella
A tenebris remeare probat, quia gratia Christi
Rem dedit esse parem uisus adit ipse resurgens
Foemineos. loquitur redeuntis gloria carnis
Ad sexum, quē mater habet, patet hinc quoq̄ uatē
Ecclesiam sensisse suum, quae gaudia porter
In cunctum diffusa gregem, quis talia fando
Explicet, aut uerbis attollat pondera rerum?
Maximus ille pauor gelidos qui strinxerat artus,
Latitiae mensura fuit, manet omne per aeuum
Pignoris huius apex, & syderis obtinet instar
Corpore q̄ Petrus sacrauit, & Angelus ore
His solidata fides, his est tibi Roma cathenis
Perpetuata salus, harum circumdata nexu
Libera semper eris, quid enim non uincula prestāt,
Quae tetigit qui cuncta potest, absolvere? cuius
Haec inuicta manu uel religiosa triumpho
Moenia nonullo poenitus quatuntur ab hoste
Claudit iter bellis, qui portam pandit in astra.

Finis Primi Libri Aratoris.

ARATORIS SVBDIACONI ROMANAE
ECCLESIAE CARDINALIS APO
STOLICAE HISTORIAE,
LIBER SECVNDVS.

p aulum iubente spiritu sancto ab apostolis segrega-
tum Paphum petiisse, ibi q̄ obcæcato Mago,
qui Paulo obfistere conabatur, p̄cōsulē
uiso miraculo in Christū credidisse.

Piritus accensam uerbo radiante
lucernam
Sub modio lucere uetans, secernite
Saulum
Dixit in oris opus, quem mox sacra-
uit euntem,
Imposita Petrus ille manu, cui sermo magistri
Omnia posse dedit, Cyprum, salaminae que linquēs
Pergit adire Paphum, quae fertur amoribus olim
Dedita, sacrilegae mansisse libidinis antrum,
Aligeros, que uagos studio coluisse procaci.
Hinc operum procedit apex, quia gratia maior
Ad delicta uenit, culpas huic posse remitti
Exemplum iam Paulus erat, q̄ splendida laudū
Materia est adiecta uiro, primordia casta
In luxu regione serit, fructus q̄ pudicos
Multiplicat lasciuus ager, cui nescia post hæc
Difficilis q̄ foret, cum sic uideatur, honestas
De turpi capisse loco, pars nequa uacaret
A meritis ieiuna, tamen molitur iniquus
Eloquio certare magus, contraria semper
Virtuti fecere uiam, iaculata retorquens
Ecclesiae bellator ait, fallacia monstrant
Quo pereas genitore satus, confinia mortis
In tenebris patiere tuis, neq̄ cernere solem
Tempus adus, que datur, rerum q̄ attendere formas
Artificem quibus esse negas, tunc nubila uultum
Ceruleis fixere notis, & pectoris atri

ARATORIS

Venit in ora color. quærit iam calle negato.
Quo duce tutus eat. cuius pede gressibus instet.
Quis tribuat miseratus opem. uacuas que per auras
Erroris palpauit iter. proconsule Paulus.
Mox didicit lucere fidem. cui causa uidendi
Nox aliena fuit. non sunt noua Paule salutis
Obsequia. e tenebris lucem bene surgere nosti.
Omnia secretam referant documenta figuram.
Si libeat uigili pulsare latentia sensu.
Iure docens Paulus. miracula condere cœpit.
Ex oculis inbar unde sui micat altius oris.
A misso crescente die. sic nuper iniquum
Subdere dignus erat. tenebris q. fatentibus hostem
Vincere. qui cæcus meruit sine fine uidere.

Paulum in Antiochiam profectum. iudæorum syna-
gogam adiisse. ibi que cum dextra silentium signifi-
casset. de figuris ueteris testamēti. & de Christi
aduēu ad iudæos habuisse orationem. in
qua de egressu Israel de Aegypto. &
de Ioānis testimonio meminit.

Antiochi dictam de nomine uisitat urbem.
Paulus. & ex templo properat dare uerba cæternis.
Quas synagoga tenet. dextra que silentia mādans.
Nostis ait. patribus tellus Aegyptia nostris.
Qua posuit feritate iugum. crudelibus aruis.
Quos rapuit per signa deus. quibus omnia cedens
Mutauit natura uices. cum uirga fugauit
Terga maris. fluctus que suis stetit exul ab oris.
Pulvere quo de calle placens. ponti q. facultas
Obsequio est subiecta pedum. redeunte profundo
Naufragium factura reis. qua uertere iussa
Per uarios sua iura modos. his strauit arenas.
His cum lauit aquas. iustis uia. fontibus unda.
Cum percussa silex uenis spumauit apertis
Aequoreos enixa lacus. de uertice sicco.

LIBER TA. II.

Flumineum largita uadum. non pristina morem
Gessit origo suum. ueterem nec præbuit usum.
Dona nouella ferens. quam lex æterna coegit
Non innata sequi. disincta q. semina monstrat.
Posse dari de rore dapes. de caute liquores.
Nam ne pauca piis fluere miracula causis.
Saxa uomunt latices. & inundant nubila panes.
Aereus q. liquor solidis induruit escis.
Quæ q. diu uacuas tenuerunt agmina fauces.
Frugiferis saturantur aquis. nimbi q. coloni
Dant epulas. pluuiam q. uorant. & mādatur imber.
Sic inuicta manūs. sic gratia plena creantis
Scit querulos nutrire greges. & ponere sacros
In patria meliore choros. ut uentris amœni
Fructus ad æternæ florescat semina uitæ.
Dauidica nam stirpe satus genitrice Maria
Christus adest. quem rota canunt oracula uatum
Venturum sub carne deum. se se q. creatorem
Virgineos intrare sinus. Euoluite quicquid
Sabbata uestra regunt. typice documenta figuræ
Perspicitis fulgere sacri præsepibus agni.
Cuius ab igne senes hauserunt dicta propheta.
Et dedit ante loqui quod cœpit postea nasci.
Clamauit uirtute potens Baptista Ioannes.
Non ego sum. post me ueniet. cui tangere non sū
Calciamenta pedum dignus. neq. soluere summā.
Quæ ligat excelsas humilis corrigia plantas.
Quam bene uox Pauli cecinit præcepta lauacri
Permiscens antiqua nouis. nec epistola cessat
Hæc iterare docens. patres baptizare nostri
In rubro sulfere streto sub nomine Mosæ
Per legem. cum petra simul sequeretur euntes.
Nā petra Christ' erat. Quid adhuc gēs sorda req'ris?
In libris sonat ecce tuis. ne credere tardes.
Consule signa maris. quæ mystica dona susurrant
Temporibus uentura crucis. cū sanguine Iesus
Tinxit aquas. lateris q. uno de uulnere fluxit.

ARATORIS

Quod uita tria dona daret. rubore quoniam ille,
Causa futura fuit. sic conditor abluir omnes,
Sic emit hic pretii colore est in gurgite ponti,
Apparent q; in uado miracula debita ligno.

Paulum petiisse iterum iudaeorum synagogam, ac de
Christi passione, & resurrectione praedicasse,
sterilem q; & inanē appellasse iudaeam,
q;que ipsam nosse deceret genti-
bus lumen futurum.

Sapientius obscuris radios infundere feruens
Mentibus, haec rursus memorauit i ordine Paulus.
Postquam signa dei carnis uestitus amictu
Christus ubiq; dedit faciens manifesta, q; orbi
Venerit ipse salus. stimulis agitata furoris
Impia turba fremens, petit hunc a iure Pilati
Suspendi, figi q; cruci. terrena propago,
Vota quod optanti non possunt omnia ferre,
Sponte salutiferi cesserunt munera Christi,
Qui libertatis pretium tibi uenit ab astris,
Perdita restituens, tumulis q; iacentia tollens,
Respice quam proprio maneat obnoxia regi,
Ne pereas, uult ipse mori. post tristitia facta
Quin etiam custode dato signare sepulchrum
Ad geminum uoluere nefas, domino q; paratam
Surgenti damnare uiam. pro caeca uoluntas,
Quae putat aeternum mortali lege teneri,
Et non posse sibi post funera reddere membra,
Qui toties aliena leuat, meministis ab ore
Dauidica resonare lyrae. corrupta uetabis
Sanctum nosse tuum. poterat ne in puluere lecti
Ferre moras, qui uita manet, quem suscitauit auctor
Nil patiens de morte deus. mors deniq; uicta est,
Vincendi transgressa modum, quae iudice tacto
Linquere iussa reos, spoliis uacuata uetustis
Per sua bella cadit. ueniens q; absolvere uinctos

LIBER .II.

Non retinendus erat. fors ultima coepit auerni
Iam uita praesente mori, quae q; omnia subdens
Ante fuit, tunc ipsa perit, triduo q; peracto
Lucis iter quod fecit adit. quo tota resurgit
In domino natura suo. de lege uidetis
Laxari non posse necesse. hunc quaerite, cuius
Sanguine mundati regno sociamur herili,
In cuius iam parte sumus, sub pignore carnis
Quam uoluit portare deus. tunc dogmata quosda
Ecclesiae dant ista uiros, uetere loquelas
Vltimus proferre pias. o' semper inanis,
O sterilis iudaea tibi. quae semina uitas,
Ne fructus afferre queas, quibus ore magistro
Paulus ait. uos ista quidem. uos nosse deceret.
A sit aliis hoc lumen erit. nam scripta faten tur,
Lumen in extremis posui te gentibus esse.
Gentiles stupuere globi, fontem q; secuti
Summere promissae cupiunt nouitatis honorem,
Et lympa genitrice sati meruere renasci.
Compellor ratione loci pro munere tanto
Historiae pulsare fidem. quae prodidit olim
Cum populos, gentes q; duas in uentre Rebecca
Ferret, & angustis includeret agmina muris
Consuleret q; rogans oranti corde tonantem,
Responsum meruisse dei. prior inquit in istis
Inferior, breuior q; manet, maior q; minori
Seruiet, & iuuenis palmae potietur honore.
Quicquid in hoc utero foecunda puerpera gessit,
Ecclesiae conceptus habet, formam q; sequentem
Gentilis concursus agit, qui crescit in aluo,
In qua uictor erit, quod iam meminisse necesse est,
Et studiis celebrare bonis, famulemur ut illi,
Cuius ab affectu nos contigit ante uocari,
Quam nasci, qui dona prius, quam tempora praestat

ARATORIS

Paulum enasse in Litra claudū ex utero matris, quo
uiso gentes sacrificare illi uoluisse ut Deo, ac Paulū
ob id statim scidisse uestem, & aperta phibuisse
ratione, ne sibi talia facerent, quia homo
esset, non Deus.
Iam q̄ lycaonios incedens passibus agros,
Lifram Paulus adit, fuit hac tunc clodus in uibe,
Supplicio comitante satus, uestigia ferre
Nescius ex utero, membri pars coeperat agri
Senascente mori, comperto dogmate Pauli
Quo monitore pia tendunt ad sidera mentes,
Mox uoluit diuina sequi, bene Clode iacebas
Has primum graditure uias, petis aethera sensu
Cum, necdum mouearis humo, pedibus q̄ negatis
Longius ire uales, Paulus speculatus in imo
Pectore quid caperet, clodi q̄ fidelis amorem
In uerbo iam stare Dei, sic clarius inquit
Surge citus, rectus q̄ tuis imponere plantis,
Exequitur praecepta salus, & calle nouello
progrreditur persona uetus, motu q̄ frequenti
Pulsat ubiq̄ solum, per q̄ omnia currere tentans,
Saepe timet quod nescit iter, modo gressibus ortus
Annofo langore senex, quod ut agmina cernunt,
Exclamant, diuum q̄ uocant, ac ferta ministrant,
Vt mactanda feri procedit uictima tauri,
Paulus ad hac tunicam rumpit festinus, aperta
Sic prohibens ratione uiros, solemnina nobis
Cur precor ista datis? fragili quos corpore constat
Terrena sub lege premi, fuit impius olim
Religionis honor, cum numina fusca metallis,
Artifices timuere sui, cum templa dicarent
Abscisis de tupe deis, tunc forte licebat,
Innocuos mactare greges, fibras q̄ tepentes,
Consultere, & nocem pecudis morientis in extis,
Quarere, nunc libeat uanis cessantibus aris
Aeterno parere deo, qui semina uitae
Praebuit & uariis prouentibus arua locauit,

LIBER

Cuius ab imperio, plenis consurgit aristis
De grano moriente segēs, palmes que recifus
Vulnere conceptas forciundius educat uias,
Quo moderante polum succedunt solibus imbres,
Tempora temporibus, que cum fugitiua recurrant
Post sua terga, uagi constantia permanet anni,
Descite iam uerum sacra de uirgine natum
In terris celebrare deum, nec uota feratis
Lanigero damnoſa gregi, quos liberat agnus
Vnicus, ablutum, qui sanguine comparat orbem,
His dictis instructa fides, sed corporis usus
In geminū processit opus, duplicem q̄ figuram
Personat una salus, toto quod in aequore mundi
Ecclesiae duo sunt populi per uerba duorum
Cui plenas captura duas facit esse carinas,
Nanq̄ hac humano generi collata uicissim
Claudorum docuere pedes, quibus astat imago
Singula quaeque gerens, populo communis utriq̄,
Quem Petrus antiquis tribuit consurgere plantis,
Ad portam uicinus erat, gens uenit ab illo
Circuncisa loco, psalmi, lex, atque prophetae
Cui Christi cecinere diem, quem Paulus ab aruis
Erigit, ad templi nunquam confederat aedes,
Longinqua tellure iacens, quia gentibus ortus
Coepit ab ore pio solide uestigia mentis,
In turbas proferre rudes, populo que mederi,
Quem latuit uox prisca dei, sic clodus uterque,
Cum properat genus omne leuat, gentis que salutē
Personae signauit iter, quae gloria rerum
Contulit ut Petro Paulum gerat ordo secundum
Qui fundamentis manet architectus in illis,
Vt tamen auctoris memoremus ad omnia laudes,
Hii duo sunt caci properantibus undiq̄ turbis,
Qui domino dixere simul, fili optime David
Da tenebras exire graues, da cernere lucem,
Quam nescimus adhuc, subitum tunc illa medela
Semper amica manus iubar intulit, atque reliquit

ARATORIS

Nox oculos, exulq; dies illuminat orbes,
Expauit que redux inopina crepuscula uisus.
Hos populos liquet esse duos, quos noxia uenae
Cæcauit natura suæ, clementia Iesu.
Cum celebravit iter, cum tempora carnis habere
Se uoluit, de luce nouat, purgat que figuram,
Quam delicta dabant, moxq; integra fuit imago.
Quæ meruit sentire deum, pars iuncta cerebro
Maxima sunt oculi, creat hos in munere Christus,
Qui caput & splendor rerum est, pars omnibus ima
Sunt in fine pedes, hos sanat in aggere cura
Vocis apostolicæ, quoniam speciosa uocantur,
Quæ pacem cunctis portant uestigia terris.
Exortum est lumen tenebris, per dona magistri
Hii statuant gressus, quibus est fors tradita uerbi,
Ut uigeat medicina sequens bonitate prioris,
Paulatim que salus in totum transeat orbem.

Persuasum iudæis, ut baptizarentur, ortam deinde fran-
dem, nō oportere quenquā baptizari, nisi circūcide-
retur prius. & Paulum primū, ac deinde Petrum
non faciendum id amplius iussisse cum amoto
sanguine spiritus cor circūcidat in undis,
post Christi aduentum.

Iam rabidas hominum Paulus superauerat iras,
Velificante fide, subitas uomuere procellas.
Iudaica de nube doli, non primitus ulli
Posse lauacra dari, q; circuncisio carnis
Accedat de lege dei, gens dura quid ultra,
Ad lapides, ferrumq; uocas? hæc umbra figura
Non species mansura fuit, simulata relinque,
Quæ iam certa uides, Christi processit ab ore
Vita manens, omnes que iubet de fonte renasci.
Qui ueniūt cur mēbra fecent? partem que resoluūt?
Cum totum saluare quæant? ne quære uetusto
More premi nouitatis opem, deflexa q; retro

LIBER OT II.

Lumina constitui, postquam uia rectior omnes
Dirigit, & cæsis illustrat sentibus orbem,
Lite sub ambigua Paulus loca tendit ad urbis,
Cui radiant monimenta Crucis, sanctos q; reuifit
Iuris apostolici proceres, quibus omnia præsens,
Quæ sunt gesta refert. Petrus cui maxima cura est
Commisissos augere greges, ad pascua cunctos
Se duce lata uocans, has explicat ore loquelas.
Gemitis æternum seclis memorata uetustis,
Quæ populo docili cecinerunt ore propheta,
In nobis complexse deum? qui maluit emptor
Omnibus esse salus, nullum discernere passus
In pretio, quo uita redit, mihi iussit apertam
Gentibus hanc monstrare uiam, quid uota morari
Tardari q; iuuat? quid ne hæc ænigmata prodest
Misceri cum luce noua? quos gratia purgat,
Ut ueniant, lex nulla uetat, cœlestis amoris
Materia est festina fides, hanc Christus adoptat,
Hanc facit esse suam, quæ quisq; merebitur uti,
Circumcisus adest, & iure renascitur undis.
Pastorem statuere sequi, placet ergo ministros
Ire simul, scriptis q; piis absolvere gentes,
Hoc illis non stare iugum, tamen esse cauendum.
Ne simulacra colant, quorum libamina semper
Execranda forent, ne suffocata cruore
Quæ maculantur, edant, ne seuior hoste libido
Hos impura præmat, quos lux baptismo mundat.
Clarius ut liqueant huius documenta figura,
Et progressa prius cur iam discedat imago?
Principium meminisse iuuat, deus inquit Habraam
Ut testamentum tibi nunc, soboli q; perenne
Constituas in carne meum, præputia ferro
Circuncide libens, & fœdera nocte superna
Secretam scrutemur opem, uideamus in isto
Vulnere pacta dei, quæ testamenta recondit
Præscius, ut terris consortia iungat olympi,
Quæ didicit iurare puer, qui primus ad undam

ARATORIS

Repperit ecclesia currentem fonte Rebeccam.
Corporis ille locus, quo circumciditur Abram
Luxuriam lasciuus habet, uti q; minister
Naturæ sub lege iacet, pater ipse futurus
Seminis unde salus ad uitam pullulat orbis.
Euacuat, quod culpa grauat, truncata libido
Virgineum promittit opus, hæc nanq; propago
Diuinum concepit iter, hinc sacra Maria est
Ad partum, generata nouum, quæ coniugis expert
Mater inest, natusq; Dei de uirginis aluo
Emicat, atq; hominem mediator i omnia complet.
Hinc terrena Ieuans, illinc cœlestia præstans.
Præterit ergo uetus Christo nascente figura.
Hæc facies ius omne nouat, cultroq; fugato
Spiritus ardescens cor circumcidit in undis.
Qui sanantur aquis, ne figant uulnera membris.

Paulum a spiritu sancto prohibitum in Asia & Mesia
prædicare, in Macedonia accessisse, q; Macedonem
quendam in somnis orantem uidisset, ut in
Macedoniâ proficisci uellet euan-
gelium prædicaturus, & sequenti
luce profectum.

Nescius interea curis laxare quietem
Paulus in orbe docet, uerbiq; ligonibus omnes
Excolit, & fidei cogit flauescere messem,
Errorum fugiente gelu, quem spiritus almus
Hæc Asia proferre uetat, nec Mesia quinit
Diues agris huius tunc semina ferre salutis
Fœcundo ieiuna solo, uir quippe macedo
In somnis hæc uisus ait, miserere precamur
Illyricos dignare sinus, o gratia quantum
Improvisa parat, subito flammantur amore,
Qui positum iam tempus habent, sic nocte fugata
Doctiloquus conuertit iter, fructuq; loquelæ
Vescitur esuriens Macedonia, per que soporis

LIBER I.

Dona salutiferam meruit comprehendere linguam.
Quæstio crebra sonat, si plenus munere largo
Prædicat omnipotens, non ueni perdere mundum,
Sed saluare magis, faciat quæ causa negari,
Hæc aliis, aliis que dari, cum prodiga Iesu
In commune uelit pietas succurrere cunctis,
Suppetit affatim exemplorum copia, nos q;
Lectio multiplicem docet hac in parte figuram,
De qua pauca canam, Luca narrante relatum,
E populo quidam Christo comes ire rogabat,
Quem secum prodire uetat, qui deinde tacentem
Sponte uocat, nouit mundans interna magister,
Quæ uerbum iam corda ferant, quos obstruat intus
Error iniquus adhuc, ut tunc doctrina ministret
Officium, cum tuta uenit, ne sancta, quod inquit,
Incipiant uiolare canes, cœnoq; grauari
In margaritis uertant contagia porci.
Altera res etiam superest in carmine dura,
Sed quibus ex ueteri patuerunt omnia forte,
Ore datas tenui facile est aduertere guttas.
Exodus ille liber memorat uelamina sacri
Pontificis, quæ nempe queat splendescere ueste,
Officii q; habitum nitido componere cultu.
Quis segmentatus mediis altaribus adstet,
Quas inter species parili numerantur amictu
In femore exuuiæ, quibus indumenta pudoris
Progrediens ad templa locet, studeatq; sacerdos
Obstrictis renibus mysteria castus adire
Quod statuit lex prisca, magis deuincta, quæ iussit
Tunc hæc membra tegi, quæ possidet atra libido,
Cum properat libare deo, laxata relinquens
Coniugio post sacra tantum, ne partior usus
Ad sobolis non staret opus, sterili q; marito
Cœnubii frigeret amor, cum certa propago
Hoc solenne gerens nullos admitteret unquam
Externa de stirpe uiros, ubi nomine prisco
Ex aditis perdurat honor, proles que per anum

ARATORIS

Sanctificanda redit, uicibus supplenda creandi.
Ecclesiae nunc alma fides sine fine pudicos
Pontifices iubet esse suos, & querit in omni
Cauta tribu, quos rite probet nec sanguinis iste,
Sed meriti successor erit. tamen illa figura
Qua sine nulla uetus subsistit littera, demum
Hac melius nouitate manet, uariat que recurrens
Alternata ratione uices, ne forte sacerdos
Tunc generare uelit, cum necdum mente capaces
Cernit adesse greges, cum que instat nobilis ardor,
Discendi que famet, ut apertius ora resoluat,
Ne quisquam ieiunus eat, nam semine uerbi
Prolem posse dari, Paulus quoque saepius inquit,
Filioli dicendo mei iunat ergo parumper
Eloquium genitale premi, studium que docentem
Dispensare suum, laxans pro tempore uires
Ingenii, strictas que ferens, ne fusa prophani
Conculcata terant, mundatis sancta reseruans
Fas uetat inde queri, culpis hoc imputet Adae
Venae poena suae, quid enim rea fauce parentum
Progenies sibi iure petat? sator ille benignus
Ni donare uelit, quicquid temerarius error
Corrupto natale tulit, uia sola salutis
Affectus parentis erit, miseratio semper
Conditione caret, praestans indebita Christus
His pius accelerat, iustus que his munera tardat.

Paulum in Macedoniam a puella phœbade aeterni
dei ministrum esse populo clara uoce ostensum, ac dia-
bolum, qui in ea erat iussu apostoli fugatum, & liberatum
remanisse puellam. ob id que puellae heros iratos, qui in-
de quaestum capent, concitasse plebem in apostolum, & ca-
sum, ac in carcerem detrusum Paulum cum Syl-
la, noctuque terremotu facto omnium
uincula soluta, & libe-
ratos e carcere.

In macedum

LIBER II.

In macedum terris cum moenia nota Philippi
Doctores celebraret iter, bacchata puella
Sub stimulo Phythonis ait, Paulum esse ministrum
Aeterni scitote dei. professio uera
Mendaci de teste sonat, uocem que fidelem
Perfidus author habet, sed non defertur honori
Quod cogit formido loqui, nec mente coharet
Nudus amore timor. Paulus miseratus ab atro
Dæmone corda premi, nolens que licere prophano
Diuinas aperire uias, fuge dixit, & istam
Vltimus tentare caue. nil iussa moratus
Hostis abest, uacuum que domum possessor iniquus
Deserit, ac profugo mulier sanata periclo
Conticuit de laude uiri, quae coepta peregit,
Plus que tacens hoc esse docet, de munere uulgi,
Hac quaestum faciebat heris, quos turbidus implet,
Quo caret illa furor, populi que procacis in aure
Seditione fremunt, romanis obuia sacris
Sacra dari, ritus que nouos exire per orbem,
Et ueteres cecidisse deos. tunc agmina raptim
Fustibus innumeris, eliso corpore Pauli,
Conueniunt, ubi carcer erat, quem sedibus imis
Includunt comitante Sylia, uestigia quorum
Ligno mersa cauo uinclis tenuere beatis.
O felix de clade locus, cui clara refulgent
Lumina pro tenebris, in quo dedit esse perennem
Nox antiqua diem, niueam translatus in aulam
Ecclesiae, cunctis que ferens modo dona salutis,
Quam bene carcer erat, tota concutitur urbe,
Qui primus noua testa petat, qui uae oscula figat
Postibus, & tacta sacretur parte chylindri.
Iam nocturna quies, per corpora serpere fessa
Caeperat, & exiliit tellus imitata ruinam
Visceribus concussa suis, & claustra relaxans
Mota uagatur humus, seruit que canentibus hymnum
Tempestat famulata soli, proh quanta patescis
A nullo superanda fides, ueniente periclo

dd

ARATORIS

Pœna fugit, gemitusq; metu discrimina crescunt,
Vt perdant tormenta locum, tremefactus ab alto
Excutiens sua membra toro, cum libera custos
Cerneret antra necis, gladii mucrone resecto
In iugulum uult ferre manum, sed non licet illi
Paulo teste mori, cuius solamine uitam
Repperit, atque suo meruit de carcere solui,
Descendensq; domum sacris fomenta ministrat
Vulneribus, liquidamq; parat sibi redditus undam,
Cœlestem tacturus aquam, nam corde saluti
Figere Paulus amans, cunctos simul amne fluenti
Diluit ætherei, patuit cui luminis ante
Gratia non perimi, creuit post uita renasci.
Blandiloquis olim capta est sermonibus Eua
Deceptura uirum, nunc improbus ora puellæ,
Qui tunc dæmon agit, repetens ad crimina sexum,
De quo præda fuit, multis uentura canendo,
Peccati conceptor erat, sed apostolus Adam
Iam melior cœlesti leuans in imagine signum,
Qui fuerat terrenus homo, nec certa recepit.
Nā fallit quod ab hoste uenit, metuamus ut omnes
Hoc audire nefas, nec corrumpamur amari
Melle doli, si uera canat, qui falsa ministrat.

P aulum Athenas profectum, & a plebe uerborum se-
minatorem ibi appellatum cū Epicureis & stoi-
cis, aliisq; philosophis disputasse. hinc ad
urbis primates ductū, eorum uanos
esse deos demonstrasse, & in die iu-
dicii daturus oēs dignas pœ-
nas, nisi in Christū, quē ipse
prædicabat esse filium
dei, crederent.

I ngeniis claras & linguis Paulus Athenas
Ingreditur, tumidamq; feris conflictibus urbem
Eloquio torrente premit, quem turba profari
Doctussonis mirata modis, quibus inquit ab oris

LIBER .II.

Verborum fluit iste sator, plebs nescia Paulum
Semina ferre uocat, fruiturque errore magistro
Vera loquens, nanq; hic facundus in orbe uiator
Ambulat, atq; colit, cuius labor omnibus instat,
Vt crescat diuinus ager, purgataq; fructum
Mens humana ferat, lolii ne sordet herbas,
Quam segetes portare decet, manus æmula cogit,
Ad procures hunc ire simul, quibus edidit astans.
Cecropidæ, quos fama canit sermone deserto
Gymnasiis uernare suis, ubi præsidet altus
Sacrilegæ nouitatis amor, uos cernimus aram
Ignoto posuisse Deo, qui condidit astra,
Qui pelagus, terrasq; dedit, quem uita parentem
Vt moueamur, habet, cuius spiramus ab igne,
Cuius imago sumus, de quo cecinere poetæ,
Hinc hominum constare genus, quē prædico cuncta
Sanxit ab ore suo, cur hæc diuina uocatis,
Quæ facitis, uacuoq; metu cœlesti putatis.
Auxilium, quod gignit humus, natura metalli
Visceribus iacet ima soli, quibus eruta sumit
Ingenii fabricantis opem, seu numina templis
Hinc ueniant, seu uasa focis sibi causa timoris
Ars operata deos, dominum super omnia fufum
Claudere nemo potest, paruisque artare figuris.
Quod capitur minus est spatio capientis, in auro
Materia est, opifex rerum non sustinet usum,
Quem simulant, quos ipse creat, quam dura luetis
Crimina, quam stultam sese sapientia uestra
Iudicii est sensura die, cum corpora Christus
Surgere cuncta iubet, tormenta que sine carebunt,
Vt que reos cruciet, seruet quos deuoret ignis.
Sic caro iuncta Deo carnales expiat actus,
Et commissæ sibi coram. hac examinat ultor,
Qua uoluit moriente pati, quam saneris expers
Viuificare uolens, post tartara reddidit astris,
Hæc multos ad dona uocant, Dionysius ipse
Primus in arce soli noua præmia iungit honori,
dd ii

ARATORIS

Complexus q; fidem sic incipit esse sophista.
O lupe Paule rapax, dedit hoc benedictio Iacob.
Nomen habere tibi, quid iam remanebit in orbe.
Quod non ore trahas, postquam solertia Graia
Cessit, & inuictas in dogmate uincis Athenas.
Cur Epicureus, uel Stoicus impia soli
Bella cient, referare opus est, quo nomine multi
Sectarum coiere greges, uitam ambo beatam
Elegere sequi, quam corpore diligit alter.
Hic animi uirtute colit, dat & actio Pauli
Ad uitam praecepta piam, sic themate iuncto
Hi magis alternis soluerunt uocibus ora.
Corporis, atq; animae commissus partibus extat
Plenus homo, sed nunc studiis diuersa sequentes
Ambo uolunt, qd neuter habet, uas lumine plenu
Subdit utrunq; Deo, uideo clamans, caro menti
Quam sit iniqua meae, rursus q; salubriter inquit,
Non propria de parte geri, quod gratia donat,
Hoc celebremus iter, uita quia Christus, & ipse.
Se uocat esse uiam, per se gradiamur ut ad se.
Sancta q; ne pedibus possit cessare lucerna,
Præco datus fidei uestigia suggerit orbi.

P aulum petiisse Corynthus populosam urbē, in qua
rūc pōticus quidā Aquila nomine erat praeceptor,
hospitem q; eius factum. Itē Christū iussisse Paulo,
ut in ea urbe prædicaret, & Christianos
factos corynthios.

Attica discedens iam liquerat agmina Paulus
Eloquiis superata piis, bimaris q; corynthis
Moenia iuncta petens populosam repperit urbem,
Quæ licet alterni contingeret æquoris undas,
Perpetuas sitiebat aquas, ibi Ponticus ille
Aquila tunc praeceptor erat, uir plurima laudis
Instrumenta gerens, cuius se Paulus amico
Contulit hospitio, sociam dignatus adire

LIBER II.

Artis amore domum, nam scenifactor uterque
Pollebant operis studiis, & dogmate legis.
Christus ait, nunc Paule doce, non obuiat ullus
Me comitante tibi, quæ sit mihi mœnibus istis
Turba uidens, insiste loquens, ego pectora firmo,
Ista monent nullos unquam de munere tardo
Posse queri, gratis quod dat clementia Christi.
Testa sub ambiguo lateat ne forte figura,
Qua dabitur ratione canam, de nomine saepe
Argumenta trahi, documenta que maxima gigni
Scriptura cecinere pie, iuuat altius ergo
Quærere, qui Paulo carus coniungitur hospes
Factus in arte comes, sub cuius imagine causæ
Sic uocatus erat, quali ue decorus honore est,
Hæc quoque parte placens, aquila natura fidelis
Sponte gerit, quod forma tenet, nam debilis æuo
Et declinatis senio iam uisibus ales
Flammis uero sub sole iacet, pennas q; grauatas
Eius in igne fouet, nocturna que lumina pandit,
Atque oculos radiis ardentibus ingerit ægros,
Ad ueterem reditura diem, sic dona caloris
Languida sumit auis, cuius de fomite uires
Accipit, & prisci reparat dispendia secli,
Cui ne sola forent, quæ feruidus incutit æstus
Per laticum purganda uadum, ter mergitur undis,
Essentium deponit aquis, iuuenem que, decoris
Effigiem de fonte leuat, quis apertior actus
Religionis erit, cum tibi lumine solis
Tangimur, antiqui contagia soluimus æui
Accedente fide, lympa mox matre renati
Conspicimur nouitate rudes, infantia rursus
Fit recidua seculi, gemino manantibus ortu
Hic melior natalis adest, bene conscius huius
Alitis exemplo, quem spiritus egit opimam
In cithara uersare manum, renouaberis inquit
More aquilæ, qua lege datur sentire, probatis
Laude placere typi, quod firmant cantica iusti.

ARATORIS

Nec vacat ars Pauli socio celebrata sub ipso
Secreti uirtute boni. tentoria quippe
Fortia mobilibus fabricabat in aggere testis,
Longius hæc abiens peregrinus ubiq; uiator
Erigit, atq; hyemes, soles que his pellibus arcet.
Nos quoq; per culpam prima de sede repulsi
Exilio mundi iacimur, uia reddita tandem est,
Qua patriæ repetamus iter. munimina nobis
In castris sint Paule tuis, ne criminis imbres
Tempestas mundana ferat, scelusq; uapores
Ignitus tentator agat, sub tegmine tali
Tuta salus nullum discriminis excipit ictum,
Nec prostrata feri succumbit uiribus hostis.
Mystica signa duces præmittunt laudibus arteis.
Pisces Petrus agens, homines capit, æquoris hospes
In sacris persistit aquis, habitacula Paulus
Dum terrena leuat, docet, ut Cœlestia condant.
Facta que sæpe manu, nunc construit atria uerbis.

P aulum iuisse Ephesum, quosdamq; a Ioanne
baptizatos iterum sacris abluisse
aquis, q; expertes forent
nominis spiritus
sancti. ac ita
timore re
pletos.

Vteriora sequens Instratis finibus arua
Cōueniens Ephesum Paulus docet, atq; ibi quosdā
Prospiciens altare uiros, an spiritus almus
Venerit his quæsitore ait, qui fonte Ioannis
Se dudum maduisse ferunt. nam nominis huius
Expertes hucusq; trahi, quos flumine sacro
Abluit, & sanctus mox spiritus ora repleuit
Verborum que dedit solitis uirtutibus imbrem.
Sæpius arma mouent ista de parte prophani,
Et bellare parant, quibus ut contraria possim

LIBER .II.

Fundere tela loquens, tu nunc mihi largius ora
Spiritus alme riga, sint ut tibi dogmata digna
Quæ dederis, tu uocis iter, tu semita linguæ,
Tu dictare ueni, qui per tua munera semper
Quod reddamus agis, doni q; resuscipis usum.
Nomine uenturi præcursor in orbe Ioannes
Exhibuit baptismum suum, domino q; parauit
Ipse uiam, memorans cunctis baptismum futurum,
Post aliud quod iure datur, quod trina potestas
Illustrare solet. sed quod magis eligit huius
Tangere Christus aquas formā facit omnibus ad se
Currere fonte pio. sacram ne deferat undam
Vterius mortale genus, quam corpore mundo
Et dominus dignatus erat, cum deluit amnem
Per famulum mergente Deo, iam flumine tacto
Discipulis hoc cessit opus, quos dogmate plures
Baptizasse canunt. serui cessare lauacrum
Fas fuerat ueniente dei prænuncius, ex quo
Dixerat ista prius quo tempore fecit Iesus
Iam plenum baptismum geri. uelut ante Ioannes
Cur solitum proprium q; daret? quæ regula Paulū
Compulit ut Christi deberet fonte renasci,
Quem non uenturum, sed iam uenisse Ioannes
Insinuans, digito, cœlestem prodidit agnum
Hunc peccata canens a cuncto tollere mundo.
Quid geminū baptismum cupis simulare prophane?
Diffona nō iterant, repetitio rem tenet ipsam
Non aliam, bis q; illa foret quæ primitus esse
Cœpit, & ipsa redit. nam cum discordet origo
Principii, finis q; sequens, & singula dici
Et patet esse semel, nullo q; errore grauantur,
Quæ collata simul possunt diuisa probari.
Cum tamen hæretica nigredine plenus æuermi
Polluitur quicumq; lacu, si lumen habere
Ecclesiæ uult forte pie, non cogit ad undam
Nostra fides hunc ire iterum, quia nomine trino
Dogmata praua trahūt, nec qui, sed qd dare possint
dd iiii

ARATORIS

Explorare solet, posita quem uera fateri
Instituere manus, solus q; repellitur error
In diuersa trahens, quod spiritus efficit unum,
Hos etiam bis sex memorat scriptura fuisse.
O sacer & felix numeri modus, agmine fuso
Cum meruere cibi damnorum semine nasci
Iuris apostolici, lata est tot gloria uasis.

fr. Paulū urbē Ephesū ad Christū cōuertisse, atq; eius ueste
fafa per ægrotatiū artus curatos morbos, & dæmo-
nas eadem uirtute fugatos. Septem item iudæos tē-
tasse curare dæmoniacum quendā in nomine Iesu,
quem Paulus prædicabat, & lacerasse Diabolū
illis uestes, & faciē dissecuisse, ita ut nudi &
uicti fugerent. magnificatum que
ob id in tota urbe nomen
Iesu, & sacris undis
omnes per-
fufos.

I am sermone potens Ephesi conuerterat urbem
Paulus, & æthereis fulgebat gloria signis.
Cum q; per innumeros mutarent faucia morbos
Corpora, nec miseros operata reficeret ægros
Artificum medicina manu, uelamina sacra
Absentes petiere sibi, quibus affuit ardens,
Ut caderet uapor ille, fides, finem q; calori
Altera flamma daret, semicincia deniq; Pauli,
Atq; oblata palam sudaria fusa per artus
Langorum pressere focos, membris q; repostæ
Ad nihilum fluxere lues, uigor omnia curans
Tactus erat, nullæq; domus a munere cessant,
Quod medica de ueste ferunt, uirtute sub ipsa
Spirituum quoq; turba minax, uelut irrita fumi
Pars per inane fugit, ne fabrica pulchra creantis,
Quæ plasmata solo cœlestis imaginis instar
Traxit, & authoris speciem pro pignore gestat.

LIBER .II.

Hospite sit polluta suo, templum q; decoris
Inficiat prædonis odor, quo tempore septem
Iudaica de stirpe uiri noua prælia tentant,
Sic prius affati, quem Paulus nomine Iesum
Prædicat, hūc tibimet pariter præponimus & nos,
Peruasum dimitte locum. uox reddita contra.
Qui sit Christus ait, qui Paulus, sentio, nam uos
Ignotos uitare licet, cognosce furorem
Gens inimica tuum, dæmon regnare fatetur,
Quem uenisse negas, atq; hoc conuinceris ipso,
Quo stimulante ruis, cui non datur ore placere,
Quod terrore mouet, contraria dicere uoto
Causa Dei prohibet, quam lex comitatur amoris.
Hæc est uera fides, quæ tunc spectacula plebi,
Quam ue triumphalem domino uincente coronā
Contigit inde geri? rabido cū murmure frēdens
Dæmonis ira suis bene noxia rumpit amictus.
Dissecat & facies, fugiunt q; pericula uicti,
Nuda q; præcipiti conuertunt terga pauore.
Quid iudæa ferox iam non de clade timebis?
Quæ socio sic hoste peris, cui criminis author
Punitor q; idem est, ne sit te iudice pulsus,
Qua simul est peccante reus, mox fama per urbē
Sparsit ubiq; uolans, & dæmonis edere uocem,
Quod uirtus est summa dei, concurrere gaudent,
In latices intrare pios, maculas que uetustas
Fonte lauare nouo, sanctis que nitescere lymphis,
E' quibus una datur, simul insons omnibus ætas.
Ast alii magicis ponunt incendia libris,
Ut mereantur aquas, & uitant ignibus ignes.
Ardua flamma nimis, cuius super æthera fulgor
Euolat, & cœlum tales petiere fauillæ.
Quinquaginta etiam pretium posuere libellis
Milia nummorum, quoniam meruere nocentes
Sic abolere nefas, huius hæc causa figuræ est.
Lege facer numerus delicta resoluit, ut olim
Deluit in toto Dauid sua crimina psalmo,

ARATORIS

Contractus q̄ fugat, nam quinquagesimus annus,
Cum iubilæus adest, proprii distractio ruris
Antiquo donatur hero, seruire coactus
Libertas amissa petit, mala debita laxat
Creditor, & lumen patriæ uetus aspicit exul.
Quinquaginta etiam cubitis distenditur arca,
Quæ depressa uadis, atq; æquore tuta salutem
Sub numero pietatis agit, seruata q̄ crescit
Per spaciū parcentis opem, quia Christus ubiq;
Condidit ecclesiam uenia fabricante pacem,
Quæ sic coepta fretis latissima funditur aruis.

Demetrium statuarium Ephesi seditionem cōcitasse q̄
dixisset Dianæ Ephesiæ tēplum toto orbe celebra-
tū ruiturū, & cæterorū deorum existimationē
nisi diis suis cōsulerēt, amissum iri Pauli ex-
hortationibus, & cōcursum ab oībus
in theatrum, & temere seda-
tum tumultum.

Infelix Ephesi Demetrius arte locabat
Sacrilegis de lubrica locis, argentea suetus
Soluere nota suæ pretio maiore Dianæ,
Cedere cuncta uidens prisci monumenta furoris
Ingemit, & uanas his uocibus excitat iras.
Non pudet o' socii nostram cecidisse Dianam,
Quam mundi suspexit honor, mortalibus ultra
Quæ speranda salus, si non per secula possunt
Fine carere dii, quæ nunc simulacra sacellis?
Quæ poterūt dare tura focis, quos aduena Paulus
Territat, & quicquid gerimus pro nomine diuum,
Muta metalla uocat, quorum discedit ab orbe
Religio, pulsi q̄ fugam petiere pœnates.
Hei mihi iam uideo subitis lapsura ruinis
Condita sana diu, templi quoq; nobilis ædem
In cineres, stragem q̄ dari, quam prædimus arcem,
Quam ue tenemus opem, quibus iterclusa facultas

LIBER .II.

Est operum, crimen que foret fecisse Dianam?
Pergite, tempus adest, labor ultimus omnia secum
Si desperet habet, sola est uia uincere uictis.
Formidare nihil, restat sors certa triumphī
Pro superis mouisse manus, insurgite telis,
Et quam uota deam celebrēt, hanc arma reposcant.
His dictis plebs mota fremit, magnam q̄ Dianam
Communi clamore uocat, ac præpete cursu
Itur in obscenum cum seditione theatrum.
Non alio decuit causas, meritum q̄ Dianæ
Lasciuo tractare foro, capit area turpis
Conciliū deformis opus, tamen impetus amens
Fluxit, ut in uacuas oculis qui labitur auras
Nulla q̄ dispersus retinet uestigia fumus.
O miseranda manus, cui tu præstare laboras,
Perpetuam cur esse putas? te teste sacellis
Eruitur fugitiua suis, quo iure pauescis,
Qua pereunte doles, coelo q̄ adiungere tentas,
Quam terris remanere negas. Nunc ordo figuræ
Explorandus erit, latebris que uidendus aperitis
Dicitur e solo Demetrius atria demens
Argento posuisse deæ, cum plura capaci
Protulerit natura sinu, quibus ista metallis
Fingeret, ut fulsis animentur uultibus æra.
Ingeniū que manus promittunt munere cautes.
Quod si sanctiloquos uoluamus ab ordine libros,
Inueniemus iter, puris quia sensibus aurum
Comparat, argentum nitidis scriptura loquelis.
Nam psalmus licet ista canat, tamen inclyte Moses
Altius hæc memoras populo cum talia dicas.
Aurum, atq; argentum templorum ferte decori,
Quod iacet interius menti, non dura metalli
Materies sub corde latet, sed apertius illud
Exagitat, quod Christus amat, mens obtulit aurū,
Cui fuerit pretiosa fides, pariter q̄ ministrat
Argentum, cui uoce sonant bona tympana cordis,
Ut dominum duo iuncta colant, de pectore sensus,

ARATORIS

De sermone sonus, sic aurum dogmata legis,
Argentum que petunt hoc ad pia templa parari.
Nos quia templa sumus, si crimina cuncta recedant
Præscia uerba monent, quod apostolus ipse reuelat,
Corde salus credentis erit, confessio uoce.
Sacrilego res una fuit. Demetrius ædes
Condidit argento, cuius faciundia monit
Hos animos, ut norma prober sine iudice sensu
Numina uana coli, nec de uirtute uenire
Pectoris istud opus, cui pars hæc sola dicatur,
Quæ rationis inops nudam ferit ore loquelam.

Paulum in Troiam urbem prædicaturum accessisse,
cum quin coenaculo prædicaret, produxisset que ser
monem usque ad noctem, multa accensa fuisse funa
lia, interea que Euthycum quendam somno corre
ptum, e fenestra decidisse, ac mortuum, oninem que
turbam mœrore plenam uisum profectam
cum que Paulus cadaueri adhæsit
set, statim reuixisse puerum.

Tu quoque signa ferens titulos in carmine nostro
Troia reponere tuos, & laudibus adde triumphos,
Qui magis ex uero fulgent tibi clarius acti,
Quam quos pomposo reboant tua bella cothurno.
Lingua colona dei cum semina foeta saluti
Spargeret, in feram produxit tempora noctem
Plus animis factura diem, micuere coruscæ
Lampades, ut uerbi lacerent igne fideles.
Solutus ab excubiis uiuacibus Euthycus exul
Mersa sopore graui commisit membra fenestra.
O male parta quies, o semper dedita somno
Pectora nuda bene, quantis patet ille ruinis,
Quæ nox sola tenet, nūquam que resuscitat agrum
Ad meliora caput, nescit uigilare periclo,
Qui patitur dominare deo, quid inane fenestræ
Quæris adulte chaos, quid ue hac in parte quiescis?

LIBER II.

Qua miturus eris, res est inimica saluti
Pendula celsa sequi, futura que somnia prono
Carpere uelle toro, potetas meliore cubili
In uerbo recubare dei, Paulo que monente
Ejus uelle aditum, cui lumine peruia recto
Ianua nomen inest, per quam de fonte leuata
Ad uitam gradiuntur oues, hanc quaerite cuncti,
Si rabidas fauces cura est, morsus que cruentos
Euitare lupi, cuius lacerabitur ore
A pastore fugax, qui sparfos uocibus agnos
Euocat, atque gregem propria de morte redemptum
Non finit insidiis, & amari uulnere dentis
Rursus ab hoste capi, mœsto sonuere tumultu
Atria concurrat gemitu miserata frequenti
Turba uidere locum, qui funere tristis acerbo
Lætitiâ facturus erit, cui Paulus adhærens
Pectore uinit ait, quam nocem uita secuta est,
Mors que repulsa fugit, quatum tua Christe potestas
In famulos operata dedit, tu redditus astris
Aequalis que patri de maiestate perenni
Iura superna regis, sed quod caro corpore matris
Virginis orta tibi regnum spoliauit auerni,
Vina que de proprio reuocasti membra sepulchro,
Te que probans uoluisset mori, qua parte resurgis,
Ex qua natus eras, qui ferrea uincula soluis.
Lux aliis alterna redit te auctore, simul que
Exemplo donata tuo, qui subdita dudum
Cogis, & electis succubere tartara seruis.
Interea scælix surgit de morte cadauer
Et meliore uia tria per coenacula sospes
Ducitur ad Paulum, cuius conspectibus insonis
Cœpit adesse puer, uitæ iam dignus honore,
Cum leti conuertit iter, quæ gloria facti
Instruit ad ueterem causas aperire figuram.
Fulta tribus cameris Noe describitur arca
Ecclesiæ documenta gerens, stetit ordine primo
Pars hominum, pecudes que gradum tenuere secundum.

ARATORIS

Tertia fors addita feris, quæ cuncta per undas
Arca quadrata tulit, uelut in baptisate fontis
Omnibus est nunc una salus, sed moribus unus
Non ualeat esse locus, nam nidos fertur in illa
Aedificasse Noe, quem iustum dicit Hebræus,
Et requiem, quod Christus inest, qui diuidit æquus
Præmia certa suis, quisquis uirtutis amator
Iungitur alta petens, Noe stat proximus, infra
Ingenio breuiore minor fors dedita sæuis
Tartareum tenet ima sinum, sic Eutychus ergo
Prima parte cadens inferni perditus oris
Hæsit, & humana uacuis ratione ferarum
Cœpithabere locum, cui postquam pectore Paulus
Incubuit, uerbumq; suum sapientia fudit,
Ore leuans animam carnali lege peremptam
Ad dominum de morte redit, quod epistola clamat,
Qui dormis iam surge citus, rursusq; perurget,
Tuq; uigil de morte leua, super ardua trina
Promeruit iam stare puer, quia dogmate trino
Comperit æterne, quæ sit substantia uitæ.

Paulum spiritus sancti iussu hierosolimam petiturum
conuocasse Christianos, eosque in litore monuisse
ut ecclesiam Christi seruariet, ouesque ipsis commissas
uigilanter custodirent, atque eo magis, quod se
amplius uisuri non essent, habitaque ora-
tione, exosculatum omnes fuisse, ac
illis pie plorantibus, comitanti-
busque nauim soluisse.

Iamque peragratis Paulus stationibus orbis
Ad Solymam uenturus erat, quo spiritus illum
Pergere sæpe monet, cupiens in litore noto
Perpetuum memorare uale, simul undique sacros
Euocat, has reddens claro de pectore uoces,
O dilecta manus, quæ Christi militat armis,
O summo plebs nata deo, meministis amoris

LIBER .II.

Et studii documenta mei, gentilia promptus
Agmina iudaicosque tuli sine fine furores,
Ut uitæ præcepta darem, nullumque lateret
In populo narrata fides, a sanguine uestro
Mundus semper ero, nec debitor oris auari
Clausa talenta luam, sterilemque in semine uerbi
Ieiunus culpabit ager, nos conuenit inde
Vsuram præstare piam, cum uenerit auctor
Qui meriti discussor erit, seruosque reposcet
Mensuræ crementa suæ, mihi germina ferre
Sensibus ardor erat, quæ passim credita sulcis
Sparsumus, at fructus tenues mala terra dolebit.
Vado uidere Crucis uenerandam gentibus urbem,
Quo me iussa uocant, uarii luctamen agonis
Hic dabitur certare mihi, nam cuncta subibit,
Qui cursum complere uolet, mitissima fors est
Pœnarum, quas uota gerunt, regni que facultas
Perpetuo pro rege pati, seruate ministri
Ecclesiam Christi, pretium quam sanguine nobis
Fecit in orbe suo, famuli retinere laborent,
Quod dominus de morte dedit, non cernitis ultra
Iam faciem, uultusque meos, uigilantius oro
Comissos lustrate greges, quia dente rapaci
Conueniunt ad ouile lupi, custodia peccat,
Cum spoliis si raptor eat, pastoris inertis
Fraude perit, quod prædo capit, sed & acrior hostis
Intus erit, grauiusque malum discordia portat,
Quæ uulnus sub pace creat, nec cedite duris
Virtuti damnosa quies, nullumque coronat
In stadio securus honor, sua gloria forti
Causa laboris erit, rarusque ad præmia miles,
Cui pax sola fuit, uictoria semen ab hoste
Accipit, hinc oritur, dominus plantaria uestra
Fœcundare ualeat, qui per sua dona uenire
Ad sua dona facit, quodque adiuuat ipse ministrat.
Non ego diuitias fluxu fallente superbas
Altera mercede tuli, nec munera sumpsit,

ARATORIS

Vos potius quam uestra petens. me scitis, ut istas
Cum sociis pauere manus, affuescite, gazas
In lucis proferre uias, operum que locare
Thesuros in sede poli. nil proderit aurum
De fossis quæsisse locis, si claudat auarus
Quod cælabat humus, quod nō in paupere surgit,
In tellure iacet, cæco que reuoluitur antro
Obscura peccante manu. laxate supernis
Corda precor monitis, neque respuat ullus egeno
Tecta parare gregi, i quo suscipit hospite Christum.
Sic postquam fatus dedit oscula, tum simul orans
Flexit in arua genu, stricti que doloribus omnes
Ad lacrymas fluxere pias, longè que per undas
Obtutu comitante sequi memere carinam.
Dum que per oppositas extendunt lumina nubes,
Additur in pelagus oculis uia, rapta que flabris
Puppis adhuc nota est, & mulcet imagine mentes,
Affectu que animi crescit mensura uidendi.
Sed quod ait tribus hæc annis præcepta salutis
Nocte, diè que dedit, patet hac ratione figura,
Qui canit ecclesiæ tria dogmata, sapius edit
Historicum morale sonans. typicum que uolumen,
Sic & enim ternas capiunt sex uasa metretas,
Quæ ueteri de lege nouo rubuere liquore.
Forma sacrificii perfecti prisca canistro
Tres panes offerre iubet, quibus additur illud,
Discipulis quod Christus ait, iam nocte roganti
Tres panes debere dari. nox ista profecto est
Mundus, ut hic si quis uerbi desiderat escas,
Exhibeas quæsite dapes, doceas que uolentem,
Quod pater & natus que sanctus spiritus unus
Sint deus, & numerum triplicat substantia simplex.
Nec semel hæc pia iussa canunt. angariat inquit
Te quicumque petens. ut pergas præuius unum,
Cætera uade simul duo milia, nonne uidentur
Hoc mandata loqui? si quis te consulit errans
Ignarus que uiæ, que sit deus edere magis

Prode

LIBER .II.

prode patrem, subiunge libens que filius, & quod
Spiritus est almus, numero tres, & tamen unus.
Hinc iudæa uacans, sterilis quæ dicitur arbor,
Expectata tribus fructum non attulit annis,
Quod triplici spernens tractare uolumina sensu.
In fidei numeris nescit dare munera Christo.

p aulum in templo Salamonis cū prædicaret Hieroso-
lymis a iudæis captum esse, ut interficeretur, & tribu-
nū iussisse duabus eum catenis ligari, quo
facto, hebraice Paulum narraſſe popu-
lo quis ac qualis fuerit, ante quā
Christianus eſſet, & quare
in Christū crediderit,
& ob id magis ira
accensos iu-
dæos

Nobile iam templum Salamonis Paulus adire
Caperat, & ueteris solemnia reddere legis.
Corripit hunc iudæa manus, rabido que tumultu
Conclamant necis esse reum, sed in arma tribunus
Euolat, & ninctum geminis iubet ire catenis,
Quæ tamen astrictis incumbunt dura lacertis
Non animum tormenta ligant, quod epistola Pauli
Lumine plena canit, uinciri posse ministros,
Vinciri non posse fidem, uerbum que teneri
Suppliciis non esse datū, gradibus que sub ipsis
Constitit, hebræo plebi sermone locutus.
O fratres patres que uiri me nostis in oris
His uenisse rudem, doctrinæ deditus omnem
Legis amore fui. uobis modo testibus utor,
Quorum scripta ferens ardebam cede Damasci
Christicolæ punire greges, & finibus orbis
Hanc prohibere fidem. sed non mortalia possunt
Auctori certare suo. descendit ab astris
Aucta dies latuit, caligantes que tenebræ

ee

ARATORIS

Lux, oculos clausura meos, & ab igne corusco
Orbibus incumbunt, quarum mihi tempore creuit
Adueniens cum nocte iubar. discernere causas
Euentus post facta soler. bene uidimus umbras
Vfuri iam sole nouo, sed & auribus hæsit
Clamor ab ore dei, repetito nomine Saule,
Me Christus terrore quatit, ne signifer ultra
Auderem bellare sibi. quo iure negabo,
Quo feriente cado? cuius de munere pronus
Attollor meliore uia, per quæ ardua surgo,
Sublimis que sequor foelicia dona ruinae.
Iam satis o ciues crudelia nouimus arma,
Nil dubium pars illa docet, quæ teste beata
Fungitur hoste suo. quid adhuc libet esse nocetes?
De tenebris lucere meis, cui fontis ab undis
Est uisum largita fides, & mortis imago
Viueræ cœpit aquis. heu nunquam saxea tellus
Seminibus foecunda suis, uacui que labores
Qui sterilem patiuntur humum. post denique Iesus
Hæc mihi uisus ait. procul hac procul urbe relicta
Pergere Paule para, non est tibi credula nostri
Nominis, ad gentes potius cane uerba salutis.
Protinus hanc uocem querulæ rapuere Phalanges,
Proiiciunt uestes, ac puluere longius acto
Ventosa leuitate fremunt, uario que furore
Personat in Pauli rapidum discrimina uulgus.
O iudæa nocens auctorem perdere uitæ
Cum cuperes sic dicta dabas. fuit optio linqui
Quem uelles clamosa tibi, sed ab ore cruento
Triste petis male suada nefas, & gaudia paschæ
Electo latrone colis, geminas que furorem
Sæua pio placata reo, certamine cuncto
Te spoliis, uacuum que locas, cum durior ipsis
In Stephanum tormenta iacis, deponis amictus,
Et nunc ueste cares, primi quia poena parentis
Est cognata tibi, ueteris que in corpore portas
Transgressoris onus, contraria fontis honori

LIBER .II.

Ne renoueris aquis. Adam sub criminis ortu
Cognouit quod nudus erat, documenta quod noxæ
Hinc misero patuere suæ. te mortis origo
Crebra subit, cui plena malis interfert ira
Bis habitum quem culpa creat. iam bella tribunus
Vocibus his ardere uidens, fera uincula Paulo
Addidit, & castris torquendum misit iniquis.
Nota querela locis ut sit superanda canemus.
Paulus gesta loquens socios ibi lumina dudum
Conspexisse suos, uocem tamen auribus illam
Non hausisse refert. at tunc quo tempore cæcus
Decidit, & uocem comites audisse leguntur.
Sic uariat narrantis opus, sed utrumque necesse est
Concinat, haud dubium. nam tunc audisse feruntur
Accepisse sonum, nunc non audisse profecto.
Hæc rationis erit simplex uia iure negatur
Vox, quoniam confusa loqui, neque creditur illud
A sermone dari, quod non in pectore condit
Accipiens, dubia tantum stimulat ab aure,
Ambiguus fragor solas deuerberat auras.
Sic audisse simul, sic non audisse leguntur,
Altera pars sonitus, certa est pars altera uocis,
Et fert atque refert geminam res illa figuram.

Paulus crudeliter a iudæis cæditur, & circiter quadra-
ginta ex iudæis decernunt non ante se comesturos
bibituros ue, quā Paulū occiderint. audit hoc Clau-
dius Lysias tribunus, Paulum quod magna caterua mi-
litum cōstipatū in Cæsareā mittit ad Fœlicem
præsidi. accusat Paulus coram præsidi, il-
le uero se defendit. hinc coram Por-
cio Festo præsidi successore Fe-
licis Paulus appellat ad
Cæsarem, quod esset
Romanus, qua-
re Romā
mittit.

ARATORIS

Agmina supplicii feruētia corpore Pauli
Pœnarum q; graues euoluere nerfibus iras
Causa monet, sed lingua pauet. fugiamus ab ista
Parte dolor, uerit' q; nefas tam triste premamus,
Eloquium ne forte legens sua fletibus ora
Compleat, & largis humefcat pagina guttis.
Nec tamen hæc poterant animos satiare cruētos,
Ardet amor scelerum, cupiunt' q; insanguine pauli
Sacrilegas uersare manus, quæ dura malorum
Vota quaterdeni uesanae stirpis alumni
Imposuere sibi, non ullum sumere potum
Primitus atq; cibum, q; parta cede daretur
Hinc magis esse dapes. o pallida mortis imago.
Pocula sunt iudæa tibi meliora cruoris
Quam laticis, nullas' q; uolens contingere mensas
E furis ad facinus, saturam' q; caduere iusti
Quæris habere famem. non hæc ieiunia Moses
Condidit exemplo, tot cōsumata diebus.
Ut memoras, quot tela moues, tot q; inspicis annis
Secretas patuisse uias, ubi diuitem nimbo
Fluxerunt de rore cibi, rupes' q; uicissim
Arida fudit aquas, in quo meruere parentes
Diuina bonitate frui, donis' q; supernis
Enutrire animas. numero crudelis ab ipso
Tu seuire uenis, polluta' q; fœdera iungis
Agminis, ut plures faciat mors una nocentes.
Comperit hæc Lyfias Pauli uulgante propinquo,
Quo ueparent aduersa loco. monet ocus ergo
Clam sua iussa tegi, noctis' q; intempore cautus
Obscurum præuenit opus, lectis' q; manipulis
Imperat, ut tuto Paulum comitentur honore.
Gloria de meritis a te delator honeste
Non aliena foret, quod' q; est ad præmia rarum
Poditione places, nec te constantia ledit,
Quam sceleri seruire times, in crimine uirtus
Crimen erit, cum' q; ad facinus sociantur iniqui
Est ibi culpa fides, quam tunc in laudibus ornat

LIBER .II.

Verus honor, cum culpa pia est. stipantibus armis
Cæsaream mox Paulus adit, quo turba cucurrit
Rhetore sulta suo, qui præsidis aure potitus
Irrita uerba dedit. contra sic denique Paulus
Optime præses ait, dudum te nouimus omnes
Iustitiæ documenta sequi, comitem' q; modestam
Consiliis hanc esse tuis. quæ gratia suadet
Fidere, nec dubium tali sub iudice fari.
Non legis, templi' que pium uiolauimus usum,
Nec sermone uago populares mouimus aures,
Vrbibus ex Asiae uenientes soluere dona
Cœpimus, ad purum semper spectantia uotum.
Quis rogo liber erit, si res facit ista nocentem?
Eloquar haud metuēs (neq; enim discrimina nouit
Formidare fides,) audent quam dicere sectam
Luminis esse uiam, nec discordare nouellis
Iura uetusta patrum. fas est modo credere cunctos,
Corpora de tumulis iam posse resurgere, postquam
Detulit inde suum, qui condidit omnia Christus.
Obstupuit felix amisso nomine, uincla
Quem faciunt aliena reum, quorum obice Paulus
Stringitur, & festi seruatur præsidis anno.
Linquimus hic nimium, ne gaudia nostra morētur,
Ad latium iam Paule ueni, certamine crebro
Quæ fuerint agitata foro, quanti' q; legantur
Iudaici fluxisse doli. nam talia Paulus,
Cæsaris ad solium uos prouoco, Cæsaris inquit
Appello Romanus opem, cui festus abibis,
Vt cupis Augusti citius uisitare tribunal.
Nam stimulante metu, fugiens discrimina Paulus
Iudicii uitauit onus, mens anxia semper
Pro uita meliore mori, sed muneris auctor
Præconi, testi' que suo iam dixerat olim,
Quod Romam uenturus erat. clementia Iesu
Omnibus in terris fidei sitientibus austum
Pocula dat de uase suo, cunctos' que rigari
Multifluo sermone iubet, meruit' que uenustas

ARATORIS

Nominis occidui de lumine crescere uerbi.

P aulus nauigat in Italiam primo placido mari, hinc
ingenti orta tempestate, quatuordecim dies iactatur
in mari cum ducentis septuaginta sex sociis. tandē
nunciāte Angelo, prædicit Paulus omnes eua-
fuos, eos' que sibi a' deo, cuius ipse esset mi-
nister cōdonatos. & statim pacato ma-
ri, deueniunt in Meliten insulā
uicinam Siciliæ incolumes,
atq; ibi fessi persuadente
Paulo cibus, potui'q;
indulgent.

S oluerat eo classē de littore uestor
Austri nactus opem, cuius spiramine lata
Crebrescente uia, uel' que patentibus alis
Aequora findebat puppis. sed mite quid unquam
Ventorum tenuere doli? mox flatibus euri
Rupta quies pelagi, tumidis'q; incanduit undis
Cerulei pax ficta maris. furit undique pontus,
Attollens' que suas irato gurgite moles
Denegat arreptæ uestigia certa carinæ,
Quæ suspensa polis, deiecta'q; iungitur aruis
Terrarum cœli' que sequax. caret artis amicæ
Præsidii manus apta rati, gelido' que pauore
Deponunt animos, nigro'q; sub aere cæci
Naufragium iam iamq; uident, clauso'q; profundo
Mortis imago patet. uastas percurrere syrtēs
Historica ratione uocor, laceros' que rudentes
Et clauī fragmenta sequi. sed non ego linguam
Tam fragilem committo uadis, rabidas' que pcellas
Aufugiam tentare diu, ne forte canenti
Obruat exigua uiolentior unda loquelam.
Tangere pauca libet. tutas conabor arenas.
Præuia fluctuagæ latuerunt sydera puppi,
Nec solis radiis sub nubibus emicat axis.
Cum'q; dies multos iam rite peregerit orbis,

LIBER .II.

In pelago nox una fuit. quo tempore nullis
Indulserē cibus. quanta est heu pœna timoris,
Supplicium nescire famis? dat semina causis
Res mala sæpe bonis. tam clari nautica pubes,
Militiæq; cohors hominis templsset honorem
Prosperiore freto, cuius custodia tandem
Soluitur, & sæuo uenerantur ab æquore uesti,
Quem portum sensere suum. gerit illa ruina,
Ne lateat, quod Paulus erat, sanctus'q; patefcat
Assertore mari. raptis'q; elementa laborant
Luminibus monstrare uirum, mediis'q; tenebris
Apparet radiata fides. fit laurea iustis
Ex pretio, quod terror agit, mansura'q; uirtus
Crescit in aduersis, quæ testibus usa periclis
Ad meritum discrimen habet. stans deniq; Paulus
Conclamata piis animat sic pectora uerbis.
O utinam nostris noluisse fida iuuentus
Consiliis parere prius, ne littora Cretæ
Linqueres, insani rabiem passura profundi.
Non pelagi cœli'q; minas non triste tulisses
Iacturæ populantis onus, nec turbine tanto
Desperata salus gemeret confinia mortis,
Quæ tamen humanum transcendunt gaudia uotū,
Hæc facile est præstare Deo, cui muneris usus
Hic potior, quem nemo putat. nam missus ab astris
Angelus hæc placido ueniens denunciat ore.
Quam turbam uehit ista ratis, tibi rector olympi
Contulit, ut nullis figatur naufraga saxis,
Credite uera forent, nec spe frustabor inani,
Qui merui promissa dei, concessa'q; nobis
Insula portus erit, cuius statione licebit,
Arrepta tellure frui, nauis'q; solutæ
Prospectare grauem nullo discrimine casum.
His dictis ruit ira maris, sublata'q; dudum
Lux reuocata micat, uelamine noctis aperto
Pandere uisa solum, quod præbuit hospita nautis
Sicanio lateri remis uicina Melite.

ARATORIS

Antetamen rabidos q̄ uincant æquoris æstus,
Soluite, proclamat Paulus, ieiunia fessi.
Ex quartodecimo, sicut nos uescimur, inquit,
Iam patiem gustate die. Memoranda figuræ
Sacramenta piæ ualeant, qua lege probemus.
Tempore quo primi fulserunt lumina mensis,
Hoc numero corrente die, de carnibus agni
Turba iubetur ali, quarum munimine tacto,
Liberamiliacas meruit uitare tenebras.
Hinc spatio simili Paulus de gurgite mundi,
Quos auferre cupit, secum conuiuere suadet,
Et sacrum libare cibum, uestigia Mosis
Oseruata legens, quorum speculantibus actum
Hæc duo sunt diuersa locis. sed proxima causis,
Et repetita salus uno de fonte leuatur.
Agnus Christus inest, panis quoq; Christus habet
De cælo, quod & ipse docet, qui corpore Iesum
Sumpserit hoste caret, nec iam sua iura Pharaon,
Aegyptus q̄ tenet. mox omnia dæmonis arma
His merguntur aquis, quibus ille renascitur infans,
Qui captiuus erat, falsæ quoq; fluctus abyssi
Linq̄uitur, & tetri superantur stagna draconis,
Erepto q̄ gregi largitur pascua Christus,
Nominibus propriis, pastoriam uerus edendi.
Hinc etiam ecclesiæ gerit aurea luna figuram
Quæ quartodecimo de primæ lampadis ortu
Conspicitur iam plena die, quæ a corpore Iesu
Creuit in orbe suo, lucem factura perennem.

Paulus cum in Melite insula in ignem sarmenta con-
fert. a serpente mordetur, at ille in ignem eam iniicit,
cum q̄ qui adsunt homicidâ esse Paulû affirmât,
q̄ cum dudum maris tempestatem eua-
serit a uipera iterficeretur. nec euenit
quod expectant, sed contra illæ-
sum uiderent, deum esse
Paulum prædicant.

LIBER .II.

pelleret ut Paulus crescencia frigora nimbis
Contulerat sarmenta focis, cui uipera fixit
Dæmonis arma ferens surgentibus obuia flammis
Antiqua feritate manum, gelidi q̄ ueneni
Vulnus i igne dedit. quid ad huc male noxia serpēs,
A domino reuocate cupis, ueteres q̄ rapinas
In legis nouitate paras? quid mortis amatrix
Cuius es ipsa parens, instauras bella redemptis?
Prædo uenis, sed præda iaces, letum q̄ ministrans
Arboris alterni consumeris improba ramis,
Post q̄ crucem Christi mors est tibi portio ligni.
Haud procul incaberant agrestia corda gerentes
Insonuere simul. satis est ex crimine fusi
Sanguinis iste reus, nullis iam tutus in oris
Cui pelagus tellus q̄ furunt mortalia tractant,
Et diuina probant. digito nam bestia pendens
Excutitur proiecta rogis, bene reddita flammæ,
Quam dedit ipsa prius, quæ culpæ protulit ignem,
Vnde gehenna calet, glacies tepescit ueneni
Solutur incineres, gelidæq; superbia pestis
Ex ardore perit. focus hinc rapidi que uapores
Non solitas uires capiunt, atque arida secum
Nutrimenta ferūt. sed tu modo de coquis anguem
Vsa tuo feruore fides. tibi subditur hostis
Frigidus, inq; uicem faciens in cendia flagrat,
Vipereo sumante gelu. ueniente tumore
Labi posse ferunt. quantum per inania currit
Mens ignara boni. iam tunc de corpore Pauli
Virus abest, oculis cum squameus exiit horror,
Quem serpens antiqua dabat. purgatus in amne
Aethereo, Christi que cruci sua membra religans,
Nescit ab æque mori. uorat hæc, quæ flâma ueneni
A sacris uim sumpsit aquis, quibus ustus anelat
Qui dolet ad patriam ueteres remeare colonos.
Incolumem sic stare diu mirata iuuentus
Hunc ait esse deum. tandem rudis incola discet,

ARATORI

Qua regnat uirtute polis, qui talia confert
Vt famulos hoc esse putes. Nunc causa figuræ
Plenius in clari cernenda est munere facti.
Anguis origo necis (nam mors hinc edita nomen
De morsu peccantis habet) contraria iustis
Vult retinere manū, quoniā manus apta ministrās
Iure uocatur opus. talem qui senserit hostem
Impiger excutiat, domini q; uaporibus urat.
Paulus ut admoti cognouit furta pericli
Serpere uelle sibi cœlestia tela capescens
Pressit in igne dolos, cuius de fomite crescens
Est accensa fides, & sensibus additus ardor,
Hincq; calor populis processit ab ubere fontis.

Paulus tribus mensibus commoratur in Melite insu-
la cum sociis suis, atque ibi publici parente graui mor-
bo curato, undique ad Paulum cōcurritur. tandē pri-
mo uere secundis uentis appellit ad urbem.

Mensibus hybernis tribus in regione Melite
Multiplicem dat Paulus opem. Publici que parētem
Finitima de clade leuat. quo munere uiso
Undique præcipientes subitam rapuere salutem.
Pululat interea nitidi coma frondea ueris,
Quo iuuenescit humus, senio fugiente pruina,
Suscipiens que ratem uelis credentibus auster
Præbuit aligeras placidis in fluctibus undas,
Hunc spirare decet, quem personat ore Propheta,
Qui speciem fidei torrentem cantat in austro.
Sic quoque prostratis ad gaudia nostra procellis
Plurima quæque legens distinctis oppida uicis
Venit ad excelsæ sublimia culmina Romæ.
Altius ordo petit duo lumina dicere mundi
Conuenisse simul, tantis que e partibus unum
Delegisse locum, per quem sua sydera iungant
Omnia, qui fidei uirtutibus arua serenant.
Quæ licet innumeris tendatur causa figuris

LIBER .II.

Pauca referre uolens, iisdem præstantibus edam.
Petrus in ecclesiæ surrexit corpore princeps,
Hæc turrita caput mundi circūtulit oris.
Conueniunt maiora sibi, speculantur ut omnes
Terrarum domino fundata cacumina sedes.
Gentibus electus Paulus sine fine magister
Aequus huic, præsens oris diffudit habenas,
Quæ gentes prælata monet. quodq; intonat istic
Vrbis cogit honor subiectus ut audiat orbis,
Digna q; materies Petri Pauli q; coronæ
Cæsareas superare minas, & in arce tyranni
Pandere iura poli, summum q; in agone tribunal
Vincere, ne titulos paruus contingeret hostis.
Aegyptus mundi formam gerit, inde uocari
Quæ meruit ducibus plebs est cōmissa duobus,
In quibus officium fraternus nexuit ortus.
Idola tot Romæ mundo collecta subacta
Quæ fuerant tenebris obnoxia corda premebant.
Liber et populus quem uinxerat ante Pharaon.
Exiit ægypti totidem ductoribus umbras,
Per q; lauacra dei, quæ tunc maris egit imago,
Vitæ nactus iter, cœlestem repperit escam.
His etiam germanus amor, quibus amplius actus,
Quam natura dedit, geminos quos edidit astris,
Non eadem, tamen una dies, anni q; uoluto
Tempore sacrauit repetitam passio lucem,
Et tenet æternam socialis gloria palmam.

Aratoris subdiaconi Romanæ Ecclesiæ cardinalis
libri secundi historiæ Apostolicæ finis.

PROBAE FALCONIAE CENTRONIS CLA-
RISSIMAE FOEMINAE EXCERPTVM
E MARONIS CARMINIBVS AD TE-
STIMONIVM VETERIS NOVI.
QVETESTAMENTI OPVS.
CVLVM.

Am dudum temerasse duces pia fœde-
ra pacis,

i Regnandi miseros tenuit quos dira
cupido,

Diuerfas'que neces regum crudelia,
bella,

Cognatas'que acies pollutas cæde pa-
rentum

Insignes clypeos, nullo'que ex hoste trophæa,
Sanguine confectos tulerat quos fama triumphos',
Innumeris toties uiduatas ciuibus urbes
Confiteor scripsi, satis est meminisse malorum.

Nunc deus omnipotens, sacrum precor accipe carmen,
Aeternum'que tui septemplex ora resoluë
Spiritus atque mei refera penetralia cordis,
Arcana ut possim uatis proba cuncta referre.

Non nunc ambrosium cura est mihi quærere nectar,
Nec libet aonio de uertice ducere musas.

Non mihi saxa loqui uanus persua deat horror,
Laurigeros'que sequi tripodas, & inania uota,

Iurgantes'que deas procerum, uictos'que penates.

Nullus enim labor est uerbis extendere famam,
Atque hominum studiis paruam disquirere laudem.

Castalio sed fonte madens imitata beatos,
Quæ sitiens hausi sanctæ libamina pacis
Hinc canere incipiam. præsens deus erige mentem.

Vergilium cecinisse loquar pia munera Christi

Rem nulli obscuram, repetens'q; ab origine pandam,

Si qua fides animum, si ueros fusa per artus

Mens agitat molem, & toto se corpore miscet

PROBAE CENTRONIS

Spiritus, & quantum non noxia corpora tardant,
Terreni que hebetant artus, moribunda que membra.
Deprecatio ad deum.

O pater, o hominum, rerum que aeterna potestas
Da facili cursum, atque animis illaberè nostris,
Tu que ades, inceptum que una decurre laborem
Nate patris summi, uigor & coelestis origo,
Quem primi colimus, meritosque nouamus honores
Iam noua progenies, omnis quam credidit atas,
Munera uera cano, satis est potuisse uideri.
Iam pridem memini ueterum monumenta tuorum
Museum ante omnes totum cecinisse per orbem
Quae sint, quae fuerint, & quae uentura trahantur
Omniaut ipse tener mundi concreuerit orbis.
Felix qui potuit rerum cognoscere causas,
Vnde hominum, pecudumque genus, uitaeque uolantū.
Et quae marmoreo fert monstra sub aequore pontus,
Et si quid simul ignis habet, uel mobilis humor,
Haud aliter prima crescentis origine mundi
Illuxisse dies, aliumue habuisse tenorem
Crediderim, maior rerum mihi nascitur ordo
Si qua fidem, tanto est operi latura uetustas.
Nanque (fatebor enim) leuium spectacula rerum
Semper equos, atque arma uirum, pugnasque canebā,
Et studio incaustum nolui exercere laborem
Omnia tentanti potior sententia uisa est
Pandere res altas terra & caligine mersas.
Inque dies, aliquid iam dudum inuadere magnum
Mens agitat, mihi nec placida contenta quiete est.
Ore fauete omnes, laetasque aduertite mentes
Matres, atque uiri, pueri, innuptaeque puellae.

CARMEN

De creatione mundi.

Rincipio coelum, ac terras, camposque
liquentes,
Lucentemque globum lunae, solisque
labores
Ipse pater statuit, uos o clarissima
mundi

Lumina, labentem coelo quae ducitis annum.
Nam neque erant astrorum ignes, nec lucidus aether,
Sed nox atra polum bigis sub nocte tenebat
Et chaos in praecipuum tantum tendebat ad umbras,
Quantus ad aethereum coeli suspectus olympum.

De diuisione lucis a tenebris.

Tunc pater omnipotens, rerum cui summa potestas,
Aera dimouit tenebrosum, & dispulit umbras,
Et medium luci atque umbris iam diuidit orbem
Sydera cuncta notat, tacito labentia coelo
Intentos uoluens oculos qua parte calores
Ansonios tulerat, quae terga obuenterit axi
Obliquus qua se signorum uerterit ordo.

De quatuor temporibus anni.

Postquam cuncta uidet coelo constare sereno
Omnipotens, stellis numeros & nomina fecit,
Temporibusque parem diuersis quattuor annum
Aestusque & pluuias, & agentes frigora uentos.
Atque haec ut certis possemus discere signis
Vere tument terrae, & genitalia semina poscunt,
Ac medio tostas aestu terit area fruges,
Et uarios ponit foetus autumnus, & arra
Venit hyems, teritur sitionia bacca trapetis,
Atque in se sua per uestigia uoluitur annus
Tempore iam ex illo foecundus imbribus aether
Magnus alit, magno commistus tempore foetus.

Dies primus.

Et iam prima nouo spargebat lumine terras,
Ducebatque diem stellis aurora fugatis

PROBAE CENTRONIS

Tunc durare solum, & discludere nereia ponto
Incipit, & rerum paulatim sumere formas,
Et uariae pelagi facies, immania cete
Aequora uerberant caudis, æstum'que secabant,
Nec non & uasti circuibant æquora ponti
Iam sole infuso, iam rebus luce reiectis
Exultans, rorem'que simul dispargit amarum.

Dies secundus.

P ostera iam'que dies primo surgebat eoo,
Fudit humus flores, & frondes explicat omnes,
Sanguineis'que inculta rubent auaria baccis,
Non rastris hominum, non ulli obnoxia cura.

Dies tertius.

Tertia lux gelidam cœlo dimouerat umbram,
Aua tunc resonant auibus uirgulta sonoris,
Et liquidas corui presso dant gutture uoces,
Nec gemere aëria cessabit turtur ab ulmo.

Dies quartus.

Quarto terra die uariarum monstra ferarum,
Omnigenum'que pecus, nullo custode per herbam
Educat siluis, subito mirabile uisu.
Tunc demum mouet arma leo, tunc pessima tigris
Squamosus'que draco, & fulua cœuice læna
Sæuere, ac formæ magnorum ululare luporum.
Cætera pascuntur uirides armenta per agros,
Nec gregibus liquidi fontes, nec gramina desunt.

Dies.v.&vi.

I am'que dies, alter'que dies processit, & omne
Hoc uirtutis opus diuinæ mentis & artis
Prospiciens genitor perfectis ordine rebus
Expleri mentem nequit, ardescit'que tuendo
Terrarum, tractus'que maris, cœlum'que profundum,
Alituum, pecudum'que genus, secum'que uolutat
Qui mare, qui terras, omni ditione tenerent
Neu segnes iaceant terræ, iuuat usque morari.

De formatione primi hominis.

Talia uersanti subito sententia sedit,

CARMEN.

Felicem'que trahit limum, fingit'que premendo
Pingue solum primis extemplo a mensibus anni
Iam que improviso tantæ pietatis imago
Processit noua forma uiri pulcherrima rerum
Os humeros'que deo similis, cui mentem, animum'q;
Moiro agit deus, atq; opera ad maiora remittit.

De formatione Euæ.

Quæritur hinc alius, nec quisquam ex agmine tanto
Audet adire uirum, socius'que in regna uocari.
Haud mora continuo, placidam per membra quietem
Dat iuueni, & dulci declinat lumina somno,
Atque illi medio in spacio iam noctis opacæ
Omnipotens genitor costas & uiscera nudat,
Harum unam iuueni laterum compagibus artus
Eripuit, subito'que oritur mirabile donum,
Argumentum ingens clara cum luce refulxit
Insignis facies, & pulchro pectore uirgo
Iam matura uiro, iam plenis nubilis annis,
Olli somnum ingens rupit pauor, ossa'que & artus
Coniugium uocat, & stupefactus numine pressit,
Excepit'que manu, dextram'que amplexus adhæsit.

Deum Protoplastum & Euam benedixisse.

His demum exactis torquet qui sydera mundi
Iussit eo dicente premit placida æquora pontus,
Et tramefacta solo est tellus, filet arduus æther,
Viuite felices inter'que uirentia culta
Fortunatorum nemorum, sedes'que beatas.
Hæc domus, hæc patria est, requies ea certa laborum.
His ego nec metas rerum, nec tempora pono.
Imperium sine fine dedi, multos'que per annos
Non rastrum patietur humus nec uinea falcem.
At genus immortale manet, nec tarda senectus
Debilitat uires animi, mutat'que uigorem.

Quid prohibitum primis parentibus.

Vos contra quæ dicam animis aduertite uestris

PROBAE CENTRONIS

In medio ramos, annosa' que brachia, tendens
Est in conspectu ramis felicibus arbor,
Quam, neq; fas igni cuiquam, nec sternere ferro,
Relligione sacra, nunquam concessa moueri.
Hac quicumque sacros decerpserit arbore foetus,
Morte luet merita, nec me sententia uertit,
Nec tibi iam prudens quisquam persuadeat author
Commaculare manus, liceat te uoce moueri
Fœmina, necte ullius uiolentia uincat,
Site digna manet diuini gloria iuris.

De delitiis paradisi.

P ostquam cuncta pater, cœli cui sydera parent
Composuit, leges' que dedit, campos' que nitentes
Desuper ostentat, tantarum gloria rerum
Ecce autem, primi sub lumine solis & ortus
Deuenero locos, ubi mollis amaracus illos
Floribus, & dulci aspirans complectitur umbra.
Hic uer purpureum, atque alienis mensibus æstas
Hic liquidi fontes, hic cœli tempore certo
Dulcia mella premunt hic candida populus antro
Imminet, & lentæ texunt umbracula uites.
Inuitant croceis ad laudes floribus orti
Inter odoratum lauri nemus, ipsa' que tellus
Omnia liberius nullo poscente ferebat
Fortunati ambo si metis non leua fuisset
Coniugis infandæ, docuit post exitus ingens.

Tentatio per Serpentem.

I am' que dies infanda aderat per florea rura,
Ecce inimicus atrox immensis orbibus anguis
Septem ingens gyros, septena uolumina uersat
Nec uisu facilis, nec dictu affabilis ulli
Obliqua insidia ramo frondente pependit
Vipeream inspirans animam, cui tristia bella
Ira' que, inuidiæ' que, & noxia crimina cordi
Odit & ipse pater tot sese uertit in ora
Arrectis' que horret squamis, & nequid inausum,
Aut intentatum, sceleris' ue, doli' ue relinquat

CARMEN

Sic prior aggreditur dictis, sese q; obtulit ultro.
Dicit, o uirgo lucis habitamus opacis,
Riparum' que toros, & prata recentia rinis.
Incolimus, quæ tanta animis ignauia uenit?
Strata iacent passim sua quæq; sub arbore poma.
Pocula sunt liquidi fontes cœlestia dona
Attrectare nefas, id rebus defuit unum.
Quis prohibet causas penitus tentare latentes?
Vana superstitio, rerum pars altera adempta est
Conditio, mea si non irrita dicta putares
Author ero audendi sacrata resolvere iura.
Tu coniunx tibi fas est animū tentare precando.
Dux ego uester ero, tua sit mihi certa uoluntas.
Extruimus' q; toros. dapibus' q; epulamur opimis.

Eua seducta seducit uirum.

S ic ait, & dicto citius, quod lege tenetur
Subiciunt epulis oculi, uenerabile lignum
Instituunt' q; dapes, contactu' q; oia fœdant,
Præcipue insistit pesti deuota futurae,
Miratur' q; nouas frondes, necnon sua poma.
Causa mali tanti summotenus attigit ore
Maius adorsa nefas, maiorem' q; orsa furorē.
Heu misero coniunx aliena ex arbore germen
Obiicit, atque animum subita dulcedine mouit.

Vident se nudos, & faciunt

sibi perizomata.

Continuo noua lux oculis effulsit, At illi,
Terrentur uisu subito, nec plura morati
Corpora sub ramis obiectu frondis inumbrant
Consertum tegmen, nec spes opis ulla dabatur.
At non hæc nullis hominum, sator, atque deo
Obseruans oculis, cædes & facta tyranni
Præsensit, uotum' q; ferens quid fœmina possit
Continuo inuadit, procul, o procul este profani
Conclamat cœlum, ac terras, qui numine firmat.

PROBAE CENTRONIS

Adam abscondisse se.

Atque illi longe gradientem, & dira frementem,
Vt uidere metu uersi, retroque ruentes
Diffugiunt, siluasque & sicubi concaua furtim
Saxa petunt, piget incepti, lucemque nec auras
Respiciunt, tædet cœli conuexa tueri.

Increpat Adam dominus.

Nec longum in medio tempus, cum creber ad auras
Visus adesse pedum sonitus, genitorque per umbram
Talibus affatur dictis, atque increpat ultro.
Infelix quæ tanta animum dementia cepit?
Quis furor ille nouus, quo nunc? quo tenditis inquit
Regnorum immemores, quæ mentem infans mutat
Dicite? quæ lucis miseris tam dira cupido?
Maturate fugam, totoque absistite luo,
Nec reuocare gradum, si quando aduersa uocarint
Est licitum, flammis ambit torrentibus amnis
Per medium stridens, torquentque sonantia saxa,
Attollitque globos flammaram, & sidera lambit.

Adam se excusat.

Ille sub hæc, tua me genitor, tua tristis imago
His posuere locis, merui, nec deprecor inquit
Omnipotens, sonitumque pedum, uocemque tremisco
Conscius audacis facti, moniti que sinistri
Fœmina fert tristes succos, tardumque saporem.
Illa dolos, dirumque nefas sub pectore uersans
Infonem infando iudicio, moritura puella
Dum furit incautum crudeli morte peremit.
Suasit enim scis ipse, nec est te fallere cuiquam,
Vt uidi, ut perii, ut me malus abstulit error,
Contigimusque manu quod non sua seminat arbor.

Maledictum serpenti.

Tunc pater omnipotens folio se misit ab alto,
Accipite ergo, animis atque hæc mea figite dicta,
Tuque prior scelere ante alios immanior omnes,
Quem nec longa dies, pietas nec mitigat ulla.
Hortator scelerum coluber mala gramina pasces
Desidia, latamque trahes inglorius aluum

CARMEN.

Cede locis, nullis hominum cogentibus, ipse
Tentus ubi argilla, & dumosis calculus aruis.
Maledictum Adam.

At tibi pro scelere exclamat pro talibus ausis,
Omne æuum ferro teritur, primusque per artem
Heu miserande puer, terram insectabere rastris,
Et sonitu terrebis aues horrebit in aruis
Carduus & spinis surget paliurus acutis,
Lappæque, tribuli que, & fallax herba ueneni.
At si triticeam in messem, robusta que farra
Exercebis humum, frustra expectabis acernum,
Concussa que famem in siluis solabere quercu.
Insuper his subeunt morbi, tristis que senectus.
Et labor, & dira rapit inclementia mortis.

Maledictam Euam.

Hæc tibi semper erunt, tuque o sæuissima coniunx
Non ignara mali caput & noua causa malorum,
Magna lues commissa tibi, heu perdita nescis,
Nec quæ circumstent te deinde pericula cernis.
Nunc morere, ut merita es, quod tota mente petisti.
Nec mea iam mutata loco sententia cedit.

Expulsos Adam & Euam e paradiso.

At iuuenem primum sæuus circumstetit horror.
Diriguere oculi, nec se cœlare tenebris
Amplius, aut notas audire, & reddere uoces.
Haud mora festinant rapidis, iussi que feruntur
Passibus & pariter gressi per opaca uiarum
Corripiunt spatium medium, lumenque relinquunt
Flentes, & paribus curis uestigia figunt.
Tum uictum in siluis baccas, lapidosa que corna
Dant rami, & uulsis pascunt radicibus herbæ.

Euam peperisse duos filios.

Interea magnum sol circumuoluitur annum
Matri longa decem tulerant fastidia menses.
Vnde homines nati, durum genus, inde per artem
Haud herbæ campo apparent, aut arbore frondes,
Inque nouos soles audent se gramina tuto

PROBAE CENTRONIS

Credere, & in lentis uuam dimittere ramis
Instituunt, udo' que docent inolescere succo.

Abel a fratre occiditur.

Tunc gemini fratres adolent dum altaria tedis
Alter & alterius praelato inuidit honori,
Horresco referens consanguinitate propinquum
Excipit incautum, patrias que obtruncat ad aras
Sanguine foedantem quos ipse sacrauerat ignes.

Post occisum Abel deus irascitur
humano generi.

Tunc genitor, uirus serpentibus addidit atris,
Mella'que decussit foliis, ignem'que remouit,
Prædant'que lupos iussit, pontum'que moueri.
Et passim riuus currentia uina repressit,
Mox & frumentis labor additus, ut mala culmos
Effet rubigo, & uictum seges ægra negaret.

Tunc laqueis captare feras, & fallere uisco,
Inuentum, & duris urgens in rebus egestas
Mouit agros curis acuens mortalia corda.
Deterior donec paulatim decolor ætas
Ferrea progenies durum caput extulit aruis,
Et belli rabies, & amor successit habendi
Iustitia excedens terris uestigia fecit.
Nec longum in medio tempus, furor, iraque mentem
Præcipitant, gaudent perfusi sanguine fratrum
Condit opes alius defosso'que incubat auro,
Nec doluit miserans inopem, dextram'que retendit.

De Diluuiio.

Tunc pater omnipotens, grauiter commotus ab alto
Aethere se mittit tellurem & fundit in undas
Diluuium mittens, cælum'que in tartara soluit.
Sternit agros, sternit sata læta, bouum'que labores
Diluit, implentur fossæ, & caua flumina crescunt.
Et genus omne neci pecudum dedit, omne ferarum.

Noe seruatur.

Tum pietate grauem, ac meritis, mirabile dictu,
Qui fuit in terris, & seruantissimus æqui

CARMEN.

Eripuit leto, tantis surgentibus undis,
Vt genus unde nouæ stirpis reuocaret, haberet.

Post diluuium deus legem dat hominibus.
Iudæi bello agitur.

Dilauio ex illo, patribus dat iura uocatis
Omnipotens, magnis'q; agitatur sub legibus æuum,
Quid memorem infandas cædes? qd facta tyrāni?
Nescia'q; humanis precibus mansuescere corda?
Aegyptum, uires'que orientis, & ultima bella,
Magnanimos'que duces, totas'q; ex ordine gētes,
Quo cursu deserta petiuerit, & tribus, & gens.
Magna uirum meriti tanti non imemor unquā,
Quique sacerdotes adsint altaria iuxta,
Quique pii uates pro libertate ruebant.
Qui bello exciti reges, quæ littore rubro
Complerint campos acies, quibus arserit armis
Rex genus egregium magno inflāmante furore
Agmen agens equitum, & florentes ære cateruas
Cætera facta patrum, pugnata'que in ordine bella
Prætereo, atq; aliis post me memorāda relinquo.

De nouo testamento, & de Saluatoris
natiuitate.

Vnc ad te, & tua magne pater consulta
reuertor.
n Maius opus moueo uatum prædicta pri
orum

Aggredior, quāuis angusti terminus æui
Accipiat, tentanda uia est, qua me quoq; possim
Tollere humo, & nomen fama tot feriep annos,
Quod tua progenies cælo descendit ab alto
Attulit & nobis aliquando optantibus ætas
Auxilium, aduentum'q; dei, cum foemina primū
Virginis os, habitum'q; gerens mirabile dictu

PROBAE CENTRONIS

Nec generis nostri puerum, nec sanguinis edit,
Sed quia terrifica cecinerunt omnia uates
Aduentare uirum populis, terris'que superbum
Semine ab aethereo, qui uiribus occupet orbem,
Imperium oceano, famam qui terminet astris.
De natiuitate Iesu Christi.

I am'que aderat promissa dies, quo tempore primum
Extulit os sacrum, diuinæ stirpis imago
Missa sub imperio, uenit'que in corpore uirtus
Missa deo, subiit'que cari genitoris imago.
De stella & Magis.

Haud mora, continuo coeli regione serena
Stella facem ducens magna cum luce refulxit.
Agnouere deum proceres, cuncti'que repente
Muneribus cumulant, & sanctum sydus adorant.
Tunc uero manifesta fides, clarum'que paternæ
Nomen uirtutis, & Christi agnoscere uultum
Flagrant, & quæ dent diuini signa decoris.
Metuisse Herodem nato Christo.

Protinus ad regem magno clamore furentum
Fama uolat, magnas'que acuit rumoribus iras,
Incendit'que animum, matris'que allabatur aures.
Illa dolos, dirum'que nefas haud inscia rerum
Præsensit, metus'que excepit prima futuros.
Præscia uenturi, furtim mandat alendum,
Dum curæ ambiguae, dum mens exæstuat ira.
Herodes iubet occidi infantes.

At rex sollicitus stirpem, & genus omne futurum
Præcipitare iubet, subiectis'que urere flammis
Multa mouens, mittit'que uiros qui certa reportent.
Haud secus ut iussi faciunt, rapidis'que feruntur
Passibus, & magnis urbem terroribus implent.
Continuo auditæ uoces, uagitus & ingens,
Infantum'que animæ flentes ante ora parentum
Corpora natorum sternuntur limine primo.

Fugit Virgo cum filio in Aegyptū.
At mater gemitu non frustra exterrita tanto

CARMEN.

Ipsa manu præ se portans, turbante tumultu
Infantem fugiens plena ad præsepia tendit.
Hic natum angustis subter fastigia testis
Nutribat teneris immulgens ubera labris.
Hæc tibi prima puer fundent cunabula flores,
Mixa'que ridenti passim cum bacchare tellus
Molli paulatim colocasias fundet acantho
Christus disputat in templo in medio
seniorū.

Etiā finis erat, perfecto temporis orbe,
Vt primum cessit furor, & rabida ora quierunt
Ante annos animum gestans coelestis origo.
Mirantur omnes Christum.

Per medias urbes graditur, populos'que propinquos
Illum omnis rectis, agris'que effusa iuuentus
Attonitis inhians animis prospectat euntem,
Turbaq; miratur matrum quis spiritus illi,
Quis uultus, uocis'ue sonus, uel gressus eunti est.
Testimonium Ioannis de Christo.

Continuo uates, nanque hic certissimus author,
Vt procul a gelido secretum flumine uidit,
Tempus ait deus ecce deus, cui maxima rerum,
Verborumq; fides, tu non eris alter ab illo
Fortunate puer, coeli cui sydera parent.
Sic equidem ducebam animo, rebar'que futurum
Expectate uenis, spes & solatia nostri.

Christus baptizatur a Ioanne, & spiritus
sanctus descendit de cælo.

Hæc ubi dicta dedit fluuiō uersare salubri
Accepit uenientem, ac mollibus extulit undis
Exultant'que uada, & subito commota columba
Deuolat atq; super caput astitit, inde repente
Rapit iter liquidum, celeres quoq; commouet alas.
Multos baptizatos cum
Christo.

Huc omnis turba ad ripas confusa ruebat
Certatim largos, humeris infundere rores,

PROBAE CENTRONIS

Vox de celo audita est, hic est &c.

Tunc genitor natum dictis compellat amicus.
Nate meae uires, mea magna potentia solus,
Et praedulce decus magnum redire parenti.
A te principium, tibi desinit accipe testor
O mea progenies, qua sol utrunque recurrens,
Aspicit oceanum perfectio laetus honore
Omnia sub pedibus uerti, regi' que uidebis.
Tu regere imperio populos, matres' que, uiros' q;
Iam pridem resides animos, desueta que corda,
Ignaros' que uiae mecum miseratus inheres
Aggredere, & uotis iam nunc assuesce uocari.
Dixerat, ille patris magni parere parabat
Imperiis, instans operi, regnis' que futuris.
Heu pietas heu prisca fides, quas dicere grates
Incipiam, si parua licet componere magnis.
Nec mihi iam patriam antiquam spes ulla uidendi
Nec spes libertatis erat, nec cura salutis.

Omnia rident, adueniente domino.

Hic mihi responsum primus dedit ille petenti
Concretam exemit labem, purum' que reliquit
Aethereum sensum, me' que in mea regna remisit.
Illum ego per flammam agerem si syrtibus exul
Per uarios casus, per mille sequentia tela,
Quo res cunq; cadant, unum pro munere tanto.
Exequeret, struerem' que suis altaria donis.
Huius in aduentu tantarum munera laudum
Ipsi laetitia uoces ad sidera iactant.

Tentatur Christus.

I ntonsi montes, respondent omnia ualles.
Tempore non alio magnum & memorabile nomen
Serpentis furiale malum meminisse necesse est.
Ausus quietiam, fama est obscurior annis
Compellare uirum, & ueniendi poscere causas,
Hunc ubi tendentem aduersum per gramina uidit,

CARMEN

Substitit, infremuit' que ferox, dictu' q; potentem
Saucius ac serpens affatur uoce superba
Vera nate facies? uerus mihi nuntius affers?
Qui genus? unde domo? qui nostra ad limina tendis?
Fare age quid uenias? nam te dare iura loquuntur
Aut quis te iuuenum, confidentissime nostras
Iussit adire domos? paci' que imponere morem?
Non equidem inuideo miror magis accipe porro
Quid dubitem, & quae nunc animo sententia surgit
Est domus alta, uoca zephyros, & labere pennis
Ardua testa petens ausus te credere caelo,
Si modo quem memoras pater est, cui sidera parent.

Christus diabolum alloquitur.

Olli subridens sedato pectore satur,
Haud uatum ingnarus, uenturi' que inscius æni
Diffimulare etiam sperasti perfide serpens,
Nec dubites. nam uera uides, optata' que pennis
Astra sequi, clausum' que caua te condere terra
Quo periture ruis? maiora' que uiribus audes?
Cede deo toto proiectus corpore terra.

Diabolus fugit audito Christo.

Nec plura his ille admirans uenerabile donum
Fronte premit terram, & spumas agit ore cruento
Contentus' que fuga cæcis se immiscuit umbris.

Dominum elegisse discipulos, & statim
secutos populos.

Interea magnas uolitans it fama per urbes.
Conuenere uiri, mens omnibus una sequendi
In quascunque uelit pelago deducere terras.
Multi præterea, quos fama obscura recondit
Concurrunt fremitu denso, stipant' que frequentes,
Exultant' que animis, medium nam plurima turba
Hunc habet, atq; humeris extantem suscipit altis.

Quos ubi confertos audere in prælia uidit,
Incipit & dictis diuinum inspirat amorem,
Discite iustitiam moniti, & succurrite fessis.

PROBAE CENTRONIS

Prosequisq; uiri, cuiusq; est copia leti
Communemq; uocate deum, meliora sequamur.
Quoq; uocat uertamus iter, nia prima salutis
Intemerata fides, & mens sibi conscia recti
Vobis parata quies perfecto temporis orbe.
Nam qui diuitiis soli incubuere repertis
Nec partem posuere suis, dum uita maneret,
Pulsatus ueparens, & fraus innexa clienti
Tunc cum frigida mors animam uel deserit artus,
Inclusi poenam expectant, quæ maxima turba est
Infernis, quæ ciet tenebris, ueterumq; malorum
Supplicia expendunt, aliis sub gurgite uasto
Infectum luitur scelus, aut exuritur igni
Turbidus hic coeno, uastaq; uoragine gurgis
Aestuât, atq; omnem, coeyto eructat harenam.
Hinc exaudiri gemitus, & sæua sonare
Verbera, tum stridor ferri, strictæque cathenæ
Semper, & obductæ densantur nocte tenebræ.

Præcipitur ne colantur idola.

Præterea quæ dicam animis aduertite uestris.
Non ego uos posthac cæsis de more iuuentis
Relligione patrum, truncis & robore natus,
Mortaliue manu effigies, nec templa deorum
Audire, & repetens iterumque iterumque monebo.
Sed periisse semel satis est, natumque, patremque
Profuerit meminisse magis, si credere dignum est.
Sed fugit interea, fugit irreuocabile tempus,
Flammærumq; dies, & uis inimica propinquat.

De iudicio uenturo.

Attonitis hæere animis, nec plura moratus.
Hic aliud maius miseris mortalibus ægris
Iudicium canit, & tristes denuntiat iras,
Venturum excidium, & uasta conuulsa ruina
Omnia tunc pariter rutilo miscerier igni,
Pallentesq; polo stellas, cœliq; ruinam.
Tunc uero tremefacta nouus perpectora cunctis
Insinuat pavor, & taciti uentura uidebant.

Quid

CARMEN

Quid sibi faciendum foret, ut uitam æternam
possideret petiit quidam a domino.

Hæc super aduentu cum dicta horrenda moneret
Ora puer prima signans intonsa iuuenta
Diues opum, studiis florens, & nobilis ocii.
Quinque greges illi ballantum, & bina redibant
Armenta, & dapibus mensas onerabat opimis.
Continuo palmas alacris utrasque tetendit
Et genua amplectens, sic ore affatus amico est.
O deus, o famæ merito pars maxima nostræ
Ad te confugio, & supplex tua numina posco.
Omnia perfeci atque animo mecum ante peregi.
Eripe me his inuictis malis, quid deniq; restat,
Quod ue sequens tantos possim sufferre labores?
Accipe, daq; fidem, mihi iussa capescere fas est.

Respondit ei dominus.

Atque huic responsa paucis ita reddidit heros,
O præstans animi iuuenis, absiste precando,
Necte poeniteat nihil o tibi amice relictum est,
Hoc etiam his addam tua si mihi certa uoluntas.
Disce puer contemnere opes, & te quoque dignum
Finge deo, & quæ sit poteris cognoscere uirtus.
Da dextram misero, & fratrem ne desere frater.
Si iungi hospitio properat coniuge uolentem.
Casta pudicitiam seruet domus, en age segnes
Rumpe moras, rebusq; ueni non asper egenis
Dixerat hæc, ille in uerbo uestigia torfit
Tristior, ora modis attollens pallida miris,
Multa gemens, seseque oculis auertit, & aufert.

Cum Christus insedit asello.

Tunc etiam tardi costis agitatus aselli
Insedit nymbo effulgens, tum plurima circum
Matres atque niri, pueri uelamina uoto
Subiiciunt, funemque manu contingere gaudent,
Iamque propinquabat portis, templumq; uetustum
Antiqua ex cedro centum sublime columnis
Ingreditur, magna medius comitante caterua.

gg

PROBAE CENTRONIS

Christum ementes & uidentes flagello e templo expulisse.

Horrendum filius, hoc illis curia templum,
Hæ sacræ sedes, miro quod honore colebant.
Nanque sub ingenti lustrat dum singula templo,
Horrescit uisu subito, insonuit que flagello,
Significat que manu, & magno simul intonat ore
Quæ scelerum facies, quæ ueræ micantia cerno?
Cæsaris & nomen, quæ nomen infania mutat?
Hæ nobis propriæ sedes, hic tempora certo
Perpetuis soliti patrum confidere mensis
Obstupuere animis, gelidusque per ima cucurrit
Ossa tremor, mensas que metu liquere priores.

Discipuli periclitantur in mari.

I nde prima fides pelago tranquilla per alta
Deducunt socii, naues atque arte magistra
Hic alius funda latum transuerberat amnem
Alta petens, pelago que alius trahit humida lina.
Postquam altum tenuere rates, nec iam amplius ullæ
Occurrunt terræ, crebris micat ignibus æther
Eripiunt subito nubes, cœlum que, diem que
Consurgunt uenti & fluctus ad sydera tollunt.
At sociis subita gelidus formidine sanguis
Diriguit, cecidere animi, cuncti que repente
Portum aspectabant flentes uox omnibus una.
Spem que, metum que inter dubii seu uiuere credant
Siue extrema pati leti discrimine paruo.
Qualia multa mari nautæ ponuntur in alto.

Christum ambulasse super aquas.

Ecce deus magno misceri murmure pontum,
Emissam que hyemem sensit, cui summa potestas
Par leuibis uentis, & flaminis ocyoralis
Prona petit maria, & pelago decurrit aperto,
Nec longo distat cursu pereunte carina
Agnoscent longe regem, dextram que potentem
Nudati socii, & magno clamore saluant

CARMEN.

Postquam altos tetigit fluctus & ad æquora uenit
Id uero horrendum, ac uisu mirabile, forte
Subsidunt undæ, remo ut luctamen abesset,
Collectas que fugat nubes, graditur que per æquor
Iam medium, nec dum fluctus latera ardua tingit.
At media socios insidens naue per ipsos,
Ecce gubernaculo rector subit ipse magister
Intremuit que malus, gemuit sub pondere cymba.
Vela cadunt, puppi que deus confedit in alta,
Et tandem læti nautæ aduertuntur harenæ.

De Coena Domini.

Deuexo interea propior sit uester olympo,
Tunc uictu reuocant uires, fusi que per herbam,
Et dapibus mensas onerant & pocula ponunt.

Docet sacramentum.

P ostquam prima quies, epulis, mensæ que remotæ
Ipse inter primos genitor instaurat honores
Suspiciens cœlum tunc facta silentia linguis
Dat manibus fruges, dulces que a fontibus undis,
Impleuit que mero pateram, ritum que sacrorum
Edocet, immiscet que preces, actalia fatur.
Audite o procures ait, & spes discite uestras.

Prædicat ab uno se traditum iri.

Nemo ex hoc numero mihi non donatus adibit,
Promissis que patris, uestra inquit munera uobis
Certa manent pueri, & palmam mouet ordine nemo.
Et lux cum primum terris se crastina reddet
Vnus erit tantum in me, & exitium que meorum
Dum medium paci se offert de corpore nostro.
Nanque dies (ni fallor) adest, secludite curas.
Mecum erit iste labor, nec me sententia fallit
Vnum pro multis dabitur caput, hæc ita fatus
Conticuit, seram que dedit per membra quietem.

PROBAE CENTRONIS

Apostolos fugisse.

Diffugiunt comites, & nocte teguntur opaca,
Multa'que dura suo tristi cum corde uoluntant
Quid faciant, hærent infixi pectore uultus,
Verba'que, nec placidam membris dat cura quietem.
Conquæstio Petri ad condiscipulos.

Tunc senior tales referebat pectore uoces.

Multa putans ubi nunc nobis deus ille magister
Quem sequimur? quo'ue ire iubes? ubi ponere sedem
O dolor, atque decus tantarum gloria rerum
Iam iam nulla mora est & nos rape in omnia tecum
Oramus, te'que aspectu ne subtrahe nostro.

Sacerdotes cum populo contra Christum.

Oceanum interea surgens aurora reliquit,
Iamque sacerdotes, late loca questibus implent
Cû populo, & patribus, fertur q; per agmina murmur?
Quod genus hoc hoïum? quæ'ue hûc tã barbara morè
Permittit patria? pœnas cum sanguine poscunt
Undique collecti, & magno clamore sequuntur
Insontem sænit'que animis ignobile uulgus.

Christus hora sexta ducitur ut crucifigat.

Sol medium cœli conscenderat igneus orbem

Tunc subito acciti omnes populos'que patres'que
Exposcunt, fari'que iubent, quo sanguine cretus
Quid'ue petat, quid'ue ipse ferat, prædam'que tuentes
Facta uiri nimius dolor, & stupor urget inertes
Nescia mens hominum certant illudere capto.
Tunc uero captis concurrunt undique telis.
Tollitur in cœlum clamor, cuncti'que repente
Corripere sacram effigiem, manibus'que cruentis
Ingentem quercum dicis undique ramis
Constituunt, spinis'que ligant ingentibus illum,
Tendebant'que manum pedibus per mutua nexis
Triste ministerium sequitur quos cætera proles
Ausu omnes immane nefas, auso'que potiti.

CARMEN

Ille autem impavidus quo uincula nectitis inquit?
Tanta ne uos generis tenuit fiducia uestri?
Post mihi non simili pœna commissa luetis,
Talia perstabat memorans, fixusq; manebat.

Fit terræmotus, & sol obscuratur.

Interea magno misceri murmure cœlum
Incipit, & rebus nox abstulit atra colorem
Impia'que æternam timuerunt secula noctem.
Terra tremit, fugere feræ, & mortalia corda
Per gentes humiles strauit pavor, inde repente
Dat tellus gemitum, & cœlum tonat omne fragore.

Christum descendisse ad inferos.

E xtemplo comites erebi de sedibus imis
Vmbrae ibant tenues, tellus quoque & æquora ponti
Signa dabant, sistunt amnes, terræ'que dehiscunt.
Quin ipsæ stupuere domus, atque intima leti
Tartara & umbrosa penitus patnere cauernæ
Sol quoque & exoriens, cuncti se scire fatentur
Tunc caput obscura nitidum ferrugine tinxit.

Christum tertia die resurrexisse.

Hosque inter motus media inter talia uerba
Tertia lux gelidam cœlo dimouerat umbram,
Iam'que pedem referens superas ueniebat ad auras
Cum subito ante oculos ingenti mole sepulchrum
Corpus ubi exanimum positum, nec claustra nec ipsi
Custodes sufferre ualent, auulsa'q; saxis
Saxa uident, laxi laterum compagibus arctis
Fit sonus, ingenti concussa est pondere tellus
Horror ubique animum simul ipsa silentia terrent.

Foribus clausis apparuisse christum apostolis.

E cce autem primi uolucrum cum culmine cantus
Ingreditur linquens antrum, spoliis'que superbis
Ibat ouans, pulsu'que pedum premit excita tellus,
Vulnera'que illa gerens foribus sese ingerit arctis,
Atque hinc ingentem comitum affluxisse nouorum
Inuenit admirans numerum, cunctis'que repente

Improuisus ait coram quem quæritis adsum.
Vicit iter durum pietas & uiuida uirtus.
Præcipite uigilate uiri, timor omnis abesto.

Instruit apostolos.

Hi nostri reditus, expectati que triumph
Hæc mea magna fides, o ter que, quater que beati
Quæ uobis, quæ digna uiri pro laudibus istis
Præmia posse reor solui, quæ dona parari?
Accipite ergo animis, quæ uos a stirpe parentum
Prima tulit tellus, eadem uos libere lato
Accipiet, reuocate animum, mœstum que timorem
Mittite, & uosmet rebus seruate secundis.

Christum apostolis pacē reliquisse.

Quod superest lati bene gestis ordine rebus,
Pacem opate manu, pacem laudate sedentes
Magnanimi, pacis solum inuiolabile pignus.
Et simul his dictis faciem ostendebat, & ora,
Ora manus que ambas, populata que pectora ferro.
Immiscet que manus manibus, gaudent que uidentes,
Nec uidisse semel, satis est, iuuat usque morari,
Et conferre gradum, & dextræ coniungere dextram.

De ascensione Christi.

His demum exactis, spirantes dimouet umbras
Aeraper tenerum, coelo que inuectus aperto
Mortales nixus medio in sermone reliquit.
Infert se septus nebula, mirabile dictu.
At illum folio stellantis gloria cœli
Accipit, æternum que tenet per secula nomen.
Ex illo celebratus honos, leti que minores
Seruariere diem, tot iam labentibus annis.
I decus i nostrum, tantarum gloria rerum,
Semper honos, nomen que tuum, laudes que manebunt.
Et nos, & tua dexter adipe sacra secundo.
Annua, quæ differre nefas, celebrate fauentes.
Hunc socii morem sacrorum, hunc ipse teneto
O dulcis coniunx, & si pietate merentur,
Hac casti maneant in religione nepotes.

FINIS.

Lactantii Firmiani de Resurrectionis
dominicæ die.

A lue festa dies, toto uenerabilis
sæuo

Qua deus infernum uicit, & astra
tenet.

Tempora florigero rutilant distincta sereno,
Et maiore poli lumine porta patet.
Altius igniuomum solem cœli orbita ducit
Qui uagus oceanas exit & intrat aquas.
Armatus radiis, elementa liquentia lustrans,
Hac in nocte breui tendit in orbe diem.
Splendida sincero producit æthera uultu,
Lætitiâ que suam sidera clara probant.
Terra ferax uario fundit minuscula foetu,
Cum bene uernarit reddit & annus opes.
Mollia purpureum pinguit uiolaria campum.
Prata uirent herbis, & micat herba comis.
Pauulatim subeunt stillantia lumina florum.
Floribus arrident gramina cuncta suis.
Semine deposito, late seges exilit aruis,
Spondens agricolæ uincere posse famem.
Caudice desecto, lacrymat sua gaudia palmes,
Vnde merum tribuat, dat modo uitis aqua.
Cortice de matris tenera lanugine surgens,
Præparat ad partum turgida gemma sinum.
Sub que hyemis tempus, foliorum crine reuulso
Iam reparat uiridans frondea tecta nemus.
Myrta, salix, abies, coryl^l, filer, ulm^o, acer, nux.
Plaudit quæque suis arbor amœna comis.
Construtura fauos apis hinc aluearia linquês,
Floribus instrepitans poplite mella rapit.
Ad cantus fenocaf anis, quæ carmine clauso,
Pigrior hibemo frigore mura fuit.
Hinc Philomena suis attéperat organa cannis

gg iiii

Fir' que percussio dulcior aura melo.
 Ecce renascentis, testatur gratia mundi,
 Omnia cum domino dona redisse suo.
 Nanque triumphanti, post tristia tartara, Christo,
 Undique fronde nemus, gramina flore fauent.
 Legibus inferni oppressis, super astra meantem
 Laudent rite deum lux. Polus. A ura, fretum.
 Qui crucifixus erat, Deus ecce per omnia regnat,
 Dant' que Creatori cuncta creata precem.
 Mobilitas anni, mensum, lux alma dierum,
 Horarum splendor, scrupula cuncta fauent.
 Hinc tibi silua comis plaudit quoq; campus aristas,
 Hinc grates tacito palmitis uitis agit.
 Hinc tibi nunc auium resonant uirgulta susurro.
 Has inter nimio passer amore canit.
 Christe Salus rerum, bone conditor, atq; redemptor,
 Vnica progenies ex deitate patris.
 Irrecitabiliter manans de corde parentis
 Verbum subsistens, & patris ore potens.
 Aequalis concors, socius, cum patre coævus,
 Quo sumpsit mundus principe principium.
 Aethera suspendis, sola congeris æquora fundis,
 Quæque locis habitant, quæ moderata nigent.
 Qui genus humanum cernens, misisse profundo,
 Vt hoïem eriperes tu quoque factus homo es.
 Nec nostro uoluisti tantum e corpore nasci,
 Sed caro, quæ nasci pertulit, atque mori.
 Funeris exequias pateris uitæ author, & orbis,
 Intra mortis iter, dando salutis opem,
 Tristitia cessarunt infernæ uincula legis,
 Expauit' que chaos luminis ore premi.
 Depereunt tenebræ Christi fulgore fugatæ,
 Aeternæ noctis pallia crassa cadunt.
 Sollicitam sed redde fidem precor alma potestas,
 Tertia lux rediit, surge sepulte meus.
 Non decet, ut uili tumulto tua membra tegantur.
 Non pretium mundi Vilia saxa premant.

Indignum est cuius clauduntur cuncta pugillō,
 Ut tegat inclusum, rupe uetante, Lapis.
 Intea tolle precor, sudaria linque sepulchro,
 Tu satis es nobis, & sine te nihil est.
 Solue cathenatas Inferni carceris umbras,
 Et reuoca sursum quicquid ad ima Ruit.
 Redde tuam faciem, uideant ut secula lumen.
 Redde diem, qui nos, te moriente, fugit.
 Sed plane implesti remeans pie uictor olympi,
 Tartara pressa iacent, nec sua iura tenent.
 Inferus insaturabiliter caua guttura pandens
 Qui raperet semper, fit tua præda Deus.
 Eripis innumerum populum de carcere mortis,
 Et sequitur liber, quo suus author abit.
 E uomit absortam pauide fera belua plebem,
 Et de fauce lupi subtrahit agnus oues.
 Hinc tumulū repetens, post tartara, carne resumpta,
 Belliger ad cœlos ampla trophæa refers.
 Quos habuit penale chaos iam reddidit iste,
 Et quos mors peteret, hos noua uita tenet.
 Rex Sacer ecce tui radiat pars magna trophæi,
 Cum puras animas sacra lauacra beant.
 Candidus egreditur nitidis exercitus undis,
 Atque uetus uitium purgat in anime nouo.
 Fulgentes animas, uestis quoque candida signat,
 Et grege de niueo gaudia pastor habet.
 Additur ac felix concors mercede sacerdos,
 Qui dare uult domino dupla talenta suo.
 Ad meliora trahens gentili errore uagantes,
 Bestia ne raperet, munit ouile Dei.
 Quos prius Eua nocens infecerat, hos modo reddit
 Ecclesiæ pastos ubere lacte sinu.

F
 I N I
 S.

Lactantii firmiani carmina de
passione domini.

q Visquis ades, mediū q subis in limina
templi,
Siste parum, in fontem que tuo pro
crimine passum,

Respice me, me conde animo, me in pectore serua.
Ille ego, qui casus hominum miseratus acerbos,
Huc ueni, pacis promissæ interpreter, & ampla
Communis culpæ uenia, hic clarissima ab alto
Reddita lux reris, hic alma salutis imago,
Hic tibi sum requies, uia recta, redemptio uera,
Vexillum que dei, signum & memorabile fati.
Te propter uitam que tuam sum Virginis aluum
Ingressus, sum factus homo, atque horrentia passus
Funera, nec requiem terrarum in finibus usquam
Inueni, sed ubique minas, ubique labores.
Horrida prima mihi in terris magalia Iudæ
Hospitia in partu, sociæ que fuere parenti.
Hic mihi fusa dedit bruta inter inertia primum
Arida in angustis præsepibus herba cubile.
In phariis primos nixi regionibus annos
Herodis regno profugus, reliquos que reuersus
Iudæam, semper ieiunia, semper & ipsam
Pauperiem extremam, & rerum inferiora sequutus,
Semper egens monitis humana salubribus alma
Ingenia ad studium probitatis aperta salubri
Plurima doctrinæ iniungens miracula, quare
Impia Hierusalem rabidis exercita curis
Inuidiæ, seuis que odiis, & cæca furore,
In fonti est poenis letalibus ausa cruentam
In cruce terribili mortem mihi quærere, quæ si
Latius ipse uelim distinguere, si que per omnes
Ire iuuat gemitus, mecum & sentire dolores,
Collige, consilia, insidias ue, mei que nefandum
Sanguinis innocui pretium, & simulata clientis

Oscula, & insultus, & sæuæ iurgia turba.
Verbera præterea & promptas, & ad crimina lingu
Fige animo, & testes, & cæci infanda Pilati
Iudicia, ingentem que humeros fessa prementem
Terga crucem, atque graues horrida ad funera gres
Nunc me nunc uero desertum extrema sequutum
Supplicia, & dulci procul a genitrice leniatum
Vertice ad usque pedes me lustra, en aspice crines
Sanguine concretos, & sanguinolenta sub ipsis
Colla comis, spinis que caput crudelibus haustum
Undique diua pluens uiuum super ora cruorem,
Compressos speculari oculos, & luce carentes,
Afflictas que genas, arentem suspice linguam
Felle uenenatam, & pallentes funere uultus,
Cerne manus clauis fixas, tractos que lacertos,
Atque ingens lateri uulnus, cerne inde fluorem
Sanguineum, fossos que pedes, artus que cruentos.
Flecte genu, lignum que crucis uenerabile adora
Flebilis, innocuo terram que cruore madentem
Ore petens humili, lacrymis suffunde subortis,
Et me non nunquam deuoto in corde, meos que
Fer monitus, sectare meæ uestigia uitæ,
Ipsa que supplicia inspiciens, mortem que seneram
Corporis innumeros memoras, animi que dolores
Disce aduersa pati, & propriæ inuigilare saluti.
Hæc monumenta tibi, si quando in mente iuuabit
Voluere, si qua fides animo tibi ferre meorum
Debita si pietas, & gratia digna laborum
Surget, erunt ueræ stimuli uirtutis, erunt que
Hostis in insidias clypei, quibus acer in omni
Tutus eris, uictor que feres certamine palmam.
Hæc monumenta tuos si labilis orbis amicos
Auertent sensus, fugiente decoris ab umbra
Mundani efficient, ne spe captatus inani
Mobilis occiduis fortunæ fidere rebus
Auferis, aut uitæ sperare fugacibus annis,

Sed tenimirum, sic ista caduca uidentem,
Secula, & exutum patriæ melioris amore,
Orbis opes, rerum que usus, & uota priorum,
Moribus extollens sacris, uitæ que beatæ
Spe duras inter pœnas, te rore fouebunt
Cælesti, pacti que boni dulcedine pascunt.
Pupuream donec post ultima fata relicto
Corpore, sublimes animam reuocabit ad auras.
Gratia magna tibi tunc omnem exuta laborem,
Angelicos tunc læta choros, acies que beatas
Sanctorum inspiciens, æternæ pacis amœna
Perpetuo felix mecum regnabit in aula.

Finis

Cæcilius Cyprianus episcopus Carthaginensis
de ligno crucis.

St locus ex omni medius, quæ cernimus orbe,
Golgotha iudæi patrio cognomine dicunt.
Hic ego de sterili succifum robore lignum
Plantatum memini fructus genuisse salubres.
Non tamen hos illis, qui se posuere colonis
Præbuit, externi fructus habuere beatos.
Arboris hæc species, uno de stipite surgit,
Et mox in geminos extendit brachia ramos.
Sicut plena graues antennæ carbasa tendunt,
Vel cum disiunctis iuga sunt ad aratra iuuentis.
Quem tulit hoc primo maturo semine lapsum
Concepit tellus, mox hinc mirabile dictu
Tertia lux iterum terris, superis que tremendum
Extulerat ramum uitali fruge beatum.
Sed bis uicenis firmatus & ille diebus
Creuit in immensum, cœlum que cacumine summo
Contigit, & tandem sanctum caput abdidit alto.
Dum tamen ingenti, bis senos ponderè ramos
Edidit, & totum spargens porrexit in orbem.

Gentibus ut cunctis uictum, uitam que perennem
Præberent, mortem que mori qui posse docerent.
Expletis etiam mox quinquaginta diebus,
Vertice de summo diuini nectaris haustum
Detulit in ramos cœlestis spiritus auræ.
Dulci rore graues manabant undique frondes.
Ecce sub ingenti ramorum tegminis umbra
Fons erat, hic nullo casu turbante serenus
Perspicuis illimus aquis, & gramina circum
Fundebant lætos uario de flore colores.
Hunc circum innumera gentes, populi que coibant
Quam uarii generis, sexus, ætatis, honorum,
Innuptæ, nuptæ que simul, uiduæ que, nurus que
Infantes, pueri que, uiri, iuuenes que, senes que.
Hic ubi multigenis flexos incumbere pomis
Certabant ramos, audis attingere dextris
Gaudebant, madidos cœlesti nectare fructus.
Nec prius hos poterant cupidis decerpere palmis,
Quam lutulenta uia uestigia sæda prioris
Detererent, corpus que pio de fonte lauant.
Ergo diu circum spaciantes gramine molli
Suscipiunt alta pendentes arbore fructus.
Tum si qui ex illis delapsa putamina ramis,
Et dulces multo rorantes nectare frondes,
Vescuntur, ueros exoptant sumere fructus.
Ergo ubi cœlestem ceperunt ora saporem,
Permutant animos, & mentes perdere auaras
Incipiunt, dulci que hominem cognoscere sensu.
Insolitum multis stomachum mouisse soporem
Vidimus, & fellis commotum melle uenenum
Reiecisse bonos turbata mente saporis,
Aut auide sumptum non dilexisse, diu que
Et male potatum tandem euomuisse saporis.
Sæpe quidem multi renouatis mentibus ægros
Restituere animos, & quæ se posse negabant
Pertulerant, fructum que sui cepere laboris.
Multi etiam sanctos ausi contingere fontes,

Discessere iterum subito, retroque relapsi
Sordibus, & ceno misti uoluntur eodem.
Multi uero bono portantes pectore, totis
Accipiunt animis, penitusque in uiscera condunt.
Ergo qui sacros possunt accedere fontes,
Septima lux illos optatas sistit ad undas,
Tingunt in liquidis ieiunos fontibus artus.
Sic demum illuuiem mentis, uitaque prioris
Deponunt labem, purasque a morte redicunt
Illustres animas, coeli que ad limen ituras.
Hinc iter ad ramos, & dulcia poma salutis
Inde iter ad cœlum per ramos arboris altae
Hoc lignum uita est cunctis credentibus Amen.

Finis.

Tipherni deprecatoria ad Virginem.

Irgo decus coeli, uirgo sanctissima, uirgo,
Quæ sup angelicos es ueneranda choros.
Tu niueus formosa rosas, tu candida uincis
Lilia, tu uultu uincis & astra tuo.
Pura, columbellæ similis, quam lactea uestit
Penna, nec in toto corpore menda sedet.
Quas tu non longe præcellis uirgo sibyllas,
Quæ tibi conferri denique diua potest?
Tu mater dilecta dei, tu sponsa uocaris,
Præcipua tantum uirginitate places.
Quæ licet edideris (dictu mirabile) Christum,
Attamen ut fueras, intemerata manes.
Per te nostra caro, meritis ita foemina fulges,
Est immortalis conciliata deo.
Tu sacrum templum, tu sons uberrimus ille es,
Cuius in exhaustam detrahit unda sitim.
I mus ad æthereas te nos interprete sedes.
In cœlum per te uirgo patescit iter.

Auxilio regina tuo non ullius arma,
Nullius horremus te uigilante minas.
Tu clypeus thorax, & tu mortalibus unum
Præsidium miseris, profugiumque pates.
Cum alius assidue mortales raptor oberret,
Esuriens pauidas ut lupo ambit oues.
Tu facis insidias eius uincamus, & artes,
Tu rapido tutos a phlegethonte facis.
Tu precibus supplex nūquam cessantibus oras,
Ut nati fiat mollior ira tui.
Nisi facias adeo passim creuere nocentes,
Funditus humanum deleat ille genus.
Tu pia sperantes in te non deseris unquam,
Tu uanas clemens non finis esse preces.
Tu das optatam languenti sæpe salutem,
Eripis e duro carcere sæpe reos.
Te uocat in partu mulier, te miles eandem,
Subuenias querulo saucius ore rogat.
Sæpe procelloso iactatis æquore nautis
Dirigis in portum stella serena ratem.
Erigis afflictos, ægris solatia præbes,
Sæpe uenis terra, sæpe uocata mari.
Tu morbos, diramque famem, bellumque coarces,
Exigis a terris pestis & omne genus.
Hinc uotiuæ tuis ponuntur munera templis,
Quæ sita sunt uirgo millia multa tibi.
Nemo per hæc tutus sine te deserta uiator,
Nemo per hoc pelagus te sine sospes erit.
Et quoniam claudis portas, & pandis olympi,
Et quia tu talis, & quia tanta potes,
Fere precor auxilium uirgo sanctissima nobis,
Et seruatricem porrige quæso manum.
Illisa est scopulis & fundo impacta carina,
Nec sine te nautis currere nostra potest.
Nam nisi pro solita tu nos pietate misellos
Foueris, ad cuius confugiemus opem?
Finis.

Oratio ad beatissimam Virginem.

Egum sancta parens alto quæ a sanguine ducis
Principium, uirtute potens, o pacis amatrix
O patriæ cœlestis honos, o uita, salus' que,
Spes' que hominis, quàm terra. poli. mare. syde-
ra adorant.

O requies tranquilla piis, o nata parentis,
Atque patris dilecta parens, qui crimina falsi
Sanguine in humano reparauit imagine mundi
Luce replens animas radiorum ardore tuorum.
His oculos inflecte tuæ pietatis amore
Votis uirgo libens, & serui iusta precantis
Exaudi regina preces, quem criminis acti
Pœnitet, & scelerum terrent monumenta priorū.
Quāquam cuncta tuis speculeris ab æthere toto
Crimina luminibus, pateat' que ex ordine fati
Quicquid agat mortale genus, tamē omnia nutu
Qualiacunque tenēt peccantia corda resoluam.
Me miserum male grata uiris, male grata deo' q̃
Detinuit quoties propulsa superbia cœlo.
Tisiphone anguineos sœua laniante capillos,
Ipse ego sæpe malis furis agitatus & ira
Non timui tentare nefas, uirtutis amore
Semper auara manus, Veneris sub amore iocosa
Prodigus, & Paphiæ sacrandæ iura tenere.
Non ego Thyrsigeri contempsi dona Lyæi
Luxuriante cibo, & stomacho mittente uapores.
Ocia lustrificam sumunt populantia mentem
Sæpe meam, & nulla misero uirtute recedunt
Tempora. inextinctus quoties per membra cucurrit
Liuor edax. populat calidas hæc flamma medullas.
Nam dolui, quando flatu dea cæca secundo
Prospexit fortuna uiros, quoties' que sub astra
Sustulit, ut casu caderent grauiore, profecto
Latus, ut empyreo uisus requiescere cœlo.
Detinuit mentem tumidam, & fera pectora inanis

Gloria

Gloria, sæpe truces uolui post dicta nefanda
Commaculare manus, diuina heu iura, fidem' que
Amisi quandoque miser. pietatis imago
Nulla animo comperta meo est. tot crimina pangunt.
Sortis amara animam, bibulis quot inundat arenis
Aequor, & æthereo quot sunt sub cardine plumæ,
Sydera quot claro fulgent rutilantia cœlo.
Ergo parens, & sponsa dei, quæ sola furores
Concilias, quæ sola replet dulcedine mentem,
Ad te confugio, serui miserere precantis.
Ne miserum incaute superet' q̃, premat' q̃ gementem
Hostis, & ultrices lacerent mea pectora diræ.
Admisi quodcunque nefas, quodcunque putau
Pœnitet, & duris quatiens mea pectora pugnis
Exclamo miserere mei, mihi frigidus horror
Membra quatit, quoties animo peccata reuoluo.
Hanc animam, tantis quæ stat subiecta procellis
Erige, & obscuro pia uirgo e' carcere solue.
Liuor & ira male fugiant de pectore curæ.
Ad me oculos conuerte graues miserata labores
Vsq̃ue hominum, miseri' que preces neu despice serui
Parce animum uersare dolos, me pelle tremendis
Pestibus, ardentes odiorum extingue fauillas.
Iam' que animam commendo tibi cum corpore uirgo
Intemerata meam diuinæ lucis egentem.

Finis.

PRECATIO MATVTINA AD OMNI
POTENTEM DEVM.

o Mnipotens, quem mente colo pater unice
rerum
o Ignorate malis, & nulli ignote piorum
Principio, extremo' q̃ carens antiquior æuo
Quod fuit, aut ueniet, cuius formam' que, modum' que
Nec mens complecti poterit, nec lingua profari
Cernere, quem solus, coram' que audire iubentem
hh

Fas habet, & patriam propter considerare dextram
Non genito genitore deus, qui fraude superbi
Offensus populi gentes in regna uocauit
Stirpis adoptiua meliore propage colendus,
Cernere quē licuit proauis quo numine uiso,
Et patrem uidisse datum, contagia nostra
Qui tulit, & diri passus ludibria leti
Esse iter aeternae docuit remeabile uitae.
Nec solā remeare animam, sed corpore toto
Caelestes intrare plagas, & inane sepulchrum.
Arcanum uacuis ad opertum linquere terris.
Nate patris summi, nostro quae salutifer aeo
Virtutes patrias genitor cui tradidit omnes
Nil ex inuidia retinens, plenus quae datorum
Pande uiam precibus, patrias quae haec perfer ad aures.
Da pater inuictam contra omnia crimina mentem,
Vipereum quae nefas nocituri auerte ueneni.
Sic satis antiquam serpens quod prodidit Aeuam,
Deceptum quae adiunxit Adam, nos sera nepotum
Semina ueridicis aetas praedicta prophetis
Vitemus laqueos, quos letifer implicat anguis.
Pande uiam, qua me post uincula corporis aegri
In sublime feram puri qua lactea caeli
Semita uentosa superat uaga nubila lunae.
Qua proceres abiire pii, qua quae integer olim
Raptus quadriungo penetrat super aethera curru
Helias. solido cum corpore prauius Enoch.
Da pater aeterni speratam luminis auram
Si lapides non iuro deos, unum quae uerendi
Suspiciens altare sacrae libamina uitae
Intemerata fero. Si te, domini quae, Dei quae
Vnigene cognosco patrem, mistum quae duobus,
Qui super aequoreas uolabat spiritus undas.
Da genitor ueniam, cruciata quae pectore purga
Si te non pecudum fibris, non sanguine fuso
Quaero nec carnis numen coniecto sub extis,
Si scelere abstineo errori obnoxius, & si

Opto magis quā fido bonus, purus quae probari
Confessam dignare animam, si membra caduca
Execror, & tacitum si poenitet, alta quae sensus
Formido excruciat, tormenta quae sera gehennae
Anticipat, patitur quae suos mens saucia manes.
Da pater huic nostro fieri rata uota precatu
Nil metuam, capiam quae nihil, satis hoc reat esse
Quod satis est. nil turpe uelim, nec causa pudoris
Sim mihi, nec faciam cuiquam quae tempore eodem
Nolim facta mihi, nec uero crimine laedar.
Nec maculer dubio. Paulum distare uidetur
Suspectus, uere quae reus male posse facultas
Nulla sit, & bene posse adsit tranquilla potestas.
Sim tenui uictu atque habitu, sim carus amicis,
Et semper genitor sine uulnere nominis huius
Non animo doleam, non corpore cuncta quietis
Fungantur membra officiis, nec saucius ullis
Partibus amissum quicquam desideret usus
Pace fruar. securus agam. miracula terrae
Nulla putem, suprema mihi cum uenerit hora,
Nec timeat mortem bene conscia uita nec optet.
Purus ab occultis cum te indulgente uidebor.
Omnia despiciam, furit cum sola uoluptas
Iudicium sperare tuum, quod dum sua differt
Tempora, cunctantur quae dies procul exige sauo
Insidiatorem blandis erroribus anguem
Haec pia, sed mæsto trepidantia uota reatu
Christe apud aeternum placabilis affere patrem
Saluator deus, ac dominum mens gloria uerbum
Filius ex uero uerum de lumine lumen.
Aeterno cum patre manens in saecula regnans
Consona quem celebrat modulato carmine plebes
Et responsuris ferit aera uocibus, Amen.

F I N I S.

Sancti Damasi episcopi de laudibus
Pauli apostoli.

Iam dudum Saulus procerum præcepta secutus,
Cum domino patrias uellet præponere leges,
Abnueret sanctos Christum laudasse prophetas,
Cædibus assiduus cuperet discerpere plebem,
Cum lacerat sanctæ matris pia fœdera cæcis,
Post tenebras uerum meruit cognoscere lumen.
Tentatus sensit possit quid gloria Christi.
Auribus ut dominum, uocem, lucem que recepit,
Composuit mores, Christi præcepta secutus.
Mutatus postquam placuit de nomine Paulus,
Mira fides rerum subito trans æthera uestus,
Noscere promeruit possint quid præmia uitæ.
Conscendit ratus martyr penetralia Christi.
Tertia lux cœli tenuit paradisos euntem.
Colloquiis domini fruitur, secreta reseruat
Gentibus & populis, iussus prædicere uera.
Profundum penetrare maris, noctem que, diem que
Visere, cui magnum satis est uiuuisse, latentem.
Verbera, uincla, famem, lapides, rabiem que ferarum.
Carceris elluuiem, utrigas, tormenta, cathenas.
Naufragium, lacrymas, serpentis dira uenena,
Stigmata non timuit portare in corpore Christi.
Credentes docuit, possent quo uincere mortem.
Dignus amore dei uiuit per secula magister.
Versibus his breuiter fateor beatissime doctor
Paule, tuos Damasus uolui monstrare triumphos.
Finis.

Elegia in Hierusalem.

Lusimus in teneris Venerem lasciuius annis,
Lusimus unguentum, pocula, festa, iocos.
Crinis inest cano capiti, uer fluxit & æstas,
Præstat in autumno carpere poma senem.

præstat & excussis caput hoc fœdare corollis,
Cum deus humana cæditur ipse manu.
Figitur & crucibus, madet heu caluaria tellus
Sanguine. Tu nati funera mater agis.
Impia Hierusalem non ne hic deus ille, superbas,
Perdidit in pelago, qui Pharaonis opes?
Non deus ille tuus, toties qui cladibus hostes
Affecit, quo tu libera semper eras?
Impia Hierusalem, nō ne hic Olophernis ademit
Ceruices? non ne hic te dabat esse deam?
Adde quod iste tuis etiam præsepibus infans
Vagit, & hunc dominum bos & asellus amant.
Impia Hierusalem, non sidere cernis eoo
Aduentare magos, qui tria dona ferunt?
Quo furis Herodes, strictū quid cōprimis enses?
Debetur gladiis non cruor iste tuis.
Impia Hierusalē scelus hoc parat, æra profano
Dantur discipulo proditiōis opus.
Illicet erumpunt portis, orabat in horto
Christus, agunt strepitum, coniiciunt qnamus.
Tunc q; deus trahitur, donec fora celsa Pilati
Ingreditur, sedit hic prætor, & ora mouet.
Ite citi comites hominem prius urite loris,
Inde coronatus sub cruce damna luat.
Sentit idem Caiphas, tuq; o sæuissime dirum
Anna probas facinus, Hierusalem que probas.
Mox pia membra dei multo tortore cruescunt.
Pro dolor, hæc audis uulnera uirgo parens.
Sifra canūt, prodeūt equites, tollunt q; maniplos,
Spectatum q; nefas confluit unda nukum.
Procedit tandem Christus cruce pressus acerba.
Procedit, uexant terga benigna canes.
Mater in hunc oculos dea conicit, ille parētem
Agnoscit, uultu plangit uterque solum.
Calcibus illi instant, lacrymans uix surgit Iesus,
Attollit que crucem, caluarium que tenet.
Figitur hic breuib; clauis, caput angit acanthus.
hh iii

Impia diuino sanguine terra mades.
Hostibus erigitur de uictis grande trophæum.
Saxa crepant, uultus atrat apollo suos.
Impia Hierusalem, pro te deus ecce precatur,
Vt pater ignoscat crimina tanta suos.
Ille comam quatiens, fulmen quatit ille trifulco,
Qui petat infandum nec mora longa caput.
F lauia signa micāt. Romanus in agmina Mauors
Instruitur, properant in tua damna duces.
Impia Hierusalem simul obsidione teneris,
Dira fames natos te facit esse tuos.
Vi Titus irrumpit portas. ruit hostis in arcem.
Capta gemis. muro corpora cæsa cadunt.
Impia Hierusalem natorum sanguine fauces
Palce tuas, fauces sanguine pasce tuas.
Hoc cecinere pii Vates, cecinere Sibyllæ,
Hoc cecinit quem tu figis iniqua cruci.
Impia Hierusalem dic nunc ubi mœnia. turres.
Et domus, & latis festa theatra uiis?
Dic ubi sunt cari pueri, dulces & puellæ,
Vir nurus, & docti curia densa patres?
Puluis & umbra iacent. late captiua per orbem
Ducis, ut pateat crimen ubique tuum.
Impia Hierusalem longas das impia pœnas
Impia ter & quater & impia Hierusalem.
Nunc age Hierusalem satis o satis impia cœlo
Errasti, ad dominum uertere Hierusaiem.
Non fugiet, fixos pro te non conspicias artus?
En uocat. ad dominum uertere Hierusalem.
Vertere Hierusalem, Lentatur ad oscula ceruix,
A dominum mecum uertere Hierusalem.

Finis

In Natali die Saluatoris.
Virginis partus deus ortus infans
Pauper in foeno cubat, hunc asellus,
Bos que cognoscit dominum. resultant
Astra triumphis.

E cce pastores, ouibus relictis,
Conuolant Bethlem, uideāt ut ortum
Principem mundi, properant & acti
Sidere reges.
Quos & Herodes rogat, ut reuerfi
Nuntient, qua sub regione natum
Viderint, Christum ut ueniens & ipse
Pronus adoret.
At magi tandem, puero reperto,
Procidunt proni, positos tiaris
Dona deponunt, teneris ferentes
Oscula plantis.
Suscipit lætus puer, & parentes
Gaudio pleni lacrymantur aurum
Atque thus myrrham tria dona iustus
Seruat Ioseph.
Ast iter docti melius sub alta
Nocte felices redeunt tyranni
Ad lares castos, recinuntque laudes
Dulcis Iesu.
Lusus Herodes, pueros trucidat.
Christus Aegyptū fugit in ppinquā
Matre cū sancta. madet innocentum
Sanguine tellus.
Gloriam patri chorus angelorum
Concinunt, nato, pariterque sancto
Spiritu, qui sunt deus optimus & et
Ttinus, & unus.

R. Z.

O diem festum populis, diem que
Candidum, qui nos rediens beatos
Reddis, hunc signa niueo quotannis
Musa Lapillo.
Quo deus pando residens asello,
Vt pii quondam cecinere uates,

Venit in sanctam uenerandus urbem
Hierusalem Rex.

Obuiam Christo properatur. Omnes
Stant uia palmis, oleæ renident.
Filio Dauid pueri, puellæ, Os-
anna canentes.

Sancta sanctorum redolent sabbæo
Thure. mañtantur uituli per aras.
Mons Sion felix agitat cacumen
Hospite tanto.

Tu'que Zachæi domus o superbis
Sole, quo totus radiatur orbis,
Esse sub mensis utinam liceret
More catelli.

P asceret micis domini, dei'que,
Et pedes multa, lacryma rigarem,
Plantus hic forsan penetraret aures
Dulcis Iesu,

Quæ patent semper miseris querelis,
Testis est Marthæ soror & Maria,
Testis et Petrus. Latro. publicanus.
Samaritana.

E t quis orauit ueniam, quis unquam,
Cui pater, cui tu dederis repulsam?
Solut infelix patiar Tuorum
Mancipiorum?

F ilio cædis uitulum recepto.
Perditam pastor pecudem requiris.
Respues, quem tu toties uocasti
Fontis adundas?

E cce cum ramis oleæ uirentis
Obuius curro, chlamydem'que pessum,
Me'que substerno pedibus, pater mi
Tolle iacentem.
Amen. Finis.

Carmen .R.Z.P.L. in Passione
domini nostri Iesu Christi.

L ugeant cœli dominum, deum'que.
Lugeat tellus, maris & profundum.
Lugeat quicquid iacet, aut suo pte
Iure mouetur.

Vos'que mortales lacerate crudis
Vnguibus pectus, faciem, capillum.
Altus ut uestris reboans dehiscat
Plantibus æther.

Ecce naturæ deus instar agni
Ad crucem duro trahitur rudente
Squalidus mœrens, humilis, cruentus.
Crimine nostro.

P roh dolor matrem triuio moratam,
Hic uidens nutu misero salutem.
Et cadit, circum comites Mariam
Exanimantur.

I lle uix tandem tremulo resurgens
Pergit incesu, tenet & cacumen
Golgothæ montis, trepidante turba
Iudaicorum.

H ic rapit Christum, tunica'que nudum
Exiit, grandes parat ille clauos.
Hic crucem sternit, furibundus alter
Gestit in auras.

Ah nimis quisquis fuit ille durus,
Qui deum trusit faciem supinum
Durior calcans genibus sacros
Qui forat artus.

Audiens ictus miserum Maria
In manus mœstas recidit sororum
Interim mundi domiti trophæum
Erigitur crux.

O homo si fas speculari uultus
Sanguinis plenos lacryma, saliuo

Et manus ambas specularé totum
Denique corpus.
Si tuum noris dominum, deum'que
Proruas passis manibus, crucem'que
Comprimes, felix morete, hæc erit mors
Vita perennis.

Finis.

Carmen Saphicum Raphaelis
Zouenзонii poetæ.

Christe terrarum dominator orbis,
Cuius ad nutum cadit omne fatum,
Qui regis cœlos, regis & profundi,
Carceris umbras.

Perde turcarum rabiem cruentam,
Perde ceruices nimium superbas.
Perde uesani genus, impium'que
Maumeticorum.

Qui tuas fœde populantur urbes.
Vinciunt. uexant. feriunt. trucidant.
Virginum stupris ueneranda passim
Templa prophanant.

Proh dolor, sanctos cineres tuorum
Martyrum spargi rapidis procellis.
Et crucem. clauos. chlamydē. coronam
Vri erigni.

Surge tu Cæsar Federice, diuum
Sanguis, & dextra gladium coruscans
Iprior. grandes aquilas sequemur
Auspice Christo.

Finis.

Ad beatissimam Virginem. R. Z.

Sit benedicta dies, qua te regina polorum
Anna parit nobis, Sit benedicta dies.
Sit benedicta dies, qua tu uirgūcula Christū
Concipis e' cœlo, Sit benedicta dies.
Sit benedicta dies, uteri qua numen adorat
Helisabeth uates, Sit benedicta dies.
Sit benedicta dies hominē, qua uirgo, deūq;
Ad præsepe paris, Sit benedicta dies.
Sit benedicta dies, qua tres, duce sidere reges
Dona ferunt domino, Sit benedicta dies.
Sit benedicta dies, stygio qua xps ab antro
Surrexit uictor, Sit benedicta dies,
Sit benedicta dies, tuus in qua filius arces
Scandit in æthereas, Sit benedicta dies.
Sit benedicta dies, quo te quoq; regia cœli
Accepit, semper sit benedicta dies.

Finis.

a b c d e f g h i k aa bb cc dd
ee ff gg hh Omnes sūt quaterni, exce
pto d duerno, & hh terno.

Venetiis apud Aldum. MDI. mense
Ianuario.

EPISTOLA SEVERI SVLPICII AD DE
SIDERIVM DELIBELLO VITAE
SANCTI MARTINI.

Seuerus Desiderio fratri carissimo salutem. Ego quidem frater unanimis libellum, quem de uita sancti Martini scripseram, sceda sua comprimere, & intra domesticos parietes cohibere decreueram, quia ut sum natura infirmus, iudicia humana uitabam, ne quod fore arbitror, sermo incultior legentibus displiceret, omniumq; reprehensione dignissimus iudicaret, qui materiam disertis merito scriptoribus reseruandam impudens occupassem. Sed petenti tibi sapius negare non potui. Quid enim esset, quod nō amoris tuo, uel cum detrimento mei pudoris impenderem? Ea tibi fiducia libellum edidi, qua nulli a te prodendum reor, quia id spondesti. Sed uereor, ne tu ei ianua sis futurus, & emissus semel non queat reuocari, Quod si acciderit, & ab aliquibus eum legi uideris, bona uenia id a lectorib; postula bis, ut res potius q̄ uerba perpendant, & æquo animo ferant, si aures eorum uitiosus forsitā sermo perculerit, quia regnum dei non in eloquentia sed in fide cōstat. Meminerit etiam salutem sæculo nō ab oratorib; sed a piscatoribus prædicatam, cum utiq; si utile fuisset, id quoq; dominus præstare potuisset. Ego enim cum primum animum ad scribendum appuli, quia nefas putarem tanti uiri latere uirtutes, apud me ipse didici, ut so læcismos nō erubescerem, quia nec magnam istarum unquā rerum scientiam attigissem, & si quid ex his studiis olim fortasse libassem, totum id dissuetudine tanti temporis perdidissem. Sed tamen ne nos maneant tam molesta defensio, suppresso (si tibi uider) nomine libellus edatur. Quod ut fieri ualeat, titulum frontis erade, ut muta sit pagina, & quod sufficit, loquatur materiā, non loquatur auctorem.

SE.SVL. DE
PROLOGVS EIVSDEM SEVERI SVLPITII
IN VITAM BEATI MARTINI,

Capitulum primum.

Perique mortalium studio, & gloriæ
sæculari inaniter dediti exinde peren-
nem (ut putabant) memoriam nominis
sui quæsierūt, si uitas clarorum uiro-
rum stilo illustrassent. Quæ res utique non
perennem quidem, sed aliquantulum
tamen conceptæ spei fructum afferebat, quia & sui me-
moriam licet incassum propagabant, & propositis ma-
gnorum uiro-
rum exemplis, non parua emulatio legen-
tibus excitabatur. Sed tamē nihil ad beatam illam æter-
nam, quæ uitam hæc eorum cura pertinuit. Quid enim
aut ipsis occasura cum sæculo scriptorum suorum glo-
ria profuit? aut quid posteritas emolumenti tulit, legē-
do Hectorem pugnantem, aut Socratem philosophan-
tem? cum eos non solum imitari stultitia sit, sed non
acerrime etiam impugnare dementia, quippe qui hu-
manam uitam præsentibus tantū actibus extimantes,
spes suas fabulis, animas sepulchris dederint. Siquidē
ad solam hominum memoriam se perpetuandos credi-
derunt, cum hominis officium sit, perennem potius ui-
tam, quæ perennem memoriam quærere, non scribendo,
aut pugnando, uel philosophando, sed pie, sancte, religio-
sè quæ uiuendo. Qui quidem error humanus litteris
traditus in tantum conualuit, ut multos tamen emu-
los, uel inanis philosophiæ, uel stultæ illius uirtutis in-
uenerit. Vnde facturus mihi operæ pretium uideor, si
uitam sanctissimi uiri exemplo aliis mox futuram per-
scripsero, quo utique ad ueram sapientiam, & coelestē
militiam, diuinam quæ uirtutem legētes incitabūtur.
In quo ita nostri quoque ratione commodi ducimus,
ut non inanem ab hominibus memoriā, sed æternum
a deo præmium expectemus. Quia & si ipsi non ita ui-

VITA S. MAR.

ximus, ut exemplo aliis esse possimus, dedimus tamen
operam, ne is lateret, qui esset imitandus. Igitur sancti
Martini uitā scribere exordiar, quæ uel ante episcopa-
tum, uel in episcopatu gesserit, quæ nequaquā ad omnia
illius potuerim peruenire, adeo ea in quibus ipse tantū
sibi conscius fuit, nesciūt, quia laudem ab hominib⁹
non quærens, quantum in ipso fuit, omnes uirtutes su-
as latere uoluisset. Quamquā etiam ex iis, quæ comperta
nobis erant, plura omisimus, quia sufficere credidim⁹,
si tantum excellentia notarentur. Simul & legentibus
consulendū fuit, ne quod iis pareret copia congesta fa-
stidium. Obsecro autem eos, qui lecturi sunt, ut fidem
dictis adhibeant, neque me quicquam nisi compertū
& probatum scripsisse arbitrentur. Alioqui tacere, quæ fal-
sa dicere maluissē.

INCIPIT VITA SANCTI MARTINI
EPISCOPI TVRONENSIS.

Capitulum secundum.

igitur Martinus Sabbariæ Pannoniorum op-
pido oriūduus fuit, sed intra Italiā Ticini ali-
tus est, parentibus secundū sæculi dignitatē
non infimis, gentilibus tamen. Pater eius
miles primū, post tribunus militum fuit. Ipse armatā
militiā in adolēscētia secutus, inter scalares alas sub re-
ge Constantio, deinde sub Iuliano Cæsare militauit,
non tamen sponte, quia a primis fere annis diuinam
potius seruitutem sacra illustris pueri inspirauit infan-
tia. Nam cum esset annorum decem, inuitis paren-
tibus ad ecclesiam confugit, seque cathecuminum fie-
ri postulauit. Mox mirum in modū totus in Dei ope-
re conuersus: cum esset annorū duodecim eremum cō-
cupiuit, fecisset quæ uotis satis, si ætatis infirmitas non
obstitisset. A iō tamen aut circa monasteria, aut circa
ecclesias semper intētus meditabatur in ætate puerili,

SE.SVL. DE

quod postea deuotus impleuit. Sed cum edictum esset a regibus, ut ueteranorum filii ad militiam scriberent, prodente patre, qui felicibus eius actibus inuidebat, cū esset annoꝝ xv. raptus & catenat⁹ sacramētis militari⁹ implicatus est, uno tamen seruo comite contentus, cui tamē uersa uice, dominus seruebat, adeo ut plerunq; ei & calciamenta ipse detraheret, & ipse detergeret, cibum una caperent, hic sapius ministraret. Triennium ferē ante baptismum in armis fuit, integer tamen ab his uitiis, quibus illud hominū genus implicari solet. Multa illi circa commilitones benignitas, mira charitas, patientia uero, atque humilitas ultra humanum modum. Nam frugalitatem in eo laudare non est necesse, quia ita usus est, ut iam illo tempore non miles, sed monachus putaretur. Quibus rebus ita sibi omnes commilitones suos deuinxerat, ut eum miro affectu uenerarentur. Necdum tamen regeneratus in Christo agebat quendam bonis operibus baptismatis candidatum, assistere. s. laborantibus, opem ferre miseris, alere egētes, uestire nudos. Nihil sibi ex militiæ stipendiis, præter quotidianum uictum referuabat, iam tum euāgelii nō furdus auditor de crastino nō cogitabat. Cap. iii.

Quodam itaque tempore, cum iam nihil, præter arma, & simplicem militiæ uestē haberet, media hyeme, quæ solito asperior inhorruerat, adeo, ut plerosque uis algoris extingueret, obuium habet in porta Ambianensium ciuitatis pauperem nudū, Qui cum prætereūtes, ut sui misererentur, oraret, omnes que miserum præterirent itellexit uir Deo plenus, sibi illum, aliis misericordiam non præstantibus, referuari. Quid tamē ageret? Nihil, præter chlamydem, quam idutus erat, habebat, ita enim reliqua in opus simile cōsumperat. A repto itaque ferro, quo erat accinctus, mediam diuidit, partem que eius pauperi tribuit, reliqua rursus iduitur. Interea de circūstantibus ridere nonnulli, quia deformis esse, & truncatus habitu uideretur. Multi quidem, quibus erat mens sanior, altius gemere, q̃ nihil simile fecis-

VITA.S.MAR

sent, cum utiq; plus habētes uestire pauperē sine sua nuditate potuissent. Nocte igitur insecuta, cum se sopori dedisset, uidit Christum chlamydis suæ, qua pauperem tlexerat, parte uestitum. Intueri diligentissime dominū, uestem q̃, quā dederat, iubetur agnoscere. Mox ad angelorum circūstantium multitudinem audiuit Iesum clara uoce dicentem, Martinus adhuc cathecuminus hac me ueste contexit. Vere memor dominus dictōrū suorum, quæ ante prædixerat, q̃diu fecistis hæc uni ex minimis istis, mihi fecistis, se in paupe professus est fuisse uestitum, & ad confirmandū tā boni operis testimonium, i eodem se habitu, quem pauper acceperat, est dignatus ostendere. Cap. iiii.

Quo uiso uir beatissimus non in gloriam est elatus humanam, sed bonitatem dei in suo opere cognoscens, cum esset annorū duo de uiginti, ad baptismum conuolauit. Nec statim militiæ renunciavit, tribuni sui precibus euictus, cui cōtuberniū familiare p̃stabat. Etenim transacto tribunatus sui tēpore renunciaturū se sæculo pollicebat, Qua Martinus expectatione suspensus, p biennium ferē posteaq; est baptismum cōsecut⁹, solo scilicet nomine militauit. Interea irruentibus intra Gallias barbaris, Iulianus Cæsar coacto in unum exercitu apud Vagionum ciuitatem donatium cœpit erogare militibus, & ut est consuetudinis, singuli citabantur, donec ad Martinum uetū ē. Tū uero oportunū tēpus existimās, quo peteret remissionē, neq; enim integrū sibi fore arbitrabat, si donatiū nō militaturus acciperet. Hactenus, inq; ad Cæsarē, militaui tibi, nūc patere, ut milirē deo, donatiū tuū pugnaturus accipiat. Christi ego miles sum, pugnā mihi nō licet. Tū uero aduersus hanc uocē tyrānus istremuit, dicēs eū metu pugnae, q̃ postero die erat futura, nō religionis grā detrectare militiā. At Martinus intrepidus, imo illato sibi terrore cōstātor, si hoc inq; ingnauit ascribit, nō fidei, crastina die ante aciē iermis astabo, & in noīe dñi Iesu signo crucis, nō clypeo, ptect⁹, aut galea, hostiū cūcos penetrabo secur⁹.

SE.SVL. DE

Retrudi ergo in custodiā iubetur, facturus fidē dictis, ut inermis barbaris obiiiceret. Postero die hostes legatos de pace miserunt, sua omnia, se q̄ dedentes. Vnde quis dubitet, hanc uere beati uiri fuisse uictoriam? cui præsinitum sit, ne inermis ad praeliū mitteretur. Et quis pius dominus seruare militē suum inter hostium gladios, & tela potuisset, tamen ne uel aliorum morte sancti uiolaretur obtutus, exemit pugnae necessitatem. Neq̄ enī aliā p̄ milite suo Christus debuit p̄stare uictoriā, q̄ ut subactis sine sāguie hostib⁹, nemo moreret. Cap. v. Exiit de relicta militia scūm Hilariū Pictauae episcopū ciuitatis, cuius tunc in dei rebus spectata & cognita fides habebatur, expetiuit, & aliquādiu apud eū cōmoratus est. Tentauit autē idē Hilarius imposito diaconii officio, sibi eum arctius implicare, & ministerio uincire diuio. Sed cū sapissime restitisset, idignū se eē uociferās, intellexit uir dei altioris ingenii hoc eum modo posse constringi, si id ei officii imponeret, in quo qdā locus iniuriā uideretur. Itaq̄ exorcistam eum esse praecepit, quam ille ordinationem, ne despexisse tanquam humiliorem uideretur, non repudiavit. Cap. vi. Nec multo post admonitus per soporem, ut patriam, parētes q̄, quos adhuc gentilitas detinebat, religiosa sollicitudine uisitare, ex uoluntate sancti Hilarii profectus ē, multis que ab eo obstrictus precibus & lacrymis, ut rediret, mcestus (ut ferunt) peregrinationem illam aggressus est, contestatus fratres multa se aduersa passurum, quod postea probauit euentus. Ac primum inter alpes deuia secutus incidit in latrones. Cum q̄ unus securim eleuatam in caput eius librasset, ictum ferientis dextera sustinuit alter. Vincis tamen post tergum manibus uni seruādus & custodiēdus traditur, Qui cū eum ad remotiora duxisset, pconctari ab eo coepit, q̄s nāeēt. Respōdit, christianū se esse. Quarebat etiā ab eo an timeret. Tūc uero cōstātissime p̄fitebat, nūquā se tā fuisse securū, q̄ scire, misericordiā dñi maxie ītentioni b⁹ affuturā, se magis illi dolere, q̄ Christi misericordia,

VITA.S.MAR

ut potē latrocinia exercens, esset indignus. Ingressus q̄ euangelicam disputationem uerbum dei latroni praeedicabat. Quid longius morer? Latro credidit, profectus que Martinū uiaē reddidit, orans, ut pro se dominū precaret. Idem q̄ postea religiosā ducere uitā uisus ē, a deo, ut hāc quā supra retulimus ab eo audita dicantur. Igitur Martinus inde progressus cum Mediolanum p̄terisset, diabolus in itinere humana specie assumpta, se ei obuium tulit, quo tenderet requirens. Cum q̄ id a Martino responsi accepisset, se quo dñs uocaret, ait ad eum, Quocunque ieris, uel quācunq̄ tentaueris, diabolus tibi aduersabitur. Tunc ei prophetica uoce respondit, Dominus mihi adiutor est, nō timebo quid faciat mihi homo. Statim que ē conspectu eius inimicus euauit. Itaq̄ ut animo ac mente concepat, matrem gentilitatis absoluit erroi, patre in malis perseverante, plurē tamen suo saluauit exemplo. Cap. vii. Deinde cum haeresis arriana per totū orbē, & maxie intra Illyricū pullulasset, cū aduersus pfidiā sacerdotū solus penē acerrime repugnaret, multis q̄ suppliciis esset affectus, nam & publice uirgis cæsus ē, & ad extremū de ciuitate exiī cōpulsus, italiā repetiit. Cū irra Gallias quoque discessu sancti Hilarii, quē ad exiliū hæreticorū uis coegerat, turbatā ecclesiam comperisset, Mediolani sibi monasterium statuit. Cap. viii. Ibi quoq̄ eū Auxētius auctor & princeps arrianorū grauissime infectatus ē, & multis affectū iniuriis de ciuitate exturbauit. Cedēdū itaq̄ tēpori arbitratus ad insulam Galinariam nomine secessit, comite quodam presbytero magnarum uirtutum uiro. Hic aliquandiu radicibus uixit herbarū, quo tempore elleborū uenenatū (ut ferunt) gramen ī cibum sumpsit. Sed cū uim ueneni in se crassantis uicina iam morte sensisset, imminens piculū orōne repulit, statim q̄ oīs dolor fugatus ē. Cap. ix. Nec multo post, cū sancto Hilario cōperisset regis praesentia potestatiē idultrā fuisse redeūdi, Romae ei tētauit occurrere, p̄fectus q̄ ē ad urbē. Cū autē Hilarius p̄terisset

SE. SVL. DE

ita eū uestigiis psecut⁹ ē. Cum q³ ab eo gratissime fuis-
set susceptus, haud lōge sibi ab oppido monasteriū col-
locauit. Quo tempore quidā ei se cathecuminus iūxit,
cupiens uiri sanctissimi institui disciplinis. Paucis quip-
pe interpositis diebus langore correptus, ui febrim la-
borabat. At tum Martinus forte discēsserat, & cū per
triduū defuisset, regressus exanime corpus inuenit. Ita
subita mors fuerat, ut absq³ baptismo humanis rebus
excederet. Corpus in medio positū tristi mœrentium
fratrum frequentabatur officio, cum Martinus fletus &
eiulans accurrit. Tū uero tota spiritū sanctū mente con-
cipiens, egredi cællulā, in qua corpus iacebat, ceteros
iubet, ac foribus obseratis super exanimata defuncti fra-
tris membra prosternitur. Et cū aliq³ diu orationi incu-
buisset, sensisset q³ per spiritū, domini adesse uirtutē ere-
ctus paululū, & in defuncti ora defixus, orationis suæ,
ac misericordiæ domini intrepidus expectabat euētū.
Vix q³ duarum fere⁹ horarum spaciū intercesserat, uidit
defunctum paulatim membris oibus cōmoueri, & la-
xatis in usum uidendi palpitare luminibus. Tum uero
magna ad dominum uoce cōuersus, gratias agens cel-
lulam clamore compleuerat. Quo audito, qui pro fori-
bus astiterant, statim irruunt. Mirum spectaculum, q³
uidebant uiuere, quē mortuū reliquissent. Ita redditus
uitæ, statim baptisma cōsecutus, plures postea uixit an-
nos, primus q³ apud nos Martini uirtutū, uel materia,
uel testimoniū fuit. Idē tamē referre solitus erat, se cor-
pore exutum ante tribunal iudicis ductū, deputatum q³
obscuris locis, & uulgaribus turbis tristē excepisse sen-
tētiā. Tunc per duos angelos iudici fuisse suggestū,
hūc eē, pro quo Martinus oraret. Ita per eosdem ange-
los se iussū reduci, & Martino redditū, uitæ q³ pristi-
næ restitutū. Ab hoc primo tempore beati uiri nomē
enituit, ut qui sanctus iam ab hominibus habebatur,
potēs etiā & uere apostolicus haberetur. Cap. x.
Nec multo post, dū agrū Lupicini cuiusdā honorati se-
cūdū sæculū uiri pteriret, clamore, & luctu turbæ plā-

VITA. S. MAR

gētis excipit. Ad quā cū sollicit⁹ astitisset, & q³ esset hic
flet⁹ ingreret, indicatur unū ē familia seruulū laqueo si-
bi uitam extorsisse. Quo cognito cellulā, in q³ corpus ia-
cebat, ingreditur, exclusis q³ omnibus turbis superstra-
tus corpori aliquantisp⁹ orauit. Mox uiuifcente uultu,
inardelcentibus oculis i ora illius defunctus erigitur,
lento q³ conamine enisus assurgere, apprehēsa beati ui-
ri dextera in pedes cōstitit, atq³ ita cū eo usq³ ad uestibu-
lū domus turba omni inspectante processit. Cap. xi.
Sub idē fere⁹ tēpus ad episcopatū Turonicæ petebatur ec-
clesiæ. Sed cum erui a monasterio suo nō facile posset.
Ruritus quidā unus ex ciuib⁹, uxoris lāgore simulato,
ad genna illius puolutus, ut egrederetur, obtinuit. Ita
dispositis iā in itinere ciuiū turbis, sub quadā custodia
ad ciuitatē usq³ deducitur. Mirū in modū incredibilis
multitudo non solum ex illo oppido, sed etiā ex uici-
nis urbibus ad suffragia ferēda cōuenerāt. Vna omni-
um uoluntas, eadem uota, eadē sententia, Martinū epi-
scopatu esse dignissimū, felicē fore tali ecclesiā sacerdo-
te. Pauci tamen & nōnulli ex epīs, q³ ad cōstituendū an-
tistitē fuerāt euocati, impie repugnabāt, dicētes scilicet
contēptibilē esse psonā, indignum esse episcopatu, ho-
minē uultu despicabilē, ueste sordidū, crine deformē.
Ita a populo sententiæ sanioris hæc illo⁹ irrita demē-
tia est, quia illustrē uirum, dum uituperare cupiunt, præ-
dicabant. Nec uero aliud iis facere licuit, q³ quod popū-
lus dño uolēte cogebat. Inter epōs tñ, qui affuerāt, p⁹ci-
pue Defensor quidā noīe dicitur restitisse. Vñ ai aduer-
sum ē, grauius illum lectiōe pphetica tūc notatū. Nā
cū fortuito lector, cui legēdi eo die officiū erat, interclu-
sus a populo defuisset, turbatis ministris, dū expectat,
qui nō aderat, unus ē circumstantib⁹ sumpto psalterio,
quē primum uersum inuenit, arripuit. Psalmus autem
hic erat. Ex ore infantium, & lactentium perfecisti lau-
dem propter inimicos tuos, ut destruas inimicum &
defensorem, Quo lecto clamor populi tollitur, pars ad
uersa cōfunditur, atq³ ita habitum est, diuino nutu psal-

SE.SVL. DE

mum hunc lectū fuisse, ut testimoniū opis sui Defensor audiret, quia ex ore infantium atq; lactentium in Martino domini laude perfecta, & ostensus pariter, & destitutus est inimicus.

Cap. xii.

Iam uero sumpto episcopatu qualē se, quātumq; p̄stiterit, nō est nr̄ae facultatis euoluere. Idē. n. cōstantissime p̄seuerabat, qui prius fuerat, eadē in corde eius humilitas, eadem in uestitu eius uilitas erat, atque ita plenus auctoritatis, & gr̄ae implebat episcopi dignitatem, ut non tamen propositum monachi, uirtutem que desideret.

Cap. xiii.

Aliq̄diu ergo adhārenti ad ecclesiā cellula, usus est. De inde cū inq̄tudinē frequētantiū ferre non posset, duobus ferē extra ciuitatē milibus monasteriū sibi statuit. Qui locus tā secretus & remotus erat, ut eremi solitudinē nō desideraret, ex uno. n. latere p̄cisa mōtis excelsa rupe ambiebat, reliquā planitiē Liger fluui⁹ reducto paululū sinu clauferat, una tantū, eadēq; arcta ad modum uia adiri poterat. Ip̄e ex lignis contextā cellulā habebat. Multi qdē e' sribus i eundē modū, pleriq; saxo sup̄iecti mōtis cauato receptacula sibi fecerāt. Discipuli uero octogita erāt, qui ad exēplū beati magistri iſtituebant. Nemo ibi quicq; pprium habebat. Oīa i medium cōferebant. Nō emere, aut uēdere (ut plerisq; mōachis moris est) cuiq; licebat. Ars ibi exceptis scriptorib⁹ nulla habebatur, cui tamē operi minor aetas deputabatur. Maiores orationi uacabant. Rat⁹ cuiquam extra cellulam suam egressus, nisi cum ad locum orationis conueniebant. Cibum una omnes post horam ieiunii accipiebant. Vinum nemonouerat, nisi quem infirmitas coegisset. Pleriq; camelorum setis uestiebantur. Mollior ibi habitus pro crimine erat. Quod eo' magis sit mirū, necesse est, q' multi inter eos nobiles habebantur, qui longe aliter educati, ad hanc se humilitatem & patiētiā coegerāt, pluresq; ex iis postea episcopos uidimus. Quae enī esset ciuitas aut ecclesia, quae non sibi de Martini monasterio cuperet sacerdotem? Cap. xiiii.

VITA.S.MAR.

Sed ut reliquas uirtutes eius, quas in episcopatu egit, aggreddiar, erat haud lōge ab oppido proximus monasterii locus, quem falsa hominum opinio uelut consepulcris ibi martyribus consecrauerat. Nam & altare ibi a superioribus episcopis constitutum habebatur. Sed Martinus nō temere adhibens in certis fidem, ab iis, qui maiores natu erant, p̄sbyteris uel clericis flagitabat, nomen sibi martyris & tempora passionis ostēdi. Grandi se scrupulo permoueri, q' nihil certi constans sibi maiorem memoria tradidisset. Cum aliq̄diu ergo a loco illo se abstinuisset, nec derogans religioni, quia incertus erat, nec auctoritatem suam uulgo accōmodans, ne superstitio conualesceret, quodam die paucis secum adhibitis fratribus ad locum pergit. Deinde sup̄ sepulchrū ipsum astans, orauit ad dominum, ut quis esset, uel cui⁹ meriti sepultus ostenderet. Tum conuersus ad leuam, uidet prope assistere umbram sordidam, trucem, imperat, nomen, meritumque ut loqueretur. Nomē edicit, confitetur de crimine, latronem se fuisse ob scelera percussū, uulgi errore celebratum, sibi nihil cum martyribus esse commune, cum illos gloria, se poena retineret. Mirum in modum uocem loquentis, qui aderant, audiebant, personam tamen non uidebant. Tum Martinus, quid uidisset, exposuit, iussitque ex eo loco altare, qd ibi fuerat, summoneri, atq; ita populū superstitionis illius absoluit errore. Cap. xv.

Accidit autem in sequenti tempore, dum iter ageret, ut gentilis cuiusdam corpus, quod ad sepulchrū cum superstitione funere deferebatur, obuium haberet, cōspicatusq; eminens uenientē turbā, quid nā id esset ignar⁹, paululū stetit. Nā cū ferē quingentorum passuum iter uallū esset, ut difficile fuerit dignoscere, quid uideret, tamen quia manum cerneret, & agente uento lintamina corpori superiecta uolitarent, profanos sacrificiorum ritus agi credidit, quia esset haec Gallorum rusticis consuetudo, simulacra dāmonū candido testamento uelamine, misera p̄ agros suos circūferre dementia.

SE.SVL. DE

Eleuato ergo in aduersum signo crucis, impat turbæ, nō moueri loco, onus que deponere. Hic uero mirum in modum uideres miseros primum uelut saxa riguisse, deinde cum primo mouere se summo conamine niterentur, ultra accedere non ualentes ridiculam in uertiginem rotabantur, donec uicti corporis onus deponūt attoniti, & semet inuicem aspectantes, quid nā sibi accidisset, taciti cogitabant. Sed cum beatus uir comperisset, exequiarum illam esse frequentiam, non factorum, eleuata rursus manu, dat eis abeundi, & tollendi corporis potestatem. Ita eos & cum uoluit, stare compulit, & cum libuit, abire permisit. Cap. xvi.

Item dum in uico quodam tēplum antiquissimum diruisset, & arborē pinum, quæ Fano erat proxima, esset aggressus excidere, tū uero antistes loci illius, cæteraq; gentilium turba cœpit obsistere. Et cum idem illi dum templum euertitur, imperāte domino quieuisent, succidi arborem non patiebantur. Ille quidem eos sedulo commonebat, nihil esse religionis in stipite. Deum potius, cui seruiret ipse, sequerentur. Arborem illā excidi oportere, quia esset dæmoni dedicata. Tū unus ex iis, q; erat audacior cæteris, si habes, iquit, aliquā de deo tuo, quem diciste colere, fiduciam, nosmetipsi succidimus hāc arborē, tu ruētē excipe, & si tecū ē tuus (ut dicis) dominus, euades. Tum ille intrepide cōfissus in dño, facturū se pollicet. Hic uero ad istiusmodi cōditionē oīs illa gētiliū turba cōsērit, facilēq; arboris suæ habuere iacturā, si inimicū sacroꝝ suorum casu illius obruissent. Itaque cum in unam partem pinus illa esset accliuus, ut nō esset dubium, quam in partem succisa corrueret, eo loco uinctus statuit pro arbitrio rusticorū, quo arborē esse casuram nemo dubitabat. Succidere igit ipsi suam pinum cū ingenti gaudio, lætitiaq; cœperūt. Aderat eminens turba mirantium, iamq; paulatim nutare pinus cœpit, & ruinam suam casura minitari. Pallebant eminens monachi, & periculo iam propiore conterriti spem omnē, fidemq; perdiderant, solam Martini mortem expectā

VITA.S.MAR.

tes. At ille confissus in domino, intrepidus opperens, cum iam fragorem sui pinus concidens edidisset, iam cadenti, iam super se ruenti, eleuata obuīa manu signū salutis opponit. Tum uero turbinis modo retro actam putares, diuersam in partē ruit, adeo ut rusticos, qui tuto in loco steterant, penē prostrauerit. Tum uero in cœlum clamore sublato gentiles stupere miraculo, monachi flere præ gaudio, Christi nomen in cōmune ab oībus prædicari, satisq; constitit, eo die salutē illi uenisse regioni. Nam nemo fere ex inmani illa multitudine gentilium fuit, qui non impositione manus desiderata, dominū Iesum relicto impietatis errore, crediderit. Et uere ante Martinū pauci admodū, imo penē nulli in iis regionibus Christi nomen receperant. Quod adeo uirtutibus illius, exēploq; conualuit, ut iā ibi nullus locus sit, qui nō aut ecclesiis frequētissimus, aut monasteriis sit repletus. Nam ubi sana destruxerat, statim ibi aut ecclesias, aut mōasteria cōstruebat. Cap. xvii. Nec minorem sub idem fere tempus eodem i opere uirtutem edidit. Nam cum in uico quodam fano antiquissimo & celeberrimo ignem immisisset, in proximam imo adhærentem domum agente uento flammarum globi ferebantur, Quod ubi Martinus aduertit, rapido cursu tectum domus scandit, obuīum se aduenientibus flammis inferens. Tum uero mirum in modum cerneret contra uim uenti ignem retorqueri, ut cōpugnantium inter se elementorum quidam conflictus uideretur. Cap. xviii.

Ita uirtute Martini ibi tantū ignis est operatus, ubi iussus ē. In uico aut, cui Leprosus nomen est, cum idem templum opulentissimum superstitione religionis uoluisset euertere, restitit ei multitudo gentilium, adeo, ut non absq; iniuria sit repulsus. Itaq; secessit ad proxima loca, ibiq; p tridū cilicio tect⁹ & cinere, ieiunans semper atq; orans precabatur dominū, ut quia templum illud euertere humana manu nō potuisset, uirtus illud diuina dirueret. Tū subito ei duo angeli hastati, scutatiq;

SE.SVL. DE

instar militiæ cœlestis se obtulerunt, dicētes missos se a dño, ut rusticam multitudinē sugarent, præsidiumq; Martino ferrent, ne quis, dum templū dirueretur, obfisteret. Rediret ergo, & opus cœptum deuotus imple-
ret. Ita reuersus ad uicum, spectantibus gentiliū tur-
bis, & quiescentibus, dum profanam ædem usq; ad fun-
damēta dirueret, aras oēs, atq; simulacra redegit in pul-
uerem. Quo uiso rustici, cum se intelligerent diuino nu-
tu obstupefactos, atq; perterritos, ne episcopo repugna-
rent, omnes fere in Iesum Christum dominum credi-
derunt, clamātes palam, & confitentes deum Martini
esse colendum, idola negligenda, quæ sibi adesse non
possent.

Cap. xix.

Quid etiam in pago Eduorum gessit, referam, ubi dum
templum itidem euerteter, furens gentiliū rusticorū
in eum irruit multitudo. Cumq; unus audacior cate-
ris stricto eum gladio peteret, reiecto pallio nudam cer-
uicem percussuro præbuit. Nec cūctatus ferire gētilis.
Sed cum dexteram altius extulisset, resupinus ruit, con-
sternatusq; diuino metu ueniam ꝑcabat. Cap. xx.
Nec dissimile huic fuit illud, cum eū idola destruentem,
cultro quidam ferire uoluisset, in ipso ictu ferrum ei de
manibus excussum non comparuit. Plerunque autem
contradicentibus sibi rusticis, ne eorum fana destrue-
ret, ita prædicatione sancta gentiliū animos mitiga-
bat, ut luce eis ueritatis ostensa, ipsi sua templa subuer-
terent.

Cap. xxi.

Curationum uero tam potens ī eo gratia erat, ut nullus
fere ad eum ægrotus accesserit, qui non continuo re-
ceperit sanitatē. Quod uel ex cōsequēti liquebit exem-
plo. Treueris puella quædam dira paralisis ægritudine
tenebatur, ita ut iam per multum tempus nullo ad hu-
manos usus corporis officio fungeres, omni ex parte
præmortua, nix tenui spiritu palpitabat. Tristes ad solā
funeris expectationem assistebant propinqui, cum subi-
to nunciatur, ad ciuitatē illam uenisse Martinū, Quod
ubi puellæ pater comperit, cucurrit exanimis pro filia

VITA.S.MAR.

rogaturus. Et forte Martinus iam ecclesiam fuerat in-
gressus. Ibi inspectante populo, multis que aliis episco-
pis præsentibus, eiulans senex genua eius amplecti-
tur, dicens. Filia mea moritur misero genere lango-
ris, & quod ipsa est morte crudelius, solo spiritu uiuit,
iā carne præmortua. Rogo, ut eam adeas, atq; benedi-
cas, cōfido enī q; p te reddēda sit sanitati. Qua ille uoce
confusus obstupuit, & refugit dicens, hoc suæ non esse
uirtutis, senem errare iudicio, nō esse se dignum, p quē
dominus signum uirtutis ostēderet. Perstare cœpit ue-
hementius flens pater, & orare, ut exanimem uisitaret.
Postremo a circumstantibus episcopis ire compulsus,
descendit ad domum puellæ. Ingens turba pro fori-
bus expectabat, quidnam Dei seruus esset factururus. Ac
primum, quæ erant illius familiaria in istiusmodi re-
bus arma, solo ꝑstratus orauit, deinde ægram intuens
dari sibi oleū postulat. Quod cum benedixisset, in os
puellæ uim sancti liquoris infudit, statim que uox red-
dita est. Tum paulatim singula cōtactu eius cœperunt
membra uiuiscere, donec firmatis gressibus populo te-
ste surrexit.

Cap. xxii.

Eodemq; tempore Tetradii cuiusdam proconsularis uī-
ri seruus dæmonio correptus dolēdo exitu cruciabat.
Rogatus ergo Martinus, ut ei manum imponeret, de-
duci eum ad se iubet. Sed nequā spiritus nullo proferri
modo ex cella, in qua erat, potuit, ita in aduenientes ra-
bidis dentibus sæuiebat. Tū Tetradius ad genua beati
niri aduoluitur, orans, ut ad domum, in qua dæmonia
cus habebat, ipse descenderet. Tum uero Martinus ne-
gat se profani, & gentilis hominis domum adire non
posse, nam Tetradius eodem tempore adhuc gētilita-
tis errore implicitus tenebat. Sponder ergo se, si de pue-
ro dæmon fuisset exactus, christianum fore. Ita Marti-
nus iposita manu puero, immundū ab eo spiritū eiecit.
Quo uiso Tetradius dominum nostrū Iesum Christū
credidit, statiq; cathecuminus factus, nec multo post ba-
ptizatus ē, semperq; Martinū salutis suæ auctore miro

coluit affectu. Per idem tempus in eodem oppido ingressus patris familias cuiusdam domū, in limine ipso restitit, dicens horribile in atrio domus dæmonium se uidere, Cui cum ut discederet, imperaret, quendam e familia, qui in interiore parte ædium morabatur, arripuit. Sæuire dentibus miser cœpit, & obuios quoscunque laniare. Commota domus, familia turbata, populus in fugam uersus. Martinus se furenti obiecit, ac primum stare ei imperat. Sed cū dentibus fremeret, hianti q; ore morsum minaret, digitos ei Martinus in os intulit. Si habes, inquit, aliquid potestatis, hos deuora. Tū nero ac si candens ferrum faucibus accepisset, lōge reductis dentibus digitos beati uiri uitabat attigere. Et cum fugere de obfesso corpore pœnis & cruciatibus cogere, nec tamen exire ei per os liceret, fœda relinquens uestigia, fluxu uentris egestus est. Cap. xxiiii.

Interea cum de metu atq; impetu barbarorum subita ciuitatem fama turbasset, dæmoniacum ad se exhiberi iubet, imperat, an uerus esset hic nuncius, fateretur. Tunc cōfessus est sexdecim dæmones fuisse, qui rumorē hūc per populum disseminassent, ut hoc saltē metu ex illo Martinus oppido fugaretur, barbaros nihil minus q; irruptionem cogitare. Ita cum hæc immundus spiritus media in ecclesia fateretur, metu & turbatiōe præsentis ciuitas liberata est. Cap. xxv.

Apud Parisiū uero, dū portam illius ciuitatis magnis secum turbis euntibus introiret, leprosum miserabili facie, horrentibus cunctis osculatus est, atq; benedixit, statim q; omni malo emundatus, postero die ad ecclesiam ueniens nitenti cute, gratias pro sanitate, quā receperat, agebat. Cap. xxvi.

Sed nec hoc prætereundum est, q; fimbriæ uestimentis eius, cilicio que detractæ crebras super infirmantibus egere uirtutes. Nam cum aut digitis illigatæ, aut collo inditæ sunt, persæpe ab ægrotantibus morbos effugauerunt.

Arboreus

Arboreus autem uir præfectorius, sancti admodum, & fidelis ingenii, cum filia eius grauissimis quartanæ febribus ureretur, epistolam Martini, quæ casu ad eum delata fuerat, pectori puellæ in ipso accessu ardoris inseruit, statim q; fugata febris est. Quæ res apud Arboreum tantum ualuit, ut statim puellam deo uoueret, & perpetuæ uirginitati dicaret, profectus que ad Martinum puellam ei præsens ob uirtutum eius testimoniū quæ per absentem licet curata esset, obtulit, neque ab alio eam, q; a Martino habitu uirginitatis iposito passus est consecrari. Cap. xxviii.

Paulinus uero uir magni postmodum futurus exempli, cum oculum grauiter dolere cœpisset, & iam pupillam eius crassior nubes superducta texisset, oculum ei Martinus penniculo contigit, pristinam que ei sanitatem sublato omni dolore restituit. Cap. xxix.

Ipsæ autem cū casu quodam esset de cœnaculo deuolutus, & per confragosos scalæ gradus decidens, multis uulneribus esset affectus, cum exanimis iaceret in cellula, & in modicis doloribus cruciaretur, nocte ei angelus uisus est eluere uulnera, & salubri unguento contu sic corporis membra contingere, atque ita postero die restitutus est sanitati, ut nihil unquam pertulisse incommodi putaretur. Sed quia longum est ire per singula, sufficiant hæc, uel pauca de plurimis, satis q; sit nos, & in excellentibus non subtrahere ueritatem, & in multis uitate fastidium. Cap. xxx.

Atq; ut minora tantis inferam, quāuis, ut est nostrorū ætas temporum, quibus iam deprauata omnia, atq; corrupta sunt, pene præcipuum sit adulationi regię sacerdotalem non cessasse constantiam. cum ad imperatorem Maximum ferocis ingenii uirum, & bellorum ciuiliū uictoria elatū, plures ex diuersis partibus episcopi cōuenissent, & fœda circa principem omnium adulatio notaretur, se que degeneri inconstantia regię

B

SE.SVL. DE

clietelæ sacerdotalis dignitas subdidisset, in solo Martino apostolica auctoritas permanebat. Nam & si pro aliquibus supplicandum regi fuit, imperauit, potius quæ rogauit. Et a conuiuio eius frequenter rogatus abstinuit, dicens, se mensæ eius participem esse non posse, quod imperatores, unum regno, alterum uita expulisset. Postremo cum Maximus se non sponte sumplisset imperium affirmaret, sed impositam sibi a militibus diuino nutu regni necessitatem armis defendisse, & non aliam enam ab eo dei uoluntatem uideri, penes quem tam incredibili euentu uictoria fuisset, nullumque ex aduersariis nisi in acie occubuisse. tandem uictus uel ratione uel precibus ad conuiuium uenit, mirum in modum gaudente rege, quod id impetrasset. Conuiuia autem aderat, ueluti ad diem festum euocati, summi, atque illustres uiri, præfectus idem que consul Euodius uir, quo nihil unquam illo iustius fuit, comites duo, summa præditi potestate, frater regis & patruus. Medius inter hos Martinus presbyter accubuerat. Ipse autem sellula iuxta regem posita confederat. Ad medium fere conuiuium (ut moris est) pateram regi minister obtulit. Ille sancto admodum episcopo dari potius iubet, expectans, atque ambiens, ut ab illius dextera poculum sumeret. Sed Martinus ubi ebibit, pateram presbytero suo tradidit, nullum scilicet existimans digniorem, qui post se prior haberet, nec integrum sibi fore, si aut regem ipsum, aut eos, qui a rege erant proximi, presbytero prætulisset. Quod factum imperator, omnesque, qui tunc aderant, ita mirati sunt, ut hoc ipsum eis, in quo contempti fuerant, placeret, celeberrimumque per totum palatium fuit, fecisse Martinum in regis prandio, quod in infimorum iudicum conuiujs episcoporum nemo fecisset. Eisdem quoque Maximo longe ante prædixit futurum, ut si ad Italiam pergeret, quo ire cupiebat, bellum Valentiniano imperatori inferens, sciret se primo quidem impetu futurum esse uictorem, sed paruo post tempore esse periturum, Quod quidem ita uidimus. Nam primo

VITA.S.MAR

aduentu eius Valentinianus in fugam uersus est. Dein de post annum fere resumptis uiribus captum intra Aquileiæ muros Maximum interfecit.

Capitulum xxxi.

Constat autem etiam angelos ab eo plerumque uisos, ita ut conferto inuicem apud eum sermone loquerentur. Diabolum uero tam conspicabilem, & subiectum oculis habebat, ut siue se in propria substantia contineret, siue in diuersas figuras, specialesque nequitias transfuisset, qualibet ab eo sub imagine uideretur. Quod cum Diabolus sciret se effugere non posse, conuictis eum frequenter urgebat, quia fallere non posset insidiis.

Capitulum. xxxii.

Quodam autem tempore cornu bouis cruentum in manu tenens, cum ingenti fremitu cellulam eius irrupit, cruentamque ostentans dexteram, & admissio recenti scelere congaudens, ubi est, inquit, Martine uirtus tua? Vnum de tuis modo interfeci. Tunc ille conuocatis fratribus refert, quid Diabolus indicasset. Sollicitos esse præcepit per cellulas singulorum, quis nam hoc casu fuisset affectus. Neminem quidem deesse de monachis, sed unum rusticum mercede conductum, ut uehiculo ligna deferret, isse ad siluam nunciant. Iubet igitur aliquos ire ei obuiam. Ita haud longe a monasterio iam pene exanimis inuenitur. Extremum tamen spiritum trahens indicat fratribus casum mortis, & uulneris, iunctis scilicet bubus, dum dissoluta arctius lora constringit, bouem sibi excusso capite inter inguina cornu iniecit. Nec multo post uitam finiuit. Videris, quo iudicio domini, diabolo data fuerit hæc potestas. Verum in Martino illud mirabile erat, quod non solum hoc, quod supra retulimus, sed multa istiusmodi, si quoties accidissent, longe ante præuidebat, & sibi nuntiata fratribus indicabat.

SE. SVL. DE

Cap. xxxiii.

Frequenter autem diabolus dum mille nocendi artibus scū uirū conaret illudere, uisibile se ei formis diuersis imis ingerebat. Nā interdū in Iouis personā, plerūq; Mercurii, per sepe etiam se Veneris ac Mineræ transfigurātū uultibus offerebat. A duersus quē semper in territus signo se crucis, & orationis auxilio protegebatur. Audiebatur plerūque conuitia, quibus illum turba dæmonum proteruis uocibus increpabat. Sed omnia falsa & uana cognoscens, non mouebatur obiectis. Testabantur etiam aliqui ex fratribus, audisse se dæmonem proteruis Martinum uocibus increpantē, cur intra monasterium aliquos ex fratribus, qui olim baptismum diuersis erroribus perdidissent, conuersos postea recepisset, exponentem singulorum crimina, Martinū diabolo repugnantē respōdisse constanter, antiqua delicta melioris uitæ conuersione purgari, & per misericordiā domini absoluendos esse peccatis, qui peccare desinerent. Contradicente diabolo non pertinere ad ueniam criminosos, & semel lapsis nullam a domino præstari posse clementiam, tunc in hanc uocem fertur exclamasse Martinus. Si tu ipse o miserabilis ab hominum infestatione desisteres, & re factorum tuorum uel hoc tempore cum dies iudicii in proximo est pœniteret, ego tibi uere confusus in domino, Christi misericordiam pollicerer. O quæ sancta de domini pietate præsumptio, in qua & si auctoritatem præstare non potuit, ostēdit affectum. Et quia de diabolo eiusque artibus sermo exortus est, non ab re uidetur, licet extrinsecus, referre, quod gestum est, quia & quædam in eo Martini uirtutum portio est, & res digna miraculo recte memoriæ mandabitur in exemplum cauendi, si quid deinceps uspiam tale contigerit. Cap. xxxiiii.

Clarus quidam nomine, adolescens nobilissimus, mox presbyter nunc felici beatus excessit, cum relictis omnibus se ad Martinum contulisset, breui tempore ad sum-

VITA. S. MAR.

um fidei, uirtutumque omniū culmen enituit. Itaque cum haud longe sibi ab episcopi monasterio tabernaculum constituisset, multi que fratres commorarentur apud eum, iuuenis quidam ad eum Anatolius nomine sub professione monachi omnem humilitatem, atque innocentiam mentitus accessit, habitauitque aliquamdiu in commune cum cæteris. Deinde procedente tempore angelos apud se loqui solere dicebat. Cum fidem nullus adhiberet, signis quibusdam plerosque ad credendum cohortabatur. Postremo eoque processit, ut inter se, ac deum angelos discurrere predicaret, iamque se unum ex prophetis haberi uolebat. Clarus tamē nequaquam ad credendum cogi poterat. Ille autem eiram domini, & præsentis plagas, cur sancto non crederet, cōminatus, postremo in hanc uocem fertur erupisse. Ecce hac nocte uestem mihi candidam dominus de cælo dabit, qua indutus in medio uestrum diuerfabor, idque uobis signum erit me in dei esse uirtute, quod dei ueste donatus sim. Tunc uero grandis omnium ad hanc professionem expectatio fuit. Itaque ad mediam ferē noctem fremitu insultantium commoueri omne monasterium loco uisum est. Cællulam autem, qua idem adolescens continebatur, crebris cerneret micare luminibus, fremitusque in ea discurrentium, & murmur quoddam multarum uocum audiebatur. Deinde facto silentio, egressus unum de fratribus Sabatium nomine ad se uocat, tunicamque ei, qua erat indutus, ostēdit. Obstupefactus ille cōuocat cæteros. Ipse etiam Clarus accurrit, adhibitoque lumine uestem omnes diligenter inspiciunt. Erat autem summa mollicie, cando re eximio, micanti purpura, nec tamen cuius esset generis, aut uelleris poterat agnosci. Curiosus tñ oculis, aut digitis attrectata, non aliud, quæ uestis uidebatur. Interea Clarus fratres admonet orationi insistere, ut manifestus eis dominus, quid nam esset, ostēderet. Itaque reliquum noctis hymnis, psalmisque consumitur. At ubi illuxit dies, apprehensum dextera trahebat ad Martinū

SE.SVL. DE

nolebant, bene conscii, illudi illum diaboli arte nō posse. Tunc uero reniti, ac reclamare miser coepit, interdictum'que sibi esse dicebat, ne se Martino ostēderet. Cum'q; inuitum eum ire cōpellerent, intertrahētium manus uestis euauit. Vnde q̄s dubitet, hāc etiā Martini fuisse uirtutem, ut phātsiam suam diabolus, cum erat Martini oculis ingerenda, dissimulare diutius aut tegere non posse.

Cap. xxxv.

Animaduersum est tamen eodē fere tempore fuisse in hispaniis iuuenem, qui cū sibi multis signis auctoritatē parauisset, eouſque elatus est, ut se Heliam profiteretur. Quod cum plerique temere credidissent, addidit, ut se Christum esse diceret. In quo etiam adeo illuſit, ut eū quidam episcopus Ruffus nomine, ut dominum adoraret, propter qd eū postea ab episcopatu deiectū uidimus. Plerique etiam nobis e' fratribus retulerunt, eodē tempore in oriente quendam extitisse, qui se Ioānem esse iactitaret. Ex quo conicere possumus, istiusmodi pseudoprophetis existentibus Antichristi aduentum imminere, qui iam in istis mysterium iniquitatis operatur.

Cap. xxxvi.

Nec enim prætereūdum uidetur quanta Martinum sub iisdem diebus diabolus arte tentauerit. Quadam enim die præmissa prece, & circumiectus ipsa luce purpurea, quo facilius claritate assumpti fulgoris illuderet, ueste etiam regia idutus, diademate ex gemmis auroque redimitus, calceis auro illitis, sereno ore, læta facie, ut nihil minus q̄ diabolus putaretur, oranti in cellula astitit. Cum'q; Martinus primo aspectu eius fuisset hebetatus, diu multum'que ambo silentium tenuerūt. Tū prior diabolus. Agnosce, inquit, Martine, quem cernis Christus ego sum. Descensurus ad terras prius me manifestare tibi uolui. Ad hāc cū Martinus taceret, nec quicquam responsi referret, iterare ausus est diabolus professionis audaciam. Martine quid dubitas credere, cum uideas? Christus ego sum. Tum ille reuelante sibi spiritu, ut intelligeret diabolum esse, non

VITA.S.MAR.

deum, nō se inquit, dominus Iesus purpuratum, & diademate renitentem uenturum esse prædixit. Ego Christum, nisi in eo habitu & forma, qua passus est, nisi Crucis stigmata proferentem, uenisse non credam. Ad hanc ille uocem statim ut fumus euauit, & cellulam tanto fetore compleuit, ut indubia indicia relinqueret diabolum se fuisse. Hoc ita gestum, ut supra retulimus, ex ipsius Martini ore cognoui, ne quis forte existimet fabulosum.

Cap. xxxvii.

Nam cum olim audita fide eius uita, atque uirtutibus desiderio illius æstuaemus, gratam nobis ad uidendum eum peregrinationem suscepimus. Simul, quia iam ardebat animus illius scribere uitam, partim ab ipso, in quantum ille interrogari potuit, sciscitati sumus, partim ab iis, qui iterfuerāt, uel sciebāt, cognouimus. Quo quidem tempore credi non potest, qua me humilitate, qua benignitate suscepit, congratulatus plurimum & gauisus in domino, q̄ tanti esset habitus a nobis, quem peregrinatione suscepta expetissemus. Miserum me, pene' non audeo confiteri, cū me sancto cōuiuio suo dignatus est adhibere. A quā manib' nris ipse obtulit, ad uesperum autē ipse nobis pedes abluit. Nec reniti aut cōtraire cōstātia fuit, Ita illius auctoritate oppressus sum, ut nefas putarē si non acquieuissem. Sermo autem illius non alius apud nos fuit, q̄ mundi huius illecebras, & sæculi onera relinquenda, ut dominum Iesum liberi, expediti'q; sequeremur. Præstantissimum'q; nobis præsentium tēporū illustri uiri Paulini, cuius supra mentionem fecimus exemplumingerebat, qui summis opibus abiectis Christum secutus, solus pene' his temporibus euāgelica præcepta compleſset. Illum nobis sequendum, illum clamabat imitandum, beatum'q; esse præsens sæculū tantæ fidei, uirtutis'que documento, cum secundum sententiā domini diues & possidens multa, uendēdo omnia, & dādo pauperibus, quod erat factu impossibile, possibile fecisset exēplo. Iam uero in uerbis & cōfabulatione eius, quā

SE. SVL. DE

ta gratia, quāta dignitas erat? Quā alacer, q̄ efficax, q̄
in exsoluendis scripturarum quæstionibus promptus,
& facilis? Et quia multos ad hāc partē incredulos scio,
quippe quos uiderim, me ipso etiam referente, non cre-
dere, Iesum testor, spem q̄ cōmunē, me ex nullius unq̄
ore tantum scientiæ, tantū ingenii, tā boni, & tā puri
sermonis audisse. Quāq̄ in Martini uirtutibus quantu-
la est ista laudatio? Nisi q̄ mirū ē, homini illiterato ne
hanc quidem gratiam defuisse. Sed iam finem liber po-
stulat, sermo claudendus est. Nō q̄ omnia, q̄ de Mar-
tino fuerant dicēda, defecerint, sed quia nos ut inertes
poetæ, extremo in opere negligētes, uicti materiæ mo-
le succumbimus. Nam & si facta illius explicari uerbis
utcumque potuerūt, interiorem uitam illius, & quotidi-
anam conuersationem, & animum cœlo semper inten-
tum. Nulla unquam (uere profiteor) nulla explicat ora-
tio, illam scilicet perseverantiā, & temperamentum in
abstinentia, & ieiuniis, potentiā in uigiliis, & orationi-
bus, noctes q̄ ab eo perinde ac dies actas, nullum q̄ ua-
cuū ab opere dei tempus, quo uel ocio indulserit, uel
negocio, sed ne cibo, aut somno quidē nisi inquantū
naturæ cogebar necessitas. Vere fatebor non si ipse (ut
aiunt) ab inferis Homerus emergeret, posset expo-
nere, adeo omnia maiora in Martino sunt, q̄ ut uerbis
concipi queant. Nunquam hora ulla, momentum q̄
præterit, q̄ non aut orationi incumberet, aut insisteret
lectioni, q̄q̄ etiā inter legēdū, aut si qd aliud forte age-
bat, nunquā animum ab oratione laxabat. Nimirum
ut fabris ferrariis moris est, qui inter operandum pro
quodam laboris leuamine in eūdem suam feriunt, ita
Martinus etiam dum aliud agere uideretur semper
orabat. O uere beatus, in quo dolus nō fuit, neminem
iudicans, neminem damnans, nulli malum pro malo
reddens. Tantam quippe aduersum omnes iniurias pa-
tientiam assumpserat, ut cum esset summus sacerdos,
impune etiam ab infimis clericis læderetur, nec propter
id eos aut loco unquam amouerit, aut a sua, quantū in

VITA.S.MAR.

ipso fuit charitate, repulerit. Nemo unquam illum ui-
dit iratum, nemo incerentem, nemo ridentem. Vnus
idem q̄ semper cœlestem quodammodo lætitiā uul-
tu præferens extra naturam hominis uidebatur. Nun-
quam in illius ore nisi Christus, nūquam in illius cor-
de nisi pietas, nisi pax, nisi misericordia inerat. Ple-
runque etiam pro eorum, qui obrectatores illius ui-
debātur, solebat flere peccatis, qui remotum, & quietū
ueneratis linguis, & uipereo ore carcebant. Et uere nō-
nullos experti sumus iuidos uirtutibus, uitæque eius,
qui in illo oderant, quod in se non uidebant, & quod
imitari non ualebant. Atque o nefas dolendum, & in-
gemiscendum, non alii fuere insectatores eius, licet pa-
uci admodum, non alii tamen, q̄ episcopi ferebantur.
Nec uero quenq̄ nominare necesse est, licet nosmet-
ipsos plerique circūlatrent. Sufficit, ut si quis ex iis hæc
legerit, & agnouerit, erubescat. Nam si irascitur, de se
ipso dictum fatebitur, cum fortasse nos de aliis senseri-
mus. Non refugimus autem, ut si qui eiusmodi sunt,
nos quoque cum tali uiro oderint. Illud facile cōfido,
omnibus sanctis opusculum istud gratum fore. De cæ-
tero si quis hæc infideliter legerit, ipse peccabit. Ego
mihi conscius sum, me rerum fide, & amore Chri-
sti impulsus, ut scriberem, manifesta exposuis-
se, & uera dixisse. Paratum'que (ut spe-
ro) habebit a' Deo præmium, nō
quicumque legerit, sed
quicumque cre-
dide-
rit.

Finis Libelli uitæ Sancti
Martini, a' Se
uero Sulpi-
tio edi-
ti.

SEVERVS SVLPITIVS EVSEBIO
PRESBYTERO POSTEA EPI
SCOPO SALVTEM.

Hesternæ die cū ad me plerique monachi uenissent, inter fabulas iuges, longumq; sermonem, mentio incidit libelli mei, quem de uita beati Martini edidi, studioseq; eum a multis legi libentissime audiebam. Interea indicatur mihi, dixisse quendam malo spiritu suscitatum, cur Martinus, qui mortuos suscitasset, flamas domibus depulisset, ipse nuper adustus incendio, periculosa fuisset obnoxius passioni. O istum quisquis est, miserum. iudeorum in uerbis eius perfidia, & dicta cognoscimus, qui in cruce positum dominum his uerbis increpabat. Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere. Vere plane iste, quicumque est, si illis temporibus natus esset, & in dominum hac uoce dicere potuisset, qui simili factum domini blasphemam exemplo. Quid ergo? quisquis es, Martinus ideo non potens, ideo non sanctus, quia est periclitatus incendio? O beatum, & per omnia similem apostolis, etiam in his conuictis uirum. Nempe hoc, & de Paulo gentiles, cum eum uipera mordisset, sensisse referuntur. Hic homo debet homicida esse, quem saluum factum de mari fata uiuere non siuerunt. At ille excussa uipera in ignem nihil mali patiebatur. Illi autem subito casurum, & repente moriturum eum putabant. Sed cum uiderent nihil mali contingere ei conuertentes se dicebant, eum deum esse. Alioq; uel horum exemplo, omnium mortalium is felicissime perfidiam tuam coarguere ipse debueras, ut si tibi scandalum mouerat, qd Martinus flamma ignis uidebatur attractus, hunc rursus attractum ad merita illius, & uirtutem referres, qd circumseptus ignibus non perisset. Agnosce enim miser, agnosce, quod nescis, omnes ferre sanctos magis insignes periculorum suorum fuisse uirtutibus. Video quidem Petrum fide potentem, rerum obstante natura, mare pedibus supergressum, & instabi-

les aquas corporeo pressisse uestigio. Sed non ideo minor mihi uidetur gemitum predicator, quem fluctus obforbuit, & post triduum, totidemque noctes emergentem e profundo unda restituit. Atq; haud scio, an penitus fuerit uiuixisse in profundo, an supra maris profunda transisse. Sed hæc ut (ut arbitror) stulte non legeras, aut lecta non audieras. Neque enim absque diuino consilio istiusmodi exemplum beatus euangelista sacris litteris protulisset, nisi tu ex his humana mens erudiretur naufragiorum, atque serpentium casus. Et sicut apostolus refert, qui nuditate, fame, latronumque periculis gloriatur, omnia hæc sanctis hominibus, atq; omnibus ad perpetiendum quidem esse communia, sed his tolerandis, atque uincendis præcipuam semper iustorum fuisse uirtutem, dum per omnia tentameta patientes, & semper inuicti, tanto fortius uincerent, quanto grauius pertulissent. Vnde hoc, quod ad Martini infirmitatem uocatur, plenum est dignitatis, & gloriæ, si quidem periculosissimo casu tentatus euicerit. Cæterum ommissum hoc a me libello illo, quem de uita ipsius scripsimus, ne miraretur, cum ibidem sim professus, me non omnia illius facta complexum, quia si persequi uniuersa uoluissim, immensum uolumen legentibus edidissim. Neque sunt tam parua, quæ gessit, ut omnia potuerint comprehendere. Sed tamen hoc, de quo quæstio incidit, latere non patiar, & rem omnem, ut gesta est, referam, ne forte inconsultum hoc, quod ad uituperationem beati uiri poterat opponi, prætermisisse uideamur.

Miraculum.

Cum ad diocesim quandam pro solenni consuetudine, (sicut episcopis uisitare ecclesias suas moris est) media fere Martini hyeme uenisset, mansionem ei in secretario ecclesiæ clerici parauerunt, multumq; igne scabro, & p'tenui iam paup'umeto subdiderunt, lectum ei plurimo stramine extruxerunt. Deinde cū se Martinus cubitum collocasset, is inuetam mollicie strati male blandientis horrescit, qd per, qui nuda humo, uno tantum cilitio superiecto accu-

dare consueuerat. Itaque quasi accepta per motus iniuria stramentum omne in pauimentum proiecit. ca. su super fornaculam partem paleæ illius, quam remouerat, abiecit. Ipse, ut erat moris, nuda humo lassitudie itineris urgente requieuit. Ad mediam fere noctem per interruptum (ut supra diximus) pauimētum ignis æstuans arefcentes paleas apprehendit. Martinus somno excitatus, re inopinata, ancipiti periculo, & maxime (ut referebat) diabolo insidiantē, atque urgente præuētus, tardius q̄ debuit ad orationis confugit auxilium. Nam erumpere foras cupiens, cum pessulo, quem hostio obdiderat, diu, multumque luctatus, grauissimum circa se sensit incendium, adeo ut uestem, qua indutus erat, ignis absumpserit. Tandem in se reuersus non in fuga, sed in domino sciēs esse præsidium, scutum fidei, & orationis arripiens, mediis flāmis totus ad dominū conuersus incubuit. Tū uero diuinitus igne summo to, innoxio sibi orbe flāmarum orabat. Monachi autē, qui pro foribus erant, crepitāte, & colluctante incendii sono, obseratas effringunt fores, demoto q̄ igne, mediis flāmis Martinum auferunt, cum iam penitus esse consumptus tam diuturno incendio putaretur. Cæterum uti uerbis meis dominus est testis, mihi ipse referebat, & non sine gemitu fatebatur, in hoc se diaboli arte deceptum, ut excussus ē somno consilium nō haberet, quo perfidem, & orationem periculo repugnaret. Denique tam diu circa se sæuisse ignem, quādiu erumpere hostium turbatus mente tentauerit. Vbi uero auxilium Crucis, & orationis arma reperisset, medias cessisse flāmas, se quē tum sensisse rorantes, quas male esset expertus urentes. Vnde intelligat, quisquis hæc legerit, nō solum tantum quidē illo Martinum periculo, sed & probatum.

F I N I S

SEVERVS SVLPITIVS AVRE
LIO DIACONO SA-
LVTEM.

postquam a me mane digressus es, eram residens solus in cellula, subieratque me illa, quæ sæpius occupat, cogitatio, spes futurorum, præsentiumque fastidium, iudicii metus, formido pœnarū, & quod cōsequēs erat, atque unde cogitatio tota descenderat, peccatorū meorum recordatio tristē me, confectumque reddiderat. Deinde cum fatigata angore animi in lectulo membræ posuissē, ut plærunque ex mœstitudine solet, somnus obrepit. Qui ut semper matutinis horis leuior incertusque, ita suspensus ac dubius per membra diffunditur, ut quod in alio sopore non euenit, penē uigilās dormire te sentias. Cum repente sanctum Martinum episcopum uidere mihi uideor prætextatum stola candida, uultu igneo, stillātibus oculis, crine purpureo, atque ita mihi in ea habitudine corporis, forma, qua eū noueram, uidebat, ut, quod eloqui nobis penē difficile est, nō posset aspici, cum posset agnosci. Arridensq̄ mihi paululum libellum, quem de uita illius scripseram, dextera præferebat. Ego sancta genua eius complexus benedictionem pro consuetudine flagitabam, superpositamque capiti meo manum tactu blandissimo sentiebam, cum inter benedictionis uerba solēnia familiare illud ori suo, crucis nomen iteraret. Mox in eum luminibus intentis, cum ex satiari uultu illius, conspectuque nō possem, subito mihi in sublime sublatus eripitur, donec immēsa aeris istius uastitate, cum tamē rapida nube subuectum acie sequerer oculorum, patenti cœlo receptus uideri ultra non potuit. Nec multo post sanctum presbyterum Clarū, discipulū illius, qui nuper excefferat, uideo eandem, quam magistrum uisā scandere. Ego impudens sequi cupiens, dum altos gressus molior, & connitor, euigilo, somnoque excitus cōgratulari cœperam uisioni, cum ad me puer familia.

his ingreditur solito tristior uultu loquentis pariter & dolentis. Quid tu, inquam, tā tristis loqui gestis? Duo inquit, monachi a' Turonis affuerunt, dominum Martinum obiisse nunciantes. Concidi, fateor, obortis que lacrymis fleui uberrime. Quin etiam dum hæc ad te frater scribimus, fluunt lacrymæ, nec ullum impatientissimi doloris admitto solatium. Te uero ubi hoc mihi nunciatum est, participem esse uolui luctus mei, qui eras socius amoris. Veni ergo ad me statim, ut pariter lugeamus, quem pariter amamus. Quamquam sciam uirum illum non esse lugendum, cui post euictum, triumphatum que sæculum nunc demum reddita est corona iustitiæ. Sed tamen ego nō possum mihi imperare, quin doleam. Præmisi quidem patronum, sed solatium uitæ præsentis amisi. Et si rationem ullam dolor admitteret, gaudere deberem. Est enim ille confectus apostolis, ac prophetis, & (quod pace sanctorum omnium dixerim) in illo iustorum grege nulli secundus, ut spero, credo, & confido, illis potissimum, qui stolas suas in sanguine lauerunt, aggregatus, agnum ducem ab omni integer laquei comitatur. Nam licet ei ratio temporis nō potuerit præstare martyrium, gloria tamē martyris nō carebit, quia uoto atque uirtute, & potuit esse martyr, & uoluit. Quod si ei Neronianis, Decianis que temporibus in illa, quæ tunc extitit, dimicare congressione licuisset, testor deum cœli, terræ que sponte eculeum ascendisset, ac ultro se ignibus intulisset, hæbreis que pueris æquandus iter flammatarum globos, media licet hymnū domini in fornace cantasset. Quod si Esaiam illud supplicium persecutori forte placuisset, nunquā profecto impar profanis ferris & laminis dissecari membra timuisset. At si præcisus rupibus, abruptis que montibus agere felicem furor impius maluisset, perhibeo cōfusus testimonium ueritati, sponte, cecidisset. Si uero gentium doctoris exemplo, gladio deputatus, inter alias, ut sæpe prouenit uictimas duceretur, primus omnium carnifice compulso, palmā sanguinis occupasset. Iam ue

ro aduersus omnes pœnas atque supplicia, quibus plerumque humana cessit infirmitas, ita a cōfessione domini non recedens, immobilis obstitisset, ut lætus uulneribus, congaudens que cruciatibus, quælibet iter tormenta risisset. Sed quæ ista non tulerit, impleuit tamē sine cruore martyrium. Nam quas ille pro spe æternitatis, humanorum dolorum non pertulit passionēs? fame, uigiliis, nuditate, ieiuniis, opprobriis inuidorum, insectationibus improborum, cura pro infirmantibus, sollicitudine pro periclitantibus? Quo enim ille dolente non doluit? Quo scandalizante non uisus est? Quo pereunte non gemit? Præter illa quotidiana illius aduersum humanæ, spiritualis que nequitie diuersa certamina, dum in eo uariis tentationibus appetito semper exuperat fortitudo uincendi, patientia expectandi, æquanimitas sustinendi. O uere ineffabilem uirum, pietate, misericordia, charitate, quæ cum quotidie etiam in sanctis uiris sæculo frigescente frigescat, in illo tamen usque ad finem aucta indies perseverauit. Quo ego illius bono uel specialiter fruitus sum, cum me indignū & non merentem unice diligebat. En rursus lacrymæ fluunt, imo que de pectore gemitus erumpunt. In quo mihi post hæc homine similis requies? In cuius erit charitate solatium? Me miserum, me infelicem. Potero ne unquam, si diutius uixero, non dolere, quod Martino supstes sum? Erit post hæc uita iucunda? Erit dies aut hora sine lacrymis? Aut tecum frater dilectissime potero illius mentem habere sine fletu? Aut unquam loquens apud te, aliud, quam de illo loqui potero? Sed quid te in lacrymas, fletus que commoueo? Ecce nunc consolatum esse te cupio, qui me consolari ipse non possum. Non deerit nobis ille (mihi crede) nō deerit. Intererit de se sermoninantibus, astabit orantibus, quod que iam hodie præstare dignatus est, uidendum se in gloria sua sæpe præbebit, & assidua, sicut ante paululum fecit, benedictione nos proteget. Inde secundum ordinem uisionis, quæ cœlum sequentibus se patere monstrauit, quo sequen-

dus esset. edocuit, quo spes nostra tendenda, quo ani-
m^o dirigendus, instruxit. Quid tamē fiet frater, qđ mihi
ipse sum conscius? Conscendere arduum illud iter, ac
penetrare non potero, ita sarcina molesta me pragra-
uat, & peccati mole depressum, negato in astra cōscen-
su, fœua miserabilem ducit ī tartara. Spes tamen supest
illa sola, illa postrema, ut quod per nos obtinere nō pos-
sumus, saltem pro nobis orante Martino mereamur.
Sed quid te frater diuti⁹ occupo epistola tam loquaci,
demoror⁹ q; nenturum? Simul iam pagina imple-
ta non recipit. Mihi tamen hæc fuit ratio ser-
monem istum longius proferendi, ut
quia doloris nuncium epistola
deserebat, eadē tibi ex qua
dā nři cōfabulatione
p̄staret charta
solati
um

FINIS

EIVSDEM SEVERI SVLPITII EPISTOLA
AD BASSVLAM DE LIBELLO OBI
TVSSANCTI MARTINI.

Seuerus Sulpitius Bassulæ parenti uenerabili salutem.
Si parentes uocare in ius liceret, te plane expilationis,
furti⁹ que ream ad Prætoris tribunal iusto dolore trahe-
remus. Quid enim non conquerar, quam a te patior in-
iuriam? Nullam mihi chartulam domi, nullum libel-
lum, nullam epistolam reliquisti, ita furaris omnia, ita
uniuersa diuulgas. Si quid ad amicum familiariter scri-
psi, si quid forte, dū ludimus, quod uelim tamen occul-
tū esse, dictaui, omnia ad te prius pene⁹ q̄ fuerint scripta,
aut dictata perueniunt. Nimirum obæratos habes no-
tarios meos, per quos tibi nostræ ineptiæ publicantur.
Nectn̄ aduersum eos possum moueri, si tibi parent, q̄
in ius nostrū ex tua potissimū liberalitate uenerūt, se⁹
adhuc tuos q̄ meos esse meminerunt. Tu sola es rea, tu
sola culpabilis, quæ & mihi insidiaris, & illos fraude cir-
cumuenis, ut sine ullo delicto familiariter scripta, aut
negligenter emissa illucubrata tibi penitus, atque impo-
lita tradantur. Nam (ut de reliquis taceam) rogo, quē
admodū tam cito ad te epistola illa potuit peruenire,
quā nuper ad Aureliū diaconē scripseramus? Ego enī
Tholosæ positus, tu Treueris cōstituta, & tā longe a pa-
tria filio inq̄tante diuulsa, qua tandē familiarē illā epi-
stolā occasione furata es? Nanq; accepi litteras tuas, quī
bus scribis in eadē epistola, qua de obitu dñi Martinī
fecerim mētionē, ipsū beati uiri transitū exponere debu-
issem. Quasi uero ego illā epistolā aut legēdā alii p̄ter-
q̄ ipsi, ad quē missa uidet⁹, edideri, aut ego tāto sim opī
destinat⁹, ut oīa, q̄ de Martino cognosci oportet, me
potissimū scribēte notescāt. Itaque siq̄ de obitu scī epi-
scopi audire desideras, ab illis potius, qui interfuere,
cognosce. Ego tibi statui nihil scribere, ne ubiq; me pu-
blices. Tamē si das fidē, nulli te eē lecturā, paucis sa-
tisfaciā uolūtati. Itaq; p̄stabo, te iis, q̄ mihi sunt cōper-
ta, participem.

OBITU S. MARTINI.

Martinus igitur obitum suum longe ante præsciuit, dixitque fratribus dissolutionem sui corporis imminere. In terea causa extitit, quod conditum diocelimum uisitare. Nam clericis ecclesiarum illius inter se discordantibus pacem cupiens reformare, licet sine dierum suorum non ignoraret, proficisci tamen ob istiusmodi causam non recusauit, bonam hanc uirtutem suarum consumationem existimans, si pacem ecclesiarum reddita reliquisset. Ita perfectus cum suo illo (ut semper) frequentissimo discipulo, sanctissimoque comitatu mergos in flumine conspicat piscium prædā sequi, & rapacem igluuie assidue urgere capturis. Forma, inquit, hæc dæmonum est. Invidiant incautis, capiunt nescientes, captos deuorant, exfaturanturque non queunt deuorantes. Impat deinde potest uirtute uerborum, ut eum, cui innatabant, gurgitem relinquētes aridas peteret, desertasque regiones, eo nimirum circa aues illas usus impio, quo dæmones fugare consueuerat. Ita grege facto omnes in unum illarum uolucres congregatae, relicto flumine, montes, siluasque petierunt, non sine admiratione multorum, qui tantam in Martino uirtutem uiderunt, ut etiam auiibus imperaret. Aliquando ergo in uico illo, uel in ecclesia, ad quam ierat, commoratus, pace inter clericos restituta, cum iam regredi ad monasterium cogitaret, uiribus corporis cepit repente destitui, convocatisque discipulis indicat se iam resolui. Tunc uero moror & luctus omnium, uox una plangentiū. Cur nos pater deseris? aut cui nos desolatos relinquis? Inuadet enim gregem tuum lupi rapaces. Et quis eos a moribus percussio pastore prohibebit? Scimus quidem desiderare te Christum. Sed salua sunt tibi tua præmia, nec dilata minuētur. Nostri potius miserere, quos deseris. Tum ille motus his fletibus, ut totus semper in domino misericordiarum uisceribus affluebat, lacrymasse perhibetur, conuersusque ad dominum hac tantum flentibus uoce respondit. Domine si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem, fiat uoluntas tua. Nimirum inter spem, amoremque positus dubitauit pene, quid mallet, quia nechos deferere, nec a Christo uolebat diutius separari. Nihil tamen in

uoto suo ponens, aut uoluntati relinquens, totum se domini arbitrio, potestatique committens, non ne tibi his paucissimis uerbis dicere uideatur? Grauis quidem est domine corporeæ pugna militiæ, & iam satis est, quod hucusque certauit. Sed si adhuc in eodem labore pro castris tuorum stare me præcipis, non recuso, nec fatiscere caualaboratatem, munia tua deuotus implebo, sub signis tuis, quoad usque tu iusseris, militabo. Et quis optata sit seni missio post laborem, est tamen animus uictor annorum, & cedere nescius senectuti. At si iam parcis ætati, bonum mihi est domine uoluntas tua. Hos uero, quibus timeo, ipse custodies. Omnis ineffabile, nec labore uictum, nec morte uincendum, qui in nullam se partem prius inclinauerit, nec mori timuit, nec uiuere recusauit. Itaque cum iam per aliquot dies uis febrium teneretur, non tamen a dei opere cessabat. Pernox in orationibus & uigiliis, fatiscētes artus spiritui seruire cogebat, nobili illo suo stratu in cinere & cilicio recubans. Et cum a discipulis rogaretur, ut saltem uilia sibi sineret stramenta supponi, non decet, inquit, filii christianum nisi in cinere mori. Ego si aliud uobis exemplum reliquo, ipse peccaui. Oculis ac manibus in celum semper intentus, inuictum ab oratione spiritum non relaxabat. Et cum a presbyteris, qui tunc ad eum confluerant, rogaretur, ut corpusculum lateris mutatione releuaret, sinite, inquit, sinite me fratres celum potius respicere quam terram, & suo iam itinere iturus ad dominum spiritus dirigatur. Hæc locutus diabolus uidet prope se assistere. Quid hic inquit, adstas cruenta bestia? Nihil in me funeste reperies. Abraam me sinus recipiet. Cum hac ergo uoce fatigatum diuinis operibus spiritum celo reddidit. Et testati nobis sunt, qui affuerant, iam exanimis corpore glorificati hominibus gloriam se uidisse. Vultus luce clarior renitebat, cum membra cætera ne tenuis quidem macula fuscaret. In aliis etiam, & in illo tantum artibus non pudendis septennis quodammodo pueri gratia uidebatur. Quis istum unquam cilicio testum, quis cineribus crederet inuolutum? Ita uitro purior, lacte candidior, iam in quadam

turæ resurrectionis gloria & natura demutatæ carnis
ostēsus ē. Iā uero ī obsequiū funeris credi nō potest, qn
ta hominū multitudo conuenerit. Tota obuiā corpori
ciuitas ruit. Cūcti ex agris atq; uicis, multiq; ex uicinis
etiam urbibus affuerunt. O quantus luctus omnium,
quanta præcipue mœrentium lamenta monachorum,
qui eo die fere ad duo milia conuenisse dicuntur. Spe
cialis Martini gloria, eius exēplo in domini seruitute
stirps tanta fructificauerat. Agebat nimirum ante sepa
stor extinctus greges suos, sanctæ illius multitudinis
pallidas turbas, agmina palliata, & aut emeritos senes,
aut iuratos Christi in sacramenta tyrones, Tum uirgi
num chorus fletu abstinens præ pudore, cum latandū
illi potius esse sentiret, quem iam suo dominus gre
mio cōfoueret, q̄ scō dissimulabat gaudio, qd̄ dolebat.
si quidem fides flere prohiberet, gemitum extor
queret affectus. Et enim tam erat sancta de illius gloria
exultatio, q̄ pia de morte confusio. Ignosce flentibus,
gratulare gaudentibus, quia & pium est gaudere Mar
tino, & pium est flere Martinum, dum unusquisque
& sibi præstat, ut doleat, & illi debet, ut gaudeat. Hæc
igitur beati uiri corpus usque ad locum sepulchri hy
mnis canora cœlestibus turba prosequitur. Cōparetur,
si placet, sæcularis illa pompa, non dicam funeris sed tri
umphī. Quid simile Martini exequiis conferetur? Du
cant illi præ curribus suis uinctos post terga captiuos,
Martini corpus hi, qui mundum ductu illius uicerant,
prosequuntur. Illos confusis plausibus populorum ho
noret infania, Martino diuinis plauditur psalmis, Mar
tinus hymnis cœlestibus honoratur. Illi post triūphos
suos in tartara sæua trudentur, Martinus abraæ sinu
latus excipitur, Martinus hic pauper & modicus cœ
lum diues ingreditur. Illinc nos (ut spero) custodiens,
me hæc scribentem respicit, te legentem.

F I N I S.

SEVERI SVLPITII DIALOGVS DEMI
RACVLIS SANCTI MARTI
NI EPISCOPI.

Interlocutores. Se. Sulpitius. Postumianus. Gallus.

Cap. i.

Vm in unum locum ego & Gallus noster cō
uenissemus, uir mihi & propter Martini me
moriam (ex illius enim discipulis erat) & pro
pter sua merita carissimus, interuenit nobis
Postumianus meus nostri causa ab Oriēte, quo se ante
triēnium patriam relinquens contulerat, regressus. Cō
plexi hominem amantissimum, exosculatiq; genua, &
pedes eius, cum uno atque altero spacio obstupefacti in
uicem flentes præ gaudio deambulassemus, iactis in ter
ram ciliciis consedimus. Tum prior Postumianus me
intuens, cū essem, inquit, ī remotis Aegypti partibus, li
buit, ut ad mare usque procederem. Nauem illic onera
riam offendi, quæ cum mercibus Narbonam petens,
soluere parabat. Eadem nocte in somnis mihi affare ui
sus es, & iniecta manu me trahere, ut nauem illam con
scenderem. Mox tenebras rumpente diluculo, cum de
eo loco, in quo quieueram surrexissem, somnium meū
ipse mecum reputans, tanto tui desiderio subito corre
ptus sum, ut nihil cōstatu nauem conscenderem, trice
simo die Marsiliam appulsus, inde huc decimo perue
nerim, adeo prospera nauigatio piæ adfuit uoluntati.
Tu modo propter quem tot maria transnauigauimus,
tantum terræ transcurrimus, complectendum, persruē
dumq; te remotis oībus trade. Sul. Ego uero inquā,
etiam cum tu in ægypto morareris, totū tecum semper
animo, & cogitatione uersabar, me que de te die, ac no
cte cogitantem totum tua charitas possidebat, nedum
modo me tibi extimes puncto temporis defuturū, quo
minus amore tuo pendens, te intuear, te audiam, tecum
loquar, nullo penitus īsecretum nostrum, quod nobis
hæc remotior cellula præstat, admissio. Nā hui⁹ nostri
(ut arbitror) Galli præsentia nō moleste feres, quia hic

C iii

SE.SVL.

aduentu tuo (ut uides) pinde atq; ego, triūphat gaudio. Recte plane iquit Postumian⁹ in societate nra Gallus iste retinebit, qā & si parū mihi cognit⁹ est, pro eo tñ q tibi ē carissim⁹, nō potest mihi esse nō car⁹, maxie cū ex Martini sit disciplina. Neq; grauabor q̄libet cōserte uo biscū (ut poscitis) cōfabulari, quippe cū ppter hoc uenerim, ut me huius Sulpitii mei (me autē utraq; manu cōplectebat) desiderio etiā uerbosus ipenderē. Sul. Eni uero inq, satis pbasti, q̄ntū pius amor possit, q nri causa tot maria, tantū q; terrarū emēsus, a' sūmo (ut ita dicā) Solis egressu usq; i eius occidua uenisti. A ge ergo qā & secreti iter nos, nec occupati sumus, & sermoni tuo uacare debem⁹, edisseras nobis uelim, oēm tuæ pegrinatio nis historiā, qualiter i Oriēte fides Christi floreat, quæ sit ibi scōrū qes, quæ iſtituta monachorū, q̄tis' q; signis, ac uirtutib⁹ in seruis suis Christus opef. Nā certe quia i his regionib⁹, inter ista quæ uiuimus, ipsa nobis uita fastidio est, libenter ex te audiemus, si uel in eremo uiuere Christianis licet. Ad hāc Postumian⁹, Faciā, inquit, ut desiderare te uideo. Sed quæso prius ex te audiam, an isti omnes, quos hic reliquerā, sacerdotes tales sint, q̄les eos, anteq; pficiscerer, noueram⁹. Tū ego, absit a' te, inquā, ista quærerere, q̄ aut una' mecū (ut puto) nosti, aut si ignoras, nō audire sit melius. Illud reticere nō possū, nō solum illos, de quibus interrogas, nihil meliores, q̄ noueras, factos, sed unum illū nostri quondā amātem, in quo respirare ab istorum iſectationibus solebamus, asperio rem nobis fuisse, q̄ debuit. Nec uero quicquam in illū inclementius dicā, quia & amicū colui, & tunc etiā amaui, cū putabat inimicus. Me autem hāc tacitis cogitationib⁹ reuoluentē ad modū dolor iste cōpungit, pene nos sapientis & religiosi uiri amicitia destitutos, illū quodā tā amicū nobis, tā amarū in nos esse potuisse. Verū hāc, quæ mœroris plena sūt, reliquamus, te potius, ut dudū spopōderas audiam⁹. Ita, inq, fiat, Postumian⁹. Quod cū dixisset, paululū oēs cōticuim⁹. Deinde cilicium, cui iſederat, ad me propius admonuit,

DIAL. LIBER .I.

atq; ita exorsus est. Capitulum. ii. Ante hoc triennū, quo tēpore tibi Sulpiti hinc abiens, Vale dixi, ubi Narbonæ nauem soluimus, quinto die portū Affricæ intrauimus, adeo p̄spera dei nutu nauigatio fuit. Libuit aīo adire Chartaginem, loca uisitare sanctorū, & p̄cipue ad sepulchrū Cypriani martyris adorare. Quotodécimo die ad portū regressi, p̄uecti q; in altum, Alexandria petentes reluctante austro pene in syrtes illati sumus. Quod prouidi nauæ cauētes iactis nauem anchoris sistunt. Sub oculis autē terra cōtinens erat, in qua scaphis egressi cū uacua ab hūano cultu omnia cerneremus, ego studiosus explorandorū locorū gratia lōgius processī. Tribus fere a' litore milibus paruū tuguriū inter arenas cōspicio, cuius tectum (sicut Salustius ait) quasi carina nauis erat, cōtiguū terræ, satis firmis tabulatis cōstratū. Nō q̄ ibi uis imbrīū ulla timeat, fuisse aut illic pluuiā nec aliqñ qdē auditū ē, sed q̄ uentorū ea uis ē, ut si qñ uel clementior ē cœlo aliquantulū spirare flatus cœperit, maius in illis terris, q̄ in nullo mari naufragium sit. Nulla ibi germina, fata nulla pueniūt, quippe instabili loco arētibus arenis ad oēm morū uentorū cedentib⁹. Verū ubi auersa quædā a mari p̄montoria uentis resistūt, terra aliquatū solidior herbā rarā atq; hispidā gignit, ea ouibus pabulum est satis utile. Incolæ lacte uiuunt. Qui solertiores sunt uel (ut ita dixerim) ditiores, ordeaceo pane utuntur. Ea ibi sola messis est, quæ celeritate prouentus per naturam soli, siue aeris uentorum casus euadere solet. Fertur quippe a' die iacti seminis, trigésimo die matureſcere. Cōsistere autē ibi homīes nō alia rō facit, q̄ q̄ omēs tributo liberi sūt. Extrema si qdem Cyrenorū ora ē deserto illi contigua, qd inter Egyptū & Affricā iteria cet, p̄ quod olim Cato Cæsare fugiens duxit exercitū. Ergo ubi ad tuguriū illud, quod eminens cōspexerā, p̄ tēdi inuenio senē i ueste pellicea molā manu uertentē. Cōsalutat⁹ accepit nos benigne. Eiectos nos i illud lit⁹ exponimus, & ne statim repetere cursum possemus ma

ris mollicia detineri, egressos i terram (ut mos e huma-
ni ingenii) naturā locorū, cultumq; habitatiū uoluissē
cognoscere, christianos nos eē, id prācipue quārerē, an
eēnt aliq inter illas solitudines xpiani. Tū ille flēs gau-
dio ad gēua nra puoluit, iteq; nos ac sapius exoscula-
tus inuitat ad orationē, deinde positus in terram uerne-
cū pellibus facit nos discumbere. A pponit prandiū sa-
ne locupletissimū, dimidiū panē ordeaceum. Eramus
autē nos quatuor, ipse erat quintus. Fasciculum etiam
herbæ itulit, cuius nomē excidit, quæ mētæ similis exu-
berās foliis, saporē mellis pstabat. Huius pdulci admo-
dū suauitate delectati, atq; exfatiati sumus. Ad hāc sub-
ridēs ego ad Gallū meū. Quid inquam, Galle? Placet
ne tibi prādiū fasciculus herbæ, & panis dimidiū uiris
quib; Tū ille, sicut ē uerecūdisimus, aliquātulū erube-
scēs, dū fatigationē meā accepit, facis, inqt, Sulpiti mo-
re tuo, q nullā occasionē (si q tibi porrecta fuerit) omit-
tis, quin nos edacitatis fatiges. Sed facis inhumane, qui
nos Gallos hoīes cogis exēplo āgelorū uiuere qd ego
studio māducandi etiā angelos māducare credā. Nam
istū dimidiū ordeaceū timeo uel solus attingere. Sed cō-
tētus sit hoc Cyrenēsis ille, cui uel necessitas, uel natura
est esurire, uel postremo isti, quib; credo marina iacta-
tio in ediam cibi fecerat. Nos pcul a mari absumus, &
(quod tibi sape testatus sum) Galli sumus. Sed pergat
hic potius explicare sui Cyrenēsis historiā. Enim uero
inquit Postumianus, cauebo post hāc cuiusq; abstinen-
tiā pdicare, ne Gallum nostrū arduū penitus offendat
exēplū. Statuerā aut & coenā Cyrenēsis illi, uel cōsequē-
tia (septē enim dieb; apud ipm fuim;) referre conuiuia.
sed supsedēdū est, ne Gallus se extimet fatigari. Cate-
rū postero die cū aliqui ex incolis ad nos uisendos con-
fluere cōpissent, cognouim; illū hospite nrm esse pre-
sbyterū, qd sūma nos dissimulatiōe cōclauerat. Deinde
cū ipso ad ecclesiā pcessimus, quæ fere duob; milib; abe-
rat, a cōspectu nro interiectu montis exclusa. Erat autē
nilib; texta uirgultis, nō multo ambitior, q nri, hospitis

tabernaculū, in quo nisi incuruus qs nō poterat cōsiste-
re. Cū hominū mores quārerem, illud prāclage aīad-
uertim; nihil eos neq; emere, neq; uēdere. Quid sit fra-
us atq; furtū, nesciunt. Aurū atq; argentum, quæ prima
mortales putāt, neq; habent, neq; habere cupiūt. Nam
cū ego psbytero illi decē nūmos aureos obtulissē, re-
fugit altiore cōsilio, ptestatus ecclesiā auro nō strui, sed
potius destrui. Aliquantulū ei uestimētoq; indulxim;
qd cum ille benigne accepisset, reuocantibus nos ad
mare nautis discessimus. Capitulum. iii.
Prospero itaq; cursu septimo die Alexandria puenim;
ubi fœda inter epos, atq; monachos certamiā gerebāt,
ex ea occasione uel causa, quia cōgregati in unū sapius
sacerdotes frequētibus decreuissē synodis uidebant, ne
qs Origenis libros legeret, aut haberet, q tractator scri-
pturæ scārū peritissimus habebat. Sed epi quādā in li-
bris ipsius infānius scripta memorabāt, quæ assertores
eius defendere nō ausi ab hereticis poti; fraudulēter in-
serta dicebāt, & ideo nō ppter illa, quæ i reprehensionē
merito uocarent, etiā reliqua esse damnāda, cū legētiū
fides facile posset hēre discrimen, ne falsata sequerēt, &
tamē catholice disputata retinerent. Non esse autē mi-
rū, si in libris neotericis, & recenter scriptis fraus hereti-
ca fuisset opata, quæ in quibsdā locis nō timuisset inci-
dere euāgelicā ueritatē. Aduersum hāc epi obstinati;
renitentes pro potestate cogebāt, recta etiam uniuersa
cum prauis, et cum ipso auctore damnare, quia satis su-
perq; sufficerēt libri, quos ecclesia recepisset. Respuēdā
esse penitus lectionem, quæ plus esset nocitura insipien-
tibus, q profutura sapientibus. Mihi autē ex illis libris
quādā curiosius indaganti admodū multa placuerūt.
Sed nōnulla deprehendi, in quib; illū praua sensisse nō
dubiū ē, quæ defensores ei; falsata cōtendunt. Ego mi-
ror unū eundemq; hoīem tā diuersū a se esse potuisse,
ut in ea parte, qua pbat neminē post apostolos habeat
æqualem, in ea uero, qua iure reprehēdit, nemo de for-
mi; doceat errasse. Nā cū ab epis excerpta i libris illius

multa legerent, quæ cōtra catholicā fidē scripta consta-
rent, locus ille uel maximā parabat inuidiā, in quo edi-
tum legebat, q̄ domin⁹ Iesus sicut pro redēptione ho-
minis in carne uenisset, & crucē pro hominis salute per-
passus, mortē pro hominis æternitate gustasset, ita eēt
eodē ordine passionis etiā diabolū redempturus, quia
hoc bonitati illius, pietati q̄ congrueret, ut qui perditū
hominem reformasset, prolapsū quoq̄ angelū libe-
raret. Cū hæc atq̄ alia istiusmodi ab episcopis pderent,
ex studiis partiū orta seditio ē. Quæ cū reprimi sacerdo-
tum auctoritae non posset, sæuo exemplo ad regendā
ecclesiasticam disciplinam præfectus assumitur, cuius
terrore dispersi fratres, ac p diuersas oras monachi sunt
fugati, ita ut propositis edictis in nulla cōsistere sede si-
nerent. Illud me admodū permouebat, q̄ Hieronym⁹
uir maxime catholicus, & sacræ legis peritissimus, Orī-
genē secutus primo tēpore putabat, quē nunc idē præ-
cipue uel oīa eius scripta dānaret. Nec uero ausus sum
de quoq̄ temere iudicare. Præstantissimi tamen uiri, &
doctissimi ferebant in hoc certamine dissidere. Sed ta-
mē siue illud error est (ut ego sentio) siue heresis (ut pu-
tatur) non solū reprimi nō potuit multis animaduer-
sionib⁹ sacerdotū, sed nequaquā tā late se potuisset effun-
dere, nisi cōtentione creuisset. Istiusmodi ergo turbatio-
ne, cū ueni, Alexandria fluctuabat. Me qdē ep̄s illius
ciuitatis benigne admodū, & melius, q̄ opinabar: exce-
pit, & secū tenere tērabat. Sed nō fuit aīus ibi cōsistere,
ubi recens fraternæ cladis seruebat inuidia. Nā & si ui-
deant fortasse fr̄es parēre ep̄is debuisse, nō ob hāc tamē
causā, multitudinē tātā sub Christi cōfessione uiuentē
p̄fertim ab episcopis oportuisset affligi. Cap. iiii.
Igitur inde digressus Bethleem, oppidū petii, quod ab
Hierosolymis sex milibus separatur, ab Alexandria autē
sexdecim mansionibus abest. Ecclesiam loci illius Hie-
ronymus presbyter regit, nam parochia ē ep̄scopi, qui
Hierosolymam tenet. Mihi iā pridem Hieronymus su-
piore illa mea pegrinatiōe, cōpertus facile obtinuerat,

ut nullū, mihi expetendū rectius arbitrarer. Vir. n. præ-
ter fidei meritū, dotem q̄ uirtutū non solū latinis, atq̄
græcis, sed hæbreis etiā līs ita est institutus, ut se illi in
omni scientia nemo audeat cōparare. Miror autē, si nō
& uobis per multa, quæ scripsit, opa comptus est, cū p
totū orbē legant. Nobis uero, Gallus inquit nimiū, ni-
mium q̄ compr⁹ ē. Nā ante hoc qnquenniū quēdā illi⁹
libellū legi, in quo tota nostrorū natio monachorum
ab eo uehementissime uexat, & corripitur. Vnde inter-
dū Belgicus noster ualde irasci solet, q̄ dixerit nos usq̄
ad uomitū satiari. Ego autem illi uiro ignosco, atq̄ ita
sentio, de orientalibus illum potius monachis, q̄ de oc-
cidentalibus disputasse. Nam edacitas in græcis gula
est, in gallis natura. Po. Tum ego, scholastice, inquam,
desedis Galle gentē tuā. Sed quæso te, liber iste nunq̄
hoc solū uitium damnat in monachis? Gal. Imo uero,
inquit, nihil penit⁹ omisit, quod nō carperet, laceraret,
exponeret. Præcipue auaritiā, nec minus uanitatē in-
sectatus est. Multa de superbia, nō pauca de superstitio-
ne disseruit. Vere fatebor, pinxisse mihi uidetur uitia
multorum. Cæterum de familiaribus uirginum, & mo-
nachorum, atque etiam clericorum, q̄ uera, q̄ fortia dis-
putauit? Vnde a quibusdam, quos nominare nolo, di-
citur non amari. Nam sicut Belgicus noster irascit, eda-
citis nimix nos notatos, ita illi fremere dicuntur, cū
in illo opusculo scriptum legunt, Cœlibem spernit uir
go germanū, fratrē quærit extraneū. Sul. Ad hæc ego,
nimiū inquam, Galle progredieris. Caue ne & te aliquis,
qui hæc agnoscat, exaudiat, te q̄ una cū Hieronymo in-
cipiat nō amare. Nā quia scholastic⁹ es, non īmerito te
uersu comici illius admonebo. Obsequiū amicos, uerī-
tas odiū parit. Tua nobis potius (ut cœpas) Postumia-
ne orientalis repetat oīo. Po. Ego inqt, ut dicere istitu-
tuerā, apud Hieronymū sex milib⁹ fui, cui iugis aduer-
sum malos pugna, perpetuum que certamen consciuit
odia p̄ditorū. Oderūt eū heretici, quia eos ipugnā nō
desinit, Oderunt cum clerici, quia uitā eorū insectat, &

SE. SVL.

crimina. Sed plane eum boni omnes & admirantur, & diligunt. Nam qui eum hereticum esse arbitrantur, infaniunt. Vere dixerim, catholica hominis scientia, sanaque doctrina est. Totus semper in lectione, totus in libris est, non die, non nocte requiescit, aut legit aliquid semper, aut scribit. Quod nisi mihi fuisset fixum animo, & promissum deo teste propositum, eremum adire, uel exigui temporis puncto a tanto uiro discedere noluissem. Huic ergo traditis, & commissis oibus meis, omni que familia, quae me contra uoluntatem animi mei secuta tenebat implicitum, exoneratus quodammodo graui faste penitus, ac liber regressus Alexandriam, uisitatis ibi fratribus, ad superiorem inde Thebaidem. i. ad Aegypti extrema contendit. Ibi enim uastae patentis eremi solitudines plurimum ferebantur habere monachorum. Longum est, si omnia cupiam referre, quae uidi, tamen pauca perstringam e pluribus.

Cap. v.

Haud longe ab eremo contigua Nilo multa sunt monasteria. Habitat uno in loco plerumque ceteri, quibus summum ius est, sub abbatis impio uiuere, nihil arbitrio suo agere, omnia ad nutum illius, potestatemque pedere. Ex his, si quod maiorem uirtutem mente conceperint, ut acturi solitaria uita se ad eremum conferant, non nisi permittente abbate discedunt. Haec illorum prima uirtus est, parere alieno impio. Transgressis ad eremum, abbatis illius ordinatione panis, uel quilibet cibus alius ministratur. Casu per illos dies, quibus illo adueni, cuidam, qui nuper ad eremum secesserat, neque amplius ab hoc monasterio quam sex milibus tabernaculum sibi construxerat, patre abbas per duos pueros miserat, quorum maior habebat aetatis annos. xv. minor uero duodenis erat. His ergo inde redeuntibus aspice mirae magnitudinis sit obuiam, cuius occursum nihil perterriti, ubi ante pedes eorum uenit, quasi incantata carminibus caerulea colla deposuit. Minoris autem pueri manu apprehensa, ac pallio inuoluta ferri coepit. Deinde monasterium quasi uictor ingressus, in occursum fratrum, expectantibus cunctis captiuam bestiam resolutum pallio non sine tumore iactantiae deposuit. Sed cum infantium fide,

DIAG. LIBER .I.

atque uirtutem ceteri perdicarent, abbas ille altiori consilio, ne infirma aetas insolesceret, uirgis utrumque compescuit, multum obiurgatos, cur ipsi, quod per eos dominus operatus fuerat, prodidissent, opus illud non suae fidei, sed diuinae fuisse uirtutis, discerent potius deo in humilitate seruire, & non in signis, & uirtutibus gloriarı, quia melior esset infirmitatis conscientia, uirtutum uanitate. Hoc ubi ille monachus audiuit, & periclitatos infantulos serpentis occursum, & ipsos insuper multa uerba uicto serpente meruisse, abbatem obsecrat, ne sibi post haec panis ullus, aut cibus aliquis mitteretur. Iamque octauus dies fuerat emensus, quo se homo Christi intra periculum famis ipse concluderat. A rebatur ieiunio, sed deficere mens caelo intenta non poterat. Corpus inedia fatiscebat. fides firma durabat. Cum interim admonitus abbas ille per spiritum, ut discipulum uisitare, pia sollicitudine cognoscere cupiens, quae uitae substantia uir fidelis aleretur, qui ministrari sibi panem ab homine noluisset, ad requirendum eum ipse proficiscitur. Ille ubi eminens senem uenire conspexit, occurrit, agit gratias, ducit ad cellulam, cum ingressi ambo pariter conspiciunt palmiceam sportam foribus affixam de poste pendere. Ac primum calidi panis odor sentit, tactu uero, ac si ante paululum focus esset ereptus, ostendit, aegyptii tamen panis forma non cernitur. Obstupescit ambo munus coeleste cognoscunt. Cum ille hoc abbatı aduentui praestitum fateretur, abbas uero illius fidei, ac uirtuti id potius ascriberet, ita ambo coelestem panem cum multa exultatione fregerunt. Quod cum senex ad monasterium post regressus fratribus retulisset, tantum omnium incenderat ardor animos, ut certatim ad eremum, & sacras solitudines ire properarent, miseros se fatentes, qui diutius in congregatione multorum, ubi humana esset patienda conuersatio, resedisset. Cap. vi. In hoc monasterio duos ego senes uidi, qui iam per. xl. annos ibi degere, ita ut nunquam inde discesserint, sequebantur, quorum non praetereunda mihi commemo.

SE. SVL.

ratio uidetur. Si quidem id de eorum uirtutibus, & ab-
batis ipsius testimonio & omniū fratrum audierim ser-
mone celebrati, q̄ unū eorū sol nūquā uidisset epulā-
tē, alterū nūquā uidisset iratū. Ad hęc Gallus me in-
tuēs, o, si uester ille (nolo nomē edicere) nūc adestet, ue-
lim admodū istud audiret exemplū, quē in multorum
sape psonis nimīū experti sumus uehemēter irasci. Sed
tū quia inimicis suis, quātum audio, nuper ignouit, si
istud audiret, magis magis q̄ proposito cōfirmaret exē-
plo, prāclarā esse uirtutē iracundia non moueri. Nec
uero inficiabor, iustas illi causas iratū fuisse. Sed ubi du-
rior pugna, ibi gloriosior est corona. Vnde quendā (si
agnoscis) cenſeo iure laudādum, q̄ cū eū libertus defe-
ruerit ingratus, miseratus est potius q̄ infectatus abeū-
tem. Sed neq̄ illi irascit, a quo uidet abduct⁹. Ego autē,
nisi istud uincendæ iracundiæ Postumianus prodidiſ-
set exemplū, grauiter irascerer discessione fugitiui. Sed
quia irasci non licet, tota istorū cōmemoratio, quæ nos
cōpungit, abolenda ē. Te, inquā, Postumiane, te poti⁹
audiamus. Po. Faciā, inquit Galle, quod prācipis, qua-
tenus tam studiosos audiendi uos uideo. Sed mementote,
quia non sine ſcœnore istum apud uos depono ser-
monem. Libens prāsto, quod poscitis, dum modo pau-
lo post, qđ poposcero, non negetis. Gal. Nos uero,
inquam, nihil habemus, in quo tibi mutuū, uel sine ſcœ-
nore restituere possimus. Sed tamen quicquid putauē-
ris, imperato, dūmodo, ut cœperas, desideriis nostris
satisfacias. Valde enim nos tua delectat oratio. Nihil
(inquit Postumianus) uestra studia fraudabo. Et quia
eremitæ unius incipientis agnouistis uirtutem, referā
adhuc uobis pauca de pluribus. Cap. vii.
Ergo ubi prima eremi ingressus sum, duodecim fere a
Nilo milibus (habebam autem unum ex fratribus du-
cem locorum peritum) peruenimus ad quendam senē
monachum, sub radice montis habitantem. Ibi (quod
in illis locis rarissimum est) puteus erat. Bouem unū ha-
bebat, cuius hic erat totus labor, impulsa rotali machi-

DIAL. LIBER .I.

na aquā producere. Nā fere mille, aut amplius pedum
profundū putei ferebat. Hortus illic erat, multis oleri-
bus copiosus, id quidē cōtra naturā eremi, ubi oīa aren-
tia, exusta solis ardoribus nullius unquam seminis uel
exiguam radicē ferunt. Verū hoc sancto illi labor cum
pecore communis, & propria prāstabat industria. fre-
quens enim irrigatio aquarum tātam pinguedinē are-
nis dabat, ut mirum in modum uiuere, atque fructifi-
care horti illius olera uideremus. Ex his igitur una cū
domino bos ille uiuebat. Nobis quoq̄ ex ea copia cœ-
nā sanctus dedit. Ibi uidi (quod uos Galli forte non
creditis) ollam cum olleribus, quæ nobis in cœnā præ-
parabantur, sine igne seruere, tāta uis solis est, ut q̄ busli-
bet coquis, etiam ad Gallorum pulmēta sufficiat. Post
cœnam autem iā inclināte uespera inuitat nos ad arbo-
rem palmā, cuius interdū pomis uti solebat, quæ fere
duobus milibus aberat. Nā hæ tātū in eremo arbores,
licet raro, habentur tamē. Quod utrū solers antiquitas
pcurauerit, an solis natura gignat, ignoro, nisi de⁹ præ-
sciūshabitandā quādoq̄ a sanctis eremum, hęc seruis
suis parauerit. Ex maiori enim parte, qui intra illa se-
creta consistunt, cum alia ibi germina nulla succedant,
istarum arborum pomis aluntur. Ergo ubi ad illam, ad
quam nos humanitas nostri hospitis ducebat, arborem
peruenimus, leonem ibi offendimus. Quo uiso, ego &
dux ille meus intremuimus. Sanctus uero ille incunctā-
ter accessit. Nos licet trepidi, secuti sumus. Fera paulu-
lum, ut cerneret imperatam, adeo modesta secessit, & cō-
stitit, dum ille attigua ramis humilioribus poma decer-
peret. Cumque plenam palmulis manum obtulisset,
occurrit bestia, accipit que tam libere, q̄ nullum animal
domesticum, & adhuc tremētes, facile potuimus perpende-
re, quāta in illo fidei uirtus, & quanta in nobis esset in-
firmas. Cap. viii.
Alium æque singularem uirum uidimus paruo tugu-
rio, in quo nō nisi unum recipi posse habitantē. De hoc

SE. SVL.

illud ferebatur, q̄ ei lupa solita erat affare cœnanti, nec facile unquam bestia falleretur, quin illi ad legitimam horam refectionis occurreret: & tam diu pro foribus expectaret, donec ille panem, qui cœnulæ superfuisset, offerret. Illa manum eius lambere solita, atque ita quasi impleto officio, & præstita consolatiōe discedere. Sed forte accidit, ut sanctus ille, dum fratrem, qui ad eum uenerat, deducit abeuntem, diutius abesset, & nō nisi sub nocte remearet. Interim bestia ad cōsuetudinarium illud cœnæ tempus occurrit, uacuum cœllulam, cum familia rem patronum abesse sentiret, ingressa, curiosius explorans, ubi nam esset habitator. Casu contigua cum panibus quinque palmicea sportella pendebat, ex his unum præsumit, & deuorat, deinde perpetrato scelere discessit. Regressus eremita uidet sportellā dissolutam, nō cōstāte panū numero. Dānū rei familiaris itelligit, ac prope limē panis absumpti fragmēta cognoscit. Sed nō erat incerta suspitio, quæ furtū psona fecisset. Ergo cū sequētibz diebus secūdū cōsuetudinē bestia non uenisset, nimirum audacis facti cōscia ad eum uenire dissimulās, cui fecisset iniuriā, ægre patiebatur eremita, se alumnae solatio destitutum. Postremo illius oratione reuocata, septimum post diem adfuit (ut solebat ante) cœnanti. Sed ut facile cerneret uerecundiam pœnitentis, non ausa propius accedere, deiectis in terram profundo pudore luminibus, quod palam licebat itelligi, quandam ueniam precabatur. Quam illius confusionem eremita miseratus, iubet eam propius accedere, ac manu blanda caput triste permulcet, deinde pane duplicato ream suam reficit. Ita indulgentiam consecuta, officii cōsuetudinē deposito mœrore reparauit. Intuemini queso Christi etiam in hac parte, uirtutem, cui sapit omne, quod brutum est, cui mite est omne, quod sœuit. Lupa præstat officium. lupa furti crimen agnoscit. lupa cōscio pudore confunditur. uocata adest. caput præbet, & habet sensum indultæ sibi ueniæ, sicut pudorem gessit errati. Tua hæc uirtus Christe, tua sunt hæc Christe miracula

DIAL. LIBER .I.

cula. Etenim, quæ in tuo nomine operantur serui tui, tua sunt. Et in hoc ingemiscimus, q̄ maiestatem tuam feræ sentiunt homines non uerentur. Cap. ix. Ne cui autem hoc incredibile forte uideatur, maiora memorabo. Fides Christi adest, me nihil fingere, neque incertis auctoribus uulgata narrare. Sed quæ mihi per fideles uiros comperta sunt, explicabo. Habitant pleriq; in eremo sine ullis tabernaculis, quos anachoritas uocant. Viunt herbarum radicibus, nullo unquam certo loco consistunt, ne ab hominibus frequententur. Quas nox coegerit, sedes habent. Ad quendam igitur hoc ritu atque hac lege uiuentem, duo ex Nitria monachi, licet longa & diuersa regione, tamen quia olim ipsis in monasterii cōuersatione carus, & familiaris fuisset, auditis eius uirtutibus, tetenderunt. Quem diu, multumque quæsitum tandem mense septimo repererunt in extremo illo deserto, quod est Memphis contiguum, demorantem, quas ille solitudines iam per annos duodecim dicebatur habitare. Qui licet omnium hominum uitaret occursum, tamen agnitos non refugit, seque carissimis per triduum non negauit. Quarto die aliquantulum progressus cum prosequeretur abeuntes, leenam miræ magnitudinis ad se uenire conspiciunt. Bestia licet tribus repertis, non incerta quem peteret, anachorita pedibus aduoluitur, & cum fletu quodam, ac lamentatione procumbens indicabat gementis pariter, & rogantis affectum. Mouit omnes, & præcipue illum, qui se intellexerat expetitum. Præcedentem sequuntur, nam præiens & subinde restans, subinde que respectans facile poterat itelligi, id eam uelle, ut quo ipsa ducebat, anachorita sequeretur. Quid multis moror? Ad speluncam bestia peruenitur, ubi illa adultos iam quinque catulos male sœta nutrebat. Qui ut clausis luminibus ex aluo matris exierant, cecitate perpetua tenebantur. Quos singulos de rupe prolatos ante anachoritæ pedes mater exposuit. Tum demum Sanctus animaduertit, quid bestia postularet,

inuocato'que dei nomine contrectauit manu lumina clausa catulorum, ac statim cecitate depulsa, apertis oculis bestiarum diu negata lux patuit. Ita fratres illi, anachorita, quem desiderauerant uisitato, cum admodum fructuosa laboris sui mercede redierunt, qui in testimonium tantæ uirtutis admissi fidem sancti, & gloriam Christi, quæ per ipsos esset testificanda, uidissent. Mira dicturus sum, leenam post dies quinque ad auctorem tanti beneficii reuertisse, eidem que inusitata feræ pellem pro munere detulisse. Qua plerunque sanctus ille, quasi amictulo circumtectus, non dedignatus est munus per bestiam sumere, cuius alium potius interpretabatur auctorem. Capitulum. x.

Erat etiam alterius anachoritæ in illis regionibus nomen illustre, qui in ea parte deserti, quæ Syenis iungitur, habitabat. Hic cum primum se ad eremum contulisset, herbis, herbarum, que radicibus, quas prædulces interdum, & saporis eximii fert arena, uicturus, ignarus germinis eligendi, noxia plerunque carpebat. Nec erat facile uim radicum sapore discernere, quia omnia æque dulcia, sed pleraque occultiore natura uirus letale cohibebant. Cum ergo edentem uis interna torque ret, & immensis doloribus uitalia uniuersa quaterentur, ac frequens uomitus cruciatibus non ferendis ipsam animæ sedem, stomacho iam fatisciente, dissolueret, omnia penitus, quæ essent edenda, formidans, septimum in ieiuniis diem, spiritu deficiente, ducebat. Tum ad eum fera, cui hibicis nomen est, accessit. Huic propius adstanti fasciculum herbarum, quem collectum pridie attingere non audebat, obiecit. Sed fera, quæ uirulenta erat, ore discutiens, quæ innoxia nouerat, eligebat. Ita uir sanctus eius exemplo, quid edere, quid respicere deberet, edoctus, & periculum famis euasit, & herbarum uenena uitauit. Sed longum est de omnibus, qui eremum incolunt, comperta nobis, uel audita memorare. Annus integrum, & septem fere menses intra solitudines constitutus exegi, magis uirtutis admirator alienæ, quam

ipse tam arduum, atque difficile potuerim tentare propositum. Sæpius tamen cum sene illo, qui puteum, & bouem habebat, habitauit. Cap. xi.

Duo beati Antonii monasteria adii, quæ hodie ab eius discipulis incoluntur. Ad eum etiam locum, in quo beatus Paulus primus eremita est diuersatus, accessi. Rubrum Mare uidi, iugum Synai montis ascendi, cuius summum cacumen cælo penè cõtiguum nequaquam adiri potest. Inter huius recessus anachorita esse aliquis ferebatur, quem diu, multum, que quæsitum uidere non potui. Qui fere ante quinquaginta annos a conuersatione humana remotus nullo uestis usu, sed setis corporis sui tectus, nuditatem suam diuino mune reuestiebat. Hic quoties eum religiosi uiri adire uoluerunt, cursu ania petens, congressus uitabat humanos. Vni tantummodo ferebatur se ante quinquennium præbuisse, qui (ut credo) potenti fide id obtinere promeruit. Cui inter multa colloquia percunctanti, cur homines tantopere uitaret, respondisse perhibetur, eum, qui ab hominibus frequentaret, non posse ab angelis frequentari. Vnde non immerito recepta opinione multorum fama uulgauerat, sanctum illum ab angelis uisitari. Capitulum. xii.

Ego autem a Syna monte digressus, ad Nilum flumen regressus, cuius ripas frequentibus monasteriis confitas utraque ex parte lustraui, plerumque uidi (ut dudum dixeram) uno in loco habitare centenos, uel millenos. Sed & bina, & terna milia in iisdem uiculis degere constabat. Nec sane ibi minorem putetis diuersantium in multitudine monachorum esse uirtutem, quam eorum esse cognoscitis, qui se ab humanis coetibus remouerunt. Præcipua (ut iam dixeram) ibi uirtus, & prima est obediëntia, neque aliter adueniens ad monasterium ab Abbate suscipitur, quam qui tentatus prius fuerit, & probatus, nullum unquam recusaturus quilibet arduum, ac difficile, indignum, que toleratu abbatis imperium. Cap. xiii.

Duo uobis referam incredibilis obediëntiæ admodum

magna miracula, licet suppetant plura recolenti. Sed ad excitandam uirtutum emulationem, cui pauca non sufficiunt, multa non proderunt. Ergo cum quidam sæculi actibus abdicatis monasterium magnæ dispositi onis ingressus cœpisset rogare, abbas cœpit ei multa p ponere, graues esset istius disciplinæ labores, sua uero dura imperia, quæ nullius facile ualere implere patien tia, aliud potius monasterium ubi facilioribus legibus uiuereur, expeteret, non têtaret aggredi, quod implere nō posset. Ille uero nihil his terroribus permoueri cœ pit, sed magis ita omnem obedientiam polliceri, ut si eum abbas in ignem ire præciperet, non recusaret intra re. Quam illius professionem ubi magister accepit, nō cunctatur probare profitentem. Casu clybanus prope ardebat, qui multo igne succensus coquendis panibus parabatur. Exundabat abruptis flamma fornacibus, & intra camini illius concava totis habentis regnabat in cendium. Hoc igitur aduenam illum iubet magister in trare, nec distulit parere præcepto. Medias flammæ nihil cunctatus ingreditur, quæ mox tã audaci fide ui ctæ, uelut illis quōdam hebræis pueris, cessere ueniēti. Superata natura est, fugit incendium, & qui putabatur arsurus, uelut frigidore perfusus, se ipse miratus est. Sed quid mirum, si tuum Christe tyronem ignis ille non attigit, ut nec abbatem pigeret dura mandasse, nec discipulum poeniteret imperio paruisse? qui eo, quo ad uenerat, die dū tentaretur infirmus, perfectus inuen tus est. Merito felix, merito gloriosus, probatus obedi entia, glorificatus passione. Cap. xiiii.

In eodē aut monasterio factū id, qđ dicturus sum, recen ti memoria ferebat. Quidā itidē ad eundē abbatem re cipiendus aduenerat. Cū prima ei lex obediētiæ pone retur, ac perpetē polliceret ad oīa uel extrema patiētiā, casu abbas storacinā uirgā iam pridē aridam manu ge rebat. Hanc solo fixit, atq; illi aduenæ id operis impo nit, ut tādū uirgulæ aquā irriguam ministraret, donec (qđ contra omnem naturam erat) lignum aridū in fo

lo arente uiuisceret. Subiectus aduenæ duræ legis impe rio aquā propriis humeris quotidie conuehebat, quæ a Nilo flumine p duo fere milia petebat. Iam q; emē so anni spacio labor non cessabat operantis, & de fru ctu opis spes esse nō poterat, tñ obediētiæ uirtus in la bore durabat. Sequens quoq; annus uanū laborē iā af fecti fratris eludit. Tertio demū succedentiū tēporum labente curriculo, cū neq; nocte, neq; interdiu aquarius ille cessaret opator, uirga floruit. Ego ipsam ex illa uir gula arbusculā, quæ hodie quoq; intra atriū monaste ri est, ramis uirētibus uidi, quæ quasi in testimonium manens, quantum obediētia meruit, & quantū possit fides, ostendit. Sed me dies ante deficiet, qđ diuersa mi racula, quæ mihi de sanctorum uirtutibus sunt com perta, consumem. Cap. xv.

Duo uobis adhuc præclara memorabo, quorū unū egre giū erit aduersus inflationē miseræ uanitatis exemplū, alterū aduersus falsam iustitiā non mediocre documen tū. Quidā ergo sanctus fugandorum de corporibus ob sessis dæmonū, incredibili præditus potestate, inaudi ta per singulos dies signa faciebat. Non solū enim præ sens, neq; uerbo tantum, sed absens quoque interdum cilicii sui fimbriis, aut epistolis missis, corpora obses sa curabat. Hic ergo mirum in modum frequentaba tur a populis, ex toto ad eum orbe ueniētibus. Taceo de minoribus, præfecti, comites que, ac diuersarum iu dices potestatum pro foribus illius sape iacuerunt. Epi scopi quoq; sanctissimi sacerdotali auctoritate deposita contingi se ab eo, atque benedici humiliter postulātes, sanctificatos se, ac diuino munere illustratos, quoties manum illius, uestem q; contigerāt, non immerito cre diderunt. Hic ferebatur omni potu in perpetuum peni tus abstinere, ac pro cibo (tibi Sulpiti in aurem loquar, ne Gallus hoc audiat) septem tantum caricis sustētari. Interea sancto uiro, ut ex uirtute honor, ita ex hono re, uanitas cœpit obrepere. Quod malum ille, ubi pri

SE.SVL.

mū potuit in se sentire crassari, diu multumq; discute
re conatus ē. Sed repelli penitus, nel tacita cōscientia ua
ritas, p̄seuerāte uirtute, non potuit. Vbiq; nomen eius
dæmones fatebant, excludere a' se cōfluentiū populos
non ualebat. Virus interim latens serpebat in pectore,
& cuius nutu ex aliorum corporibus dæmones fugabā
tur, seipsum occultis cogitationibus uanitatis purgare
non poterat. Totis igitur precibus, conuersus ad deum
fertur orasse, ut permissa in se mensibus quinque diabo
li potestate, similis iis fieret, quos ipse curauerat. Quid
multis morer? ille præpotens, ille qui signis, atq; uirtu
tibus toto oriēte erat uulgatus, ille ad cuius limina po
puli ante confluxerant, ad cuius fores summæ istius sæ
culi se prostrauerāt potestates, correptus a' dæmone ē.
Tentus in uinculis, omnia illa, quæ energumēni solent
ferre, perpeffus est. Quinto demum mense purgatus ē.
non tantum dæmone, sed, quod illi erat utilius, atque
optatius, uanitate. Sed mihi ista replicanti nostra inse
licitas, nostra occurrit infirmitas. Quis enim nostrum
est, quem si unus homunculus humilis salutauerit, aut
fatuis, atq; adulantibus uerbis scēmina una laudauerit,
non continuo sit elatus superbia, non statim inflatus sit
uanitate? ut etiam si non habeat cōscientiam sanctita
tis, tamē quia uel stultorum adulatione, aut fortassis er
rore sanctus esse dicatur, sanctissimum se putabit. Iā ue
ro si ei munera crebra mittātur, dei se magnificentia as
ferit honorari, cui dormienti, atque resolutō necessaria
conferantur. Quod si uel de modico ei aliqua uirtutis si
gna succederent, angelum se putaret. Cæterum cū ne
que opere, neque uirtute conspicuus sit, si quis clericus
fuerit effectus, dilatat continuo fimbrias suas, gaudet
salutationibus, inflatur occursionibus, ipse etiam ubiq;
discurrit. Et qui ante, pedibus, aut a fello ire consueue
rat, spumeo equo superbus inuehitur. Parua prius, ac ui
li cællula contentus habitare, erigit celsa laquearia, cō
struit conclauiā multa, sculpsit hostia, pingit armaria,

DIAL. LIBER .I.

Vestem respuit grossiorem, indumentum molle desi
derat, atque hæc caris uiduis, ac familiaribus mandat
tributa uirginibus, illa, ut byrrum rigentem, hæc ut flu
entem texat lacernam. Verum hæc describenda mor
dacijs beato uiro Hieronymio reliquamus, ad propo
situm redeamus. Tu uero, iquit Gallus meus, nescio qd
Hieronymo' reliqueris disputādum, ita breuiter uniuersa
nostrorum instituta complexus es, ut pauca hæc tua
uerba si æquanimiter acceperint, & patienter expende
rint, multum eis arbitrer profutura, ut non indigeant
libris post hæc Hieronymi coherceri. Sed tu illa po
tius euolue, quæ cœperas, & illud, quod aduersus fal
sam iustitiam dicturum, te esse promiseras, prode docu
mentum. Nam (ut uere tibi fatear) nullo perniciosius
malo intra Gallias laboramus. Ita faciam, Postumia
nus inquit, nec te diutius tenebo suspēsū. Cap. xvi.
Adolescens quidam ex Asia prædiues opibus, genere
clarus, habens uxorem & filium paruulum, cum in
Aegypto tribunus esset, & frequentibus aduersum Erē
bos expeditionibus usus quædam eremi contigisset,
sanctorum etiam tabernacula complura uidisset, a' bea
to uiro Ioanne uerbum salutis accipit. Nec morat' inu
tilem militiam cum illo uano honore contemnere, ere
mum constanter ingressus, breui tempore in omni ge
nere uirtutum perfectus emicuit, potens ieiuniis, hu
militate conspicuus, fide firmus, facile se antiquis mo
nachis studio uirtutis æquauerat. Cum interim subiit
eum cogitatio iniecta per diabolū, q; rectius esset, ut
rediret ad patriam, filiumque unicum, ac domum to
tam cū uxore saluaret, quod utique esset acceptius deo,
q; si solum se sæculo eripere contentus, salutem suorum
non sine impietate negligeret. Istiusmodi ergo falsæ
iustitiæ colore superatus, post quadrienium fere cæl
lulā suam, atq; propositum eremita deseruit. Sed ubi ad
proximū monasteriū, qd a' multis fratribus habitabat ac
cessit, cām discessionis, atq; cōsiliū quærētibus cōfitef.

Renitētibus cunctis, & præcipue loci illius abbate male animo fixa sentētia nō potuit auelli. Igitur infelici se obstinatione pripiens, cū dolore omniū digressus a' fratribus uix e' cōspectu abscefferat, impletus a' dæmone, cruentas'que spumas ore puoluens suis dentibus se ipse lacerabat. Deinde ad idem monasterium fratrum numeris reportatus, cum coerceri in eo immundus spiritus nō ualeret, necessitate cogēte ferreis nexibus alligatur, pedes cum manibus uinciuntur, non immerita poena fugitiui, ut quem non cohibuerat fides, catenæ cohiberent. Post biennium demum oratione sanctorum ab immundo spiritu liberatus ad eremum unde discesserat mox regressus, & ipse correctus, & aliis post futuris exemplo, ne quem aut falsæ iustitiæ umbra decipiat, aut incerta mobilitas inuiti leuitate compellat, semel cœpta deferere.

Capitulum . xvii.

Hæc uobis de uirtutibus domini, quas in seruis suis uel imitanda operatus est, uel timenda, scire sufficiat. Sed quia satiffeci auribus uestris, imo etiam uerbosior fui fortasse, q̄ debui, tu modo (ad me autem loquebatur) debitum fœnus exsolue, ut te de Martino tuo, ut es solitus, plura referētem, jam pridē in hoc desiderio æstuatibus, audiamus. Quid iquam, tibi de Martino meo liber ille non sufficit, quem ipse tu nosti, me de illius uita atq; uirtutibus edidisse? Agnosco quidē Postumianus inquit, neq; unquā a' dextera mea liber ille discedit. Nā si agnoscis (aperit librum, qui sub ueste latebat) eni ipsū. Hic mihi, inquit, terra ac mari comes, hic in peregrinatione tota socius, & cōsolator fuit. Sed referam tibi plane, quo liber iste penetrauit, & q; nullus fere in orbe terrarum locus sit, ubi non materia tam felicitis historiæ peruulgata teneatur. Primus eū Romanæ urbi uir studiosissimus tui Paulinus innexit. Deinde cum tota certatim urbe raperetur, exultantes librariorum uidi, q; nihil ab iis quæstuosius haberetur, siquidem nihil illo propius, nihil carius uenderet. Hic navigationis meæ cur

sum lōge ante progressus, cum ad Affricam uenissem, iam per totam Chartaginem legebatur. Solus eū Cyrenensis ille presbyter non habebat, sed me largiēte descripsit. Nam quid ego de Alexandria loquar? ubi pene' omnibus magis, q̄ tibi notus est. Hic Aegyptū, Nītriam, Thebaidam, actota Memphitica regna trāsiuit. Hinc ego in eremo a' quodam sene legi uidi, cui cum me familiarem tuum esse dixissem, & ab illo, & a' multis fratribus hæc mihi iniuncta legatio est, ut si unquam terras istas te incolumi contigissem, ea te supplere compellerem, quæ in illo tuo libro de uirtutibus beati uiri professus es præterisse. Age ergo, quia non illa a' te scire desidero, quæ scripta sufficiunt, illa, quæ tum uel propter legentium (ut credo) fastidium præteristi, multis id una' mecum a' te poscentibus explicentur.

Capitulum . xviii.

Equidem Postumianē inquā, cum te iā dudū de sanctorum uirtutibus loquētem intentus audirem, tacitis ad Martinum meum cogitationibus recurrebam, merito perspiciebat omnia illa, quæ singuli diuersa fecissent, p̄ unum istum facile completa. Nam cū excelsa retulēris (quod mihi dixisse liceat pace sanctorum) nihil a' te penitus audiui, in quo Martinus esset inferior. Sed sicut nullius unquam cum illius uiri meritis profiteor conferendam esse uirtutem, ita & illud animaduerti decet, in qua illum cum eremitis, uel etiam anachoritis conditione conferri. Illi enim ab omni impedimēto liberi cœlo tantum, atque angelis testibus plane admirabilia docentur operari. Iste in medio cœtu, & conuersione populorum, inter clericos dissidentes, inter episcopos fauientes, cum fere' quotidianis scandalis hinc atque inde premeretur, inexpugnabili tamen aduersus omnia uirtute fundatus stetit, & tanta operatus est, quanta ne illi quidem, quos a' te audiuius esse in eremo, uel fuisse, fecerunt. At si illi paria fecissent, quis iudex tam esset iniustus, ut non istum esse potiorē merito iudicaret? Puta enim istum fuisse militem, qui pu-

SE. SVL.

gnauerit in iniquo loco, & tamen uictor euaserit. Illos autem æque compara militibus, qui ex æquo loco aut etiam de superiore certauerint. Quid ergo? & si omnium una uictoria est, non potest esse par gloria. Tamen cum præclara retuleris, a nemine retulisti mortuum suscitatum, quo uno utique te necesse est cõfiteri Martino neminem conferendum. Nam si admirandum est, quod illum Aegyptium flamma non attigit, hic quoque sapius imperauit incendiis. Si reuoluas quod anachoritis feritas bestiarum uicta succubuit, hic familiariter, & rabiem bestiarum, & serpentium uenena compescuit. Quod si illum cõferas, qui immundis spiritibus obsessos uerbi imperio & etiam fimbriarum uirtute curabat, nec in hac quidem parte inferiorem fuisse Martinum, multa documenta sunt. Si etiam ad illum recurras, qui setis suis pro ueste contextus, putabatur ab angelis uisitari, cum isto angeli quotidie loquebantur. Iam uero aduersus uanitatem, atque iactantiam ita inuitum spiritum gessis, ut illa uitia fortius nemo cõtemperet, cum quidem immundis spiritibus afflatos absens plerumque curauerit, nec solum comitibus, aut præfatis, sed ipsis etiam regibus imperarit. Minimum id quidem in illius uirtutibus, sed credas uere non solum uanitati, sed causis etiam atque occasionibus uanitatis neminem fortius repugnasse. Parua quidem, sed non prætereunda dicturus sum, quia & ille laudandus est, qui summa præditus potestate tam religiosam ad reuerentiã beati uiri ostenderit uoluntatem. Memini Vincentium præfectum uirum egregium, & quo nullus sit intra gallias omni uirtutum genere præstantior, dum Turonis præteriret, a Martino sapius poposcisse, ut ei conuiuium in suo monasterio daret. In quo quidem exemplum beati Ambrosii episcopi præferebat, qui eo tempore consules & præfectos subinde pascere ferebatur, sed uirum altioris ingenii, ne qua ex hoc uanitas, atque inflatio obreperet, noluisse. Ergo fatearis necesse est, in Martino omnium illorum, quos enumerasti, fuisse

DIAL. LIBER .I.

se uirtutes, Martini autem in illis omnibus non fuisse.

Capitulum .xix.

Quid tu inquit Postumianus, ita mecum, quasi non eadem tecum sentiam, semperque senserim, agis? Ego uero quoad uiuam semper & sapiam Aegypti monachos prædicabo, laudabo anachoritas, mirabor eremitas, Martinum semper excipiam. Non illi quenquam audebo monachorum, certe non episcoporum, quempiam comparare. Hoc Aegyptus fatetur, hoc Syria, hoc Aethiops cõperit, hoc Indus audiuit, hoc Parthus, & Persa nouerunt, nec ignorat Armenia, hoc Bosphorus exclusa cognouit, & postremo si quis aut fortunatas insulas, aut glaciale frequet oceanum. Quo miserior est regio ista nostrorum, quæ tantum uirum cum in proximo habuerit nosse non meruit. Nec tamen huic crimini miscebo populares, soli illum clerici, soli nesciunt sacerdotes. Nec immerito nosse illum inuidi noluerunt, quia si uirtutes illius nossent, sua uitia cognouissent. Horreo dicere, quod nuper audiui, infelicem dixisse nescio quem, te in illo libro tuo plura mentitum. Non est hominis uox ista, sed diaboli. Nec Martino in hac parte detrahitur, sed fidei euangelii derogatur. Nam cum dominus ipse testatus sit, istiusmodi opera, quæ Martinus impleuit, ab omnibus fidelibus esse faciendã, qui Martinum non credit ista fecisse, non credit Christum ista dixisse. Sed infelices, degeneres, somnolenti, quæ ipsi facere non possunt, facta ab illo erubescunt, & malunt illius negare uirtutes, quæ suam inertiam confiteri. Verum nobis ad alia properantibus omnis istorum memoria relinquatur. Tu potius (ut iam dudum desidero) residua Martini opera contexe. At ego inquit arbitror rectius istud a Gallo esse poscendum, quippe qui plura nouerit, neque enim ignorare potuit magistri facta discipulus, & quod non immerito ista uicem non solum Martino, sed etiam nobis debeat, ut quia ego iam librum edidi, & tu hactenus orientalium gesta memorasti, istam demum necessarij sermonis historiã Gallus euoluat. Quia

SE.SVL.

(ut dixi) & nobis debet loquendi uicē, & Martino suo, credo, præstabit, ut non grauate illius facta commemo-
ret.

Cap. xx.

Ego plane, inquit Gallus, licet impar sim tanto oneri, ta-
men relatis superius a Postumiano obedientiæ cogor
exemplis, ut munus istud, quod imponitis, non recusem.
Sed dum cogito me hominem gallum inter A quitanos
uerba facturum, uereor ne offendat uas nimirum urbanas
aures sermo rusticior. Audietis me tamen, ut Gurdonicum
hominem, nihil cum furo, aut cothurno loquentem. Nam
si mihi tribuitis Martini me esse discipulum, illud etiam
concedite, ut mihi liceat exemplo illius inanes sermo-
num phaleras, & uerborum ornamenta contemnere.
Tu uero, inquit Postumianus, uel celtice, aut si mauis
Gallice loquere, dummodo iam Martinum loquaris. Ego
autem profiteor, quia etiam si mutus esses, non defutura
tibi uerba, quibus Martinum facundo ore loquereris,
sicut Zachariæ in Ioannis nomine lingua resoluta est.
Cæterum cum sis scholasticus, hoc ipsum quasi schola-
sticus artificiose facis, ut excuses imperitiā, qui exuber-
as eloquentia. Sed neque monachum tam astutum, neque
Gallum decet esse tam callidum. Verum aggredere po-
tius, & quod te manet, explica. Nimirum enim dudum
alias res agentes consumimus tempus, & iam solis oc-
cidui umbra prolixior monet, non multum diei uicina
nocte superesse. Deinde cum paululum omnes conti-
cuissimus, Gallus ita coepit. Cauendum mihi in primis
esse arbitror, ne ea de Martini uirtutibus repetam, quæ
in libro suo Sulpitius iste memorauit. Unde prima illi
interim mutilando prætereo gesta, neque ea attigam,
quæ laicus gessit, ac monachus. Nec uero audita ab ali-
is potius, quam quæ uidi ipse, dicturus sum.

Finis Libri primi Dialogorum.

DIALEIIVSDEM SEVERI SVL-
PITII LIBER SECVN-
DVS INCIPIT.

Capitulum primum.

Vo primum igitur tempore, relictis, scholis
q beato uiro me iunxi, paucos post dies euntē
ad ecclesiam sequebamur. Interim ei semi-
nudus hybernis mensibus pauper occurrit,
orans sibi uestimentum dari. Tunc ille accersito archi-
diacono, iussit algentem sine dilatione uestiri. Deinde
secretarium ingressus, cum solus, ut erat ei consuetudo,
resideret (hanc enim sibi etiam in ecclesia solitudinem,
permissa clericis libertate, præstabat) cum quidē in alio
secretario presbyteri residerent uel salutationibus uacā-
tes, uel audiēdis negociis occupati, Martinum uero usque
in eam horam, qua solennia populo agi cōsuetudo de-
posceret, sua solitudo cohibebat. Illud non præteribo,
quod in secretario sedens nunquam cathedra usus est. Nam
in ecclesia nemo illum unquam sedere cōspexit. Sicut quē-
dam nuper (testor deum) non sine meo pudore uidi sub-
limi solio, quasi regio tribunali celsa sede residentem.
Sedebat autē Martinus in sellula rusticana, ut ē in usibus
seruulorum, quas nos rustici Galli tripedias, uos scho-
lastici, ut certe tu qui de grācia uenis, tripodas nuncu-
patis. Ergo hoc secretum beati uiri pauper ille captat?
cum ei archidiaconus dare tunicā distulisset, irrupit, dis-
simulatum se a clerico querens, ac algere deplorans.
Nec mora, sanctus paupere non uidente, intra amphi-
balum sibi tunicam latēter eduxit, pauperemque conte-
stum discedere iubet. Deinde paulopost archidiaconus
ingressus admonet pro consuetudine, populum in ec-
clesia expectare, illum ad agenda missarū solennia de-
bere procedere. Cui ille respondens ait, pauperem prius
(de se autem dicebat) oportere uestiri. Se ad ecclesiam
non posse procedere, nisi uestem pauper acciperet. Dia-

conus uero nihil intelligens, quia extrinsecus indutū amphibalo, ueste nudum interius non uidebat, postremo pauperem non comparere causatur. Mihi, inquit, uestis, quæ parata est, deferatur, pauper non deerit uestiendus. A retatus demum clericus, ac necessitate cōpulsus, iamq; felle commotus, e' proximis tabernis nigerimam uestem breuem, atq; hispidam, quinq; comparatam argenteis rapit, atq; ante Martini pedes iratus exponit. En, inquit, uestem. Sed pauper hic non est. Ille nihil motus, iubet eum paululum stare pro foribus, se cretum utiq; procurans, dum sibi uestē nudus imponeret, totis uiribus elaborans, ut posset occultum esse, qd fecerat. Sed quando in sanctis uiris latent ista quærentibus? Velint, nolint, cuncta produnt. Cap. ii. Cum hac igitur oblaturus sacrificiū deo ueste procedit. Quo quidem die (mira dicturus sum) cum iam altare, sicut est solenne, benediceret, globum ignis de capite illius uidimus emicare, ita ut in sublime contendens longius collum, crinemq; flāma produceret. Hoc licet celeberrimo factum die in magna populi multitudine uiderimus, tamen una tantum de uirginibus, & unus de presbyteris, tres tantū uidere de monachis. Cæteri cur nō uiderint, nō pōt nostri esse iudicii. Cap. iii. Per idem ferē tempus, cum Euanthus auunculus meus, uir licet sæculi negociis occupatus, tamen admodum christianus, grauissima ægritudine, extremo mortis periculo cœpisset urgeri, Martinum euocauit. Nec cunctatus ille properauit. Prius tamen, q̄ medium uiæ spatium uir beat⁹ euolueret, uirtutem adueniētis sensit ægrotus, recepta que continuo sanitate, uenientibus nobis obuiam ipse processit. Altera die redire cupientē magna prece detinuit, cum interim unum e' familia puerū letali ictu serpens perculit, Quem iam exanimem ui ueni ipse Euanthus suis humeris illatum, ante pedes sancti uiri, nihil illi impossibile confusus, exposuit. Iamque se malum serpentis per omnia membra ita diffuderat, ut cerneret omnibus uenenis inflatam cutem, & utris

instar tensa uitalia. Martinus porrecta manu, uniuersa pueri membra pertractans, digitum prope ipsum uulnusculum, quo bestia uirus infuderat, fixit. Tum uero (mira dicturus sum) uidimus uenenum ex omni parte reuocatū ad Martini digitum cucurrisse, deinde per ilud ulceris foramen exiguum ita uirus stipasse cum sanguine, ut solet ex uberibus caprarum, aut ouium pastorum manu pressis, longa linea copiosi lactis effluere. Puer surrexit incolumis. Nos obstupefacti tantæ rei miraculo id, quod ipsa cogebat ueritas, fatebamur, non esse sub cœlo, qui Martinū posset imitari. Cap. iiii. Consequenti itidem tempore, iter cum eodem (dum dioceses uisitat, agebamus. Nobis nescio qua necessitate remorantibus, aliquantulum ille processerat. Interim per aggerem publicum plena militantibus uiris fiscalis reda ueniebat. Sed ubi Martinum in ueste hispida, nigro & pendulo pallio circumtectum cōtigua de latere iumenta uiderunt, paululum in partem alteram pauersa cesserunt. Deinde funibus implicatis, protensos illos, quibus, ut sæpe uidistis, misera illa animalia conglobantur, ordines miscuerunt, dumque ægre expediuntur, moram fecere properantibus. Qua permoti in iuria militantes, præcipitatis in terram saltib⁹ se dederūt, deinde Martinum flagris, ac fustibus urgere cœperūt. Cum quidem ille mutus, & incredibili patientia præbens terga cædentibus, maiorem insaniam infelicitibus commoueret, magis ex hoc furentes, q̄ ille quasi non sentiens uerbera illata contemneret. Nos illico consecuti fœde cruentum, atque uniuersa corporis parte laniatum, cum exanimis in terram procubisset, inuenimus, statimq; eum afello suo imposuimus, ac locum cædis eius execrantes, raptim abire properauim⁹. Interea illi regressi ad redam suam, furore fatiato, agi, quo' ire cœperant, iumenta præcipiunt. Quæ cum oia solo fixa, ac liænea, riguisissent, tollentibus altius uocem magistris, flagris hinc atq; inde resonantibus, nihil penitus mouebantur. Confurgunt deinde omnes pariter

in uerbera, consumit gallicas mularum poena mastigi-
as, tota rapitur silua de proximo, trabibus iumenta tun-
duntur, sed nihil penitus saeuae manus agebāt. Vno atq;
eodem loco stabant fixa simulacra. Quid agerēt, infeli-
ces homines nesciebant, nec iam ultra dissimulare po-
terant, quin quālibet brutis pectoribus agnoscerēt di-
uino numine se teneri. Tandem ergo in se reuersi coepe-
runt quærere, quis ille esset, quem in eodem loco pau-
lulum ante cecidissent, cum percunctantes agnoscunt
ex obuiantibus, Martinum a se tam crudeliter uerbera-
tum. Tum uero apparere omnibus causa manifesta, nec
ignorare iam poterant, quin ob illius uiri iniuriam te-
nerentur. Igitur omnes rapidis nos passibus consequū-
tur, conscii audacis facti, ac merito pudore confusi, flen-
tes, & puluere, quo se ipsi foedauerant, capita atq; ora cō-
spersi, ante Martini se genua prouoluunt, ueniam pre-
cantes, & ut eos abire sineret, postulantes. Satis se uel so-
la conscientia dedisse poenarum, satisq; intellexisse, qd
eosdem ipsos uiuos absorbere terra potuisset, uel ipso po-
tius amissis sensibus in immobilem saxorum naturam
rigescere debuissent, sicut affixa locis, quibus steterāt iu-
menta uidissent. Orare se, atque obsecrare, ut indulge-
ret scelerī, ueniam, & copiam praeſtaret abeundi. Senſe-
rat etiam, priusq; accurrerent, uir beatus illos teneri, no-
bisq; id ante iam dixerat. Veniam tamen clementer
indulſit, eosdemque abire permisit, animalibus resti-
tutis.

Cap. v.

Illud autē animaduerti saepe Sulpiti Martinum tibi di-
cere solitum, nequaquam sibi in episcopatu eam uirtu-
tum gratiam suppetisse, quam prius se habuisse memi-
niſſet. Quod si uerum est, imo quia uerum est, conicere
possumus quanta fuerunt illa, quae monachus opera-
tus est, & quae teste nullo solus exercuit, cum tāta illum
in episcopatu signa fecisse sub oculis omniū uiderim.
Multa quidem illius prius gesta innotuere mundo, ne-
que potuere celari. Sed innumerabilia esse dicuntur,
quae dum iactantiam uitae, occultauit, neque in homi-
num

num notitiam passus est peruenire. Quippe qui huma-
nam substantiam supergressus, uirtutis suae consciētia
mundi gloriam calcans, cœlo teste frueretur. Quod
uerum esse uel ex iis, quae comperta nobis sunt, nec la-
tere potuerunt, possumus extimare. Si quidem ante
episcopatū duos mortuos uitae restituerit, quod liber-
tuus plenius est locutus, in episcopatu uero (quod prae-
termisſisse te miror) unum tantummodo suscitauerit.
Cuius rei ego testis sum, si tamen nihil de minus ido-
neo teste dubitaris. Id ipsum autem uobis, qualiter ge-
ſtum sit, explicabo.

Cap. vi.

Fuerat causa, nescio, quae, qua Carnotum oppidum pete-
bamus. Interea dum uicū quendam habitantiū mul-
titudine frequentissimum praeſteremus, obuiam no-
bis immanis turba processit, quae erat tota gentiliū.
Nam nemo in illo uico nouerat Christianum. Verū
ad famam tanti uiri campos omnes late patentes con-
fluentium multitudo contrexerat. Sensit hic Martinus
opandū, & annūciante sibi spiritu tot⁹ infremuit, nec
mortale sonans uerbū dei gentibus p̄dicabat, sapius in-
gemiscēs, cur tāta dominū Saluatorē turba nesciret. In-
terea, sicut nos incredibilis circundederat multitudo,
mulier quaedā, cuius filius paulo ante defecerat, corpus
exanime beato uiro protēsis manibus coepit offerre, di-
cēs. Scimus, quia amicus dei es, restitue mihi filiū meū,
quia unicus mihi ē. Iunxit se cætera multitudo, & ma-
tris p̄cibus acclamabat. Tum Martinus uidēs p̄ expe-
ctantiū salute (ut nobis postea ipse dicebat) cōsequi se
posse uirtutē, defuncti corpus ppriis manib⁹ accepit, &
cū expectantibus cunctis genua flexisset, ubi cōsumata
oratiōe surrexit, uiuificatum paruulū matri restituit. Tū
uero omnis multitudo in cœlū clamore sublato, Chri-
stū deū fateri, postremo cūcti catervatim ad genua beati
uiri ruere coeperunt, fideliter postulātes ut eos faceret
christianos. Nec cunctatus in medio (ut erat) cāpo cū-
ctos iposita uniuersis manu, catechuminos fecit, cū qdē
ad nos cōuersus diceret, nō irrōnabiliter in cāpo cathe-

cum inos fieri ubi solent martyres consecrari. Cap. vii. Vicisti inquit Postumianus, Galle uicisti, non utique me qui Martini sum potius assertor, & quæ hæc omnia de illo uiro & sciui semper & credidi, sed eremitas omnes, anachoritasque uicisti. Nemo enim illos, sicut Martinus hic uester, imo noster, mortibus imperauit. Meritoque hunc iste Sulpitius apostolis comparat & prophetis, quæ per omnia illis esse cõsimilem fidei uirtus, ac uirtutum opera testantur. Sed perge quæso (quod nihil magnificet, tui audire possimus) perge tamen Galle, quod etiam nunc de Martino superest sermonis euoluere. Nam etiam minima illius, & quotidiana animus festinat agnoscere, quæ minima illius aliorum maximis maiora esse nulli dubium est. Ita faciam, Gallus inquit. Verum id, quod dicturus sum, ipse non uidi. Prius enim gesta res est, quam me illi uiro iungerem. Sed factum celebre est fidelium fratrum, qui interfuerant, sermone uulgatum. Cap. viii. Eodem fere tempore, quo primum episcopus datus est, fuit ei necesse adire comitatum. Valentinianus tum maior rerum potiebatur. Is cum Martinum ea petere cognouisset, quæ præstare nolebat, iussit eum palatii foribus arceri. Etenim ad animum illius imitem, atque superbum uxor accefferat arriana, quæ totum illum a sancto uiro, ne ei debitam reuerentiam præstaret auerterat. Itaque Martinus ubi semel, atque iterum superbum principem adire tentauit, recurrit ad nota præfidia, cilicio obuoluitur, cinere conspergitur, cibo, potuque abstinet, oratione diebus, noctibusque perpetuat. Septimo uero die astitit ei angelus, ac iubet eum ad palatium ire securum. Regias fores quantumlibet clausas sponte referandas, imperatoris spiritum superbum molliendum. Igitur istiusmodi præsentis angeli confirmatus alloquio, & fretus auxilio palatium petit, patentem limina, nullus obsistit, postremo usque ad regem nemine prohibente peruenit. Qui cum uenientem eminens uideret, infrendens cur fuisset admissus, nequaquam assurgere est dignatus astanti, donec regiam sellam

ignis operiret, ipsumque regem ea corporis parte, quæ sedebat, afflaret incendium. Ita solio suo superbus excutitur, & Martino inuitus assurgit, multumque cõplexus, quem spernere ante decreuerat, uirtutem sensisse diuinam emendationem fatebatur, nec expectatis Martini precibus prius omnia præstitit quam rogaretur, colloquio illum atque conuiuio asciuit, postremo abeunti multa munera obtulit, quæ uir beatus, ut semper paupertatis custos cuncta reiecit. Et quia palatium semel ingressi sumus, licet diuersis in palatio temporibus gesta connectam. Nequaquam enim prætermittendum uidetur circa Martinum admirationem reginæ fidelis exemplum. Cap. .ix. Maximus imperator rempublicam gubernabat, uir omni uitæ merito prædicandus, si ei uel diadema non legitime tumultuante milite impositum repudiare, uel armis ciuilibus abstinere licuisset. Sed magnus imperium nec sine periculo renui, nec sine armis potuit obtineri. Hic Martinum sæpius euocatum, receptumque intra palatium uenerabiliter honorabat. Totus illi cum eo sermo de præsentibus, de futuris, de fidelium gloria, de æternitate sanctorum, cum interim diebus, ac noctibus de ore Martini regina pendebat, euangelico illo non inferior exemplo, pedes sancti fletu rigabat, crine tergebat Martinus, quæ nulla unquam femina contigisset, istius assiduitatem non poterat euadere. Non illa opes regni, non imperii dignitatem, non diadema, non purpuram cogitabat. Diuella a Martini pedibus solo strata non poterat. Postremo a uiro suo poposcit, deinde Martinum uterque cõpellit, ut ei remotis omnibus ministris præberet sola conuiuium. Nec potuit uir beatus obstinati reluctari. Cõponit castis reginæ manibus apparatus, sellulam ipsa cõsternit, mensam ad mouet, aquam manibus sumministrat, cibum, quæ ipsa coxerat apponit. Ipsa illo sedente eminens secundum famulatum disciplinam solo fixa consistit immobilis, per omnia ministrantis modestiam, & humilitatem exhibens seruiens. Miscuit ipsa bibituro, & ipsa porrexit. Finita cœnula fragmenta panis absumpti, micæque collegit, satis fideliter illas

SE.SVL.

reliquias imperialibus epulis anteponebat. Beata mulier tanto pietatis affectu, illi merito comparanda, quæ uenit a finibus terræ audire Salomonem, si quidē simpliciter sequamur historiā. Sed fides reginarum est conferenda, quod mihi liceat, separata mysterii maiestate, dixisse. Illa expetiit audire sapientem. Ista non tantum audisse contenta, sed & meruit seruire sapienti. Ad hæc Postumianus, iadudum inquit, Galle, audiēs te loquētem, uehementer admiror reginæ fidem. Sed ubi illud est, quod nulla unquam fœmina ferebat proprius astitisse Martino? Ecce ista non solum astitit, sed etiam ministravit. Et uereor, ne se isto aliquantulum tueantur exemplo, qui libenter fœminis inseruitur. Tum Gallus, Quid tu, inquit, non uides, quod solent docere Grammatici, locum, tempus, personam? Propone enim tibi ante oculos, captum in palatio, imperatoris precibus ambiri, reginæ fide cogi, temporis necessitate constringi, ut clauos carcere liberaret, exiliis datos restitueret. Hæc quanti putas constare episcopo debuisse, ut pro his omnibus non aliquantulum de rigore propositi relaxaret? Verumtamen, quia occasione huius exempli male usuros esse aliquos arbitraris, illi uero felices erunt, si a disciplina istius uiri non recedant. Videant enim, quia Martino semel tantum in uita iam septuagenario, non uidua libera, non uirgo lasciuens, sed sub uiro uiuens, ipso uiro pariter supplicante, regina seruiuit, & ministravit edenti, non cum epulante discubuit, nec causa est participare cœuium, sed deferebat obsequium. Disce igitur disciplinam. Seruiat tibi matrona, non imperet, & ministret, non recumbat. Sicut Martha illa ministravit Domino, ne tamen est ascita conuiuio, imo prælata ministranti, quæ uerbū potius audiebat. Sed in Martino ista regina utrumque cōpleuit, & ministravit, ut Martha, & audiuit, ut Maria. Quod si quis hoc uti uoluerit exēplo, per omnia teneat exēplū. Talis causa sit, talis quæ persona, tale obsequiū, tale conuiuū, & in omni uita semel tantū. Præclare, inquit Postu-

DIAL. LIBER .II.

mianus, nō istos, ut Martini nō egrediantur exemplū, tua constringit oratio. Sed profiteor tibi, quia hæc surdis auribus audient. Nā si Martini sequeremur uias, nunquam causas de osculo dicerem, & uniuersi fœuæ opinionis opprobriis careremus. Verū sicut tu soles dicere, cum edacitatis argueris, Galli sumus, ita nos in hac parte nūquā uel Martini exemplo, uel tuis disputationibus corrigēdi fatemur. Verū tū hæc nobis iadudū agētibus, quod tu tā obstinate Sulpiti taces? Ego inquit nō solum taceo, sed oli de istis tacere disposui. Nā quāquā uiduā, uagā, nitidulā, sumptuosam obiurgaueri lasciuī uictitātē, itidem quod uirginē adolescenti cuidā mihi caro indecentius adhærentē, cū quidē ipsam frequēter audissem alios etiā, qui talia agerent, increpantē, tanta mihi omnium fœminarū, cunctorumque monachorum odia cōcitauit, ut aduersū me utræque legiōes iurata bella suscepint. Vnde quō taceatis, ne etiā hoc, quod uos loquimini, ad meā referrat inuidiā. Tota uobis istorum mētio reliquat. Ad Martinū potius reuertamur. Tu Galle, ut aggressus es, cœptū operis explica. Tū ille iam quidē uobis, inquit, tāta narraui, ut satisfacere studiis uestris meus sermo debuerit. Sed quia uolūtati ur̄æ nō obsecūdare mihi nō licet, quātū adhuc dies supeſt, loquar. Nā certe dū stramē istud, quod in lectos nostros paratur, aspicio, subuenit in memoriā etiā de stramine, in quo Martinus iacuerat, factam esse uirtutem. res ita gesta est.

Cap. .x.

Cludiomacus uicus est in confinio Bituricum, atque Turonorum. Ecclesia ibi est celebris religione sanctorū, nec minus gloriosa sacrarum uirginum multitudine. Præteriens ergo Martinus in secretario ecclesiæ habuit mansionem. Post discessum illius cunctæ in secretarium illud uirgines irruerūt, adlambunt singula loca, ubi aut federat uir beatus, aut steterat, stramentum etiā, in quo quieuerat, partiuntur. Vna earum post dies paucos partem straminis, quam sibi pro benedictione collegerat, energumeno, quem spiritus erroris agitabat, de ceruice suspēdit. Nec mora, dicto citius, electo dæmone, persona purgata est.

E iii

Per idem fere tēpus Martino a T reueris reuertēti fit obuiam uacca, quam dæmon agitabat, quæ relicto grege suo in homines ferebatur, & iam multos noxie petulās confoderat. Verum ubi nobis cœpit esse contigua, i, q eam eminus sequebātur, prædicere magna uoce cœperunt, ut caueremus. Sed postquā ad nos toruis furibū, da luminibus propius accessit, Martinus eleuata obuā manu pecudem consistere iubet, Quæ mox ad uerbum illius stare cœpit immobilis. Cum interea uidet Marti- nus dæmonē dorso illius superfedentē, Quē increpās, descende, inquit, funeste de pecude, & innoxiiū animal agitare desiste. Paruit nequam spiritus, & recessit. Nec defuit sensus in bucula, quin se intelligeret liberatam. Ante pedes sancti uiri, recepta quiete, prosternitur, de- inde iubētē Martino gregem suum petiit, se q; agmini cætera oue placidior imiscuit. Hoc illo fuit i tēpore, quo inter medias positus flāmas nō sensit incendium, Quod mihi nō arbitror esse referendū, quia hoc pleni⁹ iste Sulpitius, licet in libro suo præteritū in epistola ta- men postea, quā ad Eusebium tūc presbyterum modo episcopū fecit, exposuit. Quā tu Postumiane aut credo legisti, aut si incognita tibi est, cū libuerit i prōptu ex illo armario hēs. Nos ab illo omīssa referim⁹. Cap. xii. Quodam autem tempore cum dioceses circuiret, uenā- tium agmen incurrimus. Canes leporē sequebantur, iam q; multo spacio uicta bestiola, cū undiq; cāpis late patētibus nullum esset effugium, mortem imminētē iam iam q; capienda crebris flexibus differebat, Cuius periculum beatus uir pia mente miseratus, imperat ca- nibus, ut desisterent sequi, & sinerent abire fugientem. Qui continuo ad primum eius sermonis imperium cō- stiterūt. Crederes uinctos, imo potius affixos i suis hæ- rere uestigiis. Ita lepusculus, persecutorib⁹ alligatis in- columis euasit. Operæpretiū aut est, etiā familiaria illi⁹ uerba, spiritali sale cōdita memorare. Cap. xiii. Quem recenter tonsam forte conspexerat. Euāgelicum,

inquit, mandatum ista compleuit, duas habuit tunicas, unam earū largita est nō habenti. Ita ergo & uos facere debetis. Item cum subulcum argentem, ac penē nudū i pellicea ueste uidisset, en, inquit, A dam eiectus de para- diso in ueste pellicea sues pascit. Sed nos illo uetere de- posito, nouū A dam potius induamus. Boues ex parte prata depauerāt. Porci etiā nonnulla suffoderāt. Pars cætera, quæ manebat illæsa, diuersis floribus quasi picta uernabat. Speciem, inquit, gerit pars illa coniugii, quæ pecore depasta, & si nō penitus gratiam amisit herbarū, nullam tamen florū retinet dignitatem. Illa uero, quā porci pecora immunda foderunt, fornicationis imagi- nem fœdam præterdit. Cæterum illa portio, quæ nullā sensit iniuriam, gloriam uirginitatis ostendit, Herbis fœcunda luxuriat, fœni ex ea fructus exuberat, & ultra omnem speciem distincta floribus, quasi gēmis micanti- bus ornata radiat. Beata species, & Deo digna. Nihil enim uirginitati est cōparandū. Ita & illi, q cōiugia for- nicationi cōparant, uehemēter errāt. Et illi, q coniugia uirginitati æquāda extimāt, miseri penit⁹ & stulti sunt. Verū hæc a sapiētib⁹ tenenda distinctio ē, ut cōiugiū ptineat ad ueniā, uirginitas spectet ad gloriā, fornicatio depute⁹ ad poenā, nisi satisfactiōe purge⁹. Cap. xiiii. Miles quidā in ecclesia monachū professus, cingulum abiecerat, cællulā sibi eminus in remoto, quasi eremi- ta uicturus erexerat. Interea astut⁹ inimicus uariis cogi- tationib⁹ brutū pect⁹ agitabat, ut coniugē suā, quā Mar- tin⁹ in monasterio puellæ esse pceperat, uolūtate mu- tata, secū potius uellet habitare. Adiit ergo Martinū fortis eremita, quid haberet animi, cōfite⁹. Ille uerō ue- hemēter cœpit abnuere, fœminā uiro rursus iā mona- cho nō marito incōgrua rōne misceri. Postremo cum miles instaret, affirmās, nihil hoc pposito eē nociturū, se solo coniugis uti uelle solatio, porro, ne rursus se in sua reuoluerent nō esse metuendū, se esse militē Chri- sti, illam quoque in eadem eiusdem militiæ sacramēta iurasse, pateret episcopus sanctus, & sexū suū fidei me-

rito nesciētes pariter militare. Tū Martinus (uerba uo-
bis ipsa dicturus sum) dic mihi, inquit, si unquā in bello
fuiſti, ſi in acie conſtituiſti? At ille reſpondens, frequen-
ter, inquit, in acie ſtetī, & bello frequenter interfui. Ad
hęc Martinus, dic mihi ergo, nunquid in illa acie, quę
armata in prælio parabatur, aut iam aduerſus hoſtilem
exercitū, collocato cominus pede, diſtincto enſe pugna-
bat, ullā ſceminā ſtare, aut pugnare uiduiſti? Tū demū
miles conſuſus erubuit, gratias agens errori ſuo ſe non
fuiſſe permiſſum, nec aſpera uerborū increpatione,
ſed uera & rationabili ſecūdu pſonā militis cōparatio-
ne correſtū. Martinus autē cōuerſus ad nos, ſicut eum
frequēs fratrum turba uallauerat, mulier, inquit, uiro-
rum caſtra non adeat, acies militum ſeparata conſiſtat,
procul ſcemia in ſuo degens tabernaculo ſit remota.
Contemptibilem enim reddit exercitum, ſi uiro-
rum cohortibus turba ſcemia miſceatur. Miles i acie, miles
pugnet in campo. Mulier ſe intra murorum munimē-
ta contineat. Habet & illa gloriam ſuam, ſi pudicitiam
uiro abſente ſeruauerit, cuius hęc prima uirtus, & con-
ſumata uictoria eſt, non uideri. Cap. xv.

Illud uero Sulpiti meminiffe te credo, quo affectu no-
bis, cū & tu coram aſſeſſes, illam uirginē prædicaret,
quę ita ſe penitus ab omnium uiro-
rum oculis remouif-
ſet, ut ne ipſum quidem ad ſe Martinum, cum eam ille
officii cauſa uiſitare uellet, admiferit. Nam cum prope
agellum illius præerit, in quo ſe iam ante complu-
res annos pudica cohibebat, audita fide illius, atq; uir-
tute diuertit, ut tam illuſtris meriti puellam religioſo
officio episcopus honoraret. Nos conſequentes gau-
ſuram illam uirginem putabamus, ſi quidem hoc in te-
ſtimonium uirtutis ſuę eſſe habituram, ad quam tanti
nominis ſacerdos, depoſito propoſiti rigore, ueniſſet.
Verum illa fortiffimi uincula propoſiti, ne Martini
quidem cōtemplatione laxauit. Ita uir beatus accepta
per alia ſceminā excuſatiōe laudabili, ex illius foribus,
quę uidendā ſe, ſalutādā q; nō dederat, lætus abſceſ-

ſit. O uirginē glorioſam, quę ne a Martino qdē paſſa
eſt ſe uideri. O Martinū beatū, qui illā repulſam nō ad
contumeliā ſuā duxit, ſed magnificans illius cū exul-
tatione uirtutem, inuſitatū in iis dumtaxat regionibus
gaudebat exemplum. Ergo cū haud longe ab illa uillu-
la nos manere nox imminens coegiffet, xenium beato
uiro eadem illa uirgo tranſmiſit. Fecit quę Martinus,
quod ante nō fecerat. Nullius enim ille unquā xeniū,
nullius munus accepit. Nihil ex iis, quę uirgo uenera-
bilis miſerat, reſutauit, dicens, benedictionē illius a ſa-
cerdote minime reſpuendam, quę eſſet multis ſacerdo-
tibus præferenda. Audiant quę ſo uirgines hoc exem-
plum, & fores ſuas, ſi eas mali obſidere uoluerint, etiam
bonis claudant, & ne ad ſe improbis ſit liber acceſſus,
non uereantur excludere etiam ſacerdotes. Totus hoc
mundus exaudiat, uideri ſe a Martino uirgo paſſa nō
eſt. Non utique illa quemcunque repulit ſacerdotem,
ſed in eius uiri conſpectum puella non uenit, quem ui-
dere ſalus uidērium fuit. Quis autem hoc alius præter
Martinum ſacerdos non ad ſuam iniuriā retuliſſet?
Quos aduerſus ſanctam uirginem motus, quantas quę
iras mente concepiſſet? Hereticam iudicaſſet, & anathe-
matizandam eſſe decreuiſſet. Quam uero illi beatę
animę illas uirgines prætuliffet, quę crebris occuſib⁹
ubique ſe præbent obuiam ſacerdoti, quę conuiuia ſū-
ptuoſa diſponunt, quę unā pariter accumbunt? Sed
quo me ducit oratio? Paululum iſte liberior ſermo re-
primēdus eſt, ne in aliquorum forſitan incurrat offen-
ſam. Etenim infidelibus obiurgationis uerba non pro-
derunt, fidelibus autem ſatiſfaciet exemplum. Verum
ego ita uirtutem huius uirginis prædicabo, ut tamen
nihil illis, quę ad Martinum uidendum ex lōginquis
regionibus ſæpe uenerunt, arbitrer derogandum. Si q-
dem hoc beatū uirum frequenter affectu etiam angeli
frequentarunt. Cap. xvi.

Cæterū id, quod dicturus ſum Poſtumiane, hoc te (Sul-
pitiuſ me autem intuebatur) teſte perhibeo. Quodā

die ego, & iste Sulpitius pro foribus illius excubantes, iam per aliquot horas cum silentio sedebamus ingenti horrore, & tremore, ac si ante angeli tabernaculum mandatas excubias duceremus, cum quidē clauso cellulæ suæ ostio nos ibi esse nesciret. Interim colloquentiū murmur audiui, & mox horrore quodam circumfundi mur, ac obtupescere, nec ignorare potuimus, nescio quid fuisse diuinum. Post duas fere horas ad nos Martinus egreditur, ac tum eū iste Sulpitius (sicut apud eū nemo familiaris loquebatur) coepit orare, ut perquiretibus indicaret, quid illud diuini fuisset horroris, quod fatebamur nos ambo sensisse, uel cum quibus fuisset in cellula collocutus. Tenuem enim nos licet, & uix intellectum sermocinantium sonū pro foribus audisse. Tū ille diu, multumque cūctatus, sed nihil erat, quod ei Sulpitius non extorqueret inuito. Incredibilia forte dicturus sum, sed Christo teste non mentior, nisi quispiā est tam sacrilegus, ut Martinum extimet fuisse mentitum, dicam, inquit, uobis, sed uos nulli, quæso, dicatis. Agnes, Tecla, & Maria mecum fuerunt. Referebat aut nobis uultū, atque habitū singularum. Nec uero illo tantum die, sed frequenter se ab eis confessus est uisitari. Petrum etiam, & Paulum apostolos uideri a se sæpius non negauit. Iam uero demones, prout ad eum quisque uenisset, suis uocibus increpabat. Mercuriū maxime patiebatur infestū. Iouē brutū, atque hebetē esse dicebat. Hæc plerisque etiam in eodē monasterio constitutis incredibilia uidebantur, ne dum ego cōfidam, omnes, qui hæc audient, credituros. Nā nisi inestimabilem uitam, atque uirtutem Martinus egisset, nequaquam apud nos tāta gloria præditus haberet. Quāquam minime mirū, si in opetibus Martini infirmitas humana dubitauerit, cum multos quoque hodie uideamus, nec euangelis quidem credidisse.

Cap. xvii.

A Martino autē sæpe angelos uisos familiariter & sensim, & expti sum. Rē minimā dicturus sum, sed tū dicā. Apud Nemausū epōrū synodus habebat, ad quā quē

ire noluerat, sed quid gestū esset, scire cupiebat. Casu cum eo iste Sulpitius nauigabat, sed procul (ut semper) a cæteris in remota nauis parte residebat. Ibi ei angelus, quid gestū esset in synodo, nunciauit. Nos postea tempus habiti concilii sollicitè requirētes, satis cōpertum habuimus ipso die fuisse cōuentū, & ea ibi ab episcopis fuisse decreta, quæ Martino angelus nūciauerat. Cap. xviii. Hæc cum maxime Gallus, nec dum explicitis, quæ statuerat referre, loqueretur, puer familiaris ingressus est, nūcians Refrigerium presbyterum stare pro foribus. Dubitare coepimus, utrum Gallum adhuc melius esset audire, an exoptatissimo nobis uiro, qui officii causa ad nos ueniebat, occurrere. Tum Gallus, etiam si non ob aduētum sanctissimi sacerdotis relinquēda nobis hæc esset oratio, nox ipsa cogebat hucusque protrastum finire sermonem. Verū quia de Martini uirtutibus nequaquam explicari uniuersa potuerunt, hæc uos hodie audisse sufficiat. Cras reliqua dicem. Ita pariter accepta Galli sponfione surreximus. Finis Libri Secūdi.

EIVSDEM SEVERI SVLPITII

DIALOGI LIBER TER.

TIVS INCIPIT.

Capitulum primum

Vcescito Galle, surgendum est. Nam, ut uides, & Postumianus instat, & hic presbyter, qui hesterno auditorium amisit, expectat, ut quæ de Martino nostro in hodiernum diem explicanda distuleras, debitor sponfionis enoluas. Non ignarus quidē iste omnium, quæcumque memoranda sunt, sed dulcis & grata cognitio ē, etiam nota relegenti. Siquidem natura ita comparatum est, ut meliore quis cōscientia se nosse congaudeat, quæ multorum testimoniis non esse incerta cognoscit. Nā & hic a prima adolescentia Martinū secutus, nouit quidē oia, sed libet cognita recognoscit. Fatebor. n. tibi Galle, Martini mihi sæpius au

ditas eē uirtutes, q̄ppe, qui de eo etiā literis multa mā-
dauērim. Sed p̄ gestorū admirationē semper mihi no-
ua sunt, quā de illo licet audita sapius reuoluunt. Pro-
inde additū nobis Refrigerium auditorē eo impensius
gratulamur, quo promptius Postumianus iste, qui hāc
Oriēti inferre festinat, quasi sub testibus consignatam
abs te accepturus est ueritatem. Hāc me loquente, Gal-
lo iam ad narrandum parato, irruit turba monachorū,
Euagrius presbyter, Aper, Sebastian⁹, Agricola, & post
paululum ingreditur presbyter noster Etherius, cū Ca-
lepodione diacono, & Amatore subdiacono. Postre-
mo Aurelius presbyter dulcissimus meus, lōgiore uia
ueniens anhelus cucurrit. Quid uos, inquam, tam su-
bito, & tam insperate, tam ex diuersis regionibus, tam
mane cōcurritis? Nos, inquit, hesternō die cognoui-
mus, Gallum istum per totum diē Martini narrasse
uirtutes, & reliqua in hodiernum diē, quia nox oppres-
serat, distulisse. Propterea maturauimus frequens audi-
toriū facere, tantam materiam locuturo. Interea nun-
ciatur multos saecularium stare pro foribus, nec ingre-
di audentes, sed ut admitterentur orantes. Tum Aper,
nequaquam istos, iquit, nobis admisceri cōuenit, quia
ad audiēdum curiositate potius q̄ religione uenerunt.
Confusus ego illorum uice, quos non admittēdos es-
se censebat, āgre tamen obtinui, ut Eucherium ex uica-
riis, & Celsū admitterent consularem. Cāteri sunt re-
pulsī. Tum Gallum media in sede componimus, qui cū
diu nobili sua uerecundia silentium tenuisset, tandē ita
exorsus est. Conuenistis, inquit, ad me audiendū & san-
cti, & disertī, sed religiosas potius q̄ doctas aures (ut ar-
bitror) attulistis, audituri me fide testis, non oratoris co-
pia locuturū. Quā autem hesternō dicta sunt, non re-
uoluam. Illa, qui non audierunt, ex scriptis recogno-
scent. Noua Postumianus expectat, nunciaturus Ori-
enti, ne se in comparatiōe Martini praeferat Occidēti.
Ac primum gestit animus, quod Refrigerius in aurem
suggerit explicare.

Res ista ī Carnotena gesta est ciuitate, Pater filiam duo-
dennē ab utero mutam puellā Martino cōpit offerre,
poscēs, ut linguā ligatā meritis suis sanctus absolueret.
Ille cedens episcopis, qui tum forte latus illius ambie-
bant, Valentiniano, atq; Victritio, imparem se esse tan-
tā moli, sed illius quasi sanctioribus nihil impossibile
fatebatur. At illi pias preces una' cum patre supplici uo-
ce iungentes, orare Martinū, ut sperata praeſtaret. Nec
cunctatus ultra utrunq; praeclarum, & ostendēdo humi-
litatē, nec differendo pietatē, iubet circumstantis popu-
li multitudinē summoueri. Episcopis tantū & puellae
patre assistentibus, in orationē suo illo more prosterni-
tur, deinde pusillū olei cū exorcismi praeſatione bene-
dicit, atq; ita in os puellae sanctificatū liquorem, cū & lin-
guam illius digitis teneret, infudit. Nec sefellit sanctū
uirtutis euentus. Patris nomen interrogat. Mox illa re-
spondet. Proclamat pater cum gaudio pariter, & lacry-
mis Martini genua complexus, & hāc primā se filiae au-
disse uocē cunctis stupentibus fatebat. Ac ne cuiquam
id incredibile forte uideat, perhibeat uobis praeſens Eua-
grius testimonium ueritatis. Nā res ipso praeſente tum
gesta est. Parum illud est, quod nuper Arpagio pre-
bytero referente cognoui. Sed non praeſermittendū
uidetur.

Auitiani comitis uxore misisse Martino oleū, qd̄ ad di-
uersas morborū causas, sicut est consuetudo, benedice-
ret. Ampullā uitrea istiusmodi fuisse, ut rotunda in uē-
trem creſceret ore producta, Sed oris extantis cōcauū
& non repletū, quia id moris sit uascula cōplere, ut pars
umbonibus obſtruendis libera relinquat. Teſtabat pre-
sbyter, uidisse se oleū sub Martini benedictione creuiſ-
se, quoad exundante copia ſuperne deſlueret, eādē q̄,
dū ad matrē familias uasculum referret, ſeruasse uirtu-
tem. Nā inter manus pueri portantis ita ſemp exundat
se oleum, ut omne illius ueſtimentū copia ſuperfuſū li-
quoris operiret. Matronā ita uſq; ad ſummū labrū ple-

num uasculū recepisse, ut presbyter hodie quoq; fateat̃, obdendi pessuli, quo claudi diligentius seruanda cōsueuerunt, in uitro illo spaciū non fuisse. Mirū & illud, qđ huic (me aut intuebat̃) memini contigisse. Cap. iiii. Vas uitreū cum oleo, qđ Martinus benedixerat, in fenestra paululū editiore deposuit. Puer familiaris incautor linteū superpositū, ampullā ibi esse ignarus attraxit. Vas sup̃ constratū marmore pauimentū decidit. Cunctis metu exterritis, ne benedictio depisset, ampulla p̃ inde incolumis est reperta, ac si super plumas mollissimas decidisset. Quæ res nō potius ad casum, q̃ ad Martini est referenda uirtutem, cuius benedictio perire nō potuit.

Cap. v.

Quid illud? qđ factū est a' quodā, cuius nomen, quia præsens est, & prodi se uetuit, suppresset, cui quidē tēpori hic etiā Saturninus interfuit. Canis nobis importunior oblatrabat. In nomine, inquit, Martini iubeo te obmutescere. Cani hæsit latrat' in gutture. Lingua, ut abscissam putares, obmutuit. Ita parū est, ipsum Martinū fecisse uirtutes. Credite mihi, quia etiam alii in nomine eius multa fecerunt.

Cap. vi.

Auitiani quondā comitis noueratis barbarā nimis, & ultra omnes cruentā feritatē. Hic rabido spiritu ingressus Turonū ciuitatē, sequentibus eum miserabili facie ordinibus catenatis, diuersa perdēdis parari iubet genera pœnarum, disponens postero die, attonita ciuitate, ad opus tam triste procedere. Quod ubi Martino cōpertum est, solus paulo ante mediam noctem ad prætorium bestię illius tendit. Sed cum profundæ noctis silentio, quiescentibus cunctis, nulli foribus obferatis pareret ingressus, ante liminā cruenta prosternitur. Interea Auitianus graui somno sepultus, angelo irruente percellitur. Seruus, inquit, dei ad tua limina iacet, & tu quiescis? qua ille uoce percepta, lecto suo turbatus excutitur, conuocatis que seruis trepidus exclamat, Martinum esse pro foribus. Irent protinus, claustra referant, ne dei seruus pateretur iniuriam. Sed illi (ut est

omnium natura seruorum) uix prima limina egressi, irridentes dominū suum, q̃ somno fuisset illusus, negāt quinquā esse pro foribus, ex suomet ingenio coniectantes, neminem nocte posse uigilare, nedū illi crederent in illo noctis horrore iacere ad aliena limina sacerdotē, id que Auitiano facile persuasum. Rursum soluitur in soporē, sed mox ui maiore concussus, exclamat Martinum stare pro foribus, sibi ideo nullam quietem animi, corporis que permitti. Tardantibus seruis, ipse ad limina exteriora progreditur, ibi Martinum (ut senserat) deprehendit. Percussus miser tantæ manifestatio ne uirtutis, quid, inquit, hoc domine mihi fecisti? Nihil te loqui necesse est. Scio quid desideres, uideo quid requiras. Discede q̃totius, ne me ob iniuriā tuā celestis ira consumat. Satis soluerim hucusq; pœnarū. Crede, quia nō leuiter apud me actum est, ut ipse procederē. Post discessū autē facti, aduocat officiales suos, iubet oēs custodias relaxari, & mox ipse pficiscit̃. Ita fugato Auitiano latata ē ciuitas, & liberata. Hæc cum multis Auitiano referente comperta sunt, tū nuper Refrigerius presbyter, quem coram uidetis, ab Agarido fidei uiro ex tribunis sub inuocatione diuinæ maiestatis audiuit, qui sibi hoc ab ipso Auitiano relatum esse iurabat. Cæterum nolo miremini, me hodie facere, quod hesterno non feci, ut ad singulas quasque uirtutes, nomina testium, personas que subnectam. Ad quas si quis fuerit incredulus, quia adhuc in corpore sunt, recurat. Exigit id infidelitas plurimorum, qui in aliquibus, quæ hesterno memorata sunt, mutare dicuntur. Accipiant ergo testes adhuc incolumes, atque uiuentes, q̃bus, quia de fide nra dubitat̃, magis credat̃. Sed si adeo fideles sunt, p̃fiteor, q̃a nec illis sit credituri. Minor autē quenq; qui uel tenuē sensum religionis habeat, tātū piaculi uelle cōmittere, ut putet quinquā de Martino posse mentiri. Faceat a' quoquā, q̃ sub deo uiuit, ista suspicatio. Neq; eni Martinus hoc indiget, ut mendaciis asserat. Sed tamen totius sermonis fidem apud te

SE.SVL.

Christe depromimus, nos nec alia dixisse, nec alia dicturos, quæ aut ipsi uidimus, aut quæ manifestis auctoribus, uel plerumque ipso referente cognouimus. Cæterum & si dialogi specie, quo ad lenitiam fastidium lectuariaretur, assumpsimus, nos pie præstruere profiteamur historiæ ueritatē. Hæc me extrinsecus inferere nonnullorum incredulitas non sine meo dolore compulerit. Sed redeat ad nostrum sermo consensus, in quo cum me tam studiose audiri uideam, fatebor, necesse est. Aprum fecisse constanter, qui repulit infideles, eos tantum iudicans audire debere, qui crederent. Cap. vii.

Efferor siquidem (credite) spiritu, & præ dolore totus infanio, Non credunt Martini uirtutibus christiani, quas demones fatebantur. Monasterium beati uiri duobus a ciuitate erat milibus disparatum. Sed si quoties uenturus ad ecclesiam, pedem extra cellulæ suæ limen extulerat, uideres per totam ecclesiam energumēnos rugientes, & quasi adueniente iudice agmina damnanda trepidare, ut aduentum episcopi clericis, qui uenturum esse nescirent, demoniorum gemitus indicaret. Vidi quandam appropinquante Martino in aera raptum, manibus extensis in sublime suspendi, ut nequaquam solum pedibus attingeret. Si quando autem exorcizandorum demonum Martinus operam receperat, neminem manibus attingebat, neminem sermonibus increpabat, sicut plerumque per clericos rotatur turba uerborum. Sed ad motus energumenis ceteros iubebat abscedere, ac foribus obseratis in medio ecclesiæ cilicio circumtectus, cinere aspersus, solo stratus, orabat. Tu uero cerneres miseros diuerso exitu perurgere. Hos sublati in sublime pedibus, quasi de nube pendere, nec tamen uestes defluere super faciem, ne faceret uerecundiam nudata pars corporum. At in parte alia uideres sine interrogatione uexatos, & sua crimina confitentes. Nomina etiam nullo interrogante prodebant. Ille se Iouem, iste Mercurium fatebatur. Postremo cunctos diaboli ministros cum ipso cerneret auctore cruciari, ut iam illud in Martino fateamur impletum, quod scriptum

DIAL. LIBER .III.

ptum est, quoniam sancti de angelis indicabunt. Cap. viii.

Pagum quendam in Senonum uico annis singulis gradum uastabat. Compulsi extremis malis incolæ a Martino auxilium poposcerunt, missa per Auspitiū præfectorium uirum satis fida legatione, cuius agros specialiter grauior quam cæterorum assuenerat procella populari. Sed, facta ibi oratione, Martinus ita uniuersam penitus liberauit ab ingruenti peste regionem, ut per uiginti annos, quibus postea mansit in corpore grandinem in illis locis nemo pertulerit. Quod ne fortuitum esse, & non potius Martino præstitum putaretur, eo anno, quo ille defunctus est, rursus incubuit rediuita tepestas. A deo sensit & mundus uiri fidelis excessum, ut cuius uita iure gaudebat, eiusdem morte lugeret. Cæterum si ad hæc probanda, quæ diximus, testes etiam infirmior auditor exegerit, non unum ego hominem, sed milia multa producam, & totam in testimonium uirtutis expertæ Senonum aduocabo regionem. Et tamē tu Refrigeri presbyter credo meministi, nuper nobis super hoc cum Romulo Auspitiū illius filio honorato, & religioso uiro fuisse sermonem, qui hæc nobis tanquam incomperta referebat. Et cum futuris prouentibus per assidua damna trepidaret, ut ipse uidisti, magno secum mœrore lugebat, Martinum non in hæc tempora reseruatum. Cap. ix.

Sed ut ad Auitianum recurram, qui cum omnibus locis, cunctis que urbibus ederet crudelitatis suæ infanda monumenta, Turonis tantum innocens erat. Et illa bestia, quæ humano sanguine, & infelicium mortibus alabatur, mitem se atque tranquillum, beato uiro præsentem, præstabat. Memini quodam die ad eum uenisse Martinum, qui ubi secretarium eius ingressus est, uidit post tergum ipsius demonem miræ magnitudinis assidentem, Quem cum eminus (ut uerbo, quia ita necesse est, parum latino loquamur) exufflasset, Auitianus se exufflari existimans. Quid me, inquit, sancte sic aspicias? Tum Martinus, non te, inquit, sed eum qui ceruici tuæ teter

incubuit. Ita recessit diabolus, & reliquit familiare sub-
sellium. Satis' que constat ab illo die Auitianum miti-
orem fuisse, seu q̄ intellexerit egisse se semper assiden-
tis sibi diaboli uoluntatem, seu q̄ immundus spiritus
ab illius confesso per Martinum fugatus, priuatus est
potestate grassandi, cum erubesceret minister auctore
nec ministrum auctor urgeret. Cap. .x.

In uico autem Ambiacensi, idest castello ueteri, quod
nūc frequens habitatur a' fratribus, idolum noueratis
grandi opere cōstructum. Politissimis saxis moles tur-
rita surrexerat, quæ incollectæ summitatis thronum
sublimem procedens, superstitionē loci operis digni-
tate seruabat. Huius destructionem Marcello ibidem
consistēti presbytero uir beatus sæpe mādauerat. Post
aliquantulum temporis regressus increpat præsbyte-
rum, cur adhuc idoli structura consisteret. Ille causatus
uix militari manu, & ui publicæ multitudinis tantam
molem posse subuerti, ne dum id facile putaret per im-
becilles clericos aut infirmos monachos quiuissē cura-
ri. Tum Martinus recurrens ad nota præsidia, noctem
totam in oratione peruigilat. Mane orta tempestas
ædem idoli usque ad fundamētum pronoluit. Verum
hæc Marcello teste dicta sunt. Cap. xi.

Aliam eius non dissimilem in simili opere uirtutem Re-
frigerio astipulante perhibeo. Columnam immensæ
molis, cui idolum superstabat, parabat euertere, sed
nulla erat facultas, qua id daretur effectui. Tum ad ora-
tionem suo more conuertitur. Visum cunctis est, pati-
lem quodammodo colūnam ruere de cælo, quæ im-
pacta idolo totam illam inexpugnabilem molem sol-
uit in puluerem. Parum scilicet, si inuisibiliter cæli uir-
tutibus uteretur, nisi ipsæ uirtutes uisibiliter seruire
Martino humanis etiam oculis cernerent. Cap. xii.
Idem autem Refrigerius mihi testis est, mulierem pro-
fluio sanguinis laborantem, cum Martini uestem ex-
emplo mulieris illius euangelicæ contigisset, sub mo-
mento temporis fuisse sanātam.

Serpens flumen secabat, & ripæ in qua constiteramus,
annatabat. In nomine, inquit, domini iubeo te redire.
Mox se mala bestia ad uerbum sancti retorfit, & in ulte-
riorem ripam nobis expectantibus transmeauit. Quod
cum omnes non sine miraculo cerneremus, alitius in-
gemiscens, ait. Serpentes me audiunt, & homines non
audiunt. Cap. xiiii.

Piscem paschæ diebus edere consuetus, paulo ante refe-
ctionis horam interrogat, an haberetur in promptu.
Tum Cato diaconus, ad quem monasterii administra-
tio pertinebat, doctus ipse piscari, negat per totum diē
sibi ullam celsisse capturam. Sed neque alios piscato-
res, qui uendere solebāt, quicquam agere quiuissē. Va-
de, inquit, mitte linum tuum, captura proueniet. Con-
tiguū flumini (ut Sulpitius iste descripsit) habebam?
habitaclum. Processimus cuncti, ut pote feriatīs die-
bus, uidere piscantem, omnium spēbus intentis, non
incaſsum futura tentamina, quibus piscis auctore Mar-
tino Martini uſibus quæreretur. Ad primum iactum
in rete permodico immanem Esocem diaconus extra-
xit, & ad monasterium latus accurrēs, nimirum (ut di-
xit Poeta nescio quis utimur enim uersu scholastico,
quia iter scholasticos fabulamur) captiuum' que suem
mirantibus intulit argis. Vere iste Christi discipulus
gestarum a' Salvatore uirtutum, quas in exemplū san-
ctis suis edidit, æmulator, Christum' que in se monstra-
bat operantem, qui sanctum suum usquequaque glori-
ficans, diuerſarum munera gratiarum in unum homi-
nem conferebat. Cap. xv.

Testabatur Arborius ex præfecto, uidisse se Martini ma-
num sacrificium offerentis, uestitam quodammodo
nobilissimis gemmis, luce micare purpurea, & ad mo-
tum dexteræ collifarum inter se fragorem audisse gem-
marum. Cap. xvi.

Veniam ad illud, quod propter temporum notam sem-
per occultauit, sed nos cœlare non potuit, in quo illud

est miraculi, q̄ facie ad faciem cum eo angelus est locutus. Maximus Imperator alias sane bonus, de-
prauatus consiliis sacerdotum, post Prisciliani necem
Itachium episcopum Prisciliani accusatorē, ceteros-
que illius socios, quos nominare non est necesse,
ui regia tuebatur, ne quis ei crimini daret, opera illius,
cuiuscunq; modi hominē fuisse damnatū. Interea Mar-
tinus multis, grauib; q̄ laborantium causis ad comita-
tum ire cōpulsus, procellam ipsam totius tempestatis
incurrit. Cōgregati apud Treueros episcopi tenebant,
qui quotidie cōmunicātes Itachio, cōmunem sibi cau-
sam fecerant. His ubi nūciatum est inopinantibus ad-
esse Martinum, totis animis labefactati musitare & tre-
pidare cōeperunt. Et iam pridem Imperator ex eorum
sententia decreuerat, tribunos summa potestate arma-
tos ad hispanias mittere, qui hereticos inquirerent, de-
prehensis uitam, & bona adimerent. Nec dubium erat,
quin sanctorum etiam maximam turbam tempestas il-
la depopulatura esset, paruo discrimine inter hominū
genera. Et enim tum solis oculis iudicabatur, cum
quis pallore potius aut ueste, q̄ fide hereticus extimar-
etur. Hæc nequaquā placitura Martino, episcopi sentie-
bāt, sed male consciis illa uel molestissima erat cura, ne
se ab eorū cōmunionē adueniens abstinere, nō defutu-
ris, qui tanti uiri constantiam præmissa auctoritate se-
querentur. Ineunt cum Imperatore consilium, ut, mis-
sis obuiam magistri officialibus, urbem illam propius
uetaretur accedere, nisi se cum pace episcoporum ibi
consistentium affore fateretur. Quos ille callide est fru-
stratus, profitetur se cū pace Christi esse uenturum. Po-
stremo ingressus nocturno tempore adiit ecclesiam tā-
tum orationis gratia. Postridie palatiū petit. Præter
multas, quas enumerare longum est, has principales
petitiones habebat, pro Narsete comite, & Leucadio
præsede, qui ambo Gratiani partium fuerant pertina-
cioribus studiis, quæ non est huius temporis explicare,
iram uictoris emeriti, illa præcipua cura, ne tribuni cū

iure gladiatorum ad Hispanias mitterentur. Pia enim
erat sollicitudo Martino, ut nō solum christianos, qui
sub illa erant occasione uexandi, sed ipsos etiam hereti-
cos liberaret. Verum primo die, atq; altero suspēdit ho-
minem callidus imperator, siue ut rei pondus impone-
ret, siue quia nimis sibi implacabilis erat, seu quia, ut ple-
riq; tū arbitrabantur, auaritia repugnabat, siquidem in
bona eorum inbiauerat. Fertur enim ille uir multis bo-
nis, que actibus præditus aduersus auaritiam parum cō-
suluisse, nisi ob regni necessitatem. Quippe, qui ex hau-
sto a superioribus principibus reipu. aratio, pene sem-
per in expeditione, atque procinctu bellorum ciuiliū cō-
stitutus facile excusabatur, pro quibuslibet occasionib;
subsidia imperio paruisse. Interea episcopi, ad quorum
cōmunionem Martinus non ibat, trepidi ad regem cō-
currunt, prædamnatos se conquerentes. Actum esse de
suo omnium statu, si Theognisti pertinaciam, qui eos
solus palam lata sentētia condemnauerat, Martini ar-
maret auctoritas. Nō oportuisse hominem recipi mœ-
nibus. Illum iam non defensorem hereticorum esse,
sed uindicem. Nihil actum morte Prisciliani, si Marti-
nus exerceat illius ultionem. Postremo prostrati cū fle-
tu, & lamentatione potestatem regiam implorāt, ut uta-
tur aduersus unum hominem ui sua. Nec multum abe-
rat, quin cogeret imperator Martinum cum heretico-
rum sorte misceri. Sed ille licet episcopis nimio fauore
esset obnoxius, non erat nescius Martinum fide, sancti-
tate, ac uirtute cunctis præstare mortalibus. A lia longe
uia sanctum uincere parat. Ac primo secreto accersitū
blande appellat, hereticos iure damnatos more iudi-
ciorum publicorum, potius q̄ infestationibus sacerdo-
tum. Non esse causam, qua Itachii, ceterorumq; que par-
tis eius cōmunionem putaret esse damnandam. Theo-
gnistum odio potius, q̄ causa fecisse dissidiū, eundemq;
tamen solum esse, qui se a cōmunionē interim sepa-
raret, a reliquis nihil nouatum. Quin etiam ante pau-
cos dies habita synodus Itachium pronunciauerat cul-

pa non teneri, Quibus cum Martinus parum mouere-
tur, rex ira accenditur, ac se de cōspectu eius abripuit, &
mox percussores iis, pro quibus Martinus rogauerat,
diriguntur, Quod ubi Martino compertum iam no-
tis tempore est, palatium irrupit, sponder, si parceretur,
se communicaturum, dummodo & tribuni iam in ex-
cidium ecclesiarum ad hispanias missi retraherentur.
Nec mora intercessit, Maximus indulget omnia. Po-
stridie Felicis episcopi ordinatio parabatur, sanctissimi
sane uiri, & plane digni, qui meliore tempore sacerdos
fieret. Huius diei communionem Martinus iniit, sati-
us extimans ad horam cedere, q̄ iis non cōsulere, quo-
rum ceruicibus gladius imminabat. Verumtamē sum-
ma ui episcopis nitentibus, ut communionem illam
subscriptione firmaret, extorqueri non potuit. Poste-
ro die se inde proripiens, cum reuertens in uia mœstus
ingemisceret, se uel ad horam noxiæ communioni su-
isse permixtum, haud longe a' uico, cui nomē est Ani-
detanna, quæ uasta solitudine siluatum secreta patium-
tur, progressis paululum comitibus, ille subsedit, cau-
sam doloris, & facti accusante, ac defendente inuicem
cogitatione peruoluens. Astitit ei repente Angelus.
Merito, inquit, Martine compungeris, sed aliter exi-
re nequisti. Repara uirtutem, resume constantiam, ne
iam non periculum gloriæ, sed salutis incurreris. Ita-
que ab illo tempore satis cauit cum illa Itachianæ par-
tis communionem misceri. Cæterum cum quosdam
ex energumenis tardius q̄ solebat, & gratia minore, cu-
raret, subinde nobis cum lacrymis fatebatur, se propter
communione illius malum, cui se ipse uel puncto tem-
poris, necessitate non spiritu miscuisset, detrimentum
sentire uirtutis. Sexdecim postea uixit annos, nullam
synodum adiit, ab omnibus episcoporum cōuentibus
se remouit.

Cap. xvii.

Sed plane (ut experti sumus) imminutam ad tempus gra-
tiam multiplici mercede reparauit. Vidi postea ad fo-
res monasterii ipsius adductum energumenum, & pri-

us q̄, limen attingeret, fuisse curatum.

Capitulum. xviii.

Testantem quendam nuper audiui, cū in Tyrreno ma-
ri cursu illo, quo Romam tenditur, nauigaret, subito
turbini exortis extremum uitæ omnibus fuisse dis-
crimen. In quo cum quidā Aegyptius negociator nec-
dum christianus magna uoce clamauerit, deus Marti-
ni eripere nos, mox tempestatem fuisse sedatam, se q̄ op-
tatum cursum cum summa placidi æquoris quiete tenu-
isse.

Capitulum. xix.

Lycontius ex uicariis uir fidelis, cum familiam illius lu-
es extrema uastaret, & inauditæ calamitatis exemplo
pertotam domum corpora ægra procumberent, Mar-
tini per litteras implorauit auxilium. Quo tempore uir
beatus rem esse promisit difficilem impetrari. Nam
spiritu sentiebat domum illam diuino numine uerber-
rari. Tamen non prius destitit septem totos dies, tori-
dem'que noctes orando, & ieiunando continuans, q̄ id,
quod exorandum receperat, impetraret. Mox ad eum
Lycontius diuina expertus beneficia peruolauit, nunci-
ans simul, & gratias agens, domum suam omni pericu-
culo liberatam. Centum etiam argenti libras obtulit,
quas uir beatus nec respuit, nec accepit. Sed prius q̄ pon-
tus illud monasterii limen attingeret, redimendis id
captiuis continuo deputauit. Et cum ei suggeretur a'
fratribus, ut aliquid ex eo in sumptus monasterii refer-
uaret, omnibus in angustum esse uictum, multis deesse
uestitū, nos, inquit, ecclesia & pascat, & uestiat, dūmodo
nihil nostris usibus quæsisse uideamur.

Capitulum .xx.

Succurrunt hoc loco uiri illius magna miracula, quæ fa-
cilis admirari possumus, q̄ referre. Agnoscitis profe-
cto, quod dico. Multa sunt illius, quæ non queunt ex-
plicari. ueluti istud est, quod nescio, an ita, ut gestum
est, a' nobis possit exponi. Quidam e' fratribus, nomen
non ignoratis, sed cœlanda persona est, ne sancto uiro
nerecundiam fecerimus. Quidam ergo cum ad forna-

cula millius carbonum copiam reperisset, & admōra sibi sellula, diuaticis pedibus super ignem illum nudato inguine resideret, continuo Martinus factam sacro tegmini sensit iniuriam, magna uoce proclamans, Quis, inquit, nudato inguine nostrum incestat habitaculum? Hoc ubi ille frater audiuit, & ex conscientia, q̄ increpabatur, agnouit, continuo ad nos cucurrit exanimis, pudorem suum nō sine Martini uirtute confessus.

Capitulum. .xxi.

Quodam itidem die, dum in area, quæ parua admodum tabernaculum illius ambiebat, in illo suo, quod nostis omnes, sedili ligneo resedisset, uidit duos dæmones in excelsa illa, quæ monasterio supereminet, rupe consistere, inde alacres, ac lætos uocem istiusmodi adhortationis emittere, Eia te Brici, eia te Brici. Credo, cernebant miserum eminens propinquantem, conscii quantam illi rabiem spiritus suscitassent. Nec mora Bricius furibundus irrupit, ibi plenus infania euomuit in Martinū nulle conuitia. Obiurgatus enim pridie ab eo fuerat, cur q̄ nihil unquam ante clericatum, quippe qui in monasterio ab ipso Martino nutritus, habuisset, equos aleret, mancipia compararet? Nam illo tempore arguebatur a multis, q̄ non solum pueros, sed etiam puellas scitis uultibus coemisset. Quibus rebus infelicitissimus, infans felle commotus, & (ut credo) præcipue dæmonū illorum agitatibus instinctu, Martinum ita aggressus est, ut uix manibus temperaret, Cum quidem sanctus uultu placido, mente tranquilla infelicitis amentiam per mitia uerba cohiberet. Sed ita in eo nequam spiritus redundabat, ut ne sua quidem illi quamuis uana admodum mens subesset, trementibus labiis, incertoque uultu de color præ furore rotabat uerba peccati, se asserens sanctiore, quippe qui a primis annis in monasterio iter sacras ecclesiæ disciplinas, ipso Martino educante creuisset, Martinū uero & a principio, quod ipse diffiteri nō posset, militiæ artibus sorduisse, & nunc per inanes suppositiones, & phantasmatica uisionū ridicula prorsus in-

ter deliramenta senuisse. Hæc cum multa, atque alia etiam, quæ reticere melius ē, acerbiora uomuisset, egressus tandem furore satiatus, quasi qui se penitus uindictasset, rapidus ea parte, qua uenerat, recurrebat. Cum interea (credo per Martini oratiōes, fugatis ab illius corde dæmonibus) reductus in poenitentia, mox reuertitur, atque ad Martini se genua prostermit, ueniam poscens fatetur errorem, nec sine dæmone se fuisse tādē sanior confitetur. Non erat apud Martinum labor iste difficilis, ut ignosceret supplicanti. Tum & ipsi, & nobis omnibus sanctus exposuit, qualiter illum uidisset a dæmonibus agitari, se conuitiis non moueri, quæ magis illi, a quo essent effusa, nocuissent. Exinde cum idem Bricius multis apud eum, magnis que criminibus per sæpe premeretur, cogi non potuit, ut eum a præbyterio sum moueret, ne suam persequi uideretur iniuriam, illud sæpe commemorans. Si Christus Iudam passus est, cur ego non patiar Bricium? Ad hæc Postumianus, audiat, inquit, istud exemplum noster iste de proximo, qui cum sit sapiens, immemor præsentium, immemor futurorum, si fuerit leniter offensus, insanit, in sua se non habens potestate. Sæuit in clericos, grassatur in laicos, totumq̄ terrarum orbem in suam conimouet ultionē. In qua per triennium iugiter dimicatione consistens, nec tempore nec ratione sedatur. Dolenda hominis, & miseranda conditio, etiam si hac sola insanabilis mali peste premeretur. Verum ista ei patientiæ, & tranquillitatis exempla referre sapius Galle debueras, ut sciret irasci, & sciret ignoscere. Qui si istū ipsum breuiter insertum sermonem meum in se prolatum forte cognouerit, sciat non magis ore inimici, q̄ amici animo me locutum, quia si fieri posset, optarem, ut Martino potius episcopo, q̄ Phalari tyranno similis diceretur. Sed istum, cuius commemoratio parum suavis est, trāseamus, & ad Martinum nostrum Galle redeamus, Tum ego cum iam adesse uesperum occiduo sole sentirem, dies, inquam, abiit Postumiane. Surgendum

est, simul tam studiosis auditoribus cœna debetur.

Capitulum

.xxii.

De Martino autem expectare non debes, ut ulla sit meta referendi. Latius ille diffunditur, q̃ ut ullo ualeat sermone concludi. Ista interim de illo uiro portabis Oriēti. Sed dum recurris, diuersas que regiones, loca, portus, insulas, urbes que præter leges, Martini nomen, & gloriam sparge per populos. In primis memento nō præterire Campaniam, & si maxime cursus in deuio sit, nō tamen tibi tanti sint uel magnarum morarū ulla dispendia, quin illic adeas illustrem uirum, ac toto laudatum orbe Paulinū. Illi quæso te primum sermonis nostri, quem uel hesterno confecimus, uel hodie diximus, uolumen euolue, Illi omnia referes, illi cuncta recitabis, ut mox per illum sacras uiri laudes Roma cognoscat, sicut primum illum nostrum libellum non per Italiam tantum, sed per totum etiam diffudit Illyricum. Ille Martini non inuidus gloriarum, sanctarumq; in Christo uirtutum piissimus æstimator, nō abnuet præfulem nostrum cum suo Felice cōponere. Inde si forte ad Africam transfretabis, referes audita Chartagini, licet iam pridem (ut ipse dixisti) uirum nouerit, tamen nunc præcipue de eo plura cognoscat, ne solum ibi Cyprianum martyrem suum, quibus sancto illius sanguine consecrata miretur. Iam si ad leuam achiæ sinum paululum deuexum intraueris, sciat Corynthus, sciant Athenæ, nō sapientio rem in Achademia Platonem, nec Socrate in carcere fortio rem. Felicem quidem græciam, quæ meruit audire apostolum prædicantem. Sed nequaquam a Christo gallias derelictas, quibus donauerit habere Martinum. Cum uero ad Aegyptum usque perueneris, q̃q̃ illa sanctorum suorum numero, & uirtutibus sit superba, tamen nō dedignetur audire, quia illi uel uniuersæ Asiæ in solo Martino Europa non cesserit. Cæterū cum Hierosolymā inde petiturus uentis cursum, uelam que commiseris, negocium tibi nostri doloris iniungo, ut si unquā ad illustris illius Ptholomaidis li-

tus accesseris, sollicitus inquiras, ubi sit consepultus noster ille Pomponius, nec fastidias uisitare ossa peregrina. Multas ibi lacrymas tam ex affectu tuo, q̃ ex nostris fuisse uisceribus, ac licet inani munere solum ipsum flore purpureo, & suauē redolentibus sparge graminibus. Dices tamen illi, sed non aspere, non acerbe, compatientis affectu, non exprobrantis eulogio, q̃ si uel te quodam, uel me semper audire uoluisset, & Martinum magis q̃ illum, quem nominare nolo, fuisset imitatus, nunquam a me tam crudeliter disparatus ignoti pulueris regione tegetetur, naufragii sorte predonis passus in medio mari mortem, & uix in extremo nactus litore sepulcrum. Videant hoc opus suum, quicunque ex illius abscessu mihi nocere uoluerunt, uideant gloriam suam, & uel nunc aduersum me grassari desinant uindicti. Hæc cum maxime flebili uoce gemeremus, omniū lacrymis per nostra lamenta commotis, cum magna quidem Martini admiratione, sed non minore ex nostris fletibus dolore discessum est.

Finis Libri tertii dialogi Seueri Sulpitii.

EIVSDEM SEVERI SVLPITII DE
TRANSLATIONE CORPORIS
SANCTI MARTINI.

Radio uero & Honorio imperatoribus, sanctus Martinus Turonorum episcopus, plenius uirtutibus, & sanctitate, præbens infirmis multa beneficia, octogesimo primo ætatis suæ anno, episcopatū autem uigesimo sexto, apud Cōdatensem diocesis suæ uicū, excedens a sæculo, feliciter migravit ad Christū. Trāsit autē media nocte, q̃ dominica habebatur, Attico, Cæsareoq; cōsulibus. Multi. n. in eius trāsi-

TRANSLA. CORPORIS. S. MAR.

upfallētū uoces audierūt in cœlo, qđ in libro uirtutū eius primo plenius exposuimus. Nam cum primū sanctus dei apud Condatensem (ut diximus) uicum ægrotare cœpisset, Pictaui populi ad eius transitū, sicut & Turonici conuenerunt, quo migrante grandis altercatio in utrunque surrexit populum. Dicebant enim Pictaui, noster est monachus, nobis abbas extitit, nos requirimus commendatum. Sufficiat uobis, qđ dū esset in mūdo, usi fuistis eius colloquio, participastis conuiuio, firmati fuistis benedictionibus, insuper & uirtutibus iucūdati. Sufficiant uobis ista omnia. Nobis liceat auferre, uel cadauer exanime. Ad hæc Turonici respondebant. Si uirtutes nobis factas sufficere dicitis, scitote, quia uobiscum positus amplius est qđ hic operatus. Nā (ut prætermittamus plurima) uobis suscitauit duos mortuos, nobis uero unū. Et (ut ipse sæpe dicebat) maior ei uirtus ante episcopatum fuit, qđ post episcopatum. Ergo necesse est, ut quod nobiscum nō impleuit uiuus, expleat uel defunctus. Vobis est enī ablatus, nobis a deo donatus. Verū si mos antiquitus institutus seruetur, in urbe, qua ordinatus est, habebit deo iubente sepulchrum. Certe si eum pro monasterii priuilegio cupitis uendicare, scitote, quia primum ei monasteriū cum Mediolanensib⁹ fuit. His ergo litigātibus, sole ruēte, dies clauditur, corpus que in medio positum ab utroque populo custoditur, futurum ut mane facto a Pictaui per uolentiam auferretur. Sed deus omnipotens noluit urbem Turonicam proprio frustrare patrono. Denique nocte media omnes Pictaui a somno fallaciæ comprimuntur, nec ullus superfuit, qui ex tanta multitudine uigilaret. Igitur ubi Turonici eos obdormisse conspiciunt, apprehensam sanctissimi corporis glebam, alii per fenestram eiiciunt, alii a foris suscipiūt, positam qđ in naui cum omni populo per Viennam fluuium descendunt, ingressi qđ Ligeris alueum ad urbem Turonicam cū magnis laudibus psallētium dirigūt iter. De quoq; uocibus Pictaui

MIRACVL. S. MAR.

ui expergefatti, nihil de thesauro, quem custodiebant, habentes, cum magna confusione ad propria sunt reuerſi, & ciues Turonici tripudiātes, cum sanctissimi uiri corpore ad urbē Turonicam sunt reuerſi. Quod si quis requirit, cur post transitū Gratiani episcopi unus tantū idest Lidorius usq; ad sanctū Martinū fuisset, nouerit, qđ obstantibus paganis, diu ciuitas Turonica sine bñdictio ne sacerdotali fuit. Nam christiani, qui eo tēpore uidebātur, occulte per latebras diuinū officium celebrabāt. Nā si qui a paganis reperti fuissent christiani, aut afficiebantur uerberibus, aut gladio truncabantur. A passi one ergo domini usque ad transitū sancti Martini, anni quadringenti duodecim computantur. Finis.

De sancto Martino Miraculum.

Beatus uero Seuerinus Colonienſis ciuitatis episcopus, uir honestæ uitæ, & per cuncta laudabilis, dum die dominico loca sancta ex cōsuetudine post matutinos cū suis clericis circuiret, hora illa, qua uir beatus obiit, audit choram canentium in sublimi, uocato qđ archidiacono interrogat, si aures eius percuterent uoces, quas ille attētius audiret. Respōdit, nequaquā. Tūc ille. Diligentius, inquit, ausculta. Archidiaconus autem cœpit sursum collum extendere, aures erigere, & super summis articulis, baculo sustētante, stare, sed credo eum nō fuisse æqualis meriti, a quo hæc non merebantur audiri. Tunc prostrati terræ ipse pariter, & beatus episcopus deprecabantur dominū, ut hoc ei diuina pietas audire permitteret. Erectis autē sursum, interrogat senex, Quid audis? Qui ait, Voces psallentium tanquā in cœlo audio, sed quid sit, prorsus ignoro, Cui ille. Ego tibi, quid sit, narrabo. Dominus meus Martinus episcopus migrauit ex hoc mundo, & nunc angeli canendo eum deferūt in excelsū. Et ut parum per mora esset, ut hæc audirentur, diabolus eum cum iniquis suis angelis retinere tentauit, nihil qđ in eodem suum reperiens, con-

SE.SVL. DE MIRA.S.MAR.

fusus abscessit. Quid ergo denobis peccatorib⁹ erit, si tantum sacerdotem uoluit pars iniqua nocere? Hæc sacerdoteloquente notatur tempus. Archidiaconus uelociter misit Turonis, qui hoc diligenter inquireret. Qui ueniens eo die & hora manifestissime cognouit beatum uirum transisse, quo sanctus Seuerinus audiuit psallentium chorum. Sed & si ad Seueri recurramus historiam, ipsa hora, cum sibi scripsit, cum libro uitæ suæ fuisse reuelatum.

Aliud Martini miraculum.

Eo tempore beatus Ambrosius, cuius hodie flores eloquii per totam ecclesiam redolent, Mediolanensi ciuitati præerat episcop⁹. Cui celebranti festa dominicæ diei, ista erat cōsuetudo, ut ueniēs lector cū libro nō antea legere præsumeret, q̄ nutu Sanctus præcepisset. Factū est autem, ut illa die dominica, prophetica lectione iam lecta, ante altare stante, qui lectionem beati Pauli proferret, beatissimus antistes Ambrosius super altare obdormiret. Quod uidentes multi, cum nullus eum excitare præsumeret, transactis fere^r duarum, aut trium horarum spatiis, excitauerunt eum dicentes. Iā hora præterit, iubeat dominus episcopus lectori lectionem legere, expectat enim populus ualde iam lassus. Respondēs autem beatus Ambrosius. Nolite, inquit, turbari. Multum mihi ualuit sic obdormisse, quia miraculū magnū dominus mihi ostendere dignatus est. Nam noueritis fratrem meum Martinum sacerdotē de corpore egressum fuisse, me autem eius funeri obsequium præbuisse, peract⁹ q̄ ex more seruitio, capitellum tantū uobis excitantibus nō expleui. Tūc illi stupefacti pariter & admirantes, diem & tempus norant. Qui sollicitè requirentes ipsū diē, tēpus q̄ repiunt, quo beatus cōfessor dixerat, se eius obsequiis deseruisse. O beatum uirū in cui⁹ transitu sanctorū canit numerus, angelorū exultat chorus, omnium q̄ uirtutū cœlestiū occurrit exercitus, dia-

TRANSLA. CORPORIS. S. MAR.

bolus presumptione cōfunditur, ecclesia uirtute roboratur, sacerdotes reuelatione glorificant, quē Michael assumpsit cū angelis, Maria suscepit cū uirginum choris, paradisos retinet lætum cum sanctis. Sed quid nos in laudem eius tentamus, quod non sufficimus adimplere? Ipse est enim laus illius, cuius laus ab eius ore nūquā recessit, cuius regnum & imperium sine fine cōstat per cuncta sæcula sæculorum. Amen.

Translatio corporis sancti Martini.

Operæpretium est etiam illud inferere lectioni, qualiter sanctum eius corpus in loco, ubi nunc adoratur, fuerit angelo annuente translātū. Igitur anno. lxi. post transitū domini Martini beatus Perpetuus Turonicæ sedis cathedram sortitus est dignitatis. Adeptus q̄ hunc apicem cum magno uotorū consensu, fundamenta templi ampliora q̄ fuerant super beata membra locare disposuit. Quod sagaci studio insistens, mirifice mancipauit effectui. De qua fabrica multū, quod loqueremur erat. Sed quia præsens est, conticere exinde melius putauimus. Adueniente ergo tempore optato sacerdotii, ut tēplum dedicaretur, & sanctum corpusculū a loco, ubi sepultum fuerat, trāfferretur, cōuocauit beatus Perpetuus ad diem festum uicinos episcopos, sed & abbatum, ac diuersorum clericorum non minimam multitudinē. Et quia hoc in Kal. Iulii agere uolebat, uigilata una nocte, facto mane, accepto sarculo terram, quæ super sanctum erat tumulum, cœperunt effodere. Quo detecto, manus, ut eum cōmouerēt iniiciunt ibiq̄ multitudo tota laborās, nihil prorsus per totā diē profecit. Vigilata deniq̄ alia nocte, mane tentantes iterum, nihil omnino agere potuerunt. Tunc conturbati atque exterriti, quid facerent, nesciebant. Dicit ei unus ex clericis. Scitis quia post hoc triduum natalis episcopatus eius esse consueuerat? Et forsitan in hac die se transferri admonet. Tunc ieiuniis, & orationibus, ac iu-

gi silentio die, noctu'que insistentes triduum illud continuatione duxerunt. Quarta autem die accedentes, ponentes'que manus non ualebant penitus mouere se, pulchrum. Pauore autem omnes exterriti, & iā in hoc stantes, ut terra uasculum, quod detexerant, operirent, apparuit eis senex ueneranda canitie, ad instar niuis candorem efferrens, dicens se esse abbatem. Et ait eis. Vsq̃uequo conturbamini, & tardatis? Nō uidetis dominū Martinum stantem, uos iuuare paratum, si manus apponetis? Tunc iactās pallium, quo utebatur, posuit manus ad sarcophagum cum reliquis sacerdotibus, crucibus paratis, & cæreis, imposita'que antiphona, dederunt cuncti uoces psallentium in excelsis. Tunc ad senis conatum protinus sarcophagum in summa leuitate cōmotum in loco, ubi nūc adoratur, domino annuēte perducitur. Quod ad uoluntatem sacerdotis compositum, distis etiam missis, ut uentum est ad conuiuium, requirentes sollicite senem nequaquā reperiunt. Sed ne homo quidem extitit, qui eū de basilica exire uidisset. Crede, aliqua fuisset uirtus angelica, qui & beatum uirū se uidisse pronunciauit, & deinceps nullibi cōparuit. In quo loco ex illa die multæ uirtutes factæ sunt, quæ per negligentia non sunt scriptæ. Nos uero quantū de nostro tēpote aut fieri uidimus, aut factū certe cognouimus, filere nequim⁹.

Cui est honor, & gloria, &
potestas in sæcula
sæculorum.
Amen.

FINIS

CAPITVLA IN VITAM BEATI MARTINI EPISCOPI A SEVERO SVLPITIO EDITAM.

Seueri Sulpitii epistola ad Desiderium de libello uitæ Sancti Martini a se edito.

Prologus eiusdem in uitam sancti Martini. Cap. i.

De sancta conuersatione sancti Martini in adolescentia. Cap. ii.

De chlamyde diuisa, & paupere uestito. Cap. iii.

De baptismo accepto, & hostibus fidei uirtute superatis. Cap. iiii.

Apud Vagionum ciuitatē relicta militia, sanctum Hilarium episcopum expetiit. Cap. v.

Visitaturus parentes incidit in latrones inter alpes, & post comminationem diaboli matrem ad fidem conuertit. Cap. vi.

Factione arrianorum suppliciiis affectus, ac de ciuitate eiectus, italiam repetiit, sibi'que Mediolani monasterium statuit. Cap. vii.

Mediolano exturbatus ad insulam Gallinariam secessit, ubi sumpto in cibum elleboro, periculum euasit ueneni. Cap. viii.

De monasterio Pictauii constituto, & cathecumino suscitato. Cap. ix.

De seruo Lupicini suscitato. Cap. x.

De promotione eius ad episcopatum. Cap. xi.

Qualem se in episcopatu præstiterit. Cap. xii.

De eius cellula lignis contexta, & discipulorum institutione. Cap. xiii.

Populum cuiusdam oppidi superstitionis absoluit errore. Cap. xiiii.

Iter faciens gentiles turbas, & stare, & abire pro arbitrio permisit. Cap. xv.

In quodam uico templum evertit, & pinum super se ruentē signo Crucis opposito in alteram partē diuertit, ac propterea multi crediderunt. Cap. xvi.

Fano succenso in alio uico ignem ex proxima im-
mo hærenti domo fide repulit. Cap. xvij.
In uico leproso ad diruendum Fanum, angelorum
præsidia ieiunio & orationib⁹ meruit. Cap. xviii.
In Pago Eduorum ceruicem sancti Martini percus-
sus, resupinus ruit. Cap. xix.
Cuidam Martinum percussuro ferrum de mani-
bus excussum non comparuit. Cap. xx.
De puella a' paralyfi liberata. Cap. xxi.
Tetradii seruo a' dæmone curato, Tetradium
baptizauit. Cap. xxii.
Dæmoniaco furenti digitos in os intulit, &
confestim purgauit. Cap. xxiii.
Ciuitatem a' metu barbaror⁹ liberauit. Cap. xxiiii.
Parisi leprosum osculo purgauit. Cap. xxv.
Fimbriæ uestimentorum ægros curabant, quos
tetigissent. Cap. xxvi.
Arborii filia epistolæ tactu sanata est. Cap. xxvii.
Paulini oculum curauit. Cap. xxviii.
Ipse Martinus casu de cœnaculo deuolutus per
angelum curatus est. Cap. xxix.
Presbyterum in conuiuio Maximo Imperatori
prætulit, ei'que nonnulla prædixit. Cap. xxx.
Quod angelos plerumq⁹ ac dæmones
uidit. Cap. xxxi.
Cornu bouis, quo rusticum interfecerat diabolus
cruentum Martino in cælla obtulit. Cap. xxxii.
Diabolo se in uariis formis ostendenti ueniam
pollicetur. Cap. xxxiii.
Anatoliū iuuenē per uestē a' diabolo delusum aperuit,
q⁹ sibi angelos familiares putabat. Cap. xxxiiii.
De alio in Hispaniis iuuenē, qui se Heliam fa-
tebatur. Cap. xxxv.
Quomodo eidem diabolus in forma Christi
aparuit. Cap. xxxvi.
Quo desiderio Martinū uisendū Seuerus perrexit, &
ibidem multa de uirtutibus Martini. Cap. xxxvii.

Eiusdem Seueri epistola ad Eusebyum presbyterum, po-
stea episcopum, in excusationē Martini, q⁹ igne attra-
ctus sit. Item miraculum quomodo ignem euasit.
Eiusdem Seueri epistola ad Aureliū diaconū de obitu
sancti Martini, & quomodo eius animam in cœlum
ascendere uidisset.
Eiusdem Seueri ad Bassulam parentem epistola, de libel-
lo obitus sancti Martini. Deq⁹ obitu sancti Martini
per eundem Seuerum edito. Finis.

CAPITA IN PRIMVM LIBRVM DIA-
LOGI SEVERI SVLPITII DE MIRA-
CVLI SANCTI MARTINI
EPISCOPI TVRO-
NENSIS.

Postumianus edisserit p⁹speritatē nauigatiōis, & omne
sue peregrinationis historiam, qualiter in oriente fi-
des Christi floreat, quæ sit quies sanctorum, quæ in-
stituta monachorum, quantisq⁹ signis & uirtutibus
in seruis suis Christus operetur. Cap. i.
Quod explorandorum locorum gratia a' littore longi-
us processit, & inuenit senem presbyterum in ueste pel-
licea molā manu uertētem, & conuiuium illius expo-
nit, ac mores hominū regionis illius præclaros, quib⁹
alimentis uiuant, & q⁹ celeriter in locis illis sata proue-
niant. Cap. ii.
Quod Alexandria inter episcopos & monachos in uti-
lia cætamina gerebatur, ne quis Origenis libros le-
geret. Cap. iii.
Bethleem oppidū petiisse, cuius loci ecclesiam san-
ctus Hieronymus regebat, qui die noctuq⁹ aut
legebat aliquid, aut scribebat. Cap. iiii.
Multa esse in Aegypto monasteria, in quibus prima uir-
tus est obedientia, & q⁹ infantulus aspidem in mona-
sterium detulit. Cap. v.
Senes duos cōperisse, quorum unum sol nunq⁹ uidisset
G ii

- epulantem, & alterum nunquā iratum. Cap. vi.
De eremita, qui habebat ortum uberrimum, & bo-
uem, qui aquam de puteo proferebat, & ubi uidit
ollam cum oleribus sine igne feruere. Cap. vii.
De eremita, cui lupa astabat cœnanti. Cap. viii.
De anachorita, qui leenæ catulos illuminauit, &
ab ipsa fera munus accepit. Cap. ix.
De anachorita, qui a' fera Ibice edoctus est, quas
radices sumere, quas respuere deberet. Cap. x.
De anachorita, qui setis corporis sui tectus, nudita-
tem suam, diuino munere uestiebat. Cap. xi.
In ripis nili frequētia monasteria, & infinita mo-
nachorum multitudo ubi prima uirtus obedi-
entia. Cap. xii.
De probatione monachi incipientis, quem ignis
non attigit. Cap. xiii.
De probatione aduenæ, qui aridam uirgam po-
tenti fide & assidua irrigatione aquæ florere
fecit. Cap. xiiii.
De quodam sancto uiro, cui ex uirtutibus honor,
& ex honore uanitas cœpit obrepere, & qualiter
hoc uitio liberatus sit. Cap. xv.
De eremita, qui cœllulam suam post quadrienni-
um deferere uoluit, & qualiter correptus est, &
ad propositum reuocatus. Cap. xvi.
Quod nullus ferē in orbe terrarum locus sit, ubi
non habeatur uita sancti Martini. Cap. xvii.
Seuer⁹ beatū Martinū anachoritis præfert. Cap. xviii.
Postumianus idem de beato Martino sentit, & eos at-
quit, qui Martini uirtutibus minime credunt, horta-
tur, & Seuerum ad reliqua de Martino contexenda
opera, quod a' Gallo rectius poscendum Seuerus as-
ferit. Cap. xix.
Gallum, licet imparem se tanto oneri, tamen prolatis a'
Postumiano obedientiæ cogi exemplis, ut munus
impositum non recuset. Cap. xx.

CAPITVLA LIBRI SECVNDI DIALOGI
SEVERI SVLPITII DE VIRTVTIBVS
BEATI MARTINI EPISCOPI.

- Cum archidiaconus Martini præceptū neglexisset, intra
amphibalum sibi tunicam latenter eduxit, pauperem
que uestiuit. Cap. primum.
Cum eodem celeberrimo die (ut mos erat) altare bene-
diceret, globus igneus de capite ipsius uisus est mica-
re. Cap. ii.
Euantium Galli auunculum grauissima ægritudine libe-
rauit, & eius puerum serpentis morfu iam exanimem
tactu sanauit. Cap. iii.
Militares uiri cum fiscali reda uenientes, Martinum cæ-
ciderunt, quibus supplicantibus (cum per iumenta eū
cognouissent) ueniam dedit. Cap. iiii.
Quod in episcopatu non eam uirtutū gratiam se habuif-
se meminerit, quam prius. Cap. v.
De mortuo suscitato in episcopatu, quo uiso multi cre-
diderunt. Cap. vi.
Martinum merito apostolis & prophetis comparatum,
& eius minima aliorū maximis eē maiora. Cap. vii.
Martino a' palatio expulso, & iussu angeli redeunti Va-
lentinianus imperator uiribus ignis assurgit, & obla-
ta regia munera ab eo reiiciuntur. Cap. viii.
De frequenti sermone Maximi imperatoris cum Marti-
no, & conuiuio remotis ministris omnibus a' coniu-
ge exhibito, de' que Martini excusatione in illos, qui li-
bentius scēminis inseruntur. Cap. ix.
De uirginum ueneratione, ac uirtute straminis, in quo
iacuerat apud Cludiomacum uicū. Cap. x.
Vaccam dæmone agitaram liberaffe. Cap. xi.
Sermonis imperio leporē a' canibus eripuisse. Cap. xii.
Comparatio de oue recenter tonsa, de subulco in ue-
ste pellicea, de prato a' bubus depasto, & a' porcis ef-
fosso. Cap. xiii.

- De milite, qui in ecclesia monachum professus, cingulū
abiecit. Cap. xiii.
De uirgine, quæ se a Martino uisitari passa non
est. Cap. xv.
Quod cum Petrus, Paulus, Agnes, Tecla, & Maria se-
pe uisitauerunt. Cap. xvi.
Angelum, quid in synodo gestum fuisset, Martino nū-
ciaffe. Cap. xvii.
Aduentu Refrigerii Gallum in diem alterum differre
sermonem. Cap. xviii.

CAPITVLALIBRI TERTII DIALOGI
SEVERI SVLPITII DE VIRTVTI,
BVS BEATI MARTINI
EPISCOPI.

- De exhortatione Sulpitii ad Gallū, de turba monachorū,
de'que multitudine sæcularium non admissa præter
Eucherium & Celsū. Cap. i.
De puella duodenne ab utero muta. Cap. ii.
Oleum sub eius benedictione creuisse. Cap. iii.
De ampulla cum oleo, quod benedixerat, quæ super cō-
stratum marmore pauimentum cecidit, & integra in-
uenta est. Cap. iiii.
Inuocato Martini nomine cani hæsit latratus
in gutture. Cap. v.
Auitianum bis a somno per Angelum excussū, tardā
tibus feruis, ad Martinum pro foribus orantem pro-
ficisci, omnesq; custodias relaxari. Cap. vi.
Quoties uenturus ad ecclesiam pedem extra cellulæ li-
men extulisset, dæmoniorum gemitus aduentū epi-
scopi per energumēnos indicabant. Cap. vii.
Pagū suis oronibus a grādine liberaffe. Cap. viii.
Auitianum expulso dæmone mitiorem
factum. Cap. ix.
Idoli ædem orationibus euersam. Cap. x.
Columnam immensæ molis, cui idolū superstabat ora-

- tionibus solutam in puluerem. Cap. xi.
De muliere pfluuiio sanguinis laborāte. Cap. xii.
Serpens iussu eius in ulteriorem ripam trans-
meauit. Cap. xiii.
Piscatoribus nihil capientibus iussu eius
captura prouenit. Cap. xiiii.
Dum sacrificium offerret, manus eius nobilissimis gem-
mis ornata conspicitur. Cap. xv.
De aduentu Martini Treueros ob decretum Imperato-
ris cōsilio sacerdotum, de petitionibus ad Imperato-
rem, de timore episcoporum. De ordinatione Felicis
episcopi, quid'que Martino accidit propter unius diei
cum episcopis communionem. Cap. xvi.
Energumenum, priusquam limen cellulæ attingeret
curatum. Cap. xvii.
Negociator quidam ægyptius inuocato Martini nomi-
ne naufragium euasit. Cap. xviii.
De Lyconitii domo orationibus assiduis ab omni peri-
culo liberata, & muneribus ei oblati. Cap. xix.
Ad fornaculam suam factam sacro tegmini sensit iniu-
riam. Cap. xx.
De duobus dæmonibus a' rupe Bricium instigantibus,
de'que conuitiis in Martinum. Cap. xxi.
Quod nulla sit meta referendi Martini uirtutes, cū nul-
lo possint sermōe cōcludi. Et exhortatio Galli ad Po-
stumianum, ut dum Oriētem petit, ubique locorum
nomen Martini, & gloriam spargat. Cap. xxii.
Eiusdem Severi Sulpitii de translatione corporis beati
Martini.
Item de sancto Martino Miraculum.
Item de eodem sancto Martino miraculum.
Item translatio corporis sancti Martini.

FINIS.

LEONARDI IVSTINIANI PATRICII VE
NETI IN BEATI NICOLAI MYREN-
SIS EPISCOPI VITAM E' GRAECO
IN LATINVM TRALATAM
AD LAURENTIVM EIVS
FRATREM, VRBIS VE
NETIARVM PA
TRIARCHAM
PRAEFA
TIO.

VM ætatis nostræ ingenia mecum consi-
dero Laurenti frater, ea uidelicet, quibus
uetus illud, & expolitur scribēdi genus
in cultu est, soleo equidem christianā gē-
tem (si dicere fas est) nō nihil infortunatā
putare. Nam cum in illa tot præstātissimi
fuerit in omni primaria laude uiri, ut nul-
la sit cum illis gentilitas comparanda, uix quisq̃ tamen
eiusmodi scriptorum est, qui non ipse malit gentiliū, q̃
sanctorum nostrorum facta literis celebrare. Id autē cur
ita fiat non certe satis intelligo. Nam cum christianam
fidem planē profiteamur, eo q̃ cenſeri nomine & felici-
tati nobis iputemus, & laudi, quid causæ dici potest, cur
aliena malimus etiam a' pueris decātata, q̃ nostra haud
satis cognita glorioſe, & utiliter illustrare. Nā Metellis,
Catonibus, Lycurgis, Epaminundis, cæterorum que gē-
tilium illustribus factis penē referta sunt omnia, nec no-
ua indigent laude, in quibus exprimendis cum græce,
tum latine summa certauerunt ingenia. At nostrorum
nisi paucorum admodum iacet memoria, quorum præ-
ter nomina, nihil ferme celebre est. Nun enim Crispos,
aut Xenophontas, aut ex illa cohorte quenquā uitæ, fa-
cinorum que suorum interpretem habuere. Nam ad no-
minis celebritatem, posteritati diutissime cōmédandā,
quis nesciat, non tam referre, quibus quisque moribus,
qua uirtute, qbus rebus gestis antecellat, sed multo ma-

PRAEFATIO.

scire quæ factor, & laudum suarum præconem sit habiturus. Vnde Lyricū illud, Vixere fortes ante Agamemnona multi, Ignoti'que longa nocte, carent'que uate sacro. Scite igit' Alexander diuinitatis cupiditate incensus, statuas suas ab alio quoquam fieri, q̄ a' Lyſippo uetuit, quia illius opera ob incomparabilis artis præstantiā immortalia fore putabat. Ita non tam res ipsæ scriptorē, q̄ scriptor illas celebres, atque longeuas facit. Quod si Hieronymum, aut eloquentem alterū cæteri nostri fuissent consecuti, legerentur illi profecto, eo studio, ac uoluptate, qua Paulum eremitam legim', et Hilarionem, quorum uitæ splendor pari ab illo uerborum luce, & uenustate ornat' est. Nēpe Paulos, & Hilariones haberem' innumeros, nō eos, aut æqua cum illis felicitate, aut fortuna, ut scriptorem eloquentissimum nancisceretur. Sed Voraginē nescio quē, aut alios in disertos e' turba, quorum si fidei eloquentia par fuisset, sanctorum nostrorum præclara facinora, non modo per uulgus, uerum longe, late'que per docta ingenia uolarent. Et omnium uirtutum exempla peteremus ab eis, quandoquidem mille nos habemus ex nostris, quos singulis gentilibus opponamus, nec uiros modo, sed & mulierum cateruas proferamus, forti perpeffas animo, quæcunque scriptores præsci paucis in uiris tantopere laudauerunt. Adde, q̄ exterarum gentium uirtus magna quidem ex parte fucata fuit, nec tam uirtus, q̄ simulacrum uirtutis, & species appellanda. Nam si magnitudinem animi, si sapientiam, si continentiam, æquitatem, liberalitatem, cæteras'que reuera, uirtutes quærimus, haud facile dixerim, in aliis illas, q̄ in sanctis nostris splendidi' eluxisse. At sancti (dicet aliquis) non duxerunt exercitus, non acies instruxerunt, non classibus, non præliis, non oppugnationibus denique urbium præfuerunt. Non est omnino id quidem, fuisse tamen concedamus, & hæc eadem fateamur præclara putari debere, sed per deum immortalem, cui tandem usui, aut cuiusmodi hominibus ista dicuntur? Quotus enim quisque legētium illa fuerit, qui aut clas-

PRAEFATIO.

sis præfectum, aut instructorem certaminum, aut urbium oppugnatorem futurum se putet. O dementia singulari! Ego qui nunquam uisurus exercitus sim, quibus artibus acies disponantur, multo didicerim studio, quo uero pacto superbiam conteram, iram extinguam, auaritiā, reliquas'que animi pestes prosternam, ex his scire neglexerim, q̄ hoc cōmune omnium bellandi gen' sci te percalluerunt? Quid igit', improbabitur ne studiū eorum, qui nostro sæculo eiusmodi uigilias uigilarunt, & multorum gentilium facta scripserunt? Non ausim id ego quidem, neque unus pluribus temere bellum indixerim, & his potissimū, quos mihi uel necessitudine studiorum, uel officiorum cōmuni intercessione coniunctos puto. Cæteræ pertinax affirmatiō, præstitisse nostro, q̄ alienas uitas conscribere. Aut si alienæ scribendæ fuerint, non debuisse nostras omitti. Nos itaq̄, qui dudum aliorum institutum secuti, nonnulla gentilium facta literarum monumentis mandauimus, nunc, te hortante, Laurenti frater hunc, quem laudamus morem imitabimur. Me & enim quotidie pro tua incredibili pietate admones, ut studia, cogitationes'que meas, ad beatam uitam, animi'que immortalitatem adipiscendam potissimum cōferam, & post longam nauigationem aliquādo de portu cogitem. Nulli' autem in omni re, quæ ad bene, beate'q̄ uiuendum pertineant, maior mihi debet esse auctoritas, q̄ tua, qui præter incontaminatam uitæ integritatem, ab ineuntibus annis susceptam, mihi natura frater es, cura & ætate pater, dei miseratione antistes. Neque me uerbo tantum doces, sed exemplo magis, q̄ inter maximas episcopatus tui occupationes, & Veneto rum, alienigenarum'que quotidianos accessus, sacrarum literarum studia, scribens non intermittis, ne libri, quos priuatus plures edidisti, testentur, te in negotio ea mentis, & cogitationum potestate carere, qua in ocio perpetuo fruebare. Tibi igit' morem gerens, magni Nicolai uitam scribere orsus sum. Neque omnia in eum libellū congesti, sed ea tantum, quæ apud græcos idoneos, ma-

PRAEFATIO.

xime apud Simeonem cognomēto Methaphrastem de illo scripta, & ecclesiis pbata inuenimus. Nā quæ de ipso feruntur, tum uetera, tum noua miracula, neque numero, neque magnitudine modum habent. Hunc autem potissimū exprimēdū tibi delegi, partū quia iocūda ea lectio ē, & digna certe, quæ de epō, ab epō accurate legatur, partim ut uiro sanctissimo de Venetis optime merito, aliquam meæ patriæ nomine, gratiam reddam. Nostrōs enim homines, & nauigantes in primis, tanta prosequuntur pietate, tanta misericordia, ut iure post beatissimum Marcum, hunc alterum nostra ciuitas sibi patronum colat. At cum pro susceptis ab eo muneribus, alii cæras, alii argenteas statuas ferant, ego hanc illi longe nobilissimam statuam dedicabo, quæ non modo corporis, cæterū, qd multo prestabilius est, animi & uitæ pulcherrima liniamenta immortaliter exprimat. Nec erit (ut spero) inanis hic noster labor, ceu in scribendis gentilibus quōdam fuit. Nam in eum hoc munus cōtulimus, qui cum inter primos gratissimus fuerit, plus potest nobis mortuus nunc e' cælo, q̄ uiuens quisq̄ in terris prodesse.

INCIPIT VITA SANCTISSIMI CONFES-
SORIS NICOLAI, COGNOMENTO
MAGNI, AC MYRENSIS
ANTISTITIS ADMIRANDI,
RANDI. FEL-
CITER.

Cap. primum.

A taram rerum scriptores tradunt, Viri-
bem fuisse in terra Lycia nobilem inter
primas, Ei' que si cætera defuissent orna-
méta, quibus tamē plurimis affluebat,
poterat sanē uel hoc uno nobilitari præ-
cipue, q̄ magnum Nicolaum Myrarū
episcopum tulit, Virū profecto, quē in re publica chri-
stiana, nemo prope' sanctorum omnium in omni uirtu-
tū laude facile anteiret. Nā Patarae natū illum cōstat,
& claro quidem genere. Mater eius fœmina fuit san-
ctissima, atq̄ grauis. Patri uero nō tam uitæ splendor, q̄
integritas, nō tam populi, q̄ dei cultus non tam diuitiæ
q̄ elemosyna fuerunt in pretio. Mundi itaq̄ relictis il-
lecebris, nullum erat illis nisi bonarū actionū studium,
atque uoluptas. Hi tanquā lignum plantatum secus de-
cursus aquarū in tēpore suo speciosissimum edidere fru-
ctum, infante uidelicet hūc, cuius cœlestis indoles futu-
ræ uirtutis præfagiū præ se ferret. Illū aut primū mater
pariter, atq̄ postremū tulit. In fœcūda postea cū caris-
simo cōiuge perseverans, sine desperante natura, per il-
los posse huic similem alterū in luce pducere, siue ut pu-
er hic multifariam Baptistæ similem in hoc quoq̄ cum
illo quodammodo conueniret. Ille enim in fœcundæ
matris dissoluit uterum, atq̄ sterilitatem. Iste fœcundæ
matris uterum obstruxit. Sic itaque parentum diligen-
tia omnis, studia, & uoluptates in hūc unum diuinæ or-
nandum, instituendum que sunt collectæ, ut quem car-
naliter genuerāt, spiritualiter educandum, & omnibus

VITA

castissimarum institutionū ornamētis exultum, admi-
rabilem cunctis mortalibus redderēt. Cap. ii.
Infantē autē hūc (q̄s dubitet) ī ipso statim natiuitatis exor-
dio, diuino fuisse numine afflatū, scīficatum q̄, q̄ non
prius uiuere, q̄ deū uenerari, nō prius comedere, q̄ ieiu-
nare cōepit. Cōpertū enim habemus, illū, cū reliquos
dies, noctes q̄ omnes nutricis ubera suggeret crebro,
quarta tamen, sexta que feria nisi semel duntaxat, & id
uesperi quidem, lac uoluisse gustare. Atque hoc semp-
certo, immoto que seruauit ordine, ut nullus posset
blanditiis, nullo nutricis lenocinio, nulla naturæ ne-
cessitate, a ieiunio cōcepto delecti. Quāobrem uel im-
probū quemque bonarum rerum interpretem planē
fateri oporteat, non fortuito illud, aut intemperie sto-
machi factum esse, sed quasi consulto, & dei afflātē spi-
ritu. O miraculum singulare, & inter rara omnium fa-
culorum spectacula, per ecclesias merito decantatum,
& dignum uiuendi principium, cui tam excellens uita
succederet, quando quidem, crescentibus annis, debe-
bat eius quoque uirtutibus tum natura, tum studio &
gratia, partis fieri accessio admiranda. Cap. iii.
Postea enim q̄ e pueritia excessisset, castissimos mores, &
disciplinam ab optimis acceptam parentibus in meli⁹
redigens, ipse quoque suapte natura, & ingenio non
desinebat, uelut generosa quædam, & fertilis gleba
nouos quotidie honestatis, & pietatis fructus edere.
Inde atate poscente, ad capiendū animi cultum, tra-
ditur studio literarum. Vbi tum ingenii magnitudine,
tum uelocitate discendi, breui admodum æuo, multa
ingenuarum disciplinarum scientia imbutus, ab omni
humane laudis cura abhorrebat. A equaliū uero sōda-
litates, conuiuia, consuetudines uitabat omnino, quia
in illis certneret, sicut festiuitatis multum, ita plurimū
esse ītemperantiæ, atque periculi. Mulierum non mo-
do colloquia, uerum etiam conspectum, tanquam ītue-
nilis animi pestilentissimam labem fugiens, totum se
honestati, pudiciitiæ que addixit. Libidinum uerō, &

.B. NICOLAI

carnis incendia, quibus æstare plerique omnes adole-
scentes solent, quotidiani labores, Ieiunia, uigiliæ ex-
tinguebant. Talibus instructum artib⁹, totum sese ac-
cepimus ad Christi seruitium contulisse. Schola illi
erat, ac diuersorium dei templum, ut se dignum para-
ret templum, in quo deus ipse pernox, & per dius habi-
taret. Neque bonarum disciplinarum studia aut legen-
do, aut audiendo, aut meditādo intermittebat. In qui-
bus tantum excelluit, quantum magno futuro antisti-
ti opus erat. Sed quo uita recta, doctrinis omnibus lon-
ge maxime præstabiliore est, eo plus in cōponēdis, for-
mandis que moribus nauabat operæ, ac laboris, quo iu-
uenilis, fluctuantis que ætatis inconstātiā senili qua-
dam firmaret grauitate. Quem enim admodum non
illud senium laudamus, in quo nō emineat par senio,
& annis modestia, sic etiam solemus iocunde admirari,
multa que laude dignā existimare adolescentiam, quæ
planē didicerit eiuscæ ætatis compescere motus, & se-
nectutis grauitatem, ac molestiam retinere. Est enim si-
iuentus in sene turpis, ita pulcherrima quidē in ado-
lescente senectus. Cap. iiii.

Habuit autem Nicolaus auunculum nomine Nicola-
um, a quo nunc nostrum, arbitror, id nominis usur-
passe. Is cum nepotem animaduertit religioni, & sã-
ctimonix deditum, mundo se penitus abdicasse, paren-
tes hortatur, ut adolescentem sacerdotilibus sacris ini-
tiani permittant. illi in sententiam uenere faciles. Cur
enim gratos homines pigeat reddidisse, qđ gratis ac-
ceperint, & fidelium more debitorum æs alienum, cū
ipsa etiam usura persoluere. Nam in ueteribus memo-
riis scriptum inuenimus, Nicolai nostri parentes ali-
quandiu steriles, & propemodum de sobole desperan-
tes multa prece, & lacrymis a deo hūc filium impetras-
se, atque illum propterea deo, qui dederat, reddidisse li-
bentius. Perhibent autē auunculū, sancto afflatum spi-
ritu, de nepote uaticinantē præcuisse in illo cœlestiū
donorū redundantiam. Cū enim initiaret, ad astantes

conuersus, nouū, inq̃t, fratres, terris solē oriri uideo, & humano generi grāde solatiū cōparat. O gregē felicē, q̃ hūc sibi pastore sit habiturus. Nūc enim uidebitis, errantes oues ad pietatis pascua reuocantē. Hūc periclitātibz salutē, calamitosz opem, laborātibz præbere quierem. Neq; secus, atque iste prædixit, omnia euenisse insequens sermo docebit. Nulli autē mortalium admirabile uideri debet, uel nepotis præclara facinora, usque adeo mundum illustratura, sui splēdoris uatem aliquē habuisse, uel auunculum prophetandi spiritū meruisse, quem admirādā uitæ integritas, ecclesiæ iudicio inter cœli sydera collocarit. Nā duos fuisse Nicolaos cōstat, auunculum illum, hunc nepotem, Sanctos ambos, episcopos ambos, illustres ambos, q̃q̃ longe illustrior quidem nepos est habitus, is, cuius nunc uitam, & facta cōscribimus, cuique propterea Magno cognomen fuit. Igitur factus sacerdos, morum & uitæ sãueritatem pariter cum dignitate augendam putauit, naturæ sapiētiā imitat⁹, quæ arbores ipsas, quo se celsius in cœlum tollunt, eo altius demissis in terram radicibus, firmiores reddit. Sacerdotii autem, quis dubitet, solidissimas esse radices, integritatem uitæ, misericordiam, pietatē, continentiam, sobrietatem, reliquasque uirtutes id genus, quib⁹ potissimū propius ad deum acceditur. Itaq; corpori suo bellum indicit, non q̃ illud necaret, aut cōtereret, sed q̃ domitum, & omni petulantia exutum, redigeret in seruitutem. Igitur somno, & quotidiano cibo, q̃tum ratio permittebat, detrahit, ieiuniis, nocturnis, que uigiliis solito plus indulgens, uino parcissimo utebatur, sæpius aqua sola contentus. Veste si non fordidā, ut hypocrita, & uanus ostentator, nullo tamen cōspicua luxu deinceps est usus. Crebrior illi fuit ad delubra aditus. Nulla penitus nisi sacrarum literarum lectio. In uultu, & gestu modestia maior. Sermo rarior, & grauis quidē, & qui nihil haberet inanitatis & fuci, ut his præditus ornamentis uideretur in corpore mortali immortalium uitam degere.

per id autem tēporis Nicolaus auunculus templū nobile sub sacræ Syon nomine struit, ei⁹q; pari dignitate monasterium addit. Cui, cum de præficiēdo gubernatore pro rei amplitudine cogitaret, uisum est id negocii nepotis curæ, sapiētiæq; cōmittere. Tum ut admirabiles eius uirtutes usu, & exercitatione uegetiores redderet, tum quia nemo erat in prōptu, qui re illā aut sapiētius, aut sanctius, aut diligentius gubernaret. Nepotē itaq; præfecit, ei⁹q; plurimos præstantes adiūgit monachos, ut uelut in re militari & imperatorē exercitus, & exercitū impator pari uirtutū cultu, & uolūtate haberet. Hoc itaq; munus ita Nicolaus administrauit, ut dignitatem monasterii gubernatoris præstantia facile superaret. In eo⁹q; perstitit, quoad ipse uisendorum sacrorum locorū gratia in Palæstinā est profectus. Quod iter paulopost plusculis attingemus. Sed me iam uideo de narratiōis semita declinasse. Prius enim q̃ de monasterio dicerē, erat de parentum interitu, & hæreditatis distributione dicendum, quem locum nunc paucis absoluamus. Parentes eius in illi⁹ pestilentia uastitate, quæ Lycia ea tēpestate depopulata est, intra triduum morientes, hæredem illū testamento instituunt, Quorum mortē omni officio, ac pietate ita est prosecutus, ut nihil omitteret, quod ab amantissimo filio parentibus optimis præstari par sit. Hæreditatem igitur adiens, & non tā possessorē se, q̃ hæreditatis dispensatorē relictū intelligens, cœpit, non quo modo patrimoniū augeret (id quod pleriq; omnes mortales factitant) cogitare, sed quo pacto patrimonium seminando, uberiorem sibi frugem in cœlo colligeret. Quid enim aliud agat uir constans, & sapiens, qui ab ineunte ætate funditus ex animo terrenas eiecerat cupiditates, nisi ut duriorē iā ætatē cōtemnat, quod teneris annis animo magno, & excelso contempserit, ne uitæ præclara exordia a succedētis ætatis actibus dissentirent. Itaque nō ad congregandas diuitias, sed ad congestas dispertiendas animum appulit, ut nil aliud patula manus q̃ egenum, & pauperem co-

gitaret. Cæterū quædam modum tellus ipsa omnium lōge liberalissima herbis, frugibus, arboribus ue sic alimēta, atq; uitæ præsidia porrigit, ut nemo quidē omnino id sentiat, Ita noster hic egenorum alumnus clam quidem, & nullo sciente mortalium, misericordiam suam incredibili studio, in pauperes exercebat, Cuius reliquas elemosynas intelligemus facilius, si hoc unum ē pluribus celebre illius factum subiiciamus. Cap. vi. Fuit Patara uir genere nobili, qui (ut fert humanæ felicitatis fragilitas) ab honoribus in contemptum, a diuitiis in egestatem deciderat, Ei erant tres filia corporis, formæque uenustate, & morum elegantia lōge præstātes, uirgines omnes, & quarum ætas (si patris calamitas non obstitat) nuptias flagitaret, Has inops pater omni rerum egestate calcatus, non modo uiro tradere, sed ne alere quidem quoquo pacto poterat, neque spes ulla miserū hominē solabatur, qua quotidie crescētis inopiæ uim perferret. Heu rem dictū scēdam, heu quo mortalium mētes insuperabilis uis egestatis impellit, Tetrū, atrox, immane facinus, patrem paternæ pietatis memorem ne, an immemorem potius dixerim, exagitat filiarum decus, ac pudicitiam deserentem, ut natis esurientibus nō deesset, cœpit enim de illarum uirginitate alienæ prostituenda libidini, cogitare, ut turpissimo, & flagitioso quæstu, uitam pereuntis familiæ tueretur. Iam uesana fames reluctātem patris animum ægre perfregerat. Iam crudele, & humanis indignum luminibus spectaculum parabatur. Quid enim tam ualidum est, tamque munitum, quod necessitas non prosternat? Sed affuit de cœlo miserator dominus, qui escā daret timentibus se, Qui patris in filias inuitam crudelitatem non pateretur, Qui uirginum castissimas lacrymas miseratus a tam scetido flagitio liberaret. Sed quo pacto id facies dulcissime deus, uniuersæ misericordiæ pater, & fons, aut quo ministro auxilium tuum oppressæ familiæ porriges? Angelum profecto tutē tibi Nicolaum delegisti, quo nemo mortalium esset, qui tua

iussa meliori aut studio, aut consilio, aut pietate perficeret. Tua igitur miseratione factum est, ut crudele consilium famulus tuus, nescio quo, nisi te uolente, sentiret, cuius animus, tum rei atrocitate, tum insita pietate commotus, in auxilium periclitātum totus accingitur. Stimulabat misericordem animum esurientis familiæ lacrymæ. Stimulabat castarum puellarum prostituenda uirginitas. Stimulabat amantis patris misericordia, qui in pudicitiam inuitus agebat, ne in uentrem crudeliter agere uideretur. Sed seruus tuus, qua ratione deus impleat præcepta, non uidet, cum enim iubeas misericordes nos esse, uetas tamē sinistram scire, quid faciat dextera nostra. Ardet animus misericordiæ faciendæ studio, sed humanum sui beneficii testimonium refugit. Quippe qui tibi soli benefactorum gratissime retributor placere conetur. Tantum enim uir dei ab omni humanæ laudis desiderio abhorrebat, ut quantum cæteri sua maleficia, tantū ipse iste bñfacta sua cœlare studeat. His agitatus stimulis impiger animus, credo, te domine inspirante, in tempestæ noctis silētio e' strato, piliens, auri haud mediocri pondus sacculo belle insutum, sumit, domo egreditur clanculum, miserandæ familiæ domum tacitus adit, circumspēctat sagaciter omnia, animaduertit tandem, luna ipsa adiuuante, fenestram apertam paululum, ea cubili inseruiebat, in quo infelix pater membra quieti tradiderat. Tunc Nicolaus pulcherrimam sibi a Deo oblatā occasionē ratus, auro per fenestrā immisso, domum se statim proripit. Mane pater, auri comperto miraculo, stupens, cum tanti muneris datorem suspicari non posset, dæmonum eam esse, aut callidi cuiuspiam hominis fallaciā putat, adulterio que credit se lusum auro. Inde cū aurum digitis contrectaret, iamque rei cognosceret ueritatem, incredibili lætitiā gestiens, lacrymas ubertim effundit. Miratur rem, animo uersat omnia. Et cū humanū benefactorē coniectare non posset, in deū hoc muneris transferēs, qd faciā nūc miser, inq̃t, ne tātū bñ

ficii ingratus arguar? Certum est, peccatū meum dilue-
re, & impio me ac nefario scelere expiare. Filiam, in cu-
ius pudicitiam crudelissime sauebā, a foedo periculo
eruiam. Aurum uirginem redimat, quæ meo scelere
auri gratia perdenda erat. Hæc itaque secum reputans,
primam ex tribus filiam honesto marito locat. Nicola-
us nō minus dato, q̄ ille accepto munere gaudens, ubi
uirginem uidet a periculo liberatā, liberabo, inquit, &
reliquas. Auri' que tantūdem noctū, ut antea, per patē
tem fenestram immittit. Diluculo pater, cum secundū
aurum inuenisset, uix sui compos humi supplex sese p-
sternit. Tum ora, pectus'q; largis irrigās fletibus, Deus,
inquit, misericors, esurientiū liberalis alūne, fac (qua-
so) domine, ut sciam, quo ministro tu flagitiorū meo-
rum periculum sustulisti, ut te domine in illo laudē, te
in illo magnificem, te in illo contempler, Domine, qui
me iam pridem sanguine tuo redemisti, & nunc auro
pereuntem familiam redimis. Ostende mihi dispensa-
torem hunc tuum, & angelum profecto in tectis, cuius
ope ecce secundam quoque filiam, diabolo crudeliter
maritandam, sancto connubio honestabo. Hæc cum
dixisset, non prius destitit, q̄ alterum quoque generum
sibi affciuit, nec minore certe gaudio duplicis coniugii
celebrati, q̄ spe tertii quoque propediem celebrādi. Tā
enim tantum sibi de dei misericordia pollicetur, ut se
se putaret tertiæ quoque filiæ dotem tenere manibus.
Ita ab inferno ereptus homo noctes, dies'que perpe-
tuos, ereptoris sui desiderio estuabat. Statuit'que no-
ctes in somnes per excubias ducere, quoad quis nam
esset hic exploratum haberet. Nec minus admirabilis
noster, tertiam quoque filiam nuptiis tradi cupiebat.
Profunda itaque nocte ueniens tacito (ut assolet) pe-
de, per eandem fenestram tertiam introiecit dotem.
Ac peruigil pater decidentis auri strepitu monitus,
quanta potest pedum uelocitate prosihiens, Nicola-
um tandem fugientem assequitur, comprehendit,
tenet, atque illius pedibus aduolutus redemptorem

suum, ad iutorem, saluatorem pereuntium animarum
flens, gaudens'q; cōpellat. Nisi enim miserationes tuas,
inquit, misericors excitasset dominus, dudum iam pe-
rierat infelix cum tribus infelicio ribus natis pater,
sed clementissimus dominus per te saluauit nos, & a
crudeli peccati casu liberauit dominus, suscitans ino-
pem a' terra, & de stercore errigens pauperem. Talia la-
crymantem, beatos'que osculantem pedes, Nicolaus
ægre compescuit, qui cum beneficium suum, quanta
potuit humilitate attenuasset, multis tandem adiuratio-
nibus, ut rem nulli mortalium patefaceret, frustra pre-
catus est. Vna igitur hæc ex innumeris ppe misericor-
dis hominis huius elemosynis. Quod si reliquas quoq;
recensere pergemus, quoties indigentibus opem tulit,
quoties pauit esurientes, quoties alieno grauatos ære
leuauit, immensi prope modum laboris id fuerit.

Cap. vii.

Postea uero q̄ perfecta iam, & absoluta uiri uirtus illum
maiori dei familiaritate dignum effecit, cœpit eum so-
litudinis cupiditas ingens, In eo'que desiderio diutius
immoratus, statuit tandem ab omni hominum cœtu
secedentem in abditam aliquam eremum sese recon-
dere, ut remotior mundo, deo fieret propior. Eremitus
enim quietis atque trāquilatatis animi optima parens,
& nutrix, comes uero atque tranquillitas cogitationū,
diuinæque contemplationis fructifera radix, certāque
pronuba cum deo coniugii spiritualis. Itaque cum ue-
teri uisendæ palæstinæ desiderio teneret, ubi Saluator
noster ante Crucem inter mortales uersatus est, nauim
in Aegyptum redituram conscendit, ut inde ad loca
sancta profectus, solitudini se deinde dicaret. Sed palæ-
stina, & eremo intermissis, nauigationi ipsi paululum
indulgeamus. Igitur e' portu tranquillo cœlo soluen-
tes recta in Aegyptum enauigant, cum autem docti
nautæ nihil aduersi suspicarentur, quos tamen diutur-
nus usus futurarum tempestatum præscios solet facere,
Nicolaus illis horrendas uentorum, turbinum'q; pro-

VITA

cellas imminere prænuñciat. Et enim uidere se, ait, hu-
mani generis hostem iratum, nauim stricto gladio in-
gressum, atque rudentes, omnia que simul mali, & cla-
ui retinacula concidere cupientem, molientem quena-
uim, quasi rapidis uorticibus circūactam, in profundū
cum uiris ipsis demergere. Vix ea fatus erat, cum de re,
pente, quasi signo dato uehemens, atra que uis tempe-
statum exoritur. undique horrēdo fragore erumpunt
turbines. mare uertitur funditus. tollūtur fluctus in cœ-
lum. trepidi nautæ subito metu perterriti ad genua se
Nicolai prosternunt, Orant miserere, periclitantibus
opem ferat, Dei auxilium pro se imploret, quibus nul-
la reliqua sit spes salutis. Tunc uir dei confidere illos iu-
bet, ac breui hoc periculo liberatum iri, modo iactent
spem suam in domino, qui saluos facit sperantes in se.
Post cum paululum orasset (mirabile dictū) sedātur flu-
ctus. turbines in leuem aurā dissoluuntur. lux atram ca-
liginem dissipat, & iam undique læta, tranquilla que
pereuntibus dies redit. Tum nautæ a lacrymis in gau-
dium uersi ex animo gratias cum deo, tum admirabili
famulo eius habere farentur, duplici uiri admiratione
commoti, q̄ & futurum prædixisset periculum, & præ-
sens tam facile substulisset. Auxit autem illorum admi-
rationem insequentis quoque rei miraculum. Conscē-
derat nauta supremum antēnæ cornu, ut solutos carba-
si funiculos religaret, Is dum incautior descendere per-
git, & manus illum falleret, magno lapsu super nauis ta-
bulata corruit, contusum corpus iacet exanime, & si-
ne dubio e uita migrat. Tum Nicolaus misericor-
dia uehementer motus, defixis in cœlum luminibus,
orauit intentius. Inde rediens, & primum cœpit illum
lacrymans contractare, mortuus quasi e leuissimo so-
mno excitatus resurgit, & corpore ut prius integro ad-
obeunda munera nauis redit. Post hæc, uir dei pande-
re illōs uela iubet. Illi toto sinu flantem a tergo Corū
accipiunt, nec prius illos felix deseruit aura, q̄ Alexā-
driā adducti sunt. Ibi nautæ peruulgatis, quæ uiderāt,

.B. NICOLAI.

miraculis, ciuitatem incredibili huius uiri uisendi stu-
dio excitant. Hic bone deus multa per seruum tuum
mirabilia Aegyptiis ostendisti. Et erat operæpretium
magnalia illa tua domine uirtutum singula recensere,
nisi hoc esset negotii nimis longi. Magnus & enim fa-
ctus agrotantium hominum ad eum concursus, ma-
gnus calamitosorum opem petentium, magnus ab im-
mūdis spiritibus uexator, magnus mœrētium, & infe-
stis fortunæ casibus laborantiū. Sed quis, donor largi-
tor deus, quis, inq̄, ager non sanus abscessit? Quis mœ-
rens nō lætus? Quis arrepticus non mundatus? Sed
quid hæc ad te domine, qui fecisti cœlū, & terrā in in-
tellectu? Non tuā igitur incōprehensibilis deus omni-
potētiā admiramur, sed ministrū hunc tuū, quem suæ
uirtutis merito uiuentē, mortuū q̄ p̄ oīa sæcula nouis
quotidie signis clarescere uoluisti. Hūc iure miramur,
hunc uniuersus orbis imortali gloria dignum laudat,
& extollit. Tua tamē hæc laus ē dñe, q̄a sine te laus ista
nō eēt. Sed iā reliquū itineris absoluam. Cap. viii.
Ex Aegypto itaq̄ soluens, & in palæstinam (ut cōstitue-
rat) ueniens, ascēdit in Golgotha, ubi pro salute gene-
ris humani Christi patibulum fuit. Inde cū ad diuinæ
crucis lignū uenerādū incederet, & nox illū intercepis-
set, ferūt tēpli fores tūc clausas uenienti ultro cū fractis
uestibus patuisse. Nec mirum id quidē, quippe cui cœ-
li ipsius patebāt portæ. Nō enim caruit cumulata mer-
cede ista, p̄fectio, uberiorē enim spiritus scī grām, maio-
ra q̄ deinceps omniū uirtutū, atq̄ signorū dona perpe-
tuo eū habuisse accepim⁹. In palæstina itaq̄ quātū par
fuit morat⁹, in solitudinē sese colligere parat. Carterū
dñs, q̄ ciuitatē supra mōtē positā abscondi uetat, & ardē-
tē lucernā poni sub modio, illi p̄ uisum semel atq̄ ite-
rū iperat, ut ad oues, quas reliquerat in Syon, cōfestim re-
deat. Quod ubi diuinū id eē mādātū māifeste deprehē-
dit, seipsū abnegās, colla ipiger diuino iugo submittit.
Nauē alexādrinā conduxit pretio, cū quæ e Palæstina
in Lyciam remearet. A st eū improbi nautæ dolo falle-

VITA

re aggressi suæ prope' dederunt pœnas improbitatis. Nam sumpta mercede, cum e' portu soluisent, nō quo pepigerant, sed Alexandria proras obuertunt. Iam erat in conspectu patria illorum tellus, cum repens exorta procella, clauo, antenna' que confractis, ultimum illis exitium minabatur. Tunc nautæ cōscii perfidia suæ ignosci sibi postulant, & supplices, ut deinde pro sua exoret salute, magno flagitant studio (miram dictū rē) uix illi sermonem compleuerāt, cum subito uis omnis tam sæuæ tempestatis compressa resedit, & naui, nouis surgentibus austris, in Lyciam pulsa applicuit. Descendens itaque Nicolaus sese ad monasterium confert. Quod auunculus eius (ut pauloante dicebamus) sub nomine sacrae Syon, magnis ædificarat sumptibus. Eum fratres incredibili gaudio excipiunt, amplectuntur, osculantur, & quasi angelum a deo sibi redditum, uenerantur. Hunc sibi locum Nicolaus, quasi tranquillum aliquem portum delegerat, in quo a' turbulētis mundi actionibus ad contemplādam futuræ uitæ felicitatem conuersus, deinceps quieturum sese sperabat. Sed breuis admodum ea spes, ea que quies fuit. Non enim passus est, qui omnia sapiēter gubernat deus, ut locupletissimus iste omnium uirtutum thesaurus humi lateret, de fossus, ex quo erat futura sæcula innumeris beneficiis ditaturus. Voluit enim, ut magnum hoc lumen, quod ipse immensa sua accēderat prouidētia super magnū, erectum q; candelabrum suis radiis uniuersum orbē p' sæcula illustraret. Itaque dum in secretiorem aliquando locum sese orandi, contemplandi que gratia, uti insueuerat, recepisset, uox eum de cœlo alloquitur. Nicolae ad mūdi, inquit, palæstrā tibi redeūdu est, si meā coronam expetis. His uerbis exterrito, cogitanti que, quid nam uox ista portenderet, Iterum uox eadē acutus intonans, Nicolae, inquit, non hic est ager, in quo fructum, quē ex te flagito proferas. Ad homines redi, ut in te nomen clarificetur meum. Tunc hac uoce Nicolaus plane sibi imperatum a Deo intelligit, ut relicto ocio

.B. NICOLAI.

ocio, ad deferendum miseris mortalibus, quam possit opem, redeat. Hic cum deo parendū existimaret, diuq; secum uersasset animo, in patriam ne, ac inter notos, an alio terrarū orbe sese habitaturus reciperet, fecit tandem humanæ laudis odium, atque contemptus, ut neglecta Patara, & suis Myras, ubi nemo quisquam illū nouerat, commigraret.

Cap. ix.

Forte autem fortuna per eos dies Myrensis pontifex e' uita migrarat, cuius rei gratia (quoniam ea ciuitas Lyciæ Metropolis erat) puiciales episcopi, quos suffraganeos uocant, frequentes illo conuenerant, ibi de sufficiendo antistite actum est. Tum diuino operante spiritu, incredibilis quædam cupiditas cœpit nō episcopos modo, uerum etiam uniuersum clerum, ut sanctissimū, atque ornatissimum aliquem præsulem sedes illa pro sua dignitate, amplitudine, atque gloria consequeretur. Quod tam & si multi præstantes uiri nominabant, non tamen unusquisque facile ostendebatur, in quem huius concilii suffragia consentiret. Ita cum uaria (ut in conuentibus hominum fit) studia eorum essent, uaria' que sententiæ, placuit tandem, precibus, omni' que supplicationum genere orari deum, ut reuelaret, quis nam esset huic obeundo muneri deligendus. Magno studio diutius oratum est, nec ieiunia etiam, nec pleraque pietatis opera defuerunt. Tandem de cœlo dominus, non tam precantium meritis, aut sedis dignitate, q; huius imensi luminis patefaciendi gratia, uoces eorum exaudiuit. Præficiendum que antistitē uni ex suffraganeis episcopis, uenerando senio, & uita præstabili reuelauit, hoc pacto. Huic enim ante lucanam cum cæteris episcopis orationem facienti, apparuisse quendam ferunt, habitu angustiore q; humano, ei' que imperasse, ut ab oratione confestim ad templi excubias se conferret, & quem primum in templum uenientem depren- disset, illum esse, ad quem diuino consilio episcopatus, & ecclesiæ gubernacula deferantur, homini que Nicolao nomen esse. Hæc iste cum cæteris episcopis nūciaf

set, uisum est omnib⁹ ita fieri, quēadmodum episcopo sanctissimo reuelatum fuerat. At nequa posset humana suspitio dei uoluntatem labefactare, omnis que tolleretur huius rei in fraudem nunciandæ occasio, decretum est, ut nemo quisquam omnino de tēplo ante rei finem egrederetur. Tum omnibus ad orationem conuerſis, hic unus ad exequenda dei mandata pro templi foribus excubat. Habebat suspensos omnes (ut est humanus animus sollicitus futurorum) huius tātæ rei, diuini que indicii expectatio. At Nicolaus media nocte ad confitendum tibi clementissime deus de more surrexerat, ignarus certe uoluntatis tuæ, cui tamen se totum addixerat. Et cum in tuis laudibus (ut solebat) nocturna silentia absuſiſſet, anteq̃ primos radios rutilans aurora diffunderet, ortum que solis ægris mortalibus nunciaret, in templum, te inspirāte domine, securus ire pergit, quo cum primus omnium aduenisset, explorator iste diuinorum iudiciorum ingredienti Nicolao templi uestibulum, siste gradum, iquit, fili mi, dic quæso, quis es, quo'ue nomine uociteris? Tum uas istud electionis nil tale suspicans, mansuete, uerecunde que peccator, inquit, sum, & seruus inutilis, nomine Nicolaus. Tum ille uultus, & morum grauitatem, uerborum que modestiam conspicatus, & uiri præterea nomen sibi cœlitus designatum, non dubitauit hunc illū esse, quem diuina uisio, futurum episcopum prædixisset. Non erat enim nescius, in quos soleat deus respicere, in māsuetos uidelicet, & humiles corde. Itaque incredibili plenus gaudio, sicut qui inuenit spolia multa, aut in absconditum agri thesaurum incidit, sequere me, inquit, fili mi, & apprehēsum dextera ad reliquos introducit episcopos. Illi audita re, nouum episcopum non humano certe, sed planē diuino suffragio declaratū, insolita quadā ueneratione excipiunt, uenerātur, deoque laudem, & gloriam decāntantes, i medium templi statuunt, non tam reluctantem, q̃ noui huius uelut prodigii stupore uix compotem sui. His continuo promul-

gatis (quid enim est ocius fama rerum, præsertim admirabilium) ad tantæ rei spectaculum innumerabilis populus confluit multitudo. Tum surgēs episcopus ille, qui uisum habuerat, docet, q̃ cari habēdi sunt, q̃ ue a' populis honorandi rectores animarū, illi præsertim a' quib⁹ iuste, sacte, humane q̃ gubernarent, nihil q̃ propemodum felicius esse illa ciuitate, cui istiusmodi antistitem habere cōtigisset, propterea lætari oportere Myrensem populū, & deo per q̃ maximas habere gratias, qui eum esset præfulem consecutus, a' quo plane sperare liceat quicquid ab optimo, atq̃ sanctissimo pontifice expectari par sit. Neminē enim dubitare oportere, hūc uirum esse omniū uirtutum arcam atq̃ thesaurum, & iocundissimum spiritus sancti diuersorium, qui nō humano cōsilio, nō episcoporum suffragiis, non cleri, aut populi electione, sed sola dei miseratione sit pōtifex declaratus. Inde oībus quēadmodū euenerant, accurate expositis, abire illos læto aīo iubet, & gratias unumquemq̃ deo pro immortalī, ac inæſtimabili beneficio reddere, se cum cæteris episcopis ad unctionem nouicii pastoris ituram, quem spiritus sancti digitis inunctum manifeste iam perspiciant. Cū dicendi episcopus finē fecisset, uniuersus hominū cœtus in lætitiā, lacrymas que pfusus discedit. Synodus frequēs ad noui præfulis unctionem cōuenit. A quo magno tandē labore impetratum est, ut se pateretur iungi, tum magistratus magnitudine, tum uiriū suarum, ut ipse putabat, imbecillitate deterritū, q̃q̃ dei hoc esse imperium multifariā planē cognouerat. Quo igitur die Myrensem thronum cōscēdit, secum ait. Hic dies Nicolae, hic locus mores alios affert, iam non tibi, sed aliis est uiuendum, quandoquidem aliis uiuere, hoc est profecto sibi ipsi perq̃maxime uiuere. Iste cum sibi uideretur cleri, populi que uita partim corrigenda, partim tollēda esse, nō soli deo, ut ante, sed hominibus quoque uitam suam palam faciendam esse putauit, ut illi exemplo sui facerent, qd̃ prece, aut imperio, aut ratiōe fortassis facere noluiſſet.

VITA

Erant eius pristini mores, ut iam expressimus, absolutæ uirtutis, & formæ, atque accurata quadam castigatione compositi. At quoniam alia est priuati hominis ratio, alia magistratum gerentis, uitam omnem, moresque, pro magistratus dignitate, transformandos esse putauit. Igitur in omni corporis cultu, maiore quàm ante incuria, & negligētia fuit. Nihil erat in eo uenustū, nihil elegans, nihil accuratum, præter mores, uiuēdi quæ disciplinā. Vestis plus solito uilis atque neglecta, in qua nullus esset omnino nitor, aut fastus, sed castigatæ potius humilitatis, & modestiæ significatio, nec enī alio quouis pacto poterat sapientius, aut facilius sacerdotum in uestitu luxuriem amputare. Nam quis tam impudens fuerit, qui priuatus pretiosam, & nitidam uestem nō erubescat, cum magistratum amplissimum uiderit uulgariter, & negligenter indutum? Ego præterea sic arbitror indumentorum splendorem hunc, & plus quàm regium luxum, quo nostri antistites nunc utuntur, aut nullis ecclesiasticis, aut his solūmodo magistratibus cōuenire, quibus nulla excellens uirtus auctoritatē uendicet, aut uenerationem, ut quod propria luce non possunt, externo fulgore oculos uulgi perstringant. At in quo uniuersæ honestatis, ac modestiæ eluceat species, maior certe gloria est, atque hominum admiratio ex ueste uulgari. Semel edebat quotidie, & uespri quidē, ut publicis negotiis, quæ pro magistratus amplitudine magna erāt, multa quæ, diem licentius cōmodaret. Nec cœna tamen publico uacabat munere, quandoquidē triclinium eius suo consilio, aut ope indigentibus patebat semper, & cœna sæpius pro negotiorum opportunitate intercedebatur. Cibus erat eiusmodi, qui ad ieiunitatē, & abstinentiam, quàm ad saturitatem potius inuitaret. Carnes ab ineunte ætate ita dimisit, ut illas nunquam in omni reliqua uita resumpserit. Non plus uno ferculo cœnauit unquā, nisi hospitum gratia, quorum dignitas, aut affluentior escam, aut delictiorem expeteret. Nūquā sine sacrorū librorum lectione cœnatum est. Post

.B. NICOLAI

epulas uero grauis aliquis sermo sanctissimo, atque doctissimo conuentu dignus inducebatur. Nam sacerdotes aliquot eruditione, & uita probatos, perpetuos sibi cōuiuas delegit, a quibus suauiore aliquo animi cibo aleretur. A mensa in cubile semisatur sese recipiens, totus in cœlestium contemplationum campū diffundebat, & animū diurnis, alienis quæ curis distractū, nocturna meditatione collectū refouebat. Cum quæ inter has delicias aliquantum noctis absumpisset, membra tandē humi demissa, somno tantum indulgebat, quantum ad preteritū diei labores sat putabat. Inde surgēs socios aduocabat, quibus cū antelucana oratione resumpta, inter psalmos, & hymnos aurora expectabatur, tū una cū sole in templum prodiens diuina exolvebat officia, a quibus ad pascendū, curandum quæ gregē reliquū lucis accomodabat. O antistitē admirandum, & ab ecclesia merito Magnū cognominatum, qui utramque uitā ita cōplexus est, ut nunquā a diuinarum rerū contemplatione negotium, aut a negotio contemplatio laederetur.

Cap. .x.

Ut autem suorum morbi facilius sanarentur, medicos ad eam rem præstantis magno studio undique cōquisiuit. Nā primū omniū id curauit, ut unaquæque ex suis ecclesia eius generis rectorē haberet, a quo exēplo, atque doctrina, atque studio uitia populi tollerentur, prauī corrigerentur mores, uirtutum, atque religionis cultus induceretur. Iis medicis utebatur, ab iis discebat quotidie, si quid insigne in animis, corporibus uel uspiam locorum suorum esset, quod suum auxilium, aut præsentia flagitaret. Incredibile autē ē, quāto studio, & charitate opem suam quoquo modo laborantibus impartiebat. Non labores ulli hominem fatigabant, nō sumptus deerat, quo oppressos aliqua siue corporis, siue animi mole leuaret, animo grauius laboranti medēdo erat impiger iste, & longo, si oportebat, confecto itinere accurrebat. Iacebat quispiā ægroto corpore paup, & egenus. Nunquam, quantum necesse fuerat rerum, & pecuniarum,

in hominis auxilium defuit. Non enim a' Myrēſibus tantum, uerum & a uicinis urbibus, haud parum argenti in elemofynas diſpartiēdi quotidie ferebatur. Quod ſi neceſſitas aliqua occuſſiſſet maior, q̄ ut ei poſſet præſenti pecunia ſubueniri, ab diuite aliquo miſericorde, quos multos habebat in promptu, pecuniam uel mutuo, uel dono accipiebat. Nam præter neceſſaria corporis operimenta, & ſuppelleſtilem tenui uitæ per opportuna nihil ei reliquum erat, quod uel pignori, uel uenū poſſet dari. Nam etiam, quos legebat liberos, mutuo petebantur. Ita ſemper uoluntariam paupertatem omnibus diuitiis facile antetulit. Hoc autem elegans in eo, atque præcipuum fuit, q̄ cum perſacilis eius ad omnes, & omnium item ad eum accēſus eſſet, amplitudinem tamen, & dignitatem magiſtratus ita retinuit, ut dign⁹ pro ſua gravitate uideretur, qui nō modo Lyciam, ſed multas quoq; prouincias gubernaret. Habebāt Myræ nobiles quaſdam matronas uita moribus, & religione præſtantes, quæ ſe totas ad miſericordiæ cōtulerāt ſtudia. Iſ Nicolaus (quoniam ſexus iſte ad eiꝰſmodi obunda munera uidetur impigrior) quaſi exploratorib⁹, & miniſtris utebatur, quibus uinctis ægrotantibus egenis, indigentibus omnibus opem ferret. Necei deerāt graues aliquot ciues, a' quibus diſceret, ſi quid in ciuitate fieret tum publice, tum priuatim, quod ſua, ſui que magiſtratus cognoscere intereſſet, ut ea cogitatiōe poſſet aut naſcentibus malis occurrere, aut iam natis remedium adhibere. Haud multo autem poſtea, q̄ episcopatum inſiuit, prouincialem habuit ſynodum, in qua pleraq; multa, tū ad dei, tēplorumq; cultum, tum ad uitā, mores que cleri decreta præclare, & ſapienter inſtituit, partim uetera corrigendo, antiquando ue, partim noua condendo, quibus uniuerſa prouincia Lycia uteret. Atque quotannis prouincialia concilia, quoad uixit, Kalendis ſeptembribus conuenere, in quibus de inſtitutis, ac diſciplina cleri, de q̄ omni eccleſiarum ſtatu accuratiſſime agebatur, nec improbis cēſuræ, ac pœnæ

deerant, nec bonis faces, quibus ad meliorem uitam accenderentur. Initio autem magiſtratus ſui ferunt, cum exoluendi officii, debiti que reddendi magnitudinem formaret, eum lacrymis, & gemitu deum ſapius intenſiſſime deprecatum, ut ab ſe intolerabilem hanc molem tolleret. Nam cum hinc animaduerneret de ſingulis ſibi ſubiectis, qui innumerabiles prope erant, ſibi reddendum eſſe rationem, illinc uires ſuas, quanq̄ erant magnæ, ualidæ que, nihil pro ſua humilitate exiſtimaret, in deſperationem ſatiſfactionis adductus animo incredibiliter angebatur, atque ſapius ob id, cum uberes lacrymas effuſiſſet, uocem tandem audiuit de cœlo in hæc fere uerba, Ne timeas Nicolae, ut a' me, mea negocia fideliter gerens, ingrate deſtituaris. Hac uoce maxime recreatus, & ſpem ſuam omnem in deū cōiiciens opē ſibi a' deo pollicebat, ſed ita pollicebat, ut oīa tamē a' ſeipſo petenda putaret, quæcunq; opa, & cōſilio præſtare potuiſſet. Sciebat enim deū eos nō iuuare ſolitus, qui ſeipſi negligenter deſeruiffent. Itaq; uires ſuas omnes tum animi, tum corporis ad gerendum id negotii explicauit, quas cum (ut dicebamus) imbecillas exiſtimaret, duos ſibi quaſi conſiliarios adiūgit, Paulū uidelicet Rhodium, & Theodorū Aſchaloniſtam, uiros in omni græcia celebres, & quibus explorata uirtus, atque doctrina, & diuturnus præterea rerum uſus auctoritatem pepererat. Horū fide atque conſilio priuatim, publice que plurimum utebatur, a' quibus ita ſciebat ſe diligere, ut nihil illi magis in eo cuperent, q̄ ut deo placeret q̄ maxime. Ad eorum itaq; ſententiam, quaſi ad fidele aliquod ſpeculum proprios ornabat mores, & ad magiſtratum aptos accōmodabat. In obeundis inſuper episcopatus negociis, ſi quid paulo difficilius iudicandum, agendum ue accidiſſet, hos ſibi continuo adhibebat, cum quibus de re ipſa ſtatuere-
retur.

Cap. xi.

Interea uetus humani generis hoſtis ira creſcentis chriſtianæ religiōis feroces aīos Dioclitiani, Maximiani q̄

VITA

solito atrocius instigat, crudeliorem, que q̄ antea persecutionem parat. Veniunt itaque ab Imperatore edita in omnes, qui christianam fidem profiteretur, quibus carceres, tormenta, uincula, postremo truculenta nox indicebatur. Hæc cum Myris publice legerentur, aderant pariter Imperatorii carnifices, christianis non obtemperantibus extrema omnia minitantes. At contra Nicolaus pastor intrepidus, acerrimus, que christiani gregis propugnator fidelibus omnibus clypeū se se præstat, & Christi fidem, quanto potest ardore, ubi, que intonat, liberi profecto, atque sanctissimi pastoris officio fungens. Tum urbis præfecti ægrefcentes, contemni ab eo regia mandata, illi, nisi desistat, decernunt supplicia. At Nicolaus (per q̄ erat enim martyrii cupidus) contemptis minis, acrior tum insurgens, tandem uinctus in lōginquas custodias abducitur, in quas & christiani multi ex uariis ciuitatibus erant coniecti. Vbi non parum æui omnibus incōmodis captiuitatis affectus, tanta mentis constantia, ac firmitate fuit, ut eum inter delicias uitam degere arbitreris. Nec exemplo modo, uerum etiam assiduis cohortationibus imbecilliores adiuuabat socios, Et uelut agricola bonus teneras plantas religionis, & pietatis rinulis irrigabat, ut eorum radices infertili, stabiliq̄ solo defigeret. Robustiora uero pectora ad martyrium inflammare, ardorem illis, & spiritum addere, q̄ speciosa esset in conspectu domini mors sanctorum eius, disserere, & prædicare quotidie, nil, que omittit, quo illi cello firmo, que animo breuem hanc, miseram que uitam pro beata illa & immortali contemnerent, non cessabat.

Cap. .xii.

Interea uero benignus dominus de cœlo suum populum miseratus, qui solem post tenebras, & post tempestates tranquillitatem solet seruis suis inducere, dissipare protinus, ac perdere crudelia sceptrā parat, ac sui nominis inimicos de medio tollere, Dioclitianōs scilicet, & Maximianos, & quotquot cum eis suo populo im-

.B. NICOLAI.

pie præfuerūt. Erigit autē cornu salutis plebi suæ, & cœlesti crucis signo Constantinum Constantii, & Helenæ filium aduocat ad Romanum imperiū. Ille non ignarus, quis nam hic esset, a quo cœlitus uocaretur, omnē spem suam in eum coniiciens, Maxentio cōfestim exacto, dignitatem nominis christiani in propriæ maiestatis solium exaltauit, uertit, que priorum lætitiā Imperatorum in luctum. Tum per orbem edicta profert, quibus iubet idola, & gētium delubra euertere, solui eos, qui pro Christi nomine uincti essent. Instaurari christianorum sacra, templa refici, & pristinum ornatum resumere. His Constantini edictis ubique promulgatis, Christi confessores soluti, unusquisque in patriam suam redit. Sic, que Myrensis populus pontificem suū recipiunt, martyrem profecto uoluntate, ac desiderio, atque incruentum athletam, & bellatorem, A quo cū cœlitus collata sibi dona miris modis exercebatur, tanta creuit apud populū de illius uirtute opinio, ut iā plene miraculo omnibus esset. Hic, cum uideret dæmonū delubra quædam, nonnullasq̄ gentiliū aras adhuc superstites, non exiguam, que impiorum, ac uarii generis hominum multitudinem ad eas confluere, atq̄ id mali serpere quotidie latius, incredibili ardore accēsus insurgit, Et undique dei uerbum prædicans, ubi idolorum aram quampiam conspexisset, funditus euertebat. Nulli parcens, neminem metuens, Nihil nisi de Dei gloria, hominumq̄ salute sollicitus, Sic itaque omnidæmonum cultu eiecto, puram gregi suo trāquillitatē, & requiem comparauit. Cap. .xiii.

Hæc cum Christi miles inimo imperator, & dux, aduersus principes tenebrarum non minus feliciter, q̄ fortiter auderet, cœpit continuo illum libido, quatinus ne ab ipso Dianæ templo abstineret, facinus si quidem desiderandum potius, q̄ sperandum. Erat enim ædes hæc admirabili pulchritudine, & magnitudine singulari, & quæ a Myrensi populo inter primaria urbis ornamenta præcipue coloretur. In hanc igitur cum ro-

VITA

buissima iuuenum manu impetum faciens, non solo illam, ut ceteras, æquasse contentus, fundamenta quoque radicitus euulsa disiecit, nullo prorsus ciuium obsistente. Horrenda res erat, profligatorum dæmonum audire ululatus immurmurantium, terribili que stridore inclamantium, Nunc se per iniuriam e sedibus propriis eiici, atque fugari. Cap. xiiii.
Hic itaq; triumphus armis eius, & militiæ aduersus infideles finem fecit. Non autem animo, corpore que in alienum auxilium exercendo, aut mirabilibus faciendo, quæ quoniam multa sunt, non omnia iccirco silentio patiemur obrui, & obliuione, sed strictim pauca attingemus, si prius ostenderit, qualem seipse præstitit in illo celebri, & omnium nobilissimo christiano conuentu, qui iterum Niceæ est habitus. Constantino igitur, qui primus christianorum cultum in uniuersam suam ditionem induxit, Romanum Imperiū gubernante, Iulius, qui summus tunc erat pontifex, non modo Constantinum, uerum etiam ceteros omnes, quibus præerat Imperator, ad orthodoxæ rectæque fidei ritum, & disciplinam assidue inflamabat. Et cum Arrianus error haud parua orbis partem occupasset, pontifex tandem effecit, ut suo, Imperatoris quoque iussu, uniuersale christicolarum concilium Niceam conuocaretur. Vbi dogma incorruptæ fidei christianorum comitiorum firmarentur auctoritate, pariterque ut Arrianus & stultitiæ sectatores, damnati e re publica christiana abigerentur. Ei concilio affuerunt trecenti decem & octo episcopi, inter quos Nicolaus non minor doctrina quam uita, neque sermone, quam opere in refellendis Arrianis fallaciis iudicatus est. Hæresim illam acutissima ingenia tuebantur, & uiri omni doctrinarum cultu, & legatissimi expoliti, quos contra, non modo disputationibus, & lingua, uerum multo maxime supplicationibus, & assiduis ad deum precibus Nicolaus pugnabat. Ita cum illorum tandem argutias, & errores ipse cum cæteris ueritatibus defensoribus dissoluisset, canonemque ipse, & reli-

.B. NICOLAI.

qui synodi patres, orthodoxæ fidei præscripsissent, hominibus, uidelicet, hoc est, consubstantiali patri, & æqualem credendum esse Christum, resarcita scissura ecclesiæ. Inde discedens ad proprium gregem regressus est, cui neque doctrina, neque exemplo, neque assidua exhortatione defuit, quo magis omnes ad uirtutem, ad mores, ad animi cultum, ad pietatem, religionemque perpetuo concitaret. Cap. xv.
Accidit autem ea tempestate, ut terram Lyciam ualida nexaret fames, tantaque Myris, alibi quoque tritici egestas esset, ut iam ad interitum hominum res spectaret. Tum Nicolaus ad horrea dei, hoc est ad orationem confugit. Per id autem temporis mercator quidam in terra Sicilia magnam frumenti uim, in nauim intulerat, exportandi in Hispaniam, dandi que uenum causa. Huic noctu dormienti Nicolai simulacrum sese per uisum offert. Imperat, ut Myras triticum statim tempore aduehat, ex eo grande pretium relaturus, fidemque uerbis, tribus datis aureis, facit. Excitatus ille cum aureos prope, & cubile clausum inuenisset, admonitum se diuino numine ratus, Myras sine mora frumentum uehit, pretiumque accipit, quod dormienti sibi sponponderat Nicolaus. Eo pacto Miræ seuientis iam in ædiæ uim repulere. Ita cum mercator rem omnem, ut sibi euenerat, cunctis palam fecisset, Myrenses suum præfulem maiori deinceps, quam hominem uenerari par sit, honore, & laude sunt prosecuti. Cap. xvi.
Ea tempestate Constantino nunciatum est ab nonnullis rerum nouarum cupidis, seditionem haud negligendam in superiori Phrygia excitam. Tunc Constantinus tris ad eos reprimendos motus, legatos mittit. Nepotianum uidelicet, Vrsam, & Herpilionem. Hi celere cum armis ad negotium sibi datum profecti, Andriaciama appulere. Id erat in terra Lycia oppidum, subiectum Myrensis. Ibi milites aliquandiu aduersa maris tempestate detenti, emendorum ciborum gratia in terram egressi, tandem (ut est eiusmodi genus hominum rapax, & alieni ap-

VITA

petens) ad prædam incolarum sese uertunt, multa rapiunt per uim, plurima temere deuantant, Quorum improbitas cum in dies augetur, uicit tandem incolarum patientiâ effrenata licetia militum. Igitur agrû omnē armat iniuria, seditio, & tumultus exoritur, & iâ in mutam cædem utrinq; ruebatur. Cum Nicolaus (is enim rem perspicuens) citato pede ad locum uenerat, adesse nunciatur. Tum oppidum omne, nec non & ipsi Imperatoris legati, ac milites (tâta erat in omni Lycia Nicolai auctoritas, atq; nomen) depositis armis, uenientem episcopum obuiam progressi, incredibili quadâ ueneratione ita excipiunt, ut nullum penitus tumultus, aut irarum uestigium appareret. Nicolaus rem sedatam animaduertens, benigne legatos congressus, in urbem honorifice, perhumaneque i ductos hospitatus est. Dû illi se, placatis uentis, ad nauigandum expediunt, adsunt Myrenses aliquot anxii, flentesque. Hi ad sancti uiri pedes prouoluti celeritatem, & auxilium conclamant, contra nequissimi hominis uim, atque iniuriam. Eustachium enim præfectum urbis auro uictum, tres innocentissimos ciues capite damnaſſe, ciuitatem omnem in luctu esse, unâ reliquam superesse in Nicolao spem, qui si affuisset, ille nûquam tam immane facinus in animû induxisset, opus esse maturato, ni cito accurrerit, de capite, & fortunis infontium actum esse. Hæc illi cum flētes lamentarētur, uir dei, diuinæque misericordiæ imitator, rei crudelitate uehementer percitus iter arripit, Constantini que legatos contra præfecti uim, si oporteat, sibi comites & adiutores adiungit. Itaque cum in locum, cui Leo nomen est, aduolasset, obuios quosdâ rogat, si quid de tribus his damnatis ciuib; exploratû haberent. Illi reliquisse eos aiunt, in Castoris & Pollucis campo tractos, ut mactarentur. Tum Nicolaus ad locum uelox contendit, ut illorum præueniat necem. Iam miseros illos crudelis carnifex tyrânî iussu ad portam loci pertraxerat, ubi capite damnatos plecti mos erat. Quo Nicolaus incredibili ardore flagrans, cum

.B. NICOLAI.

irrupisset, uidet magnam mortalium uim undique circumfusam, & tres (miserum dictu) manus post terga uinctos, & lumina linteolo uelatos, nuda colla carnificis securi præbentes. O miserum spectaculum, & indignum profecto, q; humanos oculos, suæ inhumanitatis testes haberet. Iam carnifex securim erexerat, & furenti similis truculentos oculos in miseras ceruices defixerat, nihil aliud q; crudelitatem, atq; cruorem gestu, uultu, fœdâque uoce significans. At diuinus hic noster, ut primum pia lumina nefario iniecit spectaculo, non tumultuans quidem, aut temerarius, sed grauius admodum, & cum seueritate carnificē compellat. Quid agis scelestè? securim contine, simul' que accedens intrepidus, & fiducia plenus cum regia quadam auctoritate, securim e' manibus extortam abiicit, tribus damnatis lumina, & manus reddit, bonoq; aîo esse iubet. Hæc cum ita fierent, nemo tñ quisq; ausus est ex omni apparitorû turba, nō modo Nicolao obsistere, sed ne in eū quidem uel attollere oculos, tâta erat morib; auctoritas, gratia, atque maiestas, tantaq; de illius uirtute oîum mortaliû existimatio. Rei præterea indignitas illis (ut arbitror) manus, & linguam ademerat. Tum tres illi, sanctissimi uiri beneficio in lucem restituti, quanta poterant uoce, cum lacrymis beneficium extollebant, simul' que uniuersus campus, in quem facti misericordia ciuitatem prope' omnem conciuerat, in eius laudes resonabat. Inter hæc præfectus urbis cum aduenisset, ei Nicolaus neque obuiam ire, neque uenientem inspicere passus est. Tum ille sine sceleris sui conscientia, siue poenæ metu (si Constantinus factum resciscat) in penitentiam uersus, episcopum benigne concreditur. Ille repulsum seuera increpat uoce. Affirmat hanc se publicam iniuriam non passurum, imploraturumque nō modo ultoris dei, uerum etiam Constantini iustitiam in eum, qui auro corruptus magistratum sibi traditum fœde & crudeliter administrasset. Cum'que illi extrema minaretur supplicia, præfectus uehementius sibi ti-

VITA

mens, iam non uerbis modo, uerum & lacrymis supplex sibi ueniam postulat, omni que pœnitentiæ significatione Nicolaum sibi conciliare studet. In Simoni dem, & Eudoxium Myrensiū princeps iniuriæ culpam falso transferens. Tum incredibile est, q̄ ea res carum omnibus hunc uirum reddiderit, ut in eius laudes fusa multitudine confestim ea res, tota Lycia celebratur.

Cap. xvii.

Sed iam Constantini legati, confecta re, abeundum rati, Nicolai benedictionem efflagitāt, pulcherrimum, tutissimum, que itineris sui uaticum. Ea accepta benigne dimissi, proficiscuntur in Phrygiā, ubi cum motus illos sapienter compescuissent, Bizantium ad Imperatorem regressi, honorifice, & perhumane excipiuntur. Nouis honoribus, atque donis aucti, quippe quorum opera, atque consilio id incendii tute, mature que extinctum esset. Iam que inter primos Cōstantino cari, & cæteris omnibus illustres, & conspicui habebantur. Cæterum hanc eorum felicitatem non diutius pertulit, laudum semper, & gloriæ hostis inuidia. Ii enim, quibus erat cum tribus istis de honore contentio, Bizantii prætorē clam' adeunt, Conficta in illos crimina afferunt, q̄ scilicet illi pecunia uicti in auctores seditionis non animaduertissent, semina que eiusce mali reliquissent, breui maius periculum paritura. Cæterum accusationem hanc per se infirmam, atque suspectam grandi pecunia prætori data communiunt. Prætor corruptus, ad Constantinum omnia defert, comperta se habere horum peccata affirmans. Tum opinionem Imperatoris delegatorum fide & integritate uicit suspitio, quæ regū animos facile occupat, ac dominatur. Prætori itaque ab Imperatore datur potestas, Nepotianum, Vrsū, Herpilionem huius accusationis ignaros uinculis, & custodia coercēdi. Tum prætor se satis accusatoribus fecisse arbitratus, q̄ illos coercuisset, pariter intelligēs ficta illa cōtra infontes crimina fuisse. Neque ad quæstiones, neque ad crimina quouis pacto discutienda ac-

B. NICOLAI.

cedit. Sic ergo cum aliquantulum æni effluxisset, ueriti accusatores, ne si uincti inopinato dissoluerentur, periculum patratae fraudis in suam redundaret ceruicem, ad prætorē redeunt, eum per q̄ multo concitant studio, ut negotium rerum intermissum resumat, efficiat, que, ut illi factorum suorum pœnas luant. Neque sibi, neque prætori conducere, ut illi liberati acceptam iniuriam ulciscantur. Prætor & ipse sibi, pro auro ab accusatoribus sumpto, metuens ad Imperatorē redit, Vultu, gestu, oculis se male rei nūciū uenire dissimulat. Tū ubi fandi copia data est, legatos ait, nundum odium suum satis expleuisse, ex his quæ contra Imperii maiestatem gessissent in Phrygia, A quibus tantum aberat priorum flagitiorum pœnitentia, ut etiam uincti, & custoditi, noua nō desināt pericula moliri, quibus nisi occurratur, anteq̄ ueniant, frustra cū uenerint occursurū. Cū itaque suam fraudem prætor lacrymis contexisset, Imperator uera, atque comperta sibi afferri putans, simul, que motus, tum ira ob illorum ingratitude, tum metu sui periculi, mortem reis in crastinum decernit. Erat custos carceris uir tum humanitate præditus, tum ueteri consuetudine cum tribus his legatis cōiunctus, quorum calamitatem ægre admodū, & molliter semper tulerat. Ad eum igitur cum tristis crastinæ cædis nuncius aduenisset, exclamans, me miserum, inquit, & hominum longe infelicissimum, quem tam funesti ludi spectatorem fortuna delegit. Quam noluissem unquam hos carceres conspexisse, Quam præstabat, in ultimis terrarum finibus nūc abesse. His uocibus custos omnem compleuerat carcerē, neque largi fletus lamētis deerant. At tres illi, quibus uitæ, factorum que innocentia dudum & mortis, & pœnæ metum ademerat, ad subitum nuncium cōsternati, quæ nos, inquit, aduersa fortuna in hoc miseriarum, atque calamitatis impulit? Quæ tanta in nos falsa suspitio potuit, ut insonites, sceleratorum hominum supplicio damnamur? Tum amicis, cognatis que, qui aderant, frustra implo-

VITA

ratis, quando quidem aiunt, nihil praesidii innocentibus in terris est, Deum ipsum & integritatis nostrae testem, & iniuriae, atque necis ultorem inuocamus. Inter haec dei miseratione effectum est, ut Nepotianus in memoriam Nicolai ueniret. Iamque uersaret animo, quo pacto ille damnatis Myrensibus succurrisset. Qua uis, atque misericordia eos ab interitu uendicasset. Haec cum locis in memoriam reuocasset. Et quid, inquit, spei nostrae saluti superest, nisi ut hunc ipsum innocentiae nostrae patronum ex animo imploremus, qui pulchre didicit infantes ab omni mortis periculo liberare. Tum & duo reliqui ad orationem lacrymis, & mente conuersi sanctissimi uiri patrociniū inuocant. Exaudivit autem eos dominus de excelsis sancto suo, & de caelo in terram aspexit. Audiuitque gemitus cōpeditorū mirabilis dominus in sancto suo, cuius non est passus frustra patrociniū implorari. Voluit enim, ut discerent reges, & omnes populi, principes, & omnes iudices terrae, regum regem in caelis esse, qui non spernat iniurias pauperum, qui soluat iniuste compeditos, & elisos erigat. Noctu enim per quietem Imperatori Nicolaus apparuit ore profecto sicuti uenerando, ita & terribili formidolosoque, atque illi imminens. Surge cōfestim Imperator, inquit, & Nepotianum, Vrsū, & Herpilionem uinculis, & custodia solue. Falso enim, & per inuidiam accusati sunt, & iniuria abste damnati. Id nisi feceris, intolerabile tibi bellum indico, & scedā irsuperstragem, turpissimumque tibi, domuique tuae interitum, uerus dei prece denuncio. Tum Imperator rei nouitate percussus, miratusque (ut saepe in somnis solet) cum uiri maiestatem & uerba, tum quod intempesta nocte in regiam, regisque penetrasset cubile. Et quis tu es, inquit, qui haec mihi denuncias, & minaris? At ille, Nicolaus sum, Myrarum dei miseratione antistes, quo dicto, ab eo euauit. Et Alabio praetori tunc quoque dormienti sese per uisum offert, eodem oris habitu, iidemque uerbis, quibus Constantinum ter-

ruebat.

.B. NICOLAI.

ruebat. Tum Constantinum somni terrore excitatum, secumque tum minas horrendas, tum minantis specie reputantem, pavor non mediocri occupat, idque uisum minime negligendum ducit. Eodem pauore, eademque animi cogitatione cum teneretur praetor, ab Imperatore adueniunt nuntii, qui uisa ab eo per quietem accurate exponant. Tum praetor metu aduictus, ad Imperatorem cōfestim uenit, quae uidisset, quaeque audisset, quantum potest, uerissime explicat. Ita cum singula utriusque somni conuenirent, & uelut ab eodem imperante, quasi signo dato, in utraque cubacula irrupisset, tandem uisum est, reos ipsos & uinculis accersiri. Qui cum coram constitissent, rogantur, Num disciplinam magicā didicissent? Cum negarent illi, & studia eorum omnibus manifesta esse contenderent. Rex nū, inquit, de interpretandis, aut inducendis somniis exploratū habetis aliquid? cum illi negarent, Constantinus se puim (quādoquidē uolūtariē nō licet) ueritatē ab illis extorturum minatur. Illi regis iustitia implorata, neque magicam, neque ullam somniorum disciplinam usquā attigisse affirmant. Se a parentibus ab ineunte aetate ita educatos, institutosque, ut nihil didicerint, nisi Imperatorem uenerari, illum colere, illum rebus anteferre omnibus, quas mortalium animus solet concupiscere. Hoc institutum ita constanter, & perpetuo tenuisse, ut nihil nisi pro augenda imperii maiestate dixerint, fecerint uel, si secus cōpertum habuerit, nulla se prorsus misericordia dignos putet. At si non nihil quādoque tui endi, extollendi, & Romani impii causa fecerit, si uitam saepenumero minimi pro illius dignitate aestimauerūt. Si data sibi ab eo negocia caste, integreque gesserūt, iam non praemia, quibus amplissimis eiusmodi facinora donari solent, sed fama tantum, nomenque ut sibi restituatur suum supplices postulare. His uerbis cum uultus, gestus, lacryma oculis abortae faceret, coepit Constantinus de illorum innocentia cogitare, & suae poenitere sententiae, quippe qui dei iustitiam formidaret, uel

K

reretur, que ne si ipse innocentes damnaret, nocens ipse diuino iudicio damnaretur. Iam itaque benignus illos inspicit, benignus alloquitur, ut uultus, uerba, que penitentiam animi sui facile indicarent. Tum illi paulo fidentius Constantinum intuiti, Nicolai simulacrum continuo uident assidentis Imperatori, & nutu sibi ueniam, & misericordiam pollicentis. Tum Nepotianus, & duo reliqui deinceps uehementiore animi exultatione permoti, sublati in cœlum oculis conclamant, Deus misericors, Deus Nicolai, qui tres innoxios olim Myris ab interitu liberaſti, libera innocentes sperantes in te, ne angelus hic tuus frustra uideatur nostrum patrocinium suscepisse. Miratus hunc sermonem Constantinus, quid sibi hæc uerba uelint, rogat, qui uel hic Nicolaus sit, quos uel tres ab interitu liberarit. Tum Nepotianus ordine exponit omnia, & quid ipsi Myris uidissent, & quo pacto in uinculis illius auxilium implorassent, quem pone assidentem conspexerint. Constantinus (ut par erat) miraculo rei commotus, neque immemoro mesticæ clementiæ, ac lenitatis, quam a maioribus acceptam magno ipse semper studio auxerat, utroque somnio cum istorum narratione collato, solui cōfessum tres uinctos iubet, & pristinæ dignitati restitui, atque ad illos conuersus, abite ad eum, inquit, qui me de fortunis, & capite uestro sollicitus territat dormientem, & gratiam illi reddite, ei, que meo nomine nunciate, quid sui gratia fecerim. Hæc cum dixisset, euangelium aureis literis proferri iubet, aureum que turibulum gemis, & arte insignem, & duo præterea puro ex auro candelabra, ea omnia imperat, ut Nicolao offerant, quibus inter sacrificandum utatur, suæ pietatis perpetuum monumentum. His aliis, que admirabilibus uiri factis, eo usque nomen eius diffusum est, ut iam uel remotas orbis terrarum plagas attingeret, esset, que calamitosus & periclitantibus certissima spes, atque profugium, quibus ille uocatus deesset nunquam. Qua uero misericordia atque pie-

tate nauigantes olim e faucibus mortis extraxerit, operepretium arbitror enarrare. Cap. xviii. Ferunt enim nautas quosdam horrenda disiectos tempestate, furenti, que pelago prope absortos Nicolai, quem nunquam uiderant, auxilium inuocasse. Audierat enim, quod multos sæpe e summis periculis liberaſset. Itaque iam non manibus fidere, non clauo, non uiribus ullis, aut arte nauigandi, sed toti in sanctissimi uiri inuocatione proiecti contra procellarum rabiem, hoc quasi tutissimo scuto sese tueri, illum inuocare, illi manus tendere, illi tota mentis cogitatione inniti. Tum hic noster impiger humanarum calamitatum adiutor, inclinante iam naui, & pelagus imbibente, oculis omnium manifestus, ecce, inquit, adsum, quem inuocatis, opem, si sperabitis, allaturus. In deo confidite, cuius ego minister adueni. Simul, que clauo, cernētibus cunctis, arrepto nauim erigit, gubernat, que, inde mare minaciter increpans fluctus confestim, sæuientes, que procellas placat, ut nautæ dicerent, quis est hic, quia mare, & uenti obediunt ei, & ipse Christi promissis fidem faceret, dicentis, Amen dico uobis, qui credit in me signa, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet. Ita cum procellarum omnis illa superbia resedisset, eis, que placida reddisset nauigationem, ex oculis eorum euauit. At nautæ, ut primum illos optata tellus excepit, Myras, quæ stadia. xx. a mare aberant, recta contendunt, saluatoris sui uisendi cupiditate incensi, ubi cum sciscitantes didicissent, beatum hunc in templo cum reliquo clero diuina officia exoluentem, templum ipsi anxii petunt. Erat sanctissimus hic noster sacerdotum choro immixtus, nihil, que habebat insignem, quod a cæteris secerneret. In quem simulatque nautæ oculos coniecerunt, quasi bacchantes per confertam turbam ad illum irrumpunt, prostrati, que hic est, inquit, hic est, cui uitam plane debemus, hic est, cuius ope ab interitu erepti sumus, hic est, qui inuocatus, ut patens misericors laborantibus præsto fuit. His uoci-

VITA

bus cum in se circumfusus Myrenses conuertissent, rem omnē, ut ab initio gesta fuerat, edixerunt. At Nicolaus ora ingenuo quodam rubore suffusus, date, inquit, gloriam deo filii, ego peccator sum, & seruus profecto inutilis, ipse est, qui facit mirabilia magna solus. Inde illos seorsum euocatos, cum placida quadam seueritate admonet, ut post acceptam corporis salutem animi quoque salutem non negligant. Habebat enim ex spiritu sancto, quē in illū deus ubertim effuderat, ut alieni cognosceret cordis arcana. Ex quo nautas istos sciebat peccatis quibusdam & diabolo esse obnoxios. Cognoscite igitur, inquit, cognoscite filii errata uestra, & corda, motusque uestros in tutiorem portum traducite, deumque horrendum iudicem formidate. Estis enim (ut inquit paulus) dei templum, qui uero dei templum corrumpit, ut corrumpat, & destruat illum dominus, æquum ē. Ego (ut dicitis) uestre corporalis salutis adiutor, spiritualis nunc periculi nuncius uenio. Et cum post hæc, secreta quædam illorum peccata proferret, eos iusta admiratione, & pœnitentia repletos dimisit. O medicum expetendum, & omnium mortalium linguis per sæcula celebrandum, qui cum corpora omni periculo liberaret, animos quoque sanctificare non neglexisset, ut totum hominem sanum redderet, eius nullam omnino partem incuratam prætermisisset. Quamobrem uere putandum est, deum ipsum hoc tantum terrarum, cœlique ornamentum suis plasmasse digitis, & inter primas suas delicias habuisse, dedisseque animo illi profecto cœlesti habitaculum pari omnium elegantiarum ornatu præditum. Sic enim inter ueterum memorias literis græcis mandatum inuenimus, beatissimum hunc cœlesti quadam oris, & uultus uenustate fuisse, motibusque senili, ac ueneranda grauitate iocundis, & ueluti sanctificationem quandam, & gratiam ex se spirantibus, in cuius intuitu ea esset uniuersæ honestatis species, & exemplum, ut sibi congressos aspectu solo a uitiis ad uirtutem facile reuocaret. Si quem autem nactus

esset

B. NICOLAI.

esset ulla animi molestia laborantem, nunquam non abunde consolatum, atque lenitum absse misisset. Trahunt præterea ex eius uultu uelut coruscantia fulgura micare solita, Faciemque super humanum eluxisse splendorem. Sermo erat admirabili quodam lenocinio, & suauitate suffusus, grauis, modestus, & in sententiam facile etiam reluctantes trahens. Compertum enim habemus, multos illum de ueritatis curriculo declinantes, & in hæreticam foueam delapsos ad catholica fidei semitam reuocasse, ut in opere, atque sermone iuste sit habitus efficax.

Cap. .xix.

Hic itaque tantis præditus ornamentis sic inter mortales uersatus est, ut cœlo semper, & immortalitate omnium consensu dignissimus uideretur. Qui cum diutius, quasi lilium intra Myrenses hortos iocundissime redoleuisset, & ueluti unguentū fragrans diuinarū uirtutū odorē, atque suauitatē ex se spirasset, Tandē dierū sanctorum plenus in uiridē senectutem inducitur. Iamque cū communi hominum lege litandum esset naturæ, in breuem, eamque leuem ægritudinem incidit. Ita cum intelligeret hinc sibi migrandum esse, beatus iste superioris Hierusalem ueteri desiderio flagrans, in hymnos, & gratiarum actiones totus diffunditur, omni que laetitiae significatione, uale dicto, in cœlum, quod sibi apertum cernebat, euolat, longeuam illic & sempiternam acturus uitam, angelorum splendoribus consors, diuinæque pulchritudinis perpetuus contemplator. At uenerabile corpus, singulare orbis terrarum ornamentū, episcoporum, uniuersique cleri, & populi laudibus, & lacrymis decoratum humatur in templum, quod Myris maximum, atque pulcherimum ea tempestate fuit.

Cap. .xx.

Ex purissimis autem illis, & redolentibus membris per ante acta sæcula in hunc usque diem nectareus distillat liquor, certissima spiritualium, ac corporalium ægritudinum medicina. Eius itaque fama, cum ad remotissimas quoque prouincias subito penetrasset, ad eius ue-

VITA

nerabile tumultum incredibilis continuo factus est hominum, ex omni plaga concursus. Neque illis, multorum licet dierum itinera, uisendi busti desiderium adiebant, ut & sacro ungerentur liquore, & tumuli ipsius complexu, & ueneratione consecrarentur.

Cap. .xxi.

Sed anteq̃ finē faciamus primum saltem eius post mortem admirandum in nautas facinus exponamus. Reliqua, quoniam propē innumerabilia sunt, & hominū linguis undique celebrata, prætermittamus. Comperit habemus quosdam amplexandi tumuli desiderio, a' Thanai hostio soluisse, ut Myras contenderent. Cum autem in nauim sarcinas, & niaticum intulissent, inuidus ille dæmon, qui in eo Dianæ colebatur templo, quod paulo ante dicebamus, a' Nicolao deiectum, huius navigationis causa cognita, ad impediendos homines, si possit, sese dolo & fraude exornat. Nundum enim exciderat animo ædis illius a' fundamentis euersio, Non uiolenta, ignominiosa que cum sui, tum ministrorum suorum ē Myris expulsio, Non cultus hominum ad se confluentiū sibi adeptus. Hæ facies adultionem dæmonem inflammabāt, præter insitam nocendi libidinem, & alienæ uirtutis odium immortale, quo in expulsorem suum iam toto illustrem orbe flagrabat. Igitur mulieris formam induit, uas olei plenum humero gestantis. Et nauim cōscendens, se ait, magno teneri desiderio eiusce tumuli adorandi, sed imbecillā corpore, stomacho que maris, & nausæ crudelitatem non posse perferre, missuram se (quando proficisci non licet) oleum illud, quo tumuli lampades accendantur, rogat itaq̃, ut oleū ipsi suo nōmine, sanctissimo monumento offerant. Illi facile persuasi, quippe quibus nulla inerat suspicio fraudis, dolium accipiunt. Erat in eo psanum nescio quid diabolica execratum arte, & dignū profecto, quod a' dæmone nocendi causa præberetur.

.B. NICOLAI.

Soluentes ergo, cum diem unum prospere sulcassent mare, cœpit insequēs aurora Zephyros in proram mittere, & noctes, dies que deinceps plurimos sic pertinaciter aduersi erant, ut nautæ tedio diurnæ procellæ, infecto itinere, de reditu cogitarent. Iamq̃ proras obuerterant, cum infatigatus hic noster omnium laborantium adiutor, lembo se redeuntibus offert. Quo uiri tēditis, inquit: Quid cōstitutum iter deseritis? Vestrum est uiri uentos in pupim conuertere, & aduersæ navigationis tollere impedimenta. Diabolica hæc fallacia est, Non enim scœmina dolium, sed infernus uobis dæmon cōmēdauit. liberate nauim hac peste, & uas in mare abiicite, eruntq̃ deinceps omnia uobis secūda. Nauigantes imperātis ueneratione permoti (inerat enim homini diuina quædam maiestas) uas ipsum in pelagus repente contorquent, ex quo tetra quædam exiliens flamma, fumo, & caligine aerem totum obnubilat, intolerabili que fetore complet omnia, tanto que stridore uas ipsum mari excipitur, ut e' damnatorum officinis exisse nemo ambigeret. Tum Nicolaus, cum sese, quis nam esset, patefecisset, ex oculis eorū euauit, Inde nunq̃ constituto itineri clementes auræ defuere.

Cap. .xxii.

Hæc sunt sanctissime pater pietatis tuæ a deo collata præmia. Hæc sunt laborum retributiones. Hæc certaminum tuorum coronæ, ad te in hoc mūdo delatæ. Nam quæ apud immortales spiritus es consecutus, illa eiusmodi sunt, quæ nec ullo corporis sensu, neq̃ ulla mentis cogitatione percipiātur. Ego uero minime dubitauerim te fortissimum martyrem, & in cruentum appellare bellatorem, Si quidem non tam mors ipsa per se, & cruoris effusio, q̃ moriendi pro Christi nomine, ardor efficit. Nam christiani nominis sæuos oppugnatores (quidē corpore uolens nō potuisti) uita, morib⁹, doctrina, orōne deinq̃ cōtriuiisti, pie credentib⁹ ualidissimū

VITA

auxilium præstitisti. Vltima minantes supplicia con-
tempnisti, Vincula lætus subiisti, Nihilq; præter carni-
ficis crudelitæ tuo defuisse martyrio, intrepidus affir-
marim. Sed tua uita beatissime pater, Deus rerum sapi-
entissimus dispensator plus q̃ morte delectatus est, ut
te genus humanum q̃ diutissime clementissimo,
& super omnes impigerrimo frueretur pa-
trono in terris, Tu'que togatus de dia-
bolo, pro innumeris ciuibus chri-
stianis ab te saluatis, glorio-
sissime triumphares cum
Christo in gloria, per
immortalia sæcu-
la sæculo-
rum.

*

F I N I S

Petrus Candidus monachus Aldo
Manucio bene facere.

Quæ dicuntur homerocentra magno studio a te
expostulata & exscriptis, & correximus nos,
tanta quidem diligentia, quantam & nostra amicitia, quæ ma-
ximæ & insuperanda. & tua erga stu-
dia promptitudo, qua non queat quisq̃ maiorem afferre, pe-
tere uidebatur. habebatur. n. in honore non paruo, neq; ut con-
tigit, apud priores Romanos Proba illa, ue-
rum in hac rhapsodia admodum uere, me-
moræ demonstrationes sic magnæ, & claræ, ut ego
græcos in omnibus excelluisse semper multo intervallo no-
stros affirmem. hoc autem poema maxime ela-
boratum utpote ab Homero profectum concinnum, &
elegans. hoc igitur ipse ut alia omnia
apud utranq; linguam, elegantiora inuenta ne
differas imprimere, & præcipue ut Petrus delphi-
nus solitudinis & ordinis camaldunensis magnus
Abbas hoc saltem munere ipsius uiri sanctitati ma-
xime conuenienti a me donetur. Vale.

Scipionis Carteromachi.

Quâuis ut uidetur fabulis tradidit se ipsum Homerus,
At tamen sacris omnino uoluit hæc conuenire.
Mirum. n. si aliter dicta, longe ab ipsis
Diuinis operibus accommodauit melius.
Verum homericis ualde dignus hic laudibus,
Qui in hæc ipsum diuina traduxit.

HOMEROCENTRA QVÆ ET CENTRONES.

Vdite infinitæ gentes circum habitantium
hominum

Quicūq; nunc mortales sunt in terra frumentum
edentes.

Atq; quot habitant ad auroramq; solemq;

Atq; quot retro ad tenebram aerosam.

Vt dicam quæ me animus in pectoribus iubet.

Vt bene cognoscatis atq; deum, atq; etiam uirum.

Qui omnibus mortalibus atq; immortalibus imperans.

Simul quidem terram struxit, simul cœlum, simul uero mare

Solemq; indefessum, lunamque plenam

Simul autem astra omnia quibꝰ cœlum coronatum est,

Vergilias, Hyadasq; & robur Orionis

Vrsamq; quam & currum cognomento uocant.

Quæq; ibi uertitur, atq; Orionem spectat,

Pisces, auesq; caros quæq; manus ierunt

Marinorum, quibusq; marina opera curæ fuere.

Delphinosq; canesq; & sicubi maius inest

Cete, quæ infinita pascit geniebunda amphitrite.

E quosq; mulosq; boumq; fortia capita.

Vrsosq; agrestioresq; sues, gratosq; oculis leones,

Omnia quæcūq; quæ terram depascuntur ac serpunt,

His autem sub terra diua fert nouigenam herbam.

Celtimq; rorulentum, & crocum, atq; hyacinthum,

Circum autem præta molia uiolæ atq; apii

Triticag; zeasque atque latigenum ordeum candidum.

Factum est autem liquida aqua, & arbores cellicomæ

Pyræstra, & punica, & mali splendidi fructus,

Ficusq; dulces, & olæ germinantes

Cletraq; populusq; & bene olens cupressus,

Et fons fluuiorum, & ualles herbosæ.

De iis qui in paradiso sunt

quatuor fluuiis.

Fontes autem deinceps quatuor fluebant aqua candida

Propinquæ inter se uersæ, alio alia.

Harum autem sane omnes quidem fluuii pleni sunt fluentes.

De Adam, & Eua, & de
deceptione serpentis.

Postremus uir definitus est, assimilabatur autem diuine ipsi,

Vbi apparuit magnum ostentum. Draco in dorsis cruentus,

Grauisque, difficilisque, & ferus, neque pugnabilis,

Qui mala multa faciebat, quot non uniuersi alii,

Deceptioneque subtulit mētem callida prudēter sapientium.

Tantus erat, multos autem rogo induxit molesto.

Puellæ autem congressus est ante urbem aquanti,

Statim blandum & lucrosū satus est uerbum.

Voceque mortali continuerit, dixitque

Num sane mihi, quid parueris, quod longe utilius fuerit.

Vel renueris irata id animo?

Facile quoddam uerbum dicam, & in mentibus ponam,

Tibi uero ego nō fallax propositū ero neque præter opinionē,

Verum enim tibi dicam neque celabo

Vbi facilimus uictus existit hominibus,

Non nix, neque uero hiems multus, neque unq; imber

Sed semper zephyri stridulum spirantes flatus,

Omnimodum accursu facilem uaporem emittunt

Neque plantant manibus plantam, neque arant.

Sed infematim & inarata omnia nascuntur.

Fames autem nunq; populum iuit, neque alius aliquis

Morbis odiosus inest miseris mortalibus.

Hic arbores pulchræ coalescunt germinantes,

Ficusq; dulces & olæ pullulantes

Aliæq; multa adhæc, tu uero propitium impone animum,

Horum nunq; fructus deperit, neque deficit.

Quem si quo pacto tu possis insidiata quidem capere

Primum deinde aut & ipsa iuuabere si ederis.

Ponetq; immortalem & infenscentem dies omnes

Virumque & domum, & concordiam præbuerit

Bonam, non quidem enim hoc melius & præstantius

Quam cum concordem sententiis domum duo habuerint,

aaaa ii

Vir atq; uxor, multi dolores inimicis
Gaudia autem beniuolis, maxime autem audierunt ipsum
Sic fatus, persuasit, postq; eloquutus est omnia.

De obauditione.

Noſti enim qualis animus in pectoribus mulieris,
Noxam autem non prius ſuo impoſuit animo,
Statim uero hæc uerbis maritum requiſiuit omnia
Rogans coenare, ille uero negabat gemens,
Sed adhuc meminerat mandatorum quæ mandabat
Qui omnis mortalibus & immortalibus imperat.
Illa uero ſemper mollibus & blandis ſermonibus
Multisq; nocumentis, mentem ſeduxit uiri
Meminiffe potionis & cibi quam celerrime
Iuueniculum interimens maritum, odioſus uero cantus
Erit ad homines, moleſtam autem famam tribuit.
Fœminis mulieribus, & quæ bene operatrix fuerit.
Earum, quæ nunc genitæ ſunt, & quæ poſtea erunt,
Quando non grauius & moleſtius aliud muliere.
Quæ ſane talia in mentibus opera iecerit,
Quale ſane & illa commenta eſt opus indecens,
Quæ magnum opus effecit ignorantis mentis,
Pernitioſa, quæ multa mala hominibus poſuit,
Multas autem fortes animas inferno miſit.

De diſpenſatione Ho-

minum ſalutis.

Verum quidẽ nullus eorū q̃ tunc erant amouit malā p̃nitie.
Ipſorum enim ſuis ſtultitiis perierunt,
Sed ipſe quidẽ ſeruauit, & animaduertit magnū auxilium,
Qui omnibus mortalibus & immortalibus imperat,
Filium ſuſcitans amantem hominum populi curatorem,
Qui norat entiaq; futuraq; præq; exiſtentia,
Patris ſui cari mentibuſq; & ſpecie ſimilis,
Qui ei ppe ſedere faciebat, maxime autẽ ipſum diligebat
Valde amans, tanq̃ ſuum exiſtentem,

De patris Conſilio.

Et ipſum affatus, uerba alata loquutus eſt,
Proſecto equidem mihi optemperaueris care fili quod dixerō.
Non enim quiſquā mentē aliam meliorem cogitabit,
Qualem ego intelligo, & olim, atque etiam nunc.
Noui enim quod tibi animus in pectoribus caris
Mitia conſilia nouit, hæc enim ſentis quæ ego quoque.
Non uides quod rurfus mortales in infinitam terram
Nos contumelia afficientes, pernitiōſa machinantur,
Boues ſacrificantes, & oues, & pingues capras.
Non ulterius deinde uolunt decentia facere.
Non enim ſane dulcis animi uir erat, neque mitis,
Non amplius quiſq; eſt promptus manſuetus & mitis eſt
Scep̃trifer rex, neque mentibus legitima ſciens,
Sed ſemper moleſtusque fuerit, & impia fecerit,
Populi autem non amplius omnino in nobis grata ferunt
Mentiuntur, neque uolunt uera loqui,
Nullum enim honorabant terreſtrium hominum.
Non malum, neque uero etiam bonum, q̃ſquis eos adierit.
Non enim externos hi nimium homines ſuſtinent.
Ex his enim ſane, fama homines adit
Bona, gaudent autem pater & ueneranda mater.
Neque amantes diligunt, qui aliunde uenerit.
Semper his epulumq; amicum, citharaque chorique,
Veſtimenta que alternata, balneaque calida, & lecti,
Omnesque ſupplicabant nigro nebulo ſaturnio,
Subtartareisque, qui Titanes uocantur,
Miſeri, neque iuſtitias recte ſcientes, neque iura.
Viros quidem interimunt, urbem autem ignis deſtruit.
Filios autem alii agunt, incinctasque mulieres,
Agnorum, atque edorum populares raptoreſ.
His autem neque fora conſultifera, neque iura.
Neque q̃c̃q; norunt mortem & fatum nigrum,
Aer & nebula contecti, nunq̃ ipſos.
Sinebat ſtare, moleſtus autem quis agitauit dæmon.
Dæmonas præcari, promittere autem hecatombas

Quippe igitur pñitiosa opera hæc erunt, neq; ulterius tolerāda,
Sed & sic uolo & desydero dies omnes
Omnium hominum liberare generationēq; prolemque,
Vt non sine semine generatio & exparens pereat.
Sed abi nunc ad populum achiuorum, neque quiescas
Cælitus descendens ex æthere infinito,
Tuis autem mitibus uerbis irrita uirum quemque.
At uero tibi ipsi animus in mentibus propitius sit,
Vt honorem mihi magnum & gloriam attollas,
Quæque & futuris in hominibus sit.
Tibi uero ipsi curæ sit, & meorum curam geras uerborum.
Si autem tibi statim eunti mala cogitabunt retro
Cupientes occidere, & inclytam gloriam obscurare
Sed tu hos uerbis admonens prohibe,
Tuæque placiditate, & tuis placidis uerbis.
Loquere autem quatenus iueris, & expergisci iube
Omnes honorans, neque efferaris animo,
Ne omnes pereant lugente te.
Diu enim sic cognoscēs singulos temptans.
Noueris autem qui sunt iusti, quique iniusti,
Aut hospitales, & ipsis mens est deiformis.
Vel sane hi iniuriique, & feri, neque iusti.
Atque ubi quis nos colit, & ueretur animo.
Atque qui non curat, te autem spernit talem existentem.
In his autem tu postea loqueris qualia cogitas,
Atque ueneratione dignior & carior uiris fueris
Si mortuus fueris, & fatum expleueris uitæ.
Sic enim nostram quidem mentem perfici existimo.
Qui autem inculpabilis ipse sit, & inculpabilia nouerit.
Statim transmutauerit mentem ad tuum & meum cor,
Et ei omnia fiant quæcūque mentibus suis cogitat.
Qui autem renuerit, & duriter contradixerit
Nos utrosque longe similes inuicem,
Sciat hoc quod nobis immedicabilis ira erit.
Semper autem huic labor & dolores retro
Erunt, alii enim ei priuabunt arua.

Diem autem orbem apud citra ætatem filium ponit.
Virorum autem siquidem quis te ui & robore cedens,
Neq; qd honorat. tibi uero est & postea honor semper,
Et sero efficies, & cum magno ulciscere.
Cognoscat deinde quantum sum deus fortissimus omnium
Contumeliam indignatus animum pstringentē, & mala opa.
Deceptione autē irascens, hæc quidem erunt non infecta.

De Filii
obtemperacione.

Huic autem respondens alloquutus est splendidus filius.
Non est neque decet tuum uerbum negare
Talis sum, qualis es, ea enim sentis, quæ ego quoq;
Nunc uero adhuc etiam magis intelligo mentibus honorare.
Quod autem pater suum filium amica sentiens amas,
Cognosco sentiens. quæ igitur intelligenti madas
Pater, tu quidem hæc amica senties dicis,
Quemadmodū pater suo filio, & nunq; obliuiscar ipsorum.
Verum ego animo intelligo, & noui singula.
O pater, non enim qcq; magnifico, neq; contemno,
Neq; nimium admirror, ualde autem bene scio qualis sis,
Sed longe quietus hæc animaduertis quæ uolueris.
Non sane reiectum uerbum erit quod dixeris.
Nobis autem nulla hac mens & consilium melius.
Atq; hoc uellem, atq; multo lucrosius fuerit
Mori, quam hæc semper indecentia opera uidere,
Si quidem mihi & fatum est mori, & mortem insequi.
Omnia ualde perficiam, & patiar ut tu iubes
Ipse proprio animo nouerint autem omnes populi,
Quod meus nunq; animus superbus & immitis.
Vellem autem ego quidem & dolores multos laborans,
Omnium hominum liberare generationemq; foetumq;
Etenim mihi mens est iusta, neq; mihi ipsi
Animus in pectoribus ferreus, sed misericors.
Volo ego populum saluum esse, quam perire,
Patiq; dolores multos, uisq; recipientis uirosum
Maior gloria fuerit mea & pulchrior hoc pacto.

Γκαλος πρωτοστάτης οὐρανόθεν ἐπέμφθη εἰπεῖν τῇ Θεοτόκῃ τὸ χαίρει καὶ ὅτι τῇ ἀσωμάτῳ φωνῇ, σωματεύμενον σε θεωρῶν κύριε, εἰς αὐτὸν κῆρυγμα πρὸς αὐτὴν τοιαύτα, χαίρει, δι' ἧς ἡ χερὰ ἐκλάμψῃ, χαίρει, δι' ἧς ἡ ἀρχὴ ἐκλείψῃ. χαίρει τοῦ πεινῶντος ἀδελφὴν ἀνάκλησιν, χαίρει τῷ δεικνύοντι τῆς εὐδοκίας λύβωσις. χαίρει ὅτι δυνάσβατον ἀνθρώπινος λογισμοῖς, χαίρει βλάβος δις θεωρητὸν καὶ ἀγγέλων ὀφθαλμοῖς. χαίρει, ὅτι ὁ πόλεμος βασιλείας καὶ θεοῦ, χαίρει, ὅτι βασιλεὺς τὸν βασιλεῖον ταπεινῶν. χαίρει ἀσπὴρ ἐμφαίνων τὸν ἡλίον, χαίρει γαστήρ ἐν θέρει σκερνώσας. χαίρει, δι' ἧς νεοεργεῖται ἡ κτίσις, χαίρει, δι' ἧς βρεφουργεῖται ὁ πλάσσης. χαίρει νύμφη ἀνύμφουτε.

Βλέπουσα ἡ ἀψία ἐαυτὴν ἐν ἀγνείᾳ, φησὶ τῷ Γαβριὲλ θαρσαλέως, τὸ παράδοξόν σου τῆς φωνῆς, δις παραδεδυκένον μου τῇ ψυχῇ φαίνεται. ἀπὸ ρου γὰρ συλλήψας τὴν κύνειν πῶς λέγεις, κράζων, ἀλληλουῖα.

Γινώσκον ἄγνωστον γινώσκον ἡ παρθένοσ' ἐκείνη, ἐβόησε πρὸς τὸν ἀποστολὴν ταῦν, ἐκ λατῶν ἄγνων, ἵδον πῶς ὅτι τελευτᾷ δυνάτῳ λέξον μοι. πρὸς αὐτὴν ἐκείνη ἐφίση ἐν φόβῳ, πάλιν κεραιάζων οὐτῶ, χαίρει βουλῆς ἀπορήτου μυστοῦ, χαίρει στήθεσ' ἀποκρυφίων πίστεως. χαίρει τῶν θαυμάτων χριστοῦ τὸ προοίμιον, χαίρει τῶν δογμάτων αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον. χαίρει κλίμαξ ἐπὶ οὐρανῷ, δι' ἧς κατέβη ὁ Θεός, χαίρει ἐφευραμετάγουσα τὸν ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν. χαίρει τὸ τ' ἀγγέλων πολυβύβλητον θαύμα, χαίρει τὸ τῶν δειμόνων πολυβύβλητον θαύμα. χαίρει τὸ φῶς ἀπὸ τῆς γενήσεως, χαίρει τὸ πῶς μηδὲν ἀδιδέξατο. χαίρει σὸ φῶς ἀπὸ τῆς γενήσεως γινώσκον, χαίρει πιστῶν καὶ ἀγαλλώσουσα φερόμεν. χαίρει νύμφη ἀνύμφουτε.

Διώκεις τοῦ ὕψους ἐπισκίασε τὸ πρὸς σύλληψιν τῇ ἀπειρογὰμῳ καὶ τὴν θύκων ταύτης νηδύν, ὡς ἀγρόν ὃν πέδον ἐκείνην ἀποσιρῶσ' ἡ λουσι θεοῦ ἐν σὺν τῇ ἀνέν τῷ ἰάλλῳ οὕτως, ἀλληλουῖα.

Εχουσα Θεοδόχον ἡ παρθένοσ' τὴν μήτραν, ἀνέσφαμε πρὸς τὴν ἐλπίσά βεβη. τὸ δὲ ἐρέφος ἐκείνης δι' ἧς ἐπιγινώσκον τὸν ταύτην ἀσπασμόν, ἔχειρε καὶ ἄλμασιν ὡς ἀσπασμὸν ἐβόα πρὸς τὴν Θεοτόκον, χαίρει βλαστὸν ἀμωρᾶντον κληῖμα, χαίρει καρπὸν ἀκηράτον κτήμα. χαίρει γὰρ

Ζήτει τὸ λοιπὸν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐξῆς τεσσάρου.

Ngelus præantistes e cælo missus est dicere dei genitrici, Ave, & cum incorporea uoce, corporeum factū te aspiciens dñe, obstupuit, & stetit clamās ad eam hæc, Ave, p quā lætitia effulget, Ave, per quā nocumentum deficiet. Ave Adam cadentis reuocatio, Ave lacrymarum euařdēptio, ave altitudo difficile accessibilis hūanis intellectib⁹, ave pfūdita difficultē replabilis & āgelos oculis. Ave, quoniam es regis cathedra, Ave, quoniam portas portan, tem omnia, Ave stella manifestans solem, Ave uenter diuinæ incarnationis, Ave, p quā renouat creatio, Ave, p quam infans efficitur conditor. Ave sponsa innupta.

Aspiciens sancta seipsam in castimonia, inqt Gabriel audacter, admirabile uocis tuæ, difficile percepta meæ animæ uideatur, iseminatæ. n. cōceptiōis foeturā quo pacto dicis, clamās alleluia.

Cognitionē icognitā cognosceť uirgo q̄rēs clamauit admi nistrantē, ex lumbis castis filiū, quo pacto est nasci possibile dic mihi, Ad quam ille dixit in timore nisi clamans ita, Ave cōsiliū arcani sacerdos, Ave silentiū indigentium fides, Ave miraculorum Christi pro cōmuniū. Ave dogmatum ipsius caput, Ave scala cælestis, per quam descendit Deus, Ave pons traducens terrestres ad cœlum, Ave angelorum diuulgatum miraculū, Ave dæmonum diuulgatū uulnus, Ave lumē ineffabiliter generās. Ave quo pacto nullū docens, Ave sapientum supgradiens cognitionē, Ave fideiū illustrās mētes. Ave sponsa innupta.

Potestas altissimi obūbrauit tunc ad conceptionē nuptiarū experti. atque fructiferū huius uentris, ut agrū ostendit suauē o, mnibus uolentibus metere salutē in psallendo sic, Alleluia.

Habens deipsum uirgo uentrem, currit ad Heli. fabet, Infās autem illius statim agnoscens huius salutationem gaudius ē, & saltib⁹ ut cātib⁹ clamabat ad dei genitricē, Ave gemis marcescibilis palmes. ave fruct⁹ icorrupti possessio, ave agri colam

Quære reliquum in medio sequentis quaternionis.

De annuntiatione.

Et tunc utiq; angelum misit, qui nuntiaret mulieri
Consilium, quod tunc ipsis placebat consultantibus.
Verū hic iuit, magnū enim sane dei cōpellebat mandatum,
Coram domina loqui, & singula intelligere.
Confestim autem ruit in terram multorum altricem
Cælitus descendens per ætherem infinitum,
Sponsæ pulchricomæ dicere uerum consilium.
Abiit autem uir in thalamum uariatum, in quo puella
Sedebat in folio, sub autem scabellum pedibus erat,
Fusos uoluens purpureos, mirabile uisu.
Indomita, quam nondum sub iugum duxit uir.
Hanc uero tunc in domibus pater & ueneranda mater
Viro amico dederunt, hic uero illam promptus suscepit,
Neq; lecti occasione quærens neq; alterius cuiusq;
Sed monebat in honore in tentoriis suis,
Non nuptiarum tantum indigens, neq; opus habens,
Sed alia sentiens quæ ei non insecta extiterunt.
Vel quid existimans quidem uel & deus ut iussit,
Nunc lectum conscendere, atq; misceri,
Ut fas hominum existit uiro- rum, atq; mulierum.
Dominam quidem primum offendit in domibus.
Stetit autem ante ipsam, uerbumq; dixit, & appellauit
Præco persuasor hominum, prudentia consilia sciens.
Paruum loquutus, hanc autem tremor cœpit membra.
Confide o mulier gratiosa, neq; quicq; time.
Nunc me intellige cito, dei autem nuntius sum,
Qui me emisit tibi hæc loqui.
Aue mihi regina penitus, quousque uenerit
Viris atq; mulieribus in terram multorum altricem
Senium & mors, quæque in hominibus existunt.
Tua quippe gloria erit quantum dissipatur aurora
His, qui nunc geniti sunt, & qui postea erunt.
Aue mulier gratiosa, circūuertente autem anno,
Ostendes qui omnibus hominibus imperat
Viro- rum, qui tuæ ex sanguine sunt generationis.

Verum enim tibi fabor, neque abscondam,
Cuius sane nunc quidem maxima supercœlestis gloria est
Omnes in homines, & ei datio erit bona,
Sic fatus est: huius autem illic soluta sunt genua & carū cor.
Hæc neq; respicere poterat contra, neque intelligere.
Atq; muta confederat inflectens carum cor.
Hanc uero simul gaudium & dolor cepit mentē, oculi autē ei
Lachrymis repleti sunt, uigens autem ei detenta est uox.
Recti autem capilli steterunt in flexis membris.
Sero autem iam ipsum uerbis respondens alloquuta est,
O amice, quandoquidem ipsi respondere fas est,
Quidnam me ille iussit magnus deus? uereor autem
Indomitam, quam nondum sub iugum duxit uir,
Sed quid nam faciam, deus omnia perficit,
Quæ utique uoluerit, is enim fortissimus omnium.
Hoc quidem sic igitur sit uerbum, ut dixisti.
Verum ne nunc mihi hoc irascare, neque succense.
Quoniam te non primum postq̃ uidi sic amaui,
Semper enim mihi animus in pectoribus caris
Riguerat, nequis me mortalium deciperet uerbis
Profectus, multi enim malos dolores consultant.
Huic respondens alloquutus est præco persuasor hominū.
Atq; tibi sic ipsi longe pulchrius o regina.
Solam ad hospitem fari uerbum, atque exaudire.
Confide mihi, quando minime sine deo hoc consilium.
Tace, & secundum tuam mentē contine, neque interroga,
Sed tene silentio uerbum, permitte autem deo.
Verum ego redeo, tu autem oblectere hoc in loco.
A beo equidem, neq; inane uerbum erit, quod dixerit.
Difficile Regina continue loqui.
Verum postq̃ omne mandatum renuntiavit
Aereum cœlum abiit per ætherem infinitum.

De Conceptione, & de
diuino partu.

Verum ille rursus profectus, filius ut matrem subijt,
Qui omnibus mortalibus, atque immortalibus imperat.

Sed cum iam mensesque & dies perficiebantur,
Statim quidem in latam speluncam iuit uirgo sancta
Præsepio in equino, ubi soli unguli equi
Sterterant celeripedes, mellitum triticum edentes,
Hæc prægnans, magnanimum genuit filium,
Eduxitque in lucem, & solis uidit splendores.
Huic nondum quisquam similis terrestris extitit uir
Pulchrum autem adeo nondum uidi oculis,
Neque ita uenerandum, regi enim uiro assimilis est
Mollissimo, qualesque imperatorum filii sunt.
Sicerat mollis, splendidus autem erat, ut sol.

De Stella.

Ut stella autem effulgebat, iacebat autem postremus aliore
Pulchritudine illucens, ut indefessus hyperion.
Splendor autem celum uenit, risit autem omnis undique terra
Cum sydus superstitit clarissimum, quod maxime
Splendens illucet lotus oceano.
Ostenditque signum mortalibus, Clari autem ipsi fulgores.
Hoc quidem manifestum effecit deus, qui ostendit
Filium suum uero cum odoranti exceperit sinu
Mater, quæ ipsum peperit, & nutriit paruum existentem,
Vestisque induit flagrantem, & abluit.
Quare & admirata est naturam & speciem mirandam,
Hunc senex seruabat, & alebat, atque educabat

De allatis donis

a Magis.

Accipientes uero pueri inculpabiles sanctiparæ
Dona, quæ ipsi tulere sydus aspicientes ab exortu,
Matrem apud uerendam posuere pulcherrima dona,
Electabatur autem in manibus habens splendida dona
Mater quæ ipsum peperit, & educauit paruum existentem,
Auri duo talenta, seruauit autem hæc in domo
Accipiens, & omnia suo est admirata animo.

De Herodis Infanticidio.

Sed cum iam annus erat circumuerterunt autem tempora,
Fama uero nuntia per urbem iuit undique,

Iam tunc regem ira cepit ut audiuit.
Et tunc grauissimam contentionem belli extendit
Infantibus, quibus minime curæ sunt bellica opera.
Ponere enim adhuc, erat futurus insup doloresq; luctusq;
Multa autem pernitiōsa fecit uolentiæ & potentiæ cedens,
Omnium quidē dominari uolens, omnibus autē impare.
Stultus, quippe multis ob id animum auferebat
Infantibus, cōmune autem malum multis effecit
Interimens curiose, hoc autē luctus comprehendat indecens
Ense interēptorum, rubebat autem sanguine terra
Quare quodāmodo populi quidem lugent per urbem
Infandum autem parentibus luctum & ploratum effecit.
Vbi quem primum, quem postremum mastrauit
Miser, grauificus, qui non curabat impia agens
Qui quidem uolebat occidere & perdere carum cor
Ipse mortalis existens, deū immortalem nec dum ipsum
Cognouit, quod deus est, hic uero ingens irascebatur,
Hæc sentiens in animo, quæ utiq; non perficienda erant
Rursus, quoniam quidem adeo mala ira incidit animo.
Difficilis enim est deus mortali uiro domitari.
Qui mortalis fuerit & edat cereris frugem.
Hunc tunc in domibus pater & ueneranda mater
Nocte oculens, celeriter eduxit ciuitate,
Cogitans si ei mortem fugiat filius inculpabilis.
Timebat enim ne guttur abscinderet ferro
Grauis uir, fortasse & infontem culparent.
Huic neq; utiq; mentes erant iustæ, neq; intellectus
Flexibilis in pectoribus, ueluti autem leo fera nouit.
Stultus, neq; hoc nouit in mente & in animo,
Quod non nimium diuturnus, q cū imortali quidē pugnet.
Neq; uero ipsum pueri ingenibus patrem tuocant.
Huius uxoris quidem, circum laceræ sunt genæ
Neq; enim neq; ipsum dico pedibusq; suis euntem,
Reuertentem domum, caram in patriam terram,
Oblectaturum uxoremq; caram, & infantes filios,
Sed semperq; dei melior mens quam uiri.

Qui & sortem uirum terret, & abstulit uictoriam.

De fuga in ægyptum.

Hoc autem ei intra animum optimum uisum est consilium.

In ægyptum autem proficisci longam uiam. difficilemque.

Quinto autem die ægyptum bene confluum peruenere

Timentes. ualidus enim habebat timor utri minis.

De Reuersione ex ægypto.

Sed cum iam & ille iuit domum inferni intus,

Qui uolebat interficere & perdere carum cor.

Retro uero ab ægyptia Ioue fluenti fluuio

Domum in excelsam & suam in patriam terram

Naui gabant, strauit autem deus magna cete habentem pontum

Verum hic animum habens suum ualidum ut antea

Dormiebat in lectis, in ulnis nutricis.

Lecto in molli, epulis impletus cor

Edens & bibens qualia mortales homines edunt.

Pulchritudine & gratiis splendens, admirabatur autem puella,

Mater quæ ipsum pariebat & alebat paruum existentem

Etenim miraculum extiterat sumum, non enim uidebatur

Viri quidem mortalis filius esse, sed dei,

Nondum enim talem uidit mortalem oculis,

Neque uirum, neque mulierem, ueneratio autem habebat inspicientem

De præcurfore.

Verum postquam pubertatis gloriosæ uenit mensura,

Mensibus peuntibus, circum autem dies multi peracti,

Venit quidem in campum frugiferum, ibi uero postea

Præco persuasor hominum prudentia consilia sciens,

Prius quidem bonus fugiebat, sequebatur autem ipsum longe melior

Utrumque, gloriamque & splendorem & utilitatem.

Hic igitur accurrebat ut fugiens, ille uero ut retro sequens,

Iunior genitura, sed prior & præstantior.

At qui ei præco paulum antiquior ipso,

Quis aut pulcherrius extitit mortalium hominum.

Huius & ab ore, melle dulcis fluebat uox,

Qui sciebat suis in mentibus integra loqui.

Præconium faciens clamabat sonorus existens concionator.

Venit autem ire in concionem, simul autem sequuta est multa turba.

Omnes autem nequaquam ego dicam neque nominabo.

Confestim autem plena facta sunt mortalibus foras & sedes.

Tumultuabat autem concio, subingemescibat autem terra

Hic autem ubi igitur conuenere, congregatiq; extitere,

Stetit utique media concione, sceptrum autem ei iniecit manu.

Stans autem in mediis loquebatur uocalis præco.

Stantem quidem pulchrum est audire, neque decet

Interpellare, molestum enim est scientem licet existentem.

Virorum autem in multa turba quo modo quis audiat,

Aut dixerit, lædit autem canorus quauis existens concionator.

Sed parete & uos, quoniam parere melius.

Audite me omnes, uerbum autem bene cognoscite singuli

Venerandus, uerendus, qui me misit audire,

Et mihi dixit hæc omnia perfecturum iri postea.

Omnium autem hominum uidit urbes & mentem nouit.

Sed semper aliquem hominem magnum & pulchrum expectarum

Huc uenturum, magnum indutum robur,

Qui me præstantior est intelligereque iudicareque.

Senior autem ego sum, uita autem hic longe melior

Præstantior enim me, & melior, non parum tamen

Fortitudineque & robore egregie est optimus.

Sceptriferque fuerit, & ipsi paruerint populi.

Mendacium autem non dicit, ualde enim prudens est.

Audite me, uerum ego dicam ut in animo

Immortalis iecerit, & ut perfici existimo.

Etenim illi aio perfectum iri omnia.

Si enim quis me alius terrestrium iussisset.

Vel qui uates sunt auruspices, aut sacerdotes,

Mendacium diceremus, & priuaremur magis.

Nunc uero ipse enim audiui deum & inspexi ex aduerso,

Et mihi singula mandauit, similis autem diuine erat ipsi.

Quare me præmisit docere hæc omnia.

Hunc ego quidem timeo, & uereor in animum.

Nimium enim fortis supra omnes est homines.

Nondum enim quemquam aio similem huic uidisse.

Quantus erat, qualisq; deo enim coram assimilabatur
Quare nequis unquam omnino uir impius sit,
Credens ostentis deorum, & Iouis auxilio,
Ne quo pacto postea iratus egre ferat.
Ne amara nimium & graua uiolentias ulciscatur profectus,
Vere enim loquar, neq; abscondam.
Statim cum suo patre uiolentias ulciscetur profectus.
Immortalis. hi autem rursus inanes, qui antea
Auroq; electroq; ornati atq; ebore.
Statim cum suo patre uiolentias ulciscetur profectus,
Qui ui in foro obliqua iudicent iura.
Iustitiam aut expellant, dei animaduersione non curantes,
Qui ipsos ulciscetur supplicabilis, quiq; & alios
Homines inspicit, & ulciscitur qui peccauerit.
Deceptione autem ifatus, hæc quidem erunt imperfecta.
Sed parere & uos, quoniam parere melius.
Velenim existimo uirum iratum ire, qui magnope omnium
Hominum dominatur, & ei parent omnes.
Quippe hæc omnia perficiuntur ut dico.
Non dum omne dictum fuerat uerbum, cum uenit ipse,
Qui omnibus mortalibus & immortalibus imperat,
Viro assimilatur puero regi.
Hunc ex propinquo uidens animaduertit præco.
Clamauit autem clarum danais exclamans
Prope est uir, non diu queremus, si uolueritis
Aufugere mortemq; malam, & factum nigrum.
Verum nemo ei potest robore æquari.
Ipse uero si uoluerit medebitur, neq; quis alius.
Sic dicens, impulit robur & animum cuiusq;
Osculatus est aut ipsum coplexus insiliens, atq; alloquebatur.
O amice, quoniam rediisti desiderantibus ualde nobis,
Multum ualde rogantibus & sperantibus uidere.
Valeq; & magnopere gaude, deus autem tibi felicia det.
De diuino Baptismate.
Sic fatus, hic qdē, duxerat, ille uero simul seq̄bas par deo homo.
Ad fluuium aut uersi sunt profūdifluum, argenti uorticem,

Sed cum iam meatum uenere benefluentis fluuii,
Qui longe pulcherrimus fluuiorum in terram it,
Eripsum ducens abluit fluuii fluentis,
Contegens, in uorticibus profundis magnis,
Ipse uero argenteum indumentum magnum iduebat diuinū,
Tenue, & gratiosum, circum autem cingulum iecit femori,
Statim deinde sub pedibus induit pulchra calciamenta.

De Spiritus sancti descensu
in specie columbæ.

Cum uero hic lauit in fluuiio profundi uerticis,
Circum autem uestes idutus est, quas ei p̄buit uirgo indomita,
Orauit manus porrigens in cœlum syderum,
Excelsæ autem sub nebulis, uidit timidam columbam,
Splendor autem cœlum puenit, risit aut omnis circa terra,
Retro autem unda cōpulsit pulchra fluentia.

De uocatione
apostolorum.

Et tunc quidem elegit socios duodecim optimos,
Maritimos, quibus marina opera curæ erant,
Ut ei spontanei diuinum subeant certamen.
Quorum & maior uirtus, honorq; uisque.
Hi enim ei uisi sunt egregie esse optimi
Aliis post ipsum, hic uero enitebat & per omnes.
Hi uero sortem habuere, quos & uoluisset ipse eligere.
Qui quidē ipsum magnopere animo ut deum honorarunt.
Hi enim inclyti quidem mortalium in infinita terra
Precantes cum quis præuaricaretur atque delinquat,
Hunc maxime iuuerunt, atque audierunt rogantem.
Hos ille conuocans, prudens aptabat consilium.

De documento Christi.

Audite me proci inclyti regni,
Ut dicam quæ me animus in pectoribus iubet.
Non enim inexpertus loquar, sed bene sciens
Signum, non enim meum retrocedens, neq; deceptorium,
Neque imperfectibile, quod capite annuero,
Neq; uates existens, neq; augurioq; manifeste gnarus

Verum ego magni dei gloriore esse filius,
Patris autem sum boni, deus autem me genuit pater,
Mitis, qui quidem præbet cibumque potumque,
Hospitalis, qui maxime indignatur mala opera.
Huius ego filius sum, pater autem meus gloriatur esse.
Quare me emisit docere hæc omnia
Signa, quæ quidem & absconsa scimus ab aliis.
Scimus autem quæcūque genita sunt in terra multorum altrice,
Fatumque, & in fatale de mortalibus hominibus.

De sancta Trinitate.

Sed parete & uos, quoniam parere melius
Nobis quoniam duces innoxii sumus omnium
Tres utrinque coronati, uno collo enati.
Coetanei, æquiferi, quorum robur non inualidum,
Quorum & maior uirtus, honorque & uis.

De Resurrectione.

Sed agere ut ego dixero pareamus omnes,
Sic enim edicam, hoc autem & perfectum erit.
Quique mortui sunt, & in inferni domibus,
Rursus resurgent sub tenebris aerolis,
Omnes collecti, & iuuenes & senes.
Erit uel aurora, atque uesper, uel medius dies.
Non reiectabile quidem uerbum erit quod dixerō,
Sed hoc est ius uiuorum, cum mortui fuerint,
Retro resurgent, tunc autem cognoscent unusquisque
Quod maleficio beneficium longe melius.
Vbi quique timidus uir, quique fortis apparuit.
Ille autem rursus sumopere animo beatissimus egregius aliorum
Quisquis sustinuerit, sibi quique ipsi gloriam tollat.
Qui quidem inculpabilis ipse sit, & inculpabilia nouerit,
Huius quidem gloria lata externi deferunt
Omnes ad homines, multi quique ipsum bonum dixerunt,
Qui autem imitatur, ipse fuerit, & imititia nouerit,
Huic damnum simul sequi, ut læsus, exoluat,
Huic excreantur omnes mortales dolores retro
Vique, uerum mortuo illudunt omnes.

Si autem meis uerbis paruerint ut dico,
Neque quicquam offendi adest timor, neque perire.
Sed eamus ad urbem, parete mihi, sic enim erit.
Ipsi uero compellimini me omnes sequi,
Hæc autem ego omnia struam, & cogitabo.

De Sequenti multitudinem.

Sic igitur loquutus præcessit, hi uero simul sequebantur
Vocem diuinam, acclamauit autem populus retro
Gaudio exultabundi, quod ipsis deus iniicit animo.
Hunc insatiabiliter cupierunt audire cum caneret,
Euntem autem per urbem ut deum aspiciebant.
Omnes autem qui in urbe, & qui circum habitabant
Populi sequebantur, utque post arietem sequuntur sunt oues,
Pueri primipuberes, canique tempora senes.
Venere deinde quot folia & flores gignuntur uere,
Caudique, rugosique, strabique oculorum,
Alia autem aliorum lingua multiuigum hominum.
Omnes autem nequaquam ego dicam, neque nominauerim,
Inuicemque se interrogabant, quis esset, & unde ueniret,
Et enim miraculum extiterat magnum, neque uidebatur,
Viri quidem mortalis filius esse, sed dei,
Confertum autem fuerat forum, subingemebat autem terra.

De nuptiis in Cana.

Profectus est autem ire primus, ex alia autem parte coepit Petrus,
Qui ei gloriosissimus sociorum erat honoratissimusque.
Motus est deinde ad urbem pedibus pernicipibus confusus,
Hunc uero utique omnes populi uenientem admirabantur,
Quoniam optimus erat, multo autem plurimos ducebat populos,
Sed cum iam regis incluta domicilia uenere,
Continuo super solum iuit, domum intro,
Cum autem inuenit epulantem nuptias multis sociis,
Filii atque filiarum integerrimæ suæ in domo.
Quippe enim ei uictus erat immensus, nemini tantus.
Sponsas autem e cubiculis, faculis succensis
Ducebant per urbem, multus autem hymenæus agitabatur,

Viribus ludentibus, pulchreque cinctis mulieribus.

His autem magnum domicilium circūgemebat pedibus.

Pueri autem saltatores uolutabantur, in his autem

Tibiæ, lyraeque uocem habebant, mulieres autem

Cantum incipientes, uoluebantur per medias

Quaecunque optimatum uxores erant, atque filia.

Multitudinem autem nequaquam ego dicam, neque nominauero,

Stantes admirabantur in uestibulis unaquaeque.

His autem in mediis puer lyra stridula

Optatum pulsabat, cantum autem pulchrum succinebat.

In urbem autem ab excelsis montibus deducebant materiem,

E campis autem duxere boues, & pingues oues

Confestim, uinum autem melitum uinabantur.

Cibumque domibus, ligna autem multa insuper legere,

Partiri, nequis ei priuatus ueniat æqua parte

Paneque, carnibusque, atque plenis poculis.

Multi quidem boues segnes cedebantur circum ferro

Iugulati, multae autem oues & balantes caprae.

Multae autem candidis dentibus sues uiuentes adipe,

Vsti extendebantur per ignem Vulcani.

Hi uero iam partes distribuebant, miscebantque uinum

Statuentes crateras coronatos uino,

Ubi caras affatas, carnes edere, atque pocula

Vini bibere mellei, ut uellent.

Praecones autem ipsis & impigri serui

Excipientes deposuerunt potum & esum omnem.

Hi quidem uinum miscebant in crateribus & aquam,

Hi uero rursus spongiis foraminosis mensas

Tergebant, & apponebant, atque carnes multas partiebantur.

Alii autem ducebant oues, ferebant autem magnanimum uinum.

Illi uero ad epulas paratas propositas manus mittebant.

Illi uero dum quidē cibum habuerunt, & uinum rubrum

Vescebantur, neque quicquam animus indigebat cibo pari,

Conuiuiae autem per domos auscultantes cantores,

Bibentes & edentes, annum enim habebant,

Vescebantur sedentes, uiri uero boni impellebantur

Vinum ministrantes in aureis poculis,

Sic hi quidem epulabantur in celsitesta magna domo,

Multus autem desiderabilem chorum circumstibat coetus

Oblefati, inter eos autem canebat diuinus cantor

Pulsans citharam, duo autem saltatores in ipsis

Cantum incipientes, uoluebantur per medios,

Ubi quidem iuuenes & uirgines alpheisibae

Saltabant, mutuo in brachio manus habentes,

Harum autem, haec quidem tenuia uela habebant, hi autem tunicas

Induti erant bene textas sensim splendentes oleo.

Cum autem e testis uinum bibebant regis,

Vinum periderunt supra uires despumantes

Ubi ei mitis donatrix contra uenit mater,

Atque ei inhæsit manu, uerbumque fata est & nominauit,

Fili, quoniam tibi dedit deus magnitudinemque uimque,

Vinum in amphoris duodecim totis spumans

Partire epulum senibus, decet te quippe, non sane indecens est.

Vt mihi honorem magnum & gloriam tollas,

Quaeque & futuris cum hominibus existat,

Omnis tibi est subiectio, multisque imperas,

Hic crateresque & amphorae sunt,

Hic & aquae scatutientes, duae autem portae sunt.

Sed age mihi hoc dic, quid tibi mentibus uidetur esse.

Sic fatus est, hanc autem respondens alloquutus est uerbis.

Sustine mater mea, & feras quamuis dolens,

Grauius enim me ipsum ira & indignatio apprehendit.

Quapropter ego tibi mater ueritatem enarrabo,

Hora quidem multorum uerborum, hora autem & rerum.

Verum ipse praconibus uocalibus mandauit,

Confestim mihi cari filii perficite desiderium,

Ite ad fontem, & ferte celeriter euntes

A quam e fontibus, unde aquantur ciues.

Sic fatus est, hi uero hunc magnopere audiuerunt, atque paruerunt.

Duodecim autem impleverunt, & opculis accommodauerunt omnes.

Verum ille, animum habens sic ualidum, ut antea,

Orauit manus tendens in coelum sydereum

Statim deinde ei uinum in amphoris hauriebat.
Verum postq̃ immisit, iussitque ministrare uinum,
Pueri quidem crateras coronarunt potus,
Vinum autem e crateribus haurientes poculis,
Miscebant contentiones multas iudicantibus æqualibus,
Mouerunt autem omnibus incipientes poculis.
Sic tum quidem totum diem ad solem occidentem
Sedebant uescentes carnes copiosas, & uinum iucundum,
Illi uero ad saltationem & desiderabilem cantum
Conuersi delectabantur, manserunt autem ad uesperum ire,
His autem oblectantibus niger uesper aduenit.
Verum postquã portionis & cibi desiderium exemerunt
Cantusq; dulcis, & indamnandæ saltationis,
Citharæq; quæ epulis est coniuncta uigentibus,
Occiditq; sol, inumbrabanturq; omnes uiæ,
Cubilisq; meminere, & somni donum cepere.

De paralytico.

Cum autem aerigena apparuit rosea aurora,
Venit quidem hic e cubiculo, deo similis exaduerso,
Accessit autem mendicus uulgaris, qui per urbem
Iacebat impotens, labor autem ipsum grauis tenebat
Foratis in lectis sub porticu strepenti,
Lachrymis & gemitibus & doloribus animum scindens
Vexatus membris, molestum autē ipsum uinculū domitabat
Sed enim non ei ulterius erat uis firma, neque robur,
Qualis antea erat in curuis membris.
Neq; rectis poterat stare pedibus, neq; ambulare
Domum, ubi ei reditus, quoniam cara genua soluta sunt,
Iacebat autem incubatus, ieiunus edulii, atq; portionis.
Nondum ipsum aiunt edere & bibere sic,
Neque in opera aspicere, sed gemituque luctuque
Iacebat lugens, deperibat autem circa ossa corpus,
Sed cum iam cognoscebat dei filium semper existentem
Euntem ante cœtum longe gradientem,
Hunc quidem deinde subeuntes duo cōmodi socii
Ilic ante pedes iecere in pulueribus.

Lachrymasq; effudit calidas, uerbumq; lamentabile dixit
Ex intimo corde, neq; in mediis exurgens.
Et ipsum allocutus uerba alata affatus est,
Dic quod sentis, perficere autem me animus iussit,
Rursus autem uerbis respondens allocutus est,
Audi me qui hesternus deus uenisti, non enim mea uis
Est qualis antea erat in curuis membris,
Non enim amplius carnes & ossa fibræ habent
Et robur non tantum uenit in pectoribus meis.
Tuli autē qualia non dum quisquam terrestris mortalis alius.
Te enim ego & postea penitus dies omnes
Rogo ut deum, & ad tua cara genua accedo
Multa passus, nunc autem me tuis in manibus posui.
Ipse autem si uolueris scies, neque quis alius,
Senium abradens facies iuuenem pubescentem.
O rex utinam ut animus in pectoribus caris
Sic nunc pubescerem, uis autem mihi firma esset,
Precor te rex, tu uero me reuereare, & mei miserere,
Pro supplice sum tibi diue uerendo.
A pud te enim primum gustavi cereris frugem.
Sic fatus est, hunc autem audiit magnus deus precantem.
Dextra autem accepit manu, uerbumq; fatus est & nominauit.
Ah miser, quippe ualde te offendit excelsum exitium.
Sed quantum quidem ego possum manibusq; pedibusq;
Et robore, non te ulterius aio dimissurum, neq; parum.
Sic igitur domum caram in patriam terram
Retro redibis, & si ualde multa passus es.
Moueare claudipes fili mi, contra te enim
Nullus uir antea beatissimus, neque uero postea.
Sed age uero malis exoluam atque seruabo,
Ut sancte in animo, uerum dicas & alii,
Quod maleficio beneficium longe præstantius,
Sed surge, nec ulterius iace, ueneratio aut tuū animū subeat.
Igitur ego tibi hæc traducam, possum enim,
Statim autem præconibus stridiuocis dixit,
O amici, nequaquam ulterius quis ob dictum iustum

Contrariis uerbis perstringens indignetur,
Neque aliquo modo hospitē oderitis, neque quempiam alium.
Sic fatus, inspirauit robur magnum, hunc autem comouit.
In humeris autem uim & in genibus posuit
Qualis antea erat in flexis membris,
Pecmoribusque, tibisque, & ambabus manibus desuper.
Ipse autem ut accipiter pernix impulsus est uolare.
Hunc uero rursus a deo uocatus deiformis,
O amice celsi uoce, robore intolerande, nequid tibi aliud
In pectoribus malum curæ sit, opusque uerbumque.
Sic tunc quidem totum diem ad solem occidentem
Manus leuantes, ualde precabantur unusquisque.

De alio in porticu Solomonis
paralytico.

Sol quidem deinde nuper accedebat arua.
Verum hic aliorum uersabatur per ordines uiro-
rum
Circumspexit autem deinde per ordines, statim autē cognouit
Senio domitum, magnum autem in mētibus luctum habentē.
Non enim amplius firma membra pedum erant incedere,
Neque aliquod mouere membrorum erat, neque attollere.
Cognouit autem statim illum postquā uidit oculis.
Atque ipsum supplicās, uerba alata effatus est
Lachrymas accendens, miseratio autē cepit populū omnem,
Si quidem deus es, deque audiuiſti uocem,
Insuper mei infelicitis adhuc cogitant misere-
re.
Non enim ulterius firma membra amice, pedes, neque manus
Humeris utrisque quidem prouunt leues.
Vnde quidem nunc huc uenio calamitates patiens.
Tu autem si uolueris medeberis, neque quis alius.
Vtinam sic pubescerem, uis autem mihi firma esset.
Sic igitur deinde precatus est, & ipse omnia perficiebat
Hunc autem quidem alloquutus est a deo uocatus deiformis,
Hæc tibi o infelix perficiamque & faciam.
Statim deinde simul uerbum erat, perfectumque opus.
Membra autem posuit leuia, pedes & manus desuper,
Vimque in humeris & in genibus posuit,

Impulsus ē autē ire sicut leo in montibus altus robori cōfusus
Gaudens, celeres autem pedes ferebant. statim autem deinde
In altum extulit lectos, precans autem uerbum dixit.
Obstupere autem & alii, inter se autem aspexerunt.
Atque duxerunt ad urbem sperantes incolumem esse.
Sic autem quis inquit aspiciens in propinquum alium,
O amici, non equidem antea tale effectum est,
Sed non dum ego talem uidi oculis,
Iam quidem urbium edoctus sum consiliumque, mentemque.
Non enim aliquo pacto mortalis uir hæc machinetur.
Perficiens magnum opus, quod nunquā sperabat animo.

De filia Centurionis.

Verum postquā apparuit pulchra roseis digitis aurora
Summum in littore maris cani currebat,
Tunc autem celeriter excessit nauis bene constructa
Festinans, talibus enim urgebatur manibus remigum,
Atque uentus impleuit medium uelum, circum autē undam
Carina nigram ualde strepebat, naue eunte.
Hæc uero currebat per fluctum conficiens uiam,
Eaque longe secure currebat firme, neque uero accipiter
Circus secutus fuisset leuissimus uolucrum,
Sic illa celeriter currens, maris uias secabat,
Virum ferens deo similia consilia habentem
Vnde e mari profectus uiolaceo in continentem,
Venit utique per uiam meditatus, hunc autem aduertit accedētē
Multitudo, quotque folia & flores fiunt uere
Claudique rugosique strabique oculis,
Sponsaque, puerique, multaue tolerantes senes,
Multi autem hospites misera experti huc uenere,
Vbi simul luctusque & precatio existerat uiro-
rum.
Verum is pedestris existens, uersabatur per ordines uiro-
rum.
Dum hic hæc laborabat scientibus mentibus,
Tunc sane ipsum socius uir uidit oculis.
Venit autem ire nuntians per domos pastori populorum
Lachrymas calidas fundens, dixit autem nuntiationē molestā

bbbb v

ωρτο κηλωρτουσε διλαθρωπον, χαϊρε φυτουρτον της ζωης ημων φυ
ουσα. χαϊρε αρουρα βλαστάνουσα διφορτάν οικητρωτων, χαϊρε τραπεζα
βαστάουσα διθνήσαν ιλασμων. χαϊρε οτι λημωνα τ' ευφνης αιθαλάδας,
χαϊρε οτι λιμνία τ' ην ευχων εποιμάζεις. χαϊρε δεκτον πρεσβεας θυ
μίαμα, χαϊρε παντος του κόσμου υγιήλασμα. χαϊρε της προς θνητων
διθνήσια, χαϊρε θνητων προς θε παρρησία. χαϊρε νύμφη ανύμφδυτε.

ζάλλω ενδοθεν εν των λοπισμων αμυδρόλων ο σόφρων ιωσήφ, ε-
ταράχην προς τω αγαμόν σε θεωρών, και κλειψίχαμον εσπονδών
αμεμπτε. μαζών δε σου τω σύλληψιν εν πνύματος αγίου, εφη, αλλη-
λουϊα.

Ηκουσαν οι ποιμενους τ' ην αγγελων υμνου των τω εν σερικον χει-
ρον παρουσιαν και σφαμόντες, ως προς ποιμήνια, θεωρούσι εδραν ως
αμνον αμωμον εν τη γαστρι μαρίας εσκηθόντα, τω υμνουιτες, εβαν,
χαϊρε αμνου και ποιμήνιος μήτηρ, χαϊρε αυλή λοπισμων προβάτων.
χαϊρε αοράτων θηρών αμωπήριον, χαϊρε παραδείσου θηρών ανωικ-
τήριον. χαϊρε οτι τα ουράνια συναγάλλεται τη γη, χαϊρε οτι τα επί
γεια συγχορδία ουρανίου. χαϊρε των αποστόλων το αόγητον εσόμενα, χαϊ
ρε των αθλοφόρων το αήκητον θαύρος. χαϊρε σεβρόν της πίστεως δρε
σμα, χαϊρε λαμπρόν της χάριτος γνώρισμα. χαϊρε, δι' ης εν μνησιν
ο αδης, χαϊρε, δι' ης εν ενο, θημην δόξαν. χαϊρε νύμφη ανύμφδυτε.

Θεοσφόρον ασδρά θεωρήσαντες μάγοι, τη γούρν ηκολούθησαν αλ-
γλη. και ως λύχον κρατούντες αυτών, δι' αυτών ηρώτων κραταίον
αίαντα. και φθάσαντες τον αφθασον, εχάρισαν αυτώ εοδόντες, αλ-
ληλουϊα.

Ιδον ταυδεσ χαλδαίων εν χειρι της παρ. θένου τον παλάσαντα χει
ρι εδν αθρωπων, η δε απο την νοσηντες αυτών, ει και δούλου ελαβε
μορφην, εσπουσαν τοις δώροις θδραπέυσαι, η βοήθει τ' η διλογημένη,
χαϊρε αστέρος αδύτου μήτηρ, χαϊρε αυγή μυστικής ημδράς. χαϊρε της
απείτης τω ημίμον σβεξασα, χαϊρε της διάδου εδν μύσας φωτίξασ
σα. χαϊρε τύραννον απένθρωπον ενβαλουσα της αρχής, χαϊρε κύ-
ριον διλαθρωπον επιδείξασα χρισόν. χαϊρε η της βαρβαρού λυδς
μην θρησκείας, χαϊρε η του βορβόρου ευομένη των δρετων. χαϊρε πυ-
ρὸς προσκλήσιν πωλξασα, χαϊρε φλογὸς παλιν απαλλάττουσα.
χαϊρε τωτων οδηγὸς σωφροσύνη, χαϊρε παλιν γενεὴν διφροσύνη.
χαϊρε νύμφη ανύμφδυτε.

κήρυκτος

ζέπει το λοιπόν εν τω μέσω του εφεξής τεσσάρτου.

colam agricolata humanum, Aue plantatorem uitae nrae pro-
ducēs, Aue aruū germinās fertilitatē misericordiae, Aue mēsa
ferēs abūdantiā ppitiationū, aue qm prātū dliciae iuifescer facis
Aue qm portū animarum paras, Aue acceptum legationis in-
censum, Aue totius mundi propitiatio, Aue dei ad mortales
bona uoluntas, aue mortalium ad deū fiducia, aue spōsa inupta.

Fluctuationē itus habens rationū ambiguarū castus ioseph p
turbatus est ad inuptam te aspiciens, & caelantē nuptias suspicās
irreprehēsa. discens aut tuā conceptionē ex spū sancto dixit alle-
luia.

Audierunt pastores angelos cantantes, corpoream chri-
sti praesentiam & currentes ut ad pastorem, aspiciunt hunc ut
agnū immaculatū i uētre Mariae partum, quā laudātes dixerūt,
Aue agni & pastoris mater, Aue caula rationalium pecudum,
Aue inuisibilium ferarum telum, Aue paradisi ianuarum aper-
torium. Aue quoniam caelestia congaudent terrae, Aue qm ter-
restria coexultant caelis, Aue apostolorum non silens os, A-
ue certantium inuicta fiducia, Aue firmum fidei fir-
mamentū, Aue splendida gratiae cognitio, Aue p quam spolia
tus ē infernus, Aue p quā iduti sumus gloriā, Aue spōsa inupta.

Ad deū currentē stella uidentes magi, huius secuti sunt splen-
dorem, & ut lucernam tenentes ipsam, uestigauerunt fortem
regem & praueuientes latati sunt clamantes al-
leluia.

Viderunt filii chaldaeorū in manibus uirginis qui fecerat ma-
nu homines, & dominū cognoscentes ipsum, & si serui sumpsit
formam, festinarunt donis uenerari, & clamare benedictae.
Aue astri inoccidui mater, Aue lux mysticae diei, Aue
deceptionis fornacē extinguens, Aue trinitatis sacerdotes illu-
minās, Aue tyrannū i humanū expellēs e principatu, Aue domi-
num humanum ostendens Christum, Aue a barbara redi-
mens cultura, Aue a coeno liberans operum, Aue i
gnis adorationem quiescens, Aue a flamma affectuū absoluēs
Aue fidelium dux castitas, Aue omnium generationū laetitia,
Aue spōsa innupta.

Nuntii

Quaere reliquum in medio sequentis quaternionis.

A t q ipſum allocutus uerba alata loquebatur.
A udies nuntiationem, quæ non debuit fieri
Virgo ueneranda a gratis pulchritudinem habens,
Quam ſupra modum animo amauit pater & ueneranda mater.
N imium enim prudensque, & bene mentibus conſilia nouit
Quæ me amabatque educabatq, quid tibi hoc loquor,
Morbo ab difficili occidit ſuis in domibus
P eriti oſa morte, ut non moriatur qſquis mihi quidem
H ic habitans amicus fuerit, & amica fecerit,
Hæc tibi quamuis dolens ueritatem enumerauit.
Sed age huc rex, ut uerbum & ſermonem audias.
H unc uero rurfus allocutus eſt a deo auditus deiſformis.
Quod non eſt hoc uerbum uerum ut dicis,
Sed eamus ne diutius moram trahamus uiæ.
Non quidem deinde inanis uia erit, neque imperfecta.
C onfide, ne tibi hæc in mentibus tuis curæ ſint.
Vtinam enim ipſam a morte obſtrepenti ſic poſſem
S eorſum abſcondere, cum ipſam mors grauis aggreditur.
Sed age ego ipſe experiar, atque uideam,
S ic fatus, alios quidem diſſipabat alio alium
Impulſus eſt autem ire longius. a terra autem cepit petrum,
Qui ei glorioſiſſimus ſociorum erat honoratiſſimusq;
A liosq, qui ei ſapientiſſimi & amiciſſimi erant,
Verum poſtquam uenit domos bene habitatas,
C onfeſſim ſuper pauimentum uenit domum intra,
Ibi uero ſedes circa parietem admoti erant hinc & inde.
Sederunt enim poſtea in toris ſedibusque,
S tatim autem ingrediebantur, & in ſellis ſedebant
E t obdormiuerunt non multum ad tempus, ſed parum
L uxit autē miſerabiliter pater carus, circū autem populi
G emituque tenebantur & luctu per urbem,
Filiæ autem in domo & generi ingemiſcebant,
Mater uero rurfus ex alia parte gemebat lachrymans
Filiam fortem, quam naliſſimam peperit filiorum,
E a uero magnopere clamans ſubiit & cepit genua
M iſerabiliter lamentata, circum autem ſeruæ eiulabant

O mnes, quæcūq; in domibus erant iuuenes, ac uetulae,
Hanc enim in domo ancillæ & ueneranda mater
M anibusq; attreſabant, & oculis aſpiciebant
D olentes, cum ipſis autem pater ibat lachrymas libans,
H uic at mœror circūſuſ eſt animi uor, neq; uero apli ſuſtinuit.
Hunc uero rurfus affatus eſt a deo auditus deiſformis.
A h miſer, quippe iam multa mala tulifti tuo in animo
N on ulterius tibi mors curæ ſit mentibus, neq; qcq; animo
T ime, audens enim uir in omnibus melior
O peribus exiſtit, ſi & aliunde alicunde ueniat.
D ormiebat recubās, ſoluta autem ſunt ei membra omnia
Iucunde nimium dormiens in ſomnariis portis.
H i uero quamuis dolentes ad id iucunde arriſerunt.
Verum hic horū quidem poſtea uitauit multā turbam,
Sed parentes duos longius duxit, prope autem ſtans,
M anum cœpit dextram, & ad ipſam uerbum dixit,
Excitare, neq; ulterius iace, cultus autem tuum animū ſubeat.
S ic utiq; locutus eſt, huic autem inalatum extitit uerbum.
S edit autem erecta, hic autem iuſſit longe clamans,
D eſinite a luctu, gemituque lachrymoſo,
A tque date o ſerui puellæ cibumque potumque,
A riſit autem paterque carus, & ueneranda mater.
S ic fatus eos quidem liquit ibi, iuit autem ad alios.
M ultitudinem autem nequaquā ego dicā, neq; nomina uero.
L ugebant autem ſtridule uiridem lachrymam fundentes,
R ogantes, ad indigentiam enim aduenerāt, uerū hic omnes
M anum ſuam ſupra tenebat, conſiſi fuere autem populi.
Viri autem confeſſim effecti ſunt iuniores, q̄ antea erant,
E t longe pulchriores, & maiores aſpectu,
A deo autem ei ualde uti deo firmum erat.

D e claudio qui & ſiccā habebat manum.
S ero autem ipſum ſocius uir uidit oculis
C laudicans, ſubter autem tibiæ fluebant raræ,
L ugebat autem ſonore uiridem lachrymam libans.
I ple autem in pulueribus magnus magnopere extenſus,

Iacebat, cara autem manu comam deturpabat concidens
Multos autem a capite radicitus traxit crines,
Ipsi autem ante pedes cecidit in pulueribus.
Verum hic altera ipsum capiens aduoluebatur genibus,
Atque ipsum precans, uerba alata alloquebatur,
Audi rex, quisquis es desideratissimum autem te adeo,
Neque enim es insipiens, neque inconsultus, neque peccator,
Sed longe diligenter supplici parces uiro
Ac mihi da manum, lugeo, non enim ulterius alium
Mihi item adeo regem offendam quo iuro,
Neque si patris aut matris rursus accedam
Domum, ubi primum genitus sum, & me aluerunt ipsi.
Qua propter nunc tua genua accedo si uolueris.
Et enim ego hospes miser huc uenio
Longe ex aliena terra, quare neminem noui
Hominum qui hanc urbem & terram habitant.
Sed eo autem in domibus, dolores autem me semper
Enecant noctesque & dies lachrymantem.
Nunc autem teneor detrimeto & doloribus, multa enim tuli.
Volo semel ad undam hians animum deperdere,
Quam diutius deficere dolore sublatus graui,
Sed misere rex, supplex autem tibi dico esse,
Audi rex, bonus mihi auxiliator ueni pedum.
Non enim maior gloria uiri fuerit,
Quam, quam pedibusque fecerit & manibus suis,
Sic fatus est, hunc autem audiuit magnus deus rogantem
Curata est manus, dolores autem mitigati sunt graues
Genua autem roborata sunt, pedes autem citi mouebantur
Sic autem ille celeres pedes & manus mouebat,
Ut cum quis stans equus recedens a praesepio,
Ruit per campum pedibus pernicious uolare.

De Caeco.

Alius uero rursus inops uir ex caecatus profectus
Stabat, magnum luctum in pectoribus augens,
Atque ex oculis ei fusa est nebula, neque rursus sustinuit
Qui tantum clamabat quantum alii quinquaginta

Intrinfecus e corde, contremiscebant autem ei mentes intus,
Ambabus autem manibus eruens cepit genua,
Precatus, necessitas enim aduenerat non amplius ferenda.
Atque lugens uerba alata allocutus est,
Si quidem deus es, deique audiuiisti uocem,
Audi nunc & me, maxime enim dolor accedit,
O rex, non enim scio ubi tenebrae, neque ubi aurora,
Neque ubi sol illustrans homines it sub terram,
Neque cum uenit ad coelum sydereum,
Neque quando retro ad terram a coelo uertatur,
Facito autem serenitatem, da uero oculis aspicere
Solemque indefessum, lunamque plenam
Terram deueni, sed semper habens erro dolorem.
Neque mihi acutissime capitis uident oculi
Ipse autem si uolueris medebere, nec quisque alius.
Si autem redibo & aspiciam oculis
Patriam meam, uxoremque, & excelsam ualde domum,
Quando nil dulcius sua patria, atque parentibus
Fit, si quidem quis longe pinguem domum
Terra in aliena habitet seorsum a parentibus.
Sed o rex misere, te enim mala multa passus,
Ad primum ueni, aliorum autem neminem noui
Hominum, qui hanc urbem & terram habent.
Tuosque pedes, tuaque genua aduenio, multa laborans
Ut & me miserum in meam imittas patriam,
Quamuis multa passum, uidentem me & linquat aeuum.
Quapropter tua genua aduenio, si uolueris
Ipsum me uiuere, & uidere lucem solis.
Sic fatus est, huius autem animum in pectoribus commouit
Hunc autem rursus allocutus est a deo auditus dei formis,
O amice, quoniam tot dixisti, quod prudens uir,
Quoniam facundusque es & solers, & prudens,
Neque aliquod adhuc propter decorum uerbum illucrosum dixisti
Cognosco autem & ipse, quod prudens mentibus uenis,
Confide, neque nimis quid in mentibus time nimium,
Confide, mihi autem haec curae erunt, ut perficiam.

Iam enim mihi animus impellitur, ut adiuuent.
Cognoueris autem qualis mea uis, & manus sequebantur
Sed si iam uis, & uere prædicas,
Spes tibi deinceps amicoſq; uidere, & accedere
Domum beneſtructuram, & ſuam in patriam terram.
Quare te nec poſſum relinquere infelicem exiſtente,
Quoniam ſacundusq; es, & ſolers, & prudens.
Spera igitur poſtea malorum effugium futurum
Ex me, ut aliquis te occurrens beet.
Videbis ſi uolueris & ſi tibi hæc curæ fuerint
Oculis tuis quæque deſyderas omnes dies.
Tolera, neq; inuitabile lugeas tuo in animo
Quipe te diligenter remittam, ut eas
Gaudens conſeſtim, & ſi longe procul es
Apatria tua, & domo, & ſicubi tibi carum fuerit.
Ne mihi conſundas animum lugens, & mœſtus.
Statim poſtea ſimul uerbum fuit, perfectumq; opus.
Statim uero aerem quidem diſſipauit, & expulit nubem.
Nebulam autem ab oculis rurfus tulit quæ prius inerat
Diuinam, hic uero poſtea magnopere inſpexit oculos
Terram infinitam, montiumq; ex celfa capita
Vndiq; reſpiciens, ut aquila, quam quidem aiunt
Acutiſſime aſpicere cœleſtium uolucrum.
Hunc uero rurfus allocutus eſt a deo auditus deiſormis.
Nunc autem abi ad domum, & contine, neq; nomines,
Neq; cuiſciam edixeris, neque uiroꝝ neque mulierum.
Quipe hic quidem gaudens acceſſit ad patriam terram,
Et oſculabatur attingens ſuam patriam, multæ autem ab ipſo
Lachrymæ calidæ fundebantur, quoniam cupide uidit terram.
Obfupuerunt autem omnes inter ſe mutuo aſpicientes,
Alii uero toto die cantu deum placabant
In magno adyto, medebanturque, glorificabantque
De Dæmoniaco.

Sed alius quis mendicus uir errabundus proſectus,
Vinculo in difficili deuinctus erat acres dolores patiens.
Veniebat autem lōgum incedens, nox autē eius cœlo ibat

Stans autem interdum qdem apud foueā effoſſam murū extra,
Interdum uero in littoribus pſtrepentibus longū clamabat.
Vel hic per campum carētem frugibus ſolus errabat
Suum animum deuorans, uiam hominum fugiens,
Diu colliquatus, odioſus autem ei irruerat dæmon.
Spumatio autem circa os fiebat, oculi autem ei
Graue ſub ſuperciliis uelut lumen apparuere.
Iubæ autem fluebant cum ſpiritu uenti,
Semper autem difficili tenebatur anhelitu, & ipſi ſudor
Vndiq; e mēbris multus fluebat, neq; ullo modo habebat
Reſpirare, ubiq; autem malum malo innixum erat.
Hūc calamitas mētes cæpit, ſoluta autē ſunt ſplendida mēbra,
Cecidit autem retro, animum autem expirauit.
Decidit autem in pulueribus feſſus, cōmutauit autē dentes
Calcitrās pedibus terram, uerum proci uenerandi
Manus tollentes, magnopere precabantur ſinguli.
Prope autem ſueſque & uiri uenere ſubulci,
Clangor autē ingens cōmotus eſt ſuum ſtabulantium,
Sed & ſic, Aſtores ducebant ſeruantes neceſſitate
Timentem, carnes autem circumtremebant membrīs.
Hunc uidens miſeratus eſt deus, atque ipſum eſt alloquutus,
Quis unde es uiroꝝ? qui me auſus es coram uenire?
Inſeliciū aut filii meo robori occurrunt,
O infelix prope accede, quid times adeo?
O infelix, occide te tuus robur, neque miſereris
Virum ſenem dolore excreatū, quæ ipſum accedit,
Et ualde uexatū, & in mentibus luctum habentem.
Vt ſane & tuum ego ſoluam robur, ſi & me contra
Steteris, ſed te ego recedentem iubeo
In multitudinem ire, neque e regione ſtes mei.
Mitto autem ubi te cor, animuſque iubet.
Sicutique ſatus eſt, hi autē loquebantur uocantes,
Eamus ut iuſſiſti per multitudinem ſuum
Statim deinde ſimul uerbum erat, perfectumq; fuerat opus
Faſtile, multi autem ſueſ uiſcentes adipe,
Edentes glandem ualentem, & nigram aquam

Bibentes, quæq; suis nutriunt germinantē pinguedinem,
Vndis inferebantur, deus autem abstulit reditum.
Irruerūt autem magno strepitu, efferbuerūt autē celsa fluenta.
Ripæ autem circum magnum sonarunt, hi autem stremitu
Natabant, hinc & inde uoluti per uortigines.
Atque a saxis uiri pondere manum complentibus
Feriebant, statim autem malus strepitus subulcis cōmotus est,
Porcisque pereuntibus, gregibusque dissipatis.
Deteriti autem sunt alio alii ad littora eminentia.
Sich i hos perdebant portum profundum intra.
Gratum autem hunc deus a calamitate soluit.
Sed cum iam respirauit & in mentem animus collectus est,
Etipsum allocutus, uerba alata effatus est.
Salue mihi quod me sedasti ab errore & molestia graui.
Errore autem non est deterius aliud mortalibus,
Sed gratia perniciosi uentris malos dolores habent
Viri quos uenerit error, & calamitas & dolor.
Atque duxerunt in urbem insperantes saluum esse,
Obstupere autem omnes, inter se autem mutuo aspexere.
Hi uero muti effecti sunt in domo uirum uidentes
Sic aut quis dicebat respiciens in propinquum alium.
O quam hic omnibus amicus & honoratus est,
Qui hunc insalientem errare cessauit,
Qui offensorem uerba fundentem tenuit loquens.
Hunc insanum constructum malum aliud ad aliud
Atque ebrium, in modestiam induxit.
O quam hunc uirum deus a calamitate soluit.
Sic omnibus deus gratiosa dat
Viris neq; forma, neque mentibus, neque locutione,
Sich i quidem talia inter se loquebantur.

De muliere sanguine fluente.

Erat autem patris sui mulier Phœnissa in domo
Pulchraque, magna que, & splendida opera sciens,
Lucraque qualia nondum aliqua audimus neq; ueterum,
Nimium enim prudensq; & bene mentibus consilia nouit,
Quæ noctesque, & dies frequenter semper,

Animum expirans, ueluti uermis in terra
Iacebat extēsa, sanguinē at nigrū effluebat, madefaciebat at terrā,
Interrogabatur autem postea quis esset, & unde ueniret,
Sed cum iam cognoscebat dei filium prope existentem,
Confestim uero postea post uestigia uenit dei.
Lachrymas autem eiecit calidas, uerbū aut lugubre dixit,
Audi nunc & me, maxime enim dolor accedit,
Nondum enim oclusi sunt oculi in palpebris meis,
Sed semper lugeo, & dolores infinitos digero.
Perfice nunc & mihi miseræ uerbum quod dixero,
Vlcus enim habeo hoc ualidum, neque mihi sanguis
Siccatur, sed longe celeriter distillans strepit.
Multis autem ego irata hoc uenio
Viris atque mulieribus per terram uiros alentem,
Ut me debuisset die illo cum me primum genuit mater
In montem aut in fluctum multifonantis maris
Abire ferens mala uenti procella
Vbi me unda suffocauit ante has res fieri.
Vlcus autem medicus abstergit, atque ponit
Medicamenta, quæ cessent a nigris doloribus
Sæpe in domibus sedens nostris.
Interdum quidem luctu mentē delector, interdum uero rursus
Desino, cito autem satietas frigidi luctus.
Sed tu mihi Rex hoc ualidum ulcus medere
Fac quod uis, supplex autem tibi affirmo esse,
Ut te Rex admirorque & obstupui, timeoq; grauius
Genua attingere, difficilis autem me luctus accedit,
Ipsi autem nondum uidebatur aduersa, uerebatur enim.
Manu autem nectaream uestem quatiebat capiens,
Statim sopiit dolores, ab ulcere autem molesto
Sanguinem nigrum siccauit, robur autem ei iniecit animo.
Verum hic nouit suis in mentibus, loquutusque est.
Profecto & mihi hæc oia curæ sunt mulier, sed ualde grauius
Confide, neq; tibi ullo pacto mors iucunda sit,
Sic nunc & ego intelligo mulier ut tu uideris.
In animo uetula gaude, & contine te, neque plores

Sed in domum profecta, tui ipsius res fer,
Telamque columque, & ancillis manda,
Vr antea, diuitiæ autem & pax satis sint.
Illa uero nouit suis in mentibus, gauisique est,
Quod eam cito audiuit magnus deus orantem.
Hæc cum iam patris inclyta domicilia aduenit,
Iussit ancillas bene comantes in domo,
Atque in excelsum cubiculum iuit diua mulierum.
Atque telam texebat in penetrati domus celsæ,
Tunicam purpuream. intus uero sedes uarias inspergebat,
Atque rursus ancillis bene comantibus inquit,
Agite duæ me sequimini, uideam quæ res factæ sunt.

De Samaritide.

Cum autem sol medium cælum obierat,
Et tunc iam euntes uiam asperam,
Vrbem prope erant, ad fontemque profecti sunt,
Structum pulchris fluum, unde aquabantur ciues,
Circum autem populorum quiuæ aquis aluntur erat nemus
Vndique rotundum, frigida autem defluebat aqua.
Puellæ autem occurrit ante urbem aquanti,
Hæc quidem in fontem descenderat pulchris fluum.
Attacium, inde enim aqua ad urbem ferebat,
Vbi confedit profectus, hanc interrogauit omnia,
Blandis autem uerbis attingens alloquutus est,
Quidnam adeo uiro separaris? neque apud ipsum
Sedens uerbis interrogas atque exquiris?
Atque aliam odi, quæ quidem talia agat,
Quæque sine amicis patris & matris existentibus.
Viris imisceatur, priusquam apertas nuptias adeat
Non equidem alia hoc modo mulier toleranti animo
Viro recedat, qui mala multa laborauit,
Tibi autem semper cor solidius est lapide.
Hæc uero neque negabat odiosas nuptias, neque perficit
Sic inquit uerebatur enim uirescentes nuptias edicere
Viro amico, ille uero omnia intelligebat, & respondit uerbo,
Vrbemque mihi ostende, da mihique aquam saturari.

Hæc autem muta diu sedit, stupor autem ei cor inuasit
Aspectu autem interdum quidem illum in faciem aspiciebat,
Hunc uero rursus allocuta est mulier, & respondit uerbo
In terra figens capite, reuerbatur enim illum,
Hospes, quoniam animus mihi in pectoribus obstupuit,
Neque aliquod loqui possum uerbum, neque interrogare,
Neque in faciem aspicere contra, pudore afficior enim.
Facile cognouisti, quoniam neque cætera es ignarus,
Hæc autem quæ me interrogas, & rogas nequaquam ego
Alia edicerem falso, neque decipiam.
Horum nullum ego cælabo uerbum, neque occultabo,
Omnem ueritatem dicam, ut me iubes.
Vrbem autem tibi ostendā, dicam autem tibi nomen populorum.
Eo ut adhorter socios, dicamque singula.
Abi, parem enim te deo honorabunt omnes
Hospes, quoniam non ingrata nobiscum hæc dicis,
Sed uis uirtutem tuam ostendere, quæ te sequitur.
Hospes, quoniam nostramque urbem & terram aduenis,
Neque igitur cibo indigebis, neque potione,
Vbi uiri habitant multa habentes pecora & multos boues,
Qui quidem te muneribus ut deum honorabunt.
Ille autem rursus supra animum animo beatissimus supra cæteros
Qui te donis onerans domum duxerit.
Hospes, quippe hoc quidem faustum non intellexi.
Sed age mihi hoc dic & uere enumera
Hospes, quoniam neque malo, neque insipienti uiro similis es,
Et mihi hoc edisere uerum, ut bene nouerim.
Quis? unde is uiro, ubi tibi urbs, atque parentes?
Ter beati quidem tibi pater & ueneranda mater.
Dic nomen, quod te illic uocabant materque paterque,
Aliique in urbe, & qui circum habitabant,
Non enim e quercu es antiqua, neque e saxo.
Nullus enim omnino sine nomine est hominum,
Non malus, neque etiam bonus, postquam primū genitus fuerit
Sed in omnibus ponunt postquam pepererit parentes.
Dic uero mihi terramque tuam, populumque urbemque,

D icuero mihi sicubi nouerit talem existentem,
N ondum enim talem uidi mortalem oculis,
N eque uirum, neque mulierem, reuerentia me habet inspicientē.
S alue hospes, ut & olim existens in patria terra
M emineris mei, quod mihi primæ uitæ præmia debes
O b quæ tibi & illicut Deo uota facerem
S emper dies omnes, tu enim me uiolasti puellam.
O hospes, egregie quippe te mortalium laudo omnium.
P udorem & beneuolentiam tuam post seruo
O hospes, profecto bonum est, & iuxta dona dare
A beo ut confirmem socios, dicamque singula,
S icigitur locuta, abscessit, illum uero liquit ibi.
Hæc uero iuit non nimium in multum tēpus, statim enīuenit.
V erum postq̃ urbem iniit, circa quam turris
E xcelsa, pulcher autem portus ex utraque parte urbis.
O bstupuit animo, existimauit enim deum esse,
S tatim & omnibus dixit hominibus,
H uc age sicemorum ductores ac rectores
I n contionem proficisci, ut hospitem audiat,
Q ui mihi uitam dixit & actiones, & mentem ipsam
V eluti certe aut ipse præsens, aut ab alio audiens.
Q uid primum, quid postea, quid postremum enume rab o
M edicus autem unicuique gnarus de omnibus
H ominibus, quippe enim pæonis est prolis.
H ospes longe mihi uidetur prudens esse.
V erum ego huic, omnia secundum decorum enumeraui,
Q uæcūq; feciq; passa; sum, & quot ego toleraui uita
Q uod mihi in domibus malūque bonūque effectum est.
I psam autem non manifeste noui unde genus asserit esse.
N unc uero equidem melius est inuestigare, & ininterrogare
V nde hic uir, qua asserit esse
E x terra, ubi autem ei generatio & patrium aruum,
N on est hic uir humidus mortalis, neque fuerit,
N on enim ullo modo mortalis uir hæc faceret
S ua ipsius mente, cum uero deus ipse accedens
F acile uolens poneret iuuenem atque senem

Q uare mihi immortalis quidem uidetur aspic
A lium autem se ipsum homini occultans assimilabat
S ed uidete & uos assurrectim, non enim ego
B ene dignosco, uidetur autem mihi esse uir.
S ic locuta, compulit robur, & animum cuiusque.
C onfestim aut repleta sunt mortalibus foraq; & tribunalia
C ollectorum, multi autem admirati sunt uidentes,
M anibusque completebantur, & sedere iuebant
P auimento in lapideo, hi autem ut uidere oculis,
O mnes ruerunt, uocabantque illum ad se singuli
C omplexi amore ueluti dei filium existentem.
C ompletæ autem sunt porticus, & septa & domus uiris.

De Septem panibus.

Sed cum iam illic multum per turbam sequens,
V enit p uiam promptus, hūc autē aīaduertit accedentem
T urba, quemadmodum cum fauonius nubes agitatit
Q uot optimatum uxores erant, atque filia,
S ponsæque, iuuenesque, multaque passi senes,
C laudique, rugosique, strabique oculis,
S ed nondum talem, tantumque populum uidi.
N imium enim foliis similes, aut arenis,
L itus ante profundum proficiscebantur
S trepitu, ut cum unda striduli maris
L itori magno fremit, resonat autem pontus.
N eque uero omnium erat similis sonitus, neque una uox,
S ed lingua comixta erat, multi uero uocati erant uiri.
A liorum autem quis suis mentibus nomina dixerit?
S icigitur horū sub pedibus ualde ingemiscebat terra
I ncendentium, ualde autem celeriter pertransibant campum,
C eu gentes erunt apium densarum
S axo ex cauo semper recenter uenientium,
R acematimque uolant per flores uernos,
A liæ quidem hinc satis uolarunt, aliæ uero inde.
S ichorum gentes multæ a nauibus, & tentoriis
A nte litus profundum gradiebantur.
T unc iam deinde socios commouens iussit

Vestrum uiro singulo cupiens hæc dico,
Vt & honorem magnum, & gloriam tollatis.
Honorem, qui aliorum inflectit mentem bonorum.
Multi igitur hospites miseri huc uenerunt,
Et ualde uexati, necessitas enim urget,
Quos nunc oportet alere, a deo enim sunt omnes
Eterni; pauperesq; datio enim parua, caraq;
Non enim quicq; certe est miserius uiro
Omnium, quæcunq; super terram inspirant, & serpunt,
Non enim unq; ait malum pasurum retro,
Dum uirtutem præbuerit deus, & genua agitentur.
Sed cum iam & perniciofa deus beatus peregerit,
Et hæc fert inuitus toleranti animo.
Talis enim mens est terrestrium hominum,
Qualem in diem duxerit deus omnibus imperans.
Omnes quidem odiosæ mortes miseris mortalibus,
Famæ autem miserrimum mori, & mortem insequi.
Nil imbecillius terra nutrit homine.
Statim enim in malo mortales confescent.
Qualis foliorum generatio, talis & uiro-
rum.
Oportet hospitem præsentem amare, uolentem aut mittere,
Huius enim hospes meminit dies omnes.
Viri hospitis, qui beneuolentiam præbuerit
Par quippe malum est, qui non uolentem abire
Hospitem impellit, & qui festinantem cohibet.
Sed agite, ut ego dixero pareamus omnes
Partes diuidentes, uelcimini glorioso epulo
Populo & tunc occurrerint huc profecti
Maior gloria fuerit mea, & pulchrior sic,
Sic fatus est, hi uero utiq; hunc audierunt, atq; paruerunt.
Confestim autem repletæ sunt mortalibus cõtiones, & sedes.
Mota autem est contio, ut undæ longæ maris,
Studio autem sedit populus, comprehenderintq; sedes.
Nouem autē sedes erant, quingenti uero in singula
Tunciam deinde socios commouens iussit.
Panemq; salubrem accipiens pulchro ex canistro.

O rabat, hi uero simul omnes illic sedebant silentio,
Verum deinde aliis dabat gratam retributionem.
Populi autem orarunt deum, atq; manus substulerunt,
Verū posteaq; oblectati sunt uidentes oculis,
Manus abluentes struebant gloriosum epulum.
Hi uero in cibos paratos propositos manus immitebant.
Festinanter uero cœnam aptantes singuli
Epulabantur, neq; quicq; animus indigebat epulo pari,
Verum postq; delectati sunt cibo, & potu,
Raptim, diu enim cibi fuerant ieiuni
Hi quidem dormituriens abiere in tentorium singuli
In mundo, ubi fluctus in littora inundabant.
Hi uero tota die cantu deum placabant,
Cum uero sol occidit, & tenebræ accesserunt,
Tunciam cubarunt oblectati carum animum
Cibo, & uino id enim uis est, & robur.

De Lazaro.

Sic hic quidem huc descendit festinans uia.
Cum autem sol splendens superstitit terræ.
Magnū & hoc fecit, & ausus est fortis uir.
Virum mortalem existentem, in infernumq; profectum,
In infernum licet profectum bene clausum, fortem.
Rursus suscitauit ab obscuritate aërosa.
Iam tunc enim quædā dixit mulierum quæ aperte norat
Misere lamentans, mollem lachrymam effundens,
Audies nuntium, qui non debuit esse,
Molestum nuntium, q; tibi carus periit socius,
Molestum, qui mihi semper in pectoribus carum animum
Torquet, quoniam me maxime pstrinxit luctus ineuitabilis.
Et enim meus periit frater nequaq; pessimus,
Quartus dies erat, & huic perfecta erant omnia,
Tumulufq; columnaq; id n. præmium est mortuorum
Sed si tibi amicus est, tuus aut luget animus,
Sed tu quidem excita hunc, properet autem & ipse
Viuus esse, nunc rursus mors, & parca adit,
Nunc miserere rex, supplex autem tibi dico esse.

Sic fata ululauit deus autem eius audiuit preces
Sic fatus est hunc aut dolor acutus in mente uerberauit profunda,
Et ipsam cum uocasset, uerba uolantia dicebat
O mulier certe ualde hoc uerbum molestum dixisti
O mulier non equidem hæc cupienti detestabo.
Bonum manus deo extendere si misereatur
Confide, nec tibi hæc in mentibus tuis curæ sint.
Iam enim mihi animus comotus est, ut auxilium,
Facile talis tibi ego auxiliator fui.
Fortunata mihi, ne nimium moreris animo
Confide, nec tibi mors iucunda sit,
Sic enim edicam, hoc autem & perfectum erit.
Si autem tuorum obliuiscuntur in inferno,
Verum ego & illic cari reminiscar socii.
Retro uolo morte male strepenti soluere,
Et me uero animus iussit, quoniam didici esse bonus,
Ne amplius nunc ingentem luctum moueas, noui & ipse,
Sed abstine a luctu, ploratuque lachrymoso.
Certe, non ipsam postea & a morte liberabo
Sic dixit, huius aut excitauit luctu abstinnit aut oculos a luctu
Sic igitur locutus præcessit, hi autem simul sequebantur
Infiniti, quot folia, & flores fiunt uere,
Sed cum iam mediam contione multiloquam uenerant,
Iuerunt quidem in speluncam caua deus, atque uir.
Stantes autem interrogabant in spelunca quid ageret.
Plorauit que, deinde carum uero appellauit socium.
Stetit autem supra caput, & ipsum uerbo allocutus est
Surge, nec amplius iace reuerentia aut habuit aspicientes
Tibi uero ipsi hoc ego mando, & iubeo.
Sic fatus est, ille autem e somno ualde celeriter prorupit
Sic quidem deinde retulit, & duxit ex inferno
Locutus, hunc autem quod primū in mentibus accessit uox
Rursus autem pullatus effectus est, maxillæque distenta sunt,
Nigræ autem euasere comæ circa mentum.
Verum postquam respirauit, & in mentem animus collectus est,
Erupit, psiliens, & supgressus est lapideum pauimentum.

Stetit autem in mediis stupefactio autem accepit uirum singulum
Statim autem hic postea inuestigia ibat dei,
Omnes uero tremor grauis subiit membra uniuscuiusque,
Ut uiderunt uiuūque, & integrum accedentem,
Sic autem quidā dixit, respiciens in propinquum alium
Papæ, profecto magnum miraculum hoc oculis uideo
Non dum enim uidi, neque audiui dicentem
Immortalem deum sic mortales amare coram
Et nunc seruauit existimantem interitum esse.
Non, nullo modo mortalis uir hæc moliretur.
Ut hic rursus denuo surrexit mortem aufugiens
Timens cum audiuit dei uocem loquentis
O amici non dū quidē antea tale effectum est,
Qualem delectationem deus duxit in hoc domicilium
Et tunc igitur uniuersum diem ad solem occidentem
Omnes simul collecti, & iuuenes & senes
Manus tendentes magnopere orabant singuli.

De ea quæ unguento unxit dominum.

Verum postquam adiit domos bene habitatas
Confestim super limen iuit domum intra
Profecti autem consedebant in politis lapidibus,
Qui ipsi gloriosissimi, & amicissimi erant sociorum.
Et mulier contra uenit apud stabulum domus
Contra genas habens nitida reticula,
Et ante ipsum sedit, & cepit genua.
Genibus flexis sedens, madebant uero lachrymis sinus.
Et ei genua osculata est, & cepit manibus pedes,
Rogabat lugens, & ipsi dixit omnia,
Fudit autem aureo ex gutto humidum oleum.
Ipsius supra caput, & absterxit manibus.
Ministri uero omnes superbe admirati sunt,
At ipse cognouit suis in mentibus, dixitque
Huic non inuiderem pedes attingere meos.
O mulier nullus te mortalium in immensa terra
Altercabit, quippe, non tua gloria cœlum latum adit.

κήρυκός θεοφόροι γεγονότες οἱ μάγοι, ὑπέστειλαν εἰς τὴν βαβυλωνίαν,
ἐκτελέσαντες σου τὸν χρησμόν, καὶ κηρύξαντές σε τὸν χρῆσιν ἁπα-
σιν, ἀφ' οὗτος τὸν ἡρώδη ὡς ληρώδη, μὴ εἰδότες ἅλλ' αἰνέειν, ἀλλ' αὐτοῦ
λάμψας ἐν τῇ αἰγυπτῷ φωτισμὸν ἀληθείας, ἐξέλεσθε τοῦ ἰσχυ-
ροῦς τοῦ σκότους. τοὺς γὰρ εἰδωλὰ ταύτης σωτήρ, μὴ ἐκζηκόντες σου τὴν
δοξάν, πέπλωκαν· οἱ τοῦτων δὲ ἑυαγγέλιες, νῦν βοῶσι πρὸς τὴν θεοτόκον,
καίρε ἀνδρῶν τῶν ἀνθρώπων, καίρε καὶ τῶν πᾶσι τῶν δαιμόνων.
καίρε ἡ τῆς ὁπλάνης τὸ κράτος ποιήσασαι, καίρε τῶν εἰδωλῶν τὸν
δύλον ἐλέγξασαι. καίρε θάλασσαν ποντίσαι σε φαραὼν νοητόν, καί-
ρε πέτρῃ ποτίσας τοὺς διψῶντας τὴν ζωὴν. καίρε πύρινε στήλη δ-
οητῶν τοὺς ἐν σκότει, καίρε σκέπη τοῦ κόσμου πλάτυνέραντες ἐ-
λθῆς. καίρε Ἰσοφίαν καὶ μάνα διὰ δόχου, καίρε Ἰουφίαν ἀγίασθαι διὰ κωνε.
καίρε ἡ γῆ ἡ τῆς ἐπαγγελίας, καίρε ἐξ ἧς ῥέει μέλι, καὶ γάλα.
καίρε νύμφη ἀνύμφου τε.

μελλόντος συνεῶνος τοῦ παρόντος αἰῶνος μεθίστασθαι καὶ ἁπατε-
ῶνος, ἐπεδύθη ὡς βρέφος αὐτῷ, ἀλλ' ἐγινώσκου τούτῳ καὶ θεὸς τῆ
λῆδος. διόπερ' ἐξεπλάγη σου τὴν ἀρετήν σοφίαν, κράζων, ἀλλ' αὐτοῦ.

νέαν ἐδίφει κτίσιν ἐμφανίσεις ὁ κτίστης ἡμῖν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ γενομέ-
νοισι, ἐξ ἀπὸ τοῦ βλαστῆρος γαστροῦ, καὶ φυλάξας ταύτην ὡς περὶ
ἀφ' ὁρόν, ἵνα τὸ θαῦμα βλέποντες, ὑμνήσωμεν αὐτὴν βοῶντες, καί-
ρε τὸ αἶμα τῆς ἀφθαρσίας, καίρε τὸ σέφος τῆς ἐκμετρίας, καίρε
ἀληθείας τὴν πονεῖν ἐκλάμπουσαι, καίρε τῶν ἀγγέλων τὸν εἶναι ἐμφανί-
ας. καίρε δένδρον ἀγαλλόμενον, ἐξ οὗ βέβρονται ζωοὶ, καίρε ξύλον
δυσκίόφυλλον ὑφ' οὗ σκέπονται πολλοί. καίρε κυφοροῦσαι ὁδοὺν
πλάτανος, καίρε ἀπογεννῶσαι λυβωτὴν αἰχμαλώτης. καίρε κρητὶ
διὰ κελουδυσώπησις, καίρε πολλῶν πᾶσι τῶν συγχόμενων. καίρε σο-
λὴ τῶν γυναικῶν παρρησίας, καίρε σεργὴ πόλιν ταύτην νικῶν. καίρε
νύμφη ἀνύμφου τε.

Ξένον τόκον ἰδόντες, ξενωθῶμεν καὶ κόσμου, τὸν νοῦν εἰς οὐρανὸν
μεταθέτες· διὰ τοῦτο γὰρ ὁ ὑψίστος, ἐπὶ γῆς ἐφάνη ταπεινὸς ἀνθρώ-
πος, βουλόμενος ἐκλύσει πρὸς ὑμῶς τὸν αὐτὸν βοῶντας, ἀλλ' αὐτοῦ.

Ὅλος ὡς ἐν τοῖς καὶ τῶν αὐτῶν οὐδ' ὅλος ἀπὴν, ὁ ἀπερί-
γραπτος λόγος· συνητάβας γὰρ θεϊκή, οὐ μετὰ βίας δὲ ἡτοικη-
θέν· καὶ τοῖος ἐκπαρθενοῦ θεολογῆσαι ἀκούουσι ταῦτα, καίρε
θεὸν ἀχωρήτου χάρις, καίρε σεπτὸν μυστήριον θύρα. καίρε τῶν ἀπεί-

509

ΖΕΤΕΙ ΤΟ ΛΟΙΠΟΝ ΕΝ Τῷ ΜΕΣΩ Τῷ ΕΦΕΞΗΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ.

Nuntii a deo ducti facti sunt magi, cōuerſi sunt in Babylonē
cum pſeciffent tuum oraculum, & nuntiaſſent te chriſtū omni/
bus & dereliq̄ſſet herodem illuſum neſcientē cātare alleluia.

Cū illuſtraſſes i ægypto illuſinationē ueritatis expulſiſti mēda
cii tenebras. Nam Idola huius ſaluator non ferentia tuam
fortitudinē, ceciderūt. ex his aut liberati nunc clamāt ad dei perā
Aue correctio hominum, Aue depreſſio dæmonum,
Aue deceptionis robur conculcans, Aue idolorum
dolum arguens, Aue mare ſummergeſ Pharaonē ſtolidū, A
ue petra potū præbens ſitientibus uitam, Aue ignea colūna du
cens eos qui in tenebris, Aue tegmen mundi larius nebu
la, Aue cibe mānæ ſuſceptiue, Aue deliciarū ſanctarū miniftra,
Aue terra annuntiationis. Aue aqua fluit mel & lac,
Aue ſponſa innupta.

Migraturo. Simeone a præſenti ſeculo decepto
re, traditus es quaſi infans ei, ſed cognitus fuiſti ei deus perfe
ctus, Ideo obſtupuit tuā ineffabilē ſapientiā clamans, Alleluia.

Nouā oſtēdit ædificationē demōſtrās cōditor nobis ab eo fa
ctis ex inſemine germinans uentre, & ſeruans ipſam, ut erat,
incorruptā, ut miraculū uidentes, laudemus ipſam clamātes, A
ue flos incorruptionis, Aue corona continentiarū, Aue
reſurrectionis formam illuſtrans, Aue angelorū uitam demon/
ſtrās, Aue arbor ſplēdidi fruēt⁹ ex quo nutriūt fideles, aue lignū
bonæ ūbræ foliorū, ſub quo tegunt multi, Aue q̄ pepiſti ducē
errantibus, Aue quæ genuiſti redēptorē captiuis, Aue iudicis
iuſti placatio, Aue multorum errantium uenia, Aue dile
ctio omne deſyderium uincens, Aue
ſponſa innupta.

Admirabilē partū intuiti pegre eamus a mūdo, mēte i cœlū
tranſpoſita, ppter ea igitur excellus in terra apparuit humilis ho
mo uolens trahere ad celſitudinem ſibi clamantes alleluia.

Totus erat in inferioribus, & a ſuperiorib⁹ nō penitus aberat. i cō
ſcriptibile uerbū. deſcenſus. n. diuinus nō trāſmutatio at localis
facta eſt. & partus ex uirgine deicipia audiente hæc, Aue
dei icōphēſibilis regio, Aue uenerādi myſterii ianua, Aue fide
lium

Quare reliquum in medio ſequentis quaternionis.

Veluti cuiusdam aut regis inculpabilis, quiq; deiformis
Viros inter multos, & fortes regnans
Iura sustineat, ferat autem terra nigra,
Hoc autem ego promptus accipio, gaudet autem mihi animus
Vt mei semper meministi mitis, neq; te lateo.
Confide mihi, quoniam nequaq; sine deo hoc consilium.
Tibi uero deus pro hoc gratiam iucundam det,
Et ipsam honorauit ut nulla in terra honoratur alia.
Facile autem dei, qui cœlum latum habitat.
Et gloriificare mortalem hominem, & lædere.

De proditione.

Erat autem quidam inter ministros uir infanda sciens
Semper in pectoribus mentem astutam uersans,
Qui magnum opus fecit malitiis prauis
Miser, neq; dei animaduersionem ueritus est, neq; mensam,
Quam & ipsi apposuit. Deinde interemit & ipsum
Sed cogitabat expectans quid audacissimum faciet,
Atq; mutus mouit caput mala uersans animo
Miser grauias operans, qui non curabat infanda faciens,
Qui aurum carum uiri accepit honorati.
Monens autem caput suo dixit animo,
Pro deum, ut hic omnibus amicus & honorabilis est
Hominibus, quorum urbem, & terram adierit.
Viros inter multos, & fortes imperans.
Quippe ipsum interimo si præstantior quidem euadam.
Sed hic. n. neq; deū magnum uerebatur, ibat autem semper
Antiquissimum & optimum contemptui tradere,
Quare & perniciem indecentem mortem insecutus est
Infans, neq; sibi tunc repulit malum exitium.

De mysterio.

Verum hic diligens sociorum duodecim optimos
Vt ipsi uoluntarii diuinum subeant certamen,
Statuit secernens. robustum aut uerbum imperauit
Significans. ipse autem uehementer dominans imperabat
Hi uero sortiebantur quo & uolebat ipse capere.
Hi enim ei uisi sunt egregie esse optimi

Hi enim inclyti quidem mortaliū in infinitam terram
Aliorum post ipsum. hic uero nitebat & per omnes
Verum postq; congregati sunt, collectiq; effecti sunt
Hi ipsi domus erat, circū autem stabulū currebat undiq;
Agitabat mentibus suis, que non imperfecta euaserunt
Neq; adhuc diu sedit. cogitauit autem contionari.
Et quoddam uerbum emisit, quod arcanum melius.
Audite nunc me. maxime enim dolor accedit
Animum meum, sentio autem decerni iam
Consilium autem in uobis dicam omnibus amicis
O amici, non enim oportet unum scire neq; duos solos
Iam enim mihi animus desiderat domum ire
Cœlum in ualde æneum, ut immortalibus intersim
Sed uos ite, & nuntium renuntiate
Viris atq; mulieribus in terram multorum altricem.
Et ualde cruciati licet. necessitas enim urget,
Inimicus mihi ille æque inferni portis
Qui aliud quidem tegit in mentibus, aliud autem dixerit
Stultus autem ille quidem & nihil existit uir
Vestrum autem uiro unicuiq; præcipiens hæc dico
Iracundiam quidem proiicere, beneuolentiam aut capere.
Vt mihi honorem magnum, & gloriam tollatis,
Quæ & futuris in hominibus existat.
Hoc quidam mihi optimum in mentibus uidetur esse
Omnia ualde uere dicere ut mando,
Bonum & hoc est, cum nuntius decentia nouerit.
Vtinam autem sic hoc omnibus carum & iucundum fiat.
Testes erunt & spectatores compagum
Nostre uirtutis memores dies omnes.
Sed age nunc eamus, iam enim perstitit maxime,
Dies uerum fortasse tibi olim uesper deterior erit.
Ite ad domicilia ut paremus epulum.
Sic fatus, ingressus est domos bene habitatas.
Statim autem intro profectus est, cum ministris aut sedebat.

De fractione panis.

Sed cum iam cœnatio erat, & aduenit tempus,

Oabat, hi uero simul omnes ibidem sederunt silentio
Panemq; salubrem capiens pulchro ex canistro
Manibus confringens, ualde orabat manus tendens
Dedit autem sociis, & ipsos uerbo allocutus est
Cibum attingite, & letamini, uerum postea
Partes diuidentes, epulabantur gloriosum epulum
Atq; poculum pulchrum quod ipsi palmæ congruebat,
Ambrosia implens miscuit nectar rubrum
Orabat autem affurgens medio septo, libauit autem uinum
Cælum aspiciens, & locutus uerbum dicebat,
In meū sanguinem bibentes non hallucinātur in animo
Immortales autem fuerint & in senescentes dies omnes
Semper igitur debeatis in senescentesq; immortalesq;
Viuere, neq; uiris inesse, sed immortalibus
Vestrum autem uiro unicuiq; mandans hæc dico
Quicūque in domibus pretiosum ardens uinum
Semper bibitis meis, audietis cantum
Qui audax & impudens est mendicator.
Sed agite edite edulium, & bibite uinum
Immortale, mei memores dies omnes
Hanc mentem & animum in pectoribus habentes.
Rursus autem uerbis respondens allocutus est
Papæ sic est superbos inter uos
Epulari placidum & oblectari quietum
Euobis enim aiunt mala esse. est enim intus
Qui aliud quidem tegit in mentibus, aliud autē dixerit
Mercedem ad dictam. id autem peius si capiatur
Stultus igitur ille, & nihil existit uir
Fatale est deoque & uiro ualde domari
Sed hic grauis mœror cor & animum accedit
Cum iam similem uir uoluerit obscurare
Sine gente, sine iure sine penatibus est ille.
Vtinam debuisset sterilisque esse innuptusque perire
Quam sic damnum esse & despectum aliorum
Non enim ego hoc dico deterio rem mortalem alium.
Ille autem rursus obscurus uir quem existimo ipse

Sedebat enim inter ministros carum cruciatus animum
Qui mala multa faciebat, quot non uniuersalium.
Miser, qui contentionem mouit malam secundo rursus
Efficiens magnum opus, quod nunq̄ sperabat animo.
Hos autem rursus affatus est a deo auditus deiformis,
Ne ulterius nunc molestis respondete uerbis,
Atq; alii indignamini, qui talia faciat.
Sed mihi edere & bibere ut antea,
Et uerbis oblectamini, decentia enim edisseram,
Sic fatus est, hi uero omnes superbe indignati sunt.
Et quippe quidem ulterius adhuc contentio fit utrisq;.

De Lotore.

Sic hi quidem circa cœnam in domibus laborabant
Verum postq̄ festinauit laborans hæc opera
Hos hic conuocans, prudens struxit consilium.
Qui ipsi honoratissimi & amicissimi erant sociorum
Hi quidem trepidarunt, & reuerentes regem
Stetere, neq; qd̄q; ipsum alloquebantur, neq; interrogabant.
Verum hic nouit suis in mentibus, dixitque,
Audite amici, nec qcq̄ animo admiremini singuli.
Iam enim me animus ruit ut redeam
Nunc autem prope mihi mors mala, neq; seorsum
Neque somentum, quippe enim iandiu hoc carum fuisse
Patriq; meo & mihi, nunc autem oportet ferre tamen.
Sic fatus est, hi uero omnes mute extiterunt silentio
Verbum admirati, ualde enim robuste contionatus est.
Cum autem sol occidit, & tenebræ accesserunt
Horum pedes abluebat, aquam autem infudit multam
Et ipsis mœror in animo fiebat lauantibus se
Lauit autem ipse manus, hausitq; ardens uinum
Iucundum, incorruptum, diuinum potum, neq; quis ipsum
Nouit ante ui. orum pulchreque cinctarum mulierum.
Hoc quippe & præmium ueluti miseris mortalibus
Eum qui biberet dulce uinum rubrum
Neque quicq; lædi inest timor, neque perire,
Qui biberit, & primum transferit septū dentium

Verum postq̄ deditq; & ebiberunt statim deinde
Sermonibus oblectabantur inter se loquentes.
His autem & interlocutus est a deo auditus deiformis,
O amici, uiri este, & fortem animum accipite
In uicem uereamini in forti pugna
Qualesq; antea eratis inter uiros, uel & meliores
Ferte amici, & me solum linquite dolentes licet.
Non dum aperte scimus quomodo erunt hæ res.
Quippe hic rabidus flammæ similis dux est
Qui meum sanguinem bibens quamuis, hallucinatur i animo
Cruelis, & infidus uir hic, non misericors.
Sed mala sentiens, coniectatur utrisque
Animum a membris ingredi domum inferni intus.

De proditore Iuda.

Quippe hic sic fatus confidebat his autem assurrexit
Qui uerba mentibus suis incompota, multaue nouerat.
Scalam autem excelsam descendit domus.
Iratu ira autem ualde mentes circum nigræ
Implebantur. oculi aut ei igni splendenti assimilati erant,
Neque qcq̄ nouit intelligere simul ante, & retro.
Infans, neque hoc nouerat, quod passurus erat.
Immitis, neque curat amicitiam sociorum.
Sed semper grauis supra omnes erat ministros,
Qui quidem animo erat malus, sed celeripes
Sciens diuersos dolos, & consilia callida.
Edens & bibens, adhuc & adiacebat mensa.
Verum hic cogitabat manens, q̄ audacissimum faceret
Iratu suis mentibus, & iurauit ualidum iusiurandum.
Senatum autem primum magnanimatorum locauit senum
Ipse autem in uerticibus sedit gloria exultans
Hos ualde conuitiatur iracundis uerbis
Compellebat autem singulos obiens uerbis.
Quid nam trepidantes abstulistis? expectatis q; alios?
Quo igitur fœdera que & iuramenta cedent uobis?
Mentiti pugnamus, quare non perfecto lucrosius nobis
Spero perfectum iri, si non faciamus sic

In igne quippe consilia acta fuerint, consultaque uiro-
rum.
Rursus enim uerbis contendimus, neque aliquod remedium
Inuenire possumus multum tempus hic existentes,
Sed uos quidem omnes aqua & terra fiat
Sedentes illic singuli exanimis, in gloriæ omnes.
Turpe quidem, diuque manere, inanemque reuerti.
Sed oportet & meum ponere laborem non imperfectum
Pro deum, ut hic omnibus carus & honoratus est,
Quare multisque & fortibus imperat
Qui me in infectas contentiones, & lites iniicit.
Ipse quidem enim sciens consilioque menteque.
Sed age iam mihi omnes iurate ualidum iuramentum,
Si illum quidem uideam deuenientem infernum intra
Vel ut neque nomen ipsius in hominibus relinquatur,
Dicerem mentem iniucundimœceroris oblitam esse.
Sic fatus est. hi uero statim iurarunt ut iussit.
Verum postquā iuraruntque perfecereque iuramentum,
Statim præconibus uocalibus mandarunt
Hi quidem excantabant. illi uero congregabantur ualde cito.
Sic fatus, hos quidem liquit illic, iuit autem ad alios,
Vocatim in contionem uocans uiros singulos
Neque clamans, ipse autem inter primos laborabat
Speculatores autem ad specula compulsi ire,
Ne lateret rursus iens per noctem nigram
Procul in campo, iuxta autem speculatorem locauit
Sic unde inueniret, ualde enim acer animus ceperat,
Verum hic uenit, ualde autem cito domos accessit regis
Comotus est autem ire ut leo montibus nutritus, qui indigus
Diu fuerit carnibus, iubet autem ipsum animus fortis
Oues tentantem, & in densam domum ire
Statim autem intro iuit, cumque ministris sedebat
Annuens capite, iam enim malum inspiciebat animo
Furebat autem stupende fretus ui, neque qcquam uerebatur
Viros, neq; deum, ualida autem ipsum rabies ingressa erat
Quare & perniciibus indecentem mortem infectatus est.
Tantus erat, multos autem rogo induxit molesto,

Verum postq̄ coenauit & aptauit animum cibo
Coenatus ut leoq; interemit bouem in praesepio
Mercedem ad statutam, hic uero significans mandauit
Diligenter his autem malum mentibus placebat consilium,
Vt iam non debuisset uincere tale ob praemium.
Tale enim caput causa ipsius terra continuit,
Sed hic quidē perdidit populum p̄nciosum, p̄itq; ipse,
De nocte, in qua tradi,
tus est dominus.

Cum autem trifariam nox fuerit, sydera autem accesserit
Rursus quidem uerbis r. spondens allocutus est,
Qui omnibus mortalibus, & immortalibus imperat,
A uдите mea uerba mala licet patientes socii
Viri unius impulsu, hic autem furit non amplius tolerande
Prope hic uolutat. nunc existimo extrema futura
Miser, semper peccator, meorum animorum repressor
Ferus, neq; iura bene sciens, neque leges diuinas
Qualis illius animus superbus & imitis,
Et ualde hic quidem robur, animumque perdiderit
Infectiq; uiri prope sedent, neque quicq; scimus
Nequid malum faciant, & nos abigant.
Valde enim multi & tremebundi dies omnes.
Nos autem consideremus quo pacto erunt hae res.
Qualia uideo actores pernicioſa machinantes
Hi autem in foribus sedentes, fabulantur,
Sed si mihi quid pareatis, hoc multo lucrosius est,
Et custodiae meminertis, & uigilate singuli
Noctem per ambrosiam, & insomnes uos facite,
Et ualde uexati. necessitas enim urget
Sic nunc cari filii seruare, neq; aliquem somnus
Inexcitabilis, iucundissimus, morti proxime similis
Capiat, ne gaudium fiamus hostibus.
Sed quippe in nocte seruemus nos ipsos.
Taliſ omnibus animus in pectoribus fiat
Circum ualde considerate amici, iubeo enim ego
Precari, omnes autem dei indigent homines.

Bonum deo manus tendere, si misereatur
Moueamini deinceps dextere omnes socii.
Neq; aliis inficietur, uocate autem diuinum cantorem
Sed agite manete nunc quidem mihi placidi socii.
Verum ego, ualida autem mihi extitit necessitas.
Inq; mihi cor magnum pectoribus pulsar.
Vos autem ministri continete animum minis
Et manibus, ne aliqua contentio & seditio suscitetur.
Sed age ne amplius iam mala facite insensu
Animum in pectoribus carum domantes necessitate
O amici, iam quidem ego dixerim & uobis
Qui sustinuerit, sibi que ipsi gloriam tulerit,
Lachrymans autem socios prope sedebat seorsum profectus.
Huius autem comouebatur animus, per nares aut ipsi iam
A cris furor uerberabat carum patrem aspicienti
Stetit autem medio in certamine, multus aut emanauit sudor.
Multum autem patrem carum supplicauit manus porrigens
De domini precatione.

O pater, non indignaris uidens hanc potentia opera,
Quale quidem uiris gratificare contumeliosis
Quiq; me spernunt, & qui peccatores sunt
Qui magnum opus effecere perniciibus malis.
Nunc rursus filium dilectum occidere cupiere
Qui tibi hostes & insensu prope sunt
Qui bene qdem locuntur, male autem retro sapiunt.
Sed tui potes contine filium tuum
Si uere tuus sum, pater autem meus diceris esse,
Si autem sic hoc est, mihi debet carum esse,
Subibo ad infernum, & in mortuis apparebo
Verum ego his lucem omnibus praebebo
Statim autem ueniam rursus cum his bene opem tulero,
Si tu tuo animo uis. iubeo enim ego
Iacebo postq̄ mortuus fuero, nunc autē gloriā optimā ceperim
Nunc autem etiam magis cogito mentibus honorari.
Sed pater propitiare, da autem mihi gloriam bonam.
Et tunc utiq; nuntius uenit a caelo sydereo

Vi & robore implens mentes circum nigras
Statim, autem ministros adiit æquus deo uir.
Hi uero dormitum iuere in domum, neq; ulterius dñtius
Sederant, quoniam ipsis somnus in superciliis cadebat.
Rursus autem uerbis respondens dixit
Ne amplius nunc dormientes decerpatis dulcem somnum,
Non oportet tota nocte dormire consultum uirum,
Sed eamus, ualde enim nox perficit prope autem aurora,
Eamus, sed adhuc retro immodicus labor est
Multus & difficilis, quem me oportet omnem perficere.
Sic fatus est, his autem gratum uisum est sopiri,
Et tunc genis prorupit iucundus somnus.

De proditione.

Nondum omne dictum erat uerbum, cum uenerunt ipsi
Bona dicentes, mala autem mentibus agitabant.
Ipse autem inter primos ualde superbiens processerat,
Qui mala multa faciebat, quot non uniuersi alii,
Ut autem uidit, sic ipsum subiit ira, ipsi autem oculi
Cruenti extitere, grauis autem in aspectu uideri.
Verum hic retro recedebat, clamauit autem socios
Venerunt deinde quot folia & flores fiunt uere,
Arma in manibus habentes ænea, conatus artis,
Sulti agrestes mortalia sapientes
Mendacesq; saltatoresq; saltationibus optimi
Miseri, neq; iustitias bene scientes, neq; iura.
Neq; deum ueriti sunt, qui cœlum latum habeat
Neq; aliquem hominum indignationem retro posuerunt.
Quorum contumeliæq; uisq; ferreum cœlum iuit
Euntibus simul, ualde audax corde esset
Qui tunc lætaretur aspiciens laborem, neq; doleret.
Neq; si ipsi cor quidem ferreum intus esset.
Circum ipsum autem actores superbi congregabantur
Hi autem contumeliæ cedentes, sequuti robur suum
Populis de super freti, atque uiolentiis,
Noctem per obscuram, cum dormiunt mortales alii,
Steterunt ardentes faculas in manibus habentes.

Steterunt autem circum ipsum profecti collecti affunde alius
Facere opera uiolenta malignitatibus mentis
Iucundum ridentes, & salutabant uerbis
Graue aspicientes, stupor autem habebat uidentes
Cupientes occidere, iam enim irati erant nimium
Fraudator, qui quidem multa mala hominibus fecerat
Huius enim & illi maleficii perierunt
Sed nec sic aliquem debebat educere læsione.
Nōdum enim uidi, neq; audiui clamantem
Virum unum tot mala in die consultasse
Ut autem draco in nido agrestis uirum expectat
Deuoratis malis uenenis, subiitq; ipsum ira grauis
Horrendum autem aspexit conuolutus circa lustrum
Sic hic inextinctum habens animum, non recedebat.
Sed ille quidem, sic pereat deus autem ipsum soluat
His aut & interfatus est a deo auditus dei formis,
Quo animati estis, quid uobis in mentibus insanit animus.
Dicite quo pacto uos cor animusq; iubet
Si autem iam me ipsum occidere cupitis ferro
Atq; hoc uellem, atq; longe lucrosius esset
Mori, quam hæc semper indecentia gesta uidere
Et tunc iam retro affatus est dolosis uerbis
Qui mala multa faciebat quot non omnes alii
Profectus cum pluribus, quod ei & grauius erit
Prosiluitq; in medium, stupor autem habuit uidentes
Perrexerunt autem per propugnatores sui similis robore
Apro, qui in montibus canes uigentesq; iuuenes
Facile disiecit, fugiens per conuallem
Fripit muscæ fiduciam in pectoribus imisit,
Quæ & prohibita ualde corpore uirili
Cupit mordere, iucundusq; ei sanguis hominis
Quousq; ipsum alloquatur respondens uerbis
Osculatus autem est ipsum applicitus infiliens, atq; alloquebat
Blandis uerbis, mens autem illi alia cogitabat
O amice, quoniam te primum offendo hoc in loco
Salueq; & ne mihi aliquid mala mente occurreris

At uero tibi ipsi animus in mentibus placidus sit
Noui autem quod tu quidem bonus, ego uero te longe deterior
Verum hic nouit suis mentibus, dixitq;
Hei mihi impudentiam indute, auare
Loquere neq; mutus ad me ueni. quidnam autem tibi opus,
Vel aliquem forsan dolui alium existimas, neq; tibi opus est
Miser, quidnam adhuc maius in mentibus agitas opus?
Facito ut nis, & tibi carum extitit animo
Beate, neq; quicq; tibi faciam mali, neque dico.
Semper tibi mala sunt amica mentibus loqui
Bonum autem nec aliquod dum dixisti uerbum, neq; fecisti
Stulte, qui demens cor habebas furens
Ipsa quidem sic omnia finita sunt, tu autem statim
Facito quod sentis, perficere aut tibi animus iubet
Omnia me audacter canis impudens nequaquam me lates
Faciens magnum opus, quod tuo capiti absterges.
Neq; aliquid mihi mendaciis gratificare, neq; aliqd mulce
Non enim ob id ego te uerebor, neque diligam.
Semper tibi cor ut securis est indomitum.
Sic tibi in pectoribus intrepida mens est
Quare te cognoscens aspiciam, non enim debebam
Persuadere, quippe enim tibi ferreus in mentibus animus,
Bene quidem noui & ipse q; mihi fatum hic perire
Sic enim oraculum est, tui autem ego curam non habeo
Infantis, neque si postremos fines adeas.
Quare nemo me inuitum coget, si uelim.
Omnia quidem quale meum robur & manus intactiles
Sic enim omnibus tantum quantum per corpora sunt
Astorum manibus, uicq; praestantior sum,
Nosti quidem quale meum robur firmum, neq; cessibile.
Sed neque sic te speravi adiutum iri malitia.
Miser diuersi consulte dolis insaturate, non igitur eras
Multum adhuc uisum ire splendidam lucem solis
Et tu malis dolis ornate, astute,
Non amplius tibi mentes sunt fauste, neq; intellectus.
Fortunate, non quidem bene iram hanc imposuisti animo

Neminem igitur hac quidem capiat ira, quam tu seruas
Tibi enim neq; utiq; mentes, firmæ neq; utiq; retro
E runt. quare & ipsum perfruiturum existimo
Ipsi tibi postea dolor erit, neq; aliquod remedium
Facti mali est medicinam inuenire, ut pereas
Sed non amplius diutius infinitus labor erit.
Quare non mortem luctuosam fugeris
Suspendens laqueum altum ab excelsa domo
Neq; te fugiturum existimo excelsam mortem.
Tibi autem malus quidem animus, moriuntur autem populi.
Tibi opprobrium damnumq; inter homines fuerit
Quare te rursus nunc existimo soluere quæcūq; in me effecisti
Non enim ego te dico deterio rem mortalem alium.
Semper enim tibi contentio cara est bellaq; pugnaq;
Stultule, neq; profecto adhuc aduertisti quāto praestantior
Dico ego esse quoniam mihi robore opponeris,
Quare, nullus me inuitum coget si uellem,
Semper impudentiam indute, neque mihi quidem
Sustineres caninus licet existens in aspectum uidere.
Quippe ualde iam te adit excelsum exitium
Sic fatus est, hi uero omnes mordicus in labris hæserunt
Verum hic apud candelabra apparens ardentia
Stabat in omnes uisus, alia autem ei animus
Agitabat mentibus suis, quæ non imperfecta euasere.

De Comprehensione &
illusionem.

Hi igitur irruentes cepere, traxeruntque ipsum intro,
Egere autem in medios, in se calamitatem ponentes
Puribusq; in uinculis ligabant, magis autem premebant
Inuicem risum & delectationem ponentes
Simul autem ipse ibat suis alacritatibus fretus
Confestim per urbem, amici autem simul omnes sequebantur
Multum lugentes tanq; ad mortem proficiscentem
Hi uero offendebant, & maledicebant uerbis.
Quis? unde uenis uiro rum. ubi tibi? urbs, atq; parentes?
Quis autem tu es optime mortalium hominum?

Sic igitur quis dixit, hic autem non curauit sermones
Percussus & obiurgatus toleranti animo,
Atque uestes exuerunt amabiles, mirabile uisu.
Sic autem quis dixit iuuenum superbientium
Sorte nunc somniamini penitus qui somniatur
Fili magnanimi, & super sortes iecerunt
Alius quidem lanam lanarum, alius uero tunicam
Circum autem lanam fibularunt puniceam
Stetit autem in mediis, stupor autem cepit uirumque,
Sichic quidem steterat, hi uero temeraria multa dicebant
Fugam autem suis sociis mala iniecerunt, neque aliquis sustinuit
Stare contra, circum enim mala undique steterunt
Miseras res uident, inopia consilii autem habebat animum
Luctu autem in tolerando percussi omnes optimi sunt.
Animaduertit autem quisque quo fugeret malum exitium.
Hi uero simul expauere conferri, neque aliquis ipsorum
Apparuit, diu autem sedentes spectabant
Multum distantes, hic uero in medio dolores patiebatur.

De Negatione petri.

Verum hic in uestibulis sedebat senex excalefaciens
Qui ei gloriosissimus sociorum erat, prudentissimusque
Serpens ad focum, crebra ingemiscens.
Luxit autem senex, caput autem hic percussit manibus,
Alte tendens, ualde ingemiscens loquebatur.
Cuius magnopere quidem promptum cor & animus fortis
In omnibus laboribus, diligebat autem ipsum supra omnes.
Comotum est autem ei cor, & non poterat opitulari,
Stetit autem extra tentorium, quoniam aut uidit opus indecens
Propius autem non amplius deinde potuit sui regi
Proficisci, uerum ille seorsum uidens absterfit lachrymam
Erant autem uigilans, hos autem e domo mulieres
Noscebant, quae actoribus miscebantur antea
Huius autem comotus est animus in pectoribus caris
Retro autem impauimentum profectus, utique considebat, hi uero iuere intro
Incundum ridentes & loquebantur uerbis
Et tunc iam quaedam dixit mulierum quae apte scieuerat

Facere res uiolentas malignitatibus mentis,
Pernitiosa, cui semper infausta opera curae fuerunt,
Graue spirans ignis robur ardentis
Audacia magna habens, magnus autem ipsam animus commouit
Nequis adhuc promptus placidus & mitis sit
Prope uir, qui meum quidem maxime ueneratus est animum.
Qui mihi socium percussit cruciatum aurem auferens
Grauia autem minata, uerba alata dicebat,
O senex, non longe hic uir ualde autem nosces ipsum,
Quippe illi a principio paternus fuisti socius.
Sic fata est, uerum huius infractus est carus animus,
Mirabatur autem senex ut uidit oculis.
Neque aliquod effari poterat uerbum cupiens licet.
Animum mœrore magno percussus, in ipso autem oculi
Lachrymis implebantur, luctum autem existimabat animus.
Multa autem cogitabat & in mente & in animo
Postrema & ultima. cor autem ipsi intus latrabat.
Verum hic negabat fortiter iusiurandum autem adiura uit.
Verum postquam iam struxit dolum irata heroi.
Perrexit ire in cubiculum ubi ipsi cari lecti iacebant.
Sed cum iam extra fores erat atque atrium,
Iam tunc luxitque & sua percussit foemora
Manibus pronis, lachrymas autem eiecit calidas
Facilius quoniam primum deum quidem negauit omnium
Flebat autem in pulueribus sedens, neque profecto ipsi animus
Uolebat amplius uiuere, & uidere lucem solis.
Ambabus autem manibus capiens puluerem fuligineum
Fudit per caput, gratam autem turpauit faciem.
Iam tunc ipsum affatus est senex marinus uerus
Quod non grauius & peius aliud muliere
Quae quidem talia in manibus opera iecerit
Dixit senex, canos autem crines trahebat manibus
Atrium extra existens, hi uero intus consilium texebant
Continue, ast ipse uolebatur hinc & inde,
Sicut autem cum uentrem uir multo igne ardenti
Plenam nidoreque & sanguine hinc & inde.

Mouet ualde autem cito cupit affari.

Sicutiq; hic hinc & inde uolubatur cogitans,

Retro autem sociorum in gentē cedebat, iratus ē aut grauius

Conuiuere autem per domicilia iuere diuini regis

Duces ministrorum. uirtute autem erant ualde optimi.

De ante crucem
uerberatione.

Aurora quidem crocea dissipatur omnem in terram

Misere plorans, mollem lachrymam effundens

Matutini autem in hunc malam contentionem ptulerunt

In campo autem stabant trucidare animati.

Manibus autem habebant clauē aeneas semper infractiles.

Statim autem fucis similes effundebantur

Viaticis, quos pueri irritant assueti

Semper obiurgantes, in uia domos habentes,

Infantiles. cōmune autem malum multis efficiunt.

Assiduus autem tumultus accessit euntibus

Percutiebantq; uerberibus minatiq; sunt uerbis.

Hi uero iuere, ueluti igne terra uniuersa pascetur

Si haberent regem mortalium offensorem omnium.

Qui iam prius quidem renuebat opus indecens

Interficere quidem uitabat, reueritus est enim hoc uerbo

Statim, praëconesq; aquam ad manus fuderunt

Primum, deinde lauit aquae pulchris fluxibus

Et ipsos allocutus uerba alata dicebat.

O amici, nequaquē ego interimere uellem.

Difficilis enim est deus mortali uiro domitari

Qui mortalis sit, & non tot consilia nouit,

Sed quid iam hic insons dolores patitur

Temere causa aliorum mœrore, grata autem semper

Dona deus dat, qui cœlum latum habeat,

Ne bono existenti indignemur ei nos,

Sed cedamus, dei autem euitemus iram.

Neq; enim adhuc omnibus deus appareat manifestus,

Sicutiq; locutus, discessit, hunc autem reliquit illic

Populum ueritus, quippe enim irati erant ualde.

Ligauit autem retro manus bene cæsis locis

Percussit autem e contione in decentibus plagis

Vibex autem cruentus e dorso surrexit,

Ingressi autem sunt actores superbi, hi quidem deinde

Clamantes per turbam, in ipsum omnes iuere

Roboreq; uig; confisi, fortitudineq;

Multitudineq; sua, & per indignum populum habentes

Neq; animaduersionem timent dei, animati enim sunt iam

Hi aut postq; ex urbe descendere, cito aut i agrū uenerunt

Murum extra, magnum autem ipsis apparebat opus.

De Crucifixione.

Stetit lignum siccum quantum ulna supra terram

Aut quercus aut picea, quod quidem non putrescit umbra

Viri quidem hoc monumentum olim mortui

Tantus erat proceritate, tantus crassitudine aspici

Cathenam autem textam ex ipso figentes,

Traxerunt fortitudine freti, & robore manuum

Carnifices, qui per certamina bene incendere omnia

Sulti. hi uero iam hæc consilia machinabantur

Actores autem ex alia parte minabantur in domibus

Perrexerunt autem lupis assimiles crudioris

Agno ipsum ego assimilo pulli uelleris

Qui ouium magnum gregem digreditur candentium

Agnus enim erat ouium longe optimus omnium

Inter autem ipse iuit suis alacritatibus fretus

Vinculo autem difficili ligatus erat, fortes dolores patiens

Simul autem pedes manusq; ligabant irato animo

In mediū aut adduxere. hi aut ambas manus subfulere

Confestim, lænam autem deposuit puniceam

Cum autem sol medium cœlum ambiuerat

Accipientes cibos igitur hi, diuisi extendunt

Crucibus densis undique hinc & inde

Nudum, uerum ipsi uestimentum in domibus iacebant

Rectum in ligno, ex ipso autem extrema suspendere

Alte ualde magnopere, inclamat autem populus retro

Sic hic qdem ibi relictus fuerat tensus punitioso sub uinculo.

dddd v

στὸν ἀμφίβωλον ἀκνυσμα. καίρε τῶν πιστῶν ἀναμφίβωλον λάλημα.
καίρε ὄχημα πναιάγιον· ῥυῖ πὶ τῶν χειροβύμ, καίρε οἰκημα πναιάριον,
τοῦ ἐπὶ τῶν σερραλμ. καίρε ἡ τῶν ἀντία εἰς τῶν ἄγαθόν, καίρε
ἡ παρθένη ἀνκαὶ λοχία ῥυγνύσα. καίρε, δι' ἧς ἐλύθη παρὰ βασις,
καίρε, δι' ἧς ἡνοίχθη παρὰ θείους. καίρε ἡ καὶ τῆς χριστοῦ βασιλείας,
καίρε ἐλπίς ἀγαθῶν αἰώνων, καίρε νύμφη ἀνύμφουτε.

Πάσα φύσις ἀγγέλων κατεπλάγη· μέγα τῆς σῆς εὐανθροπίσεως
ἔργον· τὸν ἀπρόσιτον γὰρ ὡς θεὸν ἐθεώρε· πᾶσι προσοισιτῶν θρώτων.
ἡ μὲν μὲν βουδίσοντα, ἀκούοντα δὲ παρὰ πόντων ἀλληλουῖα.

Ἡ τορὰς πολυφθόγους, ὡς ἰχθύας ἀφώνους ὁρῶ μὲν ἐπὶ σὺν θεοτό-
κε· ὅρρουσι γὰρ λέγειν, τὸ πῶς καὶ παρθένοσ μὲν ἦσ, καὶ τε καὶ ἰου-
δας ἡ μὲς δὲ ῥ' μυστήριον θαυμάζοντες, πῶς ὁ θεὸς μὲν, καίρε σφῆς
θεοῦ δοχῶν, καίρε προνοίας αὐτοῦ ταμεῖον. καίρε φιλοσόφους ἀσφ-
φους δεικνύουσα, καίρε τεχνολόγους ἀλόγους ἐλέγχουσα. καίρε ὅτι ἐ-
μωραῖσθαι οἱ δεινοὶ συζητηταί, καίρε ὅτι ἐμαραῖσθαι οἱ τῶν μύθων
πονηταί. καίρε τῶν ἀθηνάων τὰς πολοκας διαπύουσα. καίρε τῶν ἀ-
λιέων τὰς σαγῆνας πηροῦσα. καίρε βουθὺ ἀγνοίας ὕψι ληυσά,
καίρε πολλοὺς ἐγνώσας πλουτίουσα. καίρε ὁ λυκῆς τῶν θελόντων
σπαλῶν, καίρε λιμῶν ἡ βίτου πλωτήρων. καίρε νύμφη ἀνύμφουτε.

Σώμα θέλων ῥ' ἡς μου ὁ τῶν ὅλων κῆς μήτωρ, πρὸς ῥ' ἡν ἡ αὐτῇ
παγγέλῃς ἡ βί, καὶ πᾶσι μὲν ὑπάρχων ὡς θεός, δι' ἧς καὶ ἐφάνη καὶ
ἡ μὲς αὐθροῶς· ὁ μὲν γὰρ τὸ ὁμοίον καλέσας, ἀκούσας θεὸς ἀλληλουῖα.

Τὰς ἡς ἐπὶ τῶν παρθένων θεοτόκε παρθένη καὶ πόντων τῶν εἰς σὺν πρὸς
φῶν, ὅντοι· ὁ ῥ' τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς κατεσκέασε πᾶσι τῆς ἀχραν-
τε, οἰκήσας ἐν τῇ μήτρᾳ σου, καὶ πόντας πρὸς φωνεῖν διδάξας, καίρε
ἡ σῆς τῆς παρθένης, καίρε ἡ πύλη τῆς σωτηρίας. καίρε ἀρχιμένη ἡ
ἀνὰ πλάσεως, καίρε χρηγυθεῖνης ἀγαθότητος. καίρε, σὺ γὰρ ἀνεγέν-
νησας τοὺς συλληφθέντας αἰσχροῦς, καίρε, σὺ γὰρ ἐνουθετήσας τοὺς συ-
ληθέντας ῥ' νοῦν. καίρε ἡ ῥ' φθορέα τῶν φρενῶν κατεργουσα, καίρε
ἡ ῥ' ἀπορέα τῆς ἀγνείας τεκούσα. καίρε πᾶσι ἀπορρυμφάσε-
ως. καίρε πᾶσι κυρίως ῥ' μὲς σου. καίρε καλὴ κούρο ἰσοφει παρθένη,
καίρε ἰψυχὴ νύμφος ὅλε ἀγίων. καίρε νύμφη ἀνύμφουτε.

Υμνὸς ὁ πᾶσι ἡ τῇ ἀταί, πνευμάτι νεύει ἀπὸ δυνάμεως, τῶν πᾶσι τῶν πολ-
λῶν οἰκτιρῶν σου· ἰσαρίθμους ἰαλμούς καὶ ὥσδε ἀνὰ πρὸς φέρειν·
τὸς σοὶ βασιλῶν ἀγε, ὅνδε νύμφη μὲν ἄξιον, ὡν ἐδῶν ῥ' τοῖς σοὶ βοῶσιν
ἀλληλουῖα.

Ζεῖται τὸ λοιπὸν ἐν ᾧ μέσῳ ῥ' ἐφεξῆς τεσσάρων.

lium ambigua auditio, Ave fidelium certa locutio,
Ave currus sanctissimū ei⁹ q supra cherubī, Ave habitatio optia
ei⁹ q supra Seraphim, Ave quæ cōtraria in idem adduxisti, Ave
uirginitatē, & phœtura iugās, Ave p quā soluta ē transgressio
Ave per quam apertus est paradīsus, Ave clavis christi regnī,
Ave spes bonorum seculorum, Ave sponsa innupta.

Omnis natura angelorum obstupuit ob magnū incarnatio-
nis op⁹, iaccessibilē. n. ut deū specularat oib⁹ accessibilē hōiem
nobiscū quidē conuersantē audientē aut ab omnibus alleluia.

Oratores sonoros ut pisces mutos uidemus in te dei-
pera dubitat. n. dicere quo nā mō & uirgo manes, & parere po-
tuisse nos at mysteriū admirātes fideliter clamam⁹, ave sapiētīæ
dei receptaculum, Ave puidētīæ ipsius ætariū, Ave sapiētes il-
piētes ostēdēs, Ave arte loquētes idifertos redarguēs, ave qm̄ i
saniuerunt graues indagatores, Ave quoniā aruerunt fabulæ
poetæ, Ave atheniensium nodos abrumpens, Ave pi-
scatorum sagenas implens. Ave p̄fundi ignorantiam extrahēs
Ave multos in cognitione ditescens, Ave ratis uolentium
saluari. Ave portus uitæ nautarum, Ave sponsa innupta.

Saluare uolens mūdum cunctoꝝ orator in hunc ipse nun-
tius uenit. & pastor existens ut deus p nos apparuit secundum
nos homo. Simili. n. simile cū accersiuisset, audit ut de⁹ alleluia

Murus uirginum o deipera uirgo, & omnium in te con-
fugientium. Nam cœli & terræ preparauit te o immacu-
lata, cū habitasset in mitra tua, & oēs acclamare docuisset, Ave
colūna uirginitatis, Ave Ianua salutis, Ave princeps itelligibilis
reformationis, Ave datrix diuinæ bonitatis, Ave, tu. n. rege-
nuisti conceptos turpiter, Ave, tu. n. admonuisti ca-
ptos mente.

Aue corruptorem mentium arctans, Aue
larorem puritatis enixa, Aue thalamus sponfalitij,
Aue fideles dño aptans, Aue pulchra puellarum nutrix uirgo
Aue animarum sponsa ornatrix sanctæ, Aue sponsa innupta.

Laus omnis minuitur extendi festinans multitudine mul-
tæ miserationū tuæ, æque nūerabiles psalmos, & cāt⁹ afferētes
tibi rex scē nihil pficim⁹ dignū eoz quæ dedisti ad te clamātib⁹
alleluia.

Quære reliquum in medio sequentis quaternionis.

In medio terrarū & cœli syderei
Tempore in uerno, cum dies longi existunt
Vt diu uiuens existens graues dolores patiat
Neq; aliquid mouere membrorum erat, neq; leuare,
Neque remitti pedibus firme, neque conscendere,
Versus est autem retro hic uero a terra in altum eleuatus,
Et tunc iam cognoscebam cū non amplius uitabilia extitere,
Hi uero offendeabant, & conuitiabantur uerbis
Verum hic animum habens suum fortem ut antea,
Ter autem deinde clamauit quantum caput cepit uiri,
Pollicitus autem erat sitiens, bibere autem nolebat capere,
Abra quidem humectauit, palatum autem non madefecit,
Sic autem quis dixit, iuuenum superbientium
Stultus es o hospes nimium tantum, uel ebrius
Vel sponte negligis, & delectaris dolores patiens,
Si quidem tu deus es, deiq; audisti uocem
Et certe quidam uideris magnus esse atq; fortis,
Quoniam apud paucos & non bonos uersaris
Sed tu mihi dic deus autem omnia scit.
Fac quod tam tibi mens compellit & iubet,
Et tu amicus, ualde enim te uideo pulchrūq; magnumq;
Fortis es, ut aliquis te & posteroq; benedicat
Cede quidem quo te cor animusq; iubet
Ipsum quidem te primum serua, & animaduerte animo,
Si uere iam omnia perficies quæcunq; promissisti,
Sed age nunc descende, & retro proficiscere domum
Hi uero tibi perficient promissionem quam polliciti sunt
Atq; tibi nos hæc quidem polliciti, perfecimus.
Quippe quidem nos multa iurauimus iuramenta,
Hospes. sic enim tibi gloriaque uirtusque
Fuerit in homines simul statim & deinde.
Papæ, quippe bonus existens superbum dixisti.

De Centurione.

Sic autem quis dixit aspiciens in cœlum latum
Illius quidem hic filius uerus ut dicit.
Talis enim & patris, qui & prudentia loquitur,

Sed temperans est, indignatur autem in animo.
Huic autem ualde in psualione cor manebat tolerans.
Statim autem suum patrem alloquebatur prope existentem,
O pater profecto magnum miraculum hoc oculis uideo,
Contine, neque inualescens offenderis hos,
Quorum iam meo capiti obprobria infuderunt
Hiq; me spernunt, & qui peccatores sunt
Quique me iniuriantes, pernitiōsa machinantur,
Nuncque me spernunt, mala corpori uestimenta habentem.
Nunc rursus filium dilectum occidere animati sunt
Sed pater, hoc mihi perfice desiderium
Ipsos quippe dimitte subterfugere & euitare,
Contineare, neque uim ulciscere superbientium
Virorum factorum iratus, qui me uerberibus affecerunt
Alii quidem damni & uituperii non indigi
Iam enim perfecta erant quæ mihi carus uolebat animus
Sic igitur ipsum locutum finis mortis textit
Anima autem e membris uolans, ad inferos pfecta est
Longe ualde, ubi profundissimum a terra est barathrum,
Aliorum animas uidere mortuorum.
Vbi ferreæque portæ, & aneum pauimentum,
Validum, fregit autem portas & longum uestem
Hi autem demorato loquebantur, ut cum muscæ
Stabulo perstreperunt lactea apud mulctra
Tempore in uerno, cum lac uasa madefacit.
Alius autem rursus dicebat iuuenum superbientium.
Hei mihi hospes, quid tibi in mentibus hæc cogitatio
Extitit, uel tu quidem omnino cupis illic perire
Dic mihi si uolens domitus es, uel te quidem populi
Odere per populum insectantes robore suo?
Quis autem nouit si & olim ipsis uim exolues profectus
Dic mihi interroganti uera, neque occulta ueris,
Si quidem igitur deus es, dei que audisti uocem,
Sic igitur tui patris instillatus est animus bonus,
Qualis ille fuit perfice opusque uerbumque.
Sed age nunc descende, & retro abi domum

Serua nunc, ut omnes cognoscant & hi;
Si meo a telo percussus animum perdideris
Sed age iam & teli cuspidem nostri
Gusta, ut uideam in mentibus, atq; docear,
Sicutiq; simul & inde uenies, uel te prohibebit
Terra uitam produces quæ sortem licet continet
Si igitur quis dixit, & percussit astans,
Omne autem a latere corpus prohibuit neq; permisit,
Hac igitur percussit nactus, corpus aut pulchrū lacerauit,
Confestim autem immortalis sanguis defluebat ex uulnere,
Illustuosumq; sine bile malorum obliuiosus omnium
Hic quippe & præmium quale miseris mortalibus
Nunq; quippe mortem aspexit animus fortis,
Qui etiam ederet postq; crateri imixtum fuerit,
Non temporarius quidē deiiceret lachrymas genarum
Neq; si ipsi mortui sint materq; paterq;
Vel frater eiusdem uteri, uel etiam filius
His autem statim deinde deus monstra ostendebat
Grauiter strepens, hos autem uiridis timor ceperat
Statim autem intonuit a cœlo sydereo
Tonans autem grauiter, emisit candens flumen
Fulgurans aut ualde, multum strepuit, concussit autem
Terram infinitam, montiumq; excelsa capita
Circum aut sonuit magnum cœlum, audiuit autem terra.
Simul aut eurus, notusq; ceciderunt, fauoniusq; male spirans
Et boreas serenigena magnam undam deuoluens
Procella ingenti simul autem nubibus texit
Terram simul & mare, ruerat autem e cœlo nox
Magna, rursus autem grauis tremor cepit omnes
Populi autem precati sunt deum, atque manus substulerunt
Omnes autem quatiebantur pedes aquosæ idæ,
Montesque umbrosi, mareque stridulum,
Et flumina, & terra, & infra mortui
Undique in latebris, neque ignorarunt regem
Percussum & obiurgatum toleranti animo
Timuit autem inferius rex inferorum infernus.

Veritus autem e sede psiluit, & clamauit ualde stridule
Hic mihi, statim aut apuit portas, & remouit uestem,
Venerunt deinde quot folia & flores fiunt uere
Animæ supra erebum cadauerum mortuorum
Dolentes, circa ipsum aut congregatæ sunt quæcūq; optimæ.
Clamauit autem exaudibile mortuis uociferans
Confestim uenite, ego autem uiam præcedam
Vbi patris mei lucus, germinansq; plantarium,
Sicutiq; locutus præcessit, hi autem simul sequebantur
Sic autem quis dixit aspiciens in propinquum alium
O amici, profecto magnum opus super erbe effectum est.
Quippe ualde intonuit a cœlo sydereo
Qui omnibus mortalibus & immortalibus imperat
Vt uirorum ulciscatur uim superbientium
Noxam ulciscens molestam, & mala opera,
Causa igitur hospitis hæc uenerandi facta sunt
Incident autem oceano splendida lux solis
Trahens noctem nigram in altricem terram,
Solque qui omnia respicit, & omnia audit
Cuius & acutissima existit lux aspici
Cœlo deperiit, mala autem super incurrit nebula,
Vbi & exitium erat & impossibilia opera facta fuere.

De Strangulatione Iudæ.

Sed quippe ille quidem turpiter soluit
Qui magnum opus effecit stulticiis suis
Suspendens laqueum celsum ab excelsa domo
Stultus, neq; aliquid ei tunc reppulit pniciosum exitium
Sic pereat & alius qui talia quidem egerit
Tale enim caput gratia ipsius terra continuit.
Omnes autem tremor grauis subiit membra singulorum,
Mortuum autem relinquentes, trepidarunt hinc inde,
In terram autem uertebantur cupientes uictum
Omnes autem aperiebantur portæ, irrupit autem populus
Peditesque equitesque, multus autem strepitus cōmotus erat
Illi uero fugiebant per domos, ut uaccæ gregariæ
Tunc alii omnes timentes uenere turbæ.

Libentes ad urbem urbs autem impleta fuerat errantium
Et tunc igitur, continuere uim, soluereq; iusserunt.

Sulti agrestes, temporaria sapientes

Qui magnum opus fecere imperitiis mentis

Etenim iam nunc hominē occiderunt, q ualde optimus.

Sic igitur ipsi & omnibus exitii fines appliciti fuerant.

Hi igitur dissipabantur sua ad domicilia singuli.

Hi uero ualde tremebant & timere, neq; aliquis sustinuit

Factores autem recefferunt e domo in latebras.

De Sepulchrali luctu.

Hunc igitur postea subeuntes duo coniuncti socii

Deposuerunt in lectis. amici autem circumsteterunt socii

Lugentes, mollis autem destillabat lachryma genis,

Circa ipsum autem uestem pulchram iecere, atque tunicam

In lectis autem ponentes ueste tenui texerunt

Ad pedes ad caput, desuper autem pallio candido

Vulnera autem impleverunt unguento nouenni

Verum nequaquam ipsi corpus putrescebat, neque ipsum uermes

Edunt, qui quidem homines interfectos deuorant,

Semper huic erit corpus firmum, uel & melius

Mater autē quæ illū peperit, & nutriit paruum existentem

Circa ipsum fusa ululabat. manibus autem laniabat

Pectoraque, atque mollem collum, atque pulchras facies.

Mirifice enim ob filium plorabat amissum

Acute autem eiulans, caput cepit filii sui,

Ambrosiæ uero comæ concussæ sunt regis

Hanc autem in oculis obscura nox contextit.

Sed cum iam respirarat, & in mentem animus collectus est

Et lugens uerba alata alloquebatur,

Fili mi quo pacto iuisti sub tenebras aerosas?

Viuus existens, difficile autem hoc uiuis uideri.

Hei mihi fili mi, supra omnes infelix homines

Quo pacto dei inde pcula te care fili hic relinquit?

Quo enim ego care fili eam? cuius domos adeam?

Quo modo sustinuisti in infernū descendere, & ubi mortales?

Circa autem filium carum iecit cubitos lachrymans.

Osculata autem est ipsum, caputq; & ambos oculos pulchros

Manufq; ambas, calida autem ipsi decidit lachryma

Fili mihi quidem maxime relinquentur dolores molesti.

Neq; enim mihi moriens e lectis manus porrexisti

Neq; tu mihi dixisti prudens uerbum, cuius semper

Meminerim noctesq; & dies lachrymans

Sed me tuumq; desiderium, tuaq; consilia splendide fili,

Tuaq; placiditas, iucundum animum priuabat

Quare te insatiabiliter fleo mortuum blandum semper.

Nunc autem tu quidem inferni domos sub latebris terræ

Vadis, uerum me odio in luctu relinquis

Sic fata est flens, ingemuit autem populus infinitus

Nequē enim neque illicin ciuitate relictus est uir,

Nequē mulier. omnes enim intolerabilis adiit luctus.

Statim autem his omnibus desiderium comouit luctus

Et quippe lugentibus occidisset lux solis

Hæc igitur postq; oblectata est lachrymoso luctu.

Perrexerunt domum ad ministros illustres.

De sepultura.

Circumscripserunt autē monumentum, fundamētāq; iecerunt

Vinas autem mutuo cepere manibus ualidis

Hi autem ut multi ualidum robur circumiicientes

Trahunt e monte per asperum callem

Aut trabem, aut lignum magnū nauale, animus autem

Vexatur simul laboreque & sudore festinantibus

Sichi prompti, cadauer ferebant, uerum desuper,

Manibus magnum lapidem tollentesque apposuerunt

Validum, non hunc duo & uiginti currus

Boni, quatuor orbium, a pauimento turbarent,

Custodes autem cum armis ruebant

Ne insidiæ ingrediantur ciuitatem, populis absentibus

Sic autem aliquis dixit iuuenem superbientium,

Nequaquam igitur furari quidem sinetis, neque alicubi est

Spoliare, ne aliquo pacto aliquod malum postea fiat

Septem erant duces custodum, centum autem unicuique

Pueri simul profecti sunt longa tela manibus habentes,

His autem omnis repletus est campus, & splendebat ære
Hostesq; uiri prope sedere in custodibus
Hi autem trecentiq; & sexaginta extitere
Illic autem ante fores sedebant,
Sic hi quidem seorsum sedebant consultantes
Non enim ferret mortalis ire neq; ualde pubescens
In exercitum, neq; enim custodes lateret, neq; etiã uestes
Facile conturbaret forium nostrarum
Conuiuæ autem per domicilia iuere diuini regis
Principes ministrorum, uirtute autem erant egregie optimi,
Sedentes autem lugebant, uellebantque crines
Solo intrudentes capita, lachrymæ autē ipsis
Calidæ per genas humi fluebant morientibus
Timuit autem infra rex mortuorum infernus
Retroque remeauit, pallorque ipsius cepit genas
Diu autem ipsum obmutescencia uerborum cepit, ipsi autē oculi
Lachrymis impleti sunt, uigens autem ei tenta est uox
Timens autē i aliam partem iecit oculos, ne deus esset.
Sed cum iam respirauit & in mentem animus collectus est
Et tunc iam uerbis respondens allocutus est
Precor te o rex, deus autem an mortalis es?
Verum quidem igitur mihi polliceare, & annue,
Vel renue, quoniam nullus inest timor, ut bene sciam
Si quidem deus es, qui cælum latum habeat
Ter beati quidem tibi pater & honoranda mater,
Si autem aliquis es mortalium, qui arui fructum edunt
Rogo per animam & genua, tuosque parentes
Ne me mutilaueris robore, uirumque obliuiscar
Præstantior es me & superior non parum.
Nunc autem mihi magnā gloriam abstulisti, hos autē seruaſti
Facile quoniam minime ultionem qdē timuisti retro
Qua te ulciscerer, si mihi potestas adesset
Non enī amplius toleranda opera facta sunt nequaquā autē bene
Domus mea disperiit, indignamini autem & ipsi
Aliosq; ue uereamini uicinos homines
Sic tuncque mortuus nomen perdidisti, sed tibi semper

Omnes autem in homines ualde quidem gloria erit bona
Cape uinum, ego autem tibi habebō gratiam dies omnes
Vellem terrestris existens seruire alii
Qui mortalis esset, & non cor consilia nouit
Quam omnibus mortuis defunctis imperare
Vellem uel tibi diuine dies omnes
Cuius & maior uirtus honorque uisque
Ex animo cadere & deis esse peccator
Sic igitur ipsum affatus est rex inferorum infernus
Rogans uerbis immitem autem uocem audiuit
Oporteret quidem uerbum aspere denegare
Vt certe sentioque & ut perfectum erit.
Virum mortalem existentem olim fatalem fato
Atque mulieres cinctas, & infantes pueros
Retro uolo morte dolenti absolvere
Iaceris, sed te ego recedentem iubeo
In turbam ire, neque aduersus sta mihi
Agere tamen nihil poteris, sed ab animo
Magis mihi eris, hoc autem tibi & grauius erit.
Sic fatus, reliquit ipsum postq̃ edixit omnia
Timentem ualidus enim habuit tremor uiri minis.

De Resurrectione.

Sed cum iam tertium diem comata perfecit aurora,
Cum uero neque adhuc aurora, adhuc autem tenebrosa nōx
Retro ei animus in pectoribus collectus est.
Excitatus est autē e somno diuinus autē ei circūfusus est rumor
Facile latens custodesque uiros, seruosque omnes
Neque enim dormientes custodum doctores erant
Sed uigilantes cum armis sedebant omnes,
Sicut autem canes circa onus seruant in stabulo
Feram audientes animosam, quæ per siluam
Eat per montem, multus autem tumultus in ipsa
Virorum & canum ipsisque somnus deperiit,
Sichorum iucundus somnus a palpebris perierat
Dum autem mulieres collectæ iuere omnes,
Quæ plorantes calida lachrymam effundentes,

Vbi duas noctes duosq; dies frequenter semper
Decidit, circa autem ipsum mors fusa est animum cedens.
Lugebant autem stridule crebrius ueluti aues
P henæ aut accipitres unguicurui, quibus filios
Agrestes abstulerunt prius q̄ uolatiles fierent
Sic igitur hi miseram sub supciliis lachrymam libabant
M ater autem quæ ipsum peperit & nutrit paruū existentem
Lugebat mortem sui filii inculpabilis, qui ei debebat
R uetus resurgere a tenebris aerosis,
F ilii enim inobliuiscibiles i mentibus luctus iacebat
I acebat autem muta inde gustans cibum atq; potum
A gitans si ei mortem fugiat filius inculpabilis,
H uius autem miserrimo dolore consumeantur genæ.
A tq; deter sit manibus genas, dixitque
H ei mihi fili mi, quid certe te nutriti grauer patiens,
H ei mihi ego infelicissima, quoniam genui filium optimū.
Sicut autem nix liquescit in summis montibus
Quam eurus liquefecit cum fauonius effuderit,
Liquefcente igitur ea, fluuii implentur fluentes,
Sic huius liquecebant pulchra temporal lachrymantis
H orrendum autē magnopere ingemuit, circūsonuit aut laxo,
M otus autem igitur ei a sociis nuntius celer,
M anibus attrectans lapidem quidem sustulit foribus
Q uem quidem circūuoluens, misit a forti manu
R uetus deinde in campum uolutabatur lapis impudens.
S onuit autem lapis decidit autem ad terram,
I pse autem in foribus sedit manus aperiens,
P ulchritudine & gratiis splendens, mirata est aut puella
Sicut enim solis erat fulgor atque lunæ,
A ut ignis ardentis & solis ascendentis
Voceque mortali continebat, dixitque.
D ic uero quid luges & ploras intra animum
L uctum inobliuiscibilem habens in mentibus, noui & ipse
Q uod maxime uis, & tibi carum extitit animo,
D esine igitur luctu, gemituque lachrymoso,
N e flens corpus pulchrum offendas.

Quare toleranti corde uerbis meis
N e amplius nunc corpus pulchrum occide, neq; animum
C onfide neq; ualde in mentibus time nimium
T alis enim tibi dux simul uenit quem & alii
V iri optarunt ad stare, potest enim
T uis autem oculis inspicies si uolueris
A liud autem tibi dicam, tu autem in mentibus conice tuis,
Q uod hic quidem ita est saluus, & ueniet iam
T uus filius, qualem sane quis desiderat esse filium
P rope ualde, neq; procul ab amicis & patria terra
Q uippe quidem hæc omnia perficiuntur ut dico
V idebis, non enim te antea desinere existimo
L uctu odioso, planctuq; lachrymoso,
P rius quam ipsum inspexeris, uerum tibi sic mando.
Sed tu quidem proficiscere simul aurora apparente
D omum, & ministris superbis colloquere
N on quidem ille multum tempus seorsum fuerit
S ic fatus est, huius aut sopiuit luctū, tenuit aut oculos luctus
E t tunc ipsum uerbis respondens allocuta est,
E rit ita amice, ipsius autem gratia huc uenio,
V t adhuc oculis uideam, & uerbum audiam,
Sed mihi sic per animum uidetur ut erit.
N ouit enim uestemq; tunicamq; indumentaq; aspiciens
H æc equidem admirata, rursus domum iuerat
M inistroz in turbam, postq; animaduertit omnia,
C onuersa, mollem effundens lachrymam.
F ilii enim uerbum prudens imposuit animo,
A tq; unicuiq; uiro assistens dixit uerbum.
Q uæcūq; autem angelus q̄ primum p urbem iuit undiq;
H i uero, clamorem audientes, frequentabant aliūde alius,
H i quidem irati, hi uero rursus magnopere gloriantes
H i uero utiq; admirati, statim iuere, inspexerunt autem
C onferti congregabantur ante urbem latam
D iu autem muti & sine uoce astabant inter se,
S ic autem quis dixit aspiciens in propinquum alium,
O amici, non dum quidem aliquid antea tale effectum est,
eeee

Papa quippe magnum miraculum hoc oculis uideo.
Graue, quod nunq̃ ego perfici dicebam
Hic uero rursus surrexit fata effugiens,
Illeq̃ sic dicebat, quæ sane nunc perficiuntur.
Verum hic animum habens suum ualidum ut antea
Qui omnibus mortalibus & immortalibus imperat
Ibat, excelsum autem ascendit montem uestitum silua
In conspicuo, duos autem subiit uirgulta
Inter se nata, alterum quidem phylia: alterum aut olea:
Vbi conscendens ubiq̃ quercus erat multifloræ silua
Stetit, multum autem ipsi cor cogitabat eunti
Sed & sic manebat, seruabatur autem caros socios,
Hi autem uoluti sunt & aduersi steterunt omnes
Verum postq̃ congregati sunt, collectiq̃ effecti sunt,
Lætati sunt, & omnibus in mentibus animus delectatus est
Ut uiderunt uiuumq̃ & integrum accedentem
Verum postq̃ oblectati sunt in seipsos aspicientes,
Loquebantur uerbis & in manibus hærebant,
Et osculabantur complectentes caputq̃ & humeros
His autem & interfatus est a deo auditus deiformis
O filii, quippe ego deus immortalis ueni
Talis existens tibi hesternus in uestris domibus
Ero ut prius promisi & annui
Nunc iam hoc longum desiderium peractum est
Sed hic ego talis passus mala, multaq̃ tolerans
Redimens patrisq̃ magnam gloriam & meam ipsius
Veni ut uideam mortuos & iucundum locum,
Sed uos ite & nuntium renuntiate
Blandis uerbis astanter uiro unicuique
Inde autem ipse ego animaduertam opusq̃ uerbumq̃
Statim autem e monte descendit aspero
Præcones autem canebant simul aurora apparente,
Boni, cicadis assimiles, quæ per siluam
Arbori insidentes, uocem lyricam emittunt.

De Thomæ attractione.

Hi uero cum iam intra domum erant excelsam.

Delectati amore apud sese inuicem sedebant,
Demulcentia autem tenebantur per domos umbrosas,
Clausere autem fores domorum bene habitatarum,
Clausiles autem ceciderunt ualuæ diligenter compactæ,
Cum autem matutina apparuit rosea aurora
Quam primum iam ministros adiit æquideus uir
Hos autem rursus allocutus est a deo auditus deiformis
Intus quidem iam hic ipse ego mala multa passus,
Cognosco autem quod uobis desiderantibus uenio,
Et tunc iam ipsum, socius uir uidit oculis,
Cogitauit autem deinde & in mente & in animo
Aspiciens aspectum bonum, & uerbum audiens,
Si primum interroget, singulaque loquatur
Stetit autē apud ipsum profectus, & ipsum uerbo allocutus est,
O amice, postq̃ hæc mihi memorasti & dixisti
Persuades iam meo animo imiti quauis ualde existenti
In decore enim omnia peregisti, & connumeraisti,
Nunc autem uolo uerbum aliud inquirere & interrogare,
O amice & mihi indignabere, quod dixerō,
Signum aliqd̃ mihi nunc ostende cognobile, ut credam.
Hunc autem allocutus est a deo auditus deiformis
Quippe ualde quidam tibi animus in pectoribus infidus
Sed tunc mihi hæc cogites mentibus, neq̃ te dæmon
Huc uertat amicus, deterius autem esset,
Quare ego tibi fili uera omnia dicam.
Quippe hoc & ipse existimas ut effectum est.
Sed age huc bone apud me sta & uide opus,
Ut bene noscas qualis in uiris inimicis
Vobis autem, ut erit, ueritatem edisseram,
Sed age iam & signum clarum aliud quoddam ostendam,
Ut me bene notum firmetisq̃ in animo.
Signum autem tibi dicam ualde clarum, neq̃ te latebit,
Sicut fatus, pannos magna amouit a cicatrice,
Dextera autē cepit manu, uerbumq̃ dixit, nominauitq̃
Cicatricem quidem primum hanc animaduerte oculis,
Ut cognoscas in animo, sed dixeris & alii.

ἀλληλουῖα.

Φω-ρδὲ ἔχον λαμπράδα τοῖς ἐν σκότει φανεῖται, ὁρῶμεν τὴν ἀγίαν
παρθέον· ἡ γὰρ αὐτὴν ἄπ' οὐρα φῶς ὁδηγεῖ πρὸς γνῶσιν θεϊκὴν
ἀπεινῶν, αὐτὴ γὰρ τὸν νοῦν φωτίζει, κεραιὴ γὰρ τιμωμένη ταύτης,
καὶ ἔτι ἀκτὶς νοητοῦ ἡλίου, καὶ ἔτι λαμπρὴ τοῦ ἀδύτου φέγγους.
καὶ ἔτι ἀστράπη τοῖς ψυχῶν καὶ ἀλάμπουσα, καὶ ἔτι ὡς βροντὴ τοῦ
ἐχθροῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ἡλίου· καὶ ἔτι, ὅτι τὸν πολὺ ῥένον αἰὶνὰ τέλει φω-
τισμὸν, καὶ ἔτι, ὅτι τὸν πολὺ δῶρον ἀναβλύζεις ποταμόν· καὶ ἔτι τῆς
κολυμβήθεος ζωγραφουμένη τὸν τύπον, καὶ ἔτι τῆς ἀμαρτίας ἀ-
νακαλύπτουσα τὸν ῥυτίον· καὶ ἔτι λουτήρ ἐκ πλῶτων σωθήσιν, καὶ ἔτι
κρητὴρ κερνῶν ἀγαλλίασιν. καὶ ἔτι ὁσμὴ τῆς χρίστου βύωδ' ἀσ', καὶ ἔτι
ζωή, μυστικὴ βύωξις· καὶ ἔτι νύμφη ἀνύμφουτε.

καρὶν δὲ ὡς θελήσας ὁφλημάτων ἀρχαίων ὁ πᾶν των χρυσῶν
τῆς ἀνθρώπων, ἐπεδήμισε δι' ἐαυτοῦ πρὸς τοὺς ἀποδήμους τῆς αὐ-
τοῦ χάριτος· καὶ ὅστις τὸ χεῖρόγραφον, ἀκούει παρὰ πάντων ἀλληλαῖα
τῶν ἁλόντες σου τὸν ῥυτίον, βύμφη μου μένσε πᾶν τὸς ὡς ἐμψυχον ναὸν
θεοῦ· ἐν τῇ σὴ γὰρ δικήσας γαστρί ὁ καὶ ἔχων πᾶν τα τῇ χεῖρι κύριος,
ἡ πᾶσιν, ἐδίδεκεν, ἐδίδεκεν σοὶ πᾶν τα, καὶ ἔτι σκηνὴ τοῦ θεοῦ
καὶ λόγον, καὶ ἔτι ἀγία ἀγίων μέλων· καὶ ἔτι κεβωτὴ χρυσωθεῖσα τῷ
πνύματι, καὶ ἔτι θυσιαρὲς τῆς ζωῆς ἀδαπαίητε· καὶ ἔτι τίμιον διά-
δημα βασιλέων βύσων, καὶ ἔτι καύχημα σεβασμῶν ἱερέων βύλαβων·
καὶ ἔτι τῆς ἐκκλησίας ὁ ἀστέρας πυργός, καὶ ἔτι τῆς βασιλείας τοῦ ἀ-
ποφθιτον τοῦ γῆτος· καὶ ἔτι, δι' ἧς ἐγέρσεται ἡ πόλις, καὶ ἔτι, δι' ἧς ἐχθροὶ
καταπαύονται· καὶ ἔτι γῶγος τοῦ ἐμοῦ θεραπεία, καὶ ἔτι ψυχῆς τῆς
ἐμῆς σωτηρία· καὶ ἔτι νύμφη ἀνύμφουτε.

Ὁ πᾶν νύμφητε μὴ τερ, ἡ τεκοῦσα τὸν πᾶν των ἀγίων ἀγιώ-
ταρν λόγον, δεξαμένη πᾶν νύμφοσφοραν,
ἀρχὴ πόλης ῥύσαι συμφορὰς ἀπει-
τας· καὶ τῆς μελούς τῆς λυ-
τῶς καὶ καλὰς ὡς τὸν ἐκ
βοῶντας, ἀλλη-
λουῖα.

ΤΕΛΟΣ.

alleluia.

Lumis acceptrice lapadē iis q̄ i tenebris apparētē uīdm' scām
uirginē, nā i materiale accēdēs lumē ducit ad cognitionē dinā
oēs splendore mentē illuminās, clamore autē honorans hæc,
Aue radie itelligibilis solis, Aue facula in occidui luminis,
Aue fulgur animas illustrans, Aue ut tonitru
inimicos perterrefaciens, Aue, qm̄ a te multiflua oritur illu-
minatio, Aue qm̄ multi muneris per te scaturit fluuius, Aue
lauacri figurans formam, Aue peccati au-
ferens sordem, Aue lauacrum abluens conscientiam, Aue
poculū miscēs exultationē, Aue odor christi beneolētia, Aue
uita figuratum conuiuium, Aue Sponsa innupta.

Gratiā præbere uolēs debitorū antiquorū omniū debiti solu-
tor hominum. uenit perse ipsum ad profugos suæ i-
psius gratiæ & scisso chirographo audit ab omnibus alleluia.

Canentes tuū partū laudamus te omnes ut animarū templū
deipera. In tuo. n. habitans uentre tenēs omnia manu dominus
scificauit, glorificauit edocuit clamar tibi oēs, Aue tentoriū dei
& uerbi, Aue sancta sanctis maior, Aue scrinium deauratum
spiritu, Aue depositum uitæ inexpensum, Aue pretiosa co-
rona regum piorum, Aue iactatio honoranda sacerdotum pio-
rum, Aue ecclesiæ immota turris, Aue regni
israsta moenia, Aue p quā excitat trophæa, Aue p quā inimici
decidunt, Aue corporis mei medicina, Aue animæ
meæ salus, Aue sponsa innupta.

O perlaudanda mater, quæ pepisti sanctorum san-
ctissimū uerbū, accipiens nunc oblationē,
ab omni libera calamitate o-
mnes. & a futura re-
dime animaduersione cla-
mantes alle-
luia.

FINIS.

Sic causa tui ualde multa passus sum, & multa laboraui
Vt me bene notum comprobetis in animo
Sic fatus est, horum autem animum in pectoribus cum mouit,
Cicatricem aut animaduerte ut, & manifesta opa effecta sunt
Manus aut attrigerunt, ille uero lachrymans uerbu dicebat,
Nunc quidem postquam iam signa manifesta ostendisti
Persuades certe meo animo imiti licet ualde existenti,
Talis existens tibi hesternus in nostris domibus,
Neque nimium miror, ualde autem bene noui qualis fuisti.
Verum ne nunc mihi hoc irascere, neque indignare,
Quoniam te non primum uidens ego sic parui
Prius aut noui, priusque totum regem meum attrectarem,
Semper enim mihi animus in pectoribus amicis
Horrebat, nequis me mortalium seduceret uerbis,
Sic utique locuti recesserunt a se inuicem.

De Assumptione.

Tunc iam quidem uniuersum diem ad solem occidentem
Manus tendentem, ualde precabantur omnes.
Cum autem lucifer uenit lucem nuntians in terram
Quem post crocea super mare dissipatur aurora
Stetit quidem speculam in asperam conscendens
Vbi quidem neque bouum neque uirosum apparebant opera.
Hi uero conuersi sunt & aduersi stetere omnes.
Materque quae ipsum pepit & educauit paruū existentem.
Verum postquam collecti sunt, congregatique effecti sunt
Hos rursus allocutus est a deo auditus deiformis,
Audite amici, & neque animo indignemini singuli.
Vt uerbum dicam, quod secundum animum est
Iam mihi meus animus commouet ut redeam
Coelum in aeneum, ut immortalibus intersim,
Ministri autem doluere, tristatique sunt in animo,
Sic fatus reliquit illic postque edixit omnia.
Ipse autem ad patris potentis densam domum
Videbatur una cum nebulis profectus coelum latum,
Immortale, sidereum decorum immortalibus
Spontaneae autem portae mugierunt caeli, quas tenebant horae.

Quibus mandatum est magnum coelum sidereumque
Et referare densam nubem, atque imponere,
Iuit autem currens, ualde aut celeriter carum patre adiit,
Post haec autem rursus confedit in sede unde surrexit.

FINIS.

Λοιδος ἀφ' ὧν δ' ἔκτορ δὲ θ' σκελον αὐτῷ.	14
Ἔνθ' ἐφάνη μέγα σῆμα, σφοδρῶν ὑπὸ τὰ δουροφόων,	15
Δεινός τ' ἀργαλέος τε, καὶ ἀγχιος, ὃ δὲ μάχη τόσ.	ο μ
Ὅς ἔκαστος πρὸς ἄλλ' ἔδιδεσκον ὅς οὐ σύμπαντες οἱ ἄλλοι.	16
Παρφασίη τ' ἐκλελε νόν πύκην πρὸς φρονέοντων.	17
Τόσος δ' ἔλω. πολὺς δὲ πυρρὸς ἐπὶ βίῃσ' ἀλεγεινῇσ.	18
Κούρη δὲ ξύμβλητο πρὸς ἄετος ὑφ' ὀδυούσῃ,	ο κ
Ἄντιος καὶ λῆχον καὶ κερδαλέον φατο μὲν ἴσον,	ο ρ
Φωνῇ τε βροτῇ καὶ τῇ τῇ, φωνῇσεν τε,	ο τ
Ἡ ῥα νύ μοι τί πῶοιο, τό, κεν πολλὸν κέρδιον εἴη,	19
Ἡ ἔκην ἀρήσασθαι καὶ τὰς μελὴν τὸ γε θυμῷ :	20
Ῥηϊδίον π' ἐποσ' ὀρέω, καὶ ἐν φρεσὶ σῆθε,	ο λ
Σοὶ δ' ἔγω οὐχ ἄλλιος σκοπὸς ἔστω μοι, οὐδ' ἀποδύξῃσ.	21
Νημερτὸς γάρ τοι μνησθήσομαι, οὐδ' ἐπαυθῶ,	ο τ
Τῇ πρὸς ῥήϊσιν βιοτῇ πᾶσι ἀνθρώποισιν.	ο δ
Ὅν νιν φέρεσ, ὅτ' ἀρ' ἡμεῶν πολλὺς, οὐδέ ποτ' ὀμβρεος,	ο δ
Ἄλλ' αἰεὶ ζεφύροιο λιγὺ πνέοντες αἴται.	ο δ
Γαυτοὶ λυοὶ πρὸς αὐτὸν μὲν ὕψαντο,	ο δ
Ὅν τε φυτὸν οὐσι χερσὶ φυτὸν, οὐτ' ἀρ' ὥσπιν,	ο γ
Ἄλλ' αὐτὰ γ' ἀπαρτοὺς καὶ ἀνήροτας πάντας φύονται.	ο γ
Γαίη δ' οὐδέ τις δὴ μὲν ἐσθ' ἔχεται, οὐδέ τις ἄλλη	ο ο
Νέσος ὑπὸ γυνὴν πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν.	ο ο
Ἔνθα δὲ δούροισι καὶ πρὸς πᾶσι τῇ τε, φῶνται,	ο η
Συκαὶ τε γλυκεραί, καὶ ἐλαίαι τελεφῶσαι,	ο η
Ἄλλ' αὖτε πρὸς ἡμῶν τοῖσι. σὺ δ' ἴλαον ἐνθεοὺς θυμῶν.	22
Τάων οὐδ' ὅτε καὶ πρὸς ἀπὸ λυτῇ, οὐδ' ἀπολείπει.	ο η
Τὸν εἴπωσ' οὐδ' ὅτε καὶ λυτῇ μελὴν καὶ βέβαια	ο δ
Γραῖαν, ἐπειτα δὲ καὶ τῇ ὀνήσας αἶκα φαίμεθα.	23
Θήσῃ τ' ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἡμᾶτας πάντας	ο ι
Ἄνθρωποι καὶ οἰκῶν, καὶ ὁμοφροσύνῃ ὁπότε σῶν	24
Ἐσθλῶν. οὐ μὲν γάρ τοι καὶ κερδαίνει καὶ ἀρ' ἴσον,	25
Ἡ δ' ὁμοφρονέοντα νοήμασιν διόνει χῆρυν,	ο θ

Ἀνὴρ ἡδὲ γυνὴ, πῶς ἄλγεα δύσμενέεσσι, ο ς
 χαρμάτα δ' ὀδυμένη ἴησι. μάλαιστα δέ τ' ἐκλυον αὐτοῦ. ο ς
 ὧς εἰπὼν παρέπεισεν, ἐπεὶ διεπέφραδε πάντα. ι υ

Περὶ τῆς Πράξης.

ὁ ἰδοὺ γὰρ ὁὗτος θυμὸς οὐκ ἐστὶ θεὰς γυναικὸς.	ο ο
τῶν δ' ἄνθρωπων πρόβατον ἐφ' ἡμέλῃ θετο θυμῷ.	ο ι
ἄντιος δ' ἦ γ' ἐπεί σοι πόσιν δρέειν οὐκ ἔστι.	ο δι
ἁπλοῦς μὲν ἀφ' ἡνίκά σου, ὃ δ' ἡνείκεν σφαγῆζων.	ι ι
ἄλλ' ἐπὶ τοῦ μέμνητο φειγμένων, ἄρ' ἐπὶ τέλει.	ι ρ
ὅς περ σὺ θνητὸς καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.	ι μ
ἢ δ' αἰεὶ μαχέσθῃς καὶ αἰμυλίοισι λόγοισι.	ο α
πολλῇ σὺν τ' ἀλγῇ, πᾶρεν νόον ἡγάγην ἀνδρὸς.	ι μ
μέμνησθαι πόσιος καὶ ἐδυτύος ὅττι πάχιστα.	ι τ
κουρὸν δὲ κτείνεσθαι πόσιν, συγδοὺ δ' ἐταροῖν.	ο ω
ἔσσετ' ἐπ' ἀνθρώποις, χαλεπὴν δέ τε φημὲν ὁπάσσει.	ο ω
θηλυτὴν γυναικῶν, καὶ ἡνὶ ἄνδρ' ἄρ' ἐστὶ.	ο ω
τῶν, αἰνὴν γὰρ ἀσπίδα καὶ αἰμῶντα δὲν ἔσται.	ο ω
ὧς οὐκ ἀνὸν τὸν καὶ κῆρ τὸν ἄλλο γυναικὸς.	ο λ
ἢ πῶς δὴ τοιαῦτα μετὰ φρεσὶν δρῆναι βάλῃται.	ο θ
ὅιον δὴ καὶ ἐνὶ ἐμῷ βῆτο δρῆναι ἀνέκτος.	ο λ
ἢ μέγα δρῆναι δρῆξεν ἄνθρωπος ἰσοῦς.	ο λ
ὅυλο μὲν ἡνὶ θεῶν καὶ ἀνθρώποις ἐστὶ κτε.	ο ρ
πολλὰς δ' ἰφθίμοις ψυχὰς ἄνδρ' ἐπέταψε.	ι α
πᾶσι δ' ἐστὶ κτε πόνον, πολλοῖσι δὲ κῆρ ἐφῆκε.	ι φ

Περὶ τῆς οἰκονομίας τῆς τῆς
ἀνθρώπων ἀφθρείας.

Ἄλλοτε οὐλοσάντων γὰρ τότε ἤρκεσε λυγρὸν ὄλεθρον,	12
Ἄντων γὰρ σπινθόρῃσιν ἀτὰρ ἀδελήσιν ὄλεθρον,	ο
Ἄλλ' αὐτὸς γ' ἐσάωσε, καὶ ἐφράσατο μέγ' ὄνειρ,	ο
Ὅς παρσιθνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν αἰάσσει,	1 μ
Υἱὸν ἀοκνήσας ἀγαπήνορα χρομέδοντα,	ο
Ὅς ἦλαι πάντεσσιν, πάντεσσιν μὲν πρότεσσιν,	1 α
Παῖδ' οὐδ' οἷοι φίλοιο φρένας τε καὶ εἰδὸς ὀμῆος,	ο
Ὅσ' οἱ πωλήσιον ἵζε, καὶ λίσσας δέ μιν φιλέεσκεν	ο
Ἀμφαγαπαζόμενος, ὥσ' ἔον ἔοντα,	1 π

xx iii

[illegible][illegible]

Ἡ μὲν δ' ὀφθαλμοὺς παρ' ἀφ' ἡλίου πάλιν ἔβλεπεν.	ο ν
Ἀνθρώπων δ' εἰσὶ πολλοὶ σέβειν καὶ χεῖρτι ἔκων,	ο ν
οὔ τι τίνα σὺ δ' εἶσι καὶ ὕψος αἰῶνός τ' αἰεὶ.	ι δ
Ἐκ τε καὶ ὅπως τελεῖς, σὺ τε μέγα λω ἀποτίσεις.	ι θ
Γνωσέτ' ἐπεὶ θ' ὅσον εἰμὶ θεὸς καὶ ἐπιστὰς ἀπάντων,	ο γ
ὕβρι' ἀναπλάμυνε θυμὸν ἀνδρῶν καὶ κακὴν ὄψιν.	ι μ
τῆς δ' ἀπάτης κατέων, τὰ μὲν ἔσεται ἐκ ἀτέλειαι.	ο α

Γειά τῆς τῆς ὑοῦ

ὑποκρίε.

Τὸν δ' ἄπα μείζονος προσφώνει παίδιμος υἱός,	ο ω
Ὅν ἐς οὐδὲ ἔοικε τὸν ἐπὶ ἀνρήξαι.	ι ζ
Τόσος ἔω, οἷός ἐστι. τὰ γὰρ φρονέεις, ἄτ' ἐγὼ πόρ.	ο η
Νῦν δ' ἔτι καὶ μάλλον νόω φρεσὶ λυμήσασθαι.	ι κ
Ὡς δὲ πατὴρ ὄν παύσαι θέλῃ, φρονέων ἀγαπάει,	ο τ
Γινώσκω φρονέων. τὰ γὰρ δὴ νοέοντι καλῶς.	ο π
Πάτερ, σὺ μὲν ταῦτα θέλῃς φρονέων ἀγορεύεις	ο α
Ὡς τε πατὴρ ὧς παιδὶ, καὶ οὐ πτε λήσομαι αὐτῶν.	ο α
Αὐτὰρ ἐγὼ θυμῷ νόῳ καὶ οἶσθα ἐκίχτη.	ο γ
Ὡς πάλ' ἔτι, οὐ γὰρ τι μεμλίζομαι, οὐ δ' ἄθρ' ἰζώ,	ο δ
Ὅν τε λίλυ ἀγαμέμνι. μάλα δ' οὐδὲ δῖος ἔησθα.	ο δ
Ἀλλὰ μάλ' ὀνκλὸς τὰ φράζειαι, ἄσ' ἐθέλησθα.	ι α
Ὅν τ' ἀπὸ βλητῶν γ' ἐπὶ σέσεται ὅ, τι κεν εἴπῃς.	ι β
Ἡ μὲν δ' οὐ πτε τῷ δὲ νόος καὶ μὴ πτε ἀμείνων.	ι θ
καὶ κε τὸ, βουλομένο καὶ κεν πολλὸν κέρδιον εἴη	ι τ
τεθνάμεν, ἢ ταῖς γ' αἰὶν ἀνέκα δὴ γ' ὀρέσασθαι,	ο π
εἰ πόρ μοι καὶ μοῖρα θανεῖν, καὶ πῶ' ἴμον ἐπιπαῖν.	ι λ
Πάντα μάλ' ἐντελέω, καὶ πείθω μεν ὡς σὺ κελεύεις	ι ς
Αὐτὸς ὧς θυμῷ. εἰδῶσι δὲ πάντες ἄλλοι,	ο β
Ὡς ἐμὸς οὐ πότε θυμὸς ὑπὸρ θέλας καὶ ἀπλήνης.	ι ς
βουλομένο δ' ἂν ἔρω γὰρ καὶ ἄλλα πολλὰ μογήσας,	ο γ
Ραῖων ἀνθρώπων ῥύσσει γλυκὺ τε, πόρον τε.	ι θ
καὶ γὰρ ἐμὸς νόος ὅστις ἐναΐσιμος. δ' ἰδέ μοι αὐτῷ	ο ζ
θυμὸς οἶ σ' ἴθι θεσπιδήεος, ἀλλ' ἐλεήμων.	ο ε
βέλομεν ἄλλοι σὺν ἐμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι,	ι α
Πάτρην τ' ἄλλα πατὴρ, βίαις θ' ὑπὸ θεῶν ἀσφροδῶν.	ο υ
μεῖζον κε κλέος εἴη ἐμὸν καὶ μέλιον αὐτῷ.	ο π

Περὶ τοῦ διαγμλισμῶ.

[illegible]

Νημὲρ τέσχαρ τοι μνησέμεαι, οὐδ' ἐπιμύθε,
 τοῦ δὴ νῦν γε μέγιστον ὑπεύρατον κλέος ἔστι
 Πάντα γ' ἐπ' ἀνθρώποισι καὶ οἱ θύοις ἔσεται ἑσθλή.
 ὅσ' φάτο· τῆς δ' αὖτ' ἔλυστο γόνατα καὶ χεῖρας ἤτορ.
 ἦ δ' ἔτ' ἀθρήσει δυνάτ' αὐτῇ, ὅτε νοήσῃ.
 καὶ ῥ' ἀκρόσῃ καὶ πῆσ' ἐπιγνώμῃσιν ὀλίγον κῆρ.
 τὴν δ' ἄμα χάρμα καὶ ἀλγος ἔλεφρονά. ἰὼ δέ οἱ ὄσσε
 δακρυόεντων πλῆθεν. θαλδρὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
 ὁ ῥ' αὖτ' ἐπείθετο γὰρ ἐπὶ γνάμπτῳσι μέλεσιν.
 ὁ δέ δὲ δὴ μιν ἐπεσιν ἀμειβομένη προσέειπεν,
 ὅτι λ', ἐπεὶ θύμῳ μιν καὶ ἀμείψασθαι θέμις ἔστί,
 τί π' ἐμὲ κείνοιο ἀνὰ γὰρ μέγιστος θεός; αἰδέομαι δὲ
 Ἀδμήτην, ἡν οὐ πῶς ἔσθ' ὑπὸν ἡγάγεν αἰὲρ.
 Ἀλλὰ τί κεν ῥέξαιμι. θεὸς δ' ἄρ' πάντα τελευτᾷ,
 ἅπδ' κεν ἐθέλησιν. ὁ γὰρ κείρ' ἔσσο ἀπάντων.
 τὸ το μὲν οὐ πῶς δὴ ἔστω ἐπὶ πῶς εἴρηκα.
 αὐτὰρ μὴ νῦν μοι τόδε χόος, μὴ δὲ νεμέσται.
 οὐνεγάς σ' ἐπὶ τοῖσιν ἐπεί ἴδον δαΐδ' ἀγὰρ ὦσα.
 αἶε γὰρ μοι θυμὸς σὶ γῆθεσι χεῖρασι
 ἐρρίγει, μή τις με βροτῶν ἀποφθοιτ' ἐπέσιν
 ἑλθὼν. πολλὰ γὰρ καὶ κήδεα βουλεύονται.
 τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κήρυξ Πεισὶνῶρ,
 καὶ δέ σ' αὖτ' αὖτ' ἔρλυν ἡλίου δ' βασιλεια,
 οἷόν περ ξείνονα φάσθ' ἐπὶ ποσὶ καὶ ἐπακροῖται.
 ὁ ἀρσέ μοι, ἐπεὶ ἔτι αὖτ' ἔσθ' ἡδὲ γὰρ βουλή.
 Σίγα, καὶ κρατὰ σὸν νόον ἴστανε, μή δ' ὀρέσθῃ.
 Ἀλλ' ἔχε σιγῇ μνηστῶν ἐπὶ δέσπον' ὅς περ.
 αὐτὰρ ἐπὶ νῆοι μῆτιρ, σὺ δὲ τὸν περ ἰὼ δ' ἐπὶ χόρῳ.
 εἰ με μὲν, οὐδ' ἄλῃον ἔσσο ἔσεται ὅς περ κεν εἴπω.
 Ἀργαλέον βασιλῆα δὴν κέως ἀγορεύσει.
 αὐτὰρ ἐπειδὴ πᾶσιν ἐφημοσύνῳ ἀπέειπε,
 κάλκεον οὐρανὸν ἵκε δ' αἰθέρος ἀνυγέροιο.
 περὶ τῆς συλλήψεως, καὶ πᾶσι
 τῶν θεῶν τόκον.
 αὐτὰρ ὁ αὖτ' ἰδὼν, πόλιν ὡς ἔσθ' ἡμῶν δύσκειν,
 ὅς περ σὶν θνητῶσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνίσταται.

Ἀλλ' ὅτε δὴ μνησέμεαι καὶ ἡμῶν ὅς περ ἔσθ' ἡμῶν,
 αὐτὰρ ὁ εἰς οὐρανὸν ἀνέειπεν ἡλίου πρὸς ἑνὸς ἀγῆ,
 φάτο γ' ἐπὶ πᾶσι, ὅς περ μνηστῶν ἔσσο
 ἔσθ' ἡμῶν, καὶ πᾶσι, καὶ πᾶσι, καὶ πᾶσι.
 ἦ δ' ἔτ' ἀθρήσει δυνάτ' αὐτῇ, ὅτε νοήσῃ.
 καὶ ῥ' ἀκρόσῃ καὶ πῆσ' ἐπιγνώμῃσιν ὀλίγον κῆρ.
 τὴν δ' ἄμα χάρμα καὶ ἀλγος ἔλεφρονά. ἰὼ δέ οἱ ὄσσε
 δακρυόεντων πλῆθεν. θαλδρὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
 ὁ ῥ' αὖτ' ἐπείθετο γὰρ ἐπὶ γνάμπτῳσι μέλεσιν.
 ὁ δέ δὲ δὴ μιν ἐπεσιν ἀμειβομένη προσέειπεν,
 ὅτι λ', ἐπεὶ θύμῳ μιν καὶ ἀμείψασθαι θέμις ἔστί,
 τί π' ἐμὲ κείνοιο ἀνὰ γὰρ μέγιστος θεός; αἰδέομαι δὲ
 Ἀδμήτην, ἡν οὐ πῶς ἔσθ' ὑπὸν ἡγάγεν αἰὲρ.
 Ἀλλὰ τί κεν ῥέξαιμι. θεὸς δ' ἄρ' πάντα τελευτᾷ,
 ἅπδ' κεν ἐθέλησιν. ὁ γὰρ κείρ' ἔσσο ἀπάντων.
 τὸ το μὲν οὐ πῶς δὴ ἔστω ἐπὶ πῶς εἴρηκα.
 αὐτὰρ μὴ νῦν μοι τόδε χόος, μὴ δὲ νεμέσται.
 οὐνεγάς σ' ἐπὶ τοῖσιν ἐπεί ἴδον δαΐδ' ἀγὰρ ὦσα.
 αἶε γὰρ μοι θυμὸς σὶ γῆθεσι χεῖρασι
 ἐρρίγει, μή τις με βροτῶν ἀποφθοιτ' ἐπέσιν
 ἑλθὼν. πολλὰ γὰρ καὶ κήδεα βουλεύονται.
 τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κήρυξ Πεισὶνῶρ,
 καὶ δέ σ' αὖτ' αὖτ' ἔρλυν ἡλίου δ' βασιλεια,
 οἷόν περ ξείνονα φάσθ' ἐπὶ ποσὶ καὶ ἐπακροῖται.
 ὁ ἀρσέ μοι, ἐπεὶ ἔτι αὖτ' ἔσθ' ἡδὲ γὰρ βουλή.
 Σίγα, καὶ κρατὰ σὸν νόον ἴστανε, μή δ' ὀρέσθῃ.
 Ἀλλ' ἔχε σιγῇ μνηστῶν ἐπὶ δέσπον' ὅς περ.
 αὐτὰρ ἐπὶ νῆοι μῆτιρ, σὺ δὲ τὸν περ ἰὼ δ' ἐπὶ χόρῳ.
 εἰ με μὲν, οὐδ' ἄλῃον ἔσσο ἔσεται ὅς περ κεν εἴπω.
 Ἀργαλέον βασιλῆα δὴν κέως ἀγορεύσει.
 αὐτὰρ ἐπειδὴ πᾶσιν ἐφημοσύνῳ ἀπέειπε,
 κάλκεον οὐρανὸν ἵκε δ' αἰθέρος ἀνυγέροιο.
 περὶ τῆς συλλήψεως, καὶ πᾶσι
 τῶν θεῶν τόκον.
 αὐτὰρ ὁ αὖτ' ἰδὼν, πόλιν ὡς ἔσθ' ἡμῶν δύσκειν,
 ὅς περ σὶν θνητῶσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνίσταται.

Δὴ ῥοτε τὸν γὰ ἀνὰ κτὰ χόλος χαίβη διὸν ἄκουσε .
 καὶ ῥα ῥοτ' αἰνοῦσά τιν ὄρισα πῶ ὀλέμοιο τάνυσσε .
 νηπιὰ χροῖς οὐτ' ἐμὲ λ' πολεμήϊα δ' ῥα .
 θήσειν γὰρ ἔτ' ἐμμελιν ἐπ' ἄλγος τε στυγρὸς τε .
 Πολλὰ δ' ἀπὸ αὐτῶν ὄρεξε βίην καὶ ἡσυχίαν .
 Πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλων , πάντας δ' αὐτῶν .
 νηπιῶσιν ἦτε πολέσιν ἐπ' αὐτῶν θυμὸν ἀπύρρα .
 νηπιὰ χροῖς , ξυγὼν δὲ κακὸν πολέεσσιν ἐθέκε .
 κτείναντο ἐπιστροφάδην , τῷ δὲ σῶτος ἄρυντ' ἀκήσθαι
 ὀρεθνομένων . δρύβαίνοντο δ' αἶματι γαῖαν .
 τῷ κεν πωστὸς καὶ μὲν ὁ δύροντο κατὰ ἄστυ .
 ἄρρητόν τε τοκάσιν ῥῶον καὶ πένθος ἐθέκεν .
 ἔνθα τίνα πρῶτον , τίνα δ' ὕστατον ὕστερα εἶξε .
 σχέτλιος ὁ μὲν μοῖρα ῥῶσ' , ὅς ἐκ' ὅδε τ' αἰσυχὰ ῥέζων .
 ὅς ῥ' ἐθέλει κτείνειν καὶ ἀπορρέαισιν ὀλίγον ἦτορ .
 αὐτὸς θνητὸς εἶν , θεὸν ἄμβροτον οὐδέ νυ πώ μιν
 ἔγνω , ὡς θεὸς ἔστιν , ὃ δ' ἀσπερχὶς μετέειπε .
 τὰ φρονέων αὐτὰ θυμὸν , ἔρ' ἐτελέεσθαι ἐμμελιν
 αὐτίς , ἐπεὶ ῥά τοι ἄδω κακὸς χόλος ἐμπεσε θυμῷ .
 ἄργαλέος γὰρ ὅστις θεὸς βροτῶν ἀνδρῶν δαμῆναι .
 ὅς θνητὸς τ' εἴη , καὶ ἔδοι δαμῆτορος ἀκτῆν .
 τὸν δὲ τότ' ἐμμεγάρροισι πατήρ καὶ πῶτινα μήτηρ
 νυκτὶ κατὰ κρύβασα , θοῶς ὕψητε πόλῃος ,
 ὁρμαίνουσι σ' εἰσὶ θάνατον φύγοι υἱὸς ἀμύμον .
 δεῖδε γὰρ μὴ λαμβὸν ἀπολήξειε σπῆρ' ἥρω
 δεινὸς ἀνὴρ . τάχα κεν καὶ ἀνείπον αἰτιόωντο .
 τῷ δ' ἄρ' ἐφ' οὐδ' ἦεν ἐναΐσμοι , οὔτε νόημα
 γναμψὸν οὐδ' ἐπὶ σῆθεσσιν , λέων δ' ὥς ἄργα οἶδε .
 νήπιος , οὐδὲ γὰρ οὐδὲ κατὰ φέειν καὶ κατὰ θυμὸν ,
 ὅτ' ἢ μάλ' οὐδὲ ναιῶς , ὅς ἀθανάτω γε μάχεται .
 οὐδέ τι μιν πατρὶς ποτὶ γούνασι παπέρουσι .
 τοῦ δὲ γυναικὸς μὲν , ἀμφιφρουφὸς εἰσι πῆραι .
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ ἐφ' ἡμὶ πῶδεσσιν ἐπὶ κούρῃ ,
 νοστήσαντ' οἰκόνδε , θίλλω ἐς πατρίδα γαῖαν ,
 εὐφρανέην ἄλ' ὅλῃν τε θίλλω , καὶ νήπια τέκνα ,
 ἅ μ' αἰεὶ τε θεῶν κρείστων νόος ἡ ἐπὶ ἀνδρός .

ὅς τε καὶ ἄλλοι μὲν ἀνδρὰ φοβέει, καὶ ἀφείλετο τὸν κλῆ.	1 ς
Περὶ τῆς εἰς αἴγυ πτόν φυγῆς.	
Ἡ δὲ δὲ οὐ κατὰ θυμὸν ἀρῖς τε φαίνεται βουλῇ,	1 β
ἂν γυ πτόν δ' ἰέναι δολιχὸν ὁδὸν, ἀργαλέω τε.	ο δ
Πεμπτὰ αἰὶο δ' αἴγυ πτόν εὐρὲς τιν ἀφίκοντο	ο ε
Δειδοίτες, κρηατόροδ' ἔχ' ἐξ ὁμοῦ ἀνδρῶσ' ὁμοκλή.	ο π
Περὶ τῆς εἰς αἴγυ πτόν εἰς παρόδου.	
Ἄλλ' ὅτε δὴ κακὸς εἰς βὴ δὲ μὲν ἀνδρῶσ' εἶπω,	ο δ
ὅς ῥ' ἔτελε κατεῖναι καὶ ἀπορῆσαι θίλιν ἦτορ,	ο δ
ἂν δ' ἀπ' αἴγυ πτόν οὐδ' ἰπτεὸς ὄψαται μοῖοι,	ο δ
ὅς κεν ἐς ὑπόροφον, καὶ ἐλὼν ἐσπατρίδα γαῖαν	ο δ
ἔσπασεν, ἐσφύρεν δὲ θεὸς μεγακλήτεα πόντον.	ο γ
Ἄντ' ῥ' ὁ θυμὸν ἔχων ὃν κρηατόροδ' ὡς τοπάρους πτόν	1 ε
ἔνδεσθ' ἐν λέκδοισιν, ἀσχαλίδας πτήνης,	1 χ
ἔνθ' ἐν μαλακῇ θαλάσσῃ ἐμπεσὼς μένος κῆρ,	1 χ
ἔδων καὶ πόντον δὴα βροτῶ ἀνδρῶσ' ἰδοῖσθαι,	ο ε
καὶ μετ' ὅς χεῖρεσι σπλάγ' ἔκλυτο δὲ κέρη,	ο ζ
μήτηρ ἤ μιν ἐπικτε καὶ ἔβρετο τυλθὸν ἑόντα.	1 δ
καὶ γὰρ θαυμείεσκε τινος πελάγειον, οὐ γὰρ ἔδωκε	ο ι
ἀνδρῶσ' ἐν θητῇ πόλιν ἐμμεναί, ἀλλὰ θεοῖο.	ο ω
ὅν γὰρ πτόν τοῦτον ἴδε βροτῶν ὀφθαλμοῖσιν,	ο ζ
ὅν τ' ἀνδρῶν, οὐτε γυναικῶ. σέβασθ' ἂν ἔχεν ἐβροδῶσαν.	ο ζ
Περὶ τῆς περὶ ὁρόμου.	
Ἄντ' ῥ' ἐπεὶ ῥ' ἦβος ὀρῖν κλυεὸς ἴκετο μέδον,	1 λ
μηνῶν γε θυόντων, πτόν δ' ἡμῶν τελέωσθαι,	ο τ
ἴξον γ' ἐς πελῖον πυρὶ φόρον. εἴθ' αὖ δ' ἐπειτα	ο γ
κῆρυξ Πεισῆων πεπνυμένα μήδεα εἰδῶς,	ο β
Πρόδ' ἔξ' ἐδ' ἄλδος ἐφάνη, δίδωκε δέ μιν μέγ' ἀμείνων,	1 χ
ἄμφοτόρον, κῦδός τε καὶ ἀργαλὴν καὶ ὄνειαρ.	ο ο
τῇ ῥα παρέρσασθαι ὅς φάθησαν, ὃ δ' ὀπίσθ' ἀδῶκων,	1 χ
ὅππ' ὁπτόρος γλυκῆ, ἀλλὰ πρόπτορος καὶ ἀρτίων.	ο τ
καὶ μετ' οἱ κῆρυξ ὀλίγον περὶ γλυκῆς αὐτῆς,	ο τ
ὅς δὴ καὶ Μῆστος γυμνὰς θνητῶν ἀνδρῶν πτόν.	1 υ
τοῦ καὶ ἀπ' ἀργαλῆς, μέλιτος γλυκῆς ἔρεα αὐτῆς.	1 α
ὅς ἔξ' ἐπ' αὐτῶν ἦσαν ἐν φρεσὶν ἀρπια βάλειν.	1 ε
κρηατῶν βόας σκελιγνέας πτόν ἐδὼν ἀργαλῆς.	1 ο

ἔτι δ' ἴμεν εἰς ἀγορὴν, ἅμα δ' ἔσπετο θυλὺς ὀμιλῶν. ο β
 Πάντας δ' οὐκ ὄν' ἐγὼ μνηστῆρσιν οὐδ' ὀνομήνω. ι β
 Καρπαλίμους δ' ἐπὶ πάλιν το βροτ' ἀγροῖα τε καὶ ἔσπετο. ο β
 Τετάρτῃ δ' ἀγορῇ, ὑποδ' ἔσπετο χιζῶν. ι β
 Ὅ δ' ἐπεὶ οὕτω ἡγορήθη, ὁμηγορήδ' ἐτ' ἐγένοντο, ι α
 Στὴν ῥα μέσην ἀγορῇ, σκῆπτρον δ' ἐοῖμ βαλε χερεῖ. ο β
 Στάς δ' ἀνέμενοι σὶν, μετεφώνον ἡπύτα κήρυξ. ι η
 Ἐσαόρος μὲν ἤλθ' ἀκρυέμεν, οὐδ' ἐοικεν ι τ
 Ὑββάμειν, χαλεπὸν γὰρ ἐπιστάμενόν περ ἐόντα. ι τ
 Ἀνθράων δ' ἐν πολὺν ὁμαλῶν πῶς κέν τις ἀκούσσει, ι τ
 Ἡ εἴποι. βλάβεταί τε λιγὺς περ ἐὼν ἀγορητής. ι τ
 Ἀλλὰ πείθετε καὶ ὑμμεῖς, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον. ι α
 Κέκλυτέ μιν πάντες, μὴ θόνην τ' ὀδυνῶτε ἔκαστος. ι τ
 Ἀἰδοῖο, νημεσίθεσ, ὅ, με πρέσβηκε πυθέσθαι. ι τ
 καὶ μοι ἔφη τάδε πάντα τελευτήσασθαι ὁπίσσω. ο ι
 Γάτων δ' ἀνθράων ἴδεν ἄσπετα καὶ νόον ἐγὼ. ο α
 Ἀλλ' αἰεὶ ἵνα φάτα μέγαν καὶ ἡλὸν ἐδέχμεν. ο ι
 Ἐνθάδ' ἐλάσσεσθαι, μετὰ λῶν ἐπὶ μένον ἀκλῶν, ο γ
 Ὅσ' μιν φέρ' ὁδὸς ὅτι νοήσαι τε κρῖναι τε. ο ε
 Πρεσβύτορος δ' ἐγὼ εἶμι, βίη δ' ὅγε θυμὸν ἀμείνων. ι α
 Κρείων γὰρ ἐμὲ φέρει, καὶ φέρ' ὁδὸς, οὐκ ὀλίγον περ. ι τ
 Καρτεῖ τε ἀνένι τε διακρῖσθ' ὅτιν ἀφ' ἴσος. ι ε
 Σκηπτέρος τ' εἴη, καὶ οἱ περὶ θοῖα καὶ χεῖ. ι ζ
 Τούτῳ δ' ἐκ δ' ἐφ' ἐμὲ, μάλα γὰρ πεπνυμένος ἐστίν. ο γ
 Κλυτέ μιν, αὐτὰρ ἐγὼ μνηστῆρσιν ὡς οἱ θυμῷ. ο β
 Ἀθανάτοσ βαλῆται, καὶ ὡς τελέεσθαι οἶω. ο ο
 καὶ γὰρ ἐκείνῳ φημι τελευτήσῃναι ἅπαντα. ο υ
 εἰ μὲν γὰρ τις μ' ἄλλος ἐπὶ χροῖαν ἐκέλευσεν, ι ω
 Ἡ οἱ μάλα τίς εἴσι θυοσκόφῃ, ἢ ἰδρῆν. ι ω
 Τούτῳ δ' ἐν φάτι μιν, καὶ νοστήζοιμεθα μάλλον. ι β
 Νῦν δ' αὐτὸς γὰρ ἄκουε θεῶν, καὶ ἐσέοβακον αὐτῶν. ι ω
 καὶ μοι εἴπας ἐπέτελλεν. ἔτι γὰρ δὲ θεοὶ κέλευν αὐτῶν. ι ι
 τούτῳ δ' ἐν φάτι με πρέσβηκε διδοῖναι μὲν τάδε πάντα. ι ω
 τὸν μὲν ἐγὼ δαΐδοντο, καὶ αἰδέομαι πῶς κήρι. ι ω
 Ἀἴνῳ γὰρ κρῖναι περὶ πάντων ἐς ἀνθράων. ι φ
 οὐ γὰρ πῶς ἵνα φημι εἰσὶν ταῦτα ἰδέσθαι. ο δ

ὅσους ἐγὼ, οἷός τε. θεῶν γὰρ αὐτὰ ἐλκε. ι ω
 τῷ μὲν πῶς ποτὲ παμπαν ἀνὴρ ἀθροίστος εἴη, ο σ
 Γὰρ ὁ μὲν οὐκ ἐπὶ θεῶν, καὶ ζήντος ἀφ' ὧν, ι δ
 μὴ πῶς τοι μετὰ πᾶσι κατὰ μένος χαλεπὴν. ο π
 μὴ πολὺν περ καὶ αἰνὰς βίαν ἀποτίσσειται ἐλθὼν. ο τ
 νημερὲς γὰρ τοι μνηστῆρσιν, οὐδ' ἐπικυβέ. ο ρ
 Ἀἰδοῖο καὶ ἴνῳ πᾶσι βίαν ἀποτίσσειται ἐλθὼν, ι υ
 Ἀθανάτοσ, οἱ δ' αὐτὰν ἐμὲ λῶσι, οἱ γὰρ πόρος περ. ο δ
 χρυσῶν τ' ἡλέκτω τε πεπνυμένον, ἢ δ' ἐλέφαντι. ο ρ
 Ἀἰδοῖο καὶ ἴνῳ πᾶσι βίαν ἀποτίσσειται ἐλθὼν, ι π
 οἱ βίη ἐν ἀγορῇ σκολιάς κρῖναι θεμίστος, ι π
 ἐκ δὲ δίκῃ ἐλκεσσι, θεοῦ ὅπιν δὲ ἀλέγροντες. ι π
 Ὅς σφ' ἐὰς τίσσειται ἱκετῆσιν, ὅς τε καὶ ἄλλους. ο ρ
 Ἀνθράων ἐφορᾷ, καὶ τίννεται ὅς τις ἀμαρτῶ. ο ρ
 τῷ δ' ἀπὸ τῆς κοτέων, τὰ μὲν ἔσπετο οὐκ ἀπέλεσα. ι δ
 Ἀλλὰ πείθετε καὶ ὑμμεῖς, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον. ι α
 Ἡ γὰρ οἷός μοι ἀνθράων γὰρ σέμεν, ὅς μέγα πάντων. ι α
 Ἀνθράων κρῖναι, καὶ οἱ πείθονται ἅπαντες. ι α
 Ἡ μὲν γὰρ τάδε πάντα τελέεσθαι ὡς ἀγορεύω. ο ξ
 οὐ πῶς πάντες εἴρηκα ἔπος, ὅτ' αὐτὸν ἡλυθὲν αὐτὸς, ο κ
 Ὅσ' πᾶσι θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναστέ. ι μ
 ἀνέειπε δὲ μὲν οὐκ οὐδὲν αἰσιν μνηστῆρι. ι π
 τὸν δ' ὕψ' ἀγχιμύλοιο ἰδὼν ἐφραβετο κήρυξ. ι ω
 Ἡ ὕσεν δὲ διακρῖσθ' ὅτιν ἀφ' ἴσος γέροντος. ι μ
 εἰ πῶς ἀνὴρ, εἰ δὲ καὶ μακρὸν μιν, αἶν' ἐδέχεται. ι ε
 ἐκφυγόντα θανάτῳ τε καὶ κῆρ' ἀμείλαιναι. ι φ
 Ἀλλὰ γὰρ εἴ τις οἱ δώσεται μὲν οὐδ' ἐφραβετο. ι ζ
 αὐτὸς δ' αἶν' ἐδέχεται ἡσέεται, οὐδ' ἐγὼ ἄλλος. ι ι
 ὅσ' ἐπὶ πάντων, ὡς ἴνα μὲν καὶ θυμὸν ἐκείνου. ι ε
 κ' ὅς δ' ἐμὲ μιν πᾶσι φέρει, καὶ πᾶσι μιν, ἢ δὲ πρὸς οὐδὲ. ο ω
 ὅτ' ἐλ', ἐπεὶ νόστος ἐλθὼν μιν οἱ μάλ' ἡμῖν, ο ω
 Πολλὰ μάλ' ὀχυρὸν μιν καὶ ἐλθὼν μιν οἱ μάλ' ἡμῖν, ο ω
 οὐδέ τε, καὶ μέγα καὶ ρε. θεῶν δ' ἐπὶ ὀβριανθῶν. ο ω
 Γεγὼν ὅτι θεῶν βαπτίσματα. ι
 ὅσ' ἐπὶ πάντων, ο μὲν ἦρχεν, ὅδ' ἀμείλαιναι τοῖς θεοῖς φάσ. ι τ
 εἰς ποταμὸν δ' ἐλθὼν ἐκφυγόντα, ἀφ' ἡμῶν δ' ἰνῶν. ι φ

Ἀλλ' ὅτε δὴ πόρος ἦκον ἐὺ ῥέειος ποταμοῖο, 1 ε
ὅς πολὺ καὶ μέγας ποταμὸς ἐὼς γαῖαν ἦεν, 2 λ
καὶ μὲν ἀπὸ πρῶτον λούσιν ποταμοῖο ῥοῆσι, 1 π
κρύπῃ ἐν δίνῃσι βαθείῃσι μέγα λην, 1 φ
αὐτὸς δ' ἀρπύρεον φάρος μέγα ἐννυρὸν, θεῖον, 0 ε
λεπτόν, καὶ χαλεπόν, ποδὶ δὲ ζώνῳ βάλετ' ἰξυῖ, 0 ε
αὐτίκ' ἐπειθ' ἄσπετον ἐδήσατο καλὰ πείδιλα, 1 ω

Γερεὶ τῆς τῆς ἀγίου πνύματος καὶ τοῦ 1 ω
δου ἐξείδ' ἰδὲ πῶς ἔδρασε. 1 ω
ἦμος δ' ἀρ' ὄγ' ἐλάττωσεν ἐπὶ ποταμῷ βαθυδίνῃ, 0 λ
ἄμφω δὲ εἰματα ἔσπευθ' ἀπὸ πρὸς πρὸς ἀδμήσ, 0 ε
εὐχετο χεῖρ' ὀρέσσειν εἰς οὐρανὸν ἀσπρόεντα, 1 λ
ἤϊε δ' ὕψι τεφείων ἰδὲ θήρωνα πείδιλα, 1 λ
ἄλλα δ' οὐρανὸν ἴκε, γέλασε δὲ πᾶσι πᾶσι χεῖρ' ὄντων, 1 λ
ἄπορρον δ' ἀφ' αὐτῶν καὶ τέσσον καλὰ ῥέεθρα, 1 φ
Γερεὶ τῆς κλήσεως τῶν 1 φ
ἀποστόλων, 1 φ

καὶ ὅτε δὴ κρινεν ἡ ἐπὶ τοῖς δυο καὶ δεκάρευσας, 1 λ
ἐν αἰῶσι, οἵσιν τε θαλάσσια ὄρεα μεμῆλη, 0 ε
ὄφρα οἱ αὐτῶν μαρτυρίαν δύναιτο τ' ἀπὸ ναυ, 1 σ
τῶν πᾶσι καὶ μέγαν ἀρετὴν, ἡμῆτε, ὅτι τε, 1 λ
οἱ γὰρ οἱ εἰς τὸν διακρινόμενον εἶναι ἀρετῆς, 1 μ
τῶν ἄλλων μετὰ αὐτόν, ὅς δ' ἐπρεπε καὶ ἀπὸ πάντων, 1 μ
οἱ δ' ἐλάττωσεν, ὅτι αὐτὸν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῶν ἐλέωνται, 0 λ
οἱ δὴ μὲν ποδὶ κῆρι θεὸν ὡς τιμήσαν, 0 ε
οὔτοι γὰρ κλυτοὶ γε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν, 0 ρ
λιωσόμενοι ὅτι κέν τις ὑπὲρ βείη καὶ ἀμαρτῆν, 1 λ
τὸν δὲ μέγ' ὄντην καὶ τ' ἐκλυον διέξαμεν οἶοι, 1 λ
τοὺς ὅγε συγκαλέσας, πικνυὼν ἡρώτων, 1 λ
τοὺς ὅγε συγκαλέσας, πικνυὼν ἡρώτων, 1 λ

Γερεὶ τῆς διδασκαλίας τῆς χριστοῦ, 1 λ
κένλυ τέ μιν μνηστῆρος ἀγαλλήτης βασιλείης, 0 ρ
ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει, 1 μ
οὐ γὰρ ἀπείρητος μνηστῆρ' ἐσσι, ἀλλ' οὐδέ σὺ, 1 β
τέκνον, ὅσον ἐμὸν παλαιὸν γέρον, ἐξ ἀπατηλῶν, 1 α
οὐδ' ἀτελεύτητον, ὅτι κέν κε φαλὴ κατανύσω, 1 α
οὐδέ τι μαῖτις ἐών, οὐδ' οἰωνὸν ἔσφατο δῶς, 0 α

Ἀντάρ

Ἀντάρ ἐγὼ μέγα λην θεοῦ δῶκε μοι ἐμμεναίης, 1 φ
Πάρος δ' εἰμ' ἀγαθὸς τοῦ θεοῦ δέ μ' ἐγείνατο πατὴρ, 1 φ
ἦ τοι, ὅς δὴ γὰρ ἵπρεται βρωσὴν τε, πόσιν τε, 0 ο
Ξείνιος, ὅς τε μέγας νεμεσάται καὶ καλὰ ὄρεα, 0 ε
τοῦ πᾶσι ἐγὼ πόλιν εἰμ', πατὴρ δ' ἐμὸς δῶκεται εἶναι, 0 λ
τοῦνευ με πρὸς ἐκεῖ διδασκὲ μέλαινα τὰ δὲ πάντα, 0 λ
σήμαθ', ὅς δὴ καὶ κεκρυμμένα ἴδμεν ἀπ' ἄλλων, 0 λ
ἴδμεν δ' ὅσα γινώσκονται ἐνὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, 0 μ
μοῖρην τ', ἀμμορίην τε καὶ τὰ θνητῶν ἀνθρώπων, 0 υ

Περεὶ τῆς ἀγίας τριῶδος, 1 φ
Ἀλλὰ τί θεοὶ καὶ ὕμνοι, ἐπεὶ περὶ θεῶν ἀμείνων, 1 α
ἦ μιν, οὐνεκα, ὅμοιοι ἀπὸ μόνον εἰμὶν ἀπὸ πάντων, 0 ν
τρεῖς, ἀμφιτεφείον, ὅς δὲ αὐχένος ἐκ πεφυῶτος, 1 υ
ἦ λικες, ἰσοφύροι, τῶν τε θεῶν οὐκ ἀλγὰ παθόντων, 0 σ
ἦν πᾶσι καὶ μέγαν ἀρετὴν, τιμὴν τε, βίην τε, 1 μ

Περεὶ τῆς ἀναστάσεως, 1 μ
Ἀλλ' ἀγέθως δὴ ἐγὼ εἴπω πεισώμεθα πάντες, 0 λ
ὅτι γὰρ ὅς δὲ ὄρεα, τὸ δὲ καὶ τετελειωμένον ἔσται, 1 α
οἱ δ' οἱ κεν τεθνήσκουσιν καὶ εἰν' ἀίθερα δὴ μοισιν, 0 ο
αὐτὸς ἀνστήσονται ἄσπετον ὅφου ἡδρόντος, 1 φ
πάντες ὁμογενεῖς, ἡμῶν νεοὶ, ἡδὲ γέροντες, 1 β
ἔσεται ἡ ἡμεῖς, ἰδὲ δέλη, ἡ μέδον ἡμῶν, 1 φ
οὔτοι ἀπὸ βλητῶν γ' ἐπὸς ἔσεται ὅ, ἥ κεν εἴπω, 1 β
Ἀλλ' αὐτὴ δίκη ὅτι βροτῶν, ὅτε κέν τε θάνωσιν, 0 λ
ἀπὸ ἀνστήσονται, τὸ δὲ γινώσκονται ἐκείνους, 1 λ
ὅς καὶ ὁργῆς, δόρυ καὶ μέγ' ἀμείνων, 0 χ
ἐν θ' ὅ, τε δειλὸς ἀνὴρ, ὅς τ' ἀλλήλους ὅξεφα καὶ θεῖ, 0 υ
κένος δ' αὐτὸν καὶ μακρότατος ἐξ ὅσων ἄλλων, 0 λ
ὅς τις κεν τλαίη, οἱ τ' αὐτῶν καὶ δὸς ἀρετῆς, 1 κ
ὅς μιν ἀμύμονον αὐτὸς ἐν, καὶ ἀμύμονα εἰδῆ, 0 σ
τοῦ μὲν τε κλέος δὲ καὶ ἀπὸ ξείνοι φορέουσι, 0 τ
πάντας ἐπ' ἀνθρώπων, πολλοὶ τέ μιν ἐσθλὸν εἶπον, 0 τ
ὅς δὲ ἀπὸ πλενῆς καὶ ὅσων ἐν, καὶ ἀπὸ πλενῆς εἰδῆ, 0 τ
τῶν ἀπὸν ἀμ' ἐπιδάται, ἵνα βλαφθεῖς, ἀποτίσῃ, 1 λ
τῶν καὶ παρῶνται πάντες βροτοὶ ἀλλ' ἐπὶ ὅσων, 0 τ
ζωῶν, ἀπὸ τῶν τε θνητῶν ἐφελκόμενοι ἀπαντες, 0 τ

ββ

Οἶνον οἶνον χορδῶν τεσ' αὖτ' ἰχθυόσιν δὲ παύεσθιν. ο γ
 ὧς οἶμην δαίμωνι τοῦ καὶ ὑμῶν φέρεται μέγα δῶμα. ο δ
 Πολυὶ δ' ἰμδρδόντα χορδὸν πόλιν ἴσα β' ὅμιλτος ι α
 Τὸρ πὸ μῆνοι, μετὰ δὲ σπιν εἰ μὲλ' ὡς θεὸς αἰοδῶς ο δ
 Φορμύτων, οὐδ' αὖτε κυβισπῆθ' ἔκαστ' αὐτῶν ο δ
 Μολπῆς ὅλ' αὖτ' ὡς, ἐλίνδον κατὰ μέσσις. ο δ
 Ἐνθα μὲν ἦτ' ἔτοι, καὶ πρὸς ἔνοι ἀλφεσίβοιαι ι σ
 Ὡς οὖν τ' ἀλλήλων ἰδὲ ἡμερῶν χεῖρας ἔχοντες. ι σ
 Τῶν δ' αἰμὲν, λεπτὰς ὁ θύνασ' ἔχον, οἱ δὲ χιτῶνας ι σ
 Ἐἴατ' ἀνῆρας ἦεν σίλβοντασ' ἐλαίω. ι σ
 Ἡμὸς δ' ἔκ' ἐκράμρον μέθ' ὡς πῖνον τοῖο ἀνέκτος, ι ι
 Οἶνον δὲ φθινύθ' ἔσπον ὑπὸ βίον ὅλ' αὖτ' ὡς, ο δ
 Ἐνθα οἱ ἦ πῶς ὡς ἀντίον ἦ λυθ' ἐμήτηρ. ο δ
 Ἐντ' αὖτ' οἱ φύχει, ἔπος τ' ἔφατ', ἐκ τ' ὀνόμαζε, ι σ
 Τέκνον, ἐπεὶ τοι δῶκε θεὸς μέτεθός τε βίω τε, ι η
 Οἶνον αὖτ' ἀμυφορδῶσι δαίμονα παύσιν ἀφύστας, ο ι
 Δαίμων δαίμων γδρδόντα, εἰκοτ' οἱ οὐτ' αὖτ' ἔκ, ι ι
 ὧς αὖτ' οἱ μὲν μετὰ λυθ' καὶ κλδδς ἀρῶις. ι π
 Ἡ τε καὶ ἔσπο μὲν οἱ μετ' ἀνθρῶπις πῶς ἔλθαι, ι γ
 Γὰρ τοι ἔσπο ὑποδελῆ, πῶς ἔλθαι δ' αὖτ' ὡς, ι ι
 Ἐτ' δὲ κρητῆρ' ὅς τε καὶ ἀμυφορδῶσι ἔσπον, ο γ
 Ἐν δ' ὕδατ' ἔνναιοντα, οὐδ' αὖτ' ὡς, ο ν
 Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ, τί τοι φρεσὶν εἰδὲται εἶναι. ι ω
 ὧς φάτο, πῶν δ' ἀπαμειβόμενος προσέειπεν ἔπειτα, ι ρ
 Τέτλαθι μὴ τὸρ ἐμὴ, καὶ ἀνάλω κηδὸ μὲν ἦ πόρ. ι α
 Ἀνδρ' ὡς γὰρ μὲν ὡς γὰρ μὲν ὡς καὶ θυμὸς ἴσται. ι ω
 Τοι γὰρ εἰπὼν μὴ τὸρ ἀληθείῳ κατὰ λέξω, ο ρ
 Ὡς μὲν πολέων μὲν ὡς, ὡς δὲ καὶ ὅρ' ὡς, ο λ
 Αὐτὰρ ὅ, κηδὸν καὶ λιγυφθόγγοις κέλευσε, ι ρ
 Καρπαλίμους μοι τίλ' ἔκ' ἐκ κρητῆρ' ἔλδωρ, ο γ
 Ἐρχάδε κρητῆρ' ὡς, καὶ οἷς τε θάσσον ἰόντες ο ν
 Ὡς οὖν πλετῶν, ὅθεν ὑφ' ὀφύοντα πολίται. ο η
 ὧς ἔφατ', οἱ δ' αὖτ' ἔμ' ἔλ' αὖτ' ὡς μὲν κλδδν, ἦ δ' ἔσπο, ο ο
 Δῶκε δὲ δ' ἔμ' ὡς, καὶ πῶς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ο β
 Αὐτὰρ ὅ, θυμὸν ἔχων πῶς κατὰ τὸν ὡς ὡς ὡς, ι π
 Ἐνχαρ χεῖρ' ὅρ' ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ο θ

Αὐτὴν ἔπειτα οἱ οἶνον αὖτ' ἀμυφορδῶσι ἀφύστα. ο β
 Αὐτὰρ ὅ, ἐπεὶ ἔ' ἐνέηκε, κέλευσε τε οἶνον χορδῶν. ο δ
 Κούροι μὲν κρητῆρας ἐπέσταντο ποτῶ. ι α
 Οἶνον δ' ἔκ' κρητῆρ' ὡς ἀφύστα μῆνοι δὲ παύεσθιν, ι γ
 Κίριων, νείκεα πολλὰ δὴ καὶ μὲν αἰζῶν. ο μ
 Νῶμῃσιν τ' ἔρα παύσιν ἔπ' ἔσπο μῆνοι δὲ παύεσθιν. ι α
 ὧς ὡς μὲν πρόπαν ἦ μὲν ὡς ἡλῖον κατὰ διωτῶ. ο ι
 Ἐἴατ' ἀνῆροι μῆνοι κηδὸν τ' ἔσπο, καὶ μέθ' ὡς ὡς. ο κ
 Ὡς οὖν ὅρ' ὡς τ' καὶ ἰμδρδόντα αἰοδῶν. ο α
 Τρεψάμενοι, τὸρ πῶν. μῆνοι δ' ἔπ' ἔσπο ὡς ὡς. ο α
 Τόσι δὲ τὸρ πῶν οἱ μετὰ ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς. ο α
 Αὐτὰρ ὅ, ἐπεὶ πῶς καὶ ἐδητῶς ὡς ὡς ὡς. ο α
 Μολπῆς τε γλυκερῆς, καὶ ἀμύμονος ὡς ὡς, ο ρ
 Φόρμυγός θ' ἦ δαίτη σωήτορος ὡς ὡς, ο θ
 Δύετό τ' ἡλῖος, σκιδῶν τὸ τε πῶς ὡς ὡς, ο β
 Κόιν τε μὴ γὰρ καὶ ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς. ο π

Περὶ τῶν παρακλήσεων.

Ἡμὸς δ' ἔκ' ἐκράμρον καὶ ὡς ὡς ὡς ὡς, ο β
 Βῆ ὅ, ὡς ἐκ θαλάσσης, ὡς αὖτ' ὡς ὡς, ο α
 ἦ λυθ' ὡς πῶς ὡς πῶς ὡς, ὡς ὡς ὡς, ο σ
 Κετ' ὡς πῶς ὡς, καὶ ὡς ὡς ὡς ὡς, ο ε
 Τρῶς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ο ρ
 Δαίμων καὶ πῶς ὡς καὶ ὡς ὡς ὡς ὡς, ο ο
 Τῶς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ι θ
 Ἀλλ' οὐ γὰρ οἱ ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ο λ
 Ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ο φ
 Οὐδ' ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ο σ
 Ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ο σ
 Κετ' ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ο δ
 Οὐ πῶς μὲν φάσιν φάσιν καὶ πῶς ὡς ὡς, ο π
 Οὐδ' ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ο π
 Κετ' ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ο π
 Ἀλλ' ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ι ρ
 Ἐρχάμενος πῶς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ι γ
 Τὸν μὲν ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ι θ
 Αὐτὸν καὶ πῶς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς, ι ν

Δαίμνυά τ' ἐκβαλε θορμά, ἔως δ' ὅλοφυνδὸν ἔειπε
 Νειόβην ἐκ κρηαδίσσης, οὐδ' αὖ μέσσιον αἰκασάσ.
 Καί μιν φωνήσας, ἔπειτ' ὀρόοντα προσήνυσε,
 Ἄνδρα δ' ἔφρονέεις, τελέσαι δέ με θυμὸς ἀνώγει.
 Ἐξ αὖτις δ' ἐπέεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπε,
 Κλυτὴ Μυδοσχιζὸς θεὸς ἦλυθε, οὐ γὰρ ἐμὴ ἴσ'
 Ἔσθ' οἷα πάρος ἔσκεν ἐνὶ γναμπτῶσι μέλεσσι.
 Οὐ γὰρ ἔπ' ἔρκεσσι τε καὶ ὀσέα ἴνδ' ἔχουσιν.
 Καὶ μένος οὐ τόσον ἔστιν ἐνὶ στήθεσσι μοῖσιν.
 Ἐτλῶ δ' οἷ' οὐπω ἕδ' ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος.
 Σοὶ γὰρ ἐγὼ καὶ ἔπειτα διαμπερὲς ἡμάτα πάντα
 ἔνχομαι ὥς τε θεῶ, καὶ σὺ φίλῃ γυνάδ' ἰσίνω.
 Πολλὰ παθὼν, νῦν αὖ με τέλ' ἐν χερσὶν ἔθηκε.
 Ἄντορ δ' αἰὲν ἐθέλῃς ἰήσασαι, οὐδέ τίς ἄλλος.
 Γήραός ἀποξύσας, θήσεις νέον ἡβώωντα.
 Ὡς ἂν, εἴθ' ὥς θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν,
 ὣς νῦν ἡβώοιμι, βίη δέ μοι ἐμπεδύσ' εἴη.
 Γουνού μοι σε ἀνάξ, σὺ δέ μ' αἰδέο, καὶ μ' ἐλέησον.
 Ἄν' ἔρι' ἐμ' ἰκέταο διοτρεφὲς αἰδοῖοιο.
 Σοὶ πάρα γὰρ πρῶτ' ἡ πασι μέλει δὲ μήτ' ὁδὸς ἀκτίν.
 Ὡς φασί τοι. Τὸ δ' ἐκλυε μέγας θεὸς Διὲς μελίσιοι.
 Δεξιτέρῃ δ' ἔλε χεῖρ' ὅς, ἔπος τ' ἔφατ', ἐκ τ' ὀνόμαζε.
 Ἄ δ' εἰλ', ἢ μάλα δὴ σε κηχάνεται αἶψος ὀλεθρος.
 Ἄ μ' ὄν μελὶν ἐγὼ διώαμαι χερσὶν τε ποσὶν τε
 καὶ ἀνέν, οὐ σ' ἐπιφικί με θεσπέσιον, οὐδ' ἡβαιόν.
 Οὐτω δὴ δινύθ' ἐλάνω ἐσπατρίδα γαῖαν
 Ἄτ' ἀπονοστήσεις, εἰ καὶ μάλα πομπὰ πέποιθας.
 Ὅρσο κυλλοποδίον ἐμὸν τέκος. αὐτὰ σέθεν γὰρ
 Οὐ τίς ἀνὴρ πρὸ πατρὸς μακρότατος, ἔτ' ἄρ' ὀπίθε.
 Ἄ μ' ἄγε δὴ σε κηχάν' ἐκ λυγροῦ καὶ δὲ γάσῳ.
 Ὅφρ' ἄγε γινώσκῃσι θυμὸν, ἄταρ εἴπω δακρυόεντα,
 ὧς κηχόδρησεν, βυβρόσῃ μετ' ἀμείνων.
 Ἄ μ' ἄνα, μή μ' ἐλ' ἐκείθε. σέβας δέ σε θυμὸν ἰκέσθω.
 τοι γὰρ ἐπὶ τοῖσι παύται μεταστέλλω, διώαμαι γὰρ.
 Ἄ δ' αὖ δὲ κηρύκεσσι λιγυροῦσι σὺν ἔειπεν,
 Ὡς φίλοι, οὐκ ἂν δὴ τις ἂν ἔρῃ δὲν ἐν δικαίῳ

1 Τ
1 Τ
0 0
0 0
0 0
0 0
1 α
0 λ
1 Τ
1 ω
1 π
1 π
1 φ
0 1
1 1
1 δ
0 0
1 φ
1 φ
1 ρ
1 0
1 λ
1 ω
1 υ
1 β
0 ν
1 φ
0 λ
0 α
1 σ
0 χ
1 σ
0 δ
0 β
0 γ

Ἄντι βίοισις ἐπέεσσιν ἡσθαπὶ δ' ἔμενος χαλεπήνη.
 μήτε τι τὸν εἶνον συφιλίξετε, μήτε τιν' ἄλλον.
 ὧς εἰπὼν, ἐπύθυσεν μένος μέγα. τὸν δ' ὀρόθηνον.
 ἔν δ' εἶλω ὦμοισι καὶ ἐν γυνάσιν ἔθηκεν
 Ὅϊα πῶρ πάρος ἔσκεν ἐνὶ γναμπτῶσι μέλεσσι,
 Μηροῖσι τε, κνήμοις τε, καὶ ἄμφω χερσὶν ὑπὸρθεν.
 Ἄντορ δ' ὥσθ' ἴρηξ ὠκύπ' ὄρος ὄρεσσι πέτραις.
 τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεοκλύμενος θεοειδής,
 Ὡς ἔλε ὑπὲρ γῆρ' ἡ μύθος ἄρχε, μή τι τοῖς ἄλλοις
 ἔν στήθεσσι κηχάν' μελέτω, ὅρ' ἔγ' ἔπος τε.
 Ὡς τό τε μελὶν πρόπαν ἡμῶς ἐγὼ ἡλίου κηχάδιωτα
 χεῖρας ἀνίσχοντες, μεγάλ' ὄχετόωντο ἔκαστος.

Περὶ τῶν ἐν τῇ σόφ' Σολομώντος

ἐπὶ τοῦ παραλύτου.

Ἡ ἡλίου μὲν ἔπειτα νέον προσέβλεπεν ἀρούρασ.
 Ἄνταρ δ' ἔπ' ἄλλων ἀπεπαύετο σίχας αἰσθάν.
 Πάπ' ἡνεν δ' ἄρ' ἔπειτα κηχά σίχας, αὐτῇσι δ' ἔγνω
 Γήρατ' περὶ μελόν, μέγα δ' ἐν φρεσὶ πάντορος ἔχοντα.
 Οὐ γὰρ ἐτ' ἐμπεδύ γῆα ποδῶν λυδ' ὁρμηθῆναι,
 Οὐδέ τι κηχά μελέων λυδ', οὐδ' αἰσθάν.
 ἔγνω δ' αὐτῇσι κηχόν ἐπὶ ἴδ' ὀφθαλμοῖσι.
 καὶ μιν λισσόμενος, ἔπειτ' ὀρόοντα προσήνυσε
 Δαίμνυ' ἀναπρήσας, οἰκτος δ' ἔλε χερσὶν ἅπαντα,
 εἰ μελὶν δὴ θεός ἐστι, θεοῖο τ' ἐκλυθε αὐτῇσι,
 πρὸς δ' ἐμὲ τὸν δύστηνον ἐπὶ φρονέον τ' ἐλέησον.
 Οὐ γὰρ ἐτ' ἐμπεδύ γῆα φίλ' ὄρεσσι, οὐδέ τι χεῖρ' ὄρεσσι
 ἤμωρον ἀμφοτέρων γὰρ ἐπαῖονται ἐκ φάει.
 ἔνθεν δὴ νῦν διότρο τόδ' ἡκω πῆματ' ἅπαντων.
 Ἄντορ δ' αἰὲν ἐθέλῃς ἰήσασαι, οὐδέ τίς ἄλλος.
 εἴθ' ὥς ἡβώοιμι, βίη δέ μοι ἐμπεδύσ' εἴη.
 Ὡς ἄρ' ἔπειτ' ἡράτο, καὶ αὐτὸς πάντα τελευτά.
 τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεοκλύμενος θεοειδής,
 ταῦτά τοι ὡς δύστηνε τελευτήσω τε καὶ ὀφείλω.
 Ἄντι κ' ἔπειτ' ἄμα μύθος ἔλε, τελευτήσας δ' ὄρεσσι.
 γῆα δ' ἔθηκεν ἐκ φάει, πόδας καὶ χεῖρας ὑπὸρθεν.
 ἔν δ' εἶλω ὦμοισι καὶ ἐν γυνάσιν ἔθηκεν.

ββ iii

βῆ δ' ἴμεν ὥς περ λίγ' ὀρεσίστοφος ἀλκὴ περὶ ἰθάς,
καὶ χαλῶν, ταχέως δὲ πῶδες φέρον. αἶψα δ' ἔπειτα
ἤϊός ἀνέχετο λέκτρα. βίχ' ἔμενος δ' ἔπος ἤνυσεν.
Θάμβησεν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐσ' ἀλλήλους ἵδοντο.
καὶ ῥ' ἦσαν προῦ ἄστυ ἀέλποντες πόον εἶναι.
ὧ δὲ δέ τις ἔπεσεν ἰδὼν ἐσ' ἀλλήλους ἄλλον,
ὧ φίλοι, ἔμεν' ἔγω πάρος τοιούτῳ ἐτύχευ,
Ἄλ' οὐ πῶ τοιούτῳ ἐγὼ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν.
Ἡ δὲ μὲν παλίων ἐδέειτο βουλῇ τε, νόον τε.
οὐ γὰρ πῶς ὅν θνήσκ' ἀνὴρ τοῖδε μηχανόωτο
ἐκτελέεσθαι μέγα ῥ' ἦσαν, ὃ ἔποτε ἔλπετο θυμῷ.

Περὶ τῆς θυγατρὸς τῆς

ἐκταρὸν τέρψου.

Ἄνταρ ἐπεὶ κε φάνη καλὴ ῥοδόθεν κτυλὸς ἡὼς,
Ἄκρον ἐπὶ ῥηγμίνος ἄλγος ὀλίοιο θέσκε,
τόφῳ δὲ καὶ παλὶ μῖτος ὄξ' ἵκετο νῆς, ὀδὸς γῆς
σπερ χυμλύνῃ. τοῖων γὰρ ἐπείγετο χέρος ὄρεσσιν.
ἐν δ' αἴετος πρῆσεν μέσσην ἵστον. ἀμφὶ δὲ κύμα
στείρει πορφύρεον μετὰ λ' ἴαχε, νηὸς ἰούσης.
Ἡ δ' ἔτεν κατὰ κύμα διαπρήσσεια κέλευθον.
Ἡ δὲ μάλα ἄσπερ ἄλγος. θέον ἔμπεδον, οὐδέ κεν ἴρηξ
κίρκος ὁμῶς τῆσεια ἐλαφρότατος πετεινῶν.
ὧ δ' ἔριμφα θέουσα, θαλάσσης κύματ' ἔτεμνον,
ἄνδρα φέρονσα θεῶν ἀνάλιγμια μῆδ' ἔχοντα.
ἐνθ' ἐκ πόντου βᾶς ἰοφιδέος ἠπειρόνδε,
βῆ ῥ' ἀν' ὁδὸν μεμαῶς. τὸν δὲ φάλαγξ προσπόντα
πληθύνει, δασυὰ τε φύλλα καὶ ἀν' ἑα γίνετα ὥρη,
χωλὰ τε, ῥυαυτὰ τε, παρὰ λαῶν πᾶσι τ' ὀφθαλμοῖν.
νύμφαί τ' ἠΐθεοί τε, πολλὰ τληνὸν τε γέροντες.
πολλὰ δὲ ξείνοι ταχὺ πείροι ἀνθαλίσκοντο.
ἐνθ' ἄμα οἱ μῶρ' ἔτε καὶ βίχ' ἔμενος ἀνδρῶν.
Ἄνταρ ὁ πᾶσι δὲ ἔων, ἐπεπῶλετο σίχρως ἀνδρῶν.
ὄφρ' ὅτε ταυτ' ἐποιεῖτο εἰδήσει πρὸς πᾶσι,
τόφῳ δὲ μὲν ἐπαύρος ἀνὴρ ἴδεν ὀφθαλμοῖσι.
βῆ δ' ἴμεν ἀγγελέων λῆξ' ὀδῶματα ποιμνὶ λαῶν
δακρυαὶ θόρυβος χέων, φάτο δ' ἀγγελίσσω ἀλεγεινῶν.

καὶ μιν φωνήσας, ἔπειτα πῆδρ' ὄντα προσήντα,
πύσαι ἀγγελίσσω. ἢ μὴ ἀφ' ἑλπε γινέσθαι
παρ' ἑνὸς αἰδοῖν, χρεῖων ἀποκρίνομαι χροῦσα,
ἦν πῶδε κῆρ φίλῃσι πατὴρ καὶ πῶδε κῆρ.
λίλ' ὅτ' ἔστιν ἡμεῖς, καὶ δὴ φέσι μῆδ' αἰδῶν.
Ἡ μὲν φίλ' ἔτ', ἐκ μὲν τε. τί τοι δε μνησθῆναι;
νοῦσ' ὅτ' ἀρχαλὴ φθίγγεται δις ἐν μεγάροισι
λαοαλὴ θανάτῳ. ὥς μὴ θάνοι ὅς τις ἐμοὶ γε
ἐνθάδε ναυτείων φίλος εἴη, καὶ φίλος ὄφθαι.
ταῦτά τοι ἀχνύμενος πῶρ, ἀληθείῳ κατέλεξα.
Ἄλ' ἄγε διδύρο ἀνὰ ξ', ἵν' ἔπος καὶ μῦθον ἀκούσῃς.
τόνδ' αὖτε προσέειπε θεοκλὺς μενέσθεος,
ὧ σὺ κ' ἐστ' ὅδε μῦθος ἐπὶ τυμῶς ὡς ἀπορύττος,
Ἄλ' ἴομεν, μὴ δὴ θάνατον ἀνὰ ξ' ὀδῶμεν.
οὐτοὶ ἔπειθ' ἀλὶν ὁδὸς ἔασσεται, οὐδ' ἀτέλεστος.
οὐκ οἶμαι, μή τοι ταῦτα μετὰ φέσι σῆσι μελόντων.
Ἄλ' ἄγε μιν θανάτῳ δυνήσῃς ὡς δὴ διωαίμην
νόστρον ἀνερπύλας, ὅτε μιν μέγας αἰνὸς ἵκηται.
Ἄλ' ἄγε τῶν αὐτῶν πειρήσομαι, ἦ δὲ ἴδωμαι.
ὧ σὺ τῶν ἀλλοῦς μὲν ἐπεσκέδα ἀλλοῖς ἄλλῃ.
βῆ δ' ἴμεναι προτόρῳ. ἐπὶ τῇ δὲ χεῖρ' ἔχον Πέδρον,
ὅς οἱ κλῆδιστος ἐπὶ τῶν λυγρῶν, κέλευθον τῶν τε.
Ἄλλοις δ' οἱ κέλευθον καὶ φίλτατοι ἦσαν.
Ἄνταρ ἐπεὶ ῥ' ἴσθαι δόμοις ἐν ναυτείωντας,
καρπαλίμως ἀπὸ τῶν ἐβήσαν δώματος εἰσω.
ἐν δὲ θρόνοι πῶδε τοῖον ὄρεσθαι τ' ἐνθάδε καὶ ἐνθάδε.
ἐξέειπεν γὰρ ἔπειτα κατὰ κλισίους τε θρόνους τε.
αἶψα δ' αὖρ εἰσβαίνον, καὶ ἐπὶ κληῖσι καὶ θύρῳ.
καὶ ὅρα θετὴν οὐ πολλὴν ἐπὶ χρόνον, ἀλλὰ μένωθα.
ἔμμενος δ' ἐλεεινὰ πατὴρ φίλος. ἀμφὶ δὲ λαοὶ
κωκυτῶν τ' ἔχοντες καὶ οἱ μῶρ' ἔμενος ἄστυ.
θυγατὸς δὲ ἀνὰ δώματα ἦδ' ἐνυοὶ ὀδύροντες.
μήτηρ δ' αὖθ' ἐπὶ τῶν δὲ ὀδύροντα δακρυχέουσα.
θυγατὶ ῥ' ἰφθίμην, πλὴν ὅσπ' ὅτε τὴν τε καὶ πᾶσι δὲ.
Ἡ δὲ μέγα ἰάχην στήθεσσι καὶ λαβὴν ὄρεσθαι.
ὄϊκ' ὄλοφυρομένη. πῶδε δὲ δακρυαὶ μιν λείπον.

Γάβρι, ὅσαι ἡγοῦνται ὅτι μακρὰ ἔσαν νέαι ἡδὲ παλαιαί. ο μ
 Τὴν γὰρ ἐνὶ μεγάρῳ Δημόσθαι καὶ πάντας μὴ τιερ ο ο
 Χόρσιν τ' ἀμφαφόνοντο, καὶ ὀφθαλμοῖσιν ὀρώοντο ο ο
 Ἀχνύμεναι. μετὰ δέ σφι πατήρ κ' ἐπὶ δάκρυα λείβων. ι ν
 Τὸν δ' ἄρ' οὐκ ἀμφιχρῖθι θυμοφθόρον. εἰ δ' ἄρ' ἐτ' ἔτι ν. ο δι
 Τὸν δ' αὖτε περ πεισπε θεοκλὺ μένος θεοφθόγ, ο ο
 Ἀ δέ λ', ἡ δὲ θάμα καὶ ἀνέχεσθαι ἡγοῦνται θυμῶν. ι α
 Μικέπιοι θαύματα μελέτω φρεσὶ, μὴ δέ τι θυμῶ ι α
 Τὰρ βεβαρσάμενος γὰρ αἴηρ ἐπὶ πόσιν ἀμείνων ο η
 ἔρποντι τελέθει, εἰ καὶ ποθεν ἄλλοθεν ἔλθοι. ο λ
 ἔνδοτ' ἀνακλιθεῖσα, λυθὲν δέ οἱ ἄλφα πάντα ο δι
 Ἡδὺ μοι γὰρ κνώσους ἐνὶ οὐρεῇσι πύλῃσιν. ο δι
 Οἷδ' καὶ ἀχνύμενί τινι, ἐπ' αὖ τῳ ἡδὺ γέλασεν. ι β
 Αὐτὰρ ὃ, τί μιν ἐπειτα ἀλβόατο πολλὰν ὄμιλον, ο ρ
 Ἀλλὰ τὴν δύνω προτόρῳ ἄγε. ἐγὺ γὰρ δὲ σῆς, ο ρ
 Χεῖρ' ἐλε δευετόρῳ, καὶ μιν πρὸς μὴθον ἔειπεν, ι γ
 Ὅρεο, μὴ δ' ἐπὶ κείσθ. σέβασθ' ἐπεὶ θυμὸν ἱκέσθω. ι σ
 Ὡς ἄρ' ἐφώνησεν, τῇ δ' ἄπ' ὁρος ἔπλητο μύθοις. ο ο
 Ἐξέτο δ' ὀρυσσέσθ', εἰ δέ κε κλάσθαι μακρὸν αὐτῆς, ο ρ
 Πάυεσθαι κλαυθμοῖτο, γοιοῖ τε δάκρυόσιν. ο λ
 Καὶ τε δότ' ἀμείψονται πολυὶ κόρη βρωσὶν τε πόσιν τε. ο ρ
 Ἐκ δ' ἐγέλασε πατὴρ τε φίλος, καὶ πάντας μὴ τιερ. ι β
 Ὡς εἰπὼν, πῶς μὲν λῖπεν αὐτῆς. βῆ δὲ μετ' ἄλμουσ. ι δι
 Πληθύνει δ' ἐκ δὴν ἐγὼ μνηστῆσιν μοι, εἰ δ' ὄνομήνω. ι β
 Κλαῖον δὲ λιγέως θαλδρὸν ἡγοῦνται δάκρυον χέοντες, ο κ
 Αἰσθόμενοι. χροῖα γὰρ ἰσχυρόν. αὐτὰρ ὃ, πέντων ι κ
 Χεῖρα ἐλὼν ὑπὸ δέχεσθαι. τεθορήσθαι δὲ χρῶσι. ι ο
 Ἀνδρῶν δ' αἰετ' ἐχέοντο νεώτεροι ἢ παρῶν ἦσαν, ο κ
 Καὶ πολὺν χαλμῖον καὶ μέζοντος εἰσθράαζθαι. ο κ
 Τόφρα δ' οἱ κομιδὴν γε θεῶν ὧς ἐμπεδὸν ἦεν. ο θ
 Γεῖν τῶν χαλῶν τῶν καὶ ξηρῶν
 ἔχοντος χεῖρα. ι ρ
 Οἷδ' δὲ δὴ μιν ἐταίρος αἴηρ' ἰδὲν ὀφθαλμοῖσι, ι ρ
 Χωλῶν, ἔπειτα δὲ κνήμῃ ῥῶνον ἀραιαί. ι σ
 Κλαίει δὲ κεν λιγέως θαλδρὸν ἡγοῦνται δάκρυον εἰβων. ο λ
 Ἀνδρῶν δ' αἰετ' ἐχέοντο μέγας μετὰ τοῖς ταυνοῖς, ι σ

ΚΕῖΟΝ. ΦΙΛΗΘΗ ΔΕ ΧΕΙΡΕΙ ΚΑΙ ΜΕΛΩ ἤκουε διαίρων.	1 σ
ΠΟΛΥΣ Δ' ἔκ κε καφαλῆς προσηλύμνας ἔλκετο χεῖρας.	1 κ
ΑΥΤΟΥ ΔΕ ΠΡΟΠΕΡΟΙΣΤΕ ΘΡΩΩΝ ΠΩΣ ΕΝ ΚΟΝΙΗΣΙΝ.	1 υ
ΑΥΤΑΥΤΟΝ Δ' ΤΗ ΕΤΕΡῃ ΜΕΝ ἔλκον, ΕΙΛΑΙΣΤΕΝ ΤΩ ἄλλῳ.	0 κ
ΚΑΙ ΜΕΝ ΛΙΑΣΘΕΝΕΣ, ἔπαυτο δὲ οὐκ οὐκ προσήναι,	0 χ
ΚΛΥΘΙ Αἰγυπτιῶν, πομπὴν αἰσίου δὲ σ' ἰκάνω.	0 ε
Οὔτε γὰρ ἔσθ' ἄφρων, οὐτ' ἀσχοπος, σ' τ' ἀλιτῆρος,	1 ω
Ἀλλὰ μάλ' ἐνδυνάεως ἰκέτω πελοπίδα αἰσίου,	1 ω
ΚΑΙ ΜΟΙ Οὐδ' ΤΙΝΙ ΧΕΙΡ' ὀλοφύρομαι. οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλων	1 λ
ἢ ΠΟΝ ΔΙΔΑΚΤΑ ΚΑΙ ΧΙΘ' ΜΟΙ ΟὐΔ' Οὐδ' ὅτι πάλιν.	0 λ
Οὐδ' εἰ κεν πατρός καὶ μητρός αὐτοῦ σ' ἰκάνω	0 λ
Οἶκον, ὅτι πρὸς τὸν γλυκύμην, καὶ μὲν ἔφερον αὐτοῖ.	0 λ
ΤΕΝΕΙΣ ΝΥΝ ΤΑ ΣΤΕ ΓΑΙΑΣ Θ' ἰκάνω, αἰεὶ δὲ λησταί.	0 λ
ΚΑΙ ΓΑΡ Εἰς ἑξέως ταλαπείρουσιν ἐνθα δ' ἰκάνω	0 ο
ΤΗΛΟΪΝ Εἰς ἑξέως ταλαπείρουσιν ἐνθα δ' ἰκάνω	0 η
Αὐθιγὰ πῶν, οἱ τὴν δὲ πόλιν καὶ γαῖαν ἐχέουσιν.	0 η
Ἡ ΜΟΙ Δ' Εἰς μετὰ τοῖς, οὐ γὰρ αἰεὶ καὶ αἰεὶ	0 η
ΦΘΙΝΟΥΣΙ ΝΥΝ ΤΕ ΚΑΙ ἡ μάταια δακρυχέοντα.	0 λ
ΝΥΝ Δ' Εἰς μετὰ τοῖς, οὐ γὰρ αἰεὶ καὶ αἰεὶ	0 θ
ΒΑΛΟΜ' Ἀπὸ πρὸς νῦν καὶ χανὼν ἀπὸ τῶν ὀλέσται,	0 μ
Ἡ ΔΙΔΑΚΤΑ ΚΑΙ ΧΙΘ' ΜΟΙ ΟὐΔ' Οὐδ' ὅτι πάλιν.	0 μ
Ἀλλ' ἐλέειρε αἰεὶ, ἔκτισ δὲ τοῖς οὐρανῶν εἶναι.	0 ε
ΚΛΥΘΙ Αἰγυπτιῶν, πομπὴν αἰσίου δὲ σ' ἰκάνω.	1 λ
Οὐ μὲν γὰρ μεῖζον κλέος αὐτοῖς ὅφρα κεν ἦσιν,	0 θ
Ἡ Δ' ΠΑΡΑΝ ΤΕ ΕΞΕΤ, καὶ χερσὶν ἐῖσιν.	0 θ
ΟἷΟΝ ΦΑΙΝΟ, τὸ δ' ἐκ λυγρὸς μετὰ τοῖς οὐρανῶν.	1 ε
Ἀλλ' ἔτι χειρ' ὀδυνάει δὲ καὶ τῆς πόλεως βαρεῖαι.	1 ε
ΓΑΝΑΤΑ Δ' Εἰς ἑξέως ταλαπείρουσιν ἐνθα δ' ἰκάνω.	0 λ
ΟἷΟΝ ΦΑΙΝΟ, τὸ δ' ἐκ λυγρὸς μετὰ τοῖς οὐρανῶν.	1 ο
ΟἷΟΝ ΦΑΙΝΟ, τὸ δ' ἐκ λυγρὸς μετὰ τοῖς οὐρανῶν.	1 ο
Ἡ ΔΙΔΑΚΤΑ ΚΑΙ ΧΙΘ' ΜΟΙ ΟὐΔ' ΟὐΔ' ὅτι πάλιν.	1 φ
ΠΕΡΙ Τῶ ΤΥΦΛΟΥ.	
Ἄλλος δ' αὖτις πῶς ἄνθρωπος ἀχρημύσας ἔλκων	1 φ
Ἐστῆκε, μέγα πένθος ἐν τῇ περὶ ἀέξων.	1 ρ
ΚΑΙ ΔΕ Οἱ ΟΦΘΑΛΜΟΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡ' ἄλλους. ἔλ' ἄρ' ἔτ' ἔτι.	1 υ
Οὐδ' ὅσον αὐτὸς ἔχ', ὅσον ἄλλοι πενήκοντα	1 κ

καὶ θέν ἐκ κυράλῃος. πορεύοντο δὲ οἱ φίλοι ἐν τῷ.	1 κ
Ἀμφω τὸρ ἤσθη χερσὶν ἐπισπύμενος λαβείναι αὐτῶν,	0 κ
κισσόμενος. χροῖα γὰρ ἰσχυρὸν οὐκ ἔτ' αἰετοῦ.	1 η
καὶ ῥ' ὅλα φερόμενος ἔπειτα πῆδρ' οὐκ ἔτι περσύνου,	0 γ
εἰ μὲν δὴ θεὸς ἔστι, θεοῦ τε ἐκλυθεὶς αὐτῷ,	0 δ
κέκλυθι νῦν καὶ ἐμοῖο, μάλιστα γὰρ ἄλλος ἰσχυρὸν.	1 γ
ἢ αἶψά, οὐ γὰρ ἴσμη ὅππῃ ξόφος, οὐδ' ἔτι ἡδύς,	0 κ
οὐδ' ὅππῃ ἡλίοιο φαεισὶ βροτοῖς εἰς ἅπαντα γαῖαν,	0 κ
οὐδ' ὅππῃ σείχησι περσὺν οὐρανὸν ἀσπρόντα,	0 λ
οὐδ' ὅππῃ ἀπ' αὐτῆς γαῖαν ἀπ' ἐρανοῦ θέν περσύνειται.	0 λ
Γοῖον δ' αἰθέρι. δις δ' ὀφθαλμοῖσιν, δέσσει	1 ρ
ἡελίοντ' ἀνέμματα, σελήνην τε πηλὴν δουρὸν.	1 σ
Γῆς ἐπέβλυ, ἀλλ' αἰὼν' ἔχων ἀρχήν, μετ' οἷον.	0 τ
οὐτέ μοι ὅλ' ἔντα καφαλήσ' ἐκιδρύκεται ὅσπερ.	1 ς
αὐτὸς δ' αἶψ' ἐλέησ' ἰήσασαι, οὐδέ τίς ἄλλος.	0 ι
εἰ δέ κε νοστήσῃ, καὶ ἐσθλοῖς μοι ὀφθαλμοῖσι	0 δ
πατέειμι μὲν, ἀλλ' ἔτι καὶ ὑπὲρ φρεσὶ μέγα δῶμα.	1 ε
ὅς δ' ἐν γλῆσσιν ἡσπατέειδος δὲ τοκῶν	0
Γίγνεται, εἴ πορ καὶ περσὺν περσύνει τῶνα δίκην	0 ι
γαίην ἐν ἄλλοις πῆλ' αἶψ' ἀπ' αὐτῆς τοκῶν.	0 ι
Ἀλλ' ὦ αἶψ', ἐλέειρε, σὺ γὰρ καὶ πολλὰ μογήσας,	0 ε
εἰς πρῶτον ἰσχυρὸν. τῇ δ' ἄλλων ἔτινα δίδου	0 η
ἀνθρώπων, οἳ πῖνδε πόλιν καὶ γαῖαν ἐχέουσιν.	0 η
σπύς τε πόδας, ἔτι τε γαῖαν ἰσχυρὸν πολλὰ μογήσας	0 η
ὅς κέ με τὸν δύστηνον ἐμὴς ἐπιβήσας πείθῃς,	0 η
καὶ πορ πολλὰ παθόντα, ἰδόντα με καὶ λίπυ αἰών.	0 η
τοῦνευ νῦν τὰ σὰ πόλιν αὐτῶν μοι, αἶψ' ἐλέησας	0 δ
αὐτὸν με γαῖαν καὶ ὄρεα φάος ἡλίοιο.	1 ω
ὅς φάτο. τῷ δ' αἶψ' αὖτις οὐκ ἔτι σῆθεσιν ὄρεα.	1 υ
τόν δ' αὖτε προσέειπε θεοκλῦς μένος θεοδότης,	0 ο
ὦ φίλ', ἐπεὶ τόσα εἶπες, ὅς δ' ἐν πεπνυμένῳ αἶψ',	0 λ
οὐκ ἐπίτηδ' ἔστι, καὶ ἀρχήν, καὶ ἐχέων,	0 ν
οὐδέ τίς παρὰ μοῖραν ἐδωκεν κλέος εἶπες,	0 ε
Γινώσκω δὲ καὶ αὐτὸς ὅππῃ τῶν θεῶν φάος ἦκεν,	0 υ
θαρσεί, μὴ δέ τίς παρὰ χυμὸν φέει δέσσει λίαν.	0 λ
θαρσεί, ἐμοὶ δέ κε ταῦτα μελήσεται, ὅφρα τελέσσω.	1 α

ἦ δὲ γὰρ μοι θυμὸς ἐπέστυϊα δ' ὄφρ' ἐπαμύναω. ἰ ζ
 γνοίης ἅ οἱ ἐμὴ δῶα μοι καὶ χεῖροσ' ἐποντο. ο η
 Ἄ μ' εἰ δ' ἦ ῥ' ἐθέλῃσθα καὶ ἄρεκέως ἀγορεύεις, ο η
 ἔλπεσθ' ἦ τοι ἐπειτα φίλῳ τ' ἰδέειν καὶ ἰκέσθαι ο ζ
 ἰδὼν ἐν κτὶ μένοντα, καὶ ἐλὼ ἐσπατέρειά μιν. ο δ
 τῷ, σε καὶ οὐδ' ὠάμεαι περὶ λαίπετον δύστηνον ἔδοντα, ο ι
 ὄννεκέ τ' ὥπτης τ' ἐσθ', καὶ ἀγχινοοσ' καὶ ἐχέφον. ο ν
 ἔλπεσθ' ἦ τοι ἐπειτα κρηθὼν ὑπὸ λυγρῆς ἐσέσθαι ι ω
 ἐξ ἐμὸν, ὥσ' αἴ τις σε σιωπᾶντο μένος μακροεὐχοί. ο ο
 ὅψεται μὲν ἐθέλῃσθα καὶ αἶκεν τοι τα μεμῆλη. ο δ
 ὀφθαλμοῖσι τεθεῖσι τά τ' ἴδεται ἥματα πόλιν τε. ο ι
 ἄνθρω, μή δ' ἀλίσσων δούρειο σὸν κρητὶ θυμῷ. ι ω
 ἦ μάα' σ' ἐνδυνέως ἀρτοπέμπομαι, ὄφρ' ὅν' ἴκηαι ο η
 χαίρων κρηπάλῳ μοι, εἰ καὶ μάλα τέλειθεν ἐσθ', ο η
 πατέρειδά σ' ἦν καὶ δῶμα, καὶ εἴ ποτε τοι φίλον εἴη. ο κ
 μή μοι σύγχει θυμὸν δούρῳ μένος, καὶ ἀχέων. ι ι
 ἄν τίς ἐπειθ' ἄμα μῦθοσ' ἔλω, τετέλεστο δὲ ῥήγον. ι ι
 ἄν τίς ῥ' αἰδῶται μὲν σκέδασεν, καὶ ἀποσπᾷ δ' ὀμὲ χαλῶ. ι ρ
 ἄχλυν δ' αὐτοὶ ἀπ' ὀφθαλμοῖν ἔλυν, ἥ περ ἐν πέτρῃ. ι ε
 θεσπεσίῳ, ὅδ' ἐπειτα μέγ' ἐμὸν ὀφθαλμοῖσι ι υ
 γαῖαν ἀπειρεσίῳ, ὅρ' ἔων τ' αἰπεινά κρηθῆναι ι υ
 πάντοσε πατρίαισιν, ὥσ' τ' αἰετός, ὃν βάλτε φαοῖν ι ς
 ὄξ' ἔνατον δούρεσθαι ὑπουρανίων πετεινῶν. ι ς
 τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεοκλύμενος θεοφθίος, ο ο
 νῦν δ' ῥ' ἔχου πέδον δῶμα, καὶ ἴχου, μή δ' ὀνομήνησθαι ο λ
 μή δέ τοι ἐκ φαοῖται, μή τ' ἀποφθῇ, μή τε γυναικὸν. ο ν
 ἦ τοι ὁμοῖον, χαίρων ἐπεβήσεο πατέρειδάσιν. ο δ
 καὶ κνήα' ἀπὸ μένος μὲν πατέρειδά, πολλὰ δ' ἀπ' αὐτῇ ο δ
 δακρυὰ θορμάχοντι, ἐπεὶ ἀσπασιώσ' ἴδε χαίρων. ο δ
 ὁ ἀμβιβῆσαι δ' ἀρ' ἀπάντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰδύντες. ι γ
 οἱ δὲ πλῆνι δρόμοι μολεπῆσι θεὸν ἰχέσκοντο ι α
 ἐν μεγάλῳ ἀδύτῳ, ἀκρόντο τε, κλῦσινόν τε. ο ε

Περὶ τῶν διαμονῶντος.

Ἀλλ' ἄλλος τίς πωρὸς αὐτὴν ἀρχαλή μενοσέλτων, ο φ
 Δεσμῶν ἐν ἀργαλείῳ διέδετο κρητὲρ ἄλγος παλῶν. ο ο
 Φοῖτα δὲ μακρὰς βίβας, φωνὴ δὲ οἱ αὐτὴρ ἦρχε. ι ο

Σπῆς δ' ὅτε μὲν παρὰ πᾶφον ὀρυκτῶν, τείχεος ἐκτός,	ΙΥ
Ἄλλοτ' ἐπ' ἀκτῶν ὅρ' ἰδὺ πῶν μακρὸν αὐτεῖ.	ΙΥ
Ἥθ' ὁ καππεδίον εἰς ἀλγίον οἶος ἀρχτο	ΙΞ
ὄν θυμὸν κατέδων, πᾶτον ἀνθρώπων ἀλεείνων,	ΙΖ
Διερὸν τικύμενος, θυγδρὸς δέ οἱ εἴχρα σῶι μρον.	ΟΕ
Ἄφοισμός δὲ πῶρ' ἐσόμε γίνεο. τῶ δέ οἱ ὄσσε,	ΙΟ
Δεινὸν ἔσθ' ἐλεφάρων εἴσει σέχρα σ' ὕζεφωσαν γεν.	ΙΝ
καὶ ται δ' ἐρῶν ὄ μετὰ πνοιῆς αἰέ μοιο.	ΙΠ
Ἄλει δ' ἀργαλέω ἔχετ' ἄσθμα π. καὶ δ' οἱ ἰσθῶς	ΙΠ
Πάνθ' ἔν ἐν μελέων πρὸς ἔρρεον, εἰ δέ πῃ εἶχεν	ΙΠ
Ἄμπνύβρι. πᾶντι δὲ κακὸν κακῶ ἐσπείκτο.	ΙΣ
Τόν δ' ἄτη φέρεσ' εἶλε, λυθὲν δ' ὑπὸ φαίδιμα γῆα.	ΙΤ
Ἥε πει δ' ὕξοσ' ὦ, ἀρὸ δὲ ψυχὴν ἐκίπυσε.	ΙΧ
Καὶ δ' ἔπεσ' ἐν κοινήσιν καμῶν, ἔν δ' ἄλλασ' ὀδόντας	ΟΟ
λακνύζων ποσὶ γαῖαν. ἄταρ μνηστῆρος ἀγανοὶ	ΟΟ
χεῖρας ἀναχόμενοι, μετὰ δὲ θυγδρὸς ἐκίπυσε.	ΟΟ
Ἀγχίμελον δὲ οὐδ' ἐσ' τε καὶ ἀνδρὸς ἡλθον ὑφορβοί.	ΟΞ
Κραγῆ δ' ἄσπερος ὄσσε συδὼν αὐλίζομενάων.	ΟΖ
Ἄλλ' ἐκαστὸς ὀφρῆσθ' ἄγον σῶζοντες ἀναγῆ	ΟΟ
δειδιότα. σάρεκεσ' δὲ πῶρ' ἰσμέοντο μέλεσσι.	ΟΟ
Τόν δ' ἰδὼν ὦν κτερε θεὸς καὶ μιν πρὸς ἔσπε,	ΟΟ
τίσ' ὦν ἔσπε ἀνδρῶν, ὅ μιν ἔτλησ' ἀντίον ἐλθεῖν.	ΙΦ
Δυσήνων δέ τε πᾶσι δὲ ἐμῶ μῆνι αὐτὸ ὄσσε.	ΙΖ
Δαυμόνιε, χαλδὸν ἐλθέ. τίη δειδίστασε οὐτῶ;	ΙΝ
Δαυμόνιε, φησὶ σε τὸ σὸν μένος, εἰ δ' ἔλεαίρῃσιν	ΙΖ
Ἄνδρα γδρόντα δὴν ἀρήμενον, ἢ μιν ἰσθῆς.	ΟΟ
καὶ μάλα τειρόμενοι, καὶ ἐπ' ἔσπε πᾶσι δὲ ἔχοντα;	ΟΗ
ὣς ἔνεν καὶ σὸν ἐγὼ λυθὲν μένος, εἰ καὶ μιν αὐτὰ	ΙΘ
σπῆκτο, ἀλλά σ' ἐρῶν ἀναχωρήσαντα κελεύω	ΙΘ
ἔς τεληθῆναι, ὡς, μὴ δ' αὐτὸς ἔσπε μεῖο.	ΙΘ
Πέμτω δ' ὅππῃ σε κρηαδίη, θυμὸς τε κελεύει.	ΟΖ
ὣς ἄρ' ἐφώνησεν. καὶ ἰδὲ φέρε γγοντο καλῶντες,	ΟΚ
ἢ οὐ μὲν ὡς ἐκέλευσας ἀνὰ τεληθῆναι κε συδὼν γε.	ΟΚ
Ἀντίη δ' ἐπειθ' ἔμα μιν πᾶσι δὲ ἔλιν, τετέλεστο δὲ ὅρ' ἔν	ΙΤ
ῖν ἡλθῶσιν. πολλοὶ δὲ οὐδὲν θαλῆσαντες ἀλγίῳ,	ΙΙ
ἔσποντες βαλλανον μενοεικέα, καὶ μέγα ἐν ὕδωρ	ΟΝ

Γίνονται, τὰ θύεσσι βέβητα καὶ ἀλλοφύλῳ,	ο ν
κύμασιν ἐμφορέοντο. θεὸς δ' ἀφ' αὐνὸ νοστον.	ο μ
ἔν δ' ἐπεὶ ἐν μεγάλῳ πατάγῳ βράχῃ δ' αἰπὴν ῥέεθρα.	ι φ
ὄχλῳ δ' ἀμυδί, πρὸς μεγάλῳ ἴατρῳ. οἱ δ' ἀρχαὶ κηλῶ	ι φ
ἐννεον σῶτα καὶ σῶτα ἐλίσσονται μεν οὐκ αἶναι.	ι φ
καὶ ῥ' ἀπὸ πεδίων ἀσφοχέσι χειρμαδίοισι	ο κ
βάλλον. ἀφ' αὐρὸς καὶ βάθος συβότασιν ὁρᾶται,	ο η
χοίρων τ' ὄλμυ μύων, ἀγέλαον τε σκιδνομεταίων.	ο η
τρέσαν δ' ἄλμυδις ἄλλῃ ἐπ' ἡϊόνασ' πρηνυχοῦσας.	ο ζ
ὧς οἱ τὰς ὄλεχν λιμένας πολυβυθίους εἶπον.	ο κ
Ἀσπασιν δ' ἀρ' ἄρ' ἴν γε θεὸς καὶ τῆτος ἔλυσεν.	ο ε
Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἀμυντο καὶ ἐς φάσιν θυμὸς ἀγρόν τε,	ο ρ
καὶ μιν φωνήσας ἔπειτα πῆδρ' ὄντα προσήντα,	ο ο
χαῖρέ μοι, ὅτ' ἰ μ' ἐπαυσας ἀλλῃ καὶ οἷζ' ὅς αἰνῆς.	ο ο
Παρθενωσίνης δ' οὐκ ἐστὶ καὶ τὸν ἄλλο βροχίῃσιν.	ο ο
Ἀλλ' ἐνὶ οὐλὰ μὲν ἵσταισιν καὶ καὶ καὶ καὶ ἐλίσσιν.	ο ο
Ἀνδρ' ὅς, ὅς ἴκηται ἀλλῃ, καὶ πῆμα, καὶ ἄλλος.	ο ο
καὶ ῥ' ἦσαν προτὶ ἄσιν ἀέλποντες πόον εἶναι.	ι ρ
ὁ ἀμβύβιν δ' ἀρ' ἄρ' πάντες, ἐς ἀμύλῃς ἡ ἴδοντο.	ι ω
ὁ δ' ἀνέω ἐλύνοντο δὲ μὲν καὶ τὰ φῶτα ἴδοντες,	ο η
ὧς δὲ πρὸς εἰπεσκαι ἴδων ἐς πῆμασιν ἄλλον,	ο φ
ὧς ὅτε, ὧς ὅτε πᾶσι χίλῳ καὶ τίμωσιν ὄντιν.	ο φ
ὅς ῥ' ὄντιν τὸν ἀνάλῃν ἀλῃ τῆν ἐπὶ πᾶσι.	ο κ
ὅς τὸν λαβὴν τῆρα ἐπεπῶδον ἐχ' ἀγρόντων	ο σ
τοῦτον μαινόμενον, τυκτὸν καὶ τὸν ἄλλο πρὸς ἄλλο.	ι β
καὶ τε χαλῖφρονέοντα, παροφωσίνης ἐπέβησαν.	ι ε
ὧς πᾶσι, ὧς τὸν ἀνάλῃν καὶ τὸν καὶ τῆτος ἔλυσεν.	ο τ
ὅς ῥ' ἀπέντασι θεὸς καὶ τῆτος ἀνάλῃν.	ο π
ἀνάλῃσιν, οὐτε φυλῶ, ὅτ' ἀρ' φάσας, οὐτ' ἀγρόντων.	ι θ
ὧς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγρόντων.	ι ε
Περὶ τῆς αἰμορροῦσης.	
ἔσκε ἡ παρὰ τὸν οἶον γυνὴ φοίνισ' ἐν ἡμέρῃ,	ο ο
καλὴ τε, μετὰ τῇ τε, καὶ ἀρχαὶ δ' ῥ' ἐπὶ αἵμα.	ο ο
κρῶτα δ' ὅτ' ἔπειτα ἔν ἀκούον μὲν οὐδὲ παλαιῶν.	ο β
ἡ δὲ γυνὴ πινυτὴ τε, καὶ οὐ φέσι μῆδεα οἶδεν.	ο β
ἡ πρὸς τὴν νύκτα τε καὶ ἡμέρα σιωχέσθαι αἰεὶ	ο λ

Θυμὸν ἀποπνέουσ' ὥς τε σκαλῆξ' ὑπὸ γαίῃ
 κείν' ταυθεῖσ' ἐκ δ' αἵμα μέλιν' ῥέει, δάσει δὲ χαλκῷ.
 Ἡρώτα δ' ἡπειτα τίς εἴη καὶ πόθεν ἔλθοι.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ γίνωσκε θεοῦ γόνον ἐπ' ὕσ' ἐόντα,
 καρπαλίμως δ' ἡπειτα μετ' ἵχνη βαίνει θεοῖο.
 Δακρυα δ' ἐκβαλε θοῖμα ἐπὶ σὺν δολοφυνδὸν εἶπε,
 κέκλυθι νῦν καὶ ἐμοῖο, μάλιστ' αὖ γὰρ ἄλγος ἰσάνει.
 Οὐ γάρ πω μὲν ἔσθ' ὅσπερ ὑπὸ βλεφαροῖσιν ἐμοῖσιν,
 Ἀλλ' αἰεὶ σενάχῳ καὶ κήδεσσι μινεῖα πᾶστω.
 Κρήνον νῦν καὶ ἐμοὶ δειλὴν ἐπὶ σὺν κεν εἶπω.
 Ἐλκος μὲν γὰρ ἔχω τόδε καρτερὸν. οὐδέ μοι αἷμα
 τέρσεται, ἀλλὰ μάλα δ' ἔχω καὶ τρεῖς βόμηνον κεχαρσύνῃ.
 Πολλοῖσιν δ' ἄρ' ἔργα δόνατα μὲν ἡ τὸ δ' ἰσάνω
 Ἀνδράσιν ἢ δὲ γυναικὶν αἰὶα χρόνα βωπιάνθων.
 Ὡς μὲν ὅφελ' ἡματι τῷ, ὅτε με κηρὸν τέκε μήτηρ,
 εἰς ὅρος ἢ εἰς κύμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης
 ὅτι χεῖται περὶ φέροντα καὶ αἰὲ μοιο θύελλα.
 Ἐνθά με κύμα ἀπὸ ὄρσε πέρος τάδε δὴ γὰρ χυέσθαι.
 Ἐλκος δ' ἡνιθέρεω μάλ' ἀσέεται, ἢ δὲ τίθῃσι
 φάρμακ' ἅ κεν παύσῃσι μελαίνων δότω δάων.
 Πολλὰ κεν ἐν μεγάροισιν καὶ μελὴν ἢ μετ' ὄροισιν,
 Ἄλλοτε μὲν τε γόω φρονέει τὸν πομπῇ, ἄλλοτε δ' αὖτε
 Γάω μοι αἰψήρως δὲ κέρως κρυεροῖο γόοιο.
 Ἀλλὰ σὺν πτέρ μοι αἰάξ τόδε καρτερὸν ἐλκος ἀκείσται.
 Ἐρξέον ὅππῃ δέ λεισ', ἡκέτι δὲ σοὶ δῶχομαι εἶναι.
 Ὡς σε αἰάξ ἀγαμύει τε, τέθιπλά τε, δειδωλὸν αἰνῶς
 Γοῶν ἄφασται. χαλεπὸν δὲ με πένθος ἰσάνει.
 Αὐτῷ δ' οὐ πω φαίνεται ἐναντίη. αἰδοτο γὰρ ῥα.
 Χερεῖ δὲ νεκταρέει δ' αἰσὶν ἐπὶ νάξει λαβέσθαι.
 Αὐτίκα παύσ' ὁδὴν ἀσ', ἀπὸ δ' ἔλκεος ἀργαλέοιο
 Αἶμα μέλαν τέρσινε, μένος δὲ οἱ ἐμείλασε θυμῷ.
 Αὐτὰρ ὁ ἔγνω ἦσαν ἐπὶ φρεσὶ φάνησέν τε,
 Ἡ δ' ἐμοὶ τάδε πέντα μέλ' ἔχουσι, ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς
 Θάρσει. μηδέ τι τοι θάνατος καὶ τῷ θυμῷ ἔστω.
 Οὐ τω νῦν καὶ ἐγὼ νοέω γυναι ὥς σὺ εἴσκεις.
 ἔν θυμῷ γρήνυ χεῖρε, καὶ ἴχω, μήδ' ὀλόλυγος.

Ἀλλ' εἰς

Ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα, τὰ σώτηρ δὴ γὰρ κέ με ζε,
 ἰσὺν τ' ἡλασθήν τε καὶ ἀμυγῶν πόλοισι κέ λανθε
 ὡς το πάρος, πάλιν δὲ καὶ εἰρήνη αἰσὶν ἔστω.
 Ἡ δ' ἀρ' ἀγνώσῃσιν ἐπὶ φρεσὶ γήθησέν τε,
 ὅττι οἱ δὴ κήρυκε μέλας θεὸς εὐξέμεν ἦκεν.
 Ἡ δ' ὅτε δὴ καὶ παρὸς ἀνακλυτὰ δῶμα θ' ἴσκει,
 κέκλετο γ' ἀμυγῶν πόλοισιν ἐν πλοῖσιν καὶ τὰ δῶμα.
 Ἡ δ' εἰς ὑπόροφον θάλαμον κέει δὴ γὰρ γυναικῶν.
 καὶ δὴ γ' ἰσὺν ὑφανει μινεῖα δόμου ὑψηλοῖο,
 Δίπλα καὶ φρεσὶν ἔλω. οὐ δὲ θρόνα ποικίλ' ἐπάσεν.
 Ἡ δ' αὖτε πρὸς ἀμυγῶν ἐν πλοῖσιν καὶ τὰ δῶμα.
 Διὶ δὲ δῶμα καὶ πέντα, ἰδὼ μὲν ἅπιν δὴ γὰρ τέτυκται.

Περὶ τῆς Σαμαρίτιδος.

Ἡ μὲν δ' ἡλίας μέσον οὐρανὸν ἀμυγῶν βεβήκει,
 καὶ τό τε δὴ σείχοντες ὁδὸν καὶ τὰ παλαιότατα,
 Ἀστροὶ ἐγὼ δὲ καὶ ἡνὶ κρήνῃ τ' ἀφικοντο,
 τυκτῶν καὶ λίρον, ὅθεν ὑπόροφον πόλιν τε.
 Ἀμυγῶν δ' ἀρ' αἰγίρων ὑπὸ τῷ ποταμῷ ἄλσος
 γάργαυσε κυκλῶ τέρεις, καὶ τὰ δὲ ἡνὶ κρήνῃ
 κούρη δὲ ξύμβλητο πρὸ ἄστρος ὑπόροφον.
 Ἡ μὲν δ' ἀρ' ἐς κρήνῃ καὶ τὰ δὲ ἡνὶ κρήνῃ
 Ἀρτακίλῳ. οὐ δὲ γὰρ ὑπὸ τῷ ποταμῷ ἄλσος
 ἔνθα καὶ τὸ ζεῖν, τῇ δ' ἡνὶ κρήνῃ ἔκστα.
 μελὶ χύοισι δ' ἐπείσσει καὶ τὰ δὲ ἡνὶ κρήνῃ
 τῷ δ' οὐ πω ἀνδρὸς νοστήσει, οὐ δὲ παρ' αὐτῶν
 ἔρ' ὁ μὲν ἡνὶ κρήνῃ ἀνείρεται ἢ δὲ μετὰ λῆξιν
 καὶ δ' ἄλλῳ νεμεσῶ, ἢ πρὸς τῷ ποταμῷ ἔξοι.
 Ἡ δ' ἀέκητι θίλῃσιν παρὸς καὶ μινεῖα ἐόντων,
 Ἀνδράσι μίσσηται, πλὴν γ' ἀμφαδίον γάμον ἐλθεῖν.
 Οὐ μὲν δ' ἄλλῳ δὲ γυνὴ τετληνὴ θυμῷ
 Ἀνδρὸς ἀποσείη, ὅς τοι καὶ τὰ δὲ ἡνὶ κρήνῃ
 Σοῖ δ' αἰεὶ κρηάδῃ σὺν τῷ ποταμῷ ἔξοι.
 Ἡ δ' οὐτ' ἡρῆτο συγχορὸν γάμον, οὐτ' ἐλθεῖν.
 Ὡς ἔφατ'. αἰδοτο γὰρ θαλδρὸν γάμον ὑψονομήναι
 Ἀνδρὶ θίλῃ. ὅδε πέντα νόσ', καὶ ἀμείβετο μύθῳ,
 Ἄστυ τέ μοι δειξέον, ὅς μοι δ' ὑπὸ τῷ ποταμῷ ἔκσταται.

γ γ

Ἡ δ' αἶψά μιν ἦτο. τότε ποσσὶ δὲ οἱ ἦτορ ἵκνευα. ο 1
 Ὅτ' αἰδ' ἀλλοτὲ μὲν μιν αὖτις πιδίωσ' ἐπέειπε. ο 1
 Ἰόν δ' αὖτε πρὸς εἴπε γυνή, καὶ ἀμείλας μύθεα. ο 0
 Ὅτ' αἰδ' οὐ σκήπτρα κερήϊα, αἶδετο γὰρ μιν, ο 0
 Ξεῖνε, ἐπεὶ θυμὸς μοι σὶ στήθεσσι τέτυπεν, ο 1
 οὐτ' ἐπὶ πρὸς πάλαι δώα μοι ἐπος, οὐδ' ὀρέεσθ', ο 1
 οὐδ' εἰς δώπα ἰδέσθαι σὺν τῶν, αἰδέομαι γὰρ. ο 1
 Ἦν' ἔγνωσ', ἐπεὶ εἰς τὰ τ' ἄλλα πῶρ' εὖσ' ἀνοήμων. ο 0
 Τῶν τοι δ' ἄμ' ἐρωτᾷς, καὶ λίσσεται, δὴ δὴν ἔρω γὰρ. ο 0
 Ἄλλα πρὸς εἴποιμι πρὸς βλήδην, οὐδ' ἀπατήσθ'. ο 0
 Τῶν οὐθέν τι ἐγὼ κρύψω ἐπος, εἰ δ' ἐπιβόησ'. ο 0
 Πέτρην ἀλὶνθεῖον μιν, θήσομαι, ὧς με κελεύεις. ο λ
 Ἄστυ δέ τοι λείξω, ὀρέω δέ τοι δόνημα χαλκῶν. ο 2
 Ἔμ' ἵνα θαρσύνω ἐταίρους, εἴπω τε ἔκιστα. ο γ
 Ἐρχο, ἴδον γὰρ σε θεῶν ἔδουσι πάντες. ο 0
 Ξεῖν, ἐπεὶ οὐκ ἀχάριστα μετ' ἡμῖν ταῦτ' ἀχρεΐεις, ο β
 Ἄλλ' ἐθέλεις ἀρετῶν σὴν φανέμεν, ἢ τοι ὁππότε. ο 0
 Ξεῖν, ἐπεὶ ἡμετέρων τε πόλιν καὶ γαίαν ἰσχύεις, ο 0
 οὐτ' ὅτ' ἄν βραχέος διδυήσεται, εἴτε ποτὶ τος. ο 0
 Ἐνθ' ἀνδρῶν ναίουσι πολλοὶ ῥήνοισι, πολυβούτοι, ο 1
 οἱ γὰρ σε δῶ τίνησι θεὸν ὦσ' τιμήσουσι. ο 1
 Κείνοιο δ' αὖτ' ἐπὶ κῆρι μακρότατος ἐξοχὸν ἄλλων, ο κ
 Ὅς καὶ σε ἔλθοισι βέλτερος οἰκόνδ' ἀγάγηται. ο 2
 Ξεῖν, ἢ τοι μὲν τοῦτό γ' ἀνείσμεν οὐκ ἐνόησα, ο η
 Ἄλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀνέκ' ὧς κατὰ λείξον. ο α
 Ξεῖν, ἐπεὶ οὐτ' ἐκ μὲν οὐτ' ἀφ' οἱ φωνὴ ἔοικας. ο 2
 καὶ μοι τοῦτ' ἀχρεΐον ἐπὶ τυμον, ἔφ' ὅδ' εἰδῶ. ο α
 Τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν, πόθεν τοι πῶ δ' ἴσθι, ἢ δὲ τοκῆος. ο α
 Τεισμά κερὸς μὲν σὶ γὰρ πατήρ καὶ πρηνία μήτηρ. ο α
 εἰ π' ὄνομ', ὅτ' ἴσθι καὶ γὰρ μήτηρ τε πατήρ τε, ο 0
 Ἄλλοι θ' ἵπταται ἄστυ, καὶ οἱ πῶδ' ἐκείνουσιν. ο 0
 οὐ γὰρ ἐχρ' ὀφρὸς ἐσθ' παλαιότατον, εἰδ' ἐχρ' ἀνδρῶν. ο τ
 οὐ μὲν γὰρ τις παμπαν ἀνάλυμνος ἐξ ἀνδρῶν, ο 0
 οὐ κερὸς, εἰδ' ἐκ μὲν ἐσθ' ἀνδρῶν, ἐπὶ τὰ πρὸς γένηται, ο 0
 Ἄλλ' ὡδὶ πρὸς τίθενται, ἐπεὶ κε τέκωσι τοκῆος. ο 0
 εἰ π' αἰδ' μοι γαῖαν τε τέλω, δὴ μὲν τε, πόλιν τε, ο 0

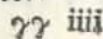
εἰ π' αἰδ' μοι αἰκάν' ὅτι γένω τοιούτον ἐόντα. ο 0
 οὐ γὰρ πῶς ἴδοντο ἴδοντο ὀφθαλμοῖσιν, ο 0
 οὐτ' ἀνδρῶν, εἴτε γυναικῶν, σέβας μ' ἔχει εἰς ὀφθαλμοῖσιν. ο 0
 καίρε' ἔξιν, ἵνα καὶ πρὸς τῶν σὶ πατρίδι γαίῃ, ο 0
 μνήσῃ ἐμὴ, ὅτ' μοι πρὸς τῇ ξωάγρ' ὀφέλλεις. ο 0
 τῶν κέν τοι καὶ κείνη θεῶν ὧς δὴ γέλωδ' ἔμειν. ο 0
 Ἄ, εἰ ἡ μάταια πάντα, σὺ γὰρ μ' ἐβίβασα κοῦρην. ο 0
 Ὀξείν, ἐξοχὰς δὴ σε βροτῶν αἰνίλομαι πάντων. ο 0
 Ἄ, ἴδω καὶ ὡλὸς τιταίω μετόπισθεν φυλάσσω. ο 0
 Ὀξείν, ἢρ' ἀγὰρ σὸν καὶ σῶσιμα δῶρα διδοῦναι. ο 0
 εἰ μ' ἵνα θαρσύνω ἐταίρους, εἴπω τε ἔκιστα. ο γ
 Ὡς ἀρεὰ φωνήσας, ἀπεβήθεα. τὸν δ' ἐλπίσ' αὐτοῦ. ο α
 Ἡ δ' ἐβόα οὐ μάλ' ἀπολλὸν ἔδιδ' χρόνον, ἀλλὰ ἢ ἡλθεν. ο μ
 αὐτὰρ ἐπὶ πρὸς πρὸς ἀνδρῶν ἀπεβήθεα, λὺ πᾶσι πύργος. ο 2
 Ὑψιλὸς, κερὸς δὲ λιμὴν ἐκείν' ἀνδρῶν πόλιν, ο 2
 ὁ ἀμύνησεν κατὰ θυμὸν, ὅτ' ἔσται γὰρ θεὸν εἶναι. ο α
 αὐτῇ καὶ πᾶσι μιν θήκεα ἀνδρῶν ποιοῖσι, ο 0
 αὐτ' ἄγε σκήπτρον ἡγήτορος ἢ δὲ μέδοντες. ο 0
 εἰς ἀνδρῶν ἰόναι, ὅφρα ξείνοιο πύθεσθαι, ο 0
 Ὅς πρὸς μοι εἶον εἰπὲ καὶ ὀφθαλμοῖσιν καὶ νόον αὐτόν. ο 0
 Ὡς τέ που ἡ αὐτὸς πρὸς τῶν, ἢ ἀλλοι ἀκούσας, ο 0
 τίς πρὸς τῶν, ἴδ' ἐπειτα, ἴδ' ὅτ' αὐτὸν κατὰ λείξω. ο 1
 Ἰνδὸς δὲ ἐκείν' ἐπὶ σὶ μὲν οὐ πᾶσι πάντων. ο α
 ἀνδρῶν, ἢ γὰρ ποιήσας ὅτι γένεθαι. ο α
 Ὀξείν, οὐ μάλ' ἐμοί γε δοκεῖ πεπνυμένος εἶναι. ο 0
 αὐτὰρ ἐγὼ τῶν πάντων κατὰ μοῖραν κατὰ λείξω. ο μ
 Ὅς δ' ὀρέξαι τ', ἐπαθόν τε, καὶ ὅς ἐμὸς γὰρ εἶωκεν. ο 0
 ὅτ' ἴσθι μοι σὶ μετὰ τοῖσιν καὶ τ' ἀγὰρ σὸν τε τέτυκται. ο α
 αὐτὸν δ' οὐ σάφα ὁδὸν πόθεν γένεσθαι εἶναι. ο 0
 καὶ δὲ γὰρ καὶ λιόν' ὅτι μετὰ λήθει καὶ ὀρέσθαι. ο γ
 ὁ πρὸς τῶν οὐκ ἀνδρῶν, ποῖος ὅς ἐμὸς γὰρ εἶναι. ο β
 γαῖαν, πρὸς δὲ νῦν οἱ γένεθαι καὶ πατρίσιν ἀρεῖν. ο β
 οὐκ ἐστ' οὐκ ἀνδρῶν διδόντες βροτῶν, οὐδὲ γένηται. ο 0
 οὐ γὰρ πῶς δὴ θνητὸς ἀνδρῶν τὰ δὲ μετὰ νόον. ο π
 ὁ αὐτὸς γὰρ νόον, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπέλθῃ, ο π
 εἰ δὲ δῖος ἐθέλων θεὸν ἐκείν' ἢ δὲ γένεθαι. ο π

ὧς τέ μοι ἀθανάτοισιν ἰδοῦμαι περ εἰσπορεύσθαι.
 Ἄλλον δ' αὖτ' ὦν φωτὶ καὶ τακρὺν πῖν' ἡΐσκειν.
 Ἄλλ' ἴδωκε καὶ ἵμμεθ' ἀνὰ σπῆν' οὐ γὰρ ἔργον
 εἶν' διαγινώσκω, δοκέει δέ μοι ἐμμεναι αἰήρ.
 ὧς εἰ ποῦς, ὥς τ' αὖτε μένος καὶ θυμὸν ἐκείνου.
 Καρπαλίμους δ' ἐπληντο βροτῶν ἀγοραί τε ἑσθλαί.
 Ἀγρομέλων ποταμοὶ δ' ἀρὰ δειήεντο ἰδόντες.
 Χόρσιν τ' ἡσπάροντο, καὶ ἐσθλαί αὖτε αἰήρ
 βηλῶν ἔειπ' ἀνέειπ' ἀνέειπ' ἀνέειπ' ἀνέειπ'.
 Γαῖα τε αἰὲρ καὶ ἕλκεον τέ μιν εἰς ἐκείνου
 Ἀμφαγαπαζόμενοι ὥσπερ θεοὶ ἰδὼν ἰδόντα.
 Πλήντο δ' αὖτ' αἰθουαὶ τε, καὶ ὄρεα καὶ οὐρα αἰσώων.
 Περὶ γὰρ ἐπὶ ἀκρῶν.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐκίχετο πολλὴν καὶ ὄρεα ὀπάων.
 Βῆ ῥ' ἀν' ὁδὸν μεμαώς, γὰρ δ' ἐφ' ἄλγεα πρὸς ὀντα.
 Γληθὺς, ὥς ὅτε ῥ' ἐφύροσ' ἐφεία στυφελίξιν,
 ὅστωι ἀρὶ σῆν' ἀλγῶν ἐβλῆν, ἡ δὲ θυγαῖς.
 Νύμφαι τ' ἡγεῖοι τε, πολὺ τληντοί τε γόροντες,
 Χωλῶν τε, ῥυσσῶν τε, πρὸς βλάσπας τ' ὀφθαλμοῖν.
 Ἀλλ' οὐ πῶν ῥ' ὀντα δὲ γόρον δὲ γόρον δὲ γόρον.
 Αἶψα γὰρ φύλλοισιν ἐοικότες ἦσαν ἀμαρτοῖσιν,
 ἡ γόρον πρὸς πᾶσι θεοῖς βαθείης ὄντα ὄντα.
 ἡ γὰρ, ὥς ὅτε κύμα πολυφλοῖστος οἰοῖσιν
 Ἀνιχνύμεναι βρέμεν, σμαραγδὶ δὲ τε πόντου.
 Οὐτ' αὖτ' ὀντα ὄντα ὄντα ὄντα ὄντα ὄντα.
 Ἀλλὰ γὰρ ὄντα ἐμμεντο, ὄντα ὄντα ὄντα ὄντα.
 Τῶν δ' ἄλλων, τίς κεν ἦσι φεσὶν ὄντα ὄντα.
 ὧς ἀρὰ πᾶν ὄντα ὄντα ὄντα ὄντα ὄντα.
 ἔργον μέλων, μάλα δ' αὖτε δὲ πρὸς πᾶσι θεοῖς,
 ἡ γὰρ ὄντα εἰσι μελίσσων ἀνιχνύων.
 Γένηται γὰρ φεσὶν αἰεὶ νέον ὄντα μέλων.
 Βοῦδόν τε πᾶν ὄντα ἐπ' αὖτε πᾶσι θεοῖς,
 Αἶψα γὰρ τ' ὄντα ὄντα ὄντα ὄντα ὄντα.
 ὧς γὰρ ὄντα πολλὰ νεῶν ὄντα καὶ κλισιάων.
 ἡ γόρον πρὸς πᾶσι θεοῖς βαθείης ὄντα ὄντα.
 Δὴ τότ' ὄντα ὄντα ὄντα ὄντα ὄντα ὄντα.

ὧς γὰρ ἀνὴρ ἐκείνου, ἐκείνου μένος καὶ εἶδος,
 ὧς δὴ καὶ πηλὴν μετὰ λίαν καὶ κύδους ἀρῆσθαι.
 Τιμὴν, ἡ τ' ἄλλων πρὸς ἐπὶ γὰρ πᾶσι θεοῖς.
 Πολλοὶ δὲ ξείνοι ταχὺ πείλοιο ἐκείνου.
 καὶ μάλα τειρόμενοι πρὸς ἀνὰ γαῖαν καὶ εἶδος.
 Τῶν γὰρ καὶ καμῶν, πρὸς γὰρ θεοῖς εἰσιν ἀπαιντες,
 ξείνοί τε, πᾶσι γὰρ τε, δοῖσι δ' ὀλίγη τε, ὀλίγη τε,
 οὐ μὲν γὰρ ἔτι πού τις οἶον ὄντα ὄντα.
 Γαῖαν, ὄντα τε γαῖαν ἐπὶ πηλὴν τε καὶ ὄντα.
 οὐ μὲν γὰρ πᾶσι θεοῖς καὶ πᾶσι θεοῖς ὄντα,
 οὐ γὰρ ἀρετῶν πρὸς γὰρ θεοῖς, καὶ γὰρ ὄντα.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ λυγρὰ θεοῖς μάλα ἐκείνου,
 καὶ πᾶσι, φόβος ἀνιχνύμενος τε πηλὴν τε θυμῶ.
 τῶν γὰρ καὶ νῶς ὄντα ἐπὶ γὰρ ὄντα ἀνιχνύων.
 οὐ γὰρ ἐπ' ἡ γὰρ ἀνιχνύει θεοῖς πᾶσι θεοῖς.
 Πᾶσι γὰρ μέν στυφελίξιν θανάτου ἐκείνου πᾶσι θεοῖς.
 λιμὴν δ' ὄντα ὄντα θανάτου καὶ πᾶσι θεοῖς.
 οὐ γὰρ ἀνιχνύμενος γαῖαν ὄντα ἀνιχνύων.
 Αἶψα γὰρ ὄντα ὄντα πᾶσι θεοῖς καὶ πᾶσι θεοῖς.
 οὐ γὰρ πᾶσι θεοῖς πᾶσι θεοῖς, τοῖς δὲ καὶ ἀνιχνύων.
 καὶ ξείνοι πρὸς πᾶσι θεοῖς, ἐκείνου πᾶσι θεοῖς.
 τοῦ γὰρ τε ξείνοισιν ἀνιχνύεται ἡ γὰρ πᾶσι θεοῖς.
 ἀνιχνύεται ξείνοισιν, ὄντα τίς κεν ὄντα πᾶσι θεοῖς.
 ὄντα τοῖς καὶ ὄντα ὄντα ὄντα ὄντα ὄντα.
 ξείνοι ἐπὶ γὰρ καὶ ὄντα ὄντα μένος καὶ πᾶσι θεοῖς.
 Ἀλλ' ἀνιχνύεται ὄντα ὄντα πᾶσι θεοῖς.
 μοῖρας δὲ καὶ μένος, οὐ γὰρ πᾶσι θεοῖς.
 ἀνιχνύεται καὶ καὶ ὄντα ὄντα πᾶσι θεοῖς.
 μετὰ γὰρ καὶ καὶ ὄντα ὄντα καὶ καὶ ὄντα.
 ὄντα φεσὶν, οὐ γὰρ ἀρὰ πᾶσι θεοῖς καὶ πᾶσι θεοῖς.
 Καρπαλίμους δ' ἐπληντο βροτῶν ἀγοραί τε καὶ ὄντα.
 Κινῆται δ' ἀγορὰ καὶ κύματα μακρὰ καὶ ἀνιχνύων.
 Σπουδαῖ δ' ὄντα γὰρ ὄντα, ὄντα πᾶσι θεοῖς.
 ἐννέα δ' ὄντα ὄντα, πᾶσι θεοῖς καὶ πᾶσι θεοῖς.
 ἀνιχνύεται πᾶσι θεοῖς ἐπὶ γὰρ ὄντα ἐκείνου.
 ἀνιχνύεται πᾶσι θεοῖς ἐπὶ γὰρ ὄντα ἐκείνου.

ἔσθ' ἀν' μέσσοισι, τὰ φῶς δ' ἔλατ' ἀν' ὄφρα ἔκυσαν. ο ο
 καρπαλίμῳ δ' ἔπειτα μετ' ἵχθυα βαίνε θεῶο. ο η
 πάντας δὲ δόμοσ' αἰνὸς ὑπὸ λυθε γυῖα ἐκίσαν. ι θ
 ὅς ἐστιν ὡνόντε καὶ ἀρτεμέα πρῶτοντα. ι ε
 ἦ δὲ δὲ πρὸς ἑσπεσκον ἰσὼν ἐσ' ὡνόντων ἄλλον, ι φ
 ἦ πόποι, ἦ μέγα θαυμάζω δ' ὀφθαλμοῖσιν ὄρωμαι. ι υ
 οὐ γὰρ πω ἰδὼ μὲν, οὐδ' ἔκλυον αὐδὴν ἔχοντες, ι κ
 Ἀθάνατον θεὸν ὡς βροτοῦσ' ἀγαπαζέμεν ἀντήν. ι ω
 καὶ νῦν ὕβρεσάσιν ὁ δὲ μὲνον θανέειδ' εἰδ'. ι δ
 οὐ γὰρ πωσ' ἄν' θνητὸς ἀνὴρ τάδε μηχανόωτο, ι δ
 οἷον δ' αὐτ' ἐξ αὐτοῦ ἀνέστη πρῶτον ἀλνέας, ι ο
 τὰρ βήθεσ' ὅτ' ἀκρυσσε θεοῦ ὅποι φωνήεντος. ι υ
 ἦ φίλοι, ἦ μὲν πω τὸ πάρος ποτ' ὦν ἐτύχθη, ο θ
 οἷω τὸρ πάλιν θεὸς ἦ γὰρ ἐς ἴδε δῶμα. ο σ
 καὶ τό τε δὴ πρόπαν ἦ μὲν ἐσ' ἡέλιον κραταδιώται ι α
 πάντες ὁμηγερέες γ' ἦ μὲν νέοι, ἦ δὲ γέροντες ι β
 χεῖρας ἀνίχοντες, μέγα λ' οὐχέ τ' ὦν ἐκίχοντο. ο σ
 Περὶ τῆς τῶν μέρων ἀλειψα
 σον τὸν κύριον.
 Ἄνταρ ἐπεὶ ῥ' ἴσθιεν δόμοις ὄννομετόντας, ο ι
 καρπαλίμῳ δ' ἔπειτα μετ' ἵχθυα βαίνε θεῶο. ο η
 ἔλθόντες δὲ καὶ διζὼν ἡδὲ ξεσπῶσι λίθισιν ο θ
 οἷοι κε ἀνότατοι καὶ φίλτατοι ἦσαν ἐταίρων. ι ι
 καὶ γυνὴ ἀντίον ἦλθε πρὸς αὐτὸν μετὰ φίλῳ, ο ρ
 Ἄντα παρειαὶν οὐ μὲν ἡ λυπαρὰ κρήνη μιν α. ο α
 καὶ ῥα παρὶ θ' αὐτοῖο καὶ γέρον καὶ γέρον γυναικῶν ι α
 πρόχυν καὶ ζεο μὲν ἡ, ἀδύοντο δὲ δάκρυον κέλευθον. ι ι
 καὶ οἱ γυναικῶν ἐκυσσε καὶ ἔλλαβε χερσὶ ποδῶν. ι θ
 αἰσέτ' ὀδυρο μὲν ἡ καὶ οἱ κατέλεξον ἄπαντα. ι ι
 καὶ δὲ χρυσέου ἐκ ληκῶντος ὑγρὸν ἔλαιον ο ζ
 Ἄνταρ ἔπειτα καὶ φάλην καὶ ἐπέφραδε χερσὶ. ο θ
 μνηστῆρος δ' ἀρ' ἀπὸντες ὑπὸρ ὡς ἀλάλῃ. ο σ
 Ἄνταρ δ' ἐγνώσιν ἀν' ὀφρεσὶ φωνήεντα, ι α
 τῆς δὲ δ' ἄν' οὐ φωνήεντα ὡς ἀλάλῃ ἐμείο. ο ο
 ἦ γυναι, οὐκ ἀνέγες σε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ο ο
 Νέκείη, ἦ γὰρ σε κλέος οὐρανὸν ὀρνήν ἰκάνη. ο τ

ἦ τ' ἐπεὶ ἡ βασιλῆος ἀμύμονος, ὅς τε θεοῦ δὴς ο τ
 ἀνθρώπων ἐν πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισιν ἀνάλων, ο τ
 ἐνδίκας ἀνέχουσι, φέρουσι δὲ ταῖα μέλαινα. ο τ
 τοῦτο δ' ἐγὼ πρόφρων δέχομαι, χερσὶ δὲ μοι ἦτορ ι Ϛ
 ἦσ' μὲν αἶετ' ἐμνησθῆναι ὡς ἔσθ' οὐδὲ σε λήθω. ι Ϛ
 θαρσέ μοι, ἦ πειρὰ ἔτι αὐτὸν θεὸς ἦ δὲ γὰρ βουλή. ο β
 σοὶ δὲ θεὸς τῶν δ' αὐτῶν χεῖρας μενοεικέα δοίη. ι Ϛ
 καὶ μὲν ἐλπίσας οὐδὲς ἡδὲ χθονὶ τίεται ἄλλη. ο η
 τῆς δὲ δὲ θεοῦ ὅς γ' ἔρανον ὀρνήν ἔχουσιν, ο π
 ἦ μὲν κυδὴν ἦναι θνητῶν βροτῶν, ἦ δὲ κρατῶσαι. ο σ
 Περὶ τῆς προδοσίας.
 ἦν δὲ ἴσθ' ἐμνηστῆρας ἀνὴρ ἀντιμίστρια εἰδὼς, ο υ
 αἰετ' ἐπὶ τῇ θεῶν νόον πολυκερδέα νομῶν. ο υ
 ὅς μέγα ὄρῳν ὄρεξεν ἀτασθαλίῃσι κακῇσι. ο ω
 σχέτλιος δὲ θεὸς ὅστις ἡδέετ' ἐπὶ δ' ἀπείρονα, ο α
 τῶν καὶ οἱ παρὲς θύκεν, ἔπειτα δὲ πέφνε καὶ αὐτόν. ο ρ
 ἄλλοι τε μὲν μὴ ἐξε μὲν ὡς ἡ κνήματα ὄρεξεν. ι κ
 καὶ δ' ἀκέρων κίνησε καὶ ἡ καὶ βύσσον δὲ μὲν. ο β
 σχέτλιος, ὁ μὲν βροτῶν, ὅς οὐκ ὁ θεὸς αἰσυχὰς ῥέζων. ι ε
 ὅς χρυσὸν φάλακρον ἀνθρώπος ἐδέξατο τιμῶντος. ο τ
 κινήσας δὲ καὶ ἡ, πρὸς τὸν μνηστῆρα θυμὸν, ι ρ
 ἦ πόποι, ὡς ὅδε πᾶσι φίλος καὶ ἱμερὸς ἔστιν ο κ
 ἀνθρώποις, ὅτεων κε πόλιν καὶ παῖδας ἵκηται, ο κ
 ἀνθρώπων ἐν πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισιν ἀνάλων. ο τ
 ἦ μὲν ἀποκτείνω αἶετ' ἐκείων γὰρ γίνωμαι. ο χ
 ἄλλ' οὐ γὰρ ἐπὶ θεὸν μέγα ἀλγος ἵκετ' ἀντιμίστρια. ι ε
 πρὸς βύσσον καὶ ἀρ' ἴσον ἀπὸ μίσην ἰάλλειν. ο χ
 τῶν καὶ ἀτασθαλίῃσιν ἀντιμίστρια ἐπέσπε. ο χ
 κήπος, οὐδὲ οἱ τῶν ἐπὶ τῆς λυγρὸν ὄλεθρον. ι β
 Περὶ τῆς μυστηρίου.
 Ἄνταρ ὅγ' ἐκκρίνασ' ἐταίρων δυοκαίδεκα ἀρ' ἴσους ο ι
 ὄφρα οἱ αὐτὸν μακρὰ θεῶν δυοκαίδεκα ἀρ' ἴσους, ι σ
 στήσιν ἐκκρίνασ' ἐκείων δ' αὐτῶν μὲν ἔτελλε ι π
 σημαίνων, αὐτὸς δὲ μέγα κρατῶν ἦν αἶσιν. ι π
 οἱ δ' ἔλατ' ὡς ἄν' αὐτὸν καὶ ἡ θεῶν αὐτὸς ἐλέει. ο ι
 οἱ γὰρ οἱ ἐκείων διακρίσθαι εἶναι ἀρ' ἴσους. ι μ

ο υτοι γν' κληροί γε βροτῶν ἐπ' ἀπειρονα γαῖαν ο β
 τῶν ἄλλων, μετὰ γ' αὐτόν, ὅδ' ἔπρεπε καὶ δὴ πάντων. ο ω
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἠγοῦρ' ἔειπεν, ὁ μνηστέρων δ' ἔχοντο, ο σ
 ἐνθάδ' οἱ οἶκος ἔειπε, πῶδ' δὲ κλισίον θέει πάντη, ο ς
 ἤρμαινε φρεσὶν ἥσιν ἀρ' οὐκ ἀτέλεστα γένοντο. ο ε
 οὐδ' ἀρ' ἐπὶ δὴν ἦτο, μενοίνισεν δ' ἀγορεύειν. ι γ
 καὶ ἴε ποσ' πρῶθεν κεν ὀπρ' τ' ἀρρητον ἄμεινον, ο ε
 κέκλυτε νῦν κεν ἐμῆο, μάλιστ' αὖ γὰρ ἄλγος ἰσθίνει ι γ
 θυμὸν ἐμὸν. φρονέω δὲ διακριθῆ μέλαι' ἦδ' ἔτι. ι γ
 βουλῶν δ' οὐδ' ἴμ' ἐν ὀρέω πάντες αἰθέλασιν. ι ι
 ὦ φίλοι, οὐ γν' χρὴ σ' ἰδμεναι οὐδὲ δνδύουσιν. ο μ
 ἦ δὲ γὰρ μοι θυμὸς ἐξέλεται οἴκῳ δ' ἰκέσθ' ο ο
 οὐρανὸν ἐς πολὺν χαλκόν, ἵν' ἀθανάτοισι μετείλω. ο γ
 ἄλλ' ὅμως ὄρεσθε, καὶ ἀγγελλίτω ἀφ' ὧν ἀφ' ὧν ι ι
 ἀνθρώπων ἠδὲ γυναικῶν ἰδὲ χθόνα πουλυβοτείραν. ο ς
 καὶ μάλα τειρόμενοί περ ἀναγκάην γὰρ ἐπείγει. ι ς
 ἐχρὸς κέν μοι κένος ὁ μῶς ἀίθεο πύλῃσιν ι ι
 ὅς χ' ἐτόρον μὲν κεῖσθ' ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἶπ' η. ι ι
 ἄφρων δὲ κένος γέ καὶ ὑπὸ δαίμονος πείλ' ἀνὴρ. ο θ
 ὕμῳ δ' ἀνδρὶ ἐκείνῳ ἐθέλει μὲν οὐ τὰ δὲ εἶρω, ο γ
 μνηστῶν μὲν ἀπορρίψαι, φιλότιτα δ' ἐλέσθ'. ι π
 ὅς αὖ μοι τιμῶν μεγαλήν καὶ κῦδος ἀρήσθ'. ι π
 ἦ τέ καὶ ἐσθ' μὲν οἱσι μετ' ἀνθρώποισι πέληται. ι γ
 τὶ το τί μοι γέμισον ἐνὶ φρεσὶν εἶδεταί εἶναι. ο θ
 πάντα μάλα ἄρεκέως ἀγορεύει μὲν ὧς ἐπὶ τέλλω. ι ο
 ἐσθλὸν καὶ τὸ τέτυκται ὅτ' ἀγγελὸς αἴσιμα εἶδ' η. ι ο
 εἰ δ' αὖ πως τὸδε πᾶσι φίλον καὶ ἡδὺ γένοντο. ι α
 μαρτυροὶ ἔσσονται καὶ ἐπίσκοποι ἀρ' ἀμεινῶν ι η
 ἦ μετόρησ' ἀρετῆς μεμνημένοισι ἡμῶν πάντα ι η
 ἄλλ' ἄγε ναῦ ἰομεν, δὴ γν' μέμβροτα μάλιστ'. ο ς
 ἦ μὲν ἀπὸ τῶν παλαιῶν ποτὲ ἔσπερα ῥίγιον ἔσται. ο ς
 ἔρχεσθε πρὸς δῶμα θ' ἵν' ἐν τῷ μῦθῳ δέχεται. ο ς
 ὧς εἰπὼν, εἰσὶν ἄρ' ὁ μῶς δύναιε τείοντα. ο ς
 αὐτὸν δ' εἰσὶν ἴον, μετὰ δὲ μνηστῆρας καὶ ἰδὲ ζῶν. ο ς
 περὶ τῆς κληρονομίας τῶν ἀνδρῶν.
 ἄλλ' ὅτε δὴ λειπνὸς ἔειπε, καὶ ἐπὶ λυθὲν ὤρεα, ο ς

εὐχρη. καὶ δ' ἄμα πάντες ὑπ' αὐτὸν εἶατο σιγῇ. ι λ
 ἄρ' οὐκ ἔλαθ' ἐλθὼν πῶδ' ἡμελλέος ἐκ κενέοιο, ο ς
 κῶσι διακλάσας, μετὰ δ' ὄρεσθε χεῖρας ὄρεσθ' ο ς
 δώδεκα δ' ἐπαύροις, καὶ σπείσας πρὸς μῦθον ἔειπεν, ο ς
 σίγῃ αὖ πᾶσιν, καὶ χεῖρεσσιν αὐτὰρ ἐπείτα, ο α
 μόρσας δακτύλοισι, δαίνην τ' ὀρ' ἰκνύεσθαι δέχεται. ο υ
 καὶ δὲ δὲ πᾶσι πῶδ' ἡμελλέος ὁ δὲ παλαιῶν ἀνδρῶν, ο ε
 ἄμβροσιν πᾶσι καὶ ἐκείνῳ καὶ ἐκείνῳ ὀρ' ἰκνύεσθαι. ο ε
 εὐχρη δ' ἀνὰ τὸν μέσῳ ὄρεσθ' ἔειπε, λείβε δὲ οἶνον ι α
 οὐρανὸν εἰσὶν ἰδὼν, καὶ φωνήσας ἔπειτα ἔειπε, ο η
 οὐκ ἐμὸν αἶμα πίνετε ἀλλ' ὅσονταί ποδὶ θυμῷ ο η
 ἄθανάτοι δ' εἶναι καὶ ἀγήροισι ἡμῶν πάντα. ι θ
 αἰεὶ δὲ μέλλοιτε ἀγήροισι τὰ θανάτοισι τε ι μ
 ζῶντες, δ' ἀνδρῶν μετέμμεναι, ἀλλ' ἀθανάτοισι. ι μ
 ὕμῶν δ' ἀνδρὶ ἐκείνῳ ἐθέλει μὲν οὐ τὰ δὲ εἶρω, ο γ
 ὅσον ἐνὶ μεγάροισι γόρουσιν αἴθ' οἶνον ο γ
 αἰεὶ πίνετε ἐμῶσιν ἀνδρῶν ἔειπε αἰεὶ δὲ ο γ
 ὅς ἴδ' ἔλαθ' ἐλθὼν πῶδ' ἡμελλέος ἐκ κενέοιο, ο ς
 ἄλλ' ἄγε τ' ἐσθ' ἔειπε βρώμα, καὶ πίνετε οἶνον ο κ
 ἄθανάτων, ἐμῶν μεμνημένοισι ἡμῶν πάντα, ο μ
 τόνδε νόον καὶ θυμὸν ἐνὶ στήθεσιν ἔχοντες. ι λ
 ἐξ αὐτῆς δ' ἐπείτα ἀμφόμομος πρὸς ἑαυτὸν ο φ
 ὦ φίλοι, οὐτως ὅστις ὑπὸν ὀρ' ἰκνύεσθαι μετ' ὕμῳ ο β
 δαίνυσθαι τ' ἀκείοντα καὶ ὀρ' ἰκνύεσθαι ἐκ κενέοιο. ο β
 ἐξ ὕμῶν γὰρ φασι καὶ ἐμὲ μέλαι' ἔστι γὰρ ἐσθλὸν ο α
 ὅς χ' ἐτόρον μὲν κεῖσθ' ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἶπ' η. ο ι
 μισθῷ ἰδὲ ῥήτῳ, τὸ δὲ ῥίγιον αἶκον ἄλγος η. ι φ
 ἄφρων δὲ κένος γέ καὶ ὑπὸ δαίμονος πείλ' ἀνὴρ ο θ
 μόρσιμον ὅστις δὲ τῶν καὶ ἀνδρῶν ἰδὲ δαμῆναι, ι τ
 ἄλλ' ἄγε τ' ἀνδρὸν ἀγὼς κληρονομίῳ καὶ θυμὸν ἰσθίνει. ο σ
 ὁ πότος δὲ τὸν ὁμοῖον ἀνδρὸς ἐπὶ λησιν ἀμείβεσθαι, ι π
 ἄφρων γάρ, ἀνδρὸς ἀνδρὸς ὅστις ἐκείνους. ι ο
 αἰεὶ ὅφελον ἀγνοῶς τ' ἐμὲ μέλαι' ἀπὸ λείας. ι γ
 ἦ οὐτω λῶν βίω τ' ἐμὲ μέλαι' καὶ ὑπὸ λησιν ἄλλων. ι γ
 οὐ γν' ἐλὼν τῆς φημερῆς ὁ πότος ἐροτὸν ἄλλον. ι α
 κείνος δ' αὖ τ' αἰεὶ δαίμονος ἀνδρὸς ὅν οἱ μοι αὐτὸς. ο κ

ΗΣΤΟ γὰρ ἂν μνηστῆροισι φίλον τε λιημένος ἦτορ.
 ὅς ποτε παῖς ἦν ὁρᾷ δαίμων, ὅσ' οὐν σύμπαντες οἱ ἄλλοι.
 Σχεπλίσας, ὃς ἔ' εἰν ὥρπασκε καὶ ἑὶ δούτρων αὐτῆς
 ἔκ τε λείσας μέγα δ' ἔγον, ὃ οὐ ποτε ἔλπετο θυμῷ.
 τοῦσ' αὖτε προσέειπε θεοκλύμενος θεοδόηϊς,
 Μῆκέ τι νῦν χαλεποῖσιν ἀμείβεαί ἐπέεσσιν.
 καὶ δ' ἄλλω γε μέγ' εἴτε, ὅ τις τοιαῦτά γε ῥέλοι.
 Ἄλλαι μοι ἐσθ' ἐμνυ καὶ πινέμεν ὡς ἱππάρχοσιν παῖρ,
 καὶ μὲν τοῖς τὸν πέδα, εἰκοῖτά γ' ἔχουσιν ἀλγέξω.
 ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' αὖρ' ἀπ' ἄντας ὑπὸν πρὸν αἰθέρος νεμέσθην
 καὶ νῦν κε δὴ πρὸ τέρω ἐτ' ἔρισ' γίνετ' ἀμφοτέρωσιν.

Περὶ τῆς νιπτήρος.		
ὥς οἱ μὲν ποδὶ δειπνον αἰὶ μέγροισι πείνοντο.		ο σ
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ ἀπεύσε πονησάμενος τὰ δὲ δόξα,		ο ι
τοὺς δ' ὅτε συγκαλέσας, πυκνῶν ἡρτύετο βουλῶν,		ι κ
οἱ οἱ καδινότατοι· τί φίλτατοι ἦσαν ἀπάντων.		ι λ
οἱ μὲν, τὰρ βησέν τε, καὶ αἰδομένοισι βασιλῆα		ι α
ἔσαν· ἔδιδετι μὲν προσεφώνον, οὐδ' ὀρέοντο.		ι α
Αὐτὰρ ὁ ἔγνωσαν αἰὶ φῆσι, φωνησέν τε,		ι α
κλυτὰ φίλοι, μή τι θυμῷ ἀγασσάδε ἐκχευσο.		ι ξ
ἦ δὲ γὰρ μὲν θυμὸς ἐπείσσυται ὥς τε νέεαζ.		ι ι
Νῦν δὲ ἐγὼ θυμοὶ θάνατος ἡμετέρους, οὐδέ τ' αἰδοίην,		ι χ
οὐδ' ἀλέη· ἦ γὰρ ῥα πάλας ἔγωγε φίλτορον ἦεν		ι λ
φαιδί· τ' ἐμῷ καὶ ἐμοί· νῦν δὲ χρὴ τετλάμεν ἔμψυχο.		ο γ
ἦ γ' ἔφαθ'· οἱ δ' ἀρεὰ πάντας ἀκλῶ ἐχέοντο σιωπῇ		ι ε
μῦθον ἀγασσάμενοι· μάλα γὰρ κρατὺρ ὡς ἀγρόθυον.		ο ι
ἦμος δ' ἠέλιος ἡυγέειν, καὶ ὠδὴ κνέφας ἤλθε,		ο μ
τῶν, ποδὶ δὲ ὕδατος ἔπεινε· ὕδωρ δ' αἰετὶ χαλὰς ὤλλον.		ο ν
καὶ σπινθῆρας ἡκατέ θυμὸν ἐγίνετο νιζόμενοι σι.		ι θ
Νίψαντο δ' αὐτὸς χεῖρας, ἀφύατο δ' αἰετοπαδίον.		ι π
ἦ δ' ὦν, ἀκνέουσιν, θεῶν ὄρν· οὐδέ τις αὐτῶν		ο ς
ἔγνω προσδ' αἰσφῶν ἡγαλίζωναν τε γυναικῶν.		ι ς
τοῦτόν νηὶ γόρδ' αἰὶ δ' ἴδρυοισι βεβροῖσι.		ο δ
τόνδ' ὅκε παῖνοι μελήσιν ἀεὶ δ' ὄνον ἐρυθρόν,		ο ς
οὐτέ τι πημαίνῃναι ἐπιδέος, οὐτ' ἀπολέεσθαι,		ο θ
ὅς κε πίσι καὶ πλεῶν ἀμείβεται δόκος δόδυντων.		ο λ

[illegible]

ἔν πυρὶ δὴ βουλαί τε γλυοῖατο, μήδεα τ' ἀνθρώπων. 1 β
 Αὐτοὶ γὰρ ἔπεισαν ὀρίσασθαι νομῶν, οὐδέ τι μὴ χρὸς 1 β
 ἔνυρ' ἐμναι διωξέμεθα πολὺν χρόνον σφάλλειν δέοντες. 1 β
 Ἀλλ' ὅμως μὲν πάντες ὕδαρ καὶ γαῖα γυνοῖαδε 1 η
 ἤμενοι αὐτὴν ἔλαστοι, ἀκήριοι, ἀκλέες αὐτῶς. 0 0
 Αἰχρὴν τοι δὴρόν τε μέλειν, κενεὸν τε πέλας. 1 6
 Ἀλλὰ χρὴ καὶ ἐμὸν γέμεναι πόνον οὐκ ἀτόλειςον. 1 0
 ὦ πόποι, ὥς ὃδε πᾶσι φίλος καὶ τίμιος ὄϊς. 0 κ
 Τολύμει, πολλοὶ σὶν τε καὶ ἰφθίμοισιν ἀνάσσει, 0 ω
 ὅς με μετ' ἀπρήκτορος ὀρίσας καὶ νείκεα βάλλεις. 1 6
 Αὐτὸς μὲν γὰρ ἐπιστήμων βάλῃ τε νόω τε. 0 π
 Ἀλλ' αἶε δὴ μοι πάντες ὁμῶς τε καὶ τῶν ὄρκων, 0 μ
 εἰ κενόν γε ἴδωμι κατελθόντ' αἰδοσέμεν, 1 2
 ἢ ἴνα μήδ' ὄνομα αὐτοῦ οὐκ ἀνθρώποισι λίπεται, 0 λ
 φαῖνεν κεν φείδ' ἀτόρ' που ὀζύος ἐκ λεχαῖας. 1 2
 ὧς ἔφαθ'· οἳ δ' ἄρ' αὐτὴν ἐπὶ μνημον ὥς ἐκέλευσεν. 0 μ
 Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὁμοῖον τε, τελευτήσαν τε τὸν ὄρκον, 0 μ
 Αὐτίκα κηρύκεσσιν ἐπὶ γυνοῖσι κέλευσεν. 1 β
 Οἱ μὲν ἐκήρυξαν, τοῖσι δ' ἡγήσαντο μάλα δόκη. 1 β
 ὧς ἐπὶ πῶν, τοῖς μὲν, λίπεν αὐτῶν, βῆ δὲ μετ' ἄλλους, 1 λ
 κλήδην εἰς ἀγορῶν κληήσων ἀνδρῶν ἔκαστον, 1 λ
 μὴ δὲ βῶδιν, αὐτῶς δὲ μετὰ πρῶτοι πονέον. 1 λ
 Ὅτ' ἦν ἔρα δὲ καὶ τὰ σκοπῶν ὥς ἔνευεν, 0 ρ
 μὴ γὰρ τοῖς αὐτοῖς ἰὼν καὶ λῆξιν ὕκτα μέλαιναν 1 κ
 τηλόθεν οὐκ ἐπὶ λίω. παρὰ δὲ σκοπὸν ἔειπεν, 1 λ
 εἴ ποθεν ὕψιμοι, μάλα γὰρ σφοδρὸς θυμὸς ἦεν. 1 σ
 Αὐτὰρ ὁ, βῆ μάλα δ' ὄψεσθαι δόμοις ἵκοντο ἀνέκτορες. 0 ρ
 Βῆ δ' ἴμεν ὥς τε λείων ὀρεσίτοφος, ὅς τ' ἐπιδυῖτο 1 μ
 δὴρόν ἐν κρητῶν, κέλεται δὲ ἐν θυμῷ ἀγνώωρ 1 μ
 μήλαρ' περὶ γόντα, καὶ ἐς πυκνὸν δόμον ἐλθεῖν. 1 μ
 Αὐτίκα δ' εἰς ἴον, μετὰ δὲ μνηστῆρας καὶ τιζέ 0 ρ
 Νύσταζον κεφαλῇ. δὴ γὰρ καὶ ὅσον θυμῷ. 0 σ
 Μαίνεται δ' ἐκ πάλῃ γοῶν, βίη δ' αἰετὶ τίει 1 λ
 Ἀνδρῶν, ὅδε θεόν. κρατὸρ δὲ δέλυσσε δέδουκε. 1 λ
 Τῷ καὶ ἀτάσθαλίστην ἀεικέα πόλιν ἐπέσπευε. 1 χ
 Τόσσος ἔλω, πολλὰς δὲ πυρῆς ἐπέθετο ἄλγεα ἰήσ. 1 λ

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πῆνσε καὶ ἦραρε θυμὸν ἐδωδῆ 0 ε
 ἀπὸ πῆνσε, ὥς λίσ τε κατέκτανε βουῶν ὑπὸ φάτιν 0 τ
 μισθῷ ἐπὶ ῥήτῳ, ὃ δὲ σημαίνων ἐπέτελλεν 0 φ
 ἐνδυκέως· ῥῆσιν δὲ καὶ φέσιν ἠνδυνε βάλῃ. 0 2
 ὧς δὴ μὴ ὀφελον νικᾶν τοῖσι δ' ἐπ' ἀέθλῳ. 0 λ
 τοῖσι γὰρ κεφαλῶν ἐνέκ' αὐτοῦ γαῖα κατέχευε. 0 λ
 Ἀλλ' ὁ μὲν, ὅλειςε χερσὶν ἀτάσθαλον, ὅλειςε δ' αὐτόσ. 0 η
 Περὶ τῆς νυκτὸς ἡ παρὲ 0
 δὲ θεοῦ κλέος. 0
 ἦμος δὲ τεύχεα νυκτὸς ἦν, μετὰ δ' ἄστρα βεβήκει, 0 μ
 ἔξ αὐτίς γ' ἐπείσαν ἀμφόμοι μνηστῆρας 0 φ
 ὅς πᾶσι θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνέσσει, 1 μ
 κέλευτε μὲν μὴ πῶν καὶ πῶν πόλιν τε στείροι 0 μ
 ἀνδρῶν ἐνός ῥήτῳ, ὃ δὲ μοῖνεται ἐκείτ' ἀνέκτορες. 1 θ
 ἔπ' ὧς ὃδε κλέωνε, νῆν' οἷον λαοί γ' ἔσειαν. 1 φ
 Σχέτλιος, αἰὲν ἀλίστος, ἐμὸν μὲν ἐκ ἀπὸρρωθῆς. 1 θ
 ἄγριος, οὐτε δὴ καὶ δὴ εἰδῶς, οὐτε δὲ μεσας. 0 0
 ὅσσος ἐκείνου θυμὸς ὕπνῳ καὶ ἀπὸρρωθῆς. 0 0
 καὶ λίω δὲ τὸς τε μὲν οὖν θυμὸν τ' ὀλέσει. 1 θ
 Δυσμενέες τ' ἀνδρῶν καὶ εἰσται, ὅδε π' ἴδμεν 1 κ
 μή τι κακὸν ῥέξωσι, καὶ ἡμᾶς ὕψιμοι. 0 π
 λίω γὰρ πολλοὶ καὶ ἐπὶ τοῖσι ἡμάτα πόντα. 1 τ
 ἦ μείσ' ὅφρα ζωέμεθ' ὅπως ἔσται τάδε ὄρεα, 0 λ
 ὅτ' ὁρόω σφιστῆρας ἀτάσθαλα μηχανόωντας. 0 λ
 οὐκ ἔστι δ' ἐν θυμῷ καὶ θυμῷ, ἐπὶ ἀλάστον. 0 ρ
 Ἀλλ' εἴ μοι τί πᾶσι θεοῖς, κεν πολὺ κέρδιον ὄϊς. 1 κ
 καὶ φυλάκῃς μνήσασθε, καὶ ἐγρήγορτε ἔκαστος 1 η
 νύκτα δὲ ἀμβροσίῳ καὶ αὐπνοῦς ὕμμεν ἴδμεν, 0 0
 καὶ μάλα τειρόμενοι πῶν ἀναγκαῖα γὰρ ἐπείγει. 1 2
 οὐτῶν γὰρ φίλα τέκνα φυλάσσετε. μὴ δὲ πῶν ὕπνῳ 1 κ
 νήγρετος, ἡδίστος, θανάτῳ ἀγχιταῖς οἰκῆς, 0 λ
 ἀπὸ πῶν, μὴ γὰρ καὶ γλυκύνεθαι δυσμενέας. 1 κ
 Ἀλλ' ἦ τοι ὑπὸ νυκτὶ φυλάξω μεν ἡμᾶς αὐτούς. 1 θ
 τοῖσος πᾶσιν θυμῷ καὶ ἐπὶ θεῶν γυνοῖσι. 1 λ
 Ἀμὲν μάλα φάτις ἐπὶ φίλῳ, κέλευμαι γὰρ ἔρῳ γὰ 1 σ
 εὐχεσθαι πάντας γὰρ θεῶν κατέουσι ἀνθρώπων. 0 λ

ἔα δὲ θείῳ χεῖρας ἀναχέμεν, αἶν' ἔλθῃ.
ὄρνυθ' ἐξείησ' ἐπὶ δέμα παύωντες ἑταῖροι.
μηδέ τις ἀρνέσθω, καλέσθαι δὲ θεῖον αἰσθόν.
ἀλλ' ἄγε μέμνετε νῆϊ γὰρ ἐμοὶ εἰρήρδ' ἐταῖροι.
ἀντάρ ἐγὼ κρηατόρην δέ μοι ἔπλετ' ἀνάλγη.
ἔν δέ τε μοι κρηαδὴν μέγα χεῖρας σφίνοισι πατάσσει.
ἦ μείος δὲ μνηστῆρδ' ἐπείχεται θυμὸν σὺν ἡπείρ,
καὶ χειρῶν, ἵνα μή τις ὄρεϊς καὶ νείκεος ὄρηται.
ἀλλ' ἄγε μνηκέπιδ' ἡμεῖς ῥέζετε δυσμενέοντες,
θυμὸν σὺν σῆθεσσι φίλων δευμαλγύντες ἀνάλγη.
ἦ φίλοι, ἦ δὲ μὲν κεν ἐγὼ εἴποιμι καὶ ἄμμι,
ὅς τις κεν τλαίη, δι' τ' αὐτῷ κῦδος αἰετοῖο.
δακρυύσας δ' ἐτάρων ἄφαρ ἔλκετο νόσφι λιαοδείας.
τῆς δ' ὠρείνετο θυμὸς, ἀνὰ ῥίνας δέ οἱ ἦδη
δερμὺ μὲν' οὐ πρόθυγ' ἐφίλων πατέρ' εἰσορῶντι.
σπῆ δὲ μέσῳ σὺν ἄρ' ἔνι, πολὺς δ' ἀνέκηκεν ἰδρώς.
πολλὰ δὲ πατέρ' ἐφίλων ἡρώεσσι χεῖρας ὄρεγνύς.
Περὶ τῆς τῆς κυρίου προσευχῆς.
ἦ πατέρ' οὐ νεμεσίη ὄρων τάδε κρηατόρ' ὄρεϊ;
ὄιον δὲ ἀνέσθαι χεῖρ' ἐμὰ ὑβείσθιν,
οἱ τέ μ' ἀπμαλγύνουσι, καὶ οἱ νηλητεῖς εἰσιν.
οἱ μέγα ὄρεϊν ὄρεϊν ἀπαυδαλίησι κρηατοῖς.
νῆϊ αὖ πατέρ' ἀγαπήτων ἀπαυδαλίησι κρηατοῖς.
οἱ τοὶ δυσμενέες καὶ ἀνέσθαι ἐπὶ ἡπείρ.
οἱ τ' ἐμὸν βάλ' οὐσι, κρηατοῖς δὲ ὄρεϊν φονοῦσιν.
ἀλλὰ σὺ εἰ δυνάσθαι περὶ γὰρ πατέρ' ὄρεϊν.
εἰ ἐπεί γε σὺ εἰμι, πατέρ' δ' ἐμὸς θυγὼν εἶναι.
εἰ δ' οὐτω τοῦτ' ὄρεϊν, ἐμοὶ μέλλει φίλων εἶναι.
δύσμοι εἰς αἰδῶν, καὶ σὺ νεκρῶσι φαίνω.
ἀντάρ ἐγὼ τῶν τοῖσι φάρος παύωντες ἑταῖροι.
ἀλλὰ δ' ἐλβόμοι αὐτῶν, ἐπὶ τῶν τοῖσι παύωντες.
εἰ σὺ γε σὺ θυμὸν ἐθέλεις, κέλομαι γὰρ ἔργον.
κέλομαι περὶ κε θάνω, νῆϊ δὲ κλέος ἐσθλὸν αἰετοῖο.
νῆϊ δ' ἐπὶ καὶ μάλλον νοέω φρεσὶν ἐμῶν.
ἀλλὰ πατέρ' ἵληθι, δίδωθι δέ μοι κλέος ἐσθλόν.
καὶ τότ' ἀπ' ἀγγελος ἦλθεν ἀπ' οὐρανοῦ ἀσπρόκορος.

Ἀλκίης

Ἀλκίης καὶ ὁδόνος πηλὸν σφίνας ἀμὲν μέλαινας.
ἀντίχ' δὲ μνηστῆρας ἐπείχεται ἰσθμῶν φάος.
ὁ δ' αὖ δὲ μνηστῆρας ἐπείχεται ἰσθμῶν φάος.
ἔια τ' ἐπεί σφίνας ὑπὸν ἰσθμῶν φάος.
ἔξ' αὐτῶν δ' ἐπεί σφίνας ὑπὸν ἰσθμῶν φάος.
μηκέπιδ' ἡμεῖς ῥέζετε δυσμενέοντες,
οὐ γὰρ παύωντες ὑπὸν ἰσθμῶν φάος.
ἀλλ' ἴομεν, μέγα χεῖρας γὰρ νῆϊ ἀνέσθαι ἐπὶ ἡπείρ.
ἴομεν, ἀλλ' ἐπὶ σφίνας ὑπὸν ἰσθμῶν φάος.
πολλὰς καὶ χεῖρας, τὸν ἐμὸν γὰρ πατέρ' ἐπείχεται.
ὁ σφίνας, τοῖς δ' ἀπαυδαλίησι κρηατοῖς.
καὶ τότ' κεν βλεφάρων ὄρεϊν ἰσθμῶν φάος.
Περὶ τῆς πρὸς οὐρανὸν.
ὄντων πατέρ' ἐπείχεται ὄρεϊν ἰσθμῶν φάος.
ἔα δὲ ἀνέσθαι χεῖρ' ἐμὰ ὑβείσθιν,
ἀντάρ ἐγὼ τῶν τοῖσι φάρος παύωντες ἑταῖροι.
ὁ σφίνας, τοῖς δ' ἀπαυδαλίησι κρηατοῖς.
ἦ δὲ μὲν κεν ἐγὼ εἴποιμι καὶ ἄμμι,
ὅς τις κεν τλαίη, δι' τ' αὐτῷ κῦδος αἰετοῖο.
δακρυύσας δ' ἐτάρων ἄφαρ ἔλκετο νόσφι λιαοδείας.
τῆς δ' ὠρείνετο θυμὸς, ἀνὰ ῥίνας δέ οἱ ἦδη
δερμὺ μὲν' οὐ πρόθυγ' ἐφίλων πατέρ' εἰσορῶντι.
σπῆ δὲ μέσῳ σὺν ἄρ' ἔνι, πολὺς δ' ἀνέκηκεν ἰδρώς.
πολλὰ δὲ πατέρ' ἐφίλων ἡρώεσσι χεῖρας ὄρεγνύς.
Περὶ τῆς τῆς κυρίου προσευχῆς.
ἦ πατέρ' οὐ νεμεσίη ὄρων τάδε κρηατόρ' ὄρεϊ;
ὄιον δὲ ἀνέσθαι χεῖρ' ἐμὰ ὑβείσθιν,
οἱ τέ μ' ἀπμαλγύνουσι, καὶ οἱ νηλητεῖς εἰσιν.
οἱ μέγα ὄρεϊν ὄρεϊν ἀπαυδαλίησι κρηατοῖς.
νῆϊ αὖ πατέρ' ἀγαπήτων ἀπαυδαλίησι κρηατοῖς.
οἱ τοὶ δυσμενέες καὶ ἀνέσθαι ἐπὶ ἡπείρ.
οἱ τ' ἐμὸν βάλ' οὐσι, κρηατοῖς δὲ ὄρεϊν φονοῦσιν.
ἀλλὰ σὺ εἰ δυνάσθαι περὶ γὰρ πατέρ' ὄρεϊν.
εἰ ἐπεί γε σὺ εἰμι, πατέρ' δ' ἐμὸς θυγὼν εἶναι.
εἰ δ' οὐτω τοῦτ' ὄρεϊν, ἐμοὶ μέλλει φίλων εἶναι.
δύσμοι εἰς αἰδῶν, καὶ σὺ νεκρῶσι φαίνω.
ἀντάρ ἐγὼ τῶν τοῖσι φάρος παύωντες ἑταῖροι.
ἀλλὰ δ' ἐλβόμοι αὐτῶν, ἐπὶ τῶν τοῖσι παύωντες.
εἰ σὺ γε σὺ θυμὸν ἐθέλεις, κέλομαι γὰρ ἔργον.
κέλομαι περὶ κε θάνω, νῆϊ δὲ κλέος ἐσθλὸν αἰετοῖο.
νῆϊ δ' ἐπὶ καὶ μάλλον νοέω φρεσὶν ἐμῶν.
ἀλλὰ πατέρ' ἵληθι, δίδωθι δέ μοι κλέος ἐσθλόν.
καὶ τότ' ἀπ' ἀγγελος ἦλθεν ἀπ' οὐρανοῦ ἀσπρόκορος.

μή μιν αἰὲν οὐδ' ὅς γε χάρβη χόλως, οἱ σὺ φυχάσθης. 1 π
 Σοι γὰρ ῥ' οὐτ' ἄρ' ἐν νύφρεσιν ἐμπεδύει, οὐτ' ἀρ' ὀπίσσω 1 ε
 ἔσσονται. τῶν κέν μιν ἐπαινεῖσθαι οἶω. 1 ζ
 Αὐτῶν δὲ μετόπισθ' ἄχως ἔσπεται, οὐδέ τι μὴ χρο 1 ι
 ῥέχθ' ἔσθ' ἔσθ' ἄχος ὀρεῖν. ὥς ἀπολαίω. 1 ρ
 Ἀλλ' οὐ μὲν ἐπὶ δὴρὸν ἀπείερος ὄντος ἔσται. 0 χ
 Τῶν οὐκ ἂν θανάτον γε δύσλεγε γὰρ πεφύγησθαι 0 τ
 Ἀλλ' ἄμυνος βρόχον αἰπὺν ἀφ' ὧν ὁρόοιο μελίσθρου. 0 χ
 Οὐδέ σε φάσκειν οἶομαι αἰπὺν ὀλεθρον. 0 σ
 Σοὶ δὲ κακὸς μὲν θυμὸς, ἀποφθινύθην δὲ χεοί. 1 φ
 Σοὶ κ' αἰχρὸς, λυγρὸν τε μετ' ἀνθρώποισι πέλαιον. 1 φ
 Τῶν σ' αὖτ' ἔνθ' οἶω ἀπολέμεν ὅσας μέθορας. 1 φ
 Οὐ γὰρ ἐγὼ σέο φημι χρεῖότῃρον βροτὸν ἄλλον. 1 α
 Αἰεὶ γὰρ τοι ὄνεις τε θίλη, πύλεμοί τε, μάλα τε. 1 φ
 Νηπύτῃ, ἔθ' ἐν νύκτι περ ἐπεφύλαττο ὄντων ἀφείων 1 φ
 Εὐρυμέλων ἐμνυαί, ὅτε μοι μὲν οὐσ' ἀπὸ φθόγγου. 1 φ
 Τῶν οὐ τίς μ' ἀέκοντα βίησεται αἰνέειν. 1 ι
 Αἰὲν ἀναιδέως ἐπαιμνέει, οὐδ' ἂν ἐμοὶ γε 1 ι
 Τετλήναι κνήμης περ ἐὼν εἰς ὧπα ἰδέσθαι. 1 ι
 Ἡ μάλα δὲ σε καχέειται αἰπὺς ὀλεθρος. 1 λ
 Ὡς ἐφάθ', οἱ δ' ἀρ' ἀπ' ἀντὶς ὁδοῖς ἐπὶ χεῖλεσι φηῖν. 0 α
 Αὐτὰρ ὁ παρ' ἄλλοις πῆρσι φαείνων αἰδομένοισιν 0 σ
 ἔσθ' ἐστ' ἀπ' ἀντὶς ὁδὸς μενός. ἄλλα δὲ οἱ κῆρ 0 σ
 ὧρμαινε φέσιν ἦσαν, ἄρ' οὐκ ἀτέλεστα γλύνει. 0 σ
 Περὶ τῆς κρητῆσεως, καὶ τῆς 1
 ἐμπαιγμοῦ.
 Τοὶ δ' ἄρ' ἐπαίξαντες ἔλθον, ὅρ' ὕμνον τέ μιν ἔστω. 0 χ
 Ἐλθὼν δ' αἰ μέσοισι μέγα σφίσι πῆμα τιθέντες. 1 σ
 Πλείοσιν τ' αἰ δὲ σφίσι δέον, μάλλον δὲ πέλουν, 0 μ
 Ἀλλ' ἄλλοισι γέλωτα καὶ θυφροσύνην ἔθροντες. 0 υ
 Ἐν δ' αὖτ' οὐδ' οὐκ ἦσαν περὶ θυμῷσι περὶ θυμῷ. 1 β
 Καρπαλίμους καὶ ἀστυ. θίλιν δ' ἄμα πᾶντ' ἔθρον, 1 ω
 Πόλλ' ὀλοφύρομεν οἱ ὥστε θανάτον δὲ κύντα. 0 ο
 Οἱ δ' ἐπελάβεον, καὶ ἐκδύσαντο μενέεσσι. 0 β
 Τίς, πῶς γὰρ εἰς αἰσβῶν, πῶς γὰρ ἰππὸν ὀλίσ, ἡδὲ κ' ἡδὲ. 1 ω
 Τίς δὲ οὐ ἐπὶ φόβῳ καὶ ἐν νύκτι ἀνθρώπων. 1 ε

ὧς ἀρ' ἀπ' ἀπείερος, ὅδ' οὐκ ἐμπαίξω μὲν ὧν 0 ρ
 βαλλόμενος καὶ αἰσβῶν μενός τετλήσθαι θυμῷ. 0 ω
 Ἐν δὲ κέν ἐμπαίξωσαν ἐπὶ ῥατα, θαύμα ἰδέσθαι. 0 ο
 Ὡς δὲ πῶς ἐπαινεῖν ὧν ὕπνου ὀρεόντων, 0 β
 κλήρω νύφρεσιν ἀπείερος διαμπερὲς ὅς κε λάχῃσι 1 η
 Παῖδες ὕπνου θυμοὶ, καὶ ἡδὲ κλήρουσ' ἐβαλόντο. 1 κ
 Ἄλλος μὲν χλαῖναν ὀρίων, ἄλλος δὲ χιτῶνα. 1 υ
 Ἀμφοτέρω δ' ἀρ' ἀπ' ἀπείερος περὶ ὧν φονικῆσαν. 0 ω
 ἔσθ' ὅδ' αἰ μέσοισι. τὰ φος δ' ἔλκον αἰσβῶν ἔσθ' ὧν. 0 ω
 ὧς ὁ μὲν, εἰσῆκει, τὸ δ' ἄνθρωπον τὸν ἀγρόδον. 0 θ
 Φύλαν δ' οἶος ἐπὶ ῥατα καὶ βάλαν, οὐδέ τι σ' ἐπὶ τῇ 0 θ
 Στήναι ὧν ἀντίον, πῶς γὰρ καὶ πᾶντ' ἔσθ' ὧν. 0 γ
 Σχέτλια δ' ὀρίων, ἀμνησιν δ' ἔχ' ὧν. 0 γ
 Πᾶσι δ' ἀπὸ τῆς βίβλου ἄλλοις πᾶντ' ἀρ' ἔσθ' ὧν. 1 ι
 Γὰρ πῆρσι δὲ ἔσθ' ὧν ὧν αἰπὺν ὀλεθρον. 0 χ
 Οἱ δ' ἄρ' ἀπὸ τῆς βίβλου ἄλλοις, οὐδέ τι σ' αὐτῶν 0 κ
 ἔξ' ἐφάθ', δὴρὸν δὲ καὶ θῆμενοι, ἐσθ' ὧν αἰζον 1 κ
 Πολλὸν ἀφείερα τῶν. ὅδ' αἰ μέσοις ἀλγὺν ἐπαιξέ. 1 ρ
 Περὶ τῆς ἀντήσεως, καὶ τῆς 1
 Αὐτὰρ ὁ γὰρ ἀπὸ τῆς βίβλου ἄλλοις ὧν ἀλβόρσης, 0 κ
 ὅσ' οἱ κνέδισον ἐπὶ ῥατα, καὶ ἀνὸς τῶν τε. 0 κ
 Ἐπὶ ῥατα παρὰ πυρκαϊῶν, ἀδινὰ σοναχίζων. 0 ι
 Ὡς γὰρ δὲ ὧν, καὶ φάλλω δ' ὧν καὶ ἄλλοις χερσίν, 1 χ
 Ὡς γὰρ ἀνὰ ὧν μενός, μετ' αἰσβῶν αἰσβῶν. 1 χ
 Οὐ πῶς μὲν περὶ ῥατα κρητῆσεως καὶ θυμῷ ἀγνῶν 1 κ
 Ἐν πᾶντ' ἀπὸ τῶν. θίλιν δὲ ἐξέσθ' ὧν πᾶντων. 1 κ
 Ὡς γὰρ δὲ οἱ ῥατα, καὶ οὐδὲν ἀπὸ τῶν πῶς αἰσβῶν. 1 π
 Στῆ δὲ κρητῆσεως καὶ ἄλλοις. τὰ χε δ' ἐπὶ ῥατα ὧν ἀλγὺν. 1 ε
 Ἄσθ' ὧν δὲ οὐκ ἔτ' ἐπαιξέ τῶν ἀπὸ τῶν αἰσβῶν. 0 ρ
 ἔλ. θῆμεν. αὐτὰρ ὁ νόσθ' ὧν ὧν, ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν. 0 ρ
 Ἡ δὲ γρητῆσεως. ὧς γὰρ δὲ κρητῆσεως γυναικῶν 0 γ
 Ἡ δὲ ἀπὸ τῶν πῶς αἰσβῶν ὧν ὧν πᾶντ' ἀπὸ τῶν. 0 υ
 Τὸν δὲ ἀπὸ τῶν πῶς αἰσβῶν ὧν ὧν πᾶντ' ἀπὸ τῶν. 0 υ
 Ἀλλ' ἄρ' ἀπὸ τῶν ὧν, καὶ ἀπὸ τῶν ὧν. τὸ δ' ἄρ' ὧν. 0 σ
 Ἡ δὲ γρητῆσεως, καὶ ἀπὸ τῶν ὧν ὧν πᾶντ' ἀπὸ τῶν. 0 σ
 καὶ τὸ τε δὲ πῶς ἐπὶ γυναικῶν, ἡ γρητῆσεως. 0 β

ἔρδειν ὄργα βίαια καὶ ῥῆα ὀϊστοῖο.
 οὐλὸν μὲν ἢ τ' αἰὲν ἀήσυχα ὄργα μέμνη.
 δεινὸν ἀποπνέουσιν πυρὸς μὲν ὅς αἰθομένοιο.
 ὁρῶσ' αἴθον ἐχούσιν. μέλας δ' ἐστὶν ὁρῶσ' αἴθον.
 μή τις ἐπὶ πρὸ φῶν ἀγανὸς καὶ ἡτοῖος ἔστω
 ἔπ' ὅς αἴθον, ὅς ἐμὸν γε μέλας ἐσεβάζατο θυμὸν.
 ὅς μοι ἐταῖρον ἐκοίλῃ τετιμένον οὐδ' ἀπούρασ'.
 ἀφ' ἧς δ' ὁμοκλήσας, ἔπειτα πῖ δρόοντα πρὸ σήνδε,
 ὅς γ' ὄρνυ, οὐχέ τίς οὐδ' αἴθον, μέλας δ' ἐστὶν αὐτὸν,
 ἢ τέ οἱ ὅς ἀρχὴν πατρίδος ἡδὲ ἑταίρων.
 ὅς ἐφατ'. αὐτὰρ ὅς τ' ἐστὶν καὶ τεκλασθὲν ὄρνυ.
 θαυμάζον δ' ὄργα ἀδὸς ὅπως ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν.
 οὐδέ τι ἐκφάσκει δυνάτο ἐπὶ ποσὶ μένος παρ',
 κῆρ ἄλλ' ἐμὸν μέλας βεβλήμένοιο. οὐδέ οἱ ὅς
 δακρυόωνι τῷ μὲν ἔπειτα, γόνυ δ' ὀϊστοῖο θυμὸς.
 πολλὰ δὲ μὲν μὲν ἐστὶν καὶ φῶν καὶ κατὰ θυμὸν
 ὕστατα, καὶ πύματα. κρῆναι δ' ἐστὶν οὐδ' ὄρνυ.
 αὐτὰρ ὅς γ' ἡρῶντο σφραγῆς, ἐπὶ δ' ὄρνυ ὁμοσεν.
 αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τέξεν ὄρνυ καὶ χολῶ μὲν ἡρῶν,
 βῆ ῥ' ἰμὲν ἐς θαλάμῳ ὅς οἱ ὄρνυ δὲ μιν καὶ κέρ.
 ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐκέρσ' ἡρῶν καὶ ὄρνυ αὐλῆς,
 δὴ ῥ' αὐτὸν ὄρνυ καὶ ὄρνυ καὶ ὄρνυ καὶ ὄρνυ.
 χόρσι καὶ πρηνέσιν, δακρυόων δὲ ἐκβαλεῖ ὄρνυ.
 ἔκον δ' ἐπὶ πάλμῳ πρῶτα. θεὸν γ' ἡρῶν ὄρνυ.
 κλαῖον δ' ἐπὶ κνήμῃσιν καὶ μιν ὄρνυ. οὐδέ τι οἱ κέρ.
 ἡθελ' ἐπὶ ζώον, καὶ ὄρνυ φάος ἡελίοιο.
 ἀμφοτέρῃσιν δὲ χερσὶν ἐλθὼν κνήμιν αἰθαλῶσαν,
 χολῶ καὶ κεφαλῇ. χολῶ δ' ὄρνυ καὶ πρὸ σήνδε.
 ὅς τ' ἐπὶ μιν πρὸ σήνδε γόνυ αἰθρῶν νημὸν πῆγ,
 ὅς οὐκ αἰθρῶν καὶ κνήμῳ τῶν ἄλλο γυναικῶν,
 ἢ τις δὴ τοῖσι καὶ μέλας χερσὶν ὄργα βάλῃται.
 ἢ ῥ' ὄρνυ. ὄρνυ δὲ αὐτὸν τείχεος ἔλκετο χερσὶν
 αὐλῆς ἐκ τῶν ὄρνυ. οὐδέ τι οὐδ' ὄρνυ ὄρνυ.
 νῶλε μέωσ'. ἀτὰρ αὐτὸς ἐλίσσεται αἴθρα καὶ αἴθρα.
 ὅς δ' ὄρνυ γαστέρ' αἴθρα τῶν ὄρνυ αἴθρα μιν ὄρνυ.
 ἐμπελίσσω κνήμῃσιν τε καὶ αἰμάσιν αἴθρα καὶ αἴθρα

ο β
 ι ε
 ι ζ
 ι φ
 ο β
 ι ν
 ι ν
 ι ν
 ο β
 ο β
 ο δ
 ο γ
 ο κ
 ο κ
 ο κ
 ο ν
 ο ν
 ι ι
 ο θ
 ο δ
 ο φ
 ι μ
 ι ο
 ο α
 ο δ
 ο δ
 ο ω
 ι σ
 ο δ
 ο λ
 ο λ
 ι χ
 ο δ
 ο ν
 ο ν
 ο ν

ἰόλλει, μέλας δ' ὄρνυ λιλαιέται ὅππῃ θῆται,
 ὅς αὐτὸν ὄρνυ καὶ αἴθρα ἑλίσσεται μὲν μιν ὄρνυ.
 ἂν δ' ἐπὶ τῶν αἴθρα ὄρνυ ὄρνυ. χολῶ το δ' αἴθρα.
 δακρυόων δ' αἴθρα ὄρνυ τ' ὄρνυ θείου βασιλῆος,
 ἄρχοι μιν ὄρνυ. ἀρετῇ δ' ἐστὶν ὄρνυ ὄρνυ.
 περὶ τῆς πρὸ τῆς σαρῶν
 μασιγῆς σαρῶν.

ο ν
 ο ν
 ι σ
 ο δ
 ο φ

ἡδὲ μιν κρῶν καὶ πρὸς ἐκὶ δυνάμει πάλμῳ ἐπὶ αἴθρα
 ὄρνυ ὄρνυ μιν, θαλάμῳ καὶ τῷ ὄρνυ χολῶ.
 ἡδὲ οἱ δ' αἴθρα τὸν γὰρ καὶ ὄρνυ πρὸ σήνδε.
 ἐν πατρίδι δ' ὄρνυ διαρῶν καὶ μεμαῶν.
 χόρσι δ' ὄρνυ ὄρνυ καὶ πατρίδι καὶ αἴθρα.
 αὐτὸν δὲ σπῆν καὶ αἴθρα τῶν ὄρνυ.
 ἐν ὄρνυ, οὐδ' αἴθρα ὄρνυ μιν ὄρνυ ἐπὶ σήνδε,
 αἴθρα καὶ μιν ὄρνυ, ὄρνυ αἴθρα ὄρνυ.
 νημὸν καὶ, ἐπὶ δὲ καὶ πρὸς πολέσιν τι θείσιν.
 ὄρνυ καὶ ὄρνυ ὄρνυ ὄρνυ ὄρνυ ὄρνυ.
 πρὸς τῶν ὄρνυ, ὄρνυ καὶ ὄρνυ ὄρνυ.
 ὄρνυ ὄρνυ, ὄρνυ τῶν πρὸς χολῶ καὶ αἴθρα.
 ἐπὶ ὄρνυ βασιλῆα ὄρνυ δὲ λήμονα πάντων.
 ὄρνυ ὄρνυ τῶν πρὸς μιν αἴθρα ὄρνυ αἴθρα.
 κτεῖναι μιν ὄρνυ αἴθρα. σαρῶν καὶ τῶν μιν ὄρνυ.
 αὐτὸν καὶ κρῶν καὶ μιν ὄρνυ αἴθρα ὄρνυ.
 πρὸς τῶν, ἐπὶ τῶν αἴθρα ὄρνυ αἴθρα ὄρνυ.
 καὶ σφραγῆς φωνῆς, ἐπὶ πῖ δρόοντα πρὸ σήνδε,
 ὄρνυ αἴθρα, οὐκ αἴθρα ὄρνυ καὶ πρὸς τῶν.
 ὄρνυ αἴθρα, οὐκ αἴθρα ὄρνυ καὶ πρὸς τῶν.
 ὄρνυ αἴθρα, οὐκ αἴθρα ὄρνυ καὶ πρὸς τῶν.
 ὄρνυ αἴθρα, οὐκ αἴθρα ὄρνυ καὶ πρὸς τῶν.
 ὄρνυ αἴθρα, οὐκ αἴθρα ὄρνυ καὶ πρὸς τῶν.
 ὄρνυ αἴθρα, οὐκ αἴθρα ὄρνυ καὶ πρὸς τῶν.
 ὄρνυ αἴθρα, οὐκ αἴθρα ὄρνυ καὶ πρὸς τῶν.
 ὄρνυ αἴθρα, οὐκ αἴθρα ὄρνυ καὶ πρὸς τῶν.
 ὄρνυ αἴθρα, οὐκ αἴθρα ὄρνυ καὶ πρὸς τῶν.
 ὄρνυ αἴθρα, οὐκ αἴθρα ὄρνυ καὶ πρὸς τῶν.

ι θ
 ο χ
 ι γ
 ι β
 ο λ
 ι π
 ι π
 ι π
 ι π
 ι ρ
 ι ι
 ι β
 ο σ
 ο γ
 ι ζ
 ι ι
 ι π
 ι β
 ο π
 ο δ
 ι σ
 ι ν
 ι ν
 ι ν
 ι ω
 ι ε
 ο π
 ι β
 ο π

Δῆσε δ' ὀπίσσω χεῖρας ἐϋμήροισιν ἱμέεσι. 1 φ
Γεπλήγῃ δ' ἀγρῶν θέν ἀφικέεισι πωληγῆσι. 1 β
Σμῶδ' ἡ δ' αἰματόεσσα μεταφύου ὕβυ πάνεσσι. 1 β
Ἔς δ' ἡ λήθον ὀρητῆροθ' ἀγῆνοροθ' οἱ μὲν, ἔπειτα 0 υ
Κεκλῶ μύνοι καὶ ὁ μύλον, ἐπ' αὐτῷ πάντες ἐβήσαν 1 λ
Καρτεῖτε, ἀνέειτε περὶ θόρυβος, ἡγορέητε, 1 ρ
Πλήθει τε σφειδῶν, καὶ ὑπὸ δαδ' ὅθι μὲν ἔρποντες. 1 ρ
Ὅυ δ' ὀπίσσω δρομέοισι θεῖς, μεμαλῶσι γαῖρ' ἡδύ. 0 υ
Ὅι δ' ἐπεὶ ἐκ πόλιος κατέβαν, τάχα δ' ἀγρὸν ἵκοντο 0 ω
Τείχεος ἐκθῶν, μέγα δ' ἔσφισι φαίνετο ὄρητον. 1 μ

Περὶ τῆς στυγερῆς αἰῶς.

ἔσθηκε ἔλθον αὐτὸν ὅσον τ' ὀρεῖ, ἔσθω αἶψα, 1 4
Ἡ θοῦδος, ἡ πύκνῃς, τὸ μὲν οὐ κατὰ πύθεται ὁ μὲν. 1 4
Ἀνθρῶς μὲν τὸ δ' ὅθι μα πάλαι κατὰ τεθνηδῶρος. 1 η
Τόσσον ἔλω μέγιστον, τόσσον πάλχος ἐσθραῖα. 0 φ
Σφελῶ δ' ἐπὶ πύλῳ ὅθι αὐτοῦ πειρήναντες, 0 χ
Ἐίρουθεν ἡγορέη τῶσμοι, καὶ καὶ ἑρτεῖ χειρῶν 1 λ
Δήμοι, οἱ κατ' ἀγῶνας, ἐϋπρόθεστον ἐκίεσαν. 0 θ
Νῆπιοι, οἱ δ' ἀρ' αὖθις τὰ δὲ μῆδεα μὴχανόωντο. 1 θ
Δροσῆροθ' δ' ἐπὶ τῶσθεν ὁ μὲν κλέον ἐν μεγάροισιν. 0 χ
Ἰθύναν δ' ἐλύνεισιν ἐοικότες ὁ μὲν φάλοισιν. 1 ρ
Ἀρνεῖ μὲν ἐλὼ ἐῖσιν ὁ μὲν πηγεσσι μάλ' ἡλῶ. 1 γ
Ὅς τ' οἶων μέγα τῶν δ' ὀδῶν χεῖται ἀρ' ἡνῶων. 1 γ
Ἀρνεῖ γαῖρ' ἔλω μῆλ' ὅθι ἀρ' ἱστος ἀπὸντων. 0 θ
Ἐν δ' αὐτῶς κίον ἡσι περὶ μύλῳσι πεποιθῶς. 1 β
Δεσμῶ δ' ἀρ' ἡλῶ δ' ἐδετο, κρῆντ' ἄλ' ἡλ' ἀπὸντων. 0 θ
Σαὺ δ' ἐπὶ τῶσθεν χεῖρας τε δέον κεκῆθη ὅπ' ἡνῶων. 0 χ
Ἔς μέν δ' ἀνῶων, τῶ δ' ἀμφοῖν χεῖρας ἀνέχον 0 σ
Καρπαλί μῶρος, ἀρ' δ' ἡλῶ θέν φονικῆς εἶσαν. 0 ξ
Ἡ μὲν δ' ἡλῶς μέστων οὐρανὸν ἀμειβεβήκη, 1 θ
Δεξά μύνοι σιτ' ἀρ' αὖθις, διασπῶντες τανύουσι 1 ρ
Σταυροῖσιν πυκνοῖσι διαμπερὲς ἐνθα καὶ ἐνθα 0 τ
Γυμνὸν ἀπὸρ θ' εἰματ' ἐν ἡμῶσι κέοντο. 1 χ
Ὅρ' ὅθι ἐν ἱσθμῶσιν, ἐκ δ' αὐτοῦ πείρατ' ἀνῶων. 0 4
Ἰμμελ' ἡλῶ μέγιστον, ἀρ' δ' ἡλῶ χεῖρας ἀνέχον. 1 ρ
Ὅς ὁ μὲν, αὐτὸς δ' ἡλῶ πῶτα θείῳ ὀλοῦ δ' ἐσθμῶ 0 χ

μεσσηγῶς γαίης τε καὶ οὐρανὸς ἀσπρόωντος, 1 ε
Ὅρ' ὅθι εἰαρινῇ, ὅτε τ' ἡμῶσι μακρὰ πέλας ταῖ. 0 σ
Ἡ σ' κεν θηρὰ ζωὸς ἐὼν, χαλὲ π' ἄλ' ἡλ' ἀπὸντων. 0 χ
Ὅυ δ' ἐπὶ κληῖσι μελέων λῶ, οὐ δ' ἀνῶων, 0 θ
Ὅυτε σφειδῶν ὅθι ἐμπεδον, ἔτ' ἐπὶ βήναι. 0 μ
Ἰθύναν δ' ἐπὶ τῶσθεν ὁ δ' ἀρ' ἡλῶ χεῖρας ἀνέχον. 0 θ
Καὶ ὅτε δ' ἡ γίνωσκον, ὅτ' οὐκ ἐπὶ φονικῶν πέλας ταῖ. 0 θ
Ὅι δ' ἐπελθόντες, καὶ ἐκθῶν μὲν ἐπὶ εἶσαν. 0 β
Ἀντὰρ ὁ θῦμῳ ἐχῶν ὅν κατὰ τῶν ὡς τ' ἀπὸντων, 1 ε
Τεῖς δ' ἐπὶ τῶσθεν ἡνῶων κεφαλῇ χεῖρας φωτόσ. 1 ε
Στεῦτο δ' ἐπὶ τῶσθεν, πείρ' δ' ἡλῶ θέν ἡλῶ. 0 λ
Χεῖρας μὲν τ' ἐπὶ τῶσθεν, ὑπὸ δ' ἡλῶ δ' οὐκ ἐπὶ τῶσθεν. 0 χ
Ὅθι δ' ἐπὶ τῶσθεν ἐπὶ τῶσθεν ὑπὸ τῶσθεν ὀντων, 0 β
Νῆπιοις ἐπὶ τῶσθεν λῶ τῶσθεν, ἡλῶ χεῖρας, 0 λ
Ἡ ἐκθῶν μετῶσ, καὶ τῶσθεν ἀλῶ πάλχος, 0 λ
Ἐί μὲν δ' ἡλῶ ἐπὶ τῶσθεν, ἡλῶ τῶσθεν ἐκθῶν αὐτῶσ, 0 λ
Καὶ πῶ τῶσθεν ὁ μὲν χεῖρας ἐμ μύλῳ ἡλῶ κρῆνται, 0 σ
Ὅυνεκα παρ' ἀπὸντων καὶ ἐκθῶν ἀπὸντων ὀμῶσ, 0 σ
Ἀλλὰ σὺ τῶσθεν μοι εἰπὲς, θεὸς δ' ἐπὶ τῶσθεν ἵστωσιν. 0 λ
Ἐρξον ὁ πῶρ δ' ἡλῶ ὁ μὲν ὀμῶσ καὶ αὐτῶσ. 1 θ
Καὶ σὺ θῶσθεν, καὶ χεῖρας γαῖρ' ὀμῶσ καὶ τῶσθεν, μέγαν τε, 0 γ
Ἀλλὰ μὲν ἐπὶ τῶσθεν, ἡλῶ τῶσθεν καὶ ὀμῶσ ὀμῶσ. 0 β
Ἐἰ δ' ὅθι σὺ κρῆνται ἡλῶ τῶσθεν καὶ τῶσθεν. 0 θ
Ἀντὸν μὲν σὺ πῶρ τῶσθεν, καὶ φάλοσ θῶσθεν, 0 ρ
Ἐἰ ἐπὶ τῶσθεν δ' ἡλῶ τῶσθεν τῶσθεν ὀμῶσ. 1 ν
Ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ τῶσθεν καὶ ἀρ' ὀμῶσ χεῖρας μέγιστον. 0 4
Ὅι δ' ἐπὶ τῶσθεν ἐπὶ τῶσθεν ὀμῶσ λῶ πῶρ ὀμῶσ. 1 β
Καὶ κρῆνται ἡμῶσ τῶσθεν γὰρ ὀμῶσ μύνοι τῶσθεν μύνοι. 1 ν
Ἡλῶ μὲν γαῖρ' ἐπὶ τῶσθεν ὀμῶσ μύνοι ὀμῶσ. 1 υ
Ἐἰ δ' ὅθι γαῖρ' ἐπὶ τῶσθεν ἐπὶ τῶσθεν τ', ἀρ' ἐπὶ τῶσθεν. 0 μ
Ἐπὶ τῶσθεν ἀπὸντων ἀμῶσ ἡλῶ καὶ μετῶσ. 0 υ
Ἡ τῶσθεν, ἡλῶ ἀπὸντων πῶρ ἐπὶ τῶσθεν ὀμῶσ. 1 θ

Περὶ τῆς ἐκθῶν τῶσθεν.

Ὅθι δ' ἐπὶ τῶσθεν ἐπὶ τῶσθεν ἐπὶ τῶσθεν ἐπὶ τῶσθεν, 1 η
Κένου μὲν τῶσθεν ὀμῶσ ἐπὶ τῶσθεν ὀμῶσ. 0 λ
Τοῖον γὰρ καὶ παρ' ὀμῶσ, καὶ περὶ μύλῳ βάλ' ἡλῶ. 0 λ

Ἄλλὰ ἱερόφρων ὄντι, νεμεσάζεται δ' οὐκ ἔνι θυμῷ.	ο δ
τῷ δὲ μάλ' ἐν πείθῃ κρηαδίῃ μὲν ἐτετληκίσα.	ο υ
Ἄλλα δ' ἐδὼν πατρός κ' ἔρσε φάινεν ἐκ γυῖς ἑόντα,	ο χ
ὧ πάτερ, ἦ μέγα θαυμάσιον δ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρᾷ μοι.	ο γ
Ἰχθυό, μὴ δὲ πῶδεθεν ὀφθαλμοῖσιν ὁρᾷ μοι.	ο χ
τῶν, οἳ δὴ ἐμὴ κεφαλῇ κατ' ὀνείδεα χέλυαν.	ο γ
Ὅϊ τέ μ' ἀπμαλζουσι, καὶ οἳ νηλητῆες εἰσιν.	ο χ
Ὅϊ τ' ἐμὲ ὑβρίζοντες, ἀτάσθαλα μηχανώοντα.	ο ρ
Νῦν τέ μ' ἀπμαλζουσι, καὶ χροὶ ἐμὰτ' ἔχοντα.	ο ε
Νῦν αὖ πατὴρ ἀγαπείδων ἀποκτείνει με μάστιγι.	ο δ
Ἄλλὰ πάτερ, τόδε πῶδ' μοι ἐπικρήνον ἐλθὼρ,	ι θ
αὐτοῦσ' δὴ πῶρ' ἔαθ' ὑπερφυγίην καὶ ἀλλ' ἔλα.	ι θ
Ἰχθυό, μὴ δὲ βίβω τί σ' οὖς ὑπὸ νηροῦ ἑόντων	ο τ
Ἄνδρῶν φρονηρῶν κεχρησμένους, οἳ μετ' ἔλθου.	ο χ
Ἄλλος μὲν λῶβος τε καὶ αἶψος οὐκ ἐπιβύεισ.	ι η
Ἡ δὲ γὰρ τετέλεσθ' ἀμὲν ὀλίγος ἦ τέλες θυμῷ.	ο ν
ὧς ἄρ' αὖ μὲν εἰδόντα, τέλεος θανάτῳ ὀλίγῳ.	ι π
θυγρὴ δ' ἐκ ῥεθῶν πᾶ μὲν ἡ, αἰδοῦσα βεβήκη.	ι χ
τῇ λ' ἐμὰ λ' ἡ γὰρ βαλὼντος ἀπ' ἑλκὸς ὄντι βουράθρον,	ι θ
τῶν ἄλλων θυγρὸς ἰδέειν κατὰ τεθεωσίων.	ο λ
ἔνθα σπῆρεαί τε πύλαι, καὶ χέλυος οὐδὸς,	ο θ
καρπύρος. ἔρρηξεν δὲ πύλας καὶ μακρὸν ὄχημα.	ι ν
Ὅϊ δ' αἰεὶ πῶρ' ἐκρὸν ὀμίλειον, ὥς ὅτε μύσας	ι τ
σταθμῷ ἢ βορμῇ σι πῶρ' ἔχουσιν κατὰ πῶρ' αὖ.	ι π
ὦρ' ἐπ' αἰετῇ, ὅτε γὰρ ἔχουσιν ἀγχαλίδας.	ι π
Ἄλλος δ' αὖτ' ἐπ' αἰετῇ νέων ὑπὸ νηροῦ ἑόντων,	ο φ
ὧ μοι ἔειπεν, τίηρι οὐκ ἐφείδουσιν ὄχημα	ο θ
ἔπλετο, ἦ σὺ γὰρ πάλ' ἔχου λιλαίεαι αὐτόθ' ὀλέας	ο θ
ἔπει μοι, ἦ ἐκρὸν ὑποδέμνασαι, ἦ σὺ γὰρ οἳ	ο γ
ἔχουσιν αὐτὰ δὴ μὲν ἐπ' αὐτὸ μὲν οἳ μὲν εἴσπρω.	ο γ
τίς δ' οἳ δ' εἴ καὶ ποτέ σπρωβίαι ἀποτίσσει ἐλθόν.	ο γ
ἔπει μοι ἐπ' αὐτὸ μὲν οἳ μὲν ἐπ' αὐτὸ μὲν οἳ μὲν	ο φ
ἔπει μοι ἐπ' αὐτὸ μὲν οἳ μὲν ἐπ' αὐτὸ μὲν οἳ μὲν	ι δ
ἔπει μοι ἐπ' αὐτὸ μὲν οἳ μὲν ἐπ' αὐτὸ μὲν οἳ μὲν	ο υ
ὁ ἴος ἐκείνος ἐλὼν τελέσει ὄντων τε ἐπ' αὐτὸ.	ο β
Ἄλλ' ἄγε νῦν κατὰ βῆθι, καὶ ἄτ' ὄντων μέγα ἑόντων.	ο τ

ΣΩΘΗΝΑΝ, ἵνα πάντες ἐπιγνώσι καὶ οἱ θεοί, 1 α
 ἔτι καὶ ἐμὴ οὐδ' οὐδὲν ἱκανοῦς, ἀλλ' οὐ μὲν ὁλέσθησιν. 1 λ
 Ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ οὐδὲν ἀκωκῆς ἡμετέροιο 1 φ
 γένετο, ὅφρα ἴδωμεν ἐνὶ φρεσὶν, ἥ δὲ δακείω, 1 φ
 ἢ ἄρ' ὁμοῖος καὶ καὶ γενέσθαι, ἢ σὲ κ' ὀρύξει 1 φ
 γῆ φύσις οὖτος, ἥ τε καὶ κρηττόν περ ὀρύξει. 1 φ
 ὧς ἄρα τίς εἴπασκε, καὶ οὐκ ἔπαυσε πρῶτος. ο δ
 Πάντα δ' ἄρ' ἀπὸ πύργου χόος ὄρμασεν, οὐδέ τ' ἔασε. 1 λ
 Τῇ ῥά μιν ἔτα τυχὼν, αἶψά δὲ χόος καλὴν ἔστασεν. 1 ε
 Εἴθαρ δ' ἄμβροτον αἶμα κατέβρεεν ὕδατι λῆης. 1 ε
 Νηπενθές τ' ἄχρ' ἔλυνε, κακῶν τ' ἐπὶ λήθον ἀπάντων. ο δ
 Τοῦτό νυ καὶ γόρ' αὖθις οὐδ' ἔτι βροτοῖσιν. ο δ
 Οὐδ' ἔτι τοι θαύραρον προτίσαστο θυμὸς ἀνὴρ, ο ε
 ὧς τὸ κατὰ βράχυν ἐπὶ κρηττέρι μεγάλῃ. ο δ
 Οὐκ ἀνέφημ' ὀρύξτε βαλθαι κατὰ δάκρυ πρῶτον, ο δ
 οὐδ' εἰ οἱ κατὰ τεθναίνῃ μήτηρ τε πατήρ τε, ο δ
 ἢ ἐκ γαίης οὐδ' ὁμογενέος, ἢ καὶ ὑῖος. 1 ω
 Τόσιν δ' αὖτ' ἐπείτα θεὸς δῖος ἀπαυφάνει ο μ
 Σμὲρ δακρυάων κτυπέων, τοῦς δὲ χαλῶν δέος ἤρψ. 1 η
 Αὐτίκα δ' ἐβρόντησεν ἀπ' οὐρανόθεν ἀσδρόχοντος. ο ν
 Βροντήσας δ' ἄρ' ἀφ' ἡνὸν, ἀφῆκε ἀργήτα κεραυνόν. 1 θ
 Ἀστράτα δὲ μάλα, μετὰ δ' ἐκτυπε, πῆν δ' ἐτίναξε 1 ρ
 γαίαν ἀπειρεσίω, ὅρῳ τ' αἰπεινὰ κελύω. 1 ο
 Ἀμολὶ δ' ἐσάλασεν μέγας θράνος, αἶε δὲ χθών. 1 φ
 Σὺν δ' αἰόρος νότος τ' ἐπεσον, ζέφυρος τε δύσηος, ο ε
 καὶ βορέης αἰθέρ' ἔλυνε, μέγα κῆμα κυλίνδων ο ε
 λαίλαπι θεαπεσίῃ. Σὺν δὲ νεφέεσσι καλύψε ο μ
 γαίαν ὁμοῦ καὶ πάντων, ὁρώρ' δ' οὐρανόν, οὐδ' οὐδ' ο ε
 θεαπεσίῃ, ἡδὲ δ' αὖθις ἰόμος ἔλλαβε πάντας. ο ω
 Ἀκοὶ δ' ἤρ' ἔχοντο θεῶν, ἰδὲ χεῖρας αὐτῶν. 1 η
 Πάντες δ' ἐσείοντο πόδες πολυπίδακος ἰδίας, 1 υ
 οὐρα τε σκίοεντα, θαλάσσι τε ἠχέεσσι, 1 μ
 καὶ ποταμοὶ καὶ γαῖα καὶ οἰκιστὲς καὶ μόνες, 1 γ
 πάντες ἐκ κοῦρῳ οὐδ' ἠγνίσθησαν ἀλκῆτα 1 υ
 βαλλόμενοι καὶ ἐπὶ ὅσῳ μενον τετληότες θυμῷ. ο α
 Ἐδρασε δ' οὐρανὸν οὐδ' αἶθρα, αἰδῶν αἰδῶνός. 1 υ

Δείσας δ' ἔκ θρόνου ἄλγος, καὶ ἰαχὴ μαλ' αὖ λιγέως	ι η
ἄ μοι. ἄφαρ δ' ὤϊξε θύρασ, καὶ ἄπαυσεν ὀρχήα.	ι ω
Ἥλθον ἔπειθ' ὅσα φύλλα καὶ αἰθέρα γίνεται ἄρη	ο ι
τυχαί· ἑσθρὶ δ' ἔβρουσεν ἄνθρωποι τε θνητῶν	ο μ
ἄχρῦ μναι. πρὸ δ' αὖ τὸν ἀγχι γόαθ' ὅσσαι ἀρήϊσαι.	ο λ
Ἡὔσεν δὲ διαπρὸς ὄσον νεκύεσσι περὶ νῶς,	ι ς
καρπαλίμως δ' ἄρχεσθε, ἐγὼ δ' ὀδὸν ἡγμῶν ἀύσω	ο ζ
ἔνθα κέ παῖδες ἐμὸν τέμνονσι, τεθαλῆν' ἄτ' ἄλγος ἦ.	ο σ
ᾧς ἀρ' αὖ φωνήσας, ἡγήσατο. τοῖ δ' ἄμ' ἐπὶ πονο.	ο ν
ᾧ δὲ δέ τις εἴπεσθαι ἰδὼν ἐς πηλοῖον ἄλλον	ο ο
ᾧ τίλοι, ἦ μέγα δρῶν ὑπὲρ θιγαλγος ἐτελέσθη.	ο ς
ἦ μέγα λ' ἐβρόντησεν ἄπ' οὐρανὸς ἀσδρόοντος	ο ς
ὅς πασι θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν αἰεσίῃ,	ι μ
ὄφρ' ἀσδρὼν τίβοιο βίῃσ' ὑπὲρ ἡνορέοντων,	ο Ϛ
ἁλώβω πυννύμενος θυμαλγία, καὶ κρηαὶ δρῶα.	ο θ
ἔινετο δὲ ξένοιο τὰ δ' αἰδοῖοιο τέτυκται.	ο θ
ἔν δ' ἔπεσ' ὥκεαν ὧς μακρὸν φάος ἠελίοιο	ι θ
ἔλκων ἔνυκτα μέλαιναν ἠδ' ἰέσδωρον ἀρούρεαν,	ι θ
ἠέλιός θ' ὅς πόλιν τ' ἐφορεῖ, καὶ πόλιν τ' ἐπακούει.	ι γ
ὅν τε καὶ ὄξυνταρον τέλεται φάος εἰς θρῆα αἶθρ,	ι ξ
οὐρανοῦ ὕψα πῶς λαλεῖ, καὶ δ' ἐπὶ δ' ἐσδρόμεν ἄχλυσ.	ο υ
ἔνθα κε λαίρῃς ἔλω, καὶ ἀμήχανα δρῶα γένοντο.	ι θ
Περὶ τῆς πνιγμοῦ τῆς ἰούδα.	
Ἀλλ' ἦτις κέννοσ' ἐμὴν ἐπισμυγρῶς ἀπέψιν,	ο γ
ὅς μέγα δρῶν δρῶν ἐξ ἄτακτα λίκιν' ἐψιν,	ο λ
ἁψάμενος βρόχον αἰπῶν ἀφ' ὑψηλοῦ μέλας θρῆ.	ο λ
Νήπιος. ὅδε τι οἱ τότ' ἐπὶ κρηαὶ λυγρὸν ὄλεθρον.	ο Ϛ
ᾧς ἀπὸ λυγοῦ καὶ ἄλλος ὅς τις τοιαῦτ' αἰετὶς.	ο α
τοῖσι γὰρ κεφαλῶν ἐν αὐτοῦ γαῖα κατέχευ.	ο λ
παύτας δὲ δόμος αἰνὸς ὑπὲρ λυθεῖς ἔψιν.	ι ν
νεκρὸν δὲ πρὸ λυθόντες, ἐπὶ τῆς ἀλλυδισ' ἄλλος.	ι ο
πρὸς δὲ πρὸ λυθὸν πῶν τοῖσι λυθαῖοι μναι βιότοιο.	ι ω
πᾶσαι δ' ὠϊγνῶν πύλαι, ἐς δ' ἐστυ γαῖος,	ι β
Πεζοί θ' ἰππῆες τε, πολὺς δ' ὄξυς μακρὸς ὄρωρ.	ι β
ὁ δ' ἐφέβοντο κατὰ μέγα ρα, ὥς βοῦς ἀγελαῖα.	ο χ
τόφρ' ἄλλοι πάντες πεφοβήμενοι ἤλθον ὀμίλῳ	ι φ

Ἄπολοι πρὸ π' ἄνυ, πῶλιν δ' ἐμὸν πλὴν ἀλόων.	1 φ
καὶ ῥ' τε δὴ ῥ' ἔχρον βίησ', λυτοὶ τ' ἐκελυον,	0 δ
νήπιοι, ἀγροὶ αὖται, ἐφημὸν φρονέοντες.	0 φ
οἱ μέγα ῥ' ὄντο δ' ἔξω ἀϊσθησὶ νόοιο.	0 λ
καὶ γὰρ δὴ νῦν φῶτα κατέκτανον, ὅς μὲν ἄριστος.	0 χ
ὧς δὴ σφιν καὶ πᾶσιν ὀλέθρου πείρατ' ἐφίπτο.	0 χ
οἱ μὲν, ἄρ' ἐσθλὸν αὖτο καὶ πρὸς δῶμαθ' ἔκαστος.	0 β
οἱ δὲ, μάλ' ἐπόμεον, καὶ ἐλπίσιν οὐδέ τις ἔπλη.	1 η
Δρηστῆρος δ' αὖτε χόρησεν μεγάρῳ μελάρδε.	0 χ
Περὶ τὸ ἐπιταχύνον θρήνον.	
Τὸν δ' ἄρ' ἐπειθ' ὠδυνῶν τε δύνω δ' ἰήροισι παύροι.	1 θ
καὶ λείπειν αὖ λείχεαι, φίλον δ' ἀμφέσταν ἐταύροι.	1 σ
μυρόμενοι, θαλδρὸν δὲ κατέβησ' ἀνέκρυπτο.	1 μ
Ἄμφι δέ μιν φάρος καλὸν βάλαν, ἠδὲ χιτῶνα.	1 ω
ἔν λεχέεσσιν ἐνέπτε, ἐκὼν λιτὶ καλῶν.	1 σ
ἔς τ' ὅδε ἐκ κεφαλῆς καὶ πύργου δὲ φάρεϊ λαυκῷ.	1 σ
ἔν δ' ὠτειλῶσιν πᾶσι καὶ ἀλείφατος ἀνέοροι.	1 σ
Ἄλλὰ γὰρ οὐδέ π' οἱ χρώσ' σήπετο, εἰ μὲν εὐλαὶ	1 ω
ἔσθουσ', αἰεὶ τε φάτα ἀρῆσθαι καὶ κατέδυσεν.	1 ω
Ἄϊα τῷ δ' ἔσται χρώς ἐμπεδὸν, ἢ καὶ ἀρῶν.	1 τ
μή τις δ' ἴ' μὲν ἐπικτε, καὶ ἔξω τε τυτθὸν ὄντα,	1 †
Ἄμφι τῷ χυμὸν ἠὲ ἀνέσθκει, χερσὶ δ' ἀμυνσε.	1 †
σπῆτα δ' ἡσθλὰ παλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἰδὲ καὶ πρόσωπα.	1 †
Ἐκ παύλας γὰρ ποιῶν δὲ δύνωσιν οἱ καὶ μένιο.	0 ο
Ὅξυ δὲ κωκυῖσάσιν ἀνέσθκει καὶ ποιῶσ' ἐοῖο.	1 ο
Ἀμβροσίαι δ' ἀρ' αὖ καὶ ταῖς πύργου δὲ ἀνέκτος.	1 α
τῶν δὲ καὶ ὀφθαλμοῖν δὲ βεννὴν νῦν ἐκάλυψεν.	1 †
Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἀμπνυτο, καὶ ἐσθλὰ θυμὸς ἀγρόν τε,	0 ε
καὶ ῥ' ὀλοφίρῳ μὲν ἠὲ πᾶσι πύργου δὲ προσήντα,	1 σ
τέκνον ἐμὸν, πῶς ἡλθε καὶ ὀφθαλμοῖν δὲ ὄντα.	0 λ
ζῶν δὲ ὡς χαλεπὸν δὲ τὸ δὲ ζῶσιν ὀφθαλμοῖν.	0 λ
οἱ μοι τέκνον ἐμὸν, πᾶσι πάντων καὶ μέγρε φῶτον,	0 λ
πῶς ἂν ἐπειτ' ἀποσείω φίλον τέκος αὖτις λιποίμην.	1 ι
πῇ γὰρ ἐγὼ φίλε τέκνον ἴω, πῶς δὲ καὶ ἴκωμαι.	0 ο
πῶς ἔτλησ' ἀϊσθησὶ καὶ πᾶσι μέν, πῶς τε βροτοῖ.	0 λ
Ἄμφι δὲ πᾶσι φίλῳ βάλαν πᾶσι δὲ καὶ χιτῶνα.	0 π

	Περὶ τῆς ταφῆς.	
Τοιῶνδε δὲ σῆμα, θεμελίωσθε προβαλόντο.	1	4
Ἀγκὰς δ' ἀλλήλων λαβέτην χειρὶ σιβαρήσιν.	1	4
Οἱ δ' ὥσ' ἡμίονοι κρὰ τὸρὸν μύθοσ' ἀμφιβαλόντες,	1	9
Ἐλκωσ' ἐξ ὄρεος κατὰ πηλιόεσσαν ἀπερτήν	1	9
Ἡ δὸ καὶν, ἡ δὲ δῦρου μέγανη ἴον, αἱ δὲ τε θυμὸς	1	9
Τείρεθ' ὁμοῦ καμάλῳ τε καὶ ἰσορῳ στυγερῶν τεσσιν,	1	9
ὧς οἱ γ' ἐμμεμαῶτε, νέκυν φέρον· αὐτὰρ ῥ' ὑπὸρρεν,	1	9
Χόρσι μέγαν λίθον αἶεραν τέσσε προσέθιξαν,	1	ω
Ὅμβρομοι, θεὸν δὲ τόνδε δύνω καὶ εἰκοσ' ἄμαξαί,	ο	1
Ἐδραὶ, τεταλκυκλαί, ἀπ' οὐδέος ὀχλήσειαν.	ο	1
Ἐκ δὲ φυλακτῆρος ἐν τούτοις ἐσένοντο,	1	1
Μὴ λῶχος εἰσέλθῃσι πύλιν, λαῶν ἀπώντων.	1	θ
ὧς δὲ λέ' ὡς εἶπεν κε νέων ὑπὸρρητοράντων,	ο	β
Μὴ δὴ τι κλέψαι μὲν εἰσέλθῃσι, εἰ δὲ ποιῇσι	1	ω
Συλῶν, μή τοις τί κακὸν μετόπισθε γένοιτο.	1	ω
Ἐπ' ἔβαν ἡ γένοντο φυλακῶν, ἐκείτῳ δὲ ἐκείτω	1	1
Κοῦροι ἄμ' ἐστῆον, δολίχ' ἔρχεα χερσὶν ἔχοντες.	1	1

Τῶν δ' ἄπαν ἐπλήσθη πείλοισι, καὶ ἔλαμπε το χαλκῷ.	1 ν
Δυσμενέες τ' αὐτοῖς ἔχουσιν ἑαται αἱ φυλακαί τιν.	1 κ
Ὅι δὲ, τελευτοῖσι τε καὶ ἐξήκοντα πέλονται.	ο ξ
Αὐτοὺς δὲ προπαύροι τε θυρωρῶν ἐφορεύοντο.	ο π
Ὡς οἱ μὲν ῥ' ἐκὰς τῶν τε καὶ θεῶν μεμνῶσιντες.	1 υ
Ὅν γὰρ κεν τλαίῃ ἐροῖτο ἑλθέμεν οὐδὲ μάλ' ἤβδω	1 ω
ἔσ' ἔσταιν. ἔθι γὰρ ἂν φυλαχέσθαι χάριτι, ἐλθέ κ' ὀχέσθαι	1 ω
ῥ' εἶα μετοχλήσειε θυρωρῶν ἡμετέρων.	1 ω
Δακτυμόνους δ' αὖτ' ἰδύματ' ἴδαν θεῖον βασιλῆος,	ο δ
Ἄρχει μνηστῶν. ἀρετῇ δ' ἔβαν ἐξ ὀχλῶν ἴσοι.	ο φ
Ἐζόμενοι δὲ κατὰ θῆ, γῶν, τίλονται τε χαίτας	ο κ
Ὅν δ' αὖ ἐπισκήψαντες κερήαται. δόκρυα δὲ σπιν	1 ρ
Θορμά κατὰ βλεφαρῶν χαμαὶ δις ῥέε μύρο μύνοισιν.	1 ρ
Ἐλπίσαν δ' ὑπὲρ θῆν αὐτῶν ἐπὶ δυνάμεις.	1 υ
Ἄτ' ἀνέχρησεν, ὥχρσεν τὸ μὲν εἶλε πῆϊός.	1 γ
Διὸ δὲ μὲν ἀμφασίη πῶν χάριτι. τὸ δὲ οἱ ὅσπε	1 ρ
Δακρυόειν πλῆσθεν. θαλδρὴ δὲ οἱ ἐχρὼ φωνή.	1 ρ
Ταρβήσας δ' ἐπὶ δυνάμεις βαλ' ὅμματα, μὴ θεὸς εἴη.	ο π
Ἄλλ' οὔτε δὴ ῥ' ἀμπνυτο καὶ ἐξ ὀφθαλμοῦ ἀγρόν θῆ,	ο ξ
καὶ τό τε δὴ μὲν θοῖσιν ἀμφόβω μύροσ' προσέειπε,	ο λ
Γουνοῦ μὲν σε δ' αὐτῶν, θεὸς δὲ κεν ἡ βροτῶν ἐστί.	ο ζ
Νηὶ δὲ τὸ μὲν δὴ μοι ὑπὸ χροῖ, καὶ κατὰ νύκτα,	1 α
ἢ ἀπὸς πῶν, ἐπεὶ οὐ γὰρ ἐπὶ δεινός. ὅφρ' ἐν εἰσῶ	1 α
ἔῃ μὲν τοῖς θεοῖς ἐστί, ὅς τ' ἀνὸν διγρὴν ἔχῃσι,	ο ζ
Τελευτῶντες μὲν σοὶ γὰρ πατήρ καὶ πότνια μήτηρ.	ο ζ
ἔῃ δὲ ἴσος ἐστί τῶν οἱ ἀρξέσθαι κατὰ νύκτα ἐπὶ δυνάμεις.	ο ξ
Λίσσμεν ἑσθὶν θυμῶν καὶ γούων, πῶν τε κηλῶν,	1 χ
μή μ' ἀπογνώσῃ μὲν εὖσ' ἀλκήσ' τε χάριτι μοι.	1 ζ
Κρείων ἐγὲ μὲν καὶ φέρ' ἔσται οὐκ ὀλίγον πῶν.	1 τ
Νῦν δ' ἐγὲ μὲν μέγα κῆδος ἀφείλεο, τοῦ δ' ἐσάσασθαι	1 χ
ῥ' ἡδίστως, ἐπεὶ ἔτι τίσιν γ' ἐλπίδας ὀπίσσω,	1 λ
ἢ σὺν πεισάμην, εἰ μοι δυνάμεις γὰρ πῆϊν.	1 χ
Ὅν γὰρ ἐτ' ἀχρεῖα ὄρῃα τε τεύχεαται, οὐδέ τι καλῶς	ο β
Ὅ κεν ἐμὸς δόλοσ' ἐλε. νεμεσῆθαι τε καὶ αὐτοῖς,	ο β
Ἄλλους τ' αἰδέσθαι τε πόρκεσσιν ἀνθρώπων.	ο β
Ὅ σ' οὐ μὲν ἐπὶ θανάτῳ ὄνομ' ὠλεσας, ἀλλὰ τοῖς αἰεὶ	ο α

Γαίτας ἐπ' ἀνθρώποις μάλα δὴ κλέος ἔασθ' ἐοχλόν. ο ω
 Ζώρει, ἔρῳ δὲ καὶ τοῖς ἰδίῳ χέειν ἡματα πόλιντα. ι ε
 Βουλοῖ μιν κ' ἐπ' αἰθέρος ἐὼν θεὸς ἐμνέμεν ἄλλω, ο λ
 Ὅς κε θνήσκῃ, καὶ οὐ γὰρ μήδεα διδόν.
 Ἡ πᾶσιν νεκρῶσι καὶ φθιμένοισιν ἀνίστασιν. ο λ
 Βουλοῖ μιν, ὅτ' ἐπὶ θεοῖσιν ἡματα πόλιντα, ι τ
 Ὅν περ καὶ μέλινον ἀρετῇ, τιμὴ τε, βίη τε, ι ι
 ἔκθ' ἑμοῦ πείσῃ, καὶ δαίμοσιν εἶναι ἀλίζος. ι †
 Ὡς ἀρ' αὖ μιν προσέειπεν ἀνὰ ξανθῶν ἀνδρῶν δὲ
 Λισσόμενος ἐπείεσσιν, ἀμείλικτον δ' ὅπ' ἔκονσε. ι φ
 Χρὴ μὲν δὴ τὸν μύθον ἀπὸ λεγέως ἀποφθεῖν. ι ι
 Ἡ περ δὴ φρονέω τε, καὶ ὡς τελεσιμένον ἔσται, ι ι
 Ἄνθρωποι θνήσκοντες πόλιντα περὶ φθιμένοισιν αἴσῃ, ι π
 Ἡ δὲ γυναικὲς ἐὺ ζῶντες, καὶ νήπια τέκνα ι †
 Ἄλλ' ἐθέλω θανάτοιο δύσα λγέως ὑβανάλυθαι. ι †
 Βάλλεαι, ἀλλὰ σ' ἔρρηκε ἀναχωρήσονται κελεύω ι υ
 Ἐς πλῆθος ἰσάει, μή δ' αὖ ἴσος ἴστασ' ἐμείο. ι υ
 Πρὴν ξαίει δ' ἐμπίσθ' οὐ τι διωήσεται, ἀλλ' ἀπὸ θυμοῦ ι α
 μάλλον ἐμοὶ ἔσται. γὰρ δὲ τοῖς καὶ ῥίπον ἔσται. ι α
 Ὡς εἰπὼν, λίπεν αὐτὸν ἐπεὶ διεπέφραδε πάντα, ο ρ
 Διδοίτα, κρατὶ δὲ γὰρ ἔχοντο ἀνδρὸς ὁμοκλή. ο ο
 Περὶ τῆς ἀναστάσεως.
 Ἄλλ' ὅτε δὴ τέλειον ἦμ' ἐὺ πλόητος τέλεσ' ἦώς, ι η
 Ἡ μὲν δ' οὐτ' ἀπ' αὐτῶν ἦώς, ἐπὶ δ' ἀμφοῖν λυκὴ νύξ, ι θ
 Ἄλλοι δὲ οἱ θυμὸς ἐπὶ σῆθεσιν ἀγρόθι. ι β
 Ἐγρετο δ' ὑπὸ πνοῇ, θείη δὲ μιν ἀμφέχοντο ὁμοφῇ, ι β
 Ἐεία χαλῶν φύλακας τ' ἀνδράσ', ἀμῶς τε ἀπαντας. ι κ
 Οὐδὲ γὰρ εὐδοντες φυλάκων ἡγήθεον ἔσαν, ι κ
 Ἄλλ' ἐρηγορτοὶ τὸν πύχον εἶατο πάντες. ι κ
 Ὡς δὲ κληῖν παρὲς μὴ γὰρ θυσιάζοντο ἐν αὐτῇ ι κ
 Θιρὸς ἀνδρῶν κρᾶτὶ δὲ φόνος, ὅς τε καὶ ὕλην ι κ
 Ἐρχεται δὲ ὄρεσσι, πρὸς δὲ γὰρ γαμὰς ἐπ' αὐτῶν ι κ
 Ἀνδρῶν ἡδὲ κωῶν, ἀπὸ τῶσιν ὕπνος ὄλορον, ι κ
 Ὡς τῶν νήδυμος ὕπνος ἀπὸ βλεφάρων ὄλορον, ι κ
 Τόφρα δὲ αἱ γυναικὲς ἀολλέες ἦλθον ἀπαυθι. ο χ
 Αἱ ὄλοφ' ὑρόμεναι, θαλδρὸν καὶ δάκρυ χέουσαι. ο χ

Εὐθα

Εὐθα δὲ νύκτας, δὴ τ' ἡματα συνέχῃς αἰεὶ ο ε
 Κάππεσιν, ἀμφοῖ δὲ οἱ θάνατος γὰρ θυμορᾶσθις. ο ε
 Κλαῖον δὲ λιγέως ἀδινώτητον ἡτ' οἰωνοὶ ο π
 Φῆναι ἢ αἰγῶν τοῖς γαμψόνυχος, οἷσι τε τέκνα ο π
 Ἀγρόται ὑβέλοντο πᾶρος περὶ τὰ γυνεῶν. ο π
 Ὡς ἀρ' αὖ τοῖς γ' ἐλεεινὸν ὑπὸ φθίσι δάκρυον εἶβον. ο π
 Μήτηρ θ' ἢ μιν ἐπικτε καὶ ἔβρεχε τυλθὸν ἐόντα ι †
 Κλαῖε μύρον δ' ἐπαιδὲς ἀμύμονος, ὅς οἱ ἐμελλεν ι ω
 Ἀνδρῶν ἀνὰ σῆθεσιν ἔσθ' ὄφθον ὑβρόντος. ι φ
 Παιδὸς γὰρ οἱ ἀρχαῖον ἐπὶ φρεσὶ πένθος ἐκείθι. ο ω
 Κεῖτο δ' αὐαυδὸς, ἀπαρὸς ἐδὲ τύος ἡδὲ ποτῆτος, ο θ
 Ὀρμηλίνου δ' οἱ θάνατον φθίσι ὑβὸς ἀμύμων. ο θ
 Τῆς δ' ἐλεεινότητος ἀχρεὶ φθινύθουσκον πρὸς αἶ. ο θ
 Καὶ ῥ' ἀπὸ μύρτατος χερσὶ παρῆας, φώνησέν τε, ο σ
 Ὡς μοι τέκνον ἐμὸν, τί νυν σ' ἔβρεχε αἶνὰ τεκνύσα. ι α
 Ὡς μοι ἐγὼ παναλωμένος, ἐπεὶ τέκον ὑβὰ ἀρῖσον. ι ω
 Ὡς δὲ γυνὴ καὶ τῆς κατ' ἐπακροπῶσις ὄρεσιν, ι τ
 Ἦν τ' ὄρεος κατὰ τῆς ἐπὶ ζέφυρος κατὰ χερσὶν, ι τ
 Τῆς μὲν κατὰ τῆς, ποταμοὶ πλῆθος ἐόντες, ι τ
 Ὡς τῆς τῆς κατὰ πρὸς αἶνὰ δάκρυ χέουσι. ι τ
 Σμῶν δὲ λέοντες δὲ μέγ' ὄμορξεν, παρὲς δ' ἴαχε πέτρῃ. ο γ
 Ὀρμηλῶς δ' ἀρ' αὖ οἱ παρὲς τῶν ἀγέλης ὄμορξεν, ο π
 Χόρσι φηλαφῶν, ἀπὸ μὲν λίθων εἶλε θυράων. ο ι
 Τὸν ῥα πρὸς ἐπ' αὐτῶν, ἦκε σιβαρῆς ἀπὸ χερσὶ. ο θ
 Ἀνδρῶν ἐπειτα πρὸς δὲ κυλίνδετο γὰρ αὐαυδῆς. ο λ
 Βόμβησεν δὲ λίθος, κατὰ δ' ἐπὶ τῆς ἐπὶ γαίῃ. ο θ
 Ἀντὸς δ' εἶναι θυρήσι κατὰ τῶν χερσὶ περὶ σῆθεσιν, ο ι
 Καὶ λλεῖ καὶ χερσὶ σῆθεσιν. θεὸς δὲ κατὰ τῶν. ο ρ
 Ὡς τε γὰρ ἡλίου πρὸς αἶνὰ ἀγέλης ὄμορξεν, ο η
 Ἡ πυρὸς αἶθρ' ὄμορξεν καὶ ἡλίου αἶθρ' ὄμορξεν. ι χ
 Φωνὴ τε βροτῶν κατὰ τῶν, φώνησέν τε, ο θ
 Εἰπὼς δ' ὅτι κλαίει καὶ ὄμορξεν αἶθρ' ὄμορξεν. ο θ
 Πρὸς αἶθρ' ὄμορξεν ἐπὶ σῆθεσιν, διδοὶ καὶ αὐτὸς ο κ
 Ὡς μοι μάστιγα θεῶν, καὶ τοῖς ὄμορξεν ἐπὶ σῆθεσιν. ο σ
 Παύσει δὲ κλαυθμῶν, γὰρ οἱ τε δάκρυ ὄμορξεν, ο θ
 Ὡς δὲ μὴ κλαυθμῶν κατὰ χερσὶ κατὰ τῶν. ο β

ΕΕ

Τῷ ποι ἐπιπλήρω κράδι ἡ μύθοισιν ἐμοῖσι
 μικρὴν ἐνὶ χροῶν καλὸν εὐαίρειο, μὴδέ τι θυμῷ.
 Θάρσει, μὴδέ τι πάσι χυμῶς φρεσὶ δαέδιθι λίω.
 Τόισιν γὰρ ὅτι πομπῆς ἀμύρῃ χεῖται, ὃν τε καὶ ἄλλοι
 ἀνδρῶν ἡγήσαντο πρῆτα μέλαινα. διώκταί γε γὰρ.
 Σοῖσιν δ' ὀφθαλμοῖσιν ἐσθλὰ αἶν' ἐθέλησθαι.
 Ἄλλο δέ τοι ὀρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βαλμένο σῆπιν.
 ὧς ὁ μὲν οὕτως ὅσι σόος καὶ ἐλπίσεται ἦδ' ἔτι
 Σὸς παῖς, δῖόν τοι ἴσον ἐέλδοται ἐμμελὴν ἦσα.
 Ἀλλὰ μάλα, σὺ δέ τι τήλε θύλῃσιν καὶ πατιέδῃς αἴης.
 Ἡ μὲν τοι τάδε πάντα τελέεται ως ἀνθρώπων.
 Ὀφείκει, σὺ γὰρ σε προῖδεν παύσεσθαι δῖω
 Κλαυθμῷ τε θυγερῷ, γόοι τε δακρυόεντος,
 Πρὶν κ' αὖ τὸν κ' ἐσθλὸν αὐτὰρ ὅτι γ' ὁ δ' ἐπιτέλλω,
 Ἄλλὰ σὺ μὲν ὀρέχῃ ἀμύρῃ φαινομένην
 ὀϊκτὴν καὶ μνηστῆρσιν ὑπὸν ἀλάσιν ὀμίλει.
 Οὐ μὲν τοι κενόγ γε πολὺ χρόνον ἀμύρῃ ἐσπιν.
 ὧς φάτο. τῇσ' δ' ἔδυνησε γόον, χεῖτε δ' ὅσπερ γόοιο.
 Καὶ τότε μὲν μύθοισιν ἀμειβομένη προσέειπεν,
 Ἔσπεται οὕτω θέλει, ἔστι δ' ἐνὶ κ' ἐσθλὰ δ' ἡμέρω,
 Ὄφείκει τ' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω, καὶ μῦθον ἀκούσω.
 Ἄλλὰ μάλ' ὧς ἂν ἐν θυμῷ οἶεταί, ὧς ἔσπεται πόρ.
 ἔγνω γὰρ φάρος τε, χιτῶνά τε, ἑμά τ' ἰδούσα.
 Ἡ μὲν θαμβήσασα, πάλιν οἰκονδὲ βεβήκη
 μνηστῆρων μεθ' ὀμιλον, ἔπει διεπέφασκε πάντῃα,
 ἔνδοπα λίσσεται, θαλδὸν κατὰ δακρυόεντος.
 Παιδὸς γὰρ μῦθον πεπνυμένον ἐθέτε θυμῷ.
 καὶ ῥ' ἐκείνῳ φῶτι παρῆτα μὲν, φάτο μῦθον.
 Ὅσα δ' ἄρ' ἀγγελοῖς δῖα κατὰ πόλιν ὄχετο πάντῃ.
 οἱ δὲ βοῆσ' αἰόντες, ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος,
 οἱ μὲν, χροῶμενοι, οἱ δ' αὖ μέγα κυδιόοντες.
 οἱ δ' ἀρὰ θαμβήσαντες, ἱπποκλόντες εἰς δ' ἐσθλόντο.
 Ἀθρόοι ἡγούρετον το πρὸ ἄστεος ἴσον χόροιο.
 Δῖω δ' ἀνέω καὶ ἀναυδοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν.
 οἱ δὲ λέγεσ' ἔπει κεν ἰσθῶν ἐς πηληϊόν ἄλλον,
 οἱ δὲ λέγει, σὺ μὲν πῶ τι πάρος ἔοικυρ ἐντύχη.

ὦ πόποι, ἦ μέγα θάυμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρώμεναι,	17
Διόν, ὃ οὐ ποτ' ἔγχετε λυγρὴν τελευτήν· οὐκ ἔφασκον.	17
ὦ δ' αὖτ' ὕδατος πρὸς ἀνέστη κήρασ' ἀλύξας.	00
Κεῖνός τ' ὥς ἀγρόθυε, τὰ δὴ νῦν πάντα τέλειται.	00
Αὐτὰρ ὃ θυμὸν ἐχέον ὄν κηρυττόν ὥς τ' ὁ πόρος πῶρ,	15
ὅς τ' ἔπειθ' ἐβητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάλυσθ',	15
ἦ ἴεν· αἶψα δ' ὁρος· πρὸς ἐβη κηταιε μέλιον ὕλη,	07
ἔν πῶρυφαίνο μέλι φθοιούσ' δ' ἄρ' ὑπὸ λυγρῇ θάμνουσ'	01
ἔξ ὁμοῦ θεν πεφυγώτας ὁμοῦ, φυλῆς δ' ἐλάλης.	01
ἔνθ' ἀνάσσει ὅστις τε σφύσσεν πολυανθέος ὕλη,	01
ἔσθι· ὥμα δ' εἰς κρηαδίην θρυφύρε μόνι.	01
Ἄλλ' ἔκαστ' ὥς ἀνέμμενε, σέω δ' ὀρήρασ' ἐταίρους.	10
Ὅ δ' ἐλελίχθηεν καὶ ἐκάντιστο ἔσαν ἄπαντας.	11
Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἦ γούρην ὀμνηγέσθ' ἐγχεύοντο,	00
γῆθ' ἐλθον· καὶ πῶς ἐν γῆ φέσθ' ἔσθ' ὕμνος ἰαύθι	00
ἦ σ' εἶδον ζωόντες καὶ ἀρτεμέα προσόντα.	11
Αὐτὰρ ἐπεὶ ταῖς ῥηθῆεν ἐς ἀμύλως ὀρόαντες,	10
Δι' ἡνέον τ' ἐπέεσσιν, καὶ ἐν χεῖρας φύοντο,	00
καὶ κ' ἴενον ἀγαπαζόμενοι κεφαλῶν τε καὶ ὤμων.	00
τοῖσι δὲ καὶ μετέπειπε θεοκλύμενος θεοδότης.	00
ὦ τέκνα, ἦτοι ἐγὼ θεὸς ἀμβροτος εἰλήλουθα.	10
τοῖος εἶναι τοι· χεῖρ' ἐγὼ ἐν ὑμέτεροισι δόμασιν.	00
ἔωσέ μοι ὥς τ' ἤρουν ὑπέστην καὶ ἡστένθον.	10
νῦν ἦ δὲ τόδε μακρὸν ἐέλθωρ ἐκ τετέλεσται.	00
ἀλλ' ὅδ' ἐγὼ τοῖος δὲ παθῶν κηχθ', πομπὰ δ' ἀνὰ πλάσ,	00
ἀρνύμενος παῖδός τε μέγα κλέος, ἦ δ' ἐμὸν αὐτοῦ,	10
ἦ λυθόν, ὅφρα ἴδω νέκυας καὶ ἀπὸρπάα χέρον.	00
ἀλλ' ὕμεις δ' ὀρέσθε, καὶ ἀγγελλίω ἀπὸρπάα	11
μελιχχοῖς ἐπέεσσιν ἥπασσάντων ἀνὸρ ἐκείνων.	00
κέθ' ἐν αὐτὸς ἐγὼ φρεσὶ μοι δ' ἔγχετε ἔπος τε.	10
ἀνέμμενε δ' ὕδατος κητε βήσετο πᾶσι παλόντο.	10
κήρυκες δ' ἐλίσσανον ἄμ' ἡδ' ἔφανο μέλι φθι,	10
ἔσθ' αἰοῖ, τετ' ἴεσιν εὐοῖς τες· οἳ τε κηθ' ὕλιν	10
ἀνὸρ ἐφ' ἐφ' ἐξόμενοι, ὅππ' ἀνέροεσσαν ἴεσι.	10
περὶ τῆς τῆς ὁωμῆς ἡμῶς φησὶν.	10
ὦ δ' ὅτε δὴ ῥ' ἐννοεῖ δόμαν ἐλθὼν ὑπὸ λυγρῇ,	00

Τὸρ πο' μὲν αἰθέρ' ἔστι τι, παρ' ἑλλησισι καὶ θύμῳ.
 Κληθεὶς δ' ἔρχοιτο καὶ τὰ μέγαρα σκίοεντα.
 Κλήϊσεν δὲ θύρασ' μεγάρων ἐν ταμεσσόντων.
 Κληῖται δ' ἔπειθεν θυνίδες πυκνὰς αὐχρῖσαι.
 Ἡ μὸς δ' ἡερὺν εἰα φαῖν ῥοδόδεκτυλῳ ἡῶς,
 Ἀυτὴ καὶ δὴ μνηστῆρας ἐπ' ὤχετο ἰστὸς θεοῦ φῶς.
 Τούτ' ἰδὼν τε προσέειπε θεοκλὺ μένος θεοειδὴς.
 Ἐκδοὺν μὲν δὴ δ' αὐτὸς ἐγὼ κηκοῖ τρὶς μάμορ' ἰσας,
 Γινώσκω δ' ὥς σφ' ὦν ἐέλδρ' μὲν οἷσιν ἡσίων.
 Καὶ τό τε δὴ μὲν ἐταῖρος ἀνὴρ ἴδεν ὀφθαλμοῖσι.
 Μὲρ μῆριζε δ' εἴπειτα καὶ τὰ φρονέει καὶ κατὰ θυμῷ.
 Ἐισπρόων δ' ἔνιν ἀγαθῶν, καὶ μῦθον ἀκρόων,
 ἔειπε φ' ὅτ' ὄρεοί τοι, ἔπειτα τε μνηστῆσαι.
 Στῆ δὲ παρ' αὐτὸν ἰὼν καὶ μιν πρὸς μῦθον εἶπεν,
 ὦ φίλ', ἐπειδὴ ταῦτά μ' ἀνέμνησας καὶ εἶπας,
 Πείθεις δὴ μιν θυμῷ ἀπηνεία πρὸς μάλ' ἔόντα.
 Ἐν μοίῳ γάρ πλνται δῆη κεο, καὶ κατέλεξας.
 Νῦν δ' ἐθέλω ἔως ἄλλο μετ' ἀλῆθι καὶ ὀρέασθαι.
 ὦ φίλε, εἰ καὶ μοι νεμεσῖσαι ὅ, τι κεν εἴπω,
 Σῆμα τί μοι νῦν δαΐξῃς αὐτὸς φραδὲς ὄφρα πεποίηται.
 Τόν δ' αὐτὸς προσέειπε θεοκλὺ μένος θεοειδὴς,
 ἦ μάλα τίς τοι θυμῷ σὺν γῆθεσσιν ἄπιτος.
 Ἀλλὰ σὺ μή μοι ταῦτα νόει φρεσὶ, μὴ δέ σε δαίμων
 ἔν ταῦθα βέλβει φίλως καὶ μόνον δέ κεν εἴη.
 Τοι γὰρ ἐγὼ τοι τέκνον ἀληθέα πάντα ἄρ' ἔρῳ.
 ἦ τοι μὲν τό δὲ καὶ νῦν οἶσται ὥς κεν ἐτύχῃ.
 Ἀλλ' ἄγε δούρα πέπον παρ' ἐμ' ἵστασο, καὶ ἰδὲ ὄρνυον,
 ὅφρ' ὀδεύῃς οἶος ὅν ἀνδρῶσι δύσμενέεσσι.
 Σφ' ὦν δ' ὥς ἐσσεταί πρὸς ἀληθείῳ κατὰ λέξω.
 ἔειπε δ' ἄγε δὴ καὶ σῆμα αὐτὸς φραδὲς ἄλλο τι δαΐξω,
 ὅφρα μ' εὖ γνωστον πτωχῇ τὸν τ' οἶ θυμῷ.
 Σῆμα δέ τοι ὀρέω μάλ' ἀειφραδὲς, οὐδέ σε λήσει.
 ὧς εἰπὼν, ῥά κ' αἰετὸς μέγας ἀπ' ὀρνυθῆν οὐλῇ.
 Δαίμων δ' ἔπειτα χερσὶν, ἐπεὶ τ' ἐφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζεν,
 Οὐλῶ μὲν πρὸς τὸν πῖνός φάσκει ὀφθαλμοῖσιν,
 ὅφρα γνῶσ' κατὰ θυμῷ, ἀπὲρ εἰπεῖσθα καὶ ἄλλω.

[illegible]

Περὶ τῆς ἀναλήψεως.

Δὴ τότε μὲν πρόπαν ἡμῶν ἐς ἑλίον καταδύτα	Ι Α
Χείρας αἰχροντες, μεγάλα δὲ χεῖρας ἔχοντες.	Ι Β
Ἡ μὲν δ' ἐωσπύρορος εἰς φάος ὄρεων ὑπὸ γαίαν,	Ι Γ
ὄντε μὲν κροῖσσι πεπλοιοῦντο, ἄλλοι δὲ λινάται ἦσαν,	Ι Δ
ἔστη γε σιοπαλὺ ἐς παρὰ λῶσαν ἀελθῶν,	Ο Κ
ἔνθα μὲν οὐτε βοῶν οὐτ' αἰσφῶν φαίνοιντο ὄρεα.	Ο Η
Ὅι δ' ἐλελίχθησαν καὶ ἑσπέρησι δὲ λινάταις,	Ι Ε
μήτηρ θ' ἡ μὲν ἐπικτε καὶ ἔζεφε τυλθὸν ἑόντα.	Ι ΣΤ
Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἡ γῆρ' ἔνδον ὀμιγυρέουσ' ἑλύνοντο,	Ο Ω
τός δ' αὖτε πρὸς ἴφι θεοκλυμνοσσι θεοδῆς,	Ο Ζ
κλυτὰ τε φίλοι, καὶ μή τι θυμῷ ἀγασσάμενοι ἔχοντες,	Ι Ξ
ὄφρα ἔπος εἴποιμι, τό μοι κατὰ θυμὸν ὅστιν.	Ο Χ
Ἡ δὲ νῦν μὲν θυμῷ ἐπέστυται ὥς τε νέεσθαι	Ι Ι
ὄφρα νῦν ἐς θεοκλυχαλκόν, ἢ ἄθανάτοισι μετείλω.	Ο Γ
μνηστῆρας δ' ἀκούειντο, κατὰ φησὶν τ' ὅτι θυμῷ.	Ο Π
ὣς εἰπὼν, λίπεν αὖτό θ' ἐπεὶ διεπέφραδε πάντα.	Ι Υ
Αὐτὸς δὲ πρὸς παῖδας ἐλευθεροῦς πυκνὸν δῶ	Ι Τ
φαίνετο ὁμοῖον ἀέλησιν ἰὼν ἐς οὐρανὸν ὑπερὺν,	Ι Ε
ἄφθιτον, ἀσφρόντα, μεταπρεπὲς ἄθανάτοισιν.	Ι Σ
Αὐτὸς μὰρ δὲ πύλαι μύκον ἔχοντο, ὥς ἔχοντο δαίμονες.	Ι Ρ

Τῆς ἐπὶ τῆς ἀπὸ τοῦ μέγας οὐρανόθεν ἀστροδίοιο τε, 1 ε
Ἡ μὲν ἀνακλίνει πικρὸν νέφος, ἢ δὲ πῦρ θείναι. 1 ε
Βῆ γ' ἑλὼν, μάλα δὲ ὤχευ' ὅλῳ πατρὶος ἑσπερίων. 0 χ
Ἀλλὰ δὲ αὐτὸς ἑστ' ἔτι ζεῖται θρόνον ἐν δὲ ἀνέστη. 0 φ

Τ Ε Λ Ο Σ.

